

KAD JŪS SUGEBĖTUMĖT VISUS SUBURTI PRIE SAVO “VARPŲ”!

Monsinjoras KAZIMIERAS VASILIAUSKAS

ISSN 1392-0669

Varpai

**LITERATŪROS
ALMANACHAS
'2013 (29)**

Vyriausiasis redaktorius

LEONAS PELECKIS-KAKTAVIČIUS

Redaktorė

SILVIJA PELECKIENĖ

Dailininkas

BRONISLOVAS RUDYS

Redakcijos kolegija:

VIKTORIJA DAUJOTYTĖ

ALGIRDAS GLUODAS

DONALDAS KAJOKAS

VYTAUTAS MARTINKUS

GENERALINIS RĖMĖJAS:

UAB "RŪTA" (direktorius ALGIRDAS GLUODAS)

PAGRINDINIAI RĖMĖJAI:

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

SRTRF remia projektą „Kūrėjai ir epistolinis palikimas“.
Paramos suma - 7000 Lt.

RĖMĖJAS:

Lietuvos Respublikos Seimo narys Valerijus SIMULIK

© **VARPAI, 2013 (29)**

Almanachas sumanytas 1942 metais

Leidžiamas nuo 1943 metų

„Varpų“ sumanytojas – lingvistas prof. Algirdas Julius GREIMAS (1917-1992)

Pirmasis redaktorius – prozininkas Kazys JANKAUSKAS (1906-1996)

Leidimas atnaujintas 1989 metais

Varpai 2013(29)

Leonas Peleckis-Kaktavičius

**5 „Varpai“ (1988–2013): kūrėjai
ir epistolinis palikimas**

Julija Adamkevičienė, Kazimieras Alekna, Viktoras Alekna, Gasparas Aleksa, Julija ir Vytautas Almaniai, Stasys Anglickis, Pranas Antalkis-Mikalauskas, Elvyra Mikalauskienė, Juozas Aputis, Jonas Avyžius, Irena Avyžienė, Eduardas Balčytis, Algimantas Baltakis, Albinas Bernotas, Alfonsas Bieliauskas, Regina Biržinytė, Nijolė Blaževičiūtė, Vytautas Petras Bložė, Jeronimas Brazaitis, Vladas Braziūnas, Vytautas Bubnys, Julius Būtėnas, Antanas Čalnaris, Rimantas Černiauskas, Henrikas Algis Čigriejus, Viktorija Daujotytė, Rimantas Dichavičius, Antanas Drilinga, Erika Drungytė, Vytautas Gaigalas, Sigitas Geda, Kęstutis Genys, Juozas Glinskis, Jonas Gricius, Gediminas Griškevičius, Romas Gudaitis, Leonas Gudaitis, Leonardas Gutauskas, Eugenijus Ignatavičius, Valerija Inčiūraitė, Kazys Jankauskas, Dalia Jazukevičiūtė, Janina Jovaišaitė, Vytautas Povilas Jurkštas, Arvydas Juozaitis, Danutė Juškaitienė, Jonas Juškaitis, Donaldas Kajokas, Vladas Kalvaitis, Jolita Kančienė, Grigorijus Kanovičius, Mykolas Karčiauskas, Raimondas Kašauskas, Viktoras Katilius, Elena Katilienė, Ingrida Korsakaitė, Halina Korsakienė, Vytautas Kubilius, Valdemaras Kukulas, Jurgis Kunčinas, Vytautas Kurnickas, Romualdas Lankauskas, Gvidas Latakas, Marija Macijauskienė, Nijolė Majerienė, Feliksas Maksvytis, Alfonsas Maldonis, Natalija Manikienė, Justinas Marcinkevičius, Aidan Marčėnas, Marcelijus Martinaitis, Vytautas Martinkus, Eugenijus Matuzevičius, Rūta Merčaitienė, Eduardas Miežėlaitis, Jonas Mikelinskas, Algimantas Mikuta, Daiva Molytė-Lukauskienė, Kęstutis Nastopka, Juozas Nekrošius, Ričardas Pakalniškis, Petras Palilionis, Virginija Paplauskienė, Eduardas Plečkaitis, Joana Plikionytė-Bružienė, Algirdas Pocius, Juozas Povilonis, Borisas Puzinas, Nijolė Raižytė, Vacys Reimeris, Vaclovas Rimkus, Antanas Rimša, Valerijus Rudzinskas, Viktoras Rudžianskas, Aldona Ruseckaitė, Algis Samulionis, Vytautas Sirijos Gira, Danutė Sirijos Giraitė, Jolita Škablauskaitė, Mykolas Sluckis, Snieguolė Sluckytė-Žemgulienė, Dainius Sobeckis, Saulius Sondeckis, Stasys Stacevičius, Antanas Stancevičius, Enrika Striogaitė, Valentinas Sventickas, Julius Šalkauskas, Renata Šerelytė, Ričardas Šileika,

**7 Lietuvoje gyvenančių autorių
laiškai**

Domas Šniukas, Rūta Švedienė, Dalia Tamošauskaitė,
Artūras Tereškinas, Jurgis Tornau, Jurgis Usinavičius,
Judita Vaičiūnaitė, Kęstutis Brunonas Vaišvila, Feliksas
Vaitiekūnas, Arvydas Valionis, Rimantas Vanagas, Laima
Vasaitienė, Sofija Veiverytė, Vytautas Veteikis, Vaclovas
Vingras, Vladas Vyšniūnas, Vladimiras Zubovas,
Aldona Žemaitytė, Algimantas Žižiūnas.

Kazys Almenas, Leonardas Andriekus, Algirdas Titus
Antanaitis, Balys Auginas, Genovaitė Austra, Aurelija
M. Balašaitienė, Stasys Balzekas, Kazimieras Barėnas,
Kazys Bradūnas, Bernardas Brazdžionis, Kazys Daugėla,
Stasys Džiugas, Sigita Gailiūnaitė, Aurelija Giedraitienė,
Jurgis Gimbutas, Algirdas Julius Greimas, Algirdas
Gustaitis, Antanas Gustaitis, Arthur Hermann, Jurgis
Janavičius, Nijolė Jankutė-Užubalis, Kazys Januta,
Paulius Jurkus, Juozas Almis Jūragis, Aleksandra
Kašubienė, Antanas Klimas, Vladas Kulbokas,
Algirdas J. Landsbergis, Žibuntas Mikšys, Henrikas
Nagys, Elena Nakaitė-Arbačiauskienė (Alė Rūta),
Petronėlė Orintaitė, Kostas Ostrauskas, Ramutė Petrulis,
Bronys Raila, Daneta Railienė, Balys Raugas, Elena
Rūkas, Stasys Santvaras, Alė Santvarienė, Gražina
Slavėnienė, Aušra Marija Sluckaitė-Jurašienė,
Jackus Sonda-Sondeckis, Dalia Sruogaitė, Vanda
Sruogienė, Leonas Stepanauskas, Ona
Stikliūtė-Šilėnienė, Liūnė Sutema, Rimvydas Šilbajoris,
Joana Vaičiulaitienė, Aleksas Vaškelis, Tomas Venclova,
Henrieta Vepštas, Birutė Vilkutaitytė, Pranas Visvydas,
Vytautas Volertas.

137 Išeivijos kūrėjų laiškai

„VARPAI“ (1988-2013): KŪRĖJAI IR EPISTOLINIS PALIKIMAS

Per ketvirtį amžiaus susikaupusiame redakcijos archyve ieškodamas vieno svarbaus paliudijimo, netikėtai „užkliuvau“ už įrašo, kuriame Bernardas Brazdžionis apgailestavo, kad, jam palikus žurnalo „Lietuvių dienos“ redakciją, niekas nebekreipė dėmesio į tai, kas lieka parengus publikaciją, t. y. į kolegų laiškus. Jiems buvo skiriama tik šalia stovinti šiukšlių dėžė. Kad nederia taip elgtis, geriausias pavyzdys paties poeto išsaugotas panašaus pobūdžio archyvas, prie kurio, nėra abejonės, ne kartą sugrįš literatūros tyrinėtojai ir istorikai.

Panašių intencijų dėka gimė idėja išleisti specialųjį „Varpų“ numerį, skirtą kūrėjams ir epistoliniam palikimui.

Atsivertę turinį, išvysite pavardes, kurių dauguma žinomos kiekvienam *žodžių žmogui*. Literatūros almanachas visada buvo kartu su tais, kuriems žodis didžiausias turtas.

Pusė „Varpų“ autorių nemažą gyvenimo dalį praleido toli nuo tėvynės. Tam skirtos ne vieno kūrėjo laiškų eilutės. Vienaip jas skaitėme ir jautėme prieš dvidešimt penkeris metus, kitaip kai kurios jų atrodo šiandien.

Per ketvirtį amžiaus daug kas pasikeitė ir mūsų valstybėje, ir pasaulyje, tai akivaizdu ir iš to, kas liko užrašyta, papasakota, paliudyta.

Kelis pirmuosius metus, ypač iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, o ir tuomet, kai Maskva paskelbė blokadą, ir kūrėjų laiškai, ir jiems skirtieji atsakymai bei nauji almanacho numeriai pasiekdavo *per maloną*, t. y. per užatlantėn išsiruosusių ar iš ten atvažiuojančių (sugrįžtančių) rankas. Tiesa, net ir tuometiniuose laiškuose politikos nedaug, nes tai buvo laikotarpis, kai apie įvykius Lietuvoje plačiai rašė viso pasaulio spauda, kai naujienos žaibo greičiu pasiekdavo platųjį pasaulį. Ne vienas tuomet rašytas laiškas, deja, ir dingo, taip visų pirma atsitiko su tais, kurie juos patikėjo paštui.

Kol valstybė-okupantė kontroliavo, visko būta. Pamenu: kai 1989-ųjų viduvasary paskambinau iš JAV į namus ir pasisveikinau lietuviškai, išgirdau ragelyje grubų svetimą balsą: „*Govorite na čelovečeskom jazykie, a to vykliučim*“*. Gimusiems jau šiais laikais tokią situaciją turbūt sunku ir įsivaizduoti.

Kai 2013-ųjų liepą išgirdome, jog užatlantėje bankrutavo Detroitas, nejučia prisiminiau profesorės Gražinos Slavėnienės beveik poros dešimtmečių senumo laišką, kuriame ji pasakojo apie bankrutuojančią jų valstiją. Gal dėl to, kad tebebuvo euforijoje nuo įvykusių permainų, keistoka pasirodė toji informacija. Amerikoje? Bankrotas? Sunkiai derėjo laiško eilutės prie į kraują įaugusių įsitikinimų, taip sunkiai, kad, regis, į jas, prabėgom perskaičius, daugiau ir nebekreipta dėmesio. Atrodė, amžinai skubanti, greitraščiu, neretai sunkiai įskaitomu, popieriaus lapą užpildanti profesorė kažką bus supainiojusi. Užtat kai vėliau profesorius Antanas Klimas pasiguodė, jog jam ne taip paprasta pragyventi, nes viskas labai pabrango, net el. pašto jis, *biednas pensininkas*, negalįs sau leisti, nepatikėti lyg ir nebuvo galima – buvusio paskutinio Vinco Krėvės studento raštas labai aiškus, o jis pats visada labai konkretus.

Būta ir kitokių *laiškinų pamokų*. Teko patirti, kad ir į Vakarus pasitraukę plunksnos broliai bei seserys toli gražu ne visi vienas su kitu susikalba. Bene nemaloniausias šito pavyzdys susijęs su Bronio Railos „nusibastymais“, kuriuos savo brošiūroje aprašė Klauseikis, t. y. Kazys Januta, Petronėlės Orintaitės vyras. Ir vienas, ir kitas, o ir pati rašytoja buvo „Varpų“ gerbėjai, todėl tie nemalonūs kaltinimai vienas kitam iš šalies atrodė nė kiek negeriau. Tam tikra prasme toji pamoka vertė daug ką pervertinti iš naujo. Tuo labiau, kad ir kai kurie kiti rašytojai, kad ir atsargiai, ne kartą užsiminė, jog, nepriklausant vienokiam ar kitokiam draugų ratui, kur kas sudėtingesni leidybos, o visų pirma knygų vertinimo reikalai, jau nekalbant apie literatūrines premijas.

Ką nors gal nustebins, kad Grigorijaus Kanovičiaus laiškai publikuojami tarp Lietuvoje gyvenančių autorių. Jie čia atsidūrė tarsi savaime, net nesusimąščius, kad yra kitaip. O kai redaktorė kiek suabejojo, vis dėlto bendras vardiklis buvo rašytojo naudai. Rašytojo, kuris kartu su mumis buvo svarbiausiomis – Atgimimo – dienomis.

Lietuvoje ir išeivijoje gyvenančių autorių laiškai lyg ir nelabai skiriasi, nebent kai kurių pastarųjų atviresniu žodžiu.

* *Kalbėkite žmonių kalba, arba išjungsime (rus.).*

Nesmagiausi – trumpi, gudrūs *save labai vertinančių* laiškai. Tokių, ačiū Dievui, mažiausiai. *Tokie* ir ne rašto reikaluose panašūs.

Būta ir labai tikėtų laiškų. Vienas jų – elektroninis. Laureatu tapęs poetas atsiprašė už savo *kontorą* (taip jis įvardijo respublikinio dienraščio redakciją, kurioje dirba), kad šios valdžia neleido spausdinti teksto apie „Varpus“. Sakė: jam tai buvę netikėta ir nesuprantama. Be abejo, vaikas galėjo ir nežinoti, kad neatlaidūs kritikai kartais iki gyvenimo pabaigos tokiais ir lieka.

Daug laiškų, iš kurių lengvai atpažįstamos asmenybės, netgi jei jie nebūtų pasirašyti. Susidarytų per ilgas sąrašas juos vardijant. Ne vienas jų iš naujo primena akimirką, kai buvo skaitomas pirmą kartą, nors ir praėjo daug metų.

Tarp „Varpų“ autorių laiškų nedaug tokių, kurių kūrybos taip ir neišvydo almanacho skaitytojai. Kodėl – atsakymas tuose pačiuose laiškuose, o dar svarbiau, kad toks sprendimas sutinkamas be pykčio.

Yra čia ir *ypatingų* laiškų, tokiais visų pirma pavadinčiau Snieguolės Sluckytės-Zemgulienės atsivėrimus. Čia ir komentaras nereikalingas – iš jų sklindanti šiluma užkrečianti.

Liūnės Sutemos, Mariaus Katiliškio, Henriko Nagio jaunystės draugė Ona Stikliūtė-Šilėnienė, nors netapo rašytoja, „Varpų“ skaitytojams įsiminė bent pora publikacijų, kurias drąsiai galima pasiūlyti ir šiandieniniam skaitytojui. Ir iš laiškų akivaizdu, kad garsiojo knygnešio Kasto Stikliaus dukterėčiai nebuvo pagailėta talento, bet gyvenimas kiek kitaip sudėliojo prioritetus. Tačiau duok Dieve, kad kiekvieno gyvenime knyga užimtų tokią vietą, kaip šios eruditės. O svarbiausia – jokių kompleksų. Tačiau skaityti jos dramatišką atsisveikinimo laišką be gaudulio sunku.

Žmogiškasis gerumas, asmenybės grožis – tai, kas labai nesunkiai pamatoma, pajuntama net tarp laiško eilučių. Tuo įsitikinsite ir jūs.

Liūdna, bet daugelis laiškų autorių jau Anapilyje. Kai iš naujo skaitai jų paskutinius užrašytus žodžius, bandai ieškoti kažkokių pastebimų ženklų, kurie lyg ir turėtų patvirtinti, jog subtiliai tariama „sudie“. Tačiau gal tik vienu ar dviem atvejais tai neabejotinai aišku. Ir tai turbūt suprantama, turbūt...

Kūrėjų laiškai tam tikra prasme – jų vizitinės kortelės. Šalia geriausių kūrinių, žinoma. Žodis juose užrašytas taip pat atsakingai, gerbiant ir save, ir tą, kuriam jis skirtas. Tai labai jaučiama, tai visada jaudina. Tokie žodžiai, tokios eilutės, tokie laiškai ir prabėgus daugeliui metų turi ir turės savo svorį ir vertę, galės nemažai papasakoti apie kūrėjo asmenybę.

Ir dar vienas svarbus dalykas – laiškų išvaizda. Kiekvienas autorius *būdavo* atpažįstamas ne tik iš voko, kuris retai kada išsiskirdavo iš anksčiau atsiųstųjų srauto (įdomus pastovumas!), bet ir iš rankraščio, kurį vainikuodavo autografas, ir netgi popieriaus, prie kurio tie svarbūs ar šilti žodžiai tapo kūnu.

Kuo daugiau nusipelnęs kūrėjas, tuo prasmingesni jo rašyti laiškai.

Neatsitiktinai atkreipiau dėmesį žodžiu *būdavo*. *Tokių* laiškų era ar epocha, deja, jau baigėsi. Šiuo metu tik vienas kitas senosios ar vidurinėsios kartos (rečiau) kūrėjas dar parašo *tikrą*, t. y. popierinį laišką, tuo suteikdamas jo gavėjui ypatingą džiaugsmą. Na, o visa kita atkeliauja jau kitu – elektroniniu keliu. Sunku pasakyti kodėl, bet beveik visi kompiuterizuoti autoriai tapo labai telegrafiški. Tarsi su *popieriniu* laišku būtų kažkur iškeliavusi ir žmogiškoji dvasia, šiluma, emocijos. Nors... redakcijos archyve jau yra ir viltingų eilučių.

Taip, elektroninis paštas labai patogus, operatyvus, bet sentimentai vis dėlto atitenka ne jam.

Ir dar. Visi laiškai lyg ir oficialūs (adresuoti redakcijai), tačiau ne vienas jų prasideda neoficialiu kreipiniu. Skaitytojo tai neturėtų trikdyti – kūryba ir biurokratija nelabai dera, o iš tikrųjų visiškai nederą. O viena kita konkretų asmenį liečianti smulkmena, jei ji netyčia nespėjo tapti *įrėmintu daugtaškiu*, tegu ir lieka malonia smulkmena, patvirtinančia, jog laiško autorius tiesiog žmogus.

LEONAS PELECKIS-KAKTAVIČIUS

Urbo kalnas, 2013 m. liepa

LIETUVOJE GYVENANČIŲ AUTORIŲ LAIŠKAI

Julija ADAMKEVIČIENĖ (BERTAŠIŪTĖ)

2010. 01. 10.

Gerbiamas p. Leonai,

labai atsiprašau, kad taip ilgai neįvykdžiau Jums pažado – neatsiunčiau prisiminimų apie A. J. Greimą (*aktorė, TV laidų režisierė J. Adamkevičienė (Bertašiūtė) – buvusi profesoriaus mokinė Šiaulių mergaičių gimnazijoje – L. P.-K.*). Kaip žinote, susilaužiau ranką ir ilgiau nei tikėjausi tęsėsi jos gijimas. Jeigu tiks, jei dar nepavėlavau, siunčiu tą pluoštelį prisiminimų. Naudokite, kaip randate reikalinga, jokių pretenzijų nereikšiu, viską darykite savo nuožiūra. Gal dalimis panaudosite, viską pavedu Jums, pilnai pasitikėdama.

Dar kartą atsiprašau už pavėlavimą ir nuoširdžiai linkiu geriausios sėkmės.

Pagarbiai *Julija*

Kazimieras ALEKNA

Vidsodis, 2004 09 01

Garbus Pone,

dėkoju už netikėtą pakvietimą (per palangiškį mano draugą Gediminą Griškevičių) ir suteiktą galimybę atspausdinti pluoštą kūrybos Jūsų literatūros almanache VARPAI.

Turiu prisipažinti – apie tokį variantą pagalvodavau su baime (dabar jos neliko), ir ne vien dėl savo įgimto kuklumo.

VARPAI plačiai skamba po PASAULĮ.

Esu žmogus ir gyvenime, ir literatūroje ieškantis kelio į absoliučią tiesą. TIESA dažnai atrodo nereikalinga, kaip budelis šventėje... Bet ką mes daugiau be jos turime? Nieko!

Siunčiu 4 noveles ir nuotrauką. Pasitikiu Jūsų menine intuicija ir redaktoriška ranka.

Malonu prisiminti, kad prieš 22 metus buvome susitikę Šiaulių mieste organizuotame literatų susirinkime.

Linkiu geros sveikatos, kūrybinės ir organizacinės sėkmės. Pagarbiai – *Kazimieras Alekna*

Vidsodis, 2004 09 14

Gerbiamas Leonai,

dėkoju už laišką ir kvietimą, kurio galia, deja, negalėjau pasinaudoti, nes kaimo žmogų valdo ne tik norai, bet ir orai.

Džiaugiuos, kad Jūs pirmas iš literatūros mokslo vyrų pastebėjot mano „nukrypimą“ į vulgarumus. Jūsų pastaba, manau, padės (bent iš dalies) jų atsikratyti, nes ir man pačiam jau atrodo, kad žaidimas šiais žodžių kauliukais – tai beldimas į negyvenamojo namo duris.

Siunčiu Jums 3 noveles ir kaip kuklią premiją už „darbą“ su manim – antrąją savo apsakymų knygą ŠIRDIES MAUZOLIEJUS.

Sėkmės visuose veiklos frontuose! Pagarbiai – *Kazimieras*

Viktoras ALEKNA

2003 01 16

Mielas Leonai,

Šiandien gavau netikėtai nelauktą Tamstos laišką ir tuoj pat štai atsakau: į visus Jūsų klausimus atsakysiu, jei pajėgsiu.

Kai atnešė man Jūsų laišką, aš jau buvau susirinkęs duomenis ir net pradėjęs rašyti rašinėlį, kurį siunčiu kartu su šiuo laišku. Jeigu dėl ko nors jis Tamstos „Varpams“ netiktų, aš visai nepyksiu, jeigu numesite.

Aš jau tiek senas, kad dažnai pagalvoju, ar pradėjęs pajėgsiu ką nors pabaigti. Mat mano „kūryba“ – praeito šimtmečio pradžios lygio. Ir šiuo metu man neduoda ramybės mintis parašyti apie vieną mano jaunystės draugą, beje, kelmiškį, metais už mane vėliau baigusį Raseinių gimnaziją. Jis dar gimnazijoje rašė sklandžius eilėraščius, tik labai mažai ką spausdino. Deja, jis 1943 03 žuvo, palikdamas nemažą pluoštą dienoraščių, kuriuose pilna eiliuotų tekstų. Prieš kelias savaites visi jo dienoraščiai atsidūrė mano rankose ir greitai aš juos jau peržiūrėjau ir pradėjau galvoti, kad juos reikia atidžiai perskaityti ir kai ką pasiūlyti spaudai. Ką apie tai manytumėte?

Jei mano mintys Tamstai sukeltų taip pat naujų minčių, aš, kiek pajėgsiu, stengsiuos atsakyti į Tamstos klausimus. Likite sveikas! *Viktoras Alekna*

P. S. Atsiprašau, kad mano braižas ne toks ryškus kaip Jūsų: nemokėjau gražiai rašyti jaunas, nesiseka ir senatvėje.

Gerbiamas Leonai,

Savo laiškais ir klausimais Jūs mane perkėlėte ant visai netikėtų bėgių. Vis dėlto man jau 88. Jie būdingi tuo, kad per dieną nuveikiu dažnai jau labai nedaug. Jau sunkiai susitvarkau su tuo, ką esu anksčiau pradėjęs, įpusėjęs ar net priartėjęs prie pabaigos taško. Jeigu aš nesugebu padaryti ko nors, kas Jums tiktų ar patenkintų Jus, tai prašom atleisti mano saulėlydžiui. Jau nesu pajėgus gyventi tuo vadinamuoju pilnu gyvenimu, kuo gyvena jauni ar vidutinio amžiaus žmonės. Juo labiau, kad ir mano butis – globos namuose, nors ji man ir geresnė negu buvo per visą mano ankstesnį gyvenimą, kada aš tik pusę metų gyvenau normaliai pakankamai apsirūpinęs.

Šį kartą siunčiu Jums atsiminimus apie Antaną Dambrauską. Jūs buvau parašęs jau senokai, tujau po jo mirties. Siunčiu ir keletą nuotraukų iš jaunystės dienų, kuriose yra ir A. Dambrauskas. Savo nuotraukų nesiuočiau, nes jos visos yra mano knygose „Ąžuolas“, „Oi, ta Vorkuta“ ir „Vytauto klubas“. Jeigu kurios knygos neturite, galėčiau pasiųsti. Turiu tik vieną savo nuotrauką, darytą 1933 m., kai buvau abiturientas, kuri šiek tiek apgadinta, todėl ir niekur nespausdinta. Jeigu dabartinė technika sugebėtų ją išspausdinti be dėmelių, siunčiu ir ją. Tik visas nuotraukas prašyčiau grąžinti.

Mėginsiu ir atsakymus sukurti, gal ką ir pameluoti.(...) Gal ir viskas. *Viktoras Alekna*

2003 01 29

Gerbiamas p. Leonai,

Tamstos laiškas mane tik nudžiugino, ir jokių būdu nebarsiu, o džiaugsiuos. Kodėl? Prieš porą dienų perverčiau Viktorijos Daujotytės knygą „Sakinys“, išleistą 2002 m., kurioje radau štai ką: „Seniems reikia jaunų dėmesio“ (psl. 68). Štai kodėl aš džiaugsiuos Tamstos laišku. O dar labiau džiugu, kad būsimuose „Varpuose“ esate sumanę paminėti ir mano 90-metį. Ar tik nebūsime tas jaunas, kuris atkreips savo dėmesį į senį?!

O dabar mėginsiu atsakyti į Jūsų klausimus.

(...) Dar kartą primenu V. Daujotytės sakinį: (...) Deja, deja... Lig pat šių dienų neturiu darbų, kad jaunesnieji skirtų man kokį nors dėmesį. Nors pirmą „romaną“ pradėjau rašyti 1928 m. vasarį, pirmą eilėraštį parašiau 1929 m. gruodžio 31 d. (eilėraščiai ir yra gausiausias mano kūrybos lobis), bet mano pirmoji knyga buvo išspausdinta tik 1980 m. O ir tos knygos – tai skaičiavimai, biografijos, bibliografijos, todėl gal ir pagrįstai į Rašytojų Sąjungą buvau priimtas tik 1999 m.

O vis dėlto gausiausia mano kūrybos dalis – eilėraščiai. Du stori jų sąsiuviniai sudėgė pirmąją karo dieną. Daug jų sunaikino lagerio sargybiniai, bet rašau ligi pat šiol ir štai Jums siunčiu keletą

eilėraščių. Jeigu vienas kitas būtų išspausdintas ir „Varpuose“, tai ir būtų jaunesniojo dėmesys seniui... *Viktoras Alekna*

P. S. Laiške minimas susidomėjimas SN (*Salomėjai Nėriai skirta* – L. P.-K.) monografija. Jeigu kada nors, atvykęs į Vilnių, rastumėte laiko ir mane aplankyti, ją rastumėte mano lentynėlėje. Dar turiu įvairių savo knygų po kelis egzempliorius.

2004 08 12

2004 11 24

Gerbiamas Leonai,

Dėkoju už laišką, kurį gavau prieš porą dienų, ir mėginsiu atsakyti.

Jūsų klausimą „išgirsti požiūrį į vėl Nepriklausomos Lietuvos spaudą“ galima padalinti, ir aš tai mėginsiu daryti.

Taigi mano požiūris būtų toks: dabartinė spauda yra labai prasta ir doriniu, ir tautiniu, ir dvasiniu atžvilgiu. Mane stebina, kad tokia prasta spauda turi vis dėlto nemažai skaitytojų. Aš vis dar skaitau keletą laikraščių, bet tų garsiausiųjų neimu nė į rankas.

Žinoma, šalia spaudos purvo yra ir doresnių laikraščių. Bet jie vos vos laikosi ir neretai dėl lėšų stokos nutraukiami-sustabdomi.

Kai didžioji mūsų valstybės piliečių dalis neskaito laikraščių ir nežino, ką rašo ta vadinamoji didžioji spauda, tie, kurie norėtų ką nors taisyti, gerinti, neturi ir galimybių savo mintims skelbti ir kaip nors su abejingaisiais tiesai kalbėtis. (...)

Klausiate apie mano pirmąją knygą, skirtą S. Nėriai. Knygos „SN poezijos dažnumų žodynas“, išleistas 1980 m., niekas neskaito, gal ji šiek tiek reikalinga tik Viktorijai Daujotytei. Mano pavardė yra septyniose su SN vardu susijusiose knygose. Dabar aš jau kaip ir nė vienos neturiu, rodos, jų ir knygynuose nėra. (...)

Nesu nei sveikas, nei kūrybingas. Bet vis dar judu ir pirštus judinu, smegenis budinu. (...) Nuoširdžiai Jūsų *Viktoras Alekna*

Gerbiamas Leonai,

Labai mane nustebino, kad žadate ir honoraro. Laikraščiai įvairūs yra spausdinę daugybę mano rašinių, bet niekas, beveik niekas nėra mokėję jokių honorarų, ypač pastaraisiais metais. Taigi ir iš „Varpų“ visai nelaukiau.

Šiandien gavau kvietimą ir iš Rašytojų klubo, kuriame pranešta apie „Varpų“ pristatymą ir Jūsų knygos aptarimą. Pasisitengsiu būti! Iki pasimatymo! *Viktoras Alekna*

2005 04 25

Gerb. p. Leonai,

Šiuo metu guliu ligoninėj ir sveikstu po operacijos. Tikiuosi, kad vėl matysiu abiem akim.

Lauksiu pasirodančių „Varpų“. *Viktoras*

2006 03 18

Gerbiamas Leonai,

Dėkoju už laišką ir skubu atsakyti į tokį labai miglotą laišką.

Apie tą juodą sąsiuvinį aš išgirdau jau 1949 metais. Kad toks sąsiuvinis buvo, kun. J. Gustas tvirtino ir daug vėliau – 1957 ar 1958 m. Krasnojarsko krašte. Jis tvirtino, kad tą sąsiuvinį išsiuntęs į Vakarus.

Po 1988 m. aš girdėjau, kad tada tikrai buvo žmogus, kuris nuvyko į Oksfordą ir Kembridžą ir ten ieškojo SN (*Salomėjos Nėries* – L. P.-K.) juodojo sąsiuvinio. Bet nerado...

Aš negaliu neigti kun. J. Gusto teiginių, tik galėčiau manyti, kad pasiuntiniui nepavyko įvykdyti kun. J. Gusto įgaliojimo. Pasiuntinys sąsiuvinį prarado pakelyje, gal ir pats žuvo. Tokių atvejų ne vienas. KGB pasiuntinių Vakaruose po karo buvo daug, ir jie naikino viską, kas pakliuvo į jų rankas.

Todėl ir SN eilėraščiai iki šiol yra nežinomi. Tie, kurie buvo juodajame sąsiuvinyje.

Jeigu buvo. O gal (tai) viena iš daugelio prielaidų, likusių be atsako iki mūsų laikų?

Labai atsiprašau, kad taip nevykusiai krinka mano braižas. Jau antri metai mano akys daug ko nemato. Ir rašau pusiau iš atminties, todėl ir ranka dažnai sušlubuoja.

Dar kartą dėkoju už laišką. „Salomėja“ tikrai buvo atspausdinta rugsėjo mėn. Dar viena knyga jau sumaketuota ir artimiausiu laiku turėtų būti spausdinama. O trečios knygos rankraštį atidaviau „Vagai“.

Linkiu sėkmės! Su pagarba *Viktoras Alekna*

2006 11 8

Gasparas ALEKSA

2009, kovo 12

Mielas ir gerbiamas Leonai,

nuoširdžiai dėkoju už almanachą. Kai pavyksta atitrūkti nuo darbų, puolu skaityti. Šaunuoliai: Tamsta ir komanda. Tokios geros ir įdomios medžiagos. Net nejauku tokiam žaviam kontekste man su savo eilėraščiais. Ką darysi. Ačiū. Pagarbiai. *Gasparas*

Julija ir Vytautas ALMANIAI

2005. XI. 21

Gerbiamas p. Leonai,

ačiū už laišką ir pakvietimą bendradarbiauti. „Varpus“ tekdavo skaityti, žurnalas mums yra žinomas. Deja, knygyne, spaudos kioskuose, o taip pat bibliotekose jo nėra, o be reikalo, nes žurnalas yra įdomus.

Turiu įvairiausios medžiagos – apybraižų, grožinės kūrybos, šiaip mūsų gyvenimo vaizdų, tad nežinau ką ir pasiūlyti. Rašau apie kaimą, gamtą, miškus, žmones (tolstojininką Andriejų Kalendrą ir panašius). Ir apie Altajų – nuotykingus senų rankraščių ir skriptoriumo ieškojimus.

Į klausimus galbūt atsakiau ne taip, kaip reikėjo, bet kitaip neišėjo.

Tad geriausios Jums sėkmės leidyboje ir kūryboje. *Vytautas Almanis*

P. S. Išvardinsiu tuos, kurie galėtų bendradarbiauti (po truputį, aišku).

Julija Almanis – poezija, proza, tapyba, etnografija, etnologija, geodezija, filosofija, pasaulio tautų kultūra ir t. t.

Vytautas Almanis – rašytojas, keliautojas, medžių sodintojas, svajotojas, geras žmogus, kurį galima kartais ir apgauti – patiklus vienaip, įdomus – kitaip. Pieštuku piešia neblogai, įdomiai.

Andrius Almanis (sūnus) – kapitonas, dabar dirba Vilniuje. Idėjinis kariškis. Istorija, pasaulio tautų kultūra. Rašo prozą, poeziją, neblogai apvaldęs grafiką. Moka lietuvių, rusų, lenkų, vokiečių, anglų kalbas gerai, po truputį – albanų, serbų, latvių ir kt. Yra buvęs Kosove karo misijoje ir kt. Geras, bet labai užimtas vaikas.

Rita Almanis (dukra) – dailininkė. 4 metus gyveno Ispanijoje, gerai moka ispanų k. Dabar studijuoja Šiaulių universitete dailės technologiją, priklauso Meno terapijos asociacijai. Rašo eilėraščius, piešia, tapo. Dirba Muzikos mokykloje dailės mokytoja. Užsiėmusi, bet vis dar ilgisi saulėtos Ispanijos.

Tai tiek apie save.

Yra geras pažįstamas fotografas Julius Vaupšas, yra dailininkas Antanas Adomaitis. Labai dori, beveik šventi žmonės.

Nepražūsime. Su didžiausia pagarba – *Julija*

Labą diena,

Ačiū už atmintį – jos taip nedaug beliko mūsų gyvenimuose...

Siunčiu iš „Vienybės“ (*Akmenės rajono laikraštis* – L. P.-K.) šį tą apie mane. Visi eilėraščiai, kuriuos siunčiu, jau spausdinti, tai šen, tai ten.

„Metuose“ skaitome apie Jus. Koksai darbštus ir doras esate? Taigi, ačiū, kad esate. Labai. Nuotraukos geros neturiu. Gal kaip nors išsiversime ir be pasiruošimų grožio salonuose. Ką?
„Varpai“ – tyras oro gurkšnis kasdienybės sargybiniams... Pagarbiai *Julija Almanis*
2010 kovo mėnuo
P. S. Vytautas savo rašymus atsiųs truputį vėliau.

Laba diena,
Siunčiame dar šį tą. Rita savo piešinių atsiųs (jei reikės) vėliau.
Gražių pavasario dienų Jums linkime. Sėkmės Jūsų darbams, sėkmės Jums patiems.
Pagarbiai *Julija, Vytautas*
2010 balandis, N. Akmenė

Stasys ANGLICKIS

Gerbiamas Bičiuli!

Gavau iš Jūsų didelį laišką, už kurį noriu Jums padėkoti. Rašydamas jį turbūt nepagalvojote, kad aš patsai jo negalėsiu perskaityti, kad man reikės ieškoti skaitovo. Tai nėra lengva. Štai dabar rašau rašomąją mašinėlę, bet to, ką parašau, nematau ir negaliu ištaisyti. Į senatvę toksai pasidarė mano regėjimas – tai kaip man išsiversti, kaip atsakyti raštu į sudėtingus klausimus, kurių kiekvienam gal reiktų sukurti visą diserciją? O jų net dvidešimt vienas!

Dėl šitų aplinkybių mano užmojis bus nei išsamus, nei sąryšingas. Sustosiu tik prie atskirų momentų, kurie man įstrigo į atmintį. Išlikęs mano laiškas iš 1943 metų, rašytas Kaziui Jankauskui, rodo, kad aš tuomet nebuvau visiškai palankiai nusiteikęs prisidėti prie „Varpų“ akcijos. Tada aš pasitraukiau iš karo liepsnų apimto Vilniaus ir įsikūriau Olesinėje prie Ventos, netoli Kuršėnų. Toksai mainas buvo padarytas, man tvirtai įsitikinus, kad, jei aš būčiau šito nepadaręs, būčiau žuvęs. Vokiečių gatvė ir tas namas, kur aš Vilniuje karo metais gyvenau, buvo visiškai sumaltas, sudegintas į šipulius.

Mano gyvenime buvo ir daugiau tokių momentų, kurie buvo lemtingi mano tolimesniam likimui. (...)

Vilnius, 1994. XI. 18 *Stasys Anglickis*

P. S. Kai atvyksite į Vilnių, aplankykite mane.

Dėkoju Jums už knygas, kurias man atgabeno fotografas Žižiūnas (XI. 23). Jų net šešios. „Varpuose“ daug man naudingos medžiagos. Gaila, kad ji manęs nepasiekė anksčiau.

Sekančiuose „Varpuose“ žadat spausdinti mano rašinį apie žemaičius „Žodis, augęs iš žemės“. Prašau atkreipti dėmesį, kad aš tą pavadinimą vėliau panaudojau ir eilėraščių knygai. Siunčiu Jums. Tas vardas man patiko todėl, kad aš manau, jog eilėraščiai ne dirbtinai pagaminti, bet natūraliai išaugę (kaip) žolė, medžiai, vasarojus. Aš nieko prieš, jei Jūs ką nors iš tos knygos atspausdinsit ir „Varpuose“.

Duoti mano rašysenos atkarpėlę kažin ar beverta. Mano braižas yra gerokai sudilęs, aš nebematau raidžių, kurias rašau. Rašant mašinėlę tai nežymu, o rašant ranka gaunama kažkokia maišatis.

Mano laišką, kuriame atsakymai į Jūsų anketos klausimus, manau, gavote. Ten nelabai vykusi pradžia, galima ją nubraukti.

Tai tiek. Smagių Jums Kūčių, Naujų Metų. *Stasys Anglickis*

1994. XI. 29

Didžiai gerbiamas Leonai!

Keletas trumpų žodelių Jums. Ačiū, kad spausdinate mano pateiktus dalykus almanache „Varpai“. Aš dar neturiu „Varpų-10“. Prašau man juos atsiųsti, arba praneškite, kur juos galima gauti Vilniuje. Kažkaip nepatogu, kad pats autorius taip ilgai neturi po ranka savo dalykų. Į almanacho aptarimą Rašyt. saj. aš atvykti negalėjau, sirgau.

Siunčiu Jums geriausius linkėjimus

Stasys Anglickis

Vilnius, 1996. VI. 12.

Pranas ANTALKIS-MIKALAUSKAS

„Varpų“ redakcijai
Ką tik susipažinau su „Varpų“ bibliotekos knygele – Jurgio Jankaus „Skirpstūnu“. Panorau Jums šį tą pasiūlyti.

Ar nekiltų noras išleisti pluoštelį mano rašinių? Siūlau aktualią temą – apie Kryžių Kalną, esantį Jūsų dėmesio aplinkoje. (...)

Nenoriu Jūsų varginti, nekviestas įsibrovęs į Jūsų pasaulį. Bet prašyčiau nors pirmąjį pageidavimą įvykdyti: atsakyti laišku. (...) *Pranas Antalkis-Mikalauskas*
Vilkija

Vilkija, 1996 spalio 30

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Nuoširdžiai dėkoju už dėmesį. Šiuo metu jau ne visos redakcijos bei leidėjai duoda atsakymus.

Labai džiaugiuosi, kad pasirinkote „Varpams“ vieną apsakymą. Jeigu norėtumėte pasikalbėjimo, mielai noru atsakysiu į Jūsų pateiktus klausimus. Atsiųskite. Lauksiu.

Stebiuosi ir aš iš keisto mistinio jausmo. „Varpus“ perku, jei tik Kaune gaunu. Bet savo rašinių nepanorau siųsti. Jaunystėje susitikau V. Mačernį. (Turiu apie jį atsiminimų pluoštą). Jis perspėjo, kad nieko nesiųsčiau K. Jankauskui, nes jis nekenčias jaunų autorių. Turi reikalą tik su pripažintais autoriais arba savo draugais. Ta pastaba išliko visam gyvenimui. Susipažinau vėliau ir su pačiu K. Jankausku. Jis neigė V. Mačernį.

Paskutiniu metu sapnavau Šiaulius, „Varpų“ pastatą (nors jo nesu matęs). Po kelių sapnų išsiverčiau laišką, galvoje atsirado pasiūlymas. Keista, bet tokių dalykų esu patyręs ne kartą.

Dar kartą Jums ačiū! Laukiu klausimų pasikalbėjimui. *Pranas Antalkis-Mikalauskas*

P. S. Literatūrinius darbelius pasirašau Pranu Antalkiu. Be pavardės.

Vilkija, 1997 sausio 15

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Skubu išsiųsti Jums paprastą laiškėlį. Bematant išsiųsiu (pagret) registruotą banderolę. Parašiau visus atsakymus į Jūsų klausimus. Radau šiokių tokių nuotraukų.

(...) Jei atsakymai bus per ilgi, trumpinkite. Ačiū Jums už dėmesį, kad manęs neužmirštate. Būkite sveikas, giedrios nuotaikos! *Pranas Antalkis*

Vilkija, 1997 sausio 25

Gerb. Redaktoriai!

Varčiau savo dienoraščius. Išlindo keletas praeities įvykių. Nutariau pasiųsti. Gal kuris gabalėlis pratęs mistinę mano patirtį.

Dar labai daug laiko iki Kalėdų. Rašėte, kad tuomet „Varpai“ suskambės. Gal jau negyvensiu Žemėje per tas Kalėdas? Šie papildymai ryškiau primins išėjusį praeities žmogų.

Jums – sveikatos, sėkmės!

Tikiuosi menko, trumpo, Jus nevarginančio laiškėlio. *Pranas Antalkis-Mikalauskas*

P. S. Jei praeitų noras mano medžiagas išspausdinti, nesivaržykite, praneškite tiesą. Nereikės tuščiai laukti. Aš įpratęs sutikti nuolatinius atmetimus.

Vilkija, 1997 vasario 8

Gerb. Redaktoriai!

Atleiskite už įkyrumą. Suvokiu Jūsų spausdinimo galimybes. Bet vis dar šiuo tuo papildau informaciją. Būsiu atviras. Nelabai tikiuosi sulaukti ateinančių Kalėdų ir naujo „Varpų“ numerio. Sveikata menka. Be to, ir noras gyventi nyksta. Nėra galimybių spausdinti. Neseniai gavau poeto Juškaičio laišką. Jis džiaugiasi, kad nespėja užsakymų tenkinti. Štai ką reiškia gyventi Vilniuje! Užkampio autoriui nyki vienuma.

Siunčiu „Kultūros barų“ kopijas apie antologiją „Kas girdėti kalnuose“. Ja susidomėjo Juškaitis.

Bet antologijos aš jau neturiu. Išdalinau A. Zalatoriui, V. Kubiliui, L. Gudaičiui, J. Keliuočiui, P. Matkevičiui. Net neatsiliepė pirmieji trys.

Taip pat siunčiu poeto R. Keturakio atsiliepimą apie mano kūrybą. Pas mane tie dalykai gali jau žūti, jei nesulauksiu Kalėdų. Pas jus archyve išliks. Jeigu ką nors išspausdinsite, galėsite pasirinkti.

(...) Gal Šiauliuose yra koks nors antikvariatas? Gal kas jį atneštų parduoti „Varpų“ almanacho Nr. 7 1993 metų ir Nr. 8 1994 metų? Galėtų būti suplėšytas, aptrintas, kad tik lapai visi. Labai noriu turėti.

(...) Atleiskite. Jau daugiau netrukdysiu, laukdamas gal pomirtinių Kalėdų ir „Varpų“ suskambėjimo. *Pranas Antalkis*

Elvyra MIKALAUSKIENĖ

Gerbiamas Kaktavičiau!

Aš – Elvyra Mikalauskienė, a. a. Prano Mikalausko žmona. Savo Pranelio neturiu visi metai: mirė 1997 m. kovo mėn. 26 d.

Ačiū Jums labai, kad atsiuntėt almanachą „Varpai“. Mano vyras būtų labai apsidžiaugęs. (...)

Jūs labai gražiai aprašėt mano vyro visą gyvenimą. Dieve, Jis ir mirdamas šaukė *Jėzau, Marija*, ir su tais žodžiais numirė. (...)

Ačiū labai, kad nepamiršot mano a. a. vyro. Labai Jums dėkinga. Jus gerbianti *E. Mikalauskienė*
1998 IV 18

Juozas APUTIS

Gerbiamas Leonai,

kaip žadėjau, išsiunčiu savo popierius. Paraliai žino, kas čia išėjo!

Juozas Ap.

2000. IX. 4

Mielas Leonai,

Siunčiu savo vargelį. Paskambink, ar „prisiėmė“.

Juozas

2004 m. rugpjūčio 18 d.

Mielas Leonai,

Jeį nebus vėlu – siunčiu nuotrauką. Ji – iš pastarųjų laikų. Gal tiks.

Geros kloties

Juozas Aputis

2004. 09. 26

Zervynos

Leonai, sveikas!

Kol kas nemačiau Tavo programos, bet susižinosiu. Reikia – tai ir pasimatysim. Ačiū už „Varpus“ ir Barėną (*monografiją „Kazimieras Barėnas“* – L. P.-K.). Puikiai, velniškai įdomiai parašei.

Juozas Aputis

2005 m. balandžio 23 d.

Jonas AVYŽIUS

Vilnius, 1994 m. lapkričio 3 d.

Gerbiamas pone Leonai,

be abejo, esate nemaloniai nustebęs (gal net pasipiktinęs), kad tiek ilgai neatsakiau į Jūsų malonų ir man gana netikėtą laišką. Iš tiesų kiauulystė iš mano pusės. Tačiau, radęs R. s-goj paliktą literatūros leidinių ryšulį, negalėjau apsiriboti vien šio fakto konstatavimu. Puoliau vartinėti, skaityti. O kai pradėjau, taip ir prilipau. Galiu nuoširdžiai pasakyti, kad liko maža puslapių neperskaitytų (turiu galvoj „Varpus“). Bet ir šie bus suvirškinti, prieinant. Man atrodo, padariau didelį atradimą (savo apgailėstaviui pavėluotą), kad Jūsų asmenyje, ponas Leonai, Lietuva turi aukšto lygio žurnalistą. Ne tik profesionaliai dirbantį, bet ir kuriantį, degantį energija ir meile gimtajam kraštui. Su dideliu įdomumu ir giliai sujaudintas perskaičiau Jūsų knygą (ilgai, po kruopelę renkant medžiagą, kaip pats prisipažįstate) „Namuose ant Pasadnos ulyčios“. Šį tą žinojau apie S. Venclauskienę, tačiau perskaičius Jūsų kūrinių, ši Moteris Motina nušvito man dar didingesnėje šviesoje. Kriščiūniškasis pasaulis didžiujasi motina Terese, o ar šalia jos ne vieta ir Mamai S. Venclauskienei? Taigi Lietuva ne vien reketininkų, žmogžudžių ir korumpuotų valdininkų žemė, kaip kartais ir ne be pagrindo teigiama. Dėkui Jums, ponas Leonai, už tyro oro gurkšnį.

Vertinga, ne vienadienė ir Jūsų knyga „Laimingas atsitiktinumas“. Iš pirmo žvilgsnio čia lyg ir praeinančios aktualijos, tačiau iš esmės tai dokumentas, kuriame užfiksuotas tas metas, kai pagaliau po pusės šimtmečio mes išsvystame priartėjant lietuviškos emigracijos krantą. Ne savo noru atskilusį nuo Tėvynės, bet nemanau, kad turintį teisę smerkti tuos, kurie likimo valia liko gimtoje žemėje po okupanto padu. Pirmiesiems nėra ko bravūruoti savo „nesutepta sąžine“, o antriesiems jaustis nusikaltusiais; visi mes vienos motinos Lietuvos vaikai, turintys daug ko pasimokyti iš istorijos, kuri galėjo kitaip susiklostyti mūsų tautai, jeigu būtume turėję daugiau tautinio išdidumo ir susiklausymo.

Buvo labai įdomu susipažinti su poezija. Pabendravus su Jūsų, gerb. Leonai, „Sugrįžta giedra“, tikrai supranti, kodėl būtent taip pavadinta ši kukliai išleista knygutė. Ją perskaičius (kai kurias eilutes net po keletą kartų) surandi atsakymą ir į klausimą, kuris kyla nuodugniau susipažinus su Jūsų proza: iš kur čia neretas tiek supoetintas vaizdas, kad vietomis paprasta, regis, žurnalistika pakyla iki plačių apibendrinimų.

Jau minėjau, kad „Varpuose“ liko mažai mano neperskaitytų puslapių. Puikus almanachas. Seniai žinojau tokį leidinį (su vienu jo numeriu nuo a iki z buvau susipažinęs vokiečių okupacijos metais), tačiau tik Jūsų dėka „Varpai“ man sugaudė pilnu ir tikru savo balsu. Šiauliai turi daug kuo didžiulius. Tarp objektų, teikiančių ne tik miestui, bet ir visam Šiaurės kraštui garbę, aš priskirčiau ir Jūsų redaguojamą almanachą. Man atrodo, kad sau lygaus tokio tipo varžovo „Varpai“ neturi visoje Lietuvoje. Viskas čia sava, miela, dvelkia lietuviška dvasia. Buvau laimingas dar kartą susipažinęs „Varpų“ puslapiuose su žmonėmis, su kuriais savo laiku man teko šiek tiek pabendrauti. Pirmiausia tai maištingasis Viktoras Katilius, kurio vien pavardę paminėjus man sušyla širdis. Didi asmenybė ir reto dorumo žmogus. Buvau viską perskaitęs, ką jis sukūrė prieš karą. Kai buvo statoma Kauno HES, jis parašė apie šio objekto (šlovinto peršlovinto) statybą satyrinę apysaką ir atsiuntė „Pergalės“ žurnalui. Kadangi tuo laiku priklausiau šio žurnalo redkolegijai, tai vyr. redaktorius Vl. Mozūriūnas pasiūlė V. Katiliaus kūrinių perskaityti. Aš praričiau apysaką vienu ypu kaip uogą ir buvau sužavėtas. Sužavėtas paties kūrinių ir priblokštas jo autoriaus, nepripažįstančio mažiausio kompromiso, drąsumo. Supratau: šita puiki satyra prie tarybų valdžios niekada neišvys pasaulio šviesos, tačiau sąžinė neleido pasmerkti kūrinių. Kiek sugebėjau, parašiau teigiamą recenziją. Ir, žinoma, buvau išjuoktas (tik išjuoktas, nes su Vladu Mozūriūnu buvome geri draugai), o mano recenzija drauge su V. Katiliaus apysaka nukišta kuo giliausiai, kad nepasiektų garsas KGB. O kaip buvo iš tikrųjų, ar man žinoti?

Nežinau, ar V. Katiliui buvo ne paslaptis ši istorija, bet susitikus apie mano kūrybą (ypač apie „Degimus“ ir „Sodybas...“) visada labai palankiai atsiliepdavo, pabrėždamas, kad, kas tikra, laikas prikelis.

„Varpuose“ susitikau ir su kitu mano kūrybinei prigimčiai artimu rašytoju Mariumi Katiliškiu, kurį prieš porą dešimtmečių teko pamatyti JAV, lankantis su kultūros darbuotojų turistine grupe. Tada jis jau sirguliavo. Šio trumpo epizodinio susitikimo pakako, kad tarp mudviejų visam laikui užsimegztų dvasinis ryšys. Jungė tas pats kūrybos šaltinis – kaimas, o be to abu išaugome po Šiaurės

Lietuvos dangumi...

Baigdamas noriu grįžti prie Jūsų pasiūlymo pasirodyti „Varpuose“. Po viso to, ką esu pasakęs, ar bereikia abejojti, kad tokia galimybė man daugiau negu maloni. Per pastaruosius penketą metų turiu šį tą parašęs, tačiau labai abejoju, ar verta rodytis. Duoti ištrauką iš romano? O kada tas romanas pasirodys, ir aplamai ar pasirodys? Štai Petras Dirgėla turi užbaigęs porą romanų (dėl jų meninės vertės aš neabejoju), o nesuranda rėmėjo. Nenoriu verkšlenti, betgi Jūs pats žinote, kokia šiandien ubagiška padėtis. Turiu keletą pasakų, kurias rašydamas turėjau ir suaugusius galvoj, bet vėl... Žodžiu, reikia dar gerai pagalvoti. O už pasiūlymą esu Jums tikrai dėkingas. Šiauliai mano tėviškės lygumų miestas, su juo susiję daug gražių prisiminimų, jo „Varpų“ aidas plačiai ritasi per Lietuvą...

Su gilia pagarba linkėdamas Jums visokeriopos kloties – *Jonas Avyžius*

Gerbiamas pone Leonai,

prieš kiek laiko gavau Jūsų laišką su klausimais. Nežinau, kiek vietos užims atsakymai, nes kol kas apie tai negalvoju. Taupydamas Jūsų almanacho vietą, pasistengsiu neviršyti 10 psl. mašinraščio.

Laiške rašote laukias apysakos. Deja, tokio daikto neturiu. Pasakų galėčiau atsiųsti, bet pirmam bandymui suradau ištrauką iš atidėto romano (pradėtas rašyti 1988 m.), kurį tikiuosi užbaigti, jei likimas nepakiš kojos.

Jeigu nuspręsite ištrauką spausdinti, turbūt reikės įžangėlės?

Linkiu sėkmės. Nors Kalėdų šventės ir Naujieji metai dar tolokai, leiskite pasinaudoti proga ir perduoti visai Jūsų šeimai nuoširdžiausius šventinius sveikinimus.

Su pagarba *Jonas Avyžius*

Vilnius, 1994. XII. 15

Vilnius, 1995. I. 30

Gerb. pone Leonai,

kaip ir sutarta, siunčiu „Varpų“ almanachui pažadėtas medžiagas: interviu, įžangėlę ištraukai iš romano ir nuotraukas. Atleiskit, tekstas gerokai apibraukytas, norint šiek tiek patrumpinti, kad sulįstų į žurnalui pageidautiną maksimalią normą (15 psl.).

Manęs nepatenkina paskubom sugalvotas ištraukos pavadinimas. Ar ne geriau už „Ūkininkus“ skambėtų „Griūvantys gyvenimai“? Pagaliau būtų galima pavadinti ir ištraukos pagrindinio personažo vardu, tiesiog „Tomas“. Arba – „Įpėdinis“ (*pastarąjį ir pasirinkome* – L. P.-K.), turint galvoj, kad po tėvo mirties jis perims ūkį. O gal Jūs surasit kokį tinkamesnį pavadinimą?

Su pagarba. Linkiu Jums visokeriopos sėkmės. *Jonas Avyžius*

P. S. Būtų malonu, jei galėčiau atgauti nuotraukas, kai nebereikės.

Vilnius, 1995. XII. 4

Gerb. p. Leonai,

iš Jūsų laiško buvo malonu išgirsti, kad netrukus turi suskambėti 1996 metų „Varpai“. Taip pat gavau, už ką nuoširdžiai dėkoju, Jūsų publicistinių dialogų knygą „Baltas lapas – lyg altorius“, ir Jūsų žmonos p. Silvijos knygą „Sugriautų namų vaikai“. Pastarąja labai susidomėjo mano žmona, o aš kol kas tik paviršutiniškai perverčiau, tačiau užteko to, kad iš puslapių pajusčiau skausmo alsavimą. Būtinai neskubėdamas perskaitysiu. Šiauliai gali didžiulis, kad juose gyvena šeima, dirbanti be galo šiandien reikalingą švietėjišką darbą Lietuvai.

Siunčiu Jums ir Rekomendaciją į Rašytojų s-gą, nors ir galėjau tiesiai perduoti V. Sventickui.

Su pagarba. Geriausi linkėjimai visai Jūsų šeimai. Linksmų šv. Kalėdų ir gerų Naujųjų Metų!

Jonas Avyžius

Vilnius, 1996. V. 7

Gerbiamas pone Leonai,

dėkoju už malonią informaciją, kad esu pagerbtas „Varpų“ almanacho premija. Šiuo klausimu turiu atskirą nuomonę, bet pasiliksiu sau. Kaip žinote, labai aukštai vertinu šį leidinį, todėl Jūsų pakvietimas būti vienu iš „Varpų“ autorių man buvo malonus. Šiek tiek netikėta, kad, nesuderinus iš

anksto su manimi, nustatoma premijos įteikimo data, bet dabar, matyt, jau vėlu ką nors keisti, todėl atsisakydamas kai ko turiu prisitaikyti.

Dėkoju už atsiųstus leidinius. (...) Atleiskite, kad vėl priminsiu mums brangią nuotrauką, kurioje aš su njufaundlendu Bardu (atspausdinta Jūsų knygoje „Baltas lapas – lyg altorius“). Labai nenorėčiau, kad nusimestų. Beje, staigmena man buvo ir nuotrauka, kurioje aš su žmona šių metų „Varpų“ leidinyje. Įtariu – tai Žižiūno darbas, bet ponas, prieš išsiųsdamas ją Jums, nesiteikė parodyti.

Iki greito ir malonaus pasimatymo.

Su pagarba *Jonas Avyžius*

Vilnius, 1996. 12. 8

Gerb. p. Leonai, nuoširdžiausiai dėkoju už malonius sveikinimus ir gerus linkėjimus. Būtinai pasinaudosiu Jūsų racionaliais patarimais, gerinant mūsų kultūros būklę. Nemanau ten (*Seime* – L. P.-K.) sėdėdamas kažkokius kalnus nuversti, bent jau stengsiuos būti sąžiningas. Be to, aplink matau nemaža padorių (ir dorų) žmonių. O tai drąsina ir įkvepia viltį.

(...) Geriausi linkėjimai Jūsų žmonai Silvijai ir sūnui Mindaugui.

Su pagarba *Jonas Avyžius*

Mielas p. Leonai,

Priimkit nuoširdžiausius sveikinimus ir kuo geriausius linkėjimus su didžiosiomis žiemos šventėmis. Atrodo, geri buvo praėję metai Jūsų šeimai. Tegu būna dar geresni ateinantys 1997-ieji.

Būkit visi sveiki ir laimingi.

Jūsų *Jonas Avyžius*

Vilnius, 1996. 12. 30

Vilnius, 1998. XII. 22

Mielas Leonai,

Šviesių šv. Kalėdų švenčių ir geresnių, negu buvo, 1999 metų. Jums asmeniškai jie buvo įsimintini (kaip ir mums su p. Viktorija (*Daujotyte* – L. P.-K.), dalyvaujant pas monsinjorą Vasiliauską Jūsų su ištikima gyvenimo drauge vedybinių ryšių sustiprinime. Tegu Jums asmeniškai ir visai Jūsų šeimai ilgai šviečia laimės žiburys. *Jonas Avyžius*

Irena AVYŽIENĖ (LIUTIKAITĖ)

Vilnius, 1999. 11. 07

Gerb. p. Leonai,

širdingiausiai dėkinga už paguodą ir nuoširdžius prisiminimus apie mano mylimą vyrą ir kad taip nedelsdamas atsiliepėte į mano prašymą. Jonas labai vertino ir gerbė Jūsų šeimą, Jūsų darbštumą, uoliai nuosekliai kultūrinę švietėjišką veiklą Jam brangiame Šiaulių mieste, kuris, pasak Jo, buvo pirmasis didelis Jo pamatytas miestas. Jus vadino Šiaulių šviesuliais. Dėkinga už Jūsų jautrų gestą – man brangaus veido nuotrauką, kurią subtiliai „įkomponavote“ į savo naują išliekamosios vertės darbą – Šiaulių odininkų istoriją. Ačiū.

Šiandien lygiai 4 mėnesiai arba 122 dienos, kai Jo nebėra... O man rodos – ištisa Amžinybė, kurion Jis negrįžtamai išėjo. Kol pats nepatiri brangiausio ir vienintelio žmogaus netekties, neįmanoma suvokti, kokia atsiveria širdgėlos erdvė ir gelmė. Aš taip Jo pasiilgau, man taip Jo trūksta ir taip gaila, kad Jis „nebedalyvauja gyvenime“. Nes Jis nebuvo gyvenimo stebėtojas. Jonas buvo uždaras žmogus, bet po išoriniu santūrumu slėpė jautri, neabejinga neteisybei, mylinti, gera linkinti širdis, kurią labiausiai gal tik man ir atverdavo.

Lietuvai, skaitytojams, kurių nuomonę Avyžius labiausiai vertino, liko Jo knygos, o man – 23-jų drauge pragyventų metų skausmingai gražūs, prasmingi prisiminimai. Be Jo aš nieko nebeturiu. Po Mamos mirties Jis buvo mano vienintelė ir geriausia draugė, be galo švelnus ir rūpestingas vyras. Per tuos 23 metus ilgiausiai skyrium tebuvo 2 savaites (aš ir tarnybos Jo pageidavimu atsisakiau). Kai Jį palydėjusi į Antakalnio „Menininkų kalnelį“ viena grįžau į namus, taip ir gyvenu viena, tik, jaučiu, Jo siela tebėra juose...

Žinau, mano skausmas privalo virsti pareiga. Privalau pastatyti antkapį, sutvarkyti Jono rankraščius, užrašus, archyvą (kuo Jis niekad nesirūpino ir nemėgo, kad Jį „kištų į muziejų“). O dar taip sunku prie viso to prisiliesti, ir dar moralinė dilema: ar turiu teisę, juk tai tas pats lyg ryžtumeisi svetimus laiškus skaityti. Aš niekad „nesiknaisiodavau“ Jono raštuose, nebent pats norėdavo pasitarti ar išgirsti mano nuomonę. Šiuo metu ruošiu, kaip Jums minėjau telefonu, Avyžiaus Atgimimo metų publicistikos knygą (be straipsnių spaudoje noriu įdėti Jo kalbas, pasakytas Seime. Jis retai kalbėdavo, bet esminiais klausimais ir visad iš dorovinių pozicijų. Taip pat joje ketinu išspausdinti Avyžiaus autobiografinius fragmentus bei atsiminimus žmonių, kuriems brangi Avyžiaus asmenybė, artima Jo kūryba). O laikas (terminai) negailestingai mane spaudžia, tuo labiau, kad būna dienų, tik Dievas mato (gal ir Jonas), kiek man reikia dvasinių jėgų atverti Jono darbo kambarį, prisiliesti...

Mielas p. Leonai, dovanokite už jausmų antplūdį, neseniai grįžau iš kapinių. Jums žadėtąjį tekstą daugybę kartų pradėdau rašyti ir nepajėgiu „sutvarkyti“ jausmų, prisiminimų, minčių lavinos. Juk viskas taip skaudžiai arti... Esu neviltyj, kadangi esu pareigos ir žodį laikantis žmogus, tai mane labai kremita. Galvoju, gal lengviau man būtų „susitvarkyti“ toje dvasinėje sumaištyje interviu žanre, jeigu Jūs atsiųstumėte klausimus? O gal Jums būtų priimtinas J. Avyžiaus neskelbtas autobiografinis rašinys „Likimo pirštas“ (praėjusiais metais rašytas)? Susipažinimui siunčiu rankraščio kopiją. Paskambinkite ar parašykite.

Su geriausiais linkėjimais kloties Jūsų gražiai šeimai. Saugokite vienas kitą. *Irena Avyžienė*

P. S. Beje, norėčiau paaiškinti, kaip Jūs rašote, „keistą“ Avyžiaus elgesį per Jūsų situoktuves.

Jonas labai nemėgo jokių „ekspromtų“, būdamas kuklus, nemėgo viešumos, kaip sakydavo, „būti ant scenos“. Tuo metu dar ir aš buvau stipriai susirgusi gripu. Pamenu, Jonukas man paskambino ir sako, kad tokioje „ceremonijoje“ Jis niekad nėra dalyvavęs ir Jam taip netikėta, o dar aš Jam labai rūpėjau. Aš primygtinai Jo prašiau neatsisakyti, nes tai „šventas reikalas“, tuo labiau gražiems žmonėms. Todėl Jums, gerai Jo nepažįstančiam, ir pasirodė keistas Jo elgesys.

Vilnius, 2004. 12. 22

Nuoširdžiausiai dėkoju už netikėtą, labai malonią dovaną – garbiojo Kazimiero Barėno „Apsakymų rinktinę“. Džiaugiuosi, kad šio puikaus lietuviško žodžio meistro, kuklaus žmogaus, didžio Lietuvos patrioto kūryba Jūsų dėka tampa prieinama ir Lietuvos skaitytojams, o tuo pačiu, tikiu, Rašytojui ir mielajai p. Marijai padovanojote daug širdį šildančios šviesos, kurią patyrėme mudu su Jonu Avyžiumi bendraudami su šiais nuoširdžiais, talentingais, tauriais žmonėmis.

Tegul Jūsų gražius sumanymus, planus, gerus, prasmingus darbus lydi tik sėkmė ir sveikata. Geri jausmai tešildo Jūsų širdis. *Irena Avyžienė*

Gerb. p. Silvija ir Leonai,

Jaukaus švento Kūčių vakaro, džiugių šv. Kalėdų, laimingų Naujųjų metų!

Linkiu, kad Meilės Angelas visada globotų Jūsų namus, Jūsų gražius darbus ir svajones, o sunkią valandėlę suteiktų dvasinės ramybės ir paguodos.

Sveikatos ir jėgų judviem, kad ilgai, toli ir garsiai skambėtų taip gražiai ir prasmingai Jūsų įsiūbuoti „Varpai“!

Nuoširdžiai, *Irena Avyžienė*

Vilnius, 2006 m. gruodis

P. S. Pradėjau abejoti, ar tas mano rašinėlis – prisiminimų žiupsnelis Jums tiks...

Eduardas BALČYTIS

Gerb. Leonai,

Jūs mane beveik visai surietėte į ragą. Visiškai nieko nebespėju, o apie pasirengimą vykimui į Vengriją nebeliko nė kalbos. Todėl, vykdydamas pažadą, parengiau šiek tiek minčių kaleidoskopą, neišbaigtą, nesuredaguotą ir neišbrauktą. Ir, tikriausiai, Jums tos temos nelabai ir tiks. Tada atleiskite ir įmeskite į šiukšlių dėžę. Tuo mano darbas ir bus atliktas.

Tačiau jeigu Jūs įžiūrėsite bent kokį racionalesnį grūdą, aš galėčiau imtis dailinti (apskritai

buvau sumanęs dar visą eilę tokių miniatiūrų, pvz., „Kilpa“, „Šokis“, „Gatvė“, „Kavinė“ ir kt., bet net juodraščio parašyti nebespėjau). Tačiau dailinčiau ne anksčiau, kaip lapkričio antroje pusėje. Nes grįšiu tik spalio paskutinėmis dienomis ir manęs laukia dar didesnė skola almanachui „Muzika“ – jis jau atiduodamas į leidyklą, o mano straipsnio dar nėra! Pasitikėjo ir paliko tuščią vietą.

Rašau raštu todėl, kad galiu Jūsų kartais nerasti namie. Su nuoširdžiausiais linkėjimais –

Eduardas

1988. 09. 29

Mielas Leonai,

Straipsnį truputį patvarkiau, kai kur šiek tiek papildžiau. Noriu atkreipti Jūsų dėmesį į anglų rok grupės pavadinimą: juodraštiniam variante (p. 9) aš buvau parašęs taip, kaip „Kalba Vilniuje“ – „Daijar streits“. Jūs pataisėte: „Dire straits“. Taip aš ir perspausdinau (žr. p. 9). Matyt, Jūs turėjote tikslesnį šaltinį?

Su pagarba *Eduardas Balčytis*

1988. 11. 18

Mielas Leonai,

Parengiau pirminį straipsnio apie A. Dambrauskaitę variantą (kartu su A. Kučiūno meniniu vaizdeliu). Jūs lyg tai minėjote, kad reikėtų įdėti abu A. Kučiūno straipsnius. Aš manau, kad pirmojo nereikia, nes jis ne itin ventistas, neįdomus eiliniam skaitytojui profesine prasme. Šiuo požiūriu įdomesnis būtų P. Juškaus straipsnis. Bet, man regis, geriau palikti tik vieną, o iš kitų paimti tik atskiras mintis, ką aš ir padariau.

Ir dar. Siūlyčiau netaisyti autorių kalbos (nebent tik skyrybą). Man ji gan savita ir įdomi, priimtina su visu išeivijos likimu.

2 p. pabaigoje dar turėčiau prirašyti miestą, kuriame ji gyvena. Pabandyčiau dar Šiauliuose paieškoti jos giminių ar ją pažinojusiųjų.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais *E. Balčytis*

1990. 03. 24

P. S. Prieš straipsnį galėtų būti grafikos darbelis iš 7 p., perfotografuojant siūlyčiau atkreipti dėmesį į šias nuotraukas: p. 9, 17, 31, 37, 53, 73.

Algimantas BALTAKIS

1998 m. balandžio 26 d.

Gerbiamas Redaktoriau,

Kadangi manęs laukia šurmulinga savaitės pradžia, rašau šį laiškėlį sekmadienio vakare, perskaitęs mūsų interviu korektūrą. Bjauri mašinėlė! Ir prastas spausdintojas! O čia dar tos akys. Juk laukiau kataraktos operacijos...

Nežinau, ar Jus patenkins mano gan padriki atsakymai. Žinoma, galėjau būti lakoniškesnis. Bet rūpėjo plačiau pašnekėti apie „Velnio tiltą“ ir „Pergalę“. Jūs pirmas tokią progą suteikėte. Jei Jums pasirodytų, kad be reikalo išsiplėčiau, galite kai ką (ypač digresijas) ir išbraukti. Nors...

Nesu tikras, ar nepalikau kokių rašybos bei skyrybos klaidų. Mat nuo 1990-ųjų nebevartau visokių kalbos talmudų, ką kasdien darydavau dirbdamas „Pergalėje“. Diskvalifikavausi (net ir šį žodį sunkiai parašiau). Ir tingins pasidariau. Be juodraščio ir šį laišką Jums (ir kitiems savo bičiuliams) rašau.

Rytoj turėtų grįžti Alg. Kunčius, kuris man pažadėjo duoti nuotrauką – neseniai mane fotografavo knygai. Bet „Varpams“ duos kitokią. Parinksiu dar keletą senesnių. Turiu paskutinę E. Mieželaičio (kartu su manim) nuotrauką, B. Brazdžionio ir pan. *Norėčiau, kad tas nuotraukas man būtina gražintumėte.*

Kadangi lapas baigiasi, baigiu ir laišką, kurio galėjau išvis nerašyti. Užėjo toks ūpas, vidurnaktis...

Sigitos ir Algimanto Baltakių auksinės vestuvės Nidoje, „Urbo kalne“ 2003 m. rugpjūčio 9 d. Iš kairės: Petras Palilionis, Robertas Keturakis, Algimantas Baltakis, Regina Keturakienė, Sigita Baltakienė, Silvija Peleckienė, Leonas Peleckis-Kaktavičius.

Su pagarba – *Algimantas Baltakis*

P. S. Kadangi naujų (nespausdintų) eilėraščių neturiu (tik tuos, kurių nedėjau į rinkinį, o jų duoti nenoriu), siūlau įdėti vieną eilėrašį iš „Vienuolyno“, tinkantį, man regis, mūsų pokalbiui – „Laukiant dvidešimto amžiaus pabaigos“. *A. B.*

1999. VII. 7

Mielas Leonai,

Parinkau pluoštą T. Ruževičiaus eilėraščių, iš jų galite rinktis, kas Jums prie širdies. Tik turėkite omeny, kad 5 paskutiniai eilėraščiai – iš naujausios poeto kūrybos. Parašiau ir įžangėlę, pridedu T. R. portretą.

(...) Viso – 329 eilutės.

Visur išlaikiau originalo punktuaciją.

Jei būtų nesunku, prašyčiau grąžinti nepanaudotus vertimus.

Su pagarba – *Alg. Baltakis*

2001. XII. 18

Mielieji Silvija ir Leonai,

Žinau, kad judu laukiate voko su kitonišku turiniu, bet kol kas siunčiu šį kalėdinį atviruką.

Tegu judviem prie Kūčių stalo būna jauku, tegu virš mūsų visų užsižiebia vilties žvaigždė!

Tikėsimės, kad 2002-ieji mums nepadarys didelių kiaulysčių ir kad užmiršime visas praeinančių metų, judviem itin sunkių, negandas.

Broliškai apkabinu – *Algimantas Baltakis*

Vilnius, 2002. III. 14

Mielas Leonai,

RS leidykloje leidžiama knyga apie mano gimtuosius Leliūnus (jau yra laužinys). Joje dedame Vytauto Veteikio, leliūniškio, straipsnį apie kompozitorių Juozą Strolią (irgi leliūniškį), nurodydami, kad straipsnį paėmėme iš „Varpų“ (1997, Nr. 11).

Rašau šį laiškėlį, norėdamas sužinoti, ar leidžiate pasinaudoti šia medžiaga (žinoma, kreipiuosi, kai jau šaukštai po pietų, bet geriau vėliau, nei niekada).

Ir dar prašau Jūsų vienos paslaugos. Jei žinote V. Veteikio žmonos ar kitų palikuonių adresą, gal galėtumėte gauti jų sutikimą (blanką pridedu, tik ten prie žodžių „mano darbai“ reikėtų įrašyti „mano vyro“ ar „mano tėvo“), kad už tą straipsnį atsilyginsime knygos egzemplioriumi, nes visiškai neturime lėšų honorarams mokėti. Tą sutikimą tegul siunčia mano adresu.

Nekantriai laukiau naujo „Varpų“ numerio, kur aš debituojau kaip publicistas. Beje, tą esė rašiau ne šiaip sau...

Pagarbiai – *Algimantas Baltakis*

P. S. Savo ruožtu sutinku, kad ir man už esė „Apie kraujo lašą ir dar kai ką“ būtų atsilyginta almanacho egzemplioriumi. A. B.

Mielieji Silvija ir Leonai,

Siunčiu Nidos nuotraukas, nostalgiškai prisimindamas, kaip smagu buvo su Jumis bendrauti šiame nuostabiame Lietuvos kampelyje.

Įdedu ir Sigitos padarytą nuotrauką (su Brazdžioniu), kurią prašyčiau grąžinti.

Tai ir viskas! *Algimantas*

2002 m. rugpjūčio 21 d.

Vilnius, 2002 m. spalio 13 d.

Mielas Leonai,

Su malonumu išpildau Jūsų prašymą parašyti rekomendaciją dėl stipendijos. Mat ir aš palankiai nusiteikęs Kazimiero Barėno atžvilgiu, nors su juo ir neteko artimiau bendrauti. Tai iš tiesų šviesi asmenybė, kuri rūpinosi ne tik savo paties reikalais, bet ir visos lietuviškosios išeivijos likimu.

Vis dar prisimenu Nidą. Ir judu su Silvija Nidoje. Būtų nuostabu, kad ir kitų metų rugsėjį būtume kartu šiame pasakų kampelyje...

Linkėjimai nuo Sigitos. *Algimantas*

Vilnius, 2002 m. gruodis

Mielieji Silvija ir Leonai,

Prisimindami judu, visados prisimename Nidą, malonų bendravimą su jumis. Tikėsimės, kad ir 2003-iaisiais vėl susitiksim Nidoje.

Linksmų Kalėdų! Laimingų Naujųjų metų! *Sigita ir Algimantas*

Vilnius, 2003 m. vasario 20 d.

Mielas Leonai,

Esu didžiai dėkingas už paketą iš Šiaulių, kuriame radau Jūsų dar šiltą knygos „Žodžių žmonės“ egzempliorių ir šiųmetinius „Varpus“. Tuoju puoliau skaityti. Žinoma, visko dar neperskaičiau, bet jau ir dabar galiu pasakyti: bravo, Leonai! Ir toliau varote savo vagą mūsų kultūros baruose, neatsižvelgdamas į jokus trikdžius! Belieka Jums su Silvija palinkėti geriausios kloties! Manau, kad Silvija jau laksto po Šiaulius lyg kokia stirma, užmiršusi vakarykštes negandas...

Linkėjimai nuo Sigitos. Pagarbiai – *Algimantas Baltakis*

Vilnius, 2003 m. rugpjūčio 18 d.

Mielas Leonai,

Siunčiu „Galupio elegijas“, kaip pažadėjau.

Šįryt iš savo sportbačių išpurčiau paskutines Nidos smiltis, prisiminiau dienas, praleistas drauge

su Tavo nuostabia šeima. Linkėjimai Silvijai ir Tau nuo Sigitos.

Ilgo laiško nerašau, nes pirštai vis dar sunkiai laiko parkerį.

Pasimatysime „Varpų“ šventėje.

Broliška apkabinu – *Algimantas*

Vilnius, 2003. X. 22

Mielas Leonai,

Gal ir be reikalo skyrei tiek dėmesio mano personai. Bet darbas padarytas ir aš susipažinau su tekstu. Validolio neprireikė, bet šį tą vis dėlto teks išbraukti: *8-9 puslapiuose* (pats juos sunumeravau dėl patogumo) istorijos apie mano dukrą, apie J. A. – jos per daug intymios, viešai neskelbtinos. Užtat šį tą ir pridėjau: 6 puslapyje – tarpas apie V. Petkevičiaus vaizduotę, gal patiks Pačiam.

Kitos pataisos – mažesnės.

1 psl. – V. Miliūną debutantu vadinti netinka, jo tų pjesių jau buvo pastatę tiek ir tiek. Ir lažinosi jisai ne su kuo kitu, o su režisierium V. Blėdžiu: pastatysi pjesę („Karuselę“), tau pastatysim 50 butelių konjako.

2 psl. Taisytina paskutinė pastraipa apie E. Mieželaity ir J. Baltušį. Sušvelninau.

Ten pat patikslinu rusų poeto pavardę – Jaroslav Šmeliakov. Ir vietoj „tikrą banditą“ įrašau „panašų į valkatą“.

3 psl. Šiek tiek detalizuoju anekdotinį įvykį tarp G. Kanovičiaus ir J. Miltinio.

O vietoj *Baltrūniens*, kuri pasižymėjo didele tolerancija girtuokliams, reikia įrašyti *Baltakienę*, tai apie ją čia pasakojau.

4 psl. – *ne mano mama, o tėtis*, jaunystėje vargoninkavęs, norėjo, kad viena Kauno ponija mane pamokytų skambinti pianinu. Todėl įdėjau trumpą žodelį „ir“ („kad ir sūnus išminktų skambinti pianinu“).

5 psl. Dėdė Pranas buvo baigęs tik gimnaziją ir vienerius metus mokytojo Skiemonyse. Todėl sakinuką „Buvo jau mokytas, universiteto teologijos-filosofijos fakultete studijavo“ įterpti ten, kur kalbama apie vyresniąją dėdę Juozą. Tada tas sakinyss skambėtų taip: „O Juozas Zaranka buvo jau mokytas, universiteto teologijos-filosofijos fakultete studijavo, atsidūrė Kolumbijoje, tapo Bogotos universiteto klasikinės katedros vedėju“.

8-9 psl. – jau minėti išbraukimai. Kategoriškai reikalauju!

10 psl. – dvi mažos pataisos. Kitur – mažmožiai.

Tingiu perrašyti laišką, todėl siunčiu tokį, koks yra.

Geriausio linkėjimai Silvijai nuo Sigitos (ir nuo manęs).

Gaila, kad šeštadienį, kaip tikėjaisi, negalėsit atvykti. *Algimantas*

Vilnius, 2003. X. 23

Mielas Leonai,

Siunčiu dvi nuotraukas, kur mudu su Sigita. Gal kuri ir tiks „Varpams“.

Sigita prašė, kad nuotraukas grąžintumėte.

Daug nerašau, nes reikia pasiruošti K. Maruko vakarui RS klube.

Sigita siunčia linkėjimus Silvijai, prie jų ir aš prisidedu. Savo ruožtu Tau linkiu vėl greitai bėgioti, o prie mano linkėjimų prisideda Sigita.

Tavo – *Algimantas*

Vilnius, 2005. 10. 12

Mielas Leonai,

Rekomendaciją Silvijai (ją nunešiau į RS) ir Tau rašiau paskubomis, nes netrukus eisiu pas daktarus ir bijau, kad jie manęs neuždarytų į ligoninę. Vis dar širdis šlubuoja.

Nors mano kelionė į Šiaulius man baigėsi „švachai“, ją su malonumu prisimenu, ypač susitikimą su teisėjais.

Apkabinu Jus abu, laukiu iš anksto Nidos. Tikiuosi, sulauksiu jos. *Algimantas*

2005 m. gruodžio 17 d.
 Mielieji Silvija, Leonai,
 Dabar pačios trumpiausios dienos, tačiau rašydamas judviejų vardus netyčia nusikėliau į Nidą, į vasarą, kur, padedant Dievui, vis susitinkam.
 Linkim linksmų Kalėdų! Laimingų 2006-ųjų!
 Ir susitikimo Nidoje kitų metų rugpjūtyje. Kaip visada! *Sigita ir Algimantas*

2011 m. gruodžio 20 d. (el. laiškas)
 Mielas Leonai,
 Ačiū už knygas. Malonu žinoti, kad Tu nesėdi rankų sudėjęs, leidi knygą po knygos.
 Linksmų Kalėdų Tau ir Silvijai. Tegu ir 2012-ieji judviem būna našūs.
 Tegu ir toliau skamba „Varpai“.
 Sveikinimai nuo Sigitos. *Algimantas*

2012 m. gruodžio 24 d. (el. laiškas)
 Mielieji,
 ačiū, kad nepamiršote mūsų. Džiaugiamės, kad dar krutame, kad dar esame dviese. Linkime Jums geros kloties.
Sigita ir Algimantas

Albinas BERNOTAS

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui
 Brangusis,
 malonu, kad prisiminėte, kad parašėte ir pakvietėte į vis garsiau Lietuvoje gaudžiančius Jūsų „Varpus“ – man tai didelė garbė, ačiū. Visų pirma atsiprašysiu, kad labai pavėluotai atsiliėpiu – pastoviai gyvenu savo kaime, Vilniuje esu retas svečias, todėl ir Jūsų laiškas mane pasiekė po gero mėnesio: Jūs mane sveikinate su šv. Velykomis, o štai aš Jus netrukus galėčiau pasveikinti su Sekminėmis, toksai tad „operatyvumas“ (žinoma, ne dėl Jūsų, o iš dalies ir ne dėl mano kaltės).
 Būtų tikrai smagu „iki vasaros pabaigos“, kaip kad rašote, ką nors pasiūlyti Jūsų almanachui, deja, šiuo metu nei eilės eiliuojasi, nei proza prozuojasi, ir pagal visus senatviškų potyrių ženklus sprendžiant atrodo, kad ne tik iki vasaros, bet ir iki metų pabaigos nieko dorai užbaigto savo stalčiuje neturėsiu. Tuo tikriausiai Jus nuvilsiu, ne tik Jus, bet ir pats save, kad štai negaliu pasinaudoti tokiu iš netikėtumo net pribloškiančiu pasiūlymu...

Diktofonas? Jis mane visada trikdo, nes esu lėtamintis kaimietis, bet nei diktofono, nei klausimų raštu, tikiuosi, neprireiks, kadangi anasai Jūsų minimas interviu, tasai mudviejų pokalbis, kai nėra kūrybos, argi jis būtų reikalingas almanachui? Mano akimis žiūrint – ne. Palaukime derlingesnių metų: kai bus ką spausdinti, bus įdomiau ir apie šį bei tą šnektelti.

Linkiu sėkmės (nors ir taip, atrodo, jos Jums netrūksta!). *Albinas Bernotas*
 Argirdiškė, 2001. V. 23.

Gerbiamas ir mielas varpininke Leonai,
 Jūsų vasario 4 dienos laišką gavau neseniai, nesuvokiu, kaip tai galėjo atsitikti... Žinoma, kaltas mano buitishkojo gyvenimo būdas. Nėra korespondencijos, kuri, baigusi pašto kelionę, neitų per rankas, kol mane pasiekia Labanoro giriose. Ir dažnai nėra korespondencijos, kuri iš mano rankų neitų per kitų rankas, kol pakliūna į paštą. Šiais kompiuterių ir interneto laikais tai gali atrodyti ir turbūt atrodo daugiau nei keistai. Jei dar teks rašyti, mėginkite rašyti tokiu adresu: ARGIRDIŠKĖS kaimas, JANULIŠKIO paštas, Švenčionėlių apylinkė, Švenčionių rajonas.

„Varpai“: pakliūti į juos didelė garbė, bet nepelnytai uždėta karūna paprastai būna per sunki laikyti jos nelabai to vertai galvai. Šiaip ar taip, pasikalbėti su Jumis neatsisakau, jeigu Jūs laikote, kad ši apeiga labai reikalinga almanachui. Kūryba, arba kaip aną kartą yra pasakęs Just. M. – mano

kūrybėlė, - tai molio pilnos saujos, deja, pamėginus ką nužiesti, nulipdyti, molis ima trupėti, skilinėti... Ir Jūsų laimingai rankai, kaip kad sakote, laiminant, kažin ar kas išeis, juo labiau – iki rudens. O nuotraukų ne kolekcionuoju ir nelabai įsivaizduoju, kokių almanachui reikėtų...

Visa tai, ką čia paminėjau, susumavus, gerai pagalvokite, ar verta su manimi prasidėti. Juk dabar tiek talentingų kūrėjų – ir visai jaunų, ir ne visai. Dar daug yra likę vertesnių už mane, bet „Varpais“ neskambinusių. Šiuos žodžius rašau nesimaivydamas, kaip gali pasirodyti, nuoširdžiai: tai ne jaunos mergaitės „ne“, kurį reikia ir net būtina suprasti „taip“. Jau ne mano amžiui kaitalioti *ne į taip*.

Labai dėkoju Jums už dėmesį, kuris man širdį paglostė švelnia plunksnele. Argi to neužtenka? Manychiau, visiškai! Tai gal tuo ir baikime šias „derybas“? *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2004 m. balandžio 27 d.

Gerbiamasis Leonai,

labai ačiū už almanachą ir Barėną. Vos gavęs – vis pasiimu ir skaitinėju. Ir tą, ir tą, gal daugiau monografiją, patraukliai atrodo. Žinoma, ir almanacho solidumas pavergia.

Su klausimais pradžioje mėginu susigyventi, ateis diena, kai imsiuos jau šį tą ir užrašinėti.

Vieno dalyko norėčiau paprašyti: tai datos, kada turėčiau baigti atsakinėjimus, viską kišti į voką ir siųsti į Šiaulius Jums. Bijau netikėtumų, laiko trūkumas, ypač užklupęs nelauktai, mane bjauriai kausto, pasijuntu tiesiog mažaraštis.

Ir dar: o apimtis? Nors ir raginate popieriaus netaupyti, bet – vis dėlto? Bent kelių dešimčių puslapių (mašininraščių) tikslumu. Pvz., 150-200. Juokauju, žinoma, o kita vertus, jau rimčiau, - pagal tuos Jūsų 22 klausimus ištis visai įmanoma ir apystorę knygą parašyti! Kad to neatsitiktų, aš apsisukęs ir vėl: o apimtis?

Lieku su Jumis (tiksliau – su Jūsų visais 22 klausimais) – *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2009. IV. 13.

Gerb. Leonai,

visų pirma atsiprašau už teksto išvaizdą – bus Jums sunku skaityti, dėl to kalta mano ne tik sena, bet ir persenusi rašymo „technika“. Ir dar atsiprašau, kad peržengiau Jūsų leistas parašymo termino ir apimties ribas. Be abejo, perskaitęs turėsite man kai ką pasakyti, spėju, kad ne visai to tikėjotės, ką čia Jums siunčiu. Ką gi, ką turiu, tuo duriu... Dėl mašininraščių pasibaisėtinos kokybės gali įsivelti klaidų, todėl kaip čia būtų galima padaryti, kad, laikui atėjus, gaučiau perskaityti korektūrą?

Minėjote nuotraukas. Maždaug kokių ir kiek? Kokia forma jas reikėtų pateikti? Seniai seniai neprisimenu, kas iš Šiaulių manęs buvo prašęs nuotraukų. Gal muziejus? Siunčiau tada visą diskelį. Apskritai, mano nuotraukos visur išdraikytos, čia ir Vilniuje, jas surankioti vienas vargas. Kelia abejonių senų nuotraukų kokybė. Žodžiu, nuotraukų tema, tikiuosi, Jūs man parašysite ir ką nors patarsite.

Rašėte: „Jei naujos kūrybos neturėsite...“ Įspėjote, matyt, tikrai neturėsiu. Esu užsimojęs parašyti apie Vytautą Kubilių. Bet tai bus rašinys visa kuo labai panašus į tai, ką čia Jums siunčiu. Toks sugretinimas netiks. Taigi šį reikalą užbaikime irgi Jūsų laiško žodžiais: „... pradžiai pakaks pasikalbėjimo“.

Pas mus čia, giriose, neišpasakytai blogas telefoninis ryšys, kartais įvarantis į tikrą neviltį. SMS žinutės dar pralenda. Jeigu Jums priimtina, operatyvesnius leidybinius reikalus galėtume tokiu būdu ir aptarinėti. Mano telefonai: (...).

Atsisveikindamas keliu kepurę – Jūsų *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2009 m. birželio 5 d.

Gerbiamasis Leonai,

Labai apsidžiaugiau, kad nesupeikėte mano teksto – atsakymų.

V. Kubiliui skirtas turėtų būti nedidelis rašinėlis: pora epizodų, kurie man daug pasakė apie šį didį Žmogų. Su juo menkai bendravau, tėra du ryškūs taškai, Dieve duok, kad juos pasisektų nusakyti žodžiais.

Nuotraukas rankioju. Vasarai įpusėjus važiuosiu į Šakius pas seserį, tikiuosi kai ką rasti jos

fotoalbume. Taigi nuotraukas (o gal ir V. Kubilių) atsiųsiu į vasaros pabaigą. Nebus vėlu?

Prašote patikslinti, ką man esate siuntę. Labai Jums dėkoju už „Varpus“ (2009-24) ir „Kazimierą Barėną“. Nenoriu Jums pataikauti, bet neiškęsiu nepasakęs, kad monografiją skaitau kaip kokią romaną – pasigardžiuodamas ir vis neišsiaiškindamas pats sau, kur slypi intriga: pačioje Barėno biografinėje bei kūryboje ar Jūsų rašymo meistrystėje. Gal čia ir drauge anakur? Jaučiu, kad žaliavos turėjote kalnus, kaip ir apsigalėjote? Kaip su tokia stebėtina darma viskas sugulė į puslapius? Esu lėtaskaitis – dar tik apie 200 psl... Anądien man pasišiaušė plaukai – kiek liko ir jau liks neperskaityta visko, tai vis per tokį mano lėtumą (o dabar jau ir akys ūkanojasi), kitaip nemoku.

Beje, pasirodo, miškuose ne tik grybautojai paklysta – ir Jūsų laiškas klydinėjo gal savaite, kol kažkas kažkur susivokė ir atvežęs įdavė mūsų paštininkei. Tai signalas, kad čia paštas ne itin patikimai dirba. Niekio idealaus šioje ašarų pakalnėje...

Ir dar sykį – beje: mano sesuo turi draugių, neabejingų literatūrai. Jos per seserį teiraujasi, kur ir kaip gauti „Varpus“. Aš nieko joms patarti ne tik negaliu, bet man iškyla ir toksai didelis BET. Užpėnai sudariau pomirtinę Arvydo Galgino poezijos knygą, išleidimą finansavo giminės. Kol tos knygos niekas nebuvo matęs, visi jos labai norėjo ir laukė pasirodant, priklausomai nuo to tiražas viltingai pūtėsi. O kai knyga pasirodė, gal 9 dešimtadaliai tų „labai norėjusių“ išsigando kainos ir spruko į krūmus. Didelė dalis tiražo liko neišpirkta, guli pas tuos velionio gimines, jų nuosavybė, o Vilniuje, kai nuvažiuoju, ne vienas klausinėja, kur tą knygą gauti.* Šie neranda, anie neperka. Griškabūdis toli, šiems ne knyga, o kelionė per brangi. Todėl turint omeny galimą panašią kvailą situaciją ir neprisimant didesnių įsipareigojimų, ką vis dėlto būtų galima patarti žmonėms, norintiems (norintiems – ir nieko daugiau!?) įsigyti „Varpus“?

Man linkite, linkiu ir aš Jums gražios vasaros!

Keliu kepurę – *Albinas Bernotas*

Argirdiškė-Vilnius, 2009. VI. 15-16.

Mielas Leonai,

žinau, kad leidėjai ir redaktoriai labai nemėgsta, kai įteikti tekstai iki paskutinės akimirkos krapštinėjami, taisinėjami. Vis dėlto atsakymų 27 puslapyje neiškenčiau nepakrapštęs... (...)

Uždavėte galvosūkį dėl Lauros (*poeto anūkės* – L. P.-K.). Išvysti jos šmėstelėjimą „Varpuose“, sutinku, būtų įdomus dalykas. Kaip kokia kometa, bet, deja, ta kometa, man rodos, išnyko dar nė nespėjusi pasirodyti. Ne kažin ką ji ten turėjo parašiusi, bet buvo vilties, dabar gi įnikusi į naujokės rūpesčius tarnyboje ir į kitus jaunystės reikalus. Dar pasklaidysiu jos popierius, pagalvosiu, įkibus už plaukų ją tempti į literatūrą kažin ar būtų kokia prasmė?

Labai ačiū už „Varpus“ (2006 ir 2008) ir „Jurgį Jankų“. Jankus gyveno ir rašė kitaip nei Barėnas, todėl ir Jūs apie jį rašote kitaip – tai spėjau pajusti jau po kelių puslapių. Padarėte didelį aukštos prabos darbą. Šiandakt sapnavau, kad prie šių dviejų monografijų glaudžiasi ir trečioji – L. P.-K. parašyta „Alė Rūta“. Ši rašytoja Lietuvoje nepelnytai primiršta. Prieš kurį laiką skundėsi, kad labai silpsta regėjimas, dabar mudviejų susirašinėjimas nutrūkęs, gal žinot ką apie ją? Informaciją gaunantiems pavėluotai (kaip kad man dabar) tokiais atvejais pasitaiko žiauriai susimauti (juk suprantate, ką turiu galvoj), neduok Dieve... (tai man, o Aliutei – duok stiprybės).

Klausiate – ar mane „domintų“... Nereikia nė klausit, bet pasižiūrėjus, kiek ir ko esate atsiuntę, man sarmata prieš Jus... Šitaip begėdiškai ir toliau išnaudoti Jūsų dosnumą būtų nesąžininga.

Nuotraukas baigiu surankioti, dar reikia nuvažiuot pas seserį, o tada, tikiuosi, kas nors jas „suvarys“ į kompaktą. Bet Kubiliaus neturiu nė eilutės, trūksta pirmojo sakinio, kurio daugybės variantų atsisakiau nė neužrašęs... Jums gal atrodys juokinga, bet šitaip užsikirsdavu net paprasčiausia žinutė dirbant redakcijose. Užaina toksai sunkiai paaiškinamas bejėgiškumas. Jei pasakytumėte, kad mano atsakymus dėsite dar po metų, jie smarkiai pasikeistų: vis aiškiau praregiu, kad tai skubotas darbas, juodraštis **, prie kurio sėdint dar turėtų prakiurti ne vienerios kelnės.

Dar kartą ačiū už siuntinį (tokį, kaip kad anais laikais žmonės sulaukdavo iš Amerikos!).

Sėkmės Jūsų dirbamuose darbuose – jie man kelia didelį draugišką pavydą - sėkmės! – *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2009. VII. 5.

* Aš, kaip sudarytojas, tegavau 1 egz

** Net atsakymuose norėjau įrašyti: tik įėjau, apsisukau, o išeidamas atlapoto palto skvernu prie durų lengvabūdiškai žėriau ir sudaužiau gėlių vazoną. Tiek tos naudos... Bet nesijuokit iš mano tokio skrupulingumo: ką žmogus žina! – o gal tai paskutinė viso gyvenimo išpažintis?

Albinas Bernotas tėviškėje, kurios neliko.

Argirdiškė-Vilnius, 2009. VIII. 3.

Mielas Leonai,

seniai taip galvojau, tik nedrįsau Jūsų klausti – neklydau, Mindaugas tikrai iš Jūsų namų. Dieve, jam padėk. Jo poezijoj naujoviškumo vėjai stiprūs, kad juos atlaikyčiau, turiu po ranka tolerancijos piliulį. Bet jis ne vien poezija gyvuoja – ir kitur (net „Šiaurės Atėnuose“) vis pastebiu jo mąslų žodį.

Jūsų žmonos kūrybą šiek tiek pažįstu iš anksčiau, šįkart buvo staigmena – vokiečiai Lietuvoje karui baigiantis. Regėjau pats paauglio (ar dar vaiko?) akimis. Ateina, atsisėda ant griovio krašto ir numiršta. Ne į žmones panašūs, išbadėję, ne po vieną, vis būriais, o ir mes patys valgyt neturim ko... Atvažiuodavo toks Helmutas Kompas, dabar vertėjas. Šneka kaip mano pubroliai nuo Plokščių, ne knyginė, gyva to krašto žmonių šneka. Gražu klausyt! Verčia iš liet. k. į vokiečių. Galėtų ir atvirkščiai.

Gavau visą kalną knygų. Septynias. Maža sakyt – ačiū, bet sakau. Dabar aš Jums įsiskolinęs – visiems trim – ilgam ir su dideliais procentais.

Pagaliau siunčiu nuotraukas ir Kubilių. Deja, nenuskilo taip, kaip tikėjau. To buvo galima ir laukti – kietas, šakotas, nekalbus. Ir dar – mane galutinai pakaria važinėjimui į Vilnių pas daktarus, visai išmuša iš gyvenimo ritmo, kuris ir taip... ne jaunystės laikų. Nuotraukų (20) baisiai daug, bet Jūs, turėdamas prieš akis visą almanacho panoramą, pasirinksite geriau negu aš.

Laura išsiderėjo iki Žolinės. Tada ir žiūrėsime, ką ji ten turi. Gal nebus dar Jums per vėlu?

(...) Su kolegišku prielankumu Jums visiems trim – *Albinas Bernotas*

Gerb. Leonai,

Laurai padėjau atrinkt eilėraščius, palikom daugiau Jūsų nuožiūrai ir galutiniam atsijojimui. Laura viską perrašė į diską. Ir savo portret. nuotrauką, nes mano Jums išsiųstoji jai nepatinka, sakė – nedėt. Skubu diskelį išsiųst, nes užklydau į Vilnių, naudojuosi proga, Argirdiškėje paštas toli (17 km).

Rašinyje apie Kubilių bus keli maži stilistiniai pataisinėjimai pablusinėjimai – juos atsiųsiu vėliau.

Su B. Brazdžioniu susipažinau 1989 m., kai jis atvažiavo Lietuvon, o aš, porai mėnesių iškrapštytas iš miškų, talkininkavau V. Sventickui jį sutinkant. Los Angeles'e B. B. mane pasikvietė į

svečius, kai aš, Juozo Kojelio suviliotas, ten buvau nusibeldęs į man skirtą literatūros vakarą šv. Kazimiero parapijos salėje (1999. XII. 5). Tame vakare eilėraščius skaitė ir B. B. „Kas iš tos viešnagės labiausiai įsiminė?“ – klausiate. Daug kas, vienu kitu sakiniu būtų sunku nusakyti. Tiek pridursiu, kad su B. B. labai artimai nesusidraugavome. Kodėl? O kodėl, sakysim, su Kubiliumi irgi – ne? Toks gyvenimas: visi iš Ten, bet kiekvienas vis Kitaip. Su prielankumu – *Albinas Bernotas*

Vilnius, 2009. VIII. 20.

P. S. Laura vaikiškai nekantrauja: kas „praeis“, ir apskritai – kas čia bus... Suprantama: tai jos pirmas žingsnelis į viešumą.

Mielas Kolega Leonai,

ėmiau ir suabejojau – „Nepakartojamus atkartojimus“ Jums pasiunčiau su pataisymais ar be, todėl dėl viso pikto priminsiu. (...)

Tai štai jau turite lyg ir viską: atsakymus, Kubilių, nuotraukas ir net Laurą. Kai sudėjote į vieną krūvą, ar Jūs, kaip redaktorius, neišsigandote? Tokia apimtis!.. Ar nekyla kartais mintis dabar imtis darbo iš kito galo – trumpinti? Nekalbu apie nuotraukas – savaime aišku, jų panaudosite vieną kitą. Tačiau tekstas?! Per tą savo ilgumą jis visoks visokiausias – vienur kaip musės žarna, kitur kaip žvirblio galva, – šitaip nusakydavo patėvis nevykusiai suverptą siūlą...

Kad būtų linksniau užbaigti laišką, pabaigai pasilikau Mindaugą. Pateisindamas savo karališką vardą, pastaruoju metu jis išpuodingai karaliauja literatūrinėje spaudoje (sumaniai vedami pokalbiai, recenzijos, įstrigo „Tobulas imperijos instrumentas“). Pasigedau tik eilėraščių. O gal pražiūrėjau?

Tai tiek. Su pagarba Jūsų talentingai šeimai – *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2009. IX. 5.

Mielas Leonai,

dabar galiu pats sau – ir ne tik sau – pasigirti, kad turiu Jūsų šeimos visų trijų kūrėjų bibliotekėlę, kurios dalį išsivežė Laura, turbūt nė neįtardama senelio seniokiškų ir slaptų nuogaštavimų, kad tik ko iš vėjavaikiškos jaunumės nepradangintų. (Esu iš ne vieno girdėjęs: jei knyga tau tikrai reikalinga, niekam jos neskolin.) Nežinau nė kaip Jums dėkoti už dovanotą knygą, daug kas ten jau anksčiau – nelabai ir prisimenu kur – skaityta, bet turėti vienoj krūvoj – didelis turtas. Jūs gal nė pats iki galo nesuvokiate savo darbų, padarytų su tokia stebėtina gražia aistra, svarbos mūsų kultūros istorijai. Man sunku įsivaizduoti, kaip Jūs viską aprėpiate – juk tai ne vieno žmogaus, – tarsi kokiam rimtam institutui pavaldaus padalinio apimtys. Dieve duok Jums sveikatos ir kad ateityje Mindaugas nuo Leono per daug nenutoltų! Alg. Baltakis sakė rašęs ministerijai kažkokį tarpininkavimo laišką dėl „Varpų“ sunkios leidybinės būklės. Ar ta grėsmė vis dar...?

Klausiate, kuo gyvenu tarp rudenėjančių miškų. Kai prieš 40-50 metų daugelis rašytojų ieškojo tarybinėse įstaigose nelengvai gaunamo leidimo nusipirkti sodybą, Just. Marcinkevičius, rodos (gerai neprisimenu), Alf. Maldoniui maždaug taip yra pasakęs: ne tam, baigęs vidurinę, palikau kaimą, kad dabar vėl į jį grįžčiau. Į senatvę šį pasakymą vis dažniau prisimenu, kartais jis man suskamba labai skausmingai, bet tai ilga šneka... Ypač kai rankos ima bodėtis dalgio, kastuvo, kirvio. „Ar sunki girioje buitis?“ – Ilgus dešimtmečius buvo labai lengva, o dabar štai ima įgauti nepageidautiną svorį... Juokinga žiūrėti į patvoryje sparčiau augantį kietį ir matyti jame savo priešą, juoba, kad ne taip seniai save ir kitus esu raginęs: paglostyk žolę.

Atrodo, rugsėjo pradžioj siunčiau įvairių taisinėjimų-blusinėjimų sąrašėlį, tai, žinoma, smulkmenos, bet ar gavote?

Dėkoju už knygą (skola ne rona...), už linkėjimus Laurai, už gražias dienas man ir kitiems po tuo pačiu stogu būnantiems ir pabūnantiems.

Stebiuosi Jūsų Mindaugo darbštumu, mokėjimu įdomiai kalbėti apie knygas (prieš tai, žinoma,

** Tiksliau – ne vien siūlą, o ypač šniūrq, sukamą iš pakulų pančiams, virvėms, vadžioms, pavadžioms vyti. Šį darbą teko dirbti ir man, ir ne visada sėkmingai – sulaukiant iš patėvio minėtų pastabų. Dabar panašaus pobūdžio pastabas derėtų išsakyti Jums, nes juk Jūs vysite almanacho virvę V a r p a m s patikimai pakabinti. O iš b-ų virvės nenuvysti, – vėlgį patėvio tas pats balsas... Seniokiškai rūškanos dvejonės vis dažniau atsibundant naktimis... Gal ir be reikalo aš Jums... Tebūnie kaip bereikšmis atodūsis tarp kuko...*

Vilnius, IX. 7-8.

P. S. Aš jau per senas ką nors rašyti. Net laiškų. Labai atsiprašau, mielas Kolega, už svačiojimus. A. B.

randant laiko jas ir perskaityti!).

Sparčiai trumpėjant dienoms, linkiu Jums visiems kuo daugiau saulės – Jums ir Jūsų liepoms, beržams... Šlamėkit, oškit! *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2009. XI. 1.

Mielas Leonai,

ačiū už netikėtą, bet pasakišką žinią – turėsiu nesudėvimas deimanto kurpaites. Jos man ištrepsės vis ką nors gero. Atleiskit už telefoninius nesklandumus. Gyvename ne ryšio zonoj. Extra atveju siųskit SMS žinutę – pasieks geriau nei balsas.

Linkėjimai Jūsų talentingai šeimai. *Albinas B.*

2010 kovo 3 (el. p.)

Mielas Leonai,

ši vasara – nesakau, kad buvo sugadinta – ji buvo skirta brolystės priedermei. Mano sesuo gyvena viena, todėl visos ją ištinkančios bėdos krinta ir ant mano galvos. Teko slaugyti (Šakiuose), vežioti pas daktarus ir t. t.

Grižęs radau Jūsų knygą „Žodžiai, kurie neišduos“. (Tarp tokių didelių vyrų bei moterų antai ir aš įsispraudęs, žiūriu galvą užvertęs ir netikiu savo akimis ką matęs, geros mielės keltis puikybėn!..) Jau pats pavadinimas didele dalimi nusako knygos vertę: neišduos tai, kas čia sudėta ir surašyta. Tai dar viena laikui atspari plyta į Jūsų renčiamą statinį (...). Dieve duok Jums sveikatos – Jums visiems trim talentingiems.

Labai dėkoju už knygą – ir ne tik...

Ir jei galit, labai nepykit, kad taip gėdingai vėluoju Jums parašyti šį laišką (yda, kurios nesiseka atsikratyti).

Klausimėlis: ar būtų įmanoma parsisiųsdinti kompiuterinio pavidalo tekstą – mudviejų pokalbio ir rašinio apie V. Kubilių? Reikalui esant, žinoma, ir Jums neprieštaraujant – Valentino Sventicko leidyklai: ten lyg ir tariamasi dėl tokios mišraus žanro mano knygos (jei kas išeis).

Prielankiai spaudžiu gerą Jūsų ranką – *Albinas B.*

Argirdiškė, 2011. VIII. 27.

Mielas Leonai,

labai ačiū už „Varpus“. Šakiuose slaugydamas seserį, nei knygyne, nei kioskuose, nei bibliotekoje almanacho neradau, kai kur net nežinojo, kas tai per daiktas*. Ar nereikėtų „Varpus“ kokiui nors būdu labiau populiarinti? Spėju, kad ne vien Šakiuose taip yra.

Dėl paties 26 nr. Daug šviesos į proto palėpių sutemas įlieja Andrijauskas, Jūsų Mindaugas, Petrauskienė, Jašinskas. Čigriejaus novelė tikrai verta „Varpų“ karūnos! Ir kitos poezijos (ypač Julija Almanis, ar ji Vytauto A. žmona, sesuo?) ir beletristikos publikacijos, debiutai almanachui gėdos nedaro.

(...) Sveikinu su „Juozo Bagdono spalvų ir erdvių vizijomis“ (sužinojau iš „Lit. ir meno“). Esate neįtikėtinai darbštus ir produktyvus. (Talentas – savaime aišku, be jo niekur nė per colį!)

Gyvuokit! Džiaugiuosi (kaip džiaugiasi Jūsų darbais ir visa mūsų kultūra) –

Albinas Bernotas

Argirdiškė, 2011. IX. 17.

P. S. Mano šis laiškas irgi vėluoja, ir kiti, be abejonės, vėluos, kol būsiu čia, giriose, kur iki pašto dėžutės keliolika kilometrų. Turbūt suprasite ir dėl to nepyksite. A.

Mielas Leonai,

po apniukusių lapkričio rytmetinių dangumi Jūsų knygą man atvežęs įteikė girininkas: rudeninėje sodybos kiemo prieblandoje baltas pašto paketėlis, kuriame tūnojo „Bagdonas“, švytėjo, lyg švietė iš vidaus. Tai, žinoma, optinė prietemos ir šviesaus, balto daikto graži, įsimintina žaismė, bet gal ne tik – tame švytėjime slypi turbūt ir kažin kokia simbolika... Ačiū, Leonai, labai ačiū Jums ir Jūsų Silvijai už sutartinai abiejų man siunčiamus irgi švytinčius linkėjimus, už švytinčią knygą. Apie

* Perna dėl to Šakių knygyno mergaitės skundėsi, pačios ilgai ieškojo, kol rado, sakė, vargu, ar kas pirska.

dailininką Juozą Bagdoną – turiu prisipažinti – menkai ką težinojau, dabar skaitau ir žiūrinėju, kas knygoje bylojama Jūsų įtaigiu žodžiu drauge su kita medžiaga; ir ši knyga turi slaptingo, tik Jums vienam būdingo magnetizmo, kaip kad ir kitos Jūsų knygos: turite talentą, kurio tikrai neužkasėte į žemę, kaip kad anasai šeimininko tarnas iš Naujojo Testamento. Širdingai linkiu Jums ir ateityje nuveikti dar ne vieną tokį prasmingą ir svarbiausią – talentingai atliekamą darbą.

Gal neįsiziėdė ir nesupyko, bet, mačiau, nė kiek nenuodžiugo, kai pasakiau, kad kalbėti derėjo ne tiek apie Alantą, kiek apie knygą, skirtą Alantui. Vyt. M. atšovė, kad aš neteisis. Argi? Su tokia nuostata niekaip negaliu sutikti ne tik šiuo atveju, bet kalbant ir apie kitas, ir ne tik Jūsų, panašaus pobūdžio knygas ir jų vertinimus. Kalbėjimas, knygų rašymas apie meną ir meną kuriančias asmenybes juk irgi yra toks pat menas, argi ne? Tad kodėl jis kartais lyg ir aplenkiamas net rimtų, profesionalių vertintojų?

Ką aš veikiu? Šiuo metu nelabai ką. Neseniai atidaviau V. Sventickui rašinį (gal apie 180 psl.), kuris mane dar vis kankina, matyt, dar kažkuo nebrandus, neprinokęs, kad kankina, kai jau lyg ir padėtas paskutinis taškas. Tikriausiai tai netikras taškas, todėl ir laukiu Valentino nuomonės, nes pats neišmanau, ką toliau daryti.

Ar tik ne 1980 metų rudenį Baltušis, užbėgęs į Rašytojų sąjungą, pasakė: girdi, turįs tokią šunišką nuojautą ir žinąs, kada reikia viską mesti ir greičiau bėgti kuo toliau nuo darbo stalo, nuo vis labiau imančių kamuoti kūrybinių galvosūkių... Baltušis, tai sakydamas, turėjo omeny Bronių Radzevičių. Nesitaikau prišokęs atsistoti nei greta Baltušio, nei Radzevičiaus, bet Baltušio pasakytus žodžius kartais, ypač kai nėra labai linksma, vis prisimenu, o prisiminęs stengiuosi kuriam laikui kaip nors atsitolinti nuo stringančių darbų.

Ruduo, ruduo... Rūškanas dangus virš galvos, o galvoje rūškanos mintys, nieko daugiau. 1944 metų ruduo, kaip prisimenate (tai sakau, mėgindamas šyptelėti, pajuokauti, stengdamasis Jums pasirodyti, kad nesu jau taip beviltiškai rūškanai nusiteikęs) – taigi tais metais, kai Jūsų dar nebuvo šiam pasauly, o man buvo dešimt metų, ruduo laukuos baltais šilkais draikėsi dar gražesnis ir ilgesnis negu šiomet: iš evakuacijos grįžę ūkininkai rugius sėjo vos ne per adventą!

Matyt, niekad nieko daryti nėra per vėlu, - ir tai kartais paguodžia, net padrąsina, - tai sakau sau, o Judviem su Silvija linkiu laukti pavasario viltingai, tiesa, pavasarių pasitaiko visokių, bet pavasario laukimas visada gražus, nors nepasakysi – kad lengvas. Tad su viltingais artėjančio advento lūkesčiais per šį laiškėlį pamojuoju Judviem (podraug ir Judviečių talentingajam Mindaugui) draugingai atsisveikindamas iki kito karto – *Albinas Bernotas*

Argirdiškė, 2011. XI. 18.

P. S. Knygą ir laišką gavau daugiau kaip prieš savaitę, bet pas mus paštas už keliolikos kilometrų, todėl, laukdamas progos, kada galėsiu išsiųsti, su savo laišku smarkiai vėluoju, dėl to labai atsiprašau... *A.*

Alfonsas BIELIAUSKAS

Gerbiamas kolega Leonai,

rašytojas Antanas Bieliauskas šiandien (XII. 30) perdavė man Jūsų laišką, datuotą 2003. XII. 13. Matyt, buvo neaišku, kam tas laiškas adresuotas: Alfonsui Bieliauskui (taip ant voko), taigi, atrodytų – man, tačiau gyvenančiam Vokiečių 15-9 (ir taip ant voko), - tai lyg ne man, nes šiuo adresu gyvena būtent Antanas Bieliauskas...

Bet kuriuo atveju malonu, jog šiais prozininkais susidomėjo būtent „Varpų“ almanachas, kurio geras vardas nuritavęs per visą Lietuvą ir dar toliau...

Jei Jūsų laiške kreiptasi į mane, tai, dar kartą dėkodamas už tikrai malonų Tamstų dėmesį ir jį kolegiškai vertindamas, galėčiau pranešti, jog šiuo metu, deja, neturiu nieko realaus pasiūlyti. „Jubiliejiniai“ metai iščiulpė iš stalčių viską, ką turėjau šiek tiek svaresnio, o nauji dalykai rašosi ne taip sparčiai, kaip norėtusi. Žinoma, kažką dirbu, tačiau laikausi praktikos – pateikti ištraukų ar ko tik visiškai pabaigus darbą... Tad bijau, neatsargiai pasižadėjęs, pakenkti Jūsų planams. Gailiuosi, negalėdamas kaip nors rezultatyviau (bent šiuo metu) atsiliepti į man mielą Tamstų prašymą.

Tiek dėl prozos.

O kas link pasikalbėjimo – prašau bet kada, kada Jums patogiau! Man priimtini atsakymai ir raštu, ir diktofono pagalba... Diktofonas gal kiek betarpiškesnis, suteikias didesnių ekspromto galimybių; tokį įrašą vėliau, autoriškai kiek aptvarkius (turiu galvoj įkalbantį), gali gautis šis tas ir gyvesnio, ir įdomesnio negu logika paremtas rašytinis atsakymas į klausimus...

Na bet tai turbūt Jums jau antrinis klausimas, nes pirmesnis, kiek supratau, grožinė kūryba...

Bet kuriuo atveju – mielai bendradarbiaučiau...

Linkiu laimingų ir kūrybingų 2004-jų! Sėkmės Jūsų gražiam, taip mums visiems reikalingam, darbui! Sveikatos!

Su pagarba *Alf. Bieliauskas*

2003. XII. 30, VILNIUS

Gerbiamas kolega,

Siunčiu Jums atsakymus į Tamstų atsiųstus klausimus; jeigu bus kokių neaiškumų ir pan., tikiuosi, pranešite man...

Kartu siunčiu ir ištrauką – visą VII skyrių – iš šiuo metu rašomo romano SAU PAMINKLĄ STA... (Prisiminkite Horacijų!). Sėkmės atveju romanas kitais metais turėtų būti baigtas rašyti.

Priedu ir keletą Tamstų prašytų nuotraukų. (6) Panaudojus ar ne – norėčiau, kad jas grąžintumėte.

Atkreipkite, prašau, dėmesį, jog, niekaip nevaržydamas kitų, aš niekur nevartoju junginių ar sąvokų *LSSR*, *Sovietų*, *sovietmečiu* ar pan., nes tai iškraipo lietuvių kalbos dėsnius bei tą kalbą užteršia...

Turiu vilties, jog – jeigu šis mano siuntinys bus palankiai priimtas – visą šią medžiagą galutinai suredagavus bei sumaketavus, aš gausiu ją dar sykį perskaityti.

Linkiu sėkmės! Pagarbiai *Alf. Bieliauskas*

2004 X 20, Vilnius

Regina BIRŽINYTĖ

Gerbiamas Leonai,

gavau autorines sutartis, kurias grąžinu, įrašiusi reikiamus duomenis.

Labai džiaugiuosi, kad „Varpai“ skamba, nežiūrint blokados nepriteklių. Tai nemažas jų leidėjų nuopelnas. Ačiū Jums! Su nekantrumu lauksiu „Varpų-90“. Tikiuosi, jog jie bus ne prastesni už pirmąjį jų atnaujinto leidimo numerį. (Ir poligrafija taip pat).

Dėl „Poezijos pavasario-90“. Bijau, kad Jums „nekuklus klausimas“ kilo dėl to, jog pasikartoja eilėraščiai ten ir „Varpuose“. „Poezijos pavasariui“ buvau pateikusi nemažą pluoštą ir iki šiol nežinau, ką jie atsirinko, nes nepavyko šio almanacho nusipirkti, o į biblioteką dar neatsiuntė. Būtų labai nemalonu dėl šitokio pasikartojimo. Jeigu honoraras nepriklauso antrąsyk, tai jo neturėtų mokėti už „Varpus“, nes už eil. „Poezijos pavasaryje“ prieš porą dienų kaip tik gavau perlaidą. Jų sutartyje eilėraščiai nebuvo įvardinti, tik nurodytas bendras eilučių skaičius. Dabar ką nors pakeisti jau vėlu. Tik ateityje teks atidžiau žiūrėti į šiuos dalykus.

O kol kas – tiek. Dar kartą ačiū už teisę dalyvauti „Varpuose“. Telydi Jus šviesa ir tiesa! Pagarbiai – *Regina*

1990. 07. 05.

1991, birželis

Gerbiamas Leonai,

kai kalbėjome apie temą, kuria galėčiau įsijungti į „Varpų-92“ almanachą, tarėmės, jog tai bus rašinys apie Kelmės žemę, kas nors iš jos istorijos. Išėjo man visai kas kita, bet ta tema itin skaudi turbūt visiems mums, gyvenantiems ir bandantiems kurti ne didmiesčiuose. Tai tarsi atsakas į daugkartinius išpuolius prieš „grafomanus“ iš provincijos. Žodžiu, perskaitysite ir nuspręsite, ar tiks tai Jums, ar ne.

Ačiū už pasiūlymą pabendrauti su radijo lit. redaktoriais. Jūsų dėka, atrodo, bus valandėlė, skirta

ir mano „Takui į vienkiemį“.

Linkiu kūrybinio džiaugsmo ir leidybinės sėkmės! *Regina Biržinytė*

Kelmė, 1992 spalio 14

Gerbiamas Leonai,

širdingai ačiū už pakvietimą dalyvauti būsimuosios „Varpuos“. Su džiaugsmu priimu šį kvietimą ir siunčiu 12 savo eilėraščių. Jie niekur kitur nebuvo spausdinti ir niekur kitur nesiūlyti. (Rajoninis laikraštis turbūt neturi reikšmės?) Matysite, kas Jums tiks, tą ir pasirinksite.

Telydi sėkmė Jūsų kilnų darbą! Jus gerbianti *Regina*

Gerbiamas Leonai,

siunčiu nedelsdama nuotraukas. Man labiau patinka ta iškirptoji iš grupinės (daryta pernai, gegužės mėn. vykusioje poezijos pavasarėlyje Kelmėje), bet jeigu jos neįmanoma pritaikyti (padidinus ir atmetus tai, kas matosi iš kitų dalyvių), teks apsisistoti prie didžiosios, nors joje ir nedaug tikrosios mano prigimties. (Jei mažoji netiks, būčiau dėkinga, jeigu, pasitaikius progai, Jūs ją man grąžintumėt).

Kiek buvo „Varpų-93“ Kelmėje apskritai, negaliu pasakyti. Mūsų biblioteka jų gavo 2 egz. Tačiau aš su džiaugsmu skaičiau labai palankius atsiliepimus respublikinėje spaudoje apie šį iš tiesų puikų almanachą. Jūs darote iš tiesų titanišką darbą, kuris pasiliks literatūros istorijoje šviesiu puslapiu!

Linkiu visokeriopos sėkmės ir pavasario sieloj, kuris niekada nesibaigia! Pagarbiai – *Regina Biržinytė*

Gerbiamas Leonai,

ką esu prižadėjusi, tęsiu. Tik ne visai esu patenkinta savo darbu, o kaip padaryti geriau – neišneša protas. Matyt, tokia jau mano natūra: jeigu iš karto nepadarau gerai, lipdydama iš seno naują pristingu dvasinių galių.

(...) Prašyčiau man pranešti savo nuomonę. Gal dar mėginti tobulinti arba sutrumpinti, susikonsultuojant ties stipriausiomis (apie tai geriau spręsti iš šalies) rašinio vietomis.

Kol kas tariau sudie. *Regina Biržinytė*

Nijolė BLAŽEVIČIŪTĖ

Gerb. p. Leonai,

gal ir ne tokių mano klausimų tikėjotės. Tad tegu jie bus tik gairės. Jei norite parašyti kitaip ir apie kitus dalykus, Jūsų valia. Mane šiuo atveju labiausiai domina „Varpai“ Šiaulių, šiauliečių, ir ne tik jų, gyvenime.

Lieku laukti Jūsų atsakymų. Na, o aš tikiuosi, kad netrukus turėsiu progos susitikti su A. Baniene ir dar daug ko paklausinėti. Kai tik sužinosiu ką nors naujo, būtinai Jums pranešiu.

Su nuoširdžiais linkėjimais – *Nijolė*

Vilnius, 1993 VIII 28

Gerb. p. Leonai,

neskubėjau rašyti, vis laukiau, kol bus išspausdinta mano korespondencija apie „Varpus“ „Europos lietuvių“. Tikriausiai jau ją matėte (Nr. 18)? Beje, redakcija savo nuožiūra trumpino, paliko be kelių pabaigos sakinių, o parašą po nuotrauka dariau ne aš (...).

„Varpai“ – talpūs ir įdomūs. Tikrai yra apie ką labai daug naujo paskaityti. Belieka laukti naujų numerių.

Nuoširdžiai linkiu sėkmės. Ir dar kartą ačiū, kad priėmėte į talkininkų gretas. Tikiuosi, kad bus progų susitikti ir pasikalbėti apie kitus darbus. *Nijolė*

1995 gegužės 1 d.

Vytautas Petras BLOŽĖ

Mielas Leonai,
siunčiu Tavo prašytų eilių. Tik nežinau ar tiks, nes buvo publikuotos Amerikoje „Drauge“. („Poezijos pavasaris“ tai dabar leidžia pakartoti iš periodikos, bent jau mums, seniams...). Mat skubiai Pačiam reikia, o aš kol kas nieko naujo neturiu paruošęs.

Ačiū už dovanas: už „Varpų“ numerius ir knygas. Miela širdžiai. Ačiū.

Tiesa, prašyčiau rinkti kiek stambesniu šriftu negu Juškaičio haiku ir taip nesugrūsti: palikti kiek „pauzės“ tarp atskirų eilėraščių.

Viso gero! Sėkmės! Ačiū už gražų, pasiaukojantį, kultūringą darbą – „Varpus“.

Jūsų: *Vytautas P. Bložė*

Druskininkai, 1995. 02. 18.

Palanga, 2003. I. 16-17

Gerb. maestro Leonai,

ačiū už pakvietimą-pasiūlymą. Jaučiuos kažkiek gal ir kaltas, kad tada (turbūt ne mažiau kaip prieš 5-tą metų?) neparuošiau Jums didesnės ir įspūdingesnės publikacijos. Bet ir dabar (avansu) baiminuosi: ar rasite ką nors tikrai tinkančio (ir patinkančio) iš to, ką Jums siunčiu. Tada buvo per mažai turbūt, bet dabar – matote? – per daug (bent jau eilutėmis)...

Tai – „lyrinio epo“ fragmentai (iš didesnio kūrinio).

Jeigu Jums netiktų (nepatiktų) viskas arba kuris iš fragmentų, gal (tik ne tuoj pat) paruoščiau kažką iš „grynesnės lyrikos“. Sutikčiau Jums ir atsakyti į klausimus. Tik prašyčiau – atsiųskite nedelsdamas, nes po keleto savaitių galiu įklimpti į didesnę darbą ir pristigti laiko... Siųsdamas klausimus, būkite malonus, grąžinkite tai, kas iš čia pridedamų fragmentų (o gal net visi?) Jums, t. y. „Varpams“, ne visai tiktų.

Ačiū už Jūsų gerus linkėjimus.

Geriausi Jums ir „Varpams“ linkėjimai.

Jūsų: *Vytautas Bložė*

P. S. Atsiprašau Jūsų (ir tų, kas žiūrės stilių), kad mano tekstuose rasite klaidų, ypač skyrybos, t. y. punktuacijos. Jos, tos klaidos, turėtų ir likti. Tai yra vad. nekonvencinė, individuali skyryba, bandanti žymėti frazavimą, t. y. muz. intonavimą, kalbėsenos išraiškos stilių. Dauguma redakcijų man tai leidžia, tačiau konkrečiai prašomas vienoj ar kt. vietoj galiu ir priimti pataisas. Bet – tik su mano žinia.

Žinoma, gali būti likę paprasčiausių *rašybos* klaidų: dėl mano akių silpnumo (tekstą kompu rinko mano anūkas, kuris irgi priprast galėjo ir nebepastebėti, kas ne taip). Tai: ilgosios-trumposios, nosinės ir t. t. Tatai taisykite nė nesiklausę. Nors tarmybes, „rusicizmus“, „sovietizmus“ prašyčiau toleruoti. „Naratozė“ yra Lietuvos latvė, taigi tekstas yra ir leksiškai, ir sintaksiškai „žargoniškas“ kažkiek; tai – vargana mano „stilizacija“, atseit, kalbos gyvinimas... Tokios „klaidos“ turėtų būti paliktos autoriaus atsakomybei („tamsumui“ ar aklumui).

P. P. S. Dar gali būti tokia „išėitis“: kadangi eilutės ilgos, painokos (nors didž. dalimi – ketureiliai), gal galimas „fotopublikacijos“ atvejis. Turiu lenkų „Poezia“ žurnalo egz., kur Stanislavo Czyżo'o eilės, t. y. poema, visa taip ir paskelbta: nušviestas autorinis „mašinraštis“ su visais autoriniais pataisymais ranka. Man tai buvo šiokia tokia intriga, įdomumas: ką ir kaip autorius taisė paskutiniu atveju... Gal būtų įmanoma? *Vyt.*

P. P. P. S. Atleiskite už ne itin sklandų laišką ir sunkiai įžiūrimą (išskaitomą) rašymą: esu poaklis, jau vakar parašiau, bet pritaissinėjau, tad nors akys labai pavargę, šiandien bandžiau perrašyti sklandžiau ir aiškiau, tačiau vėl kankinuos neįžiūrėdamas, tad vargu ar išėjo geriau... Jūsų: *Vyt.*

Sudie! Sėkmės!

Palanga, 2003. III. 26.

(vakar suėjo metai, kai pasitraukė Nijolė)

Mielasis p. Leonai,

ačiū už Jūsų dėmesį man ir rūpinimąsi. Ir kartu labai labai atsiprašau už neaiškumą, *kaip ir kas* (iš mano pusės ir per mano kalnę).

Tikrai iki kitų metų pradžios gali išeiti (išskristi) tie „Neišskridę paukščiai“. Tad būkite malonus, gražinkite juos man (tai, ką Jums išsiunčiau), o aš Jums kaip nors paruošiu nors keletą lyrinį eilėraščių.

Jūsų klausimus jau tada buvau gavęs ir ruošiausi (bent į kai kuriuos iš jų) atsakyti, deja, mano „kompiuterman'as“, t. y. anūkas, kuris turėjo man pagelbėti per žiemos atostogas, tik porą dienų pas mane tegalėjo viešėti (jis abiturientas, ruošėsi papildomiems anglų k. ir matematikos egzaminams, kad galėtų studijuoti užsienyje), todėl per tas 2 dienas tegalėjo „suvesti“ (man diktuojant) naują, Nijolės pasitraukimo akivaizdoje parašytą poezijos knygą (-elę).

Vertėtų man būti atviresniam, kad Jūs mane geriau suprastute ir „nepyktute“. Mat esu apyaktis, užmaršus, nemokantis gyventi, be to, ir a. a. Nijolės išlepintas. Negaliu nei kompu dirbti, nei mašinėlę (jos ir nebeturiu, visai subyrėjo).

Kaip tada atsirado toks (girdėjau atsiliepimų: sklandus) platus tekstas apie Nijolę (matau iš klausimų, Jūs jį „Litmenyje“ pernai vasarą esate skaitę)? Susidaro įspūdis, kad lengvai ir laisvai galiu „lieti“ tekstą.

O juk čia buvo milžiniškas (man) darbas ir su kitų pagalba. Pirmiausia tai toji magistrantė, rašanti „diplominį“ apie Nijolę, atvažiavo į Druskininkus ir „spaviedojo“ mane su diktofonu, kur pliurpiau, kas į galvą ateidavo, susitaręs, kad ji viską „išgrėbstys“. Taip ir buvo: po mėnesio gavau iš jos kompu „printuotą“ atsirinktą ir ištrumpintą tekstą. Ir vis dėlto mačiau: daugybė klaidų, neprisiminimų, neprofesionalios šnek. kalbos intonacijų ir leksikos... Mažai buvau (ačiū Dievui) tų interviu davinėjęs, bet nuliūdau, kad, *šnekėtą* tekstą pavertus *spausdintu*, susidaro (bent jau man taip atrodo) *pliurpalų* įspūdis: reikia kitos sintaksės, kitos frazeologijos, kitos *terminijos*. Kitaip tik apsijuoksi, likęs „vėjų mėgėjas“. Pradėjau taisinėti: trumpinti, papildyti, redaguoti, mėtyti iš vienos vietos į kitą ir taip toliau, ir taip arčiau...

Su mano pusakle ir pusdurne galva tai man ne itin sekėsi. Ypač, kad ta Aušrelė – ta mieloji-pasiaukojusi Nijolės atminčiai magistrantė – iš nepatirties „atprintavo“ man stambaus šrifto (kaip žabaliui), bet siaurų tarpueilių ir beveik be paraščių tekstą. Kiekvienas puslapis tapo man pačiam voratinkliu (kaip durnai musei). Ir tada galų gale atsikviečiau į tą savo Švendubrę tą savo (aukščiau minėtą) talentingąjį anūkėlį. Iš lėto sudiktavau jam visą tą marmalynę. „Atprintavo“ jis man su plačia parašte ir erdviais tarpueiliais. Nuo tada ir prasidėjo tikrasis darbas. Kokius 80 proc. viskas gimė iš naujo: pasipildė ir pan. Lengva buvo dirbt, nes jaučiau, kad tai – mano skola Nijolei, kuri man tiek (Jūs gi skaitėte) buvo pagalbėjusi.

Dabar matote, kiek aplinkybių susidėjo, kad šiaip taip atlikčiau šį darbą (girdėjau iš visur gerų atsiliepimų).

Bet tai buvo apie Nijolę. Mano priedermė (kol gyvas) spėti kažką paliudyti.

Kitas dalykas – kalbėti apie save. Nesmagu. Kažkas užriša burną. Taip buvome „išsiauklėje“ (abu su N.): apie save tik labai kukliai arba nieko.

O Jūsų klausimai iš esmės – apie mane. Paprastai atsiprašydavau ir neatsakinėdavau į tokius. Drąsiau jausdavausi bendresnėje, visuotinesnėje meno, moralės, net politikos problematikoje (pastaraisiais metais ir religijotyroje). Taigi nežinau, kaip čia reikės elgtis taip „neetiškai“ atviraujant, „save aukštinant ir pritaikant“...

Matyt, į kai kuriuos klausimus – tik trumpai, atsiprašinėjant, kad apie save – ne... Bet tegul tie (neatsakyti, t. y. „atsiprašyti“) klausimai išliks... Nenoras atsakinėti irgi yra tam tikra prasme atsakymas, pozicija, etika.

Dar vienas dalykas: nesitikėjau, kad tų klausimų bus tiek daug. Galvojau – 4 ar 5. o dabar – visi 20. Tad tikrai vertėtų ir pasikuklinti...

Tačiau vėl nėra kam „suvesti“ teksto ir pateikti (be klaidų!) lakštus tolimesniam mano vertinimui ir taisymui. (O tada – bent 10 kartų pateiktas man buvo „užbaigtas“ tekstas, kad prasidėtų nauji taisymai, trumpinimai, papildymai.)

Reikia laukti vasaros ir vėl kviestis tą savo „kompiuterman'ą“.

Taigi tik į vasaros vidurį tektų orientuotis. Ar Jums tai ne per vėlu?

Ir tas dabar žadamas *lyrikas* tada Jums paruoščiau (irgi turiu tik „voratinklius“).

Čia dar „nutylėjau“, kad ir šiaip esu „niekam tikęs“: tai negaluojuantis, tai be ūpo, tai „su kraujospūdžiu“ etc. Kol po kokių badavimų (...) kažkas susireguliuoja – ir imu „pliurpti“ (ir ne taip sunkiai), kaip kad dabar.

Prieš Jus jaučiuosi kaltas už aną ir šį atvejį. Dėl to, mielas „kraštiečiai“, ir „pareidinėju“ šios išpažinties: kad suprastumėt ir nelaikytumėt išpuikėliu.

Tuo ir baigiu. Ačiū Jums už kantrybę. Kuo geriausias Jums ir „Varpams“ kloties!

Nuoširdžiai Jūsų: *Vytautas P. Bložė*

P. S. Gal nebūtų Jums per sunku tuos mano „jovalėlius“ grąžinti man (į Palangą), gal aš juos dar suspėčiau paskelbti kokiam „Litmeny“ (vis nukristų kokia kapeika elgetai). Ačiū.

Jūsų: *Vjt.*

Mielas Leonai,

labai pradžiugino Jūsų laiškas. Būtent to aš ir norėjau, bet nedrįsau prašyti, t. y., kad galėčiau siųsti Jums (savo atsakymų į Jūsų klausimus) rankraštį ir (pataisymams) gauti surinktą švarų tekstą.

Tiesa (kad nepamirščiau!), prašysiu Jus (tai jau „avansu“, nes manojų rankraščio dar nėra, nors atsakymai jau keliskart pergaltoti), taigi prašysiu Jus renkant, t. y. „printuojant“ palikti *tarpueilį* mažiems pataisymams, o ir „laukelį“ ar „laukelius“ didesniems. Jeigu atsirasų ištisas pastraipas (arba – a) apimančių papildymų, jie bus ranka surašyti ant atskiros (pridedamo) lapelio, pažymėtu numeriu arba ženklu – kur jį (kurion vieton) įterpti.

Tada darbas man eitųsi „kaip iš pykės“, o ir galva dėl vis sunkėjančių (po N. mirties) aplinkybių taip „nebeskaudėtų“ (o gal reikėjo ir nedėti kabučių čia?).

Ačiū Jums, Leonai!

Siunčiu savo maldas Aukščiausiam dėl Jūsų Silvijos (esu Reiki meistras, galėčiau – be jokio atlyginimo: to niekad nedariau, t. y. neėmiau – galėčiau jai siųsti per Jėzaus malonę Šventosios Dvasios gydančiąją energiją, japonišku Reiki – simbolių – pavidalu, bet gal Jūs tuo netikite? Pakenkti malda niekad negali, tik padėti: daug kas prašo manęs siųsti mintimis kūrybinę arba gydomąją energiją). Tegul Viešpats saugo Jus ir Jūsų artimuosius.

O dabar – iš anksto šiek tiek – su Šventomis – lietuviškomis – Velykomis, su Gamtos Dievo, t. y. Jėzaus – Atpirkėjo – Prisikėlimu! Aleliu!)

Nuoširdžiai: *Vytautas P. B.*

Palanga, 2003. IV. 10.

Miel. ir gerb. Leonai,

Na štai ir ateina Jums „bausmė“, kurios taip atkakliai siekėte... (apsiėmėte „suvesti“ iš mano „šlapyrasčio“ tekstą, t. y. atsakymus į klausimus).

Atsakiau į visus 21. (...) Tad kentėkite dabar.

Kur neišskaitysite, surašykite kaip išskaitęs arba net palikite tuščią tarpelį, kur aš „išsišifravęs“ kaip nors įterpsiu.

Atsakinėjau kaime, Švendubrėj, kur buvau išvykęs Velykoms ir kur ilgokai (vos ne lig šiol) užtrukau. Bet ten neturėjau tuščių lapų, o buvo šventės, o jau „užkibus“ už „plepėjimo“, nebenorėjau važinėti į Druskininkus popieriaus. Tad ant senų lapų antros pusės keverzojau. Jūsų bėdoms... Atsiprašau, atsiprašau. (Net negražu.)

Suvestą tekstą (kartu su „autokeverzone“) siųskite man galutinai suriktuoti sumieruoti.

Linkių sėkmės! O Jūsų artimiesiems – sveikatų. Jūsų: *Vytautas* iš Palangos

2003. V. 06.

Malonūs Leonai,

labai labai Jums dėkingas už tų taip užtrukusių (įsienėjusių) mano atsakymų „realizavimą“. Tiesiog man ant sąžinės guli: kiek Jums užkroviau darbo. O surinkta, kaip matau, net ne kompu, o tik mašinėlė, taigi – toli gražu... Bet Jūsų atlikta (o gal Jūsų red-jos kokios stilistės-sekretorės?) tikrai gražiai, be klaidų. Net man pačiam keista: negi taip sklandžiai būčiau parašęs? Nujaučiu, kad būta ir redagavimo (atsargaus), ir trumpinimo (juolab dar atsargesnio). Gal kiek „nubložinta“ (tuo pačiu – „numiliauskaitinta“) punktuacija. Nijolė dėl to narsiai (sūduviškai) kaudavosi, o aš beviltiškai numodavau – žuvelės reikalas: kol kiti neperims, mums nebus leista (o, žiūrėk, „Š. A.“ ar „LitM.“ – kai kas jau ir bando perimti).

Bet man tekstas – visai nieko. Gal dėl to, t. y., kad taip atrodytų ir nebandyčiau „restauruoti“, neatsiuntėte kartu ir mano „manuskripto“...

O „manuskriptą“ Jums išsiunčiau net netaisinętą (atsiprašau už „sklerotklaidę“). Bijojau įsivelti į begalinius taisymus, dėl ko būtų dar neišskaitomiau pasidarę, o perrašyti vėl viską švariai ranka nebebuvo jėgų nei akių... Be to, niekad dar ne galas: vėl taisyti, tobulinsi, trumpinsi, ilginsi... O jau „perdrukuotas“ tekstas – lyg ir nebe tavo: kad ir šioks, ir anoks, bet vis tarsi užbaigtas...

Tokie pagraudenimai (sau) ir dėkingumai (Jums).

*

Tiesa, o kaip su eilėraščiais? Juos irgi (jei greit reikia) galiu tik ranka perrašęs atsiųsti, nes vis dar neišsisprendžia (net trumpam) mano kompo įsidarbinimas (neturiu nei gerbėjų, nei tarnų, -aičių). Ar reikia tų eilių? Gal gana ir atsakymų?

Atsiųst galėčiau tokių nelinksmų (kaip ir šie atsakymai) keletą. (...)

Tiesa, ar taip jau ir liks, kaip dabar man rodote (tie „atsakymai-atviravimai“)? Jeigu taip, tai OK. O jei kliuvinės už atsargumų ir nuorodų-rodyklių? *Nieko nekeiskite be manęs!* Iš viso norėčiau daryti matyti (perskaityti) skiltis, o gal jau ir puslapius (maketą, t. y. savąją jo dalį).

Gal įnešu savo „bylojimai“ šį tą naujo? Neįprasto (Jums ir mums)?

Lieku Jums ištikimas, dėkingas – guldau galvą po būsimų kritikų kirviu –

Jūsų: *Vytautas iš Bložių*

Palanga, 2003. VII. 2.

Palanga, 2003. VII. 8.

Malonūs brangūs kolega Leonai,

Jūsų pasišventimas, atkaklumas davė vaisius. Ačiū, kad nurašėte man net visą pastraipėlę. Ilgai skačiau, žiūrėjau, spėlioju. Ir staiga buvome atlyginti: prisiminiau. (Kalta mano „tarmybė“, lietuvių neturėjau galimybių studijuoti, o beveik 30 metų rašybos mano keblumų, deja, jau nebekompensavo gramatikos ir žodynai: kaip parašydavau, taip; Nijolė – suvalkietė ir dar lituanistė, ir dar talentinga – viską „suvesdama“ mašinėlė sutvarkydavo, t. y. ištaisydavo). Toje Jūsų parausvintoje vietoje turi būti: *gynimo* (nuo žodžio ginti, t. y. saugoti). (...) Kai Jonas V., atleistas iš Jūsų, t. y. Šiaulių teatro, metus ar net daugiau, būdamas bedarbis, „prisilaikė“ Druskininkuose, jam būtent aš ir „kaliau į širdį“ savo koncepcijas (pats tuo tarpu būdamas „instancijų“ atmestas). Net Jonas turbūt prisimintų, kad menas (aukščiausia savo paskirtimi) tik liudija, ir tik – yra – *gynimo liudytojas*. Tai nereiškia, kad menas

Vytautas Bložė.

neturi itin kokybiškų, žemesnių pakopų. Remiantis ta pačia metaforiška terminologija: negalėtų būti „prokuroru“ ar „kaltinimo liudytoju“ (bent). Tik *teisėju* menininkas neturėtų būti: juo yra Dievas, Laikas, Tauta, Opiniija, Tradicija ir pan.

Taigi Jūsų pasišventimas davė vaisius (buvo atlygintas). (O juk skaitęs buvau Jūsų atsiųstą tekstą mažiausiai tris kartus, buvau sukęs galvą, o vis tiek – tik dabar, „antru ėjimu“ – toptelėjo.) Ačiū, kad atidedate mano „versų“ įteikimą iki vasaros pabaigos.

Sėkmės Jums! Tegul Dievas laimina ne tik mūsų atmintį, bet ir išmintį (tai yra per ką Jis labiausiai, noriausiai reiškiasi). Jūsų: *Vytautas Bložė*

Mielas Leonai,

paruošiau Tau, t. y. „Varpams“, ilgoką lyrinį kūrinių (maždaug 325 eilutės), susidedantį iš septynių dalių. Galėčiau jį „suvesti“ per internetą, jeigu „Varpai“ turi el. paštą. Būk geras, jei turite, būkštelk laiškutį su el. adresu.

Jeigu neturite, atsiųsiu per paštą tekstą, suvestą į disketę ir (priedo) „atrintuotą“ tekstą.

Prašysiu „nė vieno kablelio nedėti“ (t. y. netaisyti) ir „nenumesti“, kur jis atrodys „nereikalingas“, nes mano skyryba yra vad. „individuali“, o skyrybos ženklai reiškia tik intonacijas ir pauzes. Žinoma, ne visu 100 proc. taip yra, nes tam tikra prasme (aiškumo, t. y. suprantamumo, vardan) laikausi ir konvencijų (dalinai). Žodžiu: mano klaidos – mano atsakomybė...

Su geriausiais linkėjimais! *Vytautas* (P. Bložė)

Švendubrė, 2003. VIII. 16.

P. S. Mano mobiliuko tel. nr. (...), tik geriau rašyti laiškutį, t. y. žinutę, nes gyvenu pakalnėje, o skardinis stogas (ypač, kai įkaitęs) naikina antenos pajėgumą, tad „kontaktuoja“ tik išneštas ir padėtas balkone, kur ne visą laiką galiu pats būti. (...)

P. P. S. Geriausi sveikatos linkėjimai tiems, kas (iš Tavųjų) negaluoja. *Vyt.*

Švendubrė, 2003. VIII. 20.

Mielas Leonai,

siunčiu lyrinį eilėraščių ciklą, iš esmės sudarantį trumpą lyrinę prasmę.

(...) Jeigu pastebėjote, mano pageidavimus poeziją rinkti smulkoku šriftu vykdo „Š. Atėnai“, „7 MD“. Taip pat (mano prašymu) daromi ne 2-jų, o 3-jų eilučių tarpai tarp posmų. Mažiau „sulaužtų galinių“, daugiau „tuščio ploto“; kas reiškia pagarbą tekstui. Viso to (rodos, jau rašiau) tikiuosi iš Jūsų.

Su pagarba: *Vytautas Bložė*

2003. IX. 9.

Mielas Leonai,

ąčiū labai, kad atsiliėpėte, kad prityrusia savo akim išžvejojote (mūsų mintinai jau mokamą tekstą ir skaitomą nebe kaip yra, o kaip turėtų būti) paliktas mūsų „suvedinėjimų“ klaidas. Visos jos būtinos pataisyti taip, kaip Jūs pažymėjote, manęs atsiklausdamas. Taip, taip! Ačiū Jums! Ačiū!

Ir dar: šeštame puslapyje padariau dar tris pataisymus (...).

Septinta ir aštunta eilutės turėtų būti tokios (...).

Ir paskutinis pataisymas (...).

Dėl išnašos, t. y. pavadinimo paaiškinimo. Norėjau jį palikti (kaip „falsifikaciją“, kaip „imitaciją“, kaip tai darydavo Ezra Poundas, cituodamas graikų ar kinų kalba tariamus „tikrus intarpus“ į poet. tekstą, arba ir kiti, netgi, rodos, ir aš pats, dar 15 metų teturėdamas... Taigi kaip imitaciją (falsifikaciją) palikti: atseit, galvokite, ką norite (tarsi tai būtų visiems savaime žinomi dalykai).

Buvau galvojęs „ant to“ ir užsisipirti: arba dėkite, kaip atsiunčiau, arba visai...

Bet dabar pagalvojau, kad iš viso šiam kūriniui (ne tik dėl pavadinimo) pravartus būtų ir šioks toks (apačioj smulkiu šriftu) žodelis, ypač, kad skaitytojas jį, tą kūrinių, suprastų kaip *baladę*, tarkim, *neobaladę*: kad nebūtų „rimtai“ priimami tie dvasių pasivaidinimai (dėl to aš ir tą žargoną – *tipo*, *karočė* – įvedžiau: kaip šmaikštavimą pačiu tekstu, kad skaidrintų bendrą, liūdną, pagrabinę kūrinių nuotaiką). Taigi maždaug tuos du dalykus paaiškinčiau kokiomis 5-7 eilutėmis. Ar gerai?

Sudie! Sėkmės! Jūsų: *Vytautas* iš Palangos

P. S. Nors „Hon Sha Ze Sho Nen“ nėra jokia falsifikacija. Taip tariamas hieroglifas (iš Reiki), reiškiantis: nėr praetis, nėr dabarties, nėr ateities; arba – ir ką kitą (amerik. variantas): Dievas many sveikina Dievą tavy.

Palanga, 2003. IX. 17.

Mielas ir gerbiamas Leonai,

štai galų gale sunkiai sunkiai, bet sukurpiau tą (iš dalies prisizadėtą) komentarėlį. Jį prašyčiau spausdinti kuo smulkesniu šriftu ir surinkti ne kaip epigrafą, o kaip *išnašą*, t. y. apačioje, gal net per 2 ar 3 puslapius nusitęsiančią.

Jeigu komentaras atrodytų *per ilgas*, gal priešpaskutinę visą pastraipą (ji mano „paimta“ į laužtinius skliaustelius), gal ją visą – išbraukti? O jeigu Jums ji pasirodytų įdomi, tinkanti, na ką? Tegul išlieka, ilgindama mūsų nesibaigiančią savivoką (savigirą).

Ir dar: poemėlės penktajame puslapyje penktojoje strofoje žargonizmą *karoče* prašau pataisyti į „intelektualesnį“: *ta prasme* (mat *karoče* per radiją niekad neišgirsi, tik – gatvėje; tuo tarpu *ta prasme* vartoja ir parlamentarai, ir apskričių viršininkai, ir rašytojai (diskusijose, „ant karštųjų“).

Mielas Leonai, tikėčiausi, kad atsiųsite man korektūrą. Jeigu nebus iš mano pusės nieko, net negražinčiau, o jeigu kas – dar brūkštelčiau.

Jūsų: *Vytautas*

P. S. Tame pat 5 puslapyje yra kiek aukščiau dar vienas *karoče*, jį palikti.

Mielas Leonai P.-K.!

Man mielas Jūsų domėjimasis ir rūpinimasis manim. Taigi: nešioju 42 nr. batus, nors dešinė pėda yra vos vos didesnė už kairę. Jeigu užsiaunu 41 arba 41,5 nr. batus, tai kairė koja – nieko, o dešinės nykštys (ilgai vaikstant) nuvargsta ir ima skaudėti.

Ačiū už viską, ką darote vardan lietuvių. Kultūros, už Jūsų laikyseną ir, suprantama, už – gal ir nepelnytą – dėmesį man. Jūsų: *Vytautas P. Bložė*

Palanga, 2004. III. 25.

Jerónimas BRAZAITIS

1996. III. 29

Gerb. Leonai,

Dėkoju už rūpestį. Išsiunčiu pasirašytą sutartį.

Mano sprendimo paaiškinimas: šį mano išverstą „ULISO“ skyrių paprasčiausiai dovanuju „VARPAMS-97(11)“.

Atsilyginti galima, kaip užrašiau sutarty, almanacho numeriais, nes taip, man atrodo, Jums bus lengviausia. Man bus malonu dovanoti juos Džeimso mylėtojams, kad jie geriau paruoštų visos knygos sutikimui.

Be to, daugiau žmonių sužinos apie „Varpus“ ir lauks kitų numerių.

Linkėdamas visur sėkmės – *Jerónimas Brazaitis*

2009. V. 29

Gerb. Redaktoriau,

Tikiuosi, kad Jums viskas sekasi gerai.

Prisimindamas mūsų vaisingą bendradarbiavimą – dar tada, kai ULISĄ atskirais skyriais spausdino periodiniai leidiniai – siunčiu:

1. Vieną JIMO CRACE'O, šiuolaikinio premijų rekordininko, romano skyrių.

2. Trumpą žinutę apie AUTORIŲ.

Mano nuomone, VARPAI savo apipavidalinimu ir temų platumu jau prilygsta (nors tyrinėjimo sritys ir ne tos pačios) LOGOS žurnalui.

Linkėdamas visur sėkmės, *JARAS*

Vladas BRAZIŪNAS

Vilnius, 1995. IX. 5

Gerbiamasis Leonai,

Atsiprašau, kad pažado skolą gražinu tik dabar: redaktoriystė ir kitokie dalykai vis trukdė surinkti bent kiek padoresnę publikaciją. Tikiuosi, kad šitoji Jūsų visiškai nenuvils.

Linkėdamas sėkmės, Jūsų *Vl. Braziūnas*

Fabijoniškės, 1998. 02. 28

Gerbiamasis Leonai,

Dabar jau turiu progą padėkoti už gražų „Baltą lapą – lyg altorių“. Tiesa, perskaičiau seniau, bet, va, sudarinėju tokį pasvaliečių kultūros atminties almanachą „Mes esam šiaurės krašto“ (pirmoji jo knyga, literatūrinė, išėjo pernai, minint Pasvalio 500-mečio sukaktį). Ten žadu gan vietos skirti krašto švietimui, ir, va, Jūsų „Baltam lape...“ radau Juozą Povilonį, Pasvalio gimnazijos (taigi ir mano buvusios mokyklos) direktorių. Labai norėčiau laišku, bent kol kas laišku, - jį pašnekt. Ar telefonu. Būkit geras, atsiųskit man jo adresą ir telefono numerį.

Beje, aš pats, rašydamas tam almanachui (ir ne tik jam) istorijos, kultūros istorijos etudus, Jūsų „Baltą lapą...“ ne kartą cituoju. Vadinasi, Jūsų knyga ne tik pasyviai gyvena, bet ir dirba darbą. O kaip tik knygos darbininkės – gerbtinos knygos.

Už paslaugą iš anksto dėkingas

Visados Jūsų – *Vl. Braziūnas*

2012, gegužės 1 (el. laiškas)

Ačiū, mielas Leonai, už pataisytus neapsižiūrėjimus: taip, turi būt „baltažiedį“ ir po ožkos nereikia kablelio. O „plūksna“ – įprasta tarmiška (ir mano eilėraščių) „plunksna“.

Savo nuotraukų fotografai paprastai neturi, bet vis tiek rasiu, atsiųsiu. Gyvuokim. *Vladas*

2012, rugsėjo 4 (el. laiškas)

Eilių publikaciją, miels Leonai, surinksim. Apie Markų, gerai, parašysiu iki puslapio. Tik esmingesnis klausimas. To puslapelio žanras ir pati tonacija. Viskas mat priklauso nuo to, kokia jo funkcija žurnale. Apie Markų rašoma – kokia proga? Ar tas mano rašinytis bus vienužis (tada turėčiau pažiūrėt lyg objektyviau, apimčiau, „enciklopediškiau“), ar kokiame bendrame marginy (tada – asmeniškėsnės improvizacijos)? Juk be tokio įsivaizdavimo, ką ir kaip turėčiau padaryti, nė pradėt neišeina, - ar ne?

Rugsėjo 20 d. 12.00 susitinku su moksleiviais Jūsų Romuvos gimnazijoje, - gal tą dieną galėtumėm susitikti? Jūsų *Vladas*

Vytautas BUBNYS

Gerbiamas „VARPŲ“ redaktoriau, Kolega,

nuoširdus ačiū už laiškėlį, kuriuo mane gražiai paklibinot. Prisipažįstu, seniai pavyduliavau tiems vilniškiams, kurių kūryba ar žodis rasdavo vietos Jūsų žurnale. Siūlytis vis kažkaip nedrįsau. O dabar, kai prašote mano prozos, deja, galiu pasakyti tik tiek: neturiu nieko, kas būtų nespausdinta. Ką tik pasirodė mano naujas romanas „Balandžio plastėjime“, kuriam ir atidaviau pastaruosius metus. Tačiau mielai priimčiau Jūsų pasiūlymą „užduoti keletą klausimų“. Galėtų jų būti ir daugiau. Šie metai man – nér kur dingt – jubiliejiniai, ir Jeigu Jūs nutartumėte su manim parengti interviu, būčiau labai dėkingas. Žinoma, aš noriu kelti ir vieną sąlygą, neįsivaizduoju: reikėtų perskaityti mano naująjį romaną, jis, manau, atvertų daug ką naujo pokalbiui, o gal net ir pats pasikalbėjimas galėtų sukelti daugiau apie jį. Ir, žinoma, gerai būtų gauti klausimus raštu, nes kalbėjimo į magnetofoną nemėgstu.

Taigi, gerbiamas Kolega, pagalvokit ir jeigu nutarsite teigiamai, jausiu garbę į Jūsų įdomaus žurnalo puslapius. O su proza – kada nors vėliau.

2002. 02. 18

Vytautas Bubnys Indijoje, kokoso sultis ragaujant. 2000 m.

Su pagarba – *Vytautas Bubnys*

P. S. Jeigu būtumėt Vilniuje, skambinkit mano telefonu (...)

Gerb. p. Leonai,
išsyk prisipažįstu, turiu silpnybę – esu nerangus rašyti laiškus, atsakinėti į juos. Taigi ir šįsyk uždelsiau.

Gavau Jūsų knygas ir du almanacho „Varpai“ numerius, labai ačiū. Ir dar turiu prisipažinti, jog „Varpų“ buvau skaitęs du ar tris leidinius, ir labai apsidžiaugiau, kad atsiųstieji man nebuvo matyti. Be to, mane nudžiugino, kai 2001 (15) almanache aptikau Arturo Hermano straipsnį apie man labai brangų kunigą J. Urdzė, kuris man anais laikais gerokai „prakrapštė“ dvasios akis.

Žinoma, gavau ir klausimus, į kuriuos pasistengsiu atsakyti gal dar ligi balandžio galo. O dėl kokio gabalo prozos, suprantama, naujos, kol kas nedrįstų sakyti nei taip, nei ne.

Geriausios Jums kloties ir neišsenkančios energijos.

Baigdamas nuoširdžiai sveikinu su artėjančiom Velykų šventėm. *Vytautas Bubnys*
2002. 03. 21

Gerb. p. Leonai,
Siunčiu atsakymus į Jūsų klausimus.
Kur proza? Turiu vilties, kad ir jos atsiras, atsiųsiu.

Malonios vasaros, sėkmės darbuose.

Geriausi linkėjimai sveikatos Jūsų p. Silvijai, nors asmeniškai Jos, deja, nepažįstu.

Jūsų – *Vytautas Bubnys*

2002. 05. 16

2003. 03. 04

Gerb. kolega Leonai,

Gavau Jūsų laišką ir, žinoma, Rašytojų sąjungoje radau man paliktas dvi knygas. Ačiū ir už „Žodžių žmones“, ir už „Varpus“. Perverčiau abi, permečiau akimis: tikrai bus ką gero ir įdomaus paskaityti.

Nuoširdus ačiū, kad „Varpai“ ir mano vardą pasauliui apšaukdina. Balandžio 18 d. tikiuosi būti

Vilniuje ir ateiti į pokalbį. O dėl rudens... pirmiausia jo reikia sulaukti.

Geriausios kloties. Linkėjimai Jūsų Poniai. *Vytautas Bubnys*

P. S. Nedaug trūko, kad būčiau pamiršęs. Taigi dėl mano batų numerio – 43. Bet čia man iškilo didelis klaustukas, su juo ir lieku.

Gerbiamas p. Leonai,

Ilgesnį laiką užsibuvau kaime, o vakar grįžęs radau Jūsų vieną laišką, šiandieną gavau kitą.

Pirmiausia dėl H. Kompo. Iš tikro neretai sunku suprasti, ką jis rašo. Skaitydamas lietuvišką tekstą, matyt, neblogai supranta, bet kalbėti ir rašyti lietuviškai jam gana sunkiai sekasi. Novelė, pavadinimu „Šermukšniai prie kelio“ yra mano, ir H. Kompas ją yra išvertęs 1985 m., ir ji buvo spausdinta vienoje novelių antologijoje. Bet gal tokiu pačiu pavadinimu jis pats yra sukūręs novelę, nežinau.

Antra, dėl rugsėjo 18-osios. Ačiū už kvietimą dalyvauti „Varpų“ jubiliejinėse iškilmėse. Labai norėčiau atvykti ir tikiuosi, kad galėsiu, gal niekas nesutrukdys. Apie tai pranešiu ligi rugsėjo mėn.

Linkėdamas geros vasaros ir visokeriopos kloties Jums ir Jūsų Poniai – *Vytautas Bubnys*

2003. 07. 25

Gerb. Leonai,

Kaip esu žadėjęs, siunčiu rašinį apie Antaną Miškinį. Jeigu patiks ir įterpsite į savo almanachą, būsiu dėkingas.

Sveikata kol kas skūstis negaliu, šį tą krapštinėjuosi.

Linkėdamas gražaus „Varpų“ skambesio, nuoširdžiai – *Vytautas Bubnys*

2011. 03. 25

Julius BŪTĖNAS

1997. 11. 18

Sveiki gyvi!

Be reikalo daviau prievartaujamas: atsiras nemalonių dalykų – katalikų žiaurumas. Aš turėjau mintį klerikalų, bet tas žodis neatėjo. Protinis pervargimas!

Jeigu naudosit, reikėtų man peržiūrėti ir kiekvieną puslapį pasirašyti.

Siunčiu geresnę nuotrauką.

Su gerbimu *J. Būtėnas*

Antanas ČALNARIS

Gerb. Leonai,

Dėkui už laišką, kurį gauti buvo malonu! Skaitau Jūsų kūrybą, straipsnius „Lietuvos aide“ ir visas man labai patinka. Tuo labiau, kad, matyt, ir mūsų pažiūros į Lietuvą ir jos gyvenimą vienodos. Sveikinu parašius gerą ir reikalingą knygą „Pasaulio pabaiga atidedama“!

Būti išspausdintam „Varpuose“ man didelė garbė. Norėčiau, kad klausimus atsiųstumėt, nes šnekėti nesugebu – susimaišau susimakaloju ir kvit. Kartu su atsakymais atsiųsiu ką nors iš savo parašymo (...).

Nuoširdžiai linkiu Jums sveikatos ir sėkmės! *Antanas Čalnaris*

Vilnius, 2001 04 21

Gerb. Leonai,

labai dėkoju už spausdinimą ir gražius linkėjimus (...).

Jūsų graži iniciatyva mane tartum išjudino, sėdau ir ėmiau rašyti apsakymą „Paskutinės Lietuvos dainos“, o juk galvojau niekada nebersašyti. Ar išeis kas, ar neišeis iš to rašymo, nelabai svarbu, svarbiau, kad man pačiam smagu. Tai irgi turėtų būti įskaityta į Jūsų gerus darbus, kurių mano gimtame Šiaurės Lietuvos krašte nelabai daug kas dirba. Taigi, vėl ačiū!

Kad honoraras simbolinis, nieko blogo, dabar net už didelius darbus nieko nemoka, o rašantieji patys užmoka, kad išspausdintų. Ir vėl ačiū!

Kaip dabar nelinkėsi Jums sėkmės ir sveikatos, ir Dievo padėjimo! *Antanas*

Vilnius, 2002 04 03

Rimantas ČERNIAUSKAS

Gerbiams Leonai,

Neimk į plaučius. Kas dabar moka didelius honorarus? „Lit. ir menas“ nemoka visai.

Sveikinu su nauju „Varpų“ numeriu. *Rimantas*

Klaipėda, 2002. 03. 25

Henrikas Algis ČIGRIEJUS

2010, spalio 18

Mielas kolega Leonai,

pirmiausia labai atsiprašau, kad esu toks, anot rusiško pasakymo, „zadnim umom bogat“. Apsakyme „Avelės“ norėčiau kiek pataisyti pačią pirmąją pastraipėlę, perdaug jau ten „savo“, šiuliakinį skaitytoją tas „savo“ gali net ir klaidinti. Taigi būtų gerai, kad pastraipėlė atrodytų šitaip: (...).

Norėčiau pakeisti ir patį paskutinį sakinį. Turėtų atrodyti taip; (...).

„Atsakymuose“ irgi pataisėlių reikėtų. (...).

Su geriausiais linkėjimais, pagarbiai *Henrikas Algis Čigriejus*

Viktorija DAUJOTYTĖ

Mielas Redaktorai,

apsisprendžiau, kad „Varpams“ gal tiktų pasvarstymas apie vėlyvuosius Cz. Miloszo eilėraščius. Lyg ir platesnė problematika.

Džiaugiuosi, kad Šiauliuose „Varpai“ yra svarbus centras. Gyvuokite. Laikykitės. Daug gero Jums ir Jūsų mielai žmonai. Šiltos vasaros!

Jūsų *Viktorija*

1999 06 05

2005 gruodis

Mieli Silvija ir Leonai,

dėkoju, kad mane atsimenate, kad esate atlaidūs. Nuoširdžiai linkiu Jums, kad šventės būtų gražios, o darbai pakeliami.

Kad žmonės susitiktų net ir skirtingai mąstydami.

Bendrų dalykų mes turime daugiau negu skirtingų.

Jūsų *Viktorija Daujotytė*

2006 06 05

Mielas p. Leonai,

tikiuosi per vasarą parašyti „Varpams“ kad ir nedidelį straipsnelį apie A. J. Greimą – būtinai to reikia. Manau, kad per rugpjūtį – iki rugsėjo.

Geros vasaros Jums ir p. Silvijai.

Jūsų *Viktorija Daujotytė*

P. S. Šie „Varpai“ man patiko – platesni horizontai.

2006 11 03

Mielas p. Leonai,
siunčiu rekomendaciją, straipsnį apie Greimą senokai išsiunčiau el. p., kuris nurodytas „Varpuose“ (ačiū, įdomus numeris). Patikrinkite. Jei negavote, duokite žinią. Išsiųsiu paštu ar pakartosiu. *Viktorija*

2012 12 22 (el. laiškas)

Dėkoju, širdingai linkiu ir Jums sveikų ir kūrybingų, geros kloties „Varpams“.
Viktorija

Rimantas DICHAVIČIUS

2013, balandžio 2 (el. laiškas)

Pagarba mielam Leonui. Dėkoju už kvietimą į „Varpų“ naujo leidinio pristatymą. Džiaugiuosi Jūsų ištvėrme ir kūrybingumu – juk jau tiek metų mes juos sutinkam.
Su gražiausiais linkėjimais, *Rimantas Dichavičius*

Antanas DRILINGA

Gerbiamas kolega Leonai,
mane nudžiugino Jūsų dėmesys man. Ačiū! Deja, prieš keletą metų nemažas pluoštas mano tų atsiminimų jau buvo paskelbtas. Knyga kol kas įstrigusi leidyklose. Jei Jus domintų nepublikuoti fragmentai, parašykite.

Beje, pastaraisiais metais išėjo keletas mano poezijos knygų. Norėčiau išleisti ir dar vieną, kol gyvas.

Manydamas, kad Jūs dirbat tikrai gražų mūsų kultūros darbą, linkiu Jums pačios geriausios sėkmės ir optimizmo.

Pagarbiai – *Antanas Drilinga*
Vilnius, 2003. 06. 12

Gerb. kolega Leonai,

ačiū už antrą laišką, jis mane pradžiugino. Deja, šiuo metu knyga yra pas leidėją St. Lipskį, o jo aš jau antras mėnuo negaliu pagauti – visi telefonai išjungti, toks įspūdis, lyg jis nuo manęs slapstytųsi. Taigi, kol kas negaliu Jums atsiųsti fragmentų, nes turiu tik vienintelį knygos egzempliorių (vaikiškas neapdairumas!), kuris ir yra pas Lipskį. Jei galit, parašykite, iki kokio termino galima Jums nusiųsti medžiagą: gal dar spėsiu?

Nuoširdžiai Jūsų *Ant. Drilinga*
2003. 07. 22

Gerb. kolegos,

Sutartį pasirašiau, bet manau, kad pinigų man siųsti nereikia – žinau, jog Jūs ne milijonieriai, gal tuos pinigus panaudosit savo leidybos reikalams, o man užteks to, kad bus publikacija. (...)

Su pagarba – Jūsų *Ant. Drilinga*
2005. 04. 22

Erika DRUNGYTĖ

Gerbiamas redaktoriau,

kaip matote, išsiųstas laiškas buvo senokai, bet pakartoti „operaciją“ ar pasiteirauti, kodėl man jį grąžino, nebuvo kada – rugpjūčio 17 d. nutiko didis įvykis. Gimė Vygantė ir Mintautas, nuostabūs dvynukai – mano džiaugsmui ir vargui. Taigi siunčiu Jums rudenėjantį laišką, kuriame yra pavasariinių nuotaikų, inspiruotų šalto kovo Gotlande.

Kadangi laiko didelėms išpažintims neturiu, tai trumpai pridursiu – labai džiaugiuosi „Varpais“, ir ypač tuo, kad jie leidžiami Šiauliuose (o ne kokiame ten Vilniuje). Puikiai dirbate, gerą medžiagą publikuojate. Ir toliau taip. Sėkmės jums visiems.

Su pagarba – *Erika Drungytė*
2000.09.08

Vytautas GAIGALAS

Bukiškės, 1996 m. balandžio 2 d.

Gerb. pone Leonai,

Praėjo eilė savaitių, kai gavome Jūsų banderolę su knygomis. Labai Jums ačiū ne tik už Jūsų mums parodytą dėmesį, bet ir pačias knygas, kurias su malonumu perskaitėme. Atsiprašau, kad ne iš karto padėkojau – norėjosi kaip reikiant įsigilinti, įsijausti. (...)

Apie giminaitę Petrę Orintaitę mano mama dar prieškariniais laikais daug pasakodavo ir jos knygas skaitė. Jos abi buvo kilę iš to paties Liepalotų kaimo.

Liudas Jakavičius-Lietuvanis buvo geras mano mamos pažįstamas dar iš Rygos laikų. Pirmojo pasaulinio karo metu Jakavičius leido laikraštį „Rygos Naujienos“, kurį redagavo mano mamos brolis Kastas Stiklius. Tuo metu mano mama, 20 metų mergina, gyveno savo brolio šeimoje, dalyvavo Rygos lietuvių kultūrinėje veikloje. Pas mane dar yra išlikęs „Rygos Naujienų“ priedas „1915 metų juokų kalendorius“.

Knygnešys ir savamokslis poetas, mūsų su Onute Šilėnienė (*JAV gyvenanti kultūros veikėja, atnaujintų „Varpų“ autorė* – L. P.-K.) dėdė Kastas Stiklius – nepakartojama asmenybė. Jumoristas, satyrikas ir optimistas iki gyvenimo pabaigos. Atsimenu, gal kokiais 1949 metais dėdė Pranas (Onutės Stikliūtės-Šilėnienės tėvas), gavęs iš jo laišką, gerokai persigando, nes vietoje motto buvo įrašytas rusiškas posmelis: Стальной молот, острый серп это есть сов. герб. Серпом жми, молотом куй, всё равно выходит х...

Stebuklingu būdu pas mane yra išlikęs ir 1943 m. „Varpų“ almanacho egzempliorius. Jei neturite, galėčiau atiduoti.

Ponios Silvijos knyga apie ubagaujančius vokiečius priminė seniai pamirštus įvykius, kurių liudininku man pačiam prisiėjo būti. Beje, aš ją pirmiausia ir griečiau skaityti. Mano žmona irgi ten rado ką tai pažįstamo. Aprašyme apie Giunterį Gleixnerį minima, kad jį buvo priglaudusi inteligentiška Mataičių šeima. Mano žmonos dėdė Ant. Matačius turėjo vasarnamį Eiguliuose, sergančią žmoną, buvo inteligentas – Šančių gimnazijos direktorius. Viskas atitinka, tik gal vokiečius kiek primiršo pavardę?

Tai matot, kokį padarėte mums malonumą. (...) Abu su žmona linkime Jums sveikatos ir ilgų kūrybingų metų.

Jūsų plunksnos gerbėjai *Vytautas ir Birutė Gaigalai*

Sigitas GEDA

95. XI. 28

Mielas ir Gerbiamas Leonai,

širdingai ačiū už knygas, kurias gavau ir jau spėjau šiek tiek pavartyti. Skubu atsakyti dėl RS reikalų.

Kažin koks vėjas įsisuko į valdybą. Lapkričio posėdyje reikiamo balsų skaičiaus nesurinko net trys iš keturių. Apie tai turėtų būti parašyta šeštadieniniame „LM“ numeryje. Visi reikalauja sugriežtinti priėmimo tvarką. Taigi momentas didžiai nepalankus. Būtumėte kandidatu sykiu su Jakubausku, Sasnausku, Daniu... ir dar keliais. Iš ilgos praktikos žinau, kad tokiais atvejais žmonės braukia visus iš eilės, nepaisydami solidžių rekomendacijų. Pavyzdžiui, minėtame posėdyje literatą J. Ruzgį rekomendavo Just. Marcinkevičius, K. Saja ir J. Mikelinskas. Nepaisant tokių „asų“, žmogus

Sigita Geda (kairėje) ir Kazys Bradūnas „Varpų“ vakare Šiauliuose. 1995 m. birželio 22 d.

tesurinko 1 balsą! M. Stundžia iš Utenos (pateikęs glėbį savo knygų) – 3, A. Paulavičius iš Kauno – 6.

Vienaip ar kitaip galvosi, reikėtų šiek tiek lukterėti. Panašios nuomonės ir p. Valentinas. Bent iki pavasarėlio! Gal atslūgs „nervai“.

Perduokite mano linkėjimus p. Silvijai. Apie „vilko vaikus“ norėčiau parašyti, bet ir mūsų laikraštėlis jau vos vos alsuoja – atlyginimą ir honorarus jau neatmenam kada gavę. Tokiais atvejais labai trūksta ūpo ką nors smaus parašyti.

Jūsų *Sigita Geda*

Mielas Leonai,
kartais būna ir šviesesnių Velykų! Rašau Tau kelis žodžius, nes paskutiniajame posėdy pavyko nubalsuoti (vieningai) už Tavo pokalbių knygą!

Sėkmės – *Sigita Geda*

99. III. 26

2003. VII. 28

Vilnius

Mielas Leonai,

gavau Tavo laiškėlį. Dėkui už kvietimą! Galgi ir galėsiu atvykti. Dabar (iki rugsėjo) turėčiau baigti didelį vertimą. Siaubus įvaro ir laikraščiai. Laimė, kad ŠA beveik iki vasaros galo neišeis (neturi pinigų!). Tas pats ir su mano kūrybom – viską surija spauda.

Gerų dienų ir sėkmės Tau *Sigita G.*

Kęstutis GENYS

Kaip susitarėm, siunčiu Jums pluoštą eiliuotų žodžių. Atsirinkite, kas Jums tiks. Prašau pataisyti ir sustatyti skyrybos ženklus. Dėkingas būsiu. Negramatnas esmi.

Džiaugiuosi, kad susipažinau. Skaitysiu artimiausiu metu, kai tik baigsis šita rinkiminė „sumatocha“. Kaip žinai, esu agitatorius. Tas darbas (agitatoriaus) man ne prie širdies, bet... ne todėl, kad noriu, o todėl, kad reikia...

Pradedu naują agitacinę turnė – į Lazdijus ir t. t., net pats nežinau gerai. Kur veš, ten ir važiuosiu.

Spaudžiu dešinę (...). Jūsų *Kęstutis*

1993. I. 31 (II. 1), Kaunas

Juozas GLINSKIS

Leonai,

Taigi siunčiu tą nelemtą apsakymą, kartą kitą siūlytą lit. žurnalams dar anais gerais laikais, bet taip ir pragulėjusį stalčiuje nuo Prahos pavasario laikų. Jei tiks, dėkit, jei ne – prie progos atveši. Teks pasitenkinti vienu egzempliorium, ir tas ne pagrindinis. Tiesiog geresnio nesuradau. Ištaisykit korektūros klaidas, o visa kita gali likti taip, kaip parašyta.

Visokeriopos kloties *Juozas Glinskis*

1993 sausio 8.

Jonas GRICIUS

Gerbiamas pone Leonai,

Siunčiu Jums „Juodašimčius“. Tai buvo bene vienintelis apsakymėlis, kurį „Glavlitas“ išmetė iš ruošiamos Tėvo knygos „Tėvų tėvai“.

Negalėjau rasti rankraščio, nors prieš kokius penkiolika ar dvidešimt metų, kada „Glavlito“ jau nebebuvo, o ši Tėvo prisiminimų nuotrupa taip ir liko nepublikuota, ieškodamas jos perverčiau, rodos, visus namie dar likusius archyvus. Deja, taip ir nepavyko rasti. Kaip jau minėjau kalbėdamas telefonu, labai nudžiugau radęs vieną mašinraščio egzempliorių Gruzdžių mokyklos muziejuje. Bet taip ligi šiol ir nepavyko kur nors visa tai patalpinti. Jei nutarsite, kad „Varpams“ tinka – mes, visi Griciukai, būsime labai patenkinti ir dėkingi.

Kadangi neturiu rankraščio, – Tėvas visada rašė tik ranka, - negaliu gana tiksliai pasakyti, kada Jis tai parašė: po 1968-ais persirgto insulto jam taip ir nepavyko visiškai atsigauti, tai labai pakeitė jo braižą. Bet iš kitų požymių spėju, kad tai parašyta jau atsikėlus iš ligos patalo.

Kaip jau minėjau kalbėdamas telefonu, „remontuojamės“, o man dar remontuoja ir kompiuterį, taigi esu suvaržytas nelyginant Edmonas Dantesas prieš tapdamas grafu Montekristo.

Turiu ir kelias nuotraukas. Kai tik sugebėsiu, jas nuskenuosiu ir taip pat atsiųsiu – visa tai vienaip ar kitaip susiję su Šiupyliais, na ir, be abejo, su Tėvu.

Pagarbiai *Jonas Gricius*

Vilnius, 2004 m. rugpjūčio 21 d.

Vilnius, 2004 m. gruodžio 11 d.

Gerbiamas pone Leonai,

Siunčiu disketę su atsakymais ir vieną kitą nuotrauką, gal ir nelabai aktualios, bet, tikiuosi, mažai kas jas matė.

Pats suprantu, kad atsakymų formatas, švelniai kalbant, ne žurnalinis. Manau, kad Jums teks įsikišti su žirklėmis arba raudonu pieštuku. Man būtų maloniau, jei trumpindamas išbrauktumėt visą klausimą su atsakymu. Manau, kad be didelio nuostolio galima išnešti lauk visus atsakymus, nesusijusius arba netiesiogiai susijusius su Tėvu.

Pagaliau – Jūsų „Varpai“, Jūs ir skambinkit. Pagarbiai *Jonas Gricius*

Gerbiamas pone Leonai,

Šiuo metu esu Palangoje, bet Jūsų laišką, siųstą į Vilnių, man atsiuntė.

Sutartį pasirašau ir siunčiu Jums. Jei sutartyje minėta suma pavirs šlamenčiais, būkite malonus, duokite parėdymą darbuotojams, kurie tuo užsiima, pasiųsti juos sąskaiton (...).

Iš Vilniaus gavau žinią, kad Rašytojų klubas 28 dieną rengia „Varpų“ ir Jūsų knygos pristatymą. Vargu ar reikia sakyti, - labai norėčiau dalyvauti renginyje, tačiau tai susiję su gana sudėtingomis erdvės ir laiko problemomis. Tikiuosi, kad visa tai nė kiek nemažiau prasmingai įvyks ir man nedalyvaujant.

Pagarbiai *Jonas Gričius*

2005 m. balandžio 26 d.

Gediminas GRIŠKEVIČIUS

Bičiuliškai – „Varpų“ Tėvui

Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Ko auselėmis karpai? –

Saulėti Šiaulių „Varpai“

Net ir prieš tamsuolių valią

Širdis į padanges kelia.

Aiduliuoja per Europą,

Palangą, pajūrio kopą...

Pakol Leonas budės,

„Varpų“ dažnas pavydės!

Palangoje – Birutkalnis, 2005 m. birželio 13 d.

Romas GUDAITIS

Gerbiamasis Kolega,

Iš visos širdies dėkoju už laišką. Man didelė garbė bendradarbiauti Jūsų almanache. Dėl kūrinio atsiuntimo sutarsime kiek vėliau. O pasikalbėjimo klausimus norėčiau gauti suformuluotus raštu.

Geros kloties! *Romas Gudaitis*

2001 04 20

Leonas GUDAITIS

Kaunas, 1990. I. 21

Mielas Bendravadi,

Nuoširdžiai Tau dėkoju už netikėtą dovaną – almanachą „Salduvė“. Kad ir kaip palankiai bandytum į jį žiūrėti – tavieji „Varpai“ neprilygstami! Jiems tikrai norėčiau kažką parašyti. Tokią mintį ir medžiagą apie šiauliečių literatų veiklą 1930-1931 metais turiu, bet nėra kada prisėsti.

Tavo laiškas mane sukrutino, tikiuosi per porą mėnesių išsivaduoti iš gana nemalonių pažadų. Tada bandysiu...

Būk sveikas ir kūrybingas. „Nemunas“ – Tavo paslaugoms. *Leonas Gudaitis*

Leonardas GUTAUSKAS

2000. 03. 7

Gerbiamas Redaktoriau,

gavęs Jūsų laišką, sutrikau. Norėčiau tapti Varpininku, bet kaip tai padaryti?

Su tapyba paprasčiau – turiu ir skaidrių, ir nuotraukų. Tačiau kokio teksto Jums reikia, kiek mašinraščio puslapių, kada, ar tikėtų „Vilko dantų karolių“ IV tomo fragmentas? '94 ir '96 Metuose knygos dalį jau spausdinau. Eilių siūsti nenorėčiau.

Į klausimus geriau atsakyti raštu, nes diktofonas pakelia spaudimą, ir mikčiojimas ima viršų. Matyt, improvizacijai esu per senas.

Laukiu žinutės. Su pagarba – *Leonardas*

2000. 04. 07 (data ant voko)

Mielasis p. Redaktoriau,

(...) Taip ir nesuprantu – ar aš turiu teisę parinkti, ką spausdinti, ar tamsta norėtumėte pasirinkti? Ir reprodukciją pasirinksit?

(...) Sudie, matyt, likimas, tas „skambus“ žodis, lėmė netapti man varpininku – tik vargonininku... *L.*

Mielas Leonėli,

(šitaip mane vado d o d žūkai – nė karto pilnu vardu nėra pavadinę, jiems, matyt, sunkoka ištarti – į žmoną kreipiasi ne Loreta, o Ruleta...)

Jau turiu romaną: MIRTIES SODAS (125 psl.). Esi kalbėjęs apie šimto puslapių tekstą – tad gal tiks? Tačiau atsakyti negaliu nė lapelio... Tiesa, yra ir pustuščių lapų, tad žurnale iš 125 psl. liktų apie 110 psl.

„Metams“ daviau romaną ŠEŠĖLIAI. Jo apimtis – 121 psl. (aišku, mašinraščio). Juozas Aputis tvirtina, jog pasitaikantys nepilni puslapiai sutrumpins tekstą iki 100 psl. Jam tokia apimtis tinka...

Lauksiu žinios. Mardasave būsiu iki 25 d. Po to dvi savaites – Vilniuj. O nuo liepos 10 d. sugrįšiu į kaimą... Pagarbiai – *Leonardas*

Mardasavas, 2000. 06. 17

Vilnius, 2000. 07. 07

Mielas Leonai,

esu senis (nenoriu sakyti „pensininkas“, nes, ištarus šį užkeikimą, pasigirsta aimanos, dejonės, graudūs verksmai ir dantų griežimas), tad spausdinimas mašinėle – dviem pirštais – tikra tremtis į beorę ir kurčią laiko skylę...

Nors didesnė mašinraščio puslapių dalis – *tvarkinga*, vis dėlto maldaute maldauja atleisti už įkyriai taisyti lapus. Perrašyti iš naujo paprasčiausiai neturiu jėgų...

Yra ir kita – gilesnė – visų taisyčių priežastis: bijau, kad, vėl pradėjęs *s p a u s d i n t i*, neišpūsčiau romano iki paklydėlio asteroido apimties – tuomet jo trajektorija taptų nevaldoma. Tačiau, jei dabartinė siunčiamo rankraščio būklė neįmanoma, atsiųskite atgal – iki rudens, viliuos, sugebėčiau iš naujo perrašyti, nors kiekvieną raidę ir tenka tarsi į akmenį – ne į pop. lapą – įkirsti (mašinėlės raidynas iš švediško perdirbtas į mūsiškį, tad raidžių spalva skirtinga – pirštui tenka dalį sekundės padvejoti, pakibus virš kalbos ženklo, o nesudvejojus – būtinai įkirsti kitos spalvos raidę. Trumpiau kalbant, - kankynė, ne spausdinimas...

Tad dar kartą: prašau atleisti už pasitaikančią sakinių sumaištį, kurią, viliuos, pavyko įveikti. Ačiū už d o v a n a s.

Kad nesimaivau ir nevaidinu, galėtų patvirtinti 2 romanai, eilių knyga „ŽODYNAS“, pasakų knyga „KIPŠO DŪDA“, iliustracijos, miniatūros ir paveikslai – visa vos per pusantų metų... Ar tai nepanašu į Notr Dam varpininko Kupriaus kuprą?

Su pagarba *Leonardas*

P. S. Jei darbeliai patiks – patarčiau juos sudėti į vienus rėmus.

P. P. S. Jūsų pastebėtus riktus – nuolankiai sutinku keisti. Tiesa, iš 125 psl. liko 116.

Leonardas Gutas.

2000 m. liepos 30 d.

Mielas Leonai,

„M. s.“ turinys – netgi labai „tikėtas“. Argi pasaulis negyvena absurdiškiausių idėjų ir kūniškų malonumų siautėjimo laikų? Gyvena. Ir tas, beveik urvinis, veržlumas neišvengiamai artėja link beprotybės. Konkordo katastrofa – puikiausias pavyzdys. Tobula proto mašina jau *n e b e a t l a i k ė*... To šimto turtingų vokiečių makaulėse ir papildvėse, matyt, tikrai liepsnojo galinga būsimų linksmybių Las Vegas liepsna, nuo kurios ir pažiros lėktuvėlio ratų guma. Galbūt tas netikras paukštis (grožiu beveik prilygstantis gervei) kelias sekundes prieš apsiversdamas pilvu į dangų, nutarė, jog jau gana tų

pasiskraidymų, tų intensyviųjų gašlumo išsipildymo paieškų už šimtus tūkstančių \$. Matyt, aštria vanago akimi iš aukštybių konkordėlis ne sykį buvo regėjęs sausrų ir bado ištiktus neapbrėptus žemės plotus ir tuos badmirius vaikelius...

Aišku, „M. s.“ galėjo būti ir kuklesnės apimties, bet... Juk beprotybė *a r t ė j a* labai slapukiškai tyliai lėtai, nekeldama triukšmo, kaip tie vandens lašai „lašas po lašo ir kiaušo akmenį pratašo“. Argi ne taip? Be to, 130 psl. romanas tikrai vienu prisėdimu perskaitomas. Knyga bus prie plonesniųjų...

Dabar krapštau vieną daikčiuką. Šis tekstelis tikrai neviršys 60 psl. Iki spalio 1-osios turėčiau atsiųsti. Tad dar nepraradau vilties pakišti savo tonzūros po varinę „Varpų“ kepure...

O „tarp gražiųjų girių“ baigia paskęsti etnografiniai kaimai kartu su Apučio barzda. Dar keletas savaitėlių tokio lietaus – ir upės su upeliais jau nebežinos, kurioj pusėj jūra... Ir vis dėlto Jūsų „tarp gražiųjų girių“ – žavingas. Ačiū.

Man pačiam sunku patikėti, kad taip galėjo atsitikti, tačiau nelaimė – kaip ant delno: rankraščių popierynė ir eskizų skruzdėlyne kaip adata kaugėje dingo „klausimų“ vekselis... Tad jeigu atsiųstumėte antrą egz., – atsakyčiau tą pačią naktį, pasistengčiau išsiaiškinti visas darbštumo ir tinginystės paslaptis.

O ar tinka skaidrė? O ar patinka Kreta? „M. s.“ rankraštį tikiuos sulaukti Mardasave, nes „gražiųjų girių“ prieglobstyje esu pasiryžęs lindėti iki spalio pabaigos – mieste susikaupimo nuošimtis perpus mažesnis. Jūsų laiškas atskrido per 2 dienas.

Japonai, kaip Jums žinoma, varpą užgauna iš išorės, o mes – iš vidaus, tačiau abu varpai skamba identiškai... Jūsų *Leonardas Levas*

2000. 08. 14-15, Mardasavas

Mielas ir Gerb. Redaktoriau,

ačiū už Jūsų kantrybę – su manimi visuomet visiems žurnalams pradžioje nekaip sekasi, nes esu toks, koks gimiau ir nieko negaliu pakeisti. Tačiau ir „Metų“, ir „Litmenio“, ir „Nemuno“, ir „Š. Atėnų“, ir buvusio „Aido“, ir „N. Židinio“ sutartys vis dėlto būdavo įgyvendintos – pakrypus mano galva laikui bėgant prisitaiko prie tonacijos, ir kliūčių ruožas būna įveiktas. Aš kantrybės turiu kaip trys skruzdėlės – svarbu, kad ir Jūs jos turite tikrai daug.

Dar kartą ačiū už kantrybę, nors žodis „pyktis“ ir buvo ištartas. Vienu skruzdės ūsu jaučiu, kad Jums ne prie širdies tokia mudviejų korespondencijos pradžia, bet, patikėkite, Jūsų žurnalas – perskaičiau viską, ką dovanojote – mane, pasakyčiau, sukrėtė. Suprantu, jog buvau paršas, nes gyvent ir publikuoti nežinant (patikėkite) net apie jo egzistavimą – tiesiog kiauliškas likimo akibrokštas. Vieno vienintelio R. Lankausko *a r o g a n c i j a* man nepriimtina. Tik vieno vienintelio. O šiaip visi numeriai – lobynas. Aišku, ir Jūsų, ir Jūsų žmonos knygos – turtas, kurį būtina kaupti ir niekada nenukišti į lentyną. Jis privalo gulėti galvūgalyje, kad, kokį šiuolaikinį italų prozininką beskaitant ir jau beužmiegant (nes nuobodulys ilgesingai traukia į miegą), ištiestum ranką ir *p a s i e k t u m t a i*, *k a s g y v a...*

Dabar trumpai apie atsakymus. Suprantu, kad Džoisą rašysite James Joyce, bet ką aš galiu pakeisti, jei per šitiek metų esu kruvinai įpratęs džoisuoti, o ne jamesuoti ir ne joyceoti. „Š. Atėnai“ be jokių nuoskaudų pataiso, ir tiek. Jei jau aš nuo pirmo kurso išmokau su bičiuliais kalbėtis tik apie Sezaną, o ne apie Cezanne'ą, tai argi aš kaltas? Tad nekaltinkit ir Jūs – atleiskit.

Gal būtų gražu akcentuoti šio bendro mudviejų kūrinio įžangoj (ar gale?), jog atsakinėjama buvo raštu, nes kalbėjimasis su „mikrofonu“ yra viena, o iš Jūsų užrašytų žodžių į mano žodžius – tai jau kaip ir proza, ne interviu, kurių taip nemėgstu ir kurių dažniausiai atsisakau, nes vis dėlto Jūsų klausimai reikalauja nuodugnaus ir permastyto ėjimo – kaip šachmatuose.

Tikriausia mūsų kūrinio pavadinimą parinksite Jūs, tad aš nieko ir nesiūlau. Gal jį aptikęs paskambinsite į kaimą? Sakinyje „... koks, atsiprašant, ministras Š.“ ši raidė tėra pirmoji drg. Šepečio pavardė. Jokiais būdais ne koks kitas „Š“...

Taisymai, praleistų raidžių įrašymai daugeliu atvejų – sp. mašinėlės kiauylstės. Jos raidės sudėtos ne *ž o d y n i š k a* tvarka, tad tie du mano pirštai-sekretorės dažnai nepataiko. Yra ir kita bėda. Mintys tą sekretorę lenkia, tad pirštai vėluoja, o norėdami suspėti į minčių žingsnį, jie vieną kitą žodį netgi praleidžia, įsivaizduodami, jog turi reikalą su labai neatidžiu spausdintoju. Bet yra visiškai

atvirksčiai – esu detalus ir smulkmeniškasis iki paskutinio skruzdėlynų spyglio, nes spyglių skaičius man ne mažiau svarbus, kaip jų forma, spalva ir paskirtis – apsaugoti skruzdėlyną... Tad už riktus taip pat tenka prašyti atleidimo...

Kai kurios raidės pažymėtos kirčių ženkleliais. Būtų labai naudinga juos palikti, nes kartais vienas klaidingai ištartas (skaitytojo mintyse) žodis gali sutrikdyti ilgesnio sakinio kvėpavimą – tuomet iš žodžio gelmių sklindantis kvapas įgautų jam nebūdingų kvapų niuansų, ir skaitytojas galėtų suklypti. O nors vieną kartą suklypęs, jis toliau *n e b e s k a i t o*.

Tai tiek. Tiesa, jei „Kretos“ triptichas ne prie širdies – paskambinkit ir atsiųsiu kitus darbus, o šiuos kokia proga padovanosit bičiuliui. Jūsų *Leonardas*

P. S. Liepėte atsakymams skirti tris naktis – taip ir pasielgiau: trečios 1 val. po vidurnakčio baigiau visus taisyms ir skutinėjimus, vildamasis, jog pagaliau klaidų *b e v e i k* nebeliko...

P. P. S. Kaime būsiu iki 10. 1 d. Adresą, berods, turite, tad užrašau telefoną – gal kas užklius ir teks paskambinti...

Nepaklausėt apie įtakas kūrybai, tačiau ir neklausiamas galiu prisipažinti, jog antri metai, kai esu prancūzo Rob Grije romanų pakerėtas.

Atsakymų parašėję:

13. Atspausdinau skaičių „13“ ir krūptelėjau, nors jokia juoda katė pakol kas nei per stalą, nei už juodo nakties stiklo neperbėgo. Pagalvojau: negi Redaktorius žinojo, kad privengiu šio skaičiaus? Bet tą pačią akimirką sveikas protas tarė: eik miegot, jau po vidurnakčio, be to, židiny jau seniai sudegė malkos, žarijos prigeso, tad neišdžiovins per naktį grybų – kam tuomet tiek vargai, rinkai tik tikrinius tarp įvairiaspalvių kartukų ir vokietukų. Todėl ir baigiu, tikėdamasis, jog įvykdžiau visus Jūsų prisakymus: „Vietoj vienos nakties jiems paskirkite bent porą, o dar geriau tris“. Taip ir pasielgiau – dabar trečiosios nakties pats povidurnaktis, pats durnelių siautėjimo metas, nes vakarinės tabletės veikimas pasibaigė, o rytinės dozės dar negauta...

2000. 08. 29, Mardasavas

Gerbiamas Redaktoriau,

net nežinau, ar gavote siuntinį – nieko nežinau. Nejaugi atsakydamas į Jūsų klausimus būsiu pažeidęs „diplomatijos“ etiketą? Bet juk Jūsų valia pašalinti visus nediplomuoto raštininko ir teptilioriaus riktus, tarkim, mintis apie advokatą V. Jo žmona man – Šventoji. Tokia ir išliks, bet pinigingas ponas V. mano sąmonėj vis vien atsiduos Markso ir jo rėmėjo Engelso nešvankybėm, nemoralumu – vien Rusijoje apie 100 milijonų aukų, ir vis „per marksizmą“, o Gedvilas – toks pat šuva ir išdavikas kaip Sniečkus Visaginas (nuo ko gi jis visada ginas? Ar tik ne nuo sąžinės ir ne nuo Dievo?).

„Raudonosios jūros“ kiekvieną žodį branginu, o atsakymus juk visuomet įmanoma koreguoti, nes atsakantysis arba atsakytojas, atsakovas ne visada už savo žodžius atsako, beje, prieš ką atsakė Vincentas van Goghas nusirėžęs ausį – tik prieš Brolių, t. y. prieš Save...

Šiandien visų galvos truputėlį pakrypusios ir pakrikusios, tik vieni narkotizuoja, o kiti geria, o treči vartoja tabletes, pavyzdžiui, aš – Halsioną, nes Fenazepamas baigėsi, jį gamina tik Gudija, o su šia Pinsko pelkių šalimi (beje, taip pat vyčių tėvonija) santykiai nenormalūs...

Mielas Leonai, nejaugi iš tikrųjų piktosios dvasios taip užtikrintai įsmeigė tas pykčio sėklas? Na tai kaip gi bus toliau? Jūsų šungrybiautojas *Leonardas*

P. S. Vien Pol Poto „piramidė“ iš *m i l i j o n o* kaukolių prisako amžiams prakeikti marksizmą ir jo atmainas...

Vilnius, 2000 m. spalio 5 d.

Mielas Leonai,

neturiu jokio reikalo, bet kartais, kokią pavakarę, malonu parašyti ir be reikalo...

Baigėsi pusmetis kaime tarp gražių girių ir šilų. Šį bei tą parsivežiau...

Turėjau Pasaulio atlasą, tad ir eilių knyga vadinsis „Pasaulio atlasas“ – keliavau ir rinkau kruvinus žvirgždelius, vinis ar šiaip kokią surūdijusią lauro šakelę...

PALESTINA

Nuo Jeruzalės Ziono
 Į Karmelio įsčias
 Tempia vėjas laiką ploną
 It gazelės gyslą.
 Nuo Moabo karo kupriui
 Dės arabas balną,
 O ant juodo stalo skumbrių
 Galilėjos – kalnas
 Su žaliaisiais baklažanais,
 Su žaliais žirneliais...
 Kas ten? Pilkos avys ganos
 Ar ateina keliais
 Moteryčių pilkšvas pulkas
 Pasitikt karaliaus,
 Ar tik aklas takas dulka
 Ir kraujuoja skaros?

Egipto imperija – Asirijos imperija; Vokietijos imperija – Rusijos imperija; Viduržemio jūra – Baltijos jūra; Kreta – Gotlandas; Kipras – Saaremaa s.; Turkija – Suomija (su Turku miestu); Jeruzalė – Vilnius. V i s a s u t a m p a. Nusipiešiau du žemėlapius, iš kurių aiškėja, kad ir Lietuva – Pažado žemė...

Pasiilgau aliejaus kvapo. Dažų ir drobių turiu – belieka tepti...

Keistas daiktas tos Jūsų knygos. Atrodo, jau viską perskaitei, bet atsiverti ir matai, kad ir tas, ir šis dar neskaityta. Didelis almanacho tekstų *tankis* daro jį labai reikalingu tada, kai kitos knygos sustoja įstrigusios gerklėj... Kaip gražiai Jūsų knygos gula į literatūros aruodą. Kaip ledas.

Ačiū už rūpestį ir šilumą *Leonardas*

2001 05 07 (data ant voko)

Mielas Leonai,

kiek daug liko nepasakyta – galva aplink garbės ašį (*gegužės ketvirtąją Rašytojų sąjungos klube L. Gutasukas tituluotas „Varpų“ premijos laureatu* – L. P.-K.) apsisuko ir pamečiau laiko nuovoką. O juk kruvinai turėjau pacituoti Jūsų žodžius („*Varpų*“ vakaro metu pristatyta ir nauja knyga – „*Pasaulio pabaiga atidedama*“ – L. P.-K.) apie *tris mėnesius už barako (sienų) stovėjusį brolių*. (Nekrošius šito nemato. Negirdi šitos ledinės tylos. Jis aktoriams liepia kriokti ir kriokti svetimos tautos svetimus žodžius, o paties burna – lyg užšalus eketė – tokia išmintinga.) Per tą pagerbimo įtampą nespėjau pacituoti Jūsų atrastos lagerinės (kraugierių dėlių poetų) poezijos pavyzdžio:

ты трудись, скажи другому,

честный труд - дорога к дому.

Kokios šėtoniškos, puolusios sąžinės žmonės galėjo „kurti“ šitokią patyčių literatūrą. Miškinis rašė psalmes, o jie – честным трудом degino žmonių širdyse kūjo ir pjautuvo tatuiruotes. Bet negi jiems mūsų kankiniai atleido?

Bet ir tai nesvarbu – šekspyriški pelėšiai tuo pačiu lotynišku vardu plinta ir Londono kapinėse, ir prie Lenos, ir mūsų būtyse kaip knygoje. Ir nieko čia nepakeisi. Esu rašęs: galėjo būti kitaip, bet kitaip jau niekada niekada nebus.

Jūsų knygos tankmėj it gyvačių išnaros žvilgčioja kiek parūdiję, bet dar gyvi veiksmažodžiai *įskusti, išduoti, kankinti, pasmerkti, žudyti*. Skaitant jie visą laiką dilgčioja širdį. Bet skauda tarsi pro šydą, nes piktųjų žodžių dyglius malšina šventieji *ištverti, iškentėti, neišduoti, mylėti, ilgėtis ir atleisti*. Tai jie aliejais tepa dar neužsitraukusias žaizdas. Tai jie budi, tarytum baltos Jėzaus laukų lelijos ant Jo altoriaus. Tai išsaugojo viltį ir ataugino Kryžių kalnelį, kurį Jonas Paulius II regi savo maldose.

Bet per daug brangūs yra šiuos vilties žodžius išsaugoję mirusieji. Jie tikrai nesutiktų, kad šitaip žvėriškai pažeminti būtų suguldyti viso pasaulio akivaizdoje tame knygos viršelio stačiakampyje – nors imk ir užpilk smėlio saują, kad pridengtų tą amžiną žaizdą. Viršelio nuotraukai Rimas D. turėjo

skirti knygoje atskirą lapą, be teksto. Kitoje jo pusėje – kaip įkliją galėjo ir apipinti „nevystančių rožių žiedais“. Gal ši klaida dar atitaisoma? Tegu Dichavičius pasistengia, kad po kelerių metų nebūtų pačiam skaudu...

Jūsų Ponią panašiai ir įsivaizdavau – moterį kaip turtą. Ar ne ji yra Jūsų ištikimiausia apsauga? Turiu ir aš savą Loretą – priglaudžia minkštą ir švelnų delną kaip tvarstį prie kaktos – ir nieko jau nebijau, nors vaiduoklių aplink gausiau nei pasakose...

Visokių brangių radinių ir kvapniųjų krapų linki dėkingas už dovanas.

Laiškelio nespėjau perrašyti – sūnus išveža į Vilnių. *Leonardas*

2001. birželio 13 d.

VILTIS

- S. P.

Ant gipsinių sparnų

Lyg sapne – nebyli,

Taip arti nuo namų,

Taip aukštai, taip toli.

Juodas žiedas tamsos

Sutrupės ir užges,

Silpnas aidas šviesos

Netikėtai pratęs

Novelečių baltų

Pirmo sniego raidės,

Ir nebus čia kaltų,

Tik skaičiuos minutes

Jau atšipę dagiai,

O aguonų spalva

Sušnabždės atsargiai:

Tu – laisva, jau laisva...

Mielas Leonai, laišką radau Vilniuje birželio 12 d. Eilėraščių-linkėjimą Silvijai parašiau vos grįžęs į kaimą. Rytoj, t. y. 14 d., vėl vykstu į Vilnių (paaštrėjo Loretos stuburo uždegimas), tad ir įmesiu vokelį...

Ačiū, kad parašei, nes R. S. *niekas nieko* nežino...

Tegaliu pakartoti Tavo žodžius: „Viliuos, kad viskas bus gerai.“ Linkiu stiprybės – juk esate šalia vienas kito.

P. S. O Tavo rašto braižas – toks, koks buvęs, gal tik truputėlį mįslingesnis...

Lauksiu žinutės Vilniaus adresu, nes nežinomi kaimiško pašto keliai... Jūsų *Leonardas*

Mardasavas

Mardasavas 2001 birželio 23

Mielas Leonai,

Belieka tikėti, kad po šių kančios ir skausmo mėnesių Silvijos dvasioje prasivers tokios gelmės, kokių negali dovanoti nei prigimtis, nei profesija. Ir šios gelmės bus ne iš čia...

Stulbina tik Aukščiausiojo priemonės, kurių pagalba jis veda sielą į skaisčiausią ugnį. Juk šitiek metų sėdėta, rašyta – ir nesvaigo galva, o dabar „trumpam bandant pasodinti jau nebesvaigsta galva...“

Ši Judviejų tragedija turi ir kitą, tamsiąją, būties pusę. Kažkieno šėtoniškoj neapykantoj bręsta panašūs planai, kažkas nemiega naktimis ir suodžiais ant juodo požemių ledo piešia kelių ir jų ženklų susikirtimo topografinius žvaigždėlapius, kad reta džiaugsmo akimirka – kurios žmogus laukia ne vienus metus – staigiu smūgiu būtų paversta į siaubingą XX a. pabaigos instaliaciją, kurios beprasmiskumas nustebina pakelės žolynus, išgąsdina paukščius, kad jie šiam mirksniui prarastų amą ir užmirštų čiulbėti...

Nuožmus yra šėtono kerštas už prikeltus iš nebūties vilko vaikus, partizanus, tremtinius,

kunigus ir poetus, už drąsą ir sąžinę. Raguotasis niršta ir griežia dantimis. Tačiau mes žinom, kad žemės kunigaikščio laikas baigiasi, ir naktižiedės jau pasiruošusios nustebinti pasaulį.

Mielieji, būkite ištvermingi ir neskubinkit valandų – ir jos pasiilgo poilsio, kaip šventadienio...

„Draugo“ neturiu, bet tai nesvarbu. Svarbiausia, kad V a r p ū vakarų bus dar ne vienas.

Mano Loretai mėgina blokuoti stuburo nervus. Ji taip pat žino, ką reiškia skausmas. Nes ištverti – būtina. Jūsų *Leonardas*

2001. liepos 24

Mielas Leonai,

pasimelsta prie Aušros Vartų Mergelės, apdalinti ubagėliai – vis meldžiant sveikatos.

Loretos stuburas buvo apgaulė. Skrandžio ir dvylikapirštės susijungime – 3 cm pločio ir 2 cm gylio žaizda. Kraujavimas, kraujo krešuliai. Koma. Reanimacija. Kraujo perpylimas, vaistai. Antras kraujavimas. Operacija. 4,5 val.

Atrodė, praėjo amžinybė...

Visa tesėsi tris savaites. Vakar sūnus Tadas jau parvežė į namus. Pjūvis gyja. Nepūliuoja. Leista po truputėlį valgyti...

„Varpai“, Raudonoji jūra, Vakaras.

Judviejų tragedija ir...

Gydytojas pakuždėjo: kaime ji būtų numirusi...

Melskim Aukščiausiojo gailestingumo. Melskim keturiose – keturios maldos tai ne viena malda...

Leonai, parašyk, kad Silvija sveiksta, kad Jai geriau, ir šėtono šešėlis, jaučiu, traukiasi, pasistenkim būti stipresni, juk taip kvepia lankos, taip mirguliuoja ežerai, ir kažkur Vakaruose ošia jūra... *Leonardas*

2001. rugsėjo 28 d.

Mielas Leonai,

vakar, grįžęs iš kaimo, pašto dėžutėje radau lapelį-kvietimą. Nuėjęs į paštą ir išvydęs, koks siuntinėlis mane pasiekė, labai nudžiugau – tai bus gražaus skaitymo...

Su Loreta esame laimingi, kad Silvija žengia prisikėlimo keliu. Loretai siūlė per visą pilvelį baigia sugyti – pušynai apmalšino ir narkozės pasekmes...

(...) Knygą skaitau lėtai – noveletės tarsi haiku: vienas kūrinys – savaitė. Skaitant viską iš eilės, tektų nuimti pavadinimus, ir tuomet knyga jau būtų kitas kūrinys.

Visuomet rašau tik apie tokius tekstus, kurie mane sužavi (Aputis, Vaičiūnaitė).

Viliuos, jog Silvijos knyga kliudys širdį.

Išsyk galiu tik pasakyti: prozos kūriniai pavadinimo („*Vita Vitam*“ – L. P.-K.) nebūčiau parinkęs tokio programinio – jis panašus į kažkokios konferencijos šūkį. Suprantu, kad, pajutus anapustinį šaltį, širdis nori ištarti kažką labai svarbaus, tačiau argi, tarkim, „Vienintelė nuotrauka“, arba „Užrašų knygelė“ nebūtų nutylėję tai, kas netariama balsu? *Leonardas*

2001 lapkričio 15

Mielas Leonai,

pirmieji Silvijos žingsniai – į pradžią, jau žinant, kaip alsuoja Baltoji Dama. O tai – didelis lobis.

Loreta taip pat prisikėlė. Chirurgas tarė: „Čia ta ponía, kuri vos nepatiesė kojų...“

Gražu? Tačiau nėra ko stebėtis, kai žmogus šiems gyvybės žiniams – tik balta pelytė...

„Metai“ kitų metų I, II spausdins „Mirties sodą“ – neišsigando...

(...) Nepasiduokite... Jūsų *Leonardas*

P. S. Eilėraščius būtų gerai publikuoti tokia tvarka, kokia juos ir siunčiu.

2001. lapkričio 22

Mielas Leonai,

skaitant „Aidą“ šiaušiasi plaukai – žvėrių narvas, ne Lietuva. Galėjo būti kitaip, bet kitaip jau

niekada nebus, rašiau „Metuose“, ir kaip pirštu į akį, tiksliau – kaip adata į širdį...

Bet svarbiausia nepasiduoti, nes šį bei tą dar reikia nuveikti. Žinau, kad karžygė Silvija tikrai nesuklups dvasioje. Tai ir yra išsigelbėjimas.

Esame skruzdėlės, tad ir privalome triūsti – šapas prie šapo, spyglys prie spyglio – skruzdėlynas, kurį esame įpratę vadinti *L i t e r a t ū r a*, nors visa telpa į talpesnį žodį – *R a š t i j a*...

Raštijos skruzdės, renkančios raides kaip spyglius. Ir vis dėlto nei Jūs, nei aš nekeistume šio triūso į plūkavimą paaukuotoje geldelėje.

Sulauksim vasaros, atversim langus, sugrįš paukščiai, ir ilgesys bus ne toks skaudus. Linkintis stiprybės ir šviesos *Leonardas*

2001-2002 (Kalėdinis atvirukas)

Mielieji,

per visus tuos 2000 metų Betliejaus žvaigždė dar niekam neišdegino akių, nes jos šviesa – švelni it aliejinio žibinto...

Tikiu, kad Trys Magai ir per giliausias pusnis suras Jūsų slenkstį...

už visa dėkingas *Leonardas*

Mielieji,

Tegu Prisikėlimo Rytas suteikia jėgų Silvijos skrydžiui – pasaulio kapas liks tuščias, nes mirties geluonis bus išrautas... *Loreta ir Leonardas*

2002. Velykos

2002 gegužės 28

Mielas Leonai,

laimingas eilių publikacija – panašaus lygio turėtų būti ir visa IN FINE (Valentinas Sv. liepė rugsėjį įteikti).

Tačiau svarbiausia, kad mūsų Krintančios žvaigždės nepažino, nesutrupėjo – vis dar tvaska, o Silvija ir jūra – to paties alsavimo...

Šiandien man sunku patikėti, kad iki 60 metų Silvija ir Leonas gyveno tarsi nepasiekiamoj tolybėj – juk esam tokie artimi...

Pasitikrinau Klinikose ir vėl – į kaimą. „Raudonoji jūra“ baigta (160 psl.). Tobulinu „Palėpę“, romaną apie du žmones ištikusį siaubą (mirtis it nakties drugys jau šlamėjo už lango stiklo), tos patirties iššviestą praeitį, dabartį ir rytdienos mįslės. Paslapties knyga...

Siunčiu man labai artimo žmogaus nuotrauką (*Leonardas Gutauskas su Osvaldu Balakausku Sapiegos parke* – L. P.-K.) – neperkirpk! Tavo *Leonardas*

Vilnius, 2002 rugsėjo 28 d.

Mielas Leonai,

Prieš kelias dienas grįžome iš šilų. Paties laiškas – rugpjūčio 29 dienos, tad nesistebėk, kad visu mėnesiu vėluoju padėkoti Silvijai už dovaną. Skaitysiu lėtai, nes ir prisikėlimas buvo ilgas kaip visas gyvenimas.

Mirtis kaip naktinis drugys sklendo nuo širdies prie širdies, ieškodama kur nutūpti. Silvijos „Duryš“, mano „Palėpė“ – du langai į dangų, ir pro abu švyti viltis... Skaitysiu lėtai, įsiklausydamas... Įsivaizduoju, kiek reikėjo dvasios galių sugrįžti ir visa patirti iš naujo...

Ačiū už dovaną. *L.*

Vilnius, 2002 m. spalio 13 d.

Mielas Leonai,

į Vokietiją atsisakiau važiuoti – ne ta žemė. Regiu tokį vaizdą: 1943 metų žiema, mes (tėvas, mama ir aš) grįžtame iš Katedros aikštės, kur buvome nuėję pasižiūrėti „Ledinių žirgų“. Gyvenome kitapus Vilnios (namas ir šiandien gyvas, jis riogso šalia Raudonosios Užupio Kavinės – toks gelsvai baltas, nežinia kodėl ištepliotas „menais“, o juk iš jo bėgdavome ant Vilnios ledo, pasigirdus oro

pavojaus sirenai, ir namo sienos net karo metu buvo š v a r i o s.

Ėjome per Vilnios tiltą. Mudu su mama į kitą jo pusę perėjome greičiau, o tėvas atsiliko, ir vokiečių karininko automobilis per plauką jo nepartrenkė. Regiu iššokantį karininką ir jo ranką, kuri juoda odine pirštine talžo tėvo veidą. Girdžiu ir žodžius: *Litaische schweine...*

Ne ta žemė. Niekada nevyksiu ten elgetauti, nors knygos, kiek žinau, nuvežtos...

(...) Linkėjimai vilties Sergėtojai. *Leonardas*

Mielas Leonai,

Te Betliejaus Žvaigždė apšviečia visas Jūsų svajones...

Viltingų 2003 metų – *Loreta, Leonardas*

Mielas Leonai,

Dėkodamas už kvietimus, neslėpdamas pranešu, kad balandis man jau nepriklauso – mano valiai bus sugrąžintas tik spalvis... Darbo stalas kaime neatleistų išdavystės...

Linkiu laimės ir sveikatos p. Silvijai

2003. kovo 6 d.

P. S. Ačiū už dovanas.

2003 m. spalio 10 d.

Mielas Leonai,

prieš savaitę grįžau iš šilų. Po pusės metų daiktai – darbo stalas, knygų lentynos, abrozai ir kiti katrijeji tyleniai – sužiūro tarsi į svetimą, bet užteko įjungti stalinę lempą, atsisėsti į „amžiną“ kėdę, atsiverst popierius, ir šilai nutolo, nutilo, išnyko. Prisipažinsiu, net suspaudė širdį, pagalvojus, kad juodasis namas su pagrindine pelių progimnazija, su nesustojančiu sienos laikrodžiu, su atšalusiu židiniu bus užpustyti, ir tik zuikių raštas primins, jog čia pusę metų gyveno lietuviškomis raidėmis rašęs poetas.

Serkšnas uždengs ir veidrodį, iš kurio gelmės norintiems pasižvalgyti po tuščius namus nebus taip paprasta baltu nagu praskleisti suledijusį sniego rašymą – šiltu kvapu anapusinės būtybės juk neįstengs papūsti.

Plunksninius malūnėlius balandį tikiuos išvysti nepaliestus, nes kandys bus pavirtusios snaigėmis, o pelėms plunksnos nerūpi...

Lapkričio 11 d. 5 val. vakaro Rotušėje pristatysime du romanus vienoje knygoje. Išeksponuosiu keletą drobių, kad būtų kiek drąsiau. *Tyto albos* va(l)dovė Lolita, viliuos, išmoningai vairuos laivelį. Be to, literatūrologės Sprindytė ir Peluritytė su Juozu Apučiu užtars prieš Aukščiausiąjį.

Esu laimingas, kad Silvija sveiksta. Mano ji taip pat laikosi. Žiemą žadu tapyti, nes dvi pirštų pagalvėlės pasipuošė nuospaudomis nuo sp. mašinikės mygtukų.

Būtų gražu, jeigu retsykais parašytume vienas kitam neverčiami jokio reikalo – šiaip iš nuobodulio ar ilgesio...

visada jus prisimenantis *Leonardas*

P. S. Nepyk, kad laiškeliu neperrašiau – per vasarą tiek p r i s i r a š ė s tiesiog nebeturiu sveikatos, tiksliau tariant, pirštai nenori paklusti...

Mielas Leonai,

siunčiu Rimvydo Šilbajorio tekstą („Pagalvojau - o gal kartais bus Pačiam įdomu, ką aš neseniai sukeverzojau apie „Katino ūsus“). Tai – paskaita, skaityta šių metų *Santaros* suvažiavime. Gal kartais Kaktavičius panorės ją įdėti į savo žurnalą? Kaip žinai, aš tą dalykėlį labai pamėgau, tai ir smagu buvo rašyti.“), nes toks yra autoriaus pageidavimas. Žinodamas, jog dažnai spausdini amerikonus, turiu vilties...

Liūdnas vanduo, bet dvasia jau plevena ir iš tolo jau kvepia Prakartėlės šienas.

Tad belieka laikytis, saugoti savo artimą ir rinkti pamestas dangaus sparnuočių plunksnas...

Leonardas

2003. 12. 01

2003. 12. 10

Mielas Leonai,

bajoras net pasakose – bajoras, o smirdžiai mėšlinom tarpupirštėm tegali atrajoti gyvatėm, rupūžėm ir žalčiais. Tad neimk širdin, apsaugok ją vėžlio kiaušu ir mėnulio šviesa.

Esi ne ūkiantis, bet šviečiantis švyturys ūkanotoje Šiaulių padangėje.

Tikiu, jog artėja didžiojo apšalymo dienos, ir pelai bus atskirti nuo grūdų, tik mylėkim savo artimą ir išlikim gailestingi.

Nepamiršk, kad melu kaltinti kitą gali tik užkietėjęs, užsigrūdinęs m e l a g i s...

triūskim nesirgdami, o

visa kita mums bus pridėta. *Leonardas*

2004. 10. 18

Mielas Leonai,

dėkoju už Šilbajorio žodžius – juose justri krištolinę klausą. Tik žmogus, sieloje išlikęs vaiku, galėjo išgirsti viltingą švytintį mirties šnabždesį.

Žurnalas kaip visada sklidinas tauriausių minčių, gilių pamąstymų, neperšant vienos „teisingos“ nuomonės.

Prisipažįstu: Barėno esu bemaž neskaitęs, tik girdėjęs, kad tai didis meistras. Tikiu, jog Paties Monografija atskleis dar nepažintą lobių salą.

Sešetą mėnesių tūnojau prie Ūlos ir Merkio santakos. Retai įbrisdavau į „bistrumą, į šumą“, nes, pasak daktarų, antroji vyro širdis prostata pareiškė savas teises į kūną. Bijau, kad čia nebūtų nagų prikišęs raguotasis, nes lapkričio 6 d. sueis 66 metai. O 666 – tikrai ne angelų skaičius.

Sutvarkiau „Pravardžių“ knygą (300 psl.) (Odisėjas, Gaudis, Roza Geležinė Kumelė, Herodas, Vangogas, Kolontai Kolonok, Lozorius, Marija Magdalena, Pliaterių Senbernys); parašiau romaną „Ponios Lidijos dienoraštis“, nupiešiau iliustracijas vaikų knygelei „Ventės ragas“. Žodžiu sakant, tinginiauti dar neišmokau...

Sveikinu p. Silviją ir linkiu Jums dosnios žiemos spindulių – *Leonardas*

Vilnius, 2004. 12. 26

Mielas Leonai,

Nepamirškim, kokia skaisti ir slėpinga yra kūtėje Gimusiojo vienatvė... *L. L.*

2012. 02. 23

Gerb. Leonai,

Ačiū už dovanas – skaitysiu vasarą sodyboje... *Leonardas*

Eugenijus IGNATAVIČIUS

Gerb. redaktorium!

Siunčiu tris kūrinius iš mano knygos, įduotos leidyklon, - „Marso pilnatis“. Tai – romanas ar novelių romanas.

Atleiskit dėl vėlavimo. Pagarbiai – *Eugenijus Ignatavičius*

Vilnius, 1999. 06. 18.

Gerbiamas Leonai,

Labai atsiprašau Jūsų dėl atsakymo uždelimo. Mat iki šiol nebuvo aišku, kada galėtų išeiti mano knygelė „Marso pilnatis“, kurioje ir bus patalpintos Jūsų redakcijai išsiųstos ištraukos. Prieš porą dienų suredaguotą rankraštį įteikiau leidyklai – Rašytojų sąjungos, ir jie knygą ketina išleisti iki sekančių metų sausio pabaigos. Žinoma, jeigu gaus iš Kultūros ministerijos žadėtas lėšas.

Jaučiu, kad Jūsų „Varpams“ mano atsiųsti dalykai jau nebetiks. Ką padarysi. Gal vėliau sukrapštysi ką nors nauja. O dabar belieka atsipašyti už sutrukdymus ir palinkėti Jums kantrybės ir

atklavimo tokiam šiais laikais nedėkingame darbe – *Eugenijus Ignatavičius*
Vilnius, 1999. 10. 17.

Gerbiamas Leonai Pelecki-Kaktavičiaus,
Atleiskite už vėlavimą. Kiek reikia, tiek sutrumpinkite, taisykite, pasitikiu Jūsų skoniu ir gera valia. Nesugebėjau išimti atskiromis, siunčiu visą romaną – *Eugenijus Ignatavičius*
Vilnius, 2005. 08. 27.

Gerbiamas Leonai,
Dėkoju už Jūsų malonų dėmesį ir pakvietimą dalyvauti naujame „Varpų“ numeryje. Jei nevėlu, iki rugpjūčio pabaigos atsiųsiu dokumentinę apysaką apie Izabelę Vilimaitę, partizanų ryšininkę, tekstas apie 50 puslapių, pavadinimu „Juozapėlis“. Ir apybraižą-esė „Užraguvio kaimo griūtis“, taipogi virš 40 kompiuterinių puslapių. Žinoma, jei nevėlu, jei tiks Jūsų žurnalui.

Pagarbiai – *Eugenijus Ignatavičius*
Vilnius, 2007. 08. 10

Gerbiamas redaktorai,
kaip ir buvau žadėjęs, siunčiu susipažinimui apybraižą „Užraguvio griūtis“. Tačiau pasirodo, kad aš ją buvau įteikęs „Aitvarų“ (Simono Stanevičiaus dr-jos žurnaliukas) redakcijai. Ji ten stalčiuje užsibuvo porą metų, o dabar ketina kažkada atspausdinti. Kadangi „Aitvarai“ leidžiami mažu tiražu ir neplatinami spaudoje kioskuose, tai gal nepakenktų Jūsų leidžiamiesiems „Varpams“ ir su ja susipažintų platesnis skaitytojų ratas.

Pagarbiai *Eugenijus Ignatavičius*
2007. VIII. 27

Valerija INČIŪRAITĖ

1999. 02. 12

Gerb. Redaktorai,
labai dėkinga už kvietimą bendradarbiauti almanache. Siunčiu keletą fragmentų iš beveik paruoštos knygos apie brolių Kazį Praną Inčiūrą.

Tai ne dar vieno skaudaus likimo literato kūrybos surinktinė (ką padaryti kol kas sunkiai įmanoma), tai daugiau esė, eilėraščiai, prisiminimai-impresijos – j a m i r a p i e j j. Už dalyvavimą pagrindinėje spaudoje (vokiečių okupacijos metaisėjusiam laikr. „Į laisvę“) bei už prieglobstį kraštiečiui „banditų gaujos“ vadui nuteistą 25 metams, kankintą, ačiū Dievui, nieko neišdavusį. Tuoj po nuosprendžio (1952-aisiais) žuvo Lukiškių kalėjime.

Kaip panaudoti siunčiamus fragmentus, palieku Jūsų nuožiūrai. *V. Inčiūraitė*

P. S. Dar pridėdu foto nuotrauką (kokią turėjau) ir mirties aktą (kurį leido nusikopijuoti, kai skaičiau bylą).

Kazys JANKAUSKAS

1988. XII. 14

Kaip vakar telefonu susitarėme, siunčiu Jums kitą apsakymėlį vietoj to, kuris Jums neįtiko.

Tiesa, bus labai įdomu pamatyti naujus „Varpus“, kurie irgi žada praskambėti taip, kaip skambėjo kadaise anie, siaučiant baisaus karo audrai.

Sėkmės, gerbiama! *K. Jankauskas*

88. XII. 20

Nuoširdžiai sveikinu Jus Naujųjų metų proga. Linkiu sėkmės formuojant almanachą! *K. Jankauskas*

Kazys Jankauskas.

P. S. Apysakaitėje „Kelias“ vietoj „už chuliganizmą“ prašau įrašyti „už politinį neatsargumą“. *K. J.*

89. IX. 27

Gerb. naujųjų „Varpų“ Redaktoriau!

Gavau Jūsų atsiųstus „Varpus“! Labai nuoširdžiai dėkoju. „Varpai“ daro malonų įspūdį. Atidžiai perskaičiau Jūsų straipsnį apie mane. Labai patiko, ypač, kai pajutau, kad Jūsų straipsnis parašytas su įsijautimu į temą ir su dideliu noru pasitarnauti senam literatui, pažadinant jo praeitį. Patiko ir „Varpų“ medžiagos suskirstymas, ir moderniškasis, šiuolaikinis viršelis. Tiesa, jis neturi nieko bendro su senųjų „Varpų“ viršeliu, bet niekas ir negali pageidauti, kad būtų koks panašumas, tradicinis viršelis. Jums pageidaujant bandysiu gauti senuosius „Varpus“. Gal pasiseks. Sutartis į Vilnių išsiunčiau. Beje, saugokitės, kad vietinė šiauliškė almanacho literatūrinė ir kitokia medžiaga nepersvertų bendros, respublikinės. O šiaip linkiu Jums redaktorinės sėkmės. Matau, kad Jūs mokate dirbti ir su noru dirbate ir tuo labiau pasitikiu šiuo Jūsų darbu. Manau, kad almanacho redagavimas Jums seksis ir šis darbas tobulės ir plėsis, taps nenutrūkstantis.

Su pagarba *K. Jankauskas*

89. XI. 23 d.

Gavau Jūsų laišką ir „Šiaulių n.(aujienas)“. Dėkoju. „Varpų“ red. kolegijos narys J. Jankus yra dailininkas, gyvena (o gal ir nebegyvena) Vilniuj. Amerikoje gyvenantis rašytojas Jurgis Jankus su „Varpais“ nesusietas.

Antanas Vengris gyvena Vilniuj (Sierakausko 17-4). Bet ar jo pavardė yra „Varpuose“?

Na, linkėjimai ir pagarba! *K. Jankauskas*

Su Naujaisiais metais! Linkiu Jums sėkmės redaguojant „Varpus“! Atrodo, kad „Varpai“ atsidūrė darbštaus ir atkaklaus redaktoriaus rankose. Ačiū už „Laisvosios Europos“ ištrauką. Su pagarba *K. Jankauskas*

1989. XII. 20

90. X. 10

Dėkoju už nuoširdžią užuojautą, mano gyvenimo draugei mirus. *K. Jankauskas*

90. XI. 26

Gerbiamas Redaktoriau,

gavau „Varpų“ 4-tą numerį. Ačiū. Neatrodo, kad vietinė inteligentija leistų Jums prasiveržti iš siauros šiauliškių aplinkos į plačią literatūrinę respublikos erdvę. (...)

Nutariau ištraukos iš romano „Ne pirmas kartas“ Jums nusiųsti. Prašau atspausdinti „Kapą prie ievų“, jei bus vietos. O šiaip jau nuoširdžiai linkiu sėkmės dirbant sunkų redaktoriaus darbą. Su pagarba *K. Jankauskas*

90. XII. 28

Gerbiamas Redaktoriau,

nuoširdūs linkėjimai Naujųjų metų proga. Sėkmės komponuojant „Varpų“ muziką.

Aš Jus laikau darbščiu ir labai mandagių redaktoriumi, bet, patikėkit manimi, jau aš nusikračiau reprezentavimo didybe ir nenusiminčiau, jei šiauliškiai nesusiruoštų pas mane atvažiuoti. Su pagarba *K. Jankauskas*

91. IX. 11 d.

Gerbiamas naujųjų „Varpų“ Redaktoriau,

vakar gavau Jūsų laišką, šandie siunčiu istoriją apie atsisveikinimą 1944 metais su senaisiais „Varpais“.

„Literatūra ir menas“ gana piktai Jus užkabino, prikišdamas, kad naujieji „Varpai“ suamerikonėjo.

Mano manymu, Jums dėl eilėraščių knygos „Sugrįžta giedra“ nereikia gadinti nuotaikos – eilėraščiai visi elegantiški, nuotaikingi, paprasti, skoningo modernizmo, juos malonu skaityti, maloniai nuteikia prisiminimai apie kaimą, motiną, istorijėlę apie kregždes, apie kirus, kuriuos skriaudžia Šiaulių miestas. Vienu žodžiu šis kuklus nedidelis rinkinėlis daro labai gerą įspūdį, ypač skaitytoją gerai nuteikia trumpų eilėraščių paprastumas. Toks būtų mano bendras įspūdis apie „Sugrįžta giedra“. Gražus ir pavadinimas. Linkiu tolimesnės poetinės sėkmės ir tuo laišką baigiu.

Su pagarba *K. Jankauskas*

91. X. 2

Gerbiamas Redaktoriau,

gavau Jūsų laišką. Atsakysiu trumpai. Aš, berods, esu Jums sakęs, kad jokių atsiminimų neberašau ir tuo atžvilgiu negaliu Jums padėti. Kiek atsimenu, L. Katinas, J. Jankus, Petraitis – šiauliškiai dailininkai, pedagogai, Merkelis – pedagogas. Keli pakartotiniai žodžiai apie senuosius „Varpus“ – juos leisti sumanė Greimas, leidimą iš vokiečių gavo Jasaitis, suredagavau aš, niekas man nepadėjo ir aplanai kratėsi šito pavoingo karometinio darbo.

90-pirmųjų metų „Varpai“ man patiko, yra literatų, kurie juos peikia dėl palaidos medžiagos, dar kiti sako, kad dabartiniai „Varpai“ turėtų apsiriboti kultūrinio Šiaulių regiono gyvenimo vaizdavimu. O Jūs dirbkite taip, kaip Jums atrodo parankiausia ir tikslingiausia.

Linkėjimai *K. Jankauskas*

91. XI. 29

Gerbiamas Kolega,

dėkoju už pasveikinimą ir už įdomią recenziją, tilpusią „Lietuvos aide“ mano 85-čio proga. Neilgame Jūsų straipsnyje apie mano literatūrinį darbą sukaupta nemaža teisingų faktų ir straipsnis užtai labai rimtas ir labai turiningas. Jūs dar kartą įrodėte, kad gražiai komponuojate nagrinėjamą literatūrinę medžiagą. Manau, kad ateity Jūs plunksna taps dar patrauklesnė skaitytoji. Redaktoriaus sėkmės! *K. Jankauskas*

Pirmasis ir antrasis „Varpų“ redaktoriai Kazys Jankauskas (dešinėje) ir Leonas Peleckis-Kaktavičius. Kaunas, 1989 m.

91. XII

Gerbiamas Redaktoriau,
sveikinu Jus Kalėdų švenčių ir Naujųjų metų proga. Linkiu sėkmingai dorotis su „Varpų“ leidimu. Laikykitės! Aš Jus ir savo miestą nuolat prisimenu. Nesubankrutuokite... *K. Jankauskas*

92. VI. 24 d.

Gerbiamas „Varpų“ redaktoriau,
gavau 92 metų „Varpus“. Nuoširdžiai dėkoju. Žurnalą pavarčius galima pasakyti, kad ir šiame numeryje gražiai atsispindi Šiaulių miesto gyvenimas, netrūksta ir visai Lietuvai reikšmingos literatūrinės medžiagos, yra ir keli žinomi autoriai. Vienu žodžiu naujasis „Varpų“ redaktorius varo plačią kultūrinę vagą ir tuo galima pasidžiaugti.

Pokštą iškrėtė man Katilius. Savo atsiminimuose jis cituoja pusę mano sakinio apie Šiaulius ir atrodo, kad aš savo neužmirštamą miestą peikiu, o juk tas Katiliaus apkarpytas sakinyš baigiasi maždaug taip - ... bet nėra man brangesnio ir gražesnio miesto už Šiaulius. Tai, kad Katilius taip savavališkai pasielgė su mano sakiniu, rodo, jog Katiliui Šiauliai grybo vietoj ir jokie brangūs prisiminimai jo su mano gimtine nesieja.

Linkiu redaktorinės sėkmės. *K. Jankauskas*

92. XII. 31

Gerbiamas Redaktoriau,
Naujųjų metų proga siunčiu Jums nuoširdžiausius linkėjimus! Malonu, kad „Varpai“ nenutyla. Matyt, Tamsta esi atkaklus ir pagaulus redaktorius. Sėkmės!
Su pagarba *K. Jankauskas*

93. 12. 22

Mielas Redaktoriau,
sveikinu Jus ir Jūsų darnią darbščių šeimą Kalėdų švenčių ir Naujųjų metų proga. Linkiu nenusilpti vystant mano gimtojo miesto dvasingumą.

P. S. Gerai, kad Jūs bendraujate su kultūrininkais ir šiaip su žurnalistais, kurie Jums padeda parašydami apie „Varpus“. *K. Jankauskas*

94. V. 5

Mielas Redaktoriau,

vakar „Varpams“ išsiunčiau du apsakymus. Su nauju „Varpų“ numeriu susipažinau. Dabar su juo pažindinasi skulptorė Klemkienė. Jai labai patiko Katiliaus straipsnis. O aš pasigendu platesnių Redaktoriaus užmojų. Dabar mūsų literatūriniai žurnalai susmulkėjo, kiekvienas didesnis miestas leidžia vietinius literatūrinius almanachus. Tai jaučiama ir „Varpuose“. Reikia, Redaktoriau, plėsti literatūrinės almanacho ribas. Trūksta ir Šiauliuose gyvenančių plačiai žinomų rašytojų. Tarp kitko, kodėl Jūs nebendraujate su vietine spauda? Jos žurnalistai bent jau Šiaulių ribose populiarintų „Varpus“. Būtų labai naudinga almanachui įvesti recenzijų skyrių. O šiaip „Varpai“ man patinka. Aš jaučiu Šiaulių kvapą ir kruopštų Redaktoriaus darbą, į šį darbą Jūs tiesiog įaugę ir yra visos galimybės „Varpus“ praturtinti naujais autoriais.

Prašau pasakyti, kokį įspūdį Jums daro šiauliškių dailininkų „kvadratai“. Man jie nesuprantami.

Na, brolau, laikykis! *K. Jankauskas*

94. XII. 25-31

Gerbiamas kolega,

sveikinu Jus Kalėdų švenčių ir Naujųjų metų proga! Linkiu giedrių nuotaikų ir sekančiais metais! Malonu, kad „Varpai“ nenutilo! Kai aš sužinojau, kad Jūs tebetraukiate sunkų „Varpų“ vežimą, pagalvojau, nekuklus žmogus būdamas, ar tikrai Jūs neimate pavyzdžio iš senųjų „Varpų“ redaktoriaus, kad taip atkakliai skambinate „Varpais“? Džiaugiuosi! Ir linkiu kloties 1995 metais! Įdomu, ar Jūsų žmona pritaria šiam skambinimui?

Spaudžiu dešinę! *K. Jankauskas*

95. I. 2 d.

Mielas darbštusis Redaktoriau, siunčiu per savo buvusią mokinę poniją Rūtą rankraštį bendru pavadinimu Šermukšnis prie ežero. Iš visų kūrinių yra atspausdintas „Metuose“ 3 Nr. 1993 metais Laimė šaukia. Šis apsakymas labai patiko gerai literatei ir vertėjai Eug. Vengrienei. Jinai primygtinai siūlo pasinaudoti šia literatūrine proga ir šį kūrinių mano naujam rinkiny pakartoti. Siūlau ir aš, manydamas, kad „Laimė šaukia“ nebloggeriai skambės ir rinkinyje Šermukšnis prie ežero.

Nelabai tikiu, kad šiauliškiai literatai iš karto ir puls prie mano naujo rinkinio, bet Jūsų pasiūlymas man atrodo rimtas, o ir Jūs patikimas literatas. Vis jau geriau, kad mano rinkinys bus Jūsų, o ne mano stalčiuje. Tegų jįsai guli ir laukia aušros.

Spaudžiu ranką. *K. Jankauskas*

P. S. Įdomu, kad pirmas mano šiais metais parašytas laiškas įbridęs į literatūrą kaip arklys į žolyną. *K. J.*

95. III. 2 d.

Gerb. „Varpų“ Redaktoriau,

grąžinu sutartą („Šermukšnis prie ežero“ rinkiniui). Matyt, Jus vargina materialiniai sunkumai, kad pusę mano rinkinio „išmėtėte“. Berods, rinkinys paplonintas ir dėl kitų priežasčių. Jus gerokai yra paveikę mūsų vakariečiai modernistai Greimas, Šilbajoris, Kavolis, Venclova, Ivanauskaitė ir tai Jums trukdo reikiamai įvertinti tradicinę realistinę literatūrą. O aš ją vertinu, laikydamas normalia literatūra, gyvenimo atspindžiu. Man Šekspyras, Servantesas, Dostojevskis ir kiti pasauliniai klasikai nepaseno, jie ir daro man įtaką, jų poveikyje aš organizuoju savo literatūrinius polinkius.

O šiaip linkiu redaktorinės sėkmės. Noriu pasidžiaugti gražia naujojo „Varpų“ numerio išvaizda ir turiningumu. Gerai redaguojate!

„Kirpykloje“ parašyta 1953 ir pašlifuota 1984 metais.

Laikykites! Atrodo, kad Jūs esate kupinas jėgų. *K. Jankauskas*

95. III. 29 d. (išsiųsta 95. 04. 04)

Keli žodžiai apie pradinį „Varpų“ laikotarpį, 1943-44 metus.

Po literatūrinės kelionės į Vilnių ir Kauną grįžtu naktį prekiniam vagonė į Šiaulius. Mano

rankoj rankraščių prigrūstas portfelis. Vagone tamsu, žmonės stovi pasieniais arba įsikabinę vienas į kitą. Garvežys važiuoja lėtai, dažnai švilpia. Garvežio priekyje akmenų prikrauta platforma. Ypač atsargiai traukinys važiuoja per tiltus, švilpia užkimusiu piktu balsu, kai važiuojame pro mišką. Nuo portfelio sunkumo tirpsta rankos, norisi jį pastatyti prie kojų, bet bijau, kad jo neberasiu. Vienas kitas keleivis užsirūko, degtukas valandėlę apšviečia keleivių veidus, vagonas krypuoja, mėtoma mus į šonus.

Šiauliuose išlipęs iš tamsaus vagono, džiaugiuosi sveikas grįžęs iš kelionės ir rankraščių nepraradęs. Tiek pat kaip rankraščiai mane džiugina ir šeima. Žmona, vaikai, uošvė. Jie džiaugiasi, kad aš grįžau, sukoręs tokią pavojingą kelionę, kada į frontą ir iš fronto lekia kariniai ešelonai ir prie geležinkelio šen ir ten guli nuverstos baltos cisternos.

Naujasis „Varpų“ redaktorius dirba kitomis sąlygomis. Tiesa, jam nuolat trūksta pinigų „Varpams“, bet niekad netrūksta užsidegimo ir mokėjimo redaguoti. Dabartinių „Varpų“ literatūrinė medžiaga labai įvairi – vietinė, Šiaulių literatų paruošta, Amerikos lietuvių rašytojų kūryba, kūriniai Lietuvoje gyvenančių ir gyvenusių rašytojų, taip sakant, visos literatūrinės Lietuvos atspindžiai. Skaitydamas vis naujus „Varpų“ numerius, matai, kad Redaktorius bręsta, plečia „Varpų“ ribas, nesitenkina vietine medžiaga, jam rūpi visos lietuvių literatūros problemos ir jisai stengiasi patraukti kuo daugiau vilniškių ir kauniškių rašytojų, kad „Varpai“ atspindėtų visos Lietuvos dabartinę literatūrą. Tai labai svarbu. Linkiu kolegai Leonui visam laikui įžengti į platų lietuvių literatūros kelią ir žinoti, kaip ir aš žinojau, kad vietinė šiauliškių literatų medžiaga, kurios šiuo tarpu yra per daug „Varpuose“, gali almanachą paversti vietiniu literatūros oficiozu. Linkiu darbščiam, kultūringam naujam „Varpų“ redaktoriui naujų laimėjimų, naujų sumanymų ir dėkoju jam už gražiai apiforminamas „Varpų“ knygas-almanachus. *K. Jankauskas*

95. III. 30 d.

Mielas Redaktoriau,

siunčiu Jūsų redaguojamų „Varpų“ charakteristiką ir savo pažiūras į Jūsų darbą. Trūksta Jūsų darbai tik vieno – platesnio rašytojų rato. Bet aš neabejoju, kad ilgainiui šis trūkumas bus įveiktas, tai rodo įvairėjanti „Varpų“ medžiaga. Žavi mane maloni „Varpų“ išvaizda, senieji „Varpai“ tuo požiūriu su dabartiniais „Varpais“ negali lygintis.

Su pagarba *K. Jankauskas*

P. S. Išsiunčiu ir III 29 dienos „Kauno dieną“ su pagiriamuoju žodžiu dabartiniams „Varpams“.
K. J.

95. IV. 3 d.

Gerbiamas Redaktoriau,

siunčiu Jums „Kauno dienų“ atspausdintą reklaminių straipsnį apie „Varpų“ literatūrinę premiją, kurią Jūs, kaip atrodo, sugebėjote sukombinuoti. Gėriu Jus už veiklumą ir gražų gestą. Tai malonus jausmas literatams. Manau, kad Jūsų sumanymas bus sėkmingas. Sveikinu ir džiaugiuosi. *K. Jankauskas*

95. IX. 5

Gerbiamas Redaktoriau,

grąžinu „pakoreguotą“ sutartį. Tiesiog stulbinantis atsitikimas! Komiškai atrodys, kad aš pats pradėsiu pardavinėti savo knygas! Iš Jūsų laiško matau, kad Jūs labai sunkiai verčiatės, bandydamas leisti knygas. Nepavydžiu. Bet laikykitės, kiek galite!

Su pagarba *K. Jankauskas*

95. XII. 25-31

Gerbiami bendraminčiai,

nuoširdžiai sveikinu Jus abu Kalėdų ir Naujųjų metų proga. Linkiu ir sekančiais metais „Varpais“ garsinti kultūrinį Lietuvos gyvenimą. Labai prasmingas ir naudingas darbas, gaivinantis Jūsų dvasinį pasaulį!

Varpietis *K. Jankauskas*

96. II. 26

Mielas, darbštusis Redaktoriau!

Ką tik gavau Jūsų atsiųstą „Šermukšnį“. Dėkoju iš visos širdies! Leidinys išleistas skoningai, atrodo gražiai. Beje, dailininkas pažiūrėjo į šermukšnį iš miško, mano šermukšnį užgožusį. Aš meilyčiau, kad šermukšnis ir ežeras būtų matomi. Bet negi aš mokysiu įgudusį dailininką, kaip jisai turi žiūrėti į literatūrą. Gražu ir taip, kaip padaryta! Dėkoju Jums abiem. Laikykitės!

Su pagarba *K. Jankauskas*

96. III. 9

Mielas Redaktoriau,

prieš keletą dienų gavau Jūsų laišką, liečiantį su „Varpais“ susijusį reikalą. Apie tai, kad vietinė poetė šiauliškė Poškienė turi kokių nuopelnų „Varpų“ atsiradimui, nežinau. Mane pakvietė „Varpus“ redaguoti A. Greimas. Jis aplankė mane ir tiek tepasakė, kad Krikščionių Draugija žada gauti iš vokiečių leidimų literatūros almanachui išleisti ir kad aš esu kviečiamas juos redaguoti.

Kazimierinių proga mane aplankė Petras Palilionis, sužinojęs, kad aš jau gavau iš Jūsų signalinį „Šermukšnį prie ežero“ egzempliorių, pasisiūlė parašyt recenziją ir paėmė šią knygą. Laukiu jo recenzijos. O šiaip linkiu Judviems geriausios kloties. *K. Jankauskas*

96. IV (išsiųsta IV. 2)

Mielas „Varpų“ Redaktoriau,

sveikinu Jus Velykų švenčių proga. Linkiu giedrių dienų ir sėkmingo redakcinio darbo, kuris vis ryškiau išsisiūbuoja. Džiaugiuosi Jūsų sėkme! Sveikinu ir Jūsų žmonelę, tiesioginę Jūsų Padėjėją!

Su pagarba *K. Jankauskas*

96. IV. 8

Mielas Redaktoriau,

siunčiu Jums Petro Palilionio recenziją apie „Šermukšnį“. Recenzentas bijojo plačiau pagrįsti krikščionišku pagrindu parašytą knygą ir recenzija gavosi trumpa kaip tas zuikis trumpauodegis. Mat kaip išeina, kai bijomasi ir dabar atvirai parašyti. Ir aš dabar sprendžiu, ar buvo šita recenzijėlė reikalinga?

Na, bet tiek to. Linkėjimai Jums abiem!

Su pagarba *K. Jankauskas*

Dalia JAZUKEVIČIŪTĖ

2007.10.11 (el. laiškas)

Aš stengiuosi, bet, va, naktimis trečią romaną rašau, sumaišau dieną su naktimi. Blogai elgiuos, bet kitaip rašyti nemoku, tik „vynu ir krauju“, kaip kartą pajuokavo mano pirmojo romano redaktorė. Lakštingala, kuri čiulba tik naktį, gal taip ištartų Salomėja Nėris, kurios ženklą šiemet man įspaudė giliai į širdį – gavau jos vardo prizą už poezijos knygą „Imperijos moteris“ per šiemetinį Poezijos pavasarį.

Pasigyriau. Bet tokia jau esu. Ir gyriuosiu nuoširdžiai. Girdėjau tokį priekaištą iš recenzentų, kad mano romane „Anarchistės išpažintis“ nesiderina Che Guevara ir Jėzus Kristus. O man dar kaip derinasi. Jie abu žuvo už vargšus, jie abu žuvo ne už savo laimę ar karjerą, bet už visą žmoniją. Manau, kad jeigu Che Guevara būtų sutikęs anuomet, prieš 2000 metų, Dievo sūnų Jėzų, jis be jokių abejonių būtų tapęs jo pačiu ištikimiausiu mokytiniu, tarnautų jam, žūtų kartu su juo.

Čia ir galėtų būti maža įžangėlė prie mano eilių, kurių Jums dar neparašiau.

Jeigu norėtumėte užduoti keletą klausimėlių – ko mečiau į prozą ar panašiai, mielai atsakysiu.
Dalia Jazukevičiūtė

Janina JOVAIŠAITĖ

Gerb. Leonai,
Sakei, kad reikia pristatyti eilėraščius iki kovo mėnesio. Kadangi voką į pašto dėžutę įmetu šiandien, vasario 28 dieną, tai turiu viltį, kad dar bus užskaityta, kad nepasivėlinau.
Peržiūrėk, gal rasi ką nors tinkamą.
Linkėjimai Silvijai!

Janina Jovaišaitė

1990

Vytautas Povilas JURKŠTAS

Vilnius, 1991. III. 15.

Dėkoju už laiškėlį ir kvietimą bendradarbiauti „Varpuose“.

Iš tiesų esu rašęs laikraščiui keletą straipsnių iš Šiaulių miesto ir krašto muzikinės praeities. Štai ir dabar turėtų pasirodyti du straipsniai. Bet turiu pasakyti, kad tokio pobūdžio archyvinę medžiagą ne taip dažnai tenka aptikti. Be to, stengiuosi ją iš karto paversti straipsniu ir siųsti redakcijai.

Žinoma, laikraštis lieka laikraščiu ir viskas pasimeta didžiuliame straipsnių sraute. Šiuo metu galėčiau pasiūlyti „Varpams“ štai ką: tą įvairiais metais skelbtą medžiagą sudėti į vieną didesnę straipsnį (iki 15 puslapių). Taigi ji būtų vienoje vietoje su atitinkamais komentarais. Jei Jus toks pasiūlymas patenkina, netrukus, gal balandžio mėnesį, galėčiau viską parengti ir Jums pasiųsti.

Balandžio 4-5 d. būsiu Šiauliuose (dalyvausiu senosios ir bažnytinės muzikos istorijos muzikologinėje konferencijoje). Tuo metu galėtume susitikti ir pasikalbėti.

Linkiu sėkmės visuose Jūsų gražuose darbuose.

Su pagarba – *Vytautas Povilas Jurkštas*

Vilnius, 1991. IX. 18.

Siunčiu (trijuose vokuose) straipsnį „Varpams“. Jei tiks, tai iliustracijas siūlyčiau tokias: „Aušros“ muziejuje turėtų būti Šiauliuose po I pas. karo išleista atvirutė – nuimti ir paruošti išvežti į Rusiją varpai; dabartinių vargonų fasado nuotrauka; gera Šiaulių bažnyčios nuotrauka.

Jei straipsnis netiks, manau, atsiųsite atgal.

Linkiu sėkmės ir laukiu laiškėlio su patvirtinimu – ar viską tvarkingai gavote?

Su pagarba – *Vytautas Povilas Jurkštas*

Arvydas JUOZAITIS

Vilnius

2003. III. 11

Gerbiamas Leonai,

nuoširdžiai dėkoju už atsiųstą knygą. Jūsų pasišventimas rašytiniam žodžiui – nepaprastas, be galo kilnus. Šiauliai gali džiaugtis, kad turi tokį šviesulį. Man – asmeniškai – lengviau tikėti Lietuvos ateitimi (be perdėto optimizmo), kai matau spindinčias Jūsų akis, švytinčius Jūsų darbus.

Su gilia pagarba

Arvydas Juozaitis

Danutė JUŠKAITIENĖ

Gerbiamas Leonai!

Siunčiu Jums keletą novelių iš būsimos knygos. Bet knyga šiemet dar nepasirodys, nes trūksta popieriaus.

Pas mus Vilniuj sniegynai. Laukiu pavasario šilimos ir gėlių. Gal tada ką parašysiu.

Dar vis aidi ausyse šūviai...

Geros kloties Jums, Jūsų šeimai. Su pagarba – *Danutė J.*

Vilnius, 1991, vasario 18

Didžiai gerbiamas!

Siunčiu Jums vieną novelę, parašytą šį rudenį. Knyga vargu ar išeis laiku, nors sutartis ir pasirašyta. Nėra popieriaus. Tai gal kas tų Jums siųstų novelių galėtų pasirodyti Jūsų almanache?

Linkiu Jums kūrybinės sėkmės, geros sveikatos. *Danutė J.*

Linkėjimus Jums siunčia Jonas

Vilnius, 1991, spalio 22

Gerbiamas Leonai!

Visą žiemą sergu, negaliu nė paskambinti Jums. Čia – streso padariniai, blogai su širdim, šokinėja kraujospūdis. Nežinia dar kas bus.

Duomenys mano tokie (...).

Linkiu Jums kuo geriausios sėkmės gyvenime ir kūryboj. *Danutė*

Vilnius, 1993, II. 12

Labai norėčiau turėti tą „Varpų“ numerį! Ar negalėtumėte atsiųsti? Būčiau be galo dėkinga aš ir Jonas. Vilniuj sunku gauti, anarchija. Siųskit mano honoraro sąskaita. Daug linkėjimų siunčia Jonas.

Gerbiamas Leonai!

Siunčiu Jums dovanėlę – „Ielijų“. Caritas išleido kukliai, nes neturi lėšų. Siunčiu ir ciklą eilių. Jūsų Mindaugo graži knyga. Gaila, kad mums neužrašė autografo.

Aš dabar esu ligoninėj, reikia ištirti, dėl ko taip nukrito svoris (sveriu 49 kg). Turiu vienutę, telefoną. Vaizdas į sodą. Bet iškankina tyrimai. O jų dar daug. (Išleido savaitgaliui nusimaudyti, nes ten nėra karšto vandens). Kol kas onkol. dalykų neranda. Turbūt tai dėl stresų, nes viską giliai ėmiau į širdį...

Kitą kartą daugiau parašysiu... jei bus jėgų. *Danutė*

Linkėjimai nuo Jono

94. IV. 19

Gerbiamas Leonai!

Gyvenimo smūgių, ligų nukamuota širdis neatlaikė – nuo lapkričio 26 d. su infarktu guliu reabilitacijos skyriuj. Turiu vienutę, ramu, niekas netrikdo tylos. Gražus vaizdas pro langą: eglės, kitokie medžiai. Daug turiu laiko mąstymams... Nežinia, kada išrašys, nes lėtai taisausi. Daug vargo Jonui.

Atsiimu posmus apie Helderlyną – nereikia „literatūrinių“ eilių. Juos visiškai pataisiau, pasiskyrčiau sau. Jums (kai pasveiksiu) atsiųsiu kitokių, gal tricilių, gal ilgesnių. Pasitarsiu su Jonu.

Linkėdama Jums gero ir gražaus – *Danutė*

1994. XII. 15

Gerbiamas Leonai!

Siunčiu Jums eilių. Nuotraukos dar nesiuočiu, gal tos mano eilės netiks. Jonas tikisi dar parašyti „Varpams“ – kai turės laiko ir sveikatos.

Jūsų *Danutė Ž.*

Vilnius, 1995. I. 5

Leonai!
Siunčiu kūrinių – trielių ir piešinių. Vilniaus dailininkai nepeikia. Nežinau, kaip Jums.
Turiu vieną novelę, bet ji trumpa, kitą – pailginau. Bet pirmas „variantas“ buvo „Dienovidy“, gal
taip negerai.

Mudu spaudžia nelaimės. Jonas vargsta su korektūra. Jis siunčia Jums daug linkėjimų. Širdingai
Danutė

P. S. Sunku man spausdinti mašinėle, silpnos rankos. Atleiskit.

Leonai,
siunčiu piešinių, gal geresnių.
Ačiū už „Varpus“. Įdomūs ir reikalingi.
Atleiskit, prastai jaučiuosi. Daugiau – gal telefonu. Širdingai *Joana Danutė*
98. 5. 6

Leonai,
čia jauno poeto eilės. Ir Jonui, ir man jie turi talento žymių. Kaip Jums ir Silvijai? Poetas jaunas,
jam tik aštuoniolika. Jo tėvas – prof. E. Bičkauskas, kraujagyslių centro vadovas, sako, kad sūnaus
pašaukimui nesipriešins. O kiti, deja... Vienas daktaras nuslopino sūnų kaip dailininką ir muziką.

Įdedu kiek brolio atsiminimų. Čia – trumpas vaizdelis. Ruošiu jo prisiminimus. Įdedu ir apie
savo mokytoją A. Valaitį. Jis dar gyvena. Jei domintų: (...). Kunigo Algirdo Mociaus, 19 metų
iškentėjusio katorgose, adresas toks: (...). Abu daug vargo. Ar nereikėtų apie juos plačiau parašyti? Juk
tai mūsų šviesuliai.

(...) Norėjau atsiųst eilėraščių, bet neatrinkau. Gal – vėliau. (...) Čia – mano sukurti viršeliai Jono
knygai (kol kas dar be spalvų). Išeis greit. Užrašys Jums. Išeis ir kita – esė, irgi užrašys.

Aš kiek galiu triūsiu prie novelių ir prie ilgo apsakymo ar apysakos – „Pučia vakaris vėjas“.
Parašiau 1960 m. Sunku savo raštą perskaityt. Ir apmaudu, ir juokinga.

O aplanai man piešt smagiau nei rašyt. Norėjau studijuot tapybą. Nepaklausiau pusbrolio, jis
įstojo. Al. dažams alergiška, tinka akvarelė, flamasteriai, pieštukai – viskas, kas neturi kvapo. *D.*

Mieli Silvija, Leonai,
siunčiu knygą. Pasakos, išskyrus porą, parašytos seniai. Tris kartus atmetė, kaip „netinkamą
tarybiniam skaitytojui“ ir pan. Kai vėlai pasirodė, tai ir nedžiugina. Iliustracijos patinka.

Laukiu Leono knygos ir „Varpų“, labai laukiu.

Pavasaris nykus kažkoks. Dar tik tik skleidžiasi medžių pumpurai. *Danutė*

99. 4. 12

Miela Silvija!

Keletą kartų apie Jūsų sveikatą (ir Leono) teiravausi Jūsų sūnaus Mindaugo, perdaviau
linkėjimus. Turbūt paminėjo? Kokia dabar Jūsų sveikata?

Vasaros karščiai labai nualino. Nieko nerašiau, veik neskaičiau. Šiek tiek piešiau.

Gera, kad abiem paskyrė valst. stipendijas.

Neatsigaunu ir po brolio mirties. Buvom labai artimi. Smogia liūdesys kasdien...

Man dr. A. Vinkus suorganizavo trijų daktarų konsiliumą namuos. (...) Ligoninių bijau, ten man
vis atsitinka kas negerai.

„Supasi“ raidės, sunku rašyti, atleiskit. Jonas geriau laikosi.

Ateina soc. darbuotoja, bet labai lėta. Bijau, kad ji priklausos sektai. (Taip girdėjau kalbant).

Siunčiu anksčiau parašytų miniatiūrų ir eilių. Kai kurios gal kartoja. Jau silpsta atmintis,
neprisimenu daug ko...

Į orą neišeinu, esu tarp keturių sienų. Bet turiu keletą gėlių ir pro langą matau gražius medžius. Ir
– prisiminimai. Gana...

Būtų malonu, jei, Silvija, parašytum man, bent šiek tiek. Laukiu. *Danutė*

Vilnius, 01, 8, 1

(Laiškas, kurį po Danutės mirties surado Jonas ir atsiuntė 2010 m. birželio 10 d.)

Silvija,
siunčiu Jums knygą. 2006 m. rugpjūtį skubiai išvežė į ligoninę. Netikėtai sustojo inkstai. Gydytojai nemanė, kad gyvensiu. Bet – išlikau. Pusantr mėnesio buvau ligoninėje. Jonas buvo kartu, slaugė. Ten jis paruošė ir rinktinę.

Dėl ko inkstai neveikė, joks profesorius nenustatė. Paūmėjo kitos ligos. Kraujo perpylimai, operacijos (kraujagyslių), jų 11.

Keli mėnesiai, kai jau galiu dirbinėti. Kiek rašau, piešiu. Bet 3-2 kartus tenka važiuoti į ligoninę. Prijungia dirbtinį inkstą, valo kraują.

Sunku pakelti. Ypač gaila man vaikų, daug serga. Sutikau keletą nuoširdžių gydytojų. Bet kiekvienas neša kryžių kryželį...

Aplink namus auga medžiai. Puikūs uosiai. Kitoj gatvės pusėj – parkas. Gražūs medžiai. Yra į ką žiūrėti, tikra atgaiva. Kartą per savaitę ateina soc. darbuotoja, patvarko butą. Bet našta – Jonui. Nežinau, ką be jo daryčiau.

Tai tiek apie save. Gal Jums, Silvija, bus įdomu žinoti, kas man atsitiko, kad nutilau?

Nieko nežinau apie Judu. Apie Jūsų sūnų. Būtų malonu gauti bent trumpą žinutę.

Gyvuokit – *Danutė*

2008, 8, 12

Jonas JUŠKAITIS

Gerbiamasis,
atsiprašau, kad nepadėkojau anksčiau už „Varpus“. Gavau, ačiū, tik buvau pusę mėnesio išvykęs iš Vilniaus.

Čia, Vilniuje, jų nesimato; jeigu kur gal atsitiktinai, nes žmonės išperka.

Nežinau, kaip leisite toliau. Išgirdęs, kad išėjo ir negavęs, kreipsiuos į Jus.

Seku visą spaudą, kiek pajėgiu gauti.

Su pagarba – *J. Juškaitis*

Vilnius, 1989. XI. 22.

Siunčiu kuo skubiausiai haikų pluoštelį ir nuotrauką – visa, apie ką esame kalbėję. Jeigu eilėraščiai tiktų, tegu eina ši nuotrauka.

Kai gausite, praneškite man, ar panaudosite.

Vilniuje einančio savaitraščio „Naujasis dienovidis“ Nr. 21 mūsų pastangomis pareklamuotas paskutinis „Varpų“ numeris. Gana palankiai, teigiamai ir šiltai, nors ir nedidelėje recenzijoje. Šiaip niekas į nieką dabar nekreipia dėmesio, nesuprasi, kas apie ką rašo ir kodėl. Pagal „draugų grupes“... Jeigu to laikraščio negaunate, galėčiau atsiųsti. Dar mėginsime pagarsinti savaitraštyje „Amžius“. Buvo trumpai rašyta, paminėta „Lit. ir mene“, bet aš su tuo laikraščiu ryšių nepalaikau, jubiliejaus proga tikrai „išsiverkė“ eilėraščių. Nepatogu buvo neduoti, rašytojų sąjungos nariui, ypač kai redaktoriai su skandalais keitėsi...

Kuo geriausias Jums kloties – *J. Juškaitis*

Vilnius, 1993. VI. 7.

Ačiū už „Varpus“, kuriuos gavau senokai, tačiau dėl beviltiško ir sunkaus gyvenimo ir daugybės darbų nebuvo kada anksčiau atsakyti.

„Varpus“ skaitau su dėmesiu, įdomūs atsiminimai, mielai jų laukiu ir linkiu sėkmingai eiti toliau.

Prašote, ar negalėčiau parašyti vedamąjį? Iš anksto sakau, kad ne. Nuo tų bjaurių, kurios dabar atsitiko ir toliau sėkmingai žygiuoja į suklestėjimą, „Lietuvoje“ nėra tokio leidinio, kuriam aš galėčiau rašyti vedamąjį.

Man priimtinesnis antras Jūsų pasiūlymas – „užversti klausimais“. Į klausimus sutikčiau atsakyti. Žinoma, jeigu jie būtų man įdomūs, aprėptų ir mano, ir apskritai literatūrą, ir spaudą, ir gyvenimo aktualijas, ir visai ne su literatūra gali būti susiję, o apskritai apie mūsų gyvenimą. Gali būti

ir santykiai su išeivijos rašytojais, su išleistomis knygomis, su „Poezijos pavasariais“, su leidiniais, kur dalyvauju ar nedalyvauju ir t. t., ir t. t. Žodžiu, kad jie būtų įdomūs ir keltų norą į juos atsakyti, nes turiu ar ne 12 anketų, į kurias dėl jų nuobodumo visai nekilo ranka ką nors rašyti – lyg jomis tyčia būtų norima mane beprasmiškai varginti ir išjungti iš gyvenimo.

Jūsų leidinyje anketos įdomios, įdomūs ir atsakymai į jas, nes klausimai ir man pačiam įdomūs.

Taigi atleiskite už pavėluotą atsakymą. Be kitų rūpesčių ruošiau dvi knygas – „Vyturys“ sumanė išleisti S. Gedos ir mano poezijos rinktinėles mokykloms (tokias kadaise leisdavo, senų eilėraščių, nedidelio formato), tad reikėjo sukti galvą, ką atrinkti; antra – „Aidų“ leidykla numachiui šiemet išleisti mano publicistikos, eseistikos, pokalbių, straipsnių apie kultūrą ir literatūrą rinktinę, čia vėl teko kaupti, rankioti iš įvairiausių leidinių; be to, dar noriu naujų parašyti, daugiausia atsiminimų apie rašytojus.

Sėkmės Jums ir žmonai, visai Jūsų šeimai, linkėjimus perduoda Danutė. *J. Juškaitis*
Vilnius, 1997. 06. 03.

Gerbiamas,

laišką su klausimais gavau senokai. Aš rašytojų sąjungoje nesilankau, tai tiesa, jau gana seniai, nes, taip pat tiesa, nėra ko ten lankytis, reikalų neturiu.

Danutė su Silvija pasikalbėdavo dažniau, bet kai 2006 m. vasarą netikėtai susirgo ūmiu inkstų nepakankamumu (ir nežinia, dėl ko), treji pastarieji metai iki jos mirties mūsų gyvenimą tiek pakreipė, jog sakydavome vienas kitam: dabar esame 75 metų, bet taip sunkiai nedirbome nė būdami 57. Reikėjo du ar tris kartus per savaitę su taksi ją vežti ir prijungti prie „dirbtinio inksto“, į vadinamąją hemodializę, kuri yra baisi, tikrai Pekarskienės laidoje apie sveikatą per valstybinį radiją atrodo graži. Išbūdavome nuo tamsos iki tamsos, gaudydavau gatvėse žmones, kad už pinigų nuvežtų ir užneštų, vežiodavau taksi, guldavau 3 val. naktį, keldavau 8 val. rytą. Ačiū Dievui, kad iki pat mirties Danutės nereikėjo slaugyti, pati laikėsi didvyriškai, o tokiai nelaimei ištikus, Danutė man rūpėjo daugiau už viską.

Į anketą neatsakysiu. Jau pernai dvi moterys yra padavusios klausimų pluoštus, anksčiau už Jus, o ir joms dar nė nepradėjau. Klausimai daugiausia tie patys, į kai kuriuos mano jau seniai atsakyta kitur, todėl nematau prasmės kartotis. (...)

Taigi aš daugiau neturėčiau ko pasakyti. Net ir į tokį klausimą – „atrodo, Jūs lemčiai teko per daug ne pagal jėgas sunkių darbų, prakaito, ašarų“. Kas man kur teko, viską atlaikiau be jokių ašarų ir nesiskundžiu. Arba – ne baimė atsistoti prieš publiką ar kokia „priešistorija“ (to nemėgimo) yra, o paprasčiausiai – nematau prasmės (ir nemačiau). Eilėraščius rašiau ne kad pats kitiems skaityčiau, o kad (jei kam patinka) pasiskaitytų patys. Jei neaišku, gali manęs pasiklausti. Lietuvos apskrityje kabutes nerašyčiau, jei parašyta, tai tikrai aplinkybes pašiepti, kad – dar ne Lietuva. Man patinka Sergejus Kovaliovas, kuris kalbėjo tiesą ir Sovietų Sąjungoje, ir Europos Sąjungoje kalba. Tą pačią tiesą.

Su A. M. Sluckaite-Jurašiene pasikalbu, šiemet taip pat du kartus man paskambino. Ji sakė, kad mano laiškas jai (atrodo, ir J. Vaičiūnaitės) turėję pernai būti „Varpuose“. Jos laiškas man yra mano nuosavybė, o mano laiškas jai – tik jos nuosavybė. Nebent būtume susipykę ir atsiėmę, tačiau gyvename geruoju ir gražiuoju, ir tai palieku jos nuožiūrai.

Ačiū už atsiminimą. Pasiunčiau 2009 m. išleistą savo eil. rinkinį „Žemei labiausiai patinka žmogaus šešėlis“ ir 2010 m. data Danutės prozos knygą „Paukščiai viršum vaivorykštės“. Iš jų pamatysite, kas mudviem labiausiai pastaraisiais metais rūpėjo, o man ir toliau teberūpi.

Linkiu sėkmingai leisti „Varpus“. *J. Juškaitis*
Vilnius, 2010 m. kovo 23 d.

Gerbiamas,

Siunčiu kaip kokią staigmeną. Besitvarkydamas po mudviejų su Danute archyvus ir knygas, randu visokių netikėtumų. Dar Jums užrašyta 2008 m. ir nežinia dėl ko neišsiųsta jos knyga „Akimirkos“, net vokus šalia. Greičiausia bus neišsiuntusi dėl mus tada ištikdavusios sumaišties, kai, užakus kateteriui ar dėl ko kito, reikėdavo viską mesti ir atsidurti kitoje ligoninėje (Santariškėse) ant

operacinio stalo. O gal šiaip užsimiršo, gal kitą pasiuntė. Pasakyti negaliu, nes pati ruošdavo laiškus, banderoles, man paduodavo tik išsiųsti. Jeigu Jums abiem užrašyta, tai geriausia būtų, kad Jums ir patektų. Net jeigu ir antrą kartą.

Dar viena – kai 2006 m. Danutę jau ištiko nelaimė, važiavau kartą namo iš parduotuvės ar ne rugpjūčio šiltą gražią dieną. Žvėryne, tik pora sustojimų man iki namų. Ilipau į troleibusą, pilną gražių merginų, sustojęs įsikibau prie durų ir važiuoju patenkintas. Viena, iš toli, man – „Sėskitės“, siūlo savo vietą. Nustebintas, kad man gyvenime toks pirmas atvejis, papurčiau galvą. O ji – „Ar Jūs ne poetas?“ Dar labiau nustebintas sakau – „Kad nesėdu, tai poetas?“ Visos pradėjo kvatoti, o ta, kur siūlė, pakilusi priėjo ir atsiprašiusi sako – „Aš pažįstu ir Jus, ir Jūsų žmoną, skaitau, mano pavardė Ona Gaidamavičiūtė, literatūrologė, leidyklose dirbu“. Taip bejuokaudami ir susipažinome per tą porą sustojimų iki namų, o ji nuvažiavo toliau.

Dabar „Varpuose“ radau jos darbą „Tylusis lietuvių literatūros modernizmas“, kur ir apie mane parašyta. Jau teisybės, panašiai kaip Rimanto Kmitos monografijoje „Ištrūkimas iš fabriko“. Pirmą kartą per 20 nepriklausomybės metų!

Linkiu geros vasaros. *J. Juškaitis*

Vilnius, 2010 m. birželio mėn. 10 d.

P. S. Netikėtai žvilgtelėjęs į voką (buvo kitoje vietoje ant stalo tarp knygų tuščias), dėdamas „Akimirkas“, radau ir Danutės laišką, taip pat ir nuotrauką, viską siunčiu. Ji pati geriau viską aprašiusi.

Staigmeną po staigmenos aptinku, kai kurias išsiuntinėju. *J. J.*

Gerbiamieji,

širdingai dėkoju už tris dovanotas knygas. Aš kiek susivėlinau, nes toli paštas, laukiau, kol į tą pusę pasivilninsi. Dėžutės laiškam yra, o kai reikia ką pasiųsti, tai tenka specialiai važiuoti į paštą. Ir taip – į visas puses.

Siunčiu savo dvi žadėtas. Vienoje sudėti visi eilėraščiai iki tos knygos pasirodymo – 2006 m. Tai ne rinktinė, o gal „surinktinė“, nes mano kelias buvo toks, jog naršė taršė ir mėtė, todėl proga buvo sutvarkyti, sudėti į vietas – kur kas kada turėjo būti. Be to, atstatyti priverstinis taisymas, kai ką naujai palyginti. Sąlygos buvo nepaprastai sunkios, tokią knygą reikėjo gal dešimt kartų (rankraštį-mašinraštį) perskaityti, vieną vienam – ir ligoninėje, kur gulėjo Danutė, o aš šalia jos kitoje lovoje. Kai ji užmigdavo (arba balkone), ruošiau savo tą darbą. Leidėjas V. Gužauskas atvažiuodavo ir pasiimdavo po pluoštą, paskui vėl atveždavo. Taip abu ir leidome – jis dirbo kompiuteriu, o aš – visu kitu. Todėl ir gausybė korektūros klaidų, nes patys buvom ir korektoriai. Rašiau pastabas, bet Gužauskas jau ėmė protestuoti, kad baigčiau greičiau, nes neišeis nustatyti laiku iki N. metų, reikia su Kultūros ministerija atsiskaityti. Tada sumaniau pastabas toliau „rašyti“ nuotraukomis. Pridėjau nuotraukų. Žurnale mokykloms „Gimtas žodis“ apie tą (ir ne tik) 2008 m. Nr. 6 ir 7 buvo V. Gužausko pokalbis su manimi. Apie tą knygą...

Tai ne rinktinė, nors dabar įprasta – jeigu jau tokia, tai būtinai rinktinė. Rinktinę, jei būtų, reikėtų sumažinti gerokai, sudėti geriausius, o čia visai kas kita, nes kas be manęs sutvarkytų, surankiotų mano popierius.

Po jos išleidau naują rinkinį „Žemei labiausiai patinka žmogaus šešėlis“ (2009). Čia ir Danutės piešiniai, ji piešdavo sirgdama, gaila, kad reikėjo skubėti ir ne visus geriausius sudėjau, kol suradau, nes negalvojome, kad taip atsitiks. Dabar turiu (po šito) dar ir kitą rinkinį paruoštą – „Nusigandusi širdis“. Iš jo eilėraščių buvo paskelbti pernai „Metų“ Nr. 8-9, šiemet „Poezijos pavasaryje“ ir „Kultūros baruose“ Nr. 5. Bet poezijai dabar – *vamzdec...*

Taip pat bus staigmena dvi Danutės knygos, panašiai kaip tas laiškas: „Akimirkos“ ir „Atnešiu leliją“. „Akimirkose“ sudėta dail. Algirdo Petrulio abstrakcijų. Jis Danutei vis atsiųsdavo per Velykas, per Kalėdas ar N. metus savo pastelijų, jai nupieštų, todėl kai kurias ir sudėjo, kitos liko, pakabinau sienose. Manau, kad šių jos knygų neturite, jeigu jos pačios užrašytos ir sudėtos į voką. Matyt, kas nors pas mus atsitiko, gal operacija, užakus fistulei – ir reikėjo viską atidėti. Taip ir užsimiršo. Dabar, tvarkydamas knygas ir kitką (buvo ir remontas pernai, sujaukė ir tas), randu ne tik Jums.

Kuo geriausios kloties ir vasaros. *J. Juškaitis*

Vilnius, 2012. 06. 10.

P. S. 2010 m. išleidau paruošęs Danutės prozos rinktinę „Paukščiai viršum vaivorykštės“. Ko gero, nesiunčiau, neatsimenu, jeigu neturite, galėčiau atsiųsti. *J. J.*

Donaldas KAJOKAS

Gerb. Leonai,

siunčiu pluoštą eilėraščių, ciklą. Jei visas netilps, galima iš bėdos išimti „Buveinę“ ir „Pirosmanio paršiuką“. Nuotrauka, kurią irgi pridėdau, jau buvo spausdinta tokiame leidinyje – „Kauno rašytojai“. Jo tiražas nedidelis, tik 1000 egz., tai gal tiks... Kitos, deja, neturiu.

Su geriausiais palinkėjimais Jums ir „Varpams“ – *Donaldas Kajokas*
93. 04. 19.

Mielas Leonai,

siunčiu, ką pažadėjęs. Duok Dieve, kad „pamačytų“ – tad linkiu geros kloties!

Donaldas

Donaldas Kajokas. 1998 m.

2000 11 08

Sveikas, Leonai,

Dėkoju už atsiųstą knygą, darbštumo, dievaži, Tau galima tik pavydėti!

Siunčiu rekomendaciją (*Spaudos, radijo ir TV rėmimo fondui* – L. P.-K.), manau, turėtų tikti.

Linkėjimai žmonai ir Mindaugui. *Donaldas*

2009 09 28

2012, gegužės 11 (el. laiškas)

Sveikas, Leonai,

Siunčiu gabaliukus iš rašomos knygos – ji ir bus sudėta iš panašių segmentėlių. Jei spausdinsi „Varpuose“, norėčiau, kad eiliškumas liktų toks, koks yra šioje laikmenoje.

Beje, duok žinutę, ar gavai mano siuntinėlių.

Sėkmės pačiam, linkėjimai Silvijai. *Donaldas*

2012, gegužės 12 (el. laiškas)

Leonai, siunčiu V. Baziūno fotkę. Nelabai jų ir turiu. Būtų visai nieko susitikus – kaip kadaise! – kokioje Nidoje, šnektelėjus, pasibuvus, deja, neplanuoju niekur sprukti iš savo urvelio. Kol kas man ir čia miela, mėgaujuos bedarbio statusu.

Visokeriopos sėkmės – *Donaldas*

Vladas KALVAITIS

Gerb. Leonai,

taip nutiko, kad ir vėl negalėjau atvykti į Šiaulius. Su mašina buvo išvykęs žentas, o krapštytis autobusais – grynas idiotizmas. Kelmės ATĮ taip sudarė įvarkaraštį, jog paskutinis autobusas iš Kelmės į Tytuvėnus išlinguoja be dešimt septynios. Prie geriausių norų – šnipštas.

Todėl tenka naudotis pašto paslaugomis. Parinkau keletą dar niekur nespausdintų epigramų. Toms, kurios nepatiks, - yra krepšys. Prašom nesivaržyti. Jūsų išprusimas šiuo atžvilgiu dešimteriopai didesnis negu mano – provincialo.

Su pagarba *Vladas Kalvaitis*

1989. 10. 28.

Gerbiamas Leonai,

turiu Jus atsiprašyti už gėdingą žodžio netesėjimą. O priežastys – buitinės, šeimyninės. Praėjus kelioms dienoms po mūsų paskutinio susitikimo Šiauliuose, užgriuvo skaudžios nelaimės: insultu susirgo pagrindinis šeimos ramstis – močiutė (uošvė), kuri po mėnesio mirė. Tris dienas prieš jos mirtį į avariją papuolė žentas. Lūžo abu dešinės kojos blauzdikauliai. Paguldė jį Kaune. Likau vienas – nedirbantis pensininkas, - kuriam ir atiteko penkerių mėnesių anūkės priežiūra. Taip ir nutiko, kad beveik iki šio laiko neturėjau galimybės atsisėsti prie stalo. „Varpai“ – 1991 m. – „nuplaukė“, o 1992-iesiems, jei nesuslūbuos sveikata, - prižadu neapvilti.

Su pagarba *Vladas*

1990. 07. 05.

Tytuvėnai, 2012, birželio 14.

Gerbiamas p. Leonai,

visų pirma, atsiprašysiu (mea culpa!), kad vėluoju su atsakymu. Užgriuvo daug rūpesčių. O senatvėje pasimeti...

Jūsų pasiūlymas malonus, džiugus ir priimtinas. Jei sugebėsiu, atsakysiu į visus klausimus. Šiauliuose būnu retai, nes po traumos sunkiai vaikštau. Pabandysiu kažką paruošti, kas tiktų būtent „Varpams“, – senam draugui (turiu omeny – šeimos), kurį skaitydavome visi.

Mano didžiai bėdai su kompiuteriu dirbti taip ir neišmokau, nors buvau įsigijęs. Supainiodavau

tekstą taip, kad sugebėdavo sutvarkyti tik grįžusi iš mokyklos anūkė. Rašau senoviškai – šratinuku.

Jei prisiųstumėte „Varpų“ (apie daug ką skaičiau spaudoje), būčiau be galo dėkingas.

Žinoma, didžiai džiaugiuosi Jūsų šeima. Kiek Lietuvoje jų yra, kad būtų trys rašytojai. Tarp kitko, su Mindaugu kartu įstojomė į RS.

Stiprybės, atliekant tokį svarbų švietėjišką literatūrinį darbą Šiauliuose! Geros kloties visiems. Su pagarba *Vladas Kalvaitis*

Mielas Leonai,

siunčiu diskelyje kopijas nuotraukų, kurias Tu pasirinkai, bei dvi su monsinjoru Vasiliausku. Daugiau nieko gero neturiu.

Du apsakymus Tau turėjo perskraidinti Vik. Rudžianskas. Kiti du guli pas mano kompiuteristę, kuri nelauktai susirgo ir negali baigti darbo. Manau, kad už kelių dienų pasveiks. Be to, baigiu ruošti dar du ir, jei nebus per vėlu, turėsi galimybę pasirinkti geriausius.

Dar kai kas. Neseniai gavau laiškų iš vieno suvalkiečio, kuris prisipažįsta esąs tas pats Jonukas iš SRB, su kuriuo kartu dirbome ir gulėjome tame pačiame barake. Jam dabar 87-eri. Jis – dimisijos kapitonas, Vyčio kryžiaus ordino kavaliereus. Dažnai su juo pasišnekam apie buvusius draugus kalinius, kurių dauguma – Edeno sode pas Viešpatį. Jei Tau tiktų, galėčiau brūkštelti. Žadėjo jis man parašyti ilgesnį laišką, bet dar negavau. Tai va, tokios tokelės. Lyja kaip iš pypkės. Linkėjimai Silvijai ir visai jūsų rašytojiškai šeimai bei šviesesnių dienų, jei neįvyks pasaulio pabaiga. Lenkiu galvą *Vladas*

2012.10.09.

Jolita KANČIENĖ

Gerbiamasis,

pagaliau atsikratau savo nuodėmės. Nepažįstantis šio darbo specifikos, manau, neįtaria kiek reik pastangų ir laiko surinkti menkiausias faktų ir informacijos kruopeles, kad suregzti vieną straipsneliukštį (bandau pasiteisinti dėl nepadoraus gaišinimo).

Nespėjau tinkamai suredaguoti, tikiuosi, turite lituanistą. Reiktų suvienodinti trumpinius: g., g-vė, gatvė ir pan. T. p. nežinojau, kaip elgtis su gatvių pavadinimais – rašiau tokius, kurie buvo statybos metu, nes ir *anais laikais* jie keitėsi: pvz., Pagyžių – Vytauto, Bažnyčios – Dariaus ir Girėno (dab. Vasario 16), Kalėjimo – Didžioji – Vilniaus.

Nespėjau patikrinti, kur yra St. Stulginskio projektuotoji mokykla, nes tik prieš kelias dienas apie ją sužinojau. Galbūt tai dab. Vaikų poliklinika (prie naujosios), turėtų žinoti A. Černiauskas.

Dėl iliustracijų. (...) Norėčiau paprašyti, gal galėtumėte man atsiųsti nepanaudotas nuotraukas, nes jos galės praversti ruošiant „Architektūros istoriją“ ir pan. Buvau kalbėjus apie tai su A. Černiausku, t. y. prašiau, kad užsakytų visų nurodytų sąrašė nuotraukų po 2 egz. – vieną man. Dabar gi Jūs perėmėte iniciatyvą, tad nežinau ar sutartis su A. Černiausku galioja.

Su pagarba – *Jolita Kančienė*

1991.03.20, Kaunas

Grigorijus KANOVIČIUS

2002 rugsėjo 27

Bat-Jam

Didžiai gerbiamas Leonai!

Galiu tik apgailestauti, kad mano kompiuteris neturi lietuviškos programos, ir mano epistoliarinis bendravimas su Jumis galimas tik rusų kalba, kuri Jums užsienietiška. Rusų kalba aš, tikriausiai, būsiu priverstas atsakyti į daugelį Jūsų klausimų, o Jums – jei atsakymai pasirodys verti dėmesio – teks išversti juos Jūsų žurnalui.

Grigorijus Kanovičius (kairėje) ir Leonas Peleckis-Kaktavičius Nidoje, Urbo kalne. 2004 m. rugpjūčio 16 d.

Mano uošviai – Irena ir Vytautas Gaidamavičiai – persiuntė man iš pradžių Jūsų laišką su klausimais, galvodami, kad tai skubus reikalas. Gi žurnalą ir ponios Silvijos knygas jie pasistengsiai atsiųsti vėliau. Aš labai apgailestauju, kad Jūsų siunta prasilenkė su mumis – mes rugsėjo 11-tą išskridom, o Jūsų banderolė atėjo vėliau. Jeigu ją būtų atsiuntę nors savaitę anksčiau, mes, žinoma, būtume pasiėmę su savim. Tačiau aš tikiuosi, kad kada nors sulauksiu tos siuntos.

Didelis ačiū Jums už šiltus žodžius, kuriuos Jūs adresavote mano žmonai. Nesistengdamas jos išaukštinti, galiu pasakyti, kad Jūsų intuicija neapgavo. Olga iš tikrųjų aukščiausios prabos žmogus, ir dėl daugelio mano kūrybinių laimėjimų (jei tokių iš viso yra) neabejotini jos nuopelnai.

Nors mūsų pažintis gana nedidelė, ir Jūs, Leonai, ir Jūsų žmona Silvija palikote mums pačius geriausius įspūdžius. Genai yra genai, apie Jūsų kilmingą genealoginį medį aš truputį girdėjau. Mes su Olga už Jus labai pergyvenom Jūsų išvykimo dieną – tiesa, pergyvenom iš tolo ir labai apsidžiaugėm, kai Jūsų bičiulis pagaliau pasirodė.

Dėl Jūsų anketos: man atrodo, kad joje yra įdomių ir mažiau įdomių klausimų, kitaip tariant, antraeilių. Jums leidus, aš sukoncentruosiu dėmesį klausimams, kurie, mano požiūriu, įdomesni už tuos, kurie atsirado Sigitos Baltakienės pasakojimų dėka. Galima anketą dar papildyti – būsiu dėkingas, jei atsiųsite porą klausimų papildomai.

Spalio pabaigoje arba lapkričio pradžioje imsiuosi atsakymų.

Po dešimties dienų mes su Olga „Lietuvos knygos“ ir Vokietijos leidyklos „Aufbau Ferliag“ kvietimu išvykstam į Frankfurto knygų mugę. Būtų labai malonu ir Jus ten sutikti, bet, deja, mano norai ne visada išsipildo.

Dar sykį ačiū už gerus žodžius, už dėmesį, kurį Jūs mums skyrėte, už pasiūlymą patekti į Jūsų „Varpą“ puslapius. Tegu jie skamba dar garsiau ir praneša miestui ir pasauliui ne apie nelaimės, ne apie sausras, ne apie pykčius, o apie kažką gero, naujo, tai, kas suartina nepriklausomai nuo to, kokia tavo kalba ar rasė, koks tavo pasaulio suvokimas ir gyvenamoji vieta.

Nuoširdžiai Jūsų *Grigorijus Kanovičius*

Didžiai gerbiamas Leonai!

Kaip ir žadėjau, atsakau į Jūsų klausimus. Apgailestauju, kad neturiu galimybės tai padaryti lietuviškai, tačiau viliuosi, jog Jums nebus labai sudėtinga mano atsakymus išversti. Džiaugsiuosi, jei

prieš juos publikuojant žurnale atsiųsime vertimą. Su šiltais jausmais atsimenu mūsų trumpus susitikimus Nidoje. Linkiu Jums ir Jūsų žmonai viso paties geriausio. Nuoširdžiai Jūsų *Grigorijus Kanovičius*

Taigi – pradedu...

(...) Dėkoju už dėmesį. Linkiu „Varpų“ skaitytojams viso geriausio. *Grigorijus Kanovičius*
2002 metai, spalio-lapkritis, Bat-Jam

2002 gruodžio 2, Bat-Jam

Didžiai gerbiamas Leonai!

Gavau Jūsų laišką ir mano interviu vertimą, kuris man pasirodė gana sėkmingas.

Man lieka tik pažymėti Jums kai kuriuos netikslumus ir padėti – pirmiausia patarimu tais atvejais, kai eina kalba apie žodžius, kurių pats išversti į lietuvių kalbą negalėčiau.

(...) Štai ir visos mano pastabos. Dar kartą dėkoju Jums už Jūsų didelį darbą. Viliuosi, kad mano atsakymai Jus patenkino ir bus įdomūs skaitytojams. Apgailestauju, bet nieko kito, išskyrus tuos apsakymus, apie kuriuos Jūs kalbate, Jums pasiūlyti negaliu.

Taipogi apgailestaudamas turiu konstatuoti, kad Lietuvos rašytojų suvažiavime manęs nebus. Bet mano naują knygą Jūs, žinoma, gausite, kai tik vėl atvyksiu į Lietuvą. Melsiu Dievą, kad Jis leistų vėl susitikti.

Perduokite širdingiausius linkėjimus savo žmonai Silvijai. Linkiu Jums viso geriausio. Nuoširdžiai Jūsų *Grigorijus Kanovičius*

2003 sausio 6, Bat-Jam

Didžiai gerbiamas Leonai!

Didelis ačiū Jums už kalėdinius ir naujametinius sveikinimus ir linkėjimus. Viliuosi, kad Jūs neabejojate ir mūsų gerais jausmais Jums ir Silvijai.

Rašau Jums sunkiomis Izraeliui minutėmis po siaubingo teroristinio akto, kuris nusinešė per dvidešimt gyvybių, ir ne tik izraeliečių, bet ir užsienio darbininkų, atvykusių čia uždarbiauti, tariant lietuviškai – „zimagorų“.

Nuotaika, kaip Jūs pats suprantate, niekam tikusi. Nuo tokių žinių šaltis po oda lenda.

Ačiū Dievui, pas Jus taip pat šalčiai, bet kitokie. Nuo jų galima nors kailiniais gelbėtis. Tiesa, jis, tas šaltis, kaip aš jau iš kažko girdėjau, paveikė Lietuvos prezidento rinkimų eigą. Taip ar ne taip, bet išrinktas naujas Lietuvos vadovas ir duok Dieve jam ir jai sėkmės.

Dabar apie reikalus. Apgailestauju, kad Jūs neturite elektroninio pašto. O gal aš tiesiog nežinau Jūsų e-mail-o. Kad mano atsakymas Jus pasiektų kaip galima greičiau, aš kreipiausi į tarpininką, parašiau laišką el. paštu mūsų bičiulei, paprašiau jos supažindinti Jus su mano vertėju Feliksu Vaitiekūnu, daviau jam reikiamus nurodymus ir įpareigojimus. Nežinau, ar jis jau susisieks su Jumis, bet tik jis Jums gali padėti ir verčiant mano apsakymo pavadinimą, ir patį tekstą.

Dėl nuotraukų: padedant poniai Olgai, atrinksiu keletą ir artimiausiu laiku Jums išsiųsiu, nors ir čia Jums gali padėti vietiniai fotografai Staselis, Kapočius arba Žižiūnas. Jie daug kartų fotografavo nelabai fotogenišką Kanovičių.

Kartu su Jumis ir visais Lietuvos intelektualais gedžiu, netekus kolegų. Kunčinas, Gavelis, Klimas! Per trumpą laiką mirtis pasiėmė tokius skirtingus ir tokius talentingus kūrėjus. Su Kunčinu buvau susitikęs Frankfurto knygų mugėje, mes su juo gyvenome tame pačiame viešbutyje, pietavome vienoje valgykloje, susitikdavome rytais, juokavome... O su Klimu dar visai neseniai, spalyje, aptarėme mano naujos apsakos publikavimo „Metuose“ perspektyvas. Taip... *Sic transit gloria mundi*.

Ir pagaliau apie Nidą. Labai norėtusi susitikti su Jumis tame nuostabiame kampelyje. Dabar mums atsirado papildoma priežastis ten veržtis – jaunesniojo sūnaus Sergejaus šeimoje gimė duktė, kurią jis su žmona Jurga pavadino Nida...

Štai ir viskas. Būkit abu sveiki ir laimingi. Ponia Olga prisideda prie linkėjimų.

Nuoširdžiai Jūsų *Grigorijus Kanovičius*

2003 gruodžio 19, Bat-Jam

Didžiai gerbiamieji Silvija ir Leonai!

Šiek tiek vėluodami mes iš visos širdies sveikinam Jus su Kalėdomis ir viliamės, kad jos bus Jums ir mūsų bendrai tėvynei ramiomis ir laimingomis. Dėmesingai sekame tas netikėtas peripetijas, susijusias su išrinktojo prezidento buvimu jo poste. Gerai suprantame, kad tai išbandymas visiems Lietuvos žmonėms, kokių pažiūrų jie bebūtų.

Ant nosies ir Naujieji 2004-ieji metai. Sveikiname Jus su ateinančiais ir linkime, kad jie Jums būtų sveiki ir derlingi, ir kad Jūsų „Varpai“ skambėtų vis garsiau ir garsiau ir praneštų visiems ne tik apie kitų, bet ir apie pačių leidėjų literatūrinius laimėjimus. Trumpai tariant, - naujų knygų, Leonai!

Negaliu nepasidalinti su Jumis mano – mūsų – džiaugsmu. Didelis ačiū Silvijai už tai, kad ji pasufleravo Olgai teisingą gydymo kelią ir rekomendavo (ir dargi davė pirmąsias tabletes) artrilį. Pirmuoju metu artrilis neveikė taip, kaip tikėjomės, bet paskui, paskui – tfu, tfu, tfu, kad nepakenkti, - prasidėjo pastebimas pagerėjimas. Tris mėnesius iš eilės ji naudojo šitą vaistą, o dabar, gydytojiui rekomendavus, perėjo prie universalesnio preparato, kuris vadinasi Megaglufleks ir savo sudėtimi labai artimas gelbstinčiajam artriliui. Dar kartą didelis ačiū, Silvija. Tuo pačiu norisi sužinoti, kokia Jūsų pačios sveikata, Silvija... Tikime, kad ir Jūs tampate vis stipresnė.

Iš kitų naujienų, ko gero, reikia pažymėti dvi. Visų pirma, „Metai“ išspausdino mano apysaką „Vera Iljinična“ (10-11 nr.). Antra, aš užbaigiau, o Olga suredagavo mano naują apysaką „Žakas Melamedas, našlys“. Abu kūriniai artimai susiję su Lietuva.

O dėl kitko – senstam, stengiamės atremti visas negalias, o tai su kiekvienu metais pareikalauja vis daugiau ir daugiau jėgų, kurių ir taip ne per daugiausia.

Štai, ko gero, ir viskas. Ačiū už Jūsų gerumą, už tai, kad nepamirštat.

Širdingi linkėjimai Jums nuo dėkingos Olgos.

Gal, jei Dievas leis, vasarą dar susitikime Nidoje.

Nuoširdžiai Jūsų *Grigorijus Kanovičius*

P. S. Pas mus jau daugiau kaip mėnesį streikuoja (su trumpom pertraukom) paštas. Todėl prašom nenustebti, jei laišką gausite ne Kalėdoms, o – leisiu sau hiperbolę – Lietuvos nepriklausomybės dieną...

2010 09 29 (el. laiškas)

Mielas p. Leonai,

Apsakymas, mano manymu, visai neblogai išverstas. Deja, nieko neišmanau lenkų rašyboje ir padėti negaliu. Antras dalykas: dėl Joselio žydiškų praeiksmų, kai vokietis prašė jo sviesto ir t. p. prašom tiesiog įdėti keletą bet kokių lietuviškų riebių žodėlių. Arba pasitarkite su koku nors šiauliečiu žydu.

Su pagarba *G. Kanovičius*

2012 12 24 (ei. laiškas)

Gerbiamieji Silvija ir Leonai!

Linkime ir Jums iš Šventosios Žemės linksmy ir šviesių Kalėdų!

Visados prisimename mūsų šiltos draugystės epizodus Nidoje. Ačiū Jums už ją! Sveikatos Jums ir sėkmės! Lai dar ilgai garsiai skambina Jūsų „Varpai“.

Olga ir Grigorijus Kanovičiai

Mykolas KARČIAUSKAS

1998, rugsėjo 22

Gerbiamasis,

taip seniai besispausdinau kur nors, jog sunku ir atrinkti.

Jeigu kas nors tiks, labai prašau.

Nuoširdžiai – *Mykolas Karčiauskas*

Gerbiamasis,
sakiau, kad nieko neišeis. Ne tas laikas, jau žiūriu atgal, o ne į priekį.
Kas iš šito kratinio? Prie jo reikėtų pasėdėti, bet tada, kas gali paneigti, išeis gal vėl kitas kratinyš.
Jeigu atsakinėčiau rytoj, gal būtų geresnis tekstas.
Labai nebuvo laiko, turėjau svečią iš Vengrijos, o rytoj suvažiavimas, turėsiu viešnią iš Suomijos, nors tu sudek.
Nežinau, bet galiu tik perfrazuodamas O. Vaidą pasakyti, kad gero interviu autoriai po mirties patenka į Paryžių. Aš čia savo Paryžių, gyvas būdamas, turiu. Kam tada man tas interviu?
Gražių dienų mielai Poniai! *Mykolas Karčiauskas*
98. 12. 14

Raimondas KAŠAUSKAS

Vilnius. 00. 06. 23
Gerb. mielas Leonai,
Siunčiu Jums savo atvaizdus, net visus tris, nors man būtų svarbiau Jūsų nuomonė ir žodis, ar tas mano rašinys tinka „Varpams“, ar apskritai ko nors vertas.
Dar būdamas Palangoje perverčiau, o dabar skaitau Jūsų tada padovanotą lektūrą. Subtilūs, niuansuoti Jūsų eilėraščiai, reikėtų laukti ir naujo rinkinio, o Jūsų veikla kalbinant kolegas literatus, keliant iš užmaršties svarbius literatūros ir visuomenės gyvenimo dalykus, stačiai stebinanti pačia tauriausia prasme. Ir tai mūsų laikais, kai tūlam terūpi tik jis pats ir keletas jo draugelių, o į visa kitą – nusišpjauti! Taip ir padvelkia mūsų didžiųjų tautos kūrėjų kilnumu, pasiaukojančiu, nesavanaudišku darbu dėl žmonių šviesos ir gėrybės.
Iki šiol menkai tebuvau susipažinęs su „Varpu“ almanachu, o dabar jau turiu jo vaizdą. Tokio kito liberalaus, visą procesą apimančio, aukšto profesinio lygio literatūrinio meninio leidinio Lietuvoje, ko gero, ir nėra. Kai kuriais atžvilgiais jis lenkia net valstybės remiamus, tokius svarbius mūsų literatūrai „Metus“. Ir tai, kiek suprantu, judviejų su p. Silvija ir dar kelių entuziastų darbas.
Nemėgstu niekam sakyti pagyrimo žodžių, ir pats niekados iš kitų nelaukiu, bet manau, kad literatūra, kaip mūsų tautos dvasios reiškimasis, yra kažkas šventa ir aukščiau už mūsų kasdienybę ir barnius, tad negaliu susilaikyti nepasakęs. Ir manau, kad nenusidedu tiesai ir savo nuostatomis.
Jei būsite kada Vilniuje ir pasitaikytų galimybė susitikti, tai perspėkite laiškų Antakalnio adresu, nes iki vėlyvo rudens gyvensime užmiestyje, vadinamuose soduose.
Dar sykį sėkmės Jums ir p. Silvijai visuose Jūsų darbuose!
Širdingai *Raimondas Kašauskas*

2010, spalio 22 (el. laiškas)

Gerb. Leonai, gavau Jūsų laišką, apsidžiaugiau, kad ėmėtės rašyti knygą apie dail. J. Bagdoną, jis tikrai to vertas, nes visą gyvenimą dėl savo kuklumo buvo nutylimas. Mudu su juo bendravome apie 15 metų, - nuo pažinties Amerikoje iki palydėjimo į Kauno Eigulių kapines. Vakar peržiūrėjau savo archyvus, šį tą radau, nors ne per daugiausiai. Kai gyveno JAV, bendravome laiškais, kurių, tiesa, nedaug, dažniausiai – proginiai arba dalykiniai, o kai grįžo į Lietuvą, susitikdami, telefonu, dažnai pas jį lankydavausi Plungėje. Atrodo, kad jo darbus sugrąžinti į Lietuvą labai padėjo Beatričė Vasaris, bet su ja susipažinau gerokai vėliau. Tai, ką suradau (taip pat šiuos tokius prisiminimus, 2003 m. išspausdintus Plungės laikraštyje „Žemaitis“), Jums perduosiu. Gal artimiausiu metu būsite Vilniuje, jei ne, atsiųsiu registruotą laišką. (...) Geriausios Jums sėkmės ir ištvermės Jūsų darbuose. *Raimondas Kašauskas*

2011, gegužės 20 (el. laiškas)

Gerb. Leonai, ačiū už pakvietimą (*j rugsėjo 9 Plungėje, Oginskių rūmuose įvyksiantį „Varpų“ leidyklos išleistos knygos „Juozo Bagdono spalvų ir erdvių vizijos“ pristatymą* – L. P.-K.). Tuo metu,

apie kurį Jūs rašote, tikriausiai būsiu Palangoje, taip pat lankysiuos Telšiuose ir Plungėje, ir, jei viskas mums eis, kaip sumanyta, būtinai atvažiuosiu į knygos pristatymą ir pasistengsiu tirti kokį žodį. Nekantriai laikiu Jūsų knygos apie J. Bagdoną, iš anksto – dėkingas. Sėkmės, geros Jums vasaros. *R. Kašauskas*

2011, rugpjūčio 9 (el. laiškas)

Gerb. mielas Leonai, ačiū už knygą apie J. Bagdoną. Perverčiau, išleista gražiai. Tikėkimės, kad pasimatysime Plungėje ir bus viskas taip, kaip mūsų sutarta. Su pagarba – *R. Kašauskas*

2011, gruodžio 24 (el. laiškas)

Gerų Jums, mieli Leonai ir Silvija, Kalėdų, sėkmingų ateinančių Naujų metų, šviesaus, su prisiminimais, šio Kūčių vakaro. Maniau, kad galėsiu pasveikinti ir per LM („*Literatūra ir menas*“ – L. P.-K.) su recenzija, tačiau neišspausdino. Trečiadienio vakare atsiuntė sutrumpintą (beveik per pusę, tačiau esmė išlikusi) korektūrą, bet neįdėjo. Na, ką padarysi, gal neprapuls – bus Naujiems metams... Pagarbiai – *Raimondas* ir *Vanda* (pažįstama iš susitikimo Plungėje) *Kašauskai*

2012, sausio 13 (el. laiškas)

Gerb. mielas Leonai, kaip matote, negalėjau Jūsų pamaloninti net trumpute recenzija, tad belieka tik apgaildestauti ir atsiprašyti, jog nuvyliu. LM redakcija iškart pasakė, kad straipsnelis sklandus, bet per ilgas, paskui siūlė trumpinti, net atsiuntė sutrumpintą variantą, sutikau, paskui iš viso nutilo, o per tą laiką laikraštis virto žurnalu. Jau prabėgo mėnuo. Dabar jau, aišku, kad nebespausdins, rašinėlis taip ir nusimėtys. Matyt, iš tiesų parašiau blankiai ar neprofesionaliai, tad begaliu kaltinti tiktai save patį. Daugiau jų nebesiteirausiu, kas ir kodėl, nes nenoriu gadinti sau nervų, o turiu tiek daug sunkaus darbo, kad stengiuosi neįsileisti į galvą jokių kitų minčių. Be to, laikausi gyvenime principo, jog stiprus ne tas, kuris muša, bet tas, kuris atlaiko... Darsyk atsiprašau Jūsų ir linkiu Jums sėkmės Jūsų prasminguose darbuose. *Raimondas Kašauskas*

2012, sausio 21 (el. laiškas)

Gerb. mielas Leonai, perskaičiau straipsnį (recenziją apie „*Varpų*“ leidykloje išleistą knygą *Renatos Šerelytės rūpėsčiu išspausdino „Draugo“ (JAV) šeštadieninis priedas „Kultūra“* – L. P.-K.) tarsi rašytą ne mano, bet kito žmogaus, ir, žinote, jis man visai patiko: išsamiai įvertinta ir knyga, ir visa veikla, ir dailininkas, - šiltai ir žmogiškai. Apskritai „Draugo“ priedas man padarė rimtą įspūdį, nebuvau jo skaitęs. Tačiau man iki šiol nesuprantama, kodėl str. neįdėjo LM. Pasirodė prastai parašytas? Nemėgiamas aš pats kaip autorius? Ar dar kažin kas? Žinoma, aš jiems niekuo nepriminsiu, tačiau jaučiuosi įžeistas ir pažemintas, atvirai Jums prisipažįstu. Niekam ir niekur nelendu į akis, bet ir savigarbos nestokuju. Na, bet tiek to, čia jau jų, ne mano, problema, daugiau su ta kompanija neturėsiu jokių reikalų. Beje, matyt ten atėjo naujų žmonių, dėl ko tas laikraštis-žurnalas pasidarė gerokai pretenzingesnis, bet tuštesnis. Tai sakau ne apmaudo skatinamas.

Šiuo metu tvarkau galutinį savo naujo romano variantą, tikiuosi iki kovo mėn. užbaigti ir taip pat šiais metais išleisti. Ką bandyčiau parašyti „*Varpams*“? Esu sumanęs ciklą trumpesnių dalykėlių, apysakaičių (mano mėgiamas žanras) ar apsakymų, taigi iki vasaros galėsiu Jums kai ką pasiūlyti, jei tik Apvaizda laimins mūsų darbus ir mus pačius. Dar kartą Jums labai dėkingas, linkiu visokeriopos sėkmės, taip pat sveikinkite p. Silviją, mes nepažįstami, bet, jei neklysta atmintis, kartą probėgomis matėmės pas Jus namuose. Būkite sveiki ir laimingi. Nuoširdžiai Jūsų – *Raimondas K.*

2013, vasario 6 (el. laiškas)

Gerb. Leonai, ačiū už „*Varpus*“ ir knygą, iš pašto atsiėmiau tik šį rytą. Velykoms visai savaitei buvome išvažiavę į Palangą, tik vakar vakare grįžome. Dabar skaitau „*Varpus*“, numeris atrodo ypač turiningas. Gero Atvelykio Jums ir p. Silvijai - *Raimondas*

Viktoras KATILIUS

Kaunas, 1989. XI. 23

Gerbiamas redaktoriau!

Pirmiausia aš turiu Jums padėkoti už tai, kad Jūs mane (ne tokį jau svarų Rašytojų Sąjungos narį) ir prisiminėte, ir pakvietėte pratęsti bendradarbiavimą atnaujintuose „Varpuose“, o tuo pačiu ir Šiaulių miesto gyvenime, kurį gražiai prisimenu iš 1937-1939 metų, kada Šiaulių bern. gimnazijoje dėsčiau literatūrą ir buvau dalyvis vadinamosios „Šiaulių jaunųjų kultūrininkų-menininkų kolonijos“ (S. Anglickis, B. Melngailis, P. Aleksandravičius, M. Linkevičius, H. Lukauskaitė, V. Valsiūnienė ir kiti). Tik 2 iš jų (S. Anglickis, P. Aleksandravičius) tebėra šalia manęs gyvi – su jais tebesimatome. Iš jų 4 pagyveno Žemėje gana dramatiškai; P. Aleksandravičius jau, girdžiu, įsiligojo (šis žymus skulptorius yra V. Katiliaus bei S. Anglickio biustų autorius), bet P. Aleksandravičius yra ir Fr. Mauriac'o knygos vertėjas. 3 iš jų (V. Katilius, H. Lukauskaitė ir V. Valsiūnienė) patyrėme Stalino ranką ant savo gerklės, tik išvadą iš tos bėdos Valerija, kaip žinote, padarė skirtingą nuo kitų dviejų. Bet aš prisimenu ir pirmųjų „Varpų“ mecenatą gyd. D. Jasaitį, kuris irgi yra pabuvęs (Sakalo slapyvardė) autorium poezijos knygoje, ir su kuriuo gerai sugyvenau ir kuris neatsitiktinai prišlijo prie literatūros „Varpuose“. Tuo labiau, kad anais senais laikais kovoje su tautininkų proitališka diktatūra mes – kairieji ir dešinieji – jautėmės ir veikėme koaliaciškai sutardami. Man atrodo, kad 1943 / 4 metų „Varpai“ buvo tarytum anos prieškarinės koalicijos tęsinys dabar jau hitlermečio sąlygomis, todėl ir šiauliečio K. Jankausko šiltas ir tolerantiškas pakvietimas į anos „Varpus“ buvo man visai priimtinas. Jeigu ir dabartiniai Šiaulių „Varpai“ yra anos (1937 / 8 ir 1943 / 4) koalicijos, pasakyčiau, trečioji laida, tai ir dabar Jūsų pakvietimas man priimtinas, gal net malonus. Tik čia aš turiu Jus dėl kai ko iš anksto įspėti, kad neapsiriktute: aš nemoku kaitaliotis pagal vėją ar naudą, mane reikia priimti ar atstumti tokį, koks aš esu.

Pažiūrų skirtumai nesukliudė D. Jasaičiui-katalikui gyventi santuokoje su žmona Lukauskaite-socialdemokrate ir gražiai sutarti su manimi; kai kurie pažiūrų skirtumai nesukliudė S. Anglickiui ir H. Lukauskaitei gražiai bendrauti su mielu M. Linkevičium, o vėliau ir man su K. Jankausku. O dabar aš bijau, kad tveriasi kita situacija, ir, pavyzdžiui, visus apvienijančio „Sąjūdžio“ mišrainė tiktai vos vos, iš reikalo vis dar nesuyra, laikosi patriotiško demokratizmo pagrindu. O kiek tuo pluralistiniu demokratizmu iš tikrųjų, nuoširdžiai tiki populistinės „Sąjūdžio“ frakcijos – labai mįslinga. Labai gerai matomas tų frakcijų veržimasis ne tiek prie tautiškumo, kiek prie perspektyviai svajojamos valdžios. Aš jau tuoj prarysiu aštuoniasdešimtuosius amžiaus metus ir todėl daug ko esu matęs (įskaitant mūsų savanorių ašaringas palydas 1919 / 1921 metais iš mano gimtojo bažnytkaimio). Esu bent jau du kartus matęs, kaip šitą (kolei naudinga – deklaruojamą) parlamentinį demokratizmą dėl perspektyviai svajojamos valdžios greitai, kone iškart išduoda man gerai pažįstamos frakcijos. Ir dažnai kartojasi tas pat.

Antai 1927 metų išvakarėse (gruodyje) tautininkai ir krikščionys demokratai džiugiai puolėsi į valdžią (ginklu išvaikė parlamentą, bute įkalino prezidentą), paskui susirijo tarpusavyje dėl to, kad tautininkai pastatė vienpartinę diktatūrą ir atstūmė nuo valdžios krikščionis demokratus. Tautininkai po to ir tarpusavyje susirijo, ir Smetona apgyvendino po priežiūra mažuose miesteliuose Voldemarą (mat Smetona ėmė dairytis į itališką, o Voldemaras į vokišką modelį). Likosi labai prismaugta valstietija ir sykiu inteligentija (tik ne valdininkija, kuri visada puolasi prie edžių, prie valdančiųjų). Taigi priešakyje buvo du prezidentai (2 Smetonos) ir dvi Lietuvos, kurių kaina net labai skirtinga. Ne, autoritarinio „tautos vado“ (вождь, doiče, Fuhrer) Lietuvos aš nenoriu!

Paskui aš mačiau pirmąjį laikotarpį Hitleriui įžengus. Ir vėl dėjosi tas pat: labai energingai išniro aikštėn du srautai į valdžią – krikdemiški aktyvistai ir nacionalistiniai aktyvistai, kurie iš pačių pradžių lyg ir mėgino sutarti „darydami tvarką“. Bet greit antrieji aktyvistai nustūmė pirmuosius, o ne po ilgo abejus juos pavijo Rentelnas... Toks dainelės galas... Kai aš dabar žiūriu į vakarykščių „smetonininkų“ (arba jų sūnų) veržimąsi į pirmenybę, o greta ir į krikš. demokratų labai energingą (ir sėkmingą!) veržimąsi į visą spaudą, kokia tik ji šiuo metu yra, man prisimena ir 1927, ir 1945 metai. Viskas pagal tą patį maketą. Net stebėti visa tai gailu. O juk dabartiniame pereinamajame momente taip, rodos, reikėtų (kaip senais „Aušros“ laikais!) kol kas užmiršti partinės valdžios saldumą, o galvoti tik apie

tautą (diferencijacija ateis vėliau, taip, kaip po „Aušros“ neišvengiamai atėjo „Varpas“ ir kt.). Kur tada vieta demokratijai?.. Kada – aiškiai matau! – „aktyviems žmonėms“ ne tas rūpi! Rūpi, kaip uždėti apynasrį, kurio dargi net nė neturi, tik projektuoja jį rankose turėti. Ar Jūs žinote, kad jau dabar (kai mane spausdina „Pergalė“, „Vagos“ ir „Vyturio“ leidyklos, „Nemuno“ žurnalas ir atgimstanti „Sakalo“ leidykla) yra tokių liter. leidinių, kurie pasityčiojamai elgiasi su manimi, ir aš nežinau, ką ir begalvoti. Matyt, kai kam asmeniškai nepatinku, ir tiek. Šituo požiūriu (nesijuokite!) net ir „Varpuose“ pasirodyti su koku nors savo rašiniu patinka man! Tokiu būdu aš visai susupsiu tas redakcijas, kurioms aš vis dar nepatinku (matyt, kol kas, nes kurgi dėtis – juk gėda pasidarys!).

Aš atsimenu, kaip prieš keletą metų susirinko Šiauliuose mano buvusių mokinių pora laidų. Kai aš buvau paprašytas tarti žodelį, į „amboną“, man einant, suoluose stačiom ir sutartinai (lyg stadione) ėmė skanduoti mano pavardę. Vėliau buv. mano mokiny filosofas Minkevičius išrėžė apie mane kalbą... Gerai jie prisiminė ten mane. Tik mokyklos muziejuje kybojo gausybė fotografijų su K. Korsaku, su kitais, tiktai netgi kolektyvinės nuotraukos su mano – lagerininko veidu buvo šluote iššluotos. Bet tai buvo dar Andropovo (o gal Černenkos) laikais. Nejaugi tokių randasi ir dabar? Randasi!

Gana apie tai! Bet, mat, 1943 / 4 metų „Varpai“ ir jų literatūrinis redaktorius K. Jankauskas buvo gražiai tolerantiški. Tokio kurso linkiu ir jums laikytis. Laikykites pliuralizmo – taip reiktų jo šiuo metu. Labai reiktų! Tada ir man bus priimtina, malonu pabuvoti drauge.

Aš žinau, kad bet kuri frakcija turi savo šviesųjį ir savo juodąjį sparną; su vienais malonu ir draugauti (pvz., J. Keliotis, „N. Romuvoje“, K. Boruta „Dienovidyje“, A. Gričius „Lietuvos aide“, K. Jankauskas, „Varpuose“), o su kitais ir sveikintis nesinori – taip jie dvokia „juodašimtišku virvagaliu“. Jūs ketinate aplankyti mane Kaune – su malonumu Jus priimsiu. Aš jau turiu galvoje kai kuriuos trupinėlius, kuriuos galėsiu „Varpams“ ir pasiūlyti. Tai bus Vilniaus persiunčiamame lageryje parašyti mano eilėraščiai (ne proza). Ką visai naujo sukurti aš šiuo tarpu tiesiog neturiu laiko (ruošiu spaudai liter. rankraščius, pagamintus anksčiau). Linkiu sėkmės!

Su pagarba *Viktoras Katilius*

Gerbiamas bičiuli!

Mes kalbėjomės apie mano fotografiją „Varpams“. Aš priėjau tokios nuomonės: kadangi abu (aš ir skulptorius P. Aleksandravičius) esame anuometiniai „šiauliečiai“, tai būtų labai taiklu vietoj mano fotografijos panaudoti P. Aleksandravičiaus darytą mano galvos skulptūrą, kuri čia pridedamoje fotonuotraukoje, rodos, neblogai atrodo. Taip nusišautų du zuikiai sykiu. Šitos čia įdedamos fotografijos nenumeskite – ją reikės anksčiau ar vėliau man grąžinti. Šiuolaikinių savo fotografijų aš irgi turiu, bet negi jos geriau tiktų negu ši? Abejoju.

Noriu priminti, kad „Ievą“ aš visų pirma norėčiau kur nors netrukus išspausdinti todėl, kad už ją aš esu gavęs antausių net ir iš paties Sniečkaus „inteligentų“ suvažiavime (ne tik iš J. Baltušio „Pergalės“ redakcijoje). Taigi šita „Ieva“ yra kažkiek susijusi su mano asmeniniu „fatumu“. Mašininkė perrašydama yra „Ievoje“ padariusi vieną kitą klaidą – tai aš turėsiu pataisyti. (...) Apie kokius svarius dalykus „Ievoje“ kalbama, manau, supratote, - tai ne tuščias feljetonėlis. Na, o šitos satyros kompozicinė forma man reikalinga čia kaip tik tokia (sorealistas labai suerzinusi), kokia ji čia yra, nes ir šios satyros forma yra protestas prieš šūkį „paprasčia, aišku ir suprantama“.

Toliau kalbant (apie „Židinius ir žmones“), Jūs matysite, kas iš skyrių „Varpams“ tiks, o kas ne. Ten reikia iš anksto pramatyti trumpinimus (kupiūravimus), be kurių neapsieisime. Reikės ne tik pakupiūruoti, bet ir kai kuriuos „plepalus“ tiesiog išmesti, o kai ką ir pataisyti (pvz., norėsiu pataisyti kai ką K. Jankausko „vidinėje charakteristikoje“ etc.).

Ką „Varpai“ galutinai bus nutarę spausdinti – apie tai informaciją man būtinai reikės gauti prieš rugsėjo mėnesį todėl, kad man tatau reikės derinti su projektais kitose redakcijoje, ir aš turėsiu žinoti, ką planuojate Jūs „Varpuose“. Laiškeliu atsiliepkite, ką manote „Varpų“ redakcijoje su manimi daryti.

O apamai nesivaržykite su manimi: ką ir kaip manote, taip ir parašykite. Jeigu jums paaiškės, kad nieko negalite spausdinti pas save (dėl turinio, dėl apimties, dėl techninių priežasčių), ir tokiu stveju painformuokite nesivarždami, visai atvirai. Tuo Jūs mane nei užgausite, nei įskaudinsite, nei nuskriausite, nei apamai gražių santykių su manim Jūs tuo neapamsinsite. Redaktoriams (ir tik

jiems, o ne autoriams) esti aišku ir suprantama, kas ir kada jiems tinka, o kas – ne. Nebent kiltų kokių diskusijų dėl mano minčių, idėjų, teiginių „Ievoje“ (tokių buvo kilę man su J. Avyžium, kuris sykiu buvo ir labai (*pabraukta V. Katiliaus* – L. P.-K.) išgyręs „Ievą“); tai čia turiu įspėti, kad būsiu beveik nepajudinamas iš vietos: kiekvienas teiginys „Ievoje“ yra mano labai apgalvotas, sutikrintas, pasvertas ir beveik (*pabraukta V. Katiliaus* – L. P.-K.) su manimi nediskutuotinas.

Sakiau savo anūkui, kad jis turi Šiauliuose panašuoį į save – Jūsų sūnų! Linkiu abiem jums visokios sėkmės! *Viktoras Katilius*

Kaunas, 1990. III. 1.

Kaunas, 1990. VII. 25.

Gerbiamas redaktoriau,

pagal mūsų turėtą pokalbį naujieji „Varpai“ norėtų gauti iš manęs kokį nedidelį apsakymėlį. Štai tokį aš čia Jums ir pasiunčiu. Šio apsakymėlio „Viena žmogaus diena“ ryšys su Šiauliais yra tas, kad esu jį skaitęs Šiauliuose vykusiame liter. vakare (ten dalyvavo Inčiūra, Žirgulyš, Babickas ir neatmenu kas dar). „Ieva“, žinoma, Jums buvo per stora, o šita novelė bus kaip tik.

„Ievą“ jau paėmė spausdinti storesnis žurnalas, ten ir bus jai kaip tik tinkama vieta.

Noriu priminti, kad savo atsiminimų „Židiniai ir žmonės“ egzempliorių aš Jums neatiduodu (tik paskolinu) ir Jūs, kai jau nebereikės, turėsite man šį egzempliorių grąžinti. Kai apsispręsite, kurias ištraukas iš tų atsiminimų norėsite dėti „Varpuose“, būtinai tas ištraukas atsiųskite man prieš spausdindami, kad galėčiau duoti savo sutikimą.

Ar neužkliūva „Varpų“ ateitis (dėl popieriaus stokos) iš viso? Čia (prie Kauno Soboro, ant suoloelio) mane fotografavo. Apgailėstauju, kad grąžinote mano biusto fotografiją, nes tas 1937 skulp. P. Aleksandravičiaus darytas biustas taip pat stipriai surištas su Šiauliais. Ten, Šiauliuose, mudu su Petru Aleksandravičium sutardami dirbome ir draugavome, ten ir mano biustas jo būsto kieme nulipdytas ir ketveriom rankom dėžėn įdėtas.

Sėkmės Jums ir Jūsų vairuojamam almanachui! *Viktoras Katilius*

Kaunas, 1990. VIII. 7

Gerbiamasis!

Tikrai nei šis, nei tas (net juokinga), kad aš Jums į siuntą neįdėjau to 6-to puslapio – dabar įdedu sykiu su I egzempliorium.

Dėl tų 325-400 puslapių (iš memuarų) pakartoju tai, ką jau esu sakęs: prieš spausdinant būtinai turėsiu pamatyti spaudai projektuojamą tekstą, nes norėsiu gal šį tą pataisyti ar netgi išbraukti (labai labai nedaug). Dėl kitų gabalų iš rankraščio „Židiniai ir žmonės“ aš irgi su Jumis sutiksiu šitomis pačiomis sąlygomis, nes matau, kad Jums lyg ir geriau nei kitiems sekasi spręsti popieriaus problemą. Gerai, kad spaudon (jūsiškėn) pateks mano P. Aleksandravičiaus gamintas biustas, nes jo ryšys su Šiauliais savo ruožtu „istoriškas“.

Kurį iš mano draugų („pjūvininką“ J. Bielevičių ar kritinių straipsnių autorių spaudoje A. Aleškevičių – abu mirę) Jūs turite galvoje, aš nežinau, nes nežinau apie kurią nuotrauką eina kalba, - jie abu mano ilgalaikiai buvę artimi draugai.

Informuoju, kad manęs su žmona nei Kaune, nei Vilniuje nebus nuo rugpjūčio vidurio ligi rugsėjo vidurio.

Geros sėkmės! *Viktoras Katilius*

Kaunas, 1990. X. 15

Gerb. Redaktoriau!

Siunčiu visą 325-400 puslapių tekstą (žinoma, ir su iškritusiu 329 puslapiu), mano bent kiek pataisytą. Žinoma, Jūs savo ruožtu šį bei tą (rašybą, skyrybą) taip pat taisysite – tai savaimė suprantama.

Norėsiu, kad po to, kai visa tai jau bus kada nors išspausdinta, Jūs visą atlikusį mano popierizmą grąžinsite man atgal.

Sėkmės! *Viktoras Katilius*

1991. 11. 3.

Gerbiamasis!

Brūkštelkite žodį kitą apie tai, kaip Jūs su visu savo užmoju laikotės. Gal susirgote, o juk buvote žadėję net ir vizitą (dargi su sūnumi) man padaryti. Matau, kad Jūs nustūmėte tolyn ir mano tekstus, - gal pergalvojote, kad aš Jums pagal pažiūrą nepatinku, o gal popieriaus bankrotas Jus visai užsmaugė.

Sėkmės! *Viktoras Katilius*

Gerbiamas „Varpų“ redaktoriau!

Beskaitant 1991 metų „Varpus“, pasidarė neskanu, pastebėjus keletą korektūros klaidų: 112 psl. ne „pirmieji kaltininkai“, o „pirmieji kaltinimai“; 115 psl. ne „tik išvada iš tos bėdos“, o „tik išvadą iš tos bėdos“; ypač nemaloni ir būtinai taisytina 110 psl. ne „aš munistas“, o „aš monistas“. Mat „munistai“ – tai tokia korėjietiška ir labai juokinga bei iš esmės nešvari sekta JAV-se, su kuria mane sieti nedera; o „monistai“ (monos – „vienas“) tai tokie žmonės, kurie neskaido žmogaus į dvi dalis, o suvokia jį kaip nedalomą psichofizinę vienovę.

Nuo „munistų“ sektos ir maksimumo užsiprašančių „kaltininkų“ mane apginti, atrodo, nebus sunku. Paprasčiausiai, kai ateityje ką nors mano spausdinsite, po kryžiu ku puslapio apačioje įdėkite šiuos 3 atitaismus, ir šis „munistų“ klausimas bus baigtas.

Iš atsiųstų knygelių, už kurias dėkoju, mane labai sudomino Venclauskių namų istorija, kurią iš tikrųjų kas nors turėjo surašyti taip, kaip Jūs ir surašėte.

Tiesa, savajame įvade Jūs per daug pavadinimu sukoloritinote mane. „Didysis maištininkas“. ?!. Maištininkas – tai Pugačiovas, Karlas Moras ir pan. O didysis – tai Šekspyras, XII a. Prancūzijos Čarlas, Petras I ir pan. Kur jau čia man! Per daug garbės ir triukšmingumo! Net nepatogu prieš tuos, kurie iš arti mane pažinojo. Bet tai nesvarbu, aš tik tarp kitko šypteliu ta proga. Neimkite šito šyptelėjimo į galvą.

Geriausios sėkmės linkėjimų būsimiems metams! *Viktoras Katilius*

1991 gruodis

P. S. Minėjote vertimus. Ar netiktų „Varpams“ vienatinis D. Poškos laikais lenkiškai spausdintas Vilniaus laikraščiuose Gadono eilėraštis? Ilgokas, ginantis baudžiauninkus. O gal keletas K. Praniauskytės eilėraščių, irgi lenkiškai spausdintų? O gal keli rusų poetų-antistalinistų eilėraščių vertimai? Gal eiliuotas Kairio-Baranausko susirašinėjimas su K. Praniauskyte? Suminiu tik tarp ko kito, nes autoriai (nebent Gadonas?) su Šiaulių miestu nesisieja, nebent yra Šiauliuose lankęsi.

Kaunas, 1992. IX. 29

Gerbiamas redaktoriau!

Turiu pasakyti, kad ne tik „Varpai“, bet ir „Laimingas atsitiktinumas“ ne mažiau įdomu skaityti (naudinga skaityti). Apskritai pasirinktas vykęs profilis, ir beveik unikališkas, kultūros istorijai naudingas. Gaila, kad aš gaunu iš Jūsų tik po vieną egzempliorių, o norėčiau nusiųsti ir savo seserims (į Šveicariją, į JAV), ir savo vietiniams šeimos nariams. Kaune pirkti nematau – niekur pirkti nėra. Kodėl? Gal Jūs pats atsiųstute man daugiau nei po vieną egzempliorių, - juk man, autoriui, tai lyg ir priklausytų.

Buvau prašęs (Jūs to neatlikote!), kad ištaisykite tą „munistą“ į „monistą“. O dabar vėl nauja bėda: K. Jankauskas nepatenkintas, kad savo straipsnio pradžią pradėjau citata iš senųjų „Varpų“ ir ne vietoj nutraukiau ją. Jis norėtų, kad neatrodytų, jog jis Šiaulių nemėgsta. Taigi tą citatą iš jo reikėtų nutraukti toliau, taip, kad būtų matyti, jog jis myli Šiaulius. Tikriausiai turite senuosius „Varpus“ ir šitą jo pageidavimą galėtumėte patenkinti kažkokoje vienoje pastaboje su tais nelaimingais „munistais“.

Ir dar vienas klausimas. Honorarą (panašios sumos) aš turėjau gauti daugmaž vienu metu iš Jūsų ir dar iš kitos (vilniškės) vietos. Taupomojoje kasoje aš radau tik vieną iš šitų dviejų savo honorarų, tikriausiai tai jūsų pasiųstas man honoraras, bet ar tikrai taip, aš nežinau, - taupomojoje kasoje man to paaiškinti nemoka, neišgali, painiojasi. Norėčiau gauti iš jūsų atsakymą: kada, kokią sumą esate man į mano taupomąją kasą pasiuntę. Mat bijau be reikalo užpulti vilniškius.

Ir dar. Primenu, kad gabalus iš „Židinių ir žmonių“ aš negalėsiu jums duoti be saiko. Vieną

gabalą iš ten išspausdinote. Duodu jums teisę išspausdinti dar vieną gabalą (tęsinį), bet ne daugiau. Su tuo ir baigsis.

Prašysiu visus „Židiniai ir žmonės“ maniškius rankraščius man pilnai paštu grąžinti (nepasilikti pas save, nes man jų reikia).

Tai tuo tarpu ir viskas.

Linkiu sėkmės ir Jums pačiam, ir jūsų almanachui, kuris man patinka. *Viktoras Katilius*

1993. 02. 19.

Gerbiamasis!

Mano taupomoji knygelė – Kauno m. Centro sk. Nr. 6763 / 011, sąskaitos Nr. (...), Katilius Viktoras, Vinco

Esu Jus prašęs grąžinti man tuos visus originalus, pagal kuriuos būsite „Varpuose“ išspausdinęs mano tekstus.

Dar apie tą „munistą“. Nebijokite žodžio „monistas“, kurį savaip eksploatuoja ir materialistai (jiems materija valdo psichę), ir „spiritualistas“ (jiems psichė valdo materiją). Aš esu nuoseklus, grynas (o ne materialistinis) monistas. Man niekas nieko nevaldo. Man žmogus, pavyzdžiui, yra vientisa, nesuskaldoma viena psichofizinė būtybė, o ne dvi.

Žinau, kad ir jums (kaip ir visiems Vilniuje ar Kaune) spaudos (popieriaus ir kt.) klausimai yra sunkūs ir kamuojantys. Linkiu sėkmės šitoje kovoje, tesėkite, „Varpų“ leidimo nenutraukite: Jūsų „Varpai“ įdomūs ir naudingi. Tik pasakykite man, kaip man dabar (bent po 2-3 egzempliorius) juos įsigyti. Juk kiekvienas autorius ir nori, ir pagaliau turi teisę matyti, kaip jo rašinys atrodo išspausdintas. Kauno knygynuose „Varpų“ nematyti. Gal atsiųskite!

Linkiu viso geriausio! *Viktoras Katilius*

Elena KATILIENĖ

Dėkoju Jums už spausdinimą „Varpuose“ ir už honorarą.

Jeigu žadate spausdinti ir toliau, tegu rankraštis lieka pas Jus, o kai nebereikės, norėtume jį turėti savo namuose.

Gaila, kad nesusitikome. Bet abi mano dukros yra man labai geros ir paslaugios. Tą rytą aš buvau Antakalnio kapinėse. Jau pastatėme a. a. Viktorui paminklą, reikėjo šį tą patvarkyti. Tikiuosi, kad kada nors susitiksime.

Linkėdama Jums ir Jūsų šeimai sėkmės pasilieku dėkinga

Elena Katilienė

1995. VII. 18

Ingrida KORSAKAITĖ

2010, rugsėjo 28 (el. laiškas)

Laba diena,

Malonu, kad domitės išeivių dailininkais ir rašote apie juos. Jau gavusi Jūsų laišką, „Literatūroje ir mene“ dar aptikau ir Jūsų straipsnį apie Adolfą Vaičaitį. Nežinojau, kad jis dažnai lankosi Lietuvoje.

Su Juozu Bagdonu neteko artimiau bendrauti, mano susitikimai ir susirašinėjimas su juo buvo daugiau mandagumo ir dėmesio pareiškimas vienišam, garbingo amžiaus dailininkui. Būnant Niujorke teko jį sutikti ir net apsilankyti kuklioje jo dirbtuvėje, kurioje vos tilpo didieji jo paveikslai. Laiškuose, dažniausiai šventiniuose sveikinimo atvirukuose nieko verto dėmesio tikrai nėra. Turiu kelias nuotraukas su dailininku iš Niujorko, bet jos labai smulkios ir spaudai netinka.

Man sugrįžus iš JAV, regis, jis neužilgo atvyko į Lietuvą, pirmą kartą bemaž po 50 metų. Emigracijoje, kaip sakė, nepanoro rūpintis svetimų šalių dokumentais, išsaugojo prieškarinį lietuvišką pasą. Tai mane ypač jaudino ir, gavusi laišką, kad atvyksta, nuvažiavau pasitikti į oro

uostą. Iš pasitinkančiųjų dar buvo tik rašytojas Kašauskas, kuris Amerikoje, rodos, buvo pas dailininką apsisitojęs (manau, jis galėtų daugiau Jums papasakoti). Nei giminių, nei artimųjų tą kartą nebuvo. Tik vėliau jis juos ar jie jį susirado ir globojo iki pat mirties.

Apie kūrybą plačiau mums neteko šnekėti. Tik jis skųsdavosi, kad Lietuvoje nepakankamai ji vertina, per mažai dėmesio rodo jo tapybai. Manau, kad be reikalo jautė nuoskaudą, nes ir jo parodų buvo surengta (viena jų net Užsienio reikalų ministerijoje) ir spaudoje apie jas rašyta, ir Plungėje buvo širdingai pagerbtas.

Mūsų dailėtyrininkai, tapybos žinovai santūroškai vertina J. Bagdoną, nors jis yra sukūręs ir įspūdingų abstrakcijų. Tačiau vargu ar pagrįstas yra žurnalistų kartotas skambus J. Bagdono apibūdinimas, kaip pirmojo lietuvių abstrakcionisto. Aš sakyčiau, kad jis nepriklauso žymiausių mūsų dailininkų išeivių dešimtukui, priskirtinam XX a. dailės klasikui, bet, be abejojimo, nusipelnė dėmesio kaip ir visa išeivijos kūryba, vis plačiau sugrįžtanti į bendrus mūsų kultūros aruodus.

Mažai žinoma Lotynų Amerikos laikotarpio dailininko kūryba. Esu girdėjusi, kad ten kūrė išraiškingą keramiką. Jei turėtumėte medžiagos apie tai plačiau parašyti, būtų tikrai įdomu.

Linkėdama sėkmės rengiant knygą –
nuoširdžiai *Ingrida Korsakaitė*

2010, rugsėjo 29 (el. laiškas)
Sveiki,

Ačiū už laiškutį. Bandysiu atsakyti į Jūsų klausimus.

Tas mano minėtas dešimtukas – grynai sąlyginis dalykas. Galima vardinti vienus ar kiek kitus dailininkus, ir vardintojų skonis bei kriterijai gali skirtis. Sunku tiksliai pasverti menininkų talentą, individualumą, originalumą, išliekamąją vertę ir kt. Jeigu Jums įdomu, ką aš priskirčiau tam dešimtukui, tai abėcėlės tvarka būtų: P. Domšaitis, P. Gailius, V. K. Jonynas, V. Ignas, A. Elskus, V. Kasiulis, A. Mončys, V. Petravičius, R. Viesulas, V. Vizgirda. Matau, kad manąjį sąrašą dar galėtų pratęsti ne vienas menininkas, bet tuomet jau būtų nebe dešimtukas...

Klausiate, kokią vietą užimtų kiti trys Jūsų minimi dailininkai. Čia jau nesiimu reitinguoti. Kiekvienas jų savaip įdomus ir vertas dėmesio. Beje, šiuolaikinei dailėtyrai būdinga nesiriboti iškiliausiais menininkais, o stengtis įtraukti į dailės istoriją kuo daugiau, kad ir antraeilį, net visai nežymių kūrėjų, nes tik tuomet ryškėja bendras dailės gyvavimo, jos stilistinių tendencijų ir ryšių su visuomene vaizdas. Didelis dėmesys skiriamas ir bendram visuomeniniam kultūriniam dailės kontekstui. Išeivijos sąlygomis jis specifinis, ir jį patyrinėti ypač svarbu. Tikiuosi, kad, rašydamas apie J. Bagdoną, Jūs irgi atkreipsite į tai dėmesį.

Į „Varpų“ klausimus mielai atsakysiu. Šį žurnalą žinau, tik į rankas jis retai papuola. Darosi sunku sekti visą kultūrinę spaudą. Malonu, kad „Varpai“ skyrė dėmesio mūsų šeimai – H. Korsakienei (šiomet sukako šimtmetis nuo jos gimimo) ir J. Ivanauskaitei. Šiauliai ir man nesvetimi, siejasi su tėvo K. Korsako gimtine bei biografija.

Apie Jurgos interviu „Varpams“ kažką lyg ir girdėjau, bet nesu aptikusi jos archyve. Būčiau dėkinga, jei galėtumėte man atsiųsti tą žurnalo numerį.

Viso Jums geriausio ir sėkmės darbuose.

Pagarbiai *Ingrida Korsakaitė*

2011.09.06

Gerbiamas p. Leonai,

Atleiskit, kad, gavusi Jūsų knygą „Juozo Bagdono spalvų ir erdvių vizijos“, taip ilgai Jums nepadėkojau. Tikėjausi greitai ją perskaityti ir tuomet Jums parašyti. Tačiau rugpjūčio pabaigoje buvau labai užimta terminuotais darbais, taigi nei prie knygos, nei prie „Varpų“ klausimų nepriėjau.

Parašykite, prašau, koks būtų paskutinis atsakymas į klausimus įteikimo laikas, kaip užsienyje sakoma, „deadline“? Gal dar suspėčiau atsakyti. Taip dabar gyvename: vos baigi vieną darbą, kitas ant pečių užgriūva...

Knygą apie J. Bagdoną tik pavarčiau, vieną kitą puslapį paskaiciau. Vertinga medžiaga, kurią kruopščiai surinkote, ypač įdomūs mažai žinomi gyvenimo Kolumbijoje faktai ir paskutiniai metai

Plungėje.

Dar kol kas gyvenu vasarvietėje, todėl rašau ne internetiniu adresu. Viso geriausio *Ingrida Korsakaitė*

Halina KORSAKIENĖ

Gerbiamasis,

Atsakydama į Jūsų laišką, nieko tikro Jums negaliu pranešti. Mano atsiminimų knyga turėtų, „Vagoje“ leidžiama, pasirodyti 1990 metų trečiame ketvirtyje. Nebent galėčiau „Varpams“ pasiūlyti ištrauką iš šių atsiminimų, liečiančią K. Korsaką, jeigu „Varpai“ išeitų anksčiau? Ar gal „Varpams“ tiktų šių atsiminimų ištraukos ir knygai jau išėjus?

Tai tiek dėl mano atsiminimų.

Kita medžiaga, pageidaujama „Varpams“, yra atiduota į Liet. kalbos ir literatūros instituto archyvą. Ar kas nors iš tos medžiagos tiktų „Varpų“ almanachui, man sunku spręsti. Tuo klausimu Jūs ar kas nors iš „Varpų“ redakcijos galėtumėte pasiteirauti Liet. kalbos ir literatūros institute. Ten archyve yra ir daug fotografijų, kurios galėtų tikti Jūsų almanachui.

Jei Jūs pageigaujate ištraukų iš mano atsiminimų „Namas, kuriame gyvenome“, dabar ruošiamų spaudai „Vagoje“ – parašykite man, kokį kiekį puslapių pageidautumėte. Naujų atsiminimų jau nebesiruošiu rašyti... Laukiu atsakymo. Su pagarba *H. Korsakienė*

1989 m. XI. 25.

Gerbiamasis,

Nežinau, ar Jus patenkins mano paruoštos ištraukos, kiek patrumpintos, ir jau spaudai („Vagai“) atiduotos – iš atsiminimų „Namas, kuriame gyvenome“.

Norėjau „Varpams“ paskirti ištraukas, liečiančias K. Korsako jaunystę Šiauliuose, o taip pat ir jo tėviškėje.

Būtų man labai malonu, jei šios nedidelės ištraukos būtų atspausdintos „Varpuose“ – Šiauliai, jų apylinkės ir jo pažįstami žmonės visam gyvenimui liko jam labai brangūs.

Siunčiu Jums ir 10 nuotraukų. Pasirinkite, kurios būtų Jums labiau tinkamos.

Labai prašyčiau, kad, jas panaudojus ar nepanaudojus, visas 10 nuotraukų man grąžintumėte.

Laukiu Jūsų atsakymo. Draugiškai *H. Korsakienė*

Vilnius, 1990. I. 30

Gerbiamas Redaktoriau,

Man labai malonu, kad mano atsiminimų nedidelis skyrius jau šiais metais (rudeniop) pasirodys „Varpuose-90“. Galimas daiktas, kad tai bus netgi anksčiau, negu visa mano atsiminimų knyga – galbūt paskutinė... Turėjo išeiti netgi rugpjūčio pabaigoje, tačiau, deja, „Vagoje“ bėda su popierium...

Labai prašyčiau „Varpus-90“ man atsiųsti, nes čia, Vilniuje, juos gauti man būtų sunkoka, taip pat grąžinti nuotraukas.

Linkiu Jums ir „Varpams“ kuo didesnės sėkmės! Laukiu almanacho.

Draugiškai *H. Korsakienė*

1990. VII. 7.

Vytautas KUBILIUS

1996. 01. 19.

Gerb. Redaktoriau!

Širdingai Jums dėkoju už knygą („*Baltas lapas – lyg altorius*“ – L. P.-K.) – joje tiek daug įdomiausios literatūrinės medžiagos, autentiškų pasipasakojimų.

Apmaudu, kad nepastebėjau „Metuose“ korektūros klaidos („*Varpai*“ įvardinti „*Varpu*“ – L. P.-

K.) – juk puikiausiai žinau „Varpus“. „Dienovidis“ automatiškai persispausdino.
Ačiū už pakvietimą. Dirbu Institutui. Jei suspėsiu iki kovo, gal ką ir sumesiu.
Sėkmės Jums. *Vyt. Kubilius*

1996. I. 27.
Gerb. Redaktorium! Siunčiu Jums savo rašinėlį, labai abejodamas ar pritiks. Jūsų žurnalo įdomi kritinė medžiaga koncentruojasi apie Šiaulius, o čia visai kitos erdvės.
Su pagarba *V. Kubilius*

1996. 02. 12.
Gerb. Redaktorium!
Bevartydamas savo straipsnio II egz., pastebėjau 11 psl. išnašoje klaidą. Turi būti: Milosz. **Tėvynės** ieškojimas.
Jei spausdintumėte, tai būtinai ištaisykite.
Gero vėjo! Su pagarba *V. Kubilius*

1996. 02. 22.
Gerb. Redaktorium!
Dovanokite už neatidumą. 7-8 p. frazė baigiasi taip: „Viską apglėbia kaip spurdančios gyvybės begalybė.“
Ačiū, kad priimate straipsnį.
Ne itin gerai jaučiuosi, tad prisiimti esą parašyti – rizikinga. Verbuokite judresnius autorius.
Daug Jums sėkmės! *V. Kubilius*

2003. III. 24.
Gerb. Redaktorium!
Dėkoju širdingai už „Varpų“ numerį ir „Žodžių žmones“.
Džiaugiuosi, kad Jūs tebesate toks pat kūrybingas ir energingas kaip ir anksčiau. Nuostabu, kad išlaikote „Varpų“ leidybą.

Labai vertingos „Varpų“ publikacijos – B. Railos dienoraštis, K. Barėno užrašai, atsiminimų ciklas apie Mašiotą. Šitaip atsiveria autentiški istorijos gabalai. Ir „Varpai“ čia turi savo vagą ir savo reikšmę.

Gražiai ir priekabiai sugebėjote prakalbinti daugelį egzodo ir krašto rašytojų. Netikėti atsivėrimai ir prisipažinimai (Maldonio) – kitur to neaptiksi, kaip ir Vaičiūnaitės paskut. interviu. Labai įdomi publikacija – Barėno. Tai rašytojas, tikrai nusipelnęs atskiros monografijos.

Jei sugebėsiu ką parašyti, bandysiu Jums prisiųsti. *Vyt. Kubilius*

2003. 04. 04.
Gerbiamas Redaktorium!
Ačiū už pakvietimą dalyvauti „Varpų“ iškilmėse. Šiek tiek esu susijęs su Kaunu. Jei nesutrukdyt, bandysiu atvykti.

Interviu apie save – tai savęs sureikšminimo žanras. Man jis ne prie širdies. Nėra dėl ko pūstis šitame visų prasmų nureikšminimo laike. Pagaliau literatūroje yra svarbi pati kūrėjo asmenybė, o ne interpretatoriaus.

Pagarbiai *V. Kubilius*

Valdemaras KUKULAS

Pirmą kartą spausdinuosi „Varpų“ almanache. Esu pakankamai jaunas, kad jausčiausi „Varpų“ bendradarbis, o tuo labiau iniciatorius. Ne su visais iniciatoriais sutinku, o tuo labiau pritariu jų laikysenai, tačiau šią publikaciją jaučiu turįs teisę paskirti a. a. Viktorui Katiliui. Aš žinau, kad tuo

metu apie šitą žurnalą būrėsi ir A. J. Greimas, ir K. Jankauskas... *Valdas*
1997 m. kovo 12 d.

1999. 10. 29, Vilnius
Gerb. Leonai,
Vis dėlto siunčiu tik 7 lapus, nes visas tekstas sudarytų virš 20 lapų, ir labai atsiprašau, kad dėl tokio nieko taip suvėlinau. Bet guodžiuosi, jog čia yra Mieželaitis, kuriam Jūs jaučiate simpatijų.
O jei jau taip labai reikėtų likusių 13-20 lapų, galiu juos pateikti ir suvėlinęs.
Valdas Kukulas

Jurgis KUNČINAS

1999. II. 13.
Gerbiamas Leonai,
Siunčiu, ką žadėjęs: apsakymą „Riedantys akmenys“ ir A. Aleksandravičiaus nuotrauką. Atsiprašau už ne itin kokybišką kopiją.
Nuotrauką, beje, norėčiau atgauti.
Lauksiu Jūsų anketos ir – nekantriai – atsiliepimo: ar gavot? Ar tiks Jūsų almanachui?
Su pagarba – *Jurgis Kunčinas*

Vilnius, 1999. III. 17.
Gerbiamasis Leonai,
Dėkoju už knygas, pasiėmiau iš RS. Šiandien siunčiu atsakymus į tą gausybę Jūsų pateiktų klausimų. Taip plačiai, rodos, dar nebuvau intervuojamas. Būtų gera, jei gavęs tuos atsakymus paskambintumėte. Tai tuokart ir iki!
Nuoširdžiai – *Jurgis*

Vytautas KURNICKAS

2002. I. 5, Vilnius
Gerb. P. Kaktavičiaus,
Pirmiausiai su Naujaisiais!!! Linkime daug Sveikatos, Laimės ir Kūrybinės ugnies. Ačiū Jums už „Varpus“, už knygas, o ypač laiminga buvo Jolanta.
Sveikiname ir linkime pačio geriausio.
Labai atsiprašome, kad Jūsų pasveikinti negalime, nes Maestro L. Balčiūnas tiesiog mus „prispaudė“ su repeticijomis būsimos operos (Ž. Bizè op. „Karmen“). Tiesiog šeštadienį pakeitė sekmadienio repeticijų laiką. Kaip tyčia mums abiems, nes abu dainuojame šioje operoje. Mano palinkėjimus perduos Jolantos studentės, kurioms akompanuos Jolantos sesuo Irena Čiurilaitė. Mes Jums būsimė labai, labai skolingi...
Tiesa, sausio 19 d. 18 v. vėlei dainuosiu P. Čaikovskio op. „Pikų dama“.
Su didžiausiais ir gražiausiais palinkėjimais
Vytautas Kurnickas su žmona *Jolanta*

Romualdas LANKAUSKAS

Vilnius, 22. 12. 1996
Gerbiamas p. Kaktavičiaus,
Ačiū už pasiūlymą bendradarbiauti „Varpuose“ ir gerus linkėjimus. „Varpams“ turbūt vėliau turėčiau ištrauką iš autobiografinio pobūdžio knygos arba esė. O gal novelę. Tačiau reikėtų žinoti

įteikimo terminą.

Klausimus prašau pateikti raštu, nurodant atsakymų apimtį. Visa tai tikrai praverstų.

Linkiu Jums linksmų šv. Kalėdų švenčių ir šviesių, palankių Naujųjų 1997 Metų! *R. Lankauskas*

Vilnius, 8. 10. 1997

Bandžiau Jums prisiskambinti, bet nepavyko, o vis dėlto rūpi, kada galėsiu perskaityti savo teksto, skirtą „Varpams“, korektūrą. Užtat būtų malonu, jei man praneštumėt. Lauksiu.

Su geriausiais linkėjimais! *R. Lankauskas*

Linksmų Kalėdų švenčių ir palankių, kūrybingų Naujųjų Metų Jums ir žmonai –

R. Lankauskas

Vilnius, 24. 12. 1999

Vilnius, 8. 1. 2003

Gerbiamasis!

Ačiū už laišką ir almanachą. Dėkoju ir Jūsų žmonai už jos knygą su dedikacija.

O atsakau vėluodamas, nes prieš Kalėdas apie savaitę teko praleisti ligoninėje. Deja... Dabar savijauta geresnė, bet be vaistų neapsieinu.

K. Barėno laiškų turiu, galėtumėt kai ką iš jų pacituoti monografijoje, kurią ketinate apie jį parašyti, bet gal reiktų atsiklausti, ar jis tam neprieštarauja?

Į Jūsų klausimą „Kas geresnio?“ atsakyti optimistiškai reikštų apgaudinėti save ir kitus. Mano kūryba: tiek proza, tiek tapyba nutylima ir ignoruojama. Po daugybės jai pašvestų metų jokio žmoniškesnio įvertinimo ji lig šiol nesulaukė. Taigi taip...

Linkiu Jums ir žmonai stipresnės sveikatos ir palankių Naujųjų Metų. *R. Lankauskas*

Sveiki!

Dėkui už dailiai išleistą K. Barėno apsakymų rinktinę. Tai iš tiesų maloni dovana švenčių proga.

O tos šventės tegu būna džiaugsmingos Jums ir žmonai. Palankių, šviesių Naujųjų 2005 Metų!

R. Lankauskas

Vilnius, 23. 12. 2004

Gvidas LATAKAS

2001 06 21

Labą Dieną

Aš Jums siunčiu pluoštelį eilėraščių, tikėdamasis, jog keletą jų atspausdinsite „Varpų“ almanache. Tai padaryti man patarė Donaldas Kajokas. Jis apie mane yra neblogos nuomonės ir porą kartų spausdino mano rašmenis „Nemune“. Atsiprašau už mašinraščių blogą kokybę ir taisymus. Džiaugsiuos, jei Jums kas nors patiks.

Esu žemaitis, gimęs Telšiuose. Gyvenu Kaune. Pagal specialybę – juvelyras. Dabar studijuojau tapybą ir dirbu dailės mokytoju. Man metų apie trisdešimt.

Baiminuosi ar nepasivėlinau išsiųsti. Ačiū. Su pagarba – *Gvidas Latakas*

Kaunas

Gerbiamas p. Leonai,

Dėkoju Jums už vargą ir rūpestį dėl manęs.

Apgailestauju, kad nedalyvavau almanacho pristatyme. Dėl vieno apmaudaus menkniekio – pakvietimas pašto dėžutėje užstrigo už durelių ir jį radau tik sekančią dieną po renginio. Ką padarysi. Su nekantrumu laikiu almanacho – bus įdomu paskaityt.

Sutartį siunčiu atgal. Viso ko geriausio. *Gvidas L.*

2002 04 30

Marija MACIJAUŠKIENĖ

91. VII. 9, Kauno klinikos

Laba diena!

Kaip regit, rašau Jums iš ligoninės. Ligoninėje gulėdama skaičiau ir ne vieną Jūsų darbą iš kelionės po JAV, girdėjau Jūsų vedamą laidą, skirtą „Varpams“ (gaila, nė vieno numerio neteko įsigyti), o taip pat B. Brazdžionio vakarą „Nuklono“ gamykloje.

Jūs savo veiklą skiriat Šiauliams ir Šiaulių zonai. Vaikystę ir aš praleidau netoli Šiaulių, - Pakruojo, Linkuvos apylinkėse. Diplominį darbą, skirtą M. J. Slančiauskui, Vilniaus universitete apgyniau 1954. II. 26. Esu parašiusi apie jį daugiau 30 didesnių ir mažesnių straipsnių. Parašiau atsiminimus apie savo profesorių K. Korsaką bei didoką straipsnį apie Peliką Bugailiškį (jį taip pat pažinojau). Tai vis Šiauliuose ir jų apylinkėse gimusios, besimokiusios ar dirbusios asmenybės. Savo laiku esu nagrinėjusi P. Višinskio ir Žemaitės ryšius. Žodžiu, Šiauliai nuo vaikystės man šviesos židiny. Tuo labiau, kad Tėveliai, grįždami iš Šiaulių, parveždavo mūsų vaikiškom bibliotekėlėm knygų (jos žuvo karo ir pokario metais). Pagaliau 1938 m. Linksmučiuose, netoli Pakruojo, gyvendama ir pradėjau rašyti. Perskaitęs tada mano vaikiškus eilėraščius poetas M. Dagilėlis pranašavo man didelę ateitį. Kaip matot, deja...

Norėjau pasiklausti, gal taip pat Jūsų iniciatyva leidžiamos šiauliečių (ar Šiaulių zonos kraštiečių) knygos? Turiu paruošusi nedidelę (10 psl.) ikimokyklinio amžiaus vaikams kelių pasakėlių knygelę... Eilėraščių paruoštą rinkinį norėčiau dar patvarkyti... Bet Jūs turbūt numosit ranka: daug tokių autorių atsiranda. Nepykit. (...)

Gerų atostogų! *Marija Macijauskienė*

91. VIII. 9-10

Sveiki!

Tai jau po beveik pusmečio gulėjimo ligoninėje sugrįžau į namus. Netrukus mane pasiekė ir Jūsų laiškas, už kurį nuoširdžiai dėkoju. O čia, „Kauno tiesoj“, vienas po kito vėl susitikimai su Jumis, - Jūsų knygos apie Venclauskienę (labai tą knygą, kaip ir Jūsų eilėraščių, norėčiau turėti, nes savo laiku taip pat buvau pasišovusi apie šią taurią asmenybę rašyti. O ir Tėvai mano abu Venclauskius pažinojo. Tik gaila, kad Tėvai jau mirę) anotacija ir šiandien (10 d.) Jūsų sūnaus įdomūs mini apsakymai.

Dabar dėl mano rašymų. Nuo M. J. Slančiausko gimimo 1995 m. sueis 145 m., o nuo mirties 1994 m. kovo 11 d. (kaip nekeista, ir aš gimusi kovo 11 d., bet tik 1930 m.), - 70. Dar prie didesnių darbų negaliu sėsti (mano susirgimas labai sunkus, reikalaujantis reguliaraus darbo ir poilsio režimo). Tik palyginti ketvirtas mėnuo, kai po truputį, kabindamosi į Gyvybės krantą, vėl ėmiau rašyti eilėraščius. Dar sykį ačiū Jums už dėmesį ir gerumą. Tik, kaip matot, Jūsų siūlomą ką didesnio parašyti kol kas dar dėl sveikatos negaliu.

Žaviuosi Jūsų entuziazmu ir kaitra darbuose. Nuoširdžiai *Marija Macijauskienė*

92. VI. 25.

Ačiū, laišką gavau. Mačiau Jus ir Jūsų sūnų TV laidoje. Sveikinu abu, išėjus knygoms, nes dabar sulaukti, kad tavo kūrybą išleistų, beveik neįmanoma.

Sveikata pasigirti negaliu, bet bandau rašyti. Apie M. J. Slančiauską kalbėčiau tokia tema, - ką savo darbais davė to meto Šiaurės Lietuvos dvasingumo įtvirtinimui ir kuo jis yra brangus mums šiandien. O gal tema netiks? Tada duokite žinią (mano tel. (...)). Iliustracinės medžiagos (ji gali būti kaip temos papildymas) turi Šiaulių „Aušros“ muziejus. Beje, ar apie Peliką Bugailiškį Jums kas rašė? Turiu įdomią medžiagą. Tai tiek. Kiek galint dalinkit kitiems gerumą, nes tai yra mūsų didžiausia laimė. Sveikatos! *Marija Macijauskienė*

92. VIII. 17.

Jūs prašėte parašyti, ką geriau iš M. J. Slančiausko fondo „Aušros“ muziejuje prie straipsnio fotografuoti. Gaukite leidimą vietoje išfotografuoti štai ką (...).

Beje, parašytą straipsnio tekstą galėsiu išsiųsti tik apie IX. 20. Ir sveikata, ir anksčiau nepadaryti

darbai trukdo.

Būkite sveikas ir kūrybingas. *M. Macijauskienė*

92. IX. 12.

Prašom tik nepykti, - dėl sveikatos parašyti apie M. J. Slančiauską negalėsiu. Tikiu, kad tai padarys „Aušros“ muziejaus darbuotojai.

Giedrios kūrybingos nuotaikos Jums *M. Macijauskienė*

2001. 05. 07.

Labas vakaras!

Žinoma, jau sveikintojų eilė, nors ir didžiulė, išseko, nes išgėrė visą kavą ir nė lašo man nepaliko. Bet visvien veržiuosi į „Varpų“ (kuriuos dar mergytė už pačios surinktas parduotas žemuoges buvau nusipirkus) Atgaivintojo kabinetą.

Būkit pasveikintas Jubiliejinio gimtadienio proga. Tegul energija, kaip pavasarį žalia spalva, užlieja visus Jūsų kelius. Tegu gera sveikata talkina, realizuojant savo kūrybinius projektus. Tegul rašytojo Kazio Jankausko pavyzdys ir Jūsų rūpestingosios Žmonos širdies šiluma Jums padeda eiti nelengvu redaktoriaus keliu.

Nuoširdžiai *Marija Macijauskienė*

2003. 03. 17.

Labas vakaras!

Tik iš V. Daujotytės parašytos Jūsų Žmonos knygos recenzijos sužinojau, kad Judu buvot patekę į avariją. Kokia dabar Jūsų Žmonos būklė? Jai dabar reikia ypatingo dėmesio ir švelnumo, negailėt C vitaminų, įv. vaisių ir daržovių (spanguolės, morkos ir pan.). Ir gerai, kad kabinasi į gyvenimą rašydama. Savijątaiga čia ypatingai daug lemia.

Ačiū už dėmesį man. Esu labai sunkus ligonis (ligas uždirbau vietoj premijų ir apdovanojimų, kad buvo prikeltas Lit. muziejus). Prašote atsiminimų ar panašios medžiagos. Dirbdama muziejų dalį savo archyvo jam ir atidaviau, likusio daugumą išstarpė pikta ranka, pasisavino. Ką turiu savy, bandau išsakyti memuaristikos knygoje, nes sau esu pasižadėjusi jas rašyti, idant nežūtų dabarties ir ateities kartų kultūrinė atmintis. Rašydama atsiminimus buvau užgniaužus savy lyrikę. O dabar, medikam dar sugriežtinus režimą, pasipylė eilėraščiai. Tad galiu pasiūlyti „Varpams“ tik lyriką, o jums jos nereikia.

Tarp kitko, karo metais, norėdama įsigyti „Varpus“, rinkdavau žemuoges ir pardavinėjau pravažiuojančių traukinių keleiviams. Pirmąją knygą pasiskolino Tėvo bendradarbis ir išsivežė į Šiaulius. Dabar turbūt jo anūkas laikas nuo laiko būna „pagarsinamas“ šv. ekrane. Buvau užsisakius ir antrąją knygą, bet ji manęs nepasiekė.

Na, jau vėlu, baigsiu laišką.

Geriausi linkėjimai Jums ir Jūsų šeimai. *Marija Macijauskienė*

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

2003. 04. 10.

Laba diena!

Dabar išsiunčiu tik tekstą, - atsakymus į Jūsų klausimus. Vėliau išsiųsiu nuotraukas ir dar vėliau – eilėraščius, nes labai sunkiai serga artimieji, o ir aš pati, tad pats suprantat... Sėkmės! Nuoširdžiai *Marija Macijauskienė*

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

2003. 05. 08.

Labas vakaras!

Kaip žadėjau, šiuokart siunčiu nuotraukas. Prašėt retesnių, tai ir yra niekur nepublikuotos. Eilėraščius atsiųsiu vėliau (tik nežinau, kiek jų reikia, jie trumpučiai). Rašėte, kad siųsti galima iki rugsėjo.

Geriausi linkėjimai Jūsų Žmonai, Jūsų šeimai. Nuoširdžiai *Marija Macijauskienė*

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

2003. 08. 06.

Labas diena!

Tai jau šiuosyk būsiu visai atsiskaičius. Nuotraukas ir atsakymus į klausimus (norėčiau, jei taisykit ką, kad suderintumėt) jau seniai turit. Dabar – keli eilėraščiai. Jei dėsit, tai kuriuos, duokit žinią.

Ačiū už dėmesį. Geriausi linkėjimai Jūsų Žmonai. Kūrybingos vasaros! *Marija Macijauskienė*

Gerb. L. Peleckiui-Kaktavičiui

2003. 09. 02.

Labas vakaras!

Kaip Jūs telefonu minėjot, tai siunčiu dar 5 eilėraštukus. Jie ne „blizgantys“, aišku. Kai rašau, rodos, tik ta nuotaika, o paskui... Esu bjauriai savikritiška, ypač lyrikoj. Gal, kad ta didelė pertrauka buvo mano kūrybiniam kelyje... Tiek jau to.

Geriausi linkėjimai Jūsų žmonai. *Marija Macijauskienė*

2003. 09. 21.

Labas vakaras!

Gavau iš Maironio lietuvių literatūros muziejaus pakvietimą į „Varpų“ jubiliejinį vakarą. Deja, dėl labai prastos sveikatos negalėsiu dalyvauti. Tačiau nuoširdžiai sveikinu, kad tęsiate tas gražias rašytojo Kazio Jankausko Šiauliuose pradėto darbo idėjas. *Marija Macijauskienė*

2004. V. 6.

Labas vakaras!

Jau turiu įsigijus naująjį „Varpų“ numerį. „Nemune“ skaičiau, kad buvo gražiai Vilniuje sutiktas (IV. 22.), - jis to vertas. Ir kompaktiškas (nėr kur nereikalingai minčiai nosį įkišt), ir įdomus autorių įvairove. O p. Silvija turi mylinčią širdį ir puikiai jaučia žodžio spalvas ir trapumą. Aš tai, kas yra „Varpuose“, tuos atsakymus rašiau jau nuolat būdama prie labai sunkiai sergančios dukters. Ir eilėraščius siunčiau, ką nutvėrus...

Tai jau lietuviškos spaudos atgavimo šimtmetis. Sveikinu nuoširdžiai, linkėdama geros sveikatos, kuri ir padeda mums pozityvius darbus dirbti.

Labai atsilikau su triūsais, tad dabar trepsiu prie naujos memuaristikos knygos, kur bus ir Eug. Matuzevičius, ir E. Viskanta, V. Drazdauskas ir K. Jankauskas...

Tai jau baigsiu laišką. Likit sveiki! *Marija Macijauskienė*

Skaitydama Judviejų sūnaus Mindaugo Žodį, skirtą savo Seneliui, supratau, kiek daug Velionis buvo sukaupęs savyje Šviesos ir ją dosniai dalino, turtindamas pasaulį.

Mirties smūgius esu patyrusi daug kartų, ir žaizdos liko neužgyjančios, todėl suprantu Jūsų begalinę gėlą. Priimkit mano užuojautą. Širdingai *Marija Macijauskienė*

2009. 04. 28.

Nijolė MAJERIENĖ

Gerb. p. Leonai,

aš tikiuosi atvažiuoti į Šiaulius lapkričio 14 d., šeštadienį, į Naisių lit. muziejaus penkmečio minėjimą. Manau, kad iki to laiko Jūs pasinaudosite atsiminimais.

Pasitikiu Jūsų diskretiškumu, tačiau prašyčiau nepublikuoti tų atsiminimų vietų, kur kalbama apie pinigų, kur skundžiamasi vaikais ar anūkais, tikriau, vėlgį – pinigų prašinėjimu.

Yra atsiminimuose ir netikslumų – rašoma, kad sergantį Grušą prižiūrėjo anūkės. Anūkių J. G. neturėjo, gal čia turimos galvoje marčios – anūkų žmonos.

Žodžiu, Jūsų paruoštą spaudai medžiagą norėčiau perskaityti. Man rūpi neįžeisti Rašytojo

artimųjų ir paties Juozo Grušo šviesaus atminimo.

Su geriausiais linkėjimais – *Nijolė M.*

P. S. Jei negalėčiau atvažiuoti, Jums paskambinsiu.

Gerb. p. Leonai,

šviesių, linksmų šv. Kalėdų, prasmingų, dosnių Naujųjų metų!

Teneblėsta kaitri kūrybos ugnis. *Nijolė Majerienė*

92. 12. 23, Kaunas

P. S. Labai prašau priminti poetui B. Brazdžioniui apie Grušo laiškus, jei tai Jūsų neapsunkins.

Gerb. pone Leonai,

prašau man atleisti už „trumpą“ atmintį – gal kai kurios nuotraukos jau publikuotos „Varpuose“?

Tiesiog neturiu ankstesnių numerių. Jei galėtumėte patikrinti, būčiau dėkinga.

Visos reprodukcijos Zenono Baltrušio. Su pagarba ir dėkingumu – *Nijolė M.*

2002 12 05, Kaunas

Feliksas MAKSVYTIS

1991. XII. 9.

Gerb. p. Leonai,

Aš esu Jūsų buvęs kaimynas. Aš Jus pamenu tik vaiką, o su Jūsų Tėveliais buvome artimi kaimynai, gyvenome Vaisių g. 26. Paskatintas p. R. Keturakio, rašau Jums. Turiu pasiūlymą. Mano du jaunystės bičiuliai prof. Alfonsas Šešplaukis-Tyruolis ir rašytojas-dramaturgas Anatolijus Kairys, gyvenę 1941-1944 m. Šiauliuose ir bendradarbiavę „Varpuose“, lankėsi pas mane, Kaune kelis kartus, ir aš juos aplankiau Chicagoje 1989 m. Turiu asmenišką sutikimą leisti jų raštus. Šiomis dienomis Kaune išėjo A. Kairio „Ištikimoji žolė“.

Prašyčiau, pasitaikius progai, aplankyti mane Kaune, gal rastumėte ką nors „Varpams“. Turiu minėtų autorių nuotraukų, rankraščių, knygų, išleistų Chicagoje. 1991 m. „Varpus“ esu išsiuntęs susipažinimui.

Linkėjimų Tėveliams! Iki malonaus pasimatymo Kaune. Nuoširdžiai *Feliksas Maksvytis*

P. S. A. Šešplaukis dėstė Berniukų gimnazijoje vokiečių kalbą. A. Kairys buvo Suaugusių gimnazijos direktorius. O aš turėjau „Žiedo“ knygyną, leidau knygas, maldaknyges, kalendorius, išleidau 1943 m. A. Šešplaukio Lietuvių-vokiečių žodyną.

Gerb. p. Leonai,

Atėina laikas, ateina metai ir reikia nusilenkti sveikatai, kuri ne visada yra jau mums palanki.

Leiskite, nors mintimis, dalyvauti „Varpų“ 60-mečio minėjime ir Jūsų knygos „Žodžių žmonės“ sutiktuvsė. Džiaugiuosi Jūsų gražia literatūrine sėkme, kuri teikia jėgų ir ryžto gyvenime nepailsti ieškant gėrio, prasmės...

Su maloniais prisiminimais, pagarbiai *Feliksas Maksvytis*

Kaunas, 2003. IV. 17.

Alfonsas MALDONIS

p. L. Peleckiui-Kaktavičiui

Gerb. p. Redaktoriau,

Kaip jau kalbėjom telefonu, buvau jau iš esmės nutaręs nerašyti to interviu. Žinoma, atsakyti galima į viską, bet aiškintis ar etiškai esu elgęsis labai asmeniškais dalykais, nėra labai smagu, pvz., rimtu veidu aiškinti, kad tos respublikinės premijos tikrai buvau vertas, kad jos nesuorganizavai pats, ar tau jos kas kitas nesuorganizavo. Išsirinkinėti patinkamus klausimus – taip pat nesolidu,

vaikėžiška. Jūs pasakėte, kad bus keblu pradėti organizuoti medžiagą, nors, mano manymu, toks populiarus ir solidus almanachas kaip Jūsiškis turi ar netrukus rastų žymiai geresnių ir aktualesnių publikacijų, kaip ta mano anketa. Bet... – jeigu jau taip susipinkliojo, gal reikėtų – taip man šovė į galvą, – į kai kuriuos dalykus ir atsakinėti ne itin rimtu tonu, nes jie dažnai jau patys savaime yra groteskiniai stereotipai. Jeigu su tuo sutiktumėte, aš per kokią trejetą savaitių savo miškuose besėdėdamas pabandyčiau tai ir surašyti. Po penketo-šešto dienų grįšiu į Vilnių. Radęs Jūsų sutikimą, imčiaus to darbo, nors, kaip sakiau, vienažindiškai tariant, nelinksta širdis mano prie to daikto, na, bet jau tiek to...

Jus gerbiąs – *Alfonsas Maldonis*
Vilnius, 2000. 08. 17

Gerb. p. Redaktoriau,

Pabandęs pats perrašyti, pamačiau, kad viskas vyksta itin nesparčiai, galų gale – ir sunkiai. Tad atidaviau surinkti į diskelį. Siunčiu su korektūros lapais, nes buvo klaidų, na, dar vieną kitą frazę patiesinau. Prašome jas įvesti.

Norėčiau visa tai atlikus gauti vieną atspaudą ir, žinoma, patį diską, kai jau nebus reikalingas. Atsakymus surašiau kaip sugebėdamas. Jums spręsti – dėtini jie ar ne. Taip pat ir eilėraščiai. Lauksiu žinios. *Alfonsas Maldonis*

Vilnius, 2000. 10. 02

p. Redaktoriau,

siunčiu 5 nuotraukas. Rinkite savo nuožiūra. Eil. „Meditacijos...“ 6 posmo eilutė: „Laukia, koks ajatola“. *Alfonsas Maldonis*

Vilnius, 2000. 10. 10

Gerb. p. Redaktoriau,

Jau senokai buvau Jums išsiuntęs prašomas nuotraukas. Tikiuosi, esate gavęs ir, jeigu tinkamos, panaudosite savo nuožiūra.

Dabar man iškilo šiods toks reikaliukas. Man pasidarė reikalingas to interviu tekstas, o apsižiūrėjęs pamačiau, kad jo pilno neturiu. Kasetę su jos korektūra skubinamas, nes vėlavau, buvau išsiuntęs Jums.

Pagalvojau – ar nebūtų Jums sunku aną korektūrą (pataisas, manau, pervedėte į diską) man atsiųsti? Ar gal turite nebūtiną Jums atspaudą iš ištaisyto disko? Norėčiau tą tekstą gauti, žinoma, jeigu nesusidaro kokių nors neįveikiamų kliūčių ar bent keblumų.

Su pagarba – *Alfonsas Maldonis*

Vilnius, 2000. 11. 27

Gerb. p. Silvija,

Esu maloniai nustebintas, gavęs Jūsų laišką su gražiai dedikuota knyga. Dėkoju senoviškai, bučiuodamas ją parašiusią rankelę.

Kas galėjo pagalvoti, kad tą vakarą, po pasižmonėjimo Rašytojų sąjungoje, toje galima tarti banalioje kelionėje namo Jus ir Jūsų artimuosius ištiks šitas lemties išbandymas. Visi žinome, kokia trapi ir nenusipėjama riba tarp gyvenimo ir jį tykančio atsitiktinumo. Bet visi jo fundamentalią prasmę pradedame suvokti tik tada, kai ji ištinka.

Bene pirmoji patirtis – kodėl?.. Taip, ištinka, bet kodėl?.. Kodėl mane? Kodėl kaip tik šis momentas, žingsnis, vingis buvo lemtingas? Ir tik paskui ateina esminis, bent man taip buvo, supratimas, kad tai tik retorinis klausimas...

Savo „grašį“ čia įkišau todėl, kad ir man teko tai patirti. Tiesa, labai seniai, 1947 m. Išskridau iš virstančio sunkvežimio vos porą kilometrų nutolus nuo tėviškės. Su deformuotu stuburu, sulaužyta ranka, gerokai nunerta nuo veido oda buvau tėvo ratais atbarškintas į Alytų. Tik vakare sulaukęs garsaus to meto džiukų daktaro Kudirkos, buvau išvartas namo – atseit, kokie čia rentgenai, nikstelėjus ar apsibrozdinus dera ir pakentėti. Paskui beveik mėnesį gulėjau namie ir žiūrėjau į lubas,

kratas darančių kareivių vis patardomas, ar nesu sužeistas miškinis. Tik jau pastovėdamas ant kojų nusigavau į Vilnių, bet jau nedaug ką buvo galima „taisyti“. Ką galėjo, pataisė jaunystė...

Gal po dvidešimties metų kažkokia proga su tuo daktaru šnektelėjau ta tema. Gal nereikėjo, bet... Jis, žinoma, neprisiminė to, o ir negalėjo prisiminti. Prisiminiau aš, kad mums tada belaukiant to daktaro, vis aiškino, kad jis užimtas, operuoja įmestos granatos sudarytą ištisą šeimą... Ką gi, kiekvieno žmogaus ištvermė, jėgos nėra begalinės.

Džiaugiuos, kad Jūs išlaikėte – ir fiziologiškai, ir dvasiškai – šį lemties akibrokštą. Kad buvo šalia daug žmonių, gelbstinčių ir palaikančių. Tai didelė atrama visiems, galintiems atsidurti panašioje situacijoje. Ir ne tik atsilaukėte, bet pavertėte tai gyvenimo apmąstymu. Žinoma, tai kuriančiojo privilegija, bet juk kiekvienas gali pagalvoti, kad vienokiu ar kitokiu mastu tai įmanoma ir jam.

Suprantama, kad pirmiausia visa tai prasiveržė lyrinėmis impresijomis, emocijomis. Turėtų ateiti laikas, kad šitie pergyvenimai taptų prielaida dar esmingesniai sąlyčiui su žmogiškojo gyvenimo mįslėmis...

Linkiu Jums sėkmės šiame kelyje, nes ir jame yra savo grėsmių, savų pavojų.

Su pagarba *Alfonso Maldonis*

Vilnius, 2002. 09. 13

Gerb. Kolega,

Ačiū už laiškutį ir siuntinėlių. Bėgsiu pasiimti. Stengsiuosi padalyvauti ir „Varpų“ sukaktuvių paminėjime, bet į kalbėtojus nedrįstu pretenduoti, darsius vis prastesnis oratorius, kas iškilimams ne tik pageidautina, bet ir didžiai būtina.

Gerų ir gražių dienų Jums ir maloniajai p. Silvijai! Jūsų *Alfonso Maldonis*

Vilnius, 2003. 03. 08

Natalija MANIKIENĖ

Didžiai Gerbiamasis,

atsiprašau už tylą, už neištesėtą žodį. Būta darbų, rūpesčių, susikrimitimų – ir taip išėjo...

Atleiskit.

O kad nebuvo mano nuotraukos, tai labai gerai. Baisiuosi tuščiagarbiškumu, kuriuo mūsų gyvenimas gerokai prisotintas. Muziejaus nuotrauka – kas kita. Ją Jums siunčiu. Gal prirėiks, turėsite.

Iki spalio pabaigos bus ir straipsnis, skirtas Pranui Mašiotui, bus ir nuotraukų. Įsipareigoju tvirtai žodį ištesėti.

Jums ir p. Silvijai linkiu kuo geriausios kloties! *Natalija Manikienė*

Kudirkos Naumiestis, 2000 m. rugsėjo 21 d.

Gerbiamasis „Varpų“ Redaktoriau,

siunčiu Jūsų almanachui medžiagos apie Praną Mašiotą. Jei tiks, džiaugsiuosi, jei ne – atleiskite.

Jeigu Jums atrodytų, kad straipsnį reikėtų trumpinti, atranką prašyčiau daryti savo nuožiūra. Atsiminimų autorių kalba netaisyta. Rūpestį kelia sūnaus Donato, nuo 1944 m. gyvenusio užsienyje, kalba. Jei taisytina, galėčiau tai padaryti (atsiminimų tekstus turiu). O gal tą medžiagą reikėtų visai kitaip pertvarkyti, pvz., ja naudojantis, parašyti atitinkamos apimties autorinį straipsnį? Per rugpjūtį galėčiau tai padaryti. Malonėkite duoti man žinią.

Iš paskos registruotu laišku siunčiu Jums keletą nuotraukų. Prašyčiau pasirinkti tinkamas. Sveikatos ir sėkmės darbuose Jums ir žmonai Silvijai. *Natalija Manikienė*

Kudirkos Naumiestis, 2001 m. liepos 27 d.

Didžiai Gerbiamasis,

labai ačiū už „Varpų“ almanacho 2003 metų septynioliktąjį numerį. Jį nuoširdžiai noriu pavadinti gera, įdomia knyga.

Džiaugiuosi, kad Jūsų dėka almanache atsirado bene pirmoji kregždutė Prano Mašiot 140-

osioms gimimo metinėms paminėti. Ačiū Jums.

Siunčiu Jums knygelę „Žiburiečiai svetimoj padangėj“. Kitais metais – šešiasdešimtmetis nuo tų laikų, apie kuriuos rašoma.

Su nuoširdžia pagarba ir geriausiais linkėjimais Jums ir Žmonai dėkinga *Natalija Manikienė*
Kudirkos Naumiestis, 2003 m. vasario 18 d.

Justinas MARCINKEVIČIUS

„Varpų“ vyr. redaktoriui

gerb. L. Peleckiui-Kaktavičiui

Dėkoju už pakvietimą bendradarbiauti „Varpuose“. Jeigu labai neskubinsite, mėginsiu sukaupti pluoštelį eilėraščių. Nemanyčiau, kad ir pokalbis turėtų būti ilgas – jį turėtų apspręsti protingas besikalbančiųjų apsiribojimas. Jei nutarsite, kad toks pokalbis reikalingas, norėčiau gauti klausimus raštu. Svarbiausia: noriu išsiderėti kuo daugiau laiko. Jeigu šią, susijusią su manim medžiagą, almanachas truks plyš nori gauti dar pirmajame pusmetyje – aš pasitraukiu, nes tikrai nespėsiu nei sukaupti, nei susikaupti.

Pagarbiai *Justinas Marcinkevičius*

1999.03.03

Gerb. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Siunčiu tai, ką buvome suderėję. Bijau, kad pasirodys per daug. Galėtume dėl vieno kito fragmentėlio derėtis iš naujo.

Tegul jokios audros ir perkūnijos nenustelbia „Varpų“ skambesio.

Nuoširdžiai *Justinas Marcinkevičius*

1999.09.07

Justinas Marcinkevičius Mokslų Akademijoje. 1991 m. lapkritis.

Gerb. Leonai,

Netikėtai teko atgulti į ligoninę. Paleido. Nors dar nesijaučiu pakankamai „štyvas“. Gavau, kol kas dar tik vartau Jūsų leidinius, bet nesiliauju stebėjėsis, kiek gali padaryti geros valios žmogus. Ačiū!

Bijau per daug prisizadėti. Gal vis dėlto nerašykite į kvietimą? O į Šiaulius, į „Varpų“ vakarą norėčiau atvykti.

Sveikatos, geros sveikatos Jums ir Jūsų artimiesiems.

Jūsų *Justinas Marcinkevičius*

2003. 03. 05

Gerb. p. Leonai,

suprantu, kad labai negražu pirmąjį 2005-ųjų laišką pradėti neiginiu „ne“. Tiesą sakant, tai tik savo bejėgiškumo pripažinimas: neturiu aš eilėraščių. Atsitiko taip, kad viena leidykla pasisiūlė išleisti mano eilėraščių rinktinę ir paprašė papildyti ją dar neskelbtais eilėraščiais. Aš ir sutikau – nedidelis pluoštas, kurį turėjau, prasmego rinktinėje. Tikėjau, parašysiu naujų. Deja. Jeigu galite, nesupykite.

„Varpai“ kaip skambėjo, taip ir skambės.

Ačiū už naujametinį sveikinimą. Geros sveikatos Jums ir artimiesiems. Atleiskite mano „išdavystę“. *Justinas Marcinkevičius*

2005. 01. 04

Gerb. Leonai!

Kaip žadėjau, siunčiu 12 mažų lyg ir eilėraščių. Nesupyksiu, jeigu jie netilps į „Varpus“ – tapau gan abejingas publikacijoms. Jeigu prireiktų bendro pavadinimo, siūlyčiau paprasčiausią „Eilėraščiai“ arba „Šių metų eilėraščiai“.

Dėl pasirodymo Šiauliuose – būčiau kiek atsargesnis. Manychiau, jog tai galėtų būti vienas pasirodymas. „Polifonija“ turi nemažai mano ir kompozitoriaus Jono Tamulionio gabalų. Jeigu kurtumėte poezijos ir muzikos vakarą – reiktų, kad naujas „Polifonijos“ vadovas susisiektų su kompozitorium ir suderintų programą. Beje, jis specialiai Šiauliams sukūrė naują kūrinį „Kryžių kalnas“ – būtų puiku, jeigu jo premjera įvyktų Šiauliuose. Bet – kaip išeis...

Su šventėmis – visom, kiek jų bus. Sveikatos ir drūtybės! Skambinkit ir skambėkit –

Jūsų *Justinas Marcinkevičius*

2005. Gruodis

Aidas MARČĖNAS

Dešimt sonetų – lyg ir susideda į savotišką ciklą. Trys iš jų – „kregždžių seilės“, „sielos ornamentika“ bei vargšas Jorikas yra publikuoti (kiek kitokiais variantais, kitokia sintakse) „Mūsų malūne“. Todėl galima būtų juos atmesti, čia Jūsų reikalas, bet manau, kad gal nebūtina. Tai vieni iš nedaugelio mano eilėraščių, kurie man dar patinka, o ir į visą ciklą organiškai įsilietų, padarydami jį prasmingesniu.

Prieš savaitę įteikiau rankraštį leidyklai – jame yra ir Jums siūlomi eilėraščiai. Tad tikiuosi, kad leidykla (juolab, kad tai Rašytojų sąjungos leidykla) su ta mano gal būsima knyga krapštysis ilgiau nei išvysime lauktiną Jūsų almanachą.

Linkiu kuo geriausios kloties *Aidas Marčėnas*

Vilnius, 1995. 11. 07.

Marcelijus MARTINAITIS

p. Leonai,
labai atsiprašau, kad taip ilgai uždelsiau. Gal jau ir per vėlu?
Su šv. Velykomis!

Marc. Martinaitis

1998.04.10

Vytautas MARTINKUS

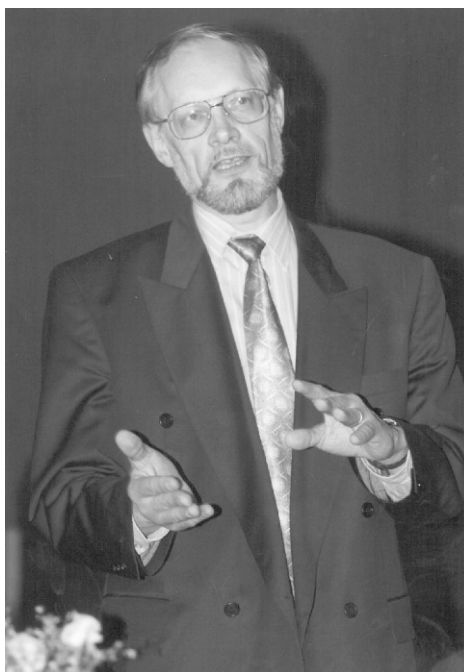
Vilnius, 1995 m. gruodžio 11 d.

Mielas Leonai,

ačiū už „šiltas“, tik ką iš spaustuvės knygas. Labai netikėta p. Silvijos knyga, - galbūt todėl, kad ir mano šeima Jerubiškių kaime buvo prigludusi pabėgėlė iš Karaliaučiaus, ji pragyveno pas mus kelerius metus, pramokusi lietuviškai ir mane mokė skaityti pirmąsias mano knygeles. Gaila, kad nežinau jos gyvenimo, jos likimo Vokietijoje.

Paties knygą su malonumu perskaičiau (kol kas – greituojų būdu), džiaugiuosi, kad Tamstos plunksna suskubo (arba – šiek tiek vėluodama skuba) prisiliesti prie labai įdomių mūsų rašto (kultūros) žmonių pėdsakų. Kai kuriuos iš tų žmonių aš pats šiek tiek ar netgi neblogai pažįstu (pažinojau), todėl skaitant kyla ypatingų sentimentų. Jeigu rašysiu kokį paminėjimą spaudai, skaitysiu iš naujo ir, manau, galėsiu tiksliau formuluoti savo įspūdį; kol kas sakau, kad tokios eseistikos mūsų kraštui labai stinga. Vis atrodo, kad kažkas kitas užrašys gyvųjų klasikų žodžius apie „gyvenimą, kūrybą ir likimą“, ir retas kuris laiku imasi plunksnos.

Linkėdamas nuotaikingų Šv. Kalėdų, sveikatos ir sėkmės ne tik asmeniškai, bet ir šiauliškiams „Varpams“ *Vytautas Martinkus*

*Vytautas Martinkus „Varpų“ vakare Šiauliuose.
1995 m. birželio 22 d.*

Vilnius, 2001 11 04

Mielas Leonai,

Labai vėluoju atsakyti į Tamstos ranka (!) parašytą laiškėlį ir padėkoti už knygas.

Kadangi tik Vėlinių savaitės man laisvesnę dieną prisėdau prie rašymo, labai simboliškai pagalvojau: rašau judviem su Silvija lyg į anapusį pasaulį. Abu stebuklingai iš mirties nagų ištrūkę, abu vėl su naujomis knygomis pasibeldę į pažįstamų skaitytojų namų duris. Kad ir su „varžtais“ kauluose.

Tegu Dievas padeda ir toliau bent šitaip. Aną vilnišką *Varpų* vakarą aš praleidau savo kelionėje, iš kurios sugrįžęs dar ne tą pačią dieną sužinojau apie dramatišką vakaro klube epilogą. Absurdiška, lyg ir nebuvo kitos išeities; jums reikėjo sugrįžti, reikėjo važiuoti namo, ryto laukti būtų prailgę. Kas kitaip būtų daręs? Pats tegalėčiau prisipažinti: važiuoti naktį, naktinėti su automobiliu asmeniškai vis labiau bijau. Matyt, sensiu.

Labai ačiū už knygas.

Sustabdytas laikas man pasirodė itin dalykiškas: pradedant superilgiais tekstų pavadinimais ir baigiant vengimu beletrizuoti, gražinti faktus. Kad visad – daug „personažų“. Neblogų. Apie kai kuriuos šį tą žinojau. Štai Gerardas Bagdonavičius, beje, yra buvęs mano uošvio (Liudo Bazaro, gimusio 1910 Žaliūkėse) piešimo mokytoju, esu šiek tiek girdėjęs gerų žodžių apie tą žmogų. Beveik nusiminiau knygoje neužtikęs (beje, o kodėl turėjau užtikėti?) ko nors dokumentiško apie šiauliškį (žadžiūnietį) Juozą Grušą; gal kad jo jubiliejiniai metai, gal tikėjimas, kad apie jį dar galima Šiauliuose su kuo nors pasišnekėti.

Silvijos *Vita vitam*: negalėjau atsikratyti įspūdžio, kad tekstai (noveletės) rašyti po gegužės 4-osios, daug kur jie tokie trapūs ir išausti iš skausmingų būsenų. Jei reikėtų rinktis artimesnį sau, sakyčiau – 39 psl. (*Ateinančioji*). Gera paribio metafizika.

Viliusi, Silvija išsikapstys. Jei mano pagalvojimai ką toje sugrįžimo į gyvenimą kelionėje reiškia, tai aš neabejoju ką tik parašytu sakiniu.

Manojoje (Dominikonų) gatvelėje kas sekmadienį 10.30 sugaudžia Šventosios Dvasios bažnyčios varpai. Prisimenu (pagal Hemingvėjų), kam jie skambina. Bet jūs ten, Šiauliuose, neturėtumėt nukabinti savųjų.

Laikykites, Jūsų *Vytautas Martinkus*

2002 09 02, Vilnius

Mielas Leonai,

Sveikinu Jus abudu su Silvija, dėkoju už jos naują knygą (dar neskaičiau), linkiu judviem sveikatos ir viso ko kito.

Dėl straipsnio „Varpams“: galėčiau pasiūlyti tik seną tekstą, kurį paredagavau būsimai straipsnių knygai. Jeigu seniena tiktų – duok žinią. Galėčiau atsiųsti el. paštu visą tekstą – nereikėtų rinkti. Sėkmės – *Vytautas Martinkus*

Mieli Silvija ir Leonai,

Dėkoju už kalėdinį laišką, „žąsį“, linkėjimus. Tegu 2004-ieji tampa Jūsų sveikatos ir laimės metais

Vytautas

2003 12 23, Vilnius

Sveikas, Leonai,

Dėkoju už šiauliškius „Varpus“ („Šiaulių „Varpai“ – išskirtinis numeris, skirtas Šiaulių apskrīčiai – L. P.-K.), sveikinu su šiuo dar vienu žingsneliu, kuris labai įprasmina redakcijos buvimą Šiauliuose ir tik Šiauliuose. Kol galima spartinti leidybos tempą, varpininkų sveikata, matyt, gera. Laikykites ir vis dažniau bambtelkit, tegu visi išgirsta.

Atsiprašau, kad ne tuoj pat parašiau laišką Kultūros ministerijai dėl Barėno. Vakar jį parašiau ir šiandien Tau išsiunčiu paštu. Gal dar nepavėlavau. Rašytojų klubui sutikau padėti per K. J. (*Kazio Jankausko* – L. P.-K.) vakarą. Užtikau savo archyve jo laišką man, kuris gan intriguojantis. Jeigu rengsi kokias publikacijas, galėtum iš manęs jį gauti. Sėkmės. *Vytautas*

2011 04 07 (el. laiškas)

Sveikas, Leonai,
gavau paties siuntą, ačiū. Sveikinu su krikštynomis. Dar neskaičiau, tik pavarčiau. Viskas solidu, nors paramos ir pašykštėta, deja.

Tą paraišką KRF reikia atiduoti, gal laimės ką. Melskimės.

Planuosiu balandžio 27-ą, kad tik sveikatos laikyčiau, nes dabar jau niekad nesu tikras, ar viskas bus, kaip noriu. Sveikinimai Silvijai. Jūsų *Vytautas*

2011 05 27 (el. laiškas, praėjus gimtadienio šventei)

Ačiū, mielieji,

bandysiu gaudyti savo išsprūstantį laiką. Gražaus laiko ir jums. *Vytautas*

2011 07 12 (el. laiškas)

Sveikas, mielas Leonai,

pradėjau atostogauti, bet per atostogas norėčiau susidėt vienon vieton kai kuriuos savo tekstus, iš jų bandysiu sudaryti knygelę. Pernai per audrą nukentėjo mano kompiuteris, ir aš kai ko nebesurandu savo el. archyve. Tarp prapuolusių yra ir tas mano apsakymėlis, kurį jau tikrai seniai spausdinote „Lietuvos bajore“. Klausčiau, gal kur nors paties archyve yra jis užsiglaudęs ir per malonę galėtų sugrįžti pas mane? Menu, kad jį siunčiau el. paštu, bet ir to laiško pėdsako neužtinku.

Būčiau labai dėkingas už talką, nes nereikėtų skenuoti ar pan.

Linkėjimai Silvijai ir visiems geros vasaros *Vytautas*

2011 10 23 (el. laiškas)

Sveikas, mielas Leonai,

taip, gavau (*kalba – apie „Varpų“ leidyklos išleistą knygą „Juozo Bagdono spalvų ir erdvių vizijos“* – L. P.-K.), tik begėdiškai neatsakingai neparašiau apie tai. Perskleidęs greituojų būdu, pasidėjau į lentyną ir maniau parašysiu ką nors konkretesnio, kai atidžiai perskaitysiu.

Deja, taip ir neprisiliečiau, dėl ko labai apgailestauju. Mano gyvenimas visko pilnas, tik ne ramios tvarkos. Vis dažniau priverstas prisiminti, kad nesu jaunas ir gyventi reikia kitaip.

Taigi labai dėkoju, sveikinu su dar vienu pabaigtu ir kultūrai reikalingu darbu ir sakau, ką buvau pagalvojęs vos ne prieš mėnesį.

Nemačiau, kas padėjo knygą aprenkti, bet ji maloni akiai ir rankai. Įklijos irgi puošia, iliustruoja. Turinys kaip niekad biografinis, labai jau daug surankiota (nors žanrinė išvalga „biografinė monografija“ man nekelia pasitikėjimo, galima buvo verstis ir be to žodžio „monografija“). Pasakojimo dramaturgijai pabaigti būtų pravertusi kitokia atsiminimų tvarka, po gana įspūdingų ligos ir mirties epizodų kiti dalykai atrodo menkesni, nors pačių atsiminimų vertės tai gal ir nemenkina.

Na, tik tiek ir tegaliu prisiminti, dar sykį dėkoju, knyga ir pakliuvo naujuoju adresu į reikiamas rankas. Esu jau apsipratęs, kad ir čia mano namai.

Sėkmės visokeriopos. „Varpams“, Silvijai ir t. t. *Vytautas*

2011 10 28 (el. laiškas)

Ačiū už palankumą dėl premijos – laukčiau jos ir aš, bet tikimybės juk yra nedaug. Labai jau konkurencingi konkurentai. Manasis „piaras“ yra menkas, beveik nulinis. Tiesa, Rašytojų klubas mane ketina paremti viešais ryšiais – lapkričio 3 d. organizuoja „Gyvybės“ ir eseistinių novelių rinkinio „Dvylika lieptų“ pristatymą diskusiją.

Geros dienos *Vytautas*

2011 12 21 (el. laiškas)

Ačiū, mielieji Varpininkai Silvija ir Leonai,

už muzikinius linkėjimus. Jie – įspūdingi, labai gražūs. Antrąsyk ačiū už jubiliejinius „Varpus“.

Jie man labai netikėti, nelaukti – ir savo struktūra, ir viskuo, kas nutiko per tuos metus.

Turite būti laimingi ir esate tokie.

Sveikatos meilei ir darbams, Kalėdinė Žvaigždė tegu veda visur ir visada
Jūsų *Vytautas*

2012 12 23 (el. laiškas)
Nuoširdus ačiū, Silvija ir Leonai, tegu kalėdiniai norai ir naujametiniai planai tampa jūsų gyvenimu.
Vytautas

Eugenijus MATUZEVIČIUS

Vilnius, 1990. IX. 10/11.

Gerbiamas Kolega Leonai,

Visų pirma – noriu padėkoti Jums ir „Nuklono“ vadovams už dėmesį, svetingumą Kazio Bradūno ir jo šeimos apsilankymo Šiauliuose metu. Perduokit mano širdingus linkėjimus „Nuklono“ Direktoriui ir visiems kitiems, kurie mus globojo.

O dabar norėčiau trumpai pasakyti: labai pritariu ir palaikau Jūsų iniciatyvą leisti (Šiauliuose) „Varpų“ almanachą! Tai puikus, prasmingas sumanymas! Toji almanacho knyga, kurią išleisdote 1989 m., daro gerą, rimtą įspūdį. Įdomiai sumaketuota. Viskas gražiai, prasmingai, patriotiškai susijungia ir su „Varpais“, išleistais vokiečių okupacijos metais, ir su rašytoju Kaziu Jankausku... Laikykitės ir leiskite „Varpus“! Tai garbė šiauliečiams. Dvasiškai ir morališkai labai palaikau šį almanachą! Gal ir aš pajėgsiu Jums ką nors parašyti. Visada su geriausiais linkėjimais! *Eug. Matuzevičius*

Vilnius, 1991. V. 5.

Mielas ir gerbiamas Kolega Leonai,

Manau, Jums tai bus įdomu: atvyko (V. 4 d.) į Lietuvą Bern. Brazdžionis (su p. Aldona). Atrodo, šį kartą pabūs apie du mėnesius (nes atvyko pusiau privačiai). Dabar yra apsistojęs Vilniuje, „Neringos“ viešb. (kamb. 203, tel. 69-15-43). Šį sykį Bernardą globoja Šviet. ministerija (atsakinga Živilė Bandorienė: 61-24-19). Jis lankysis Lietuvos mokyklose.

Geros kloties! – *Eug. Matuzevičius*

Vilnius, 1991. IX. 24.

Gerbiamas ir mielas Kolega Leonai,

Atleiskit, kad Jus trukdau ir kažkaip lyg nesusigaudau bei nežinau, ar dar išėjo „Varpai“ (gal net dvi knygos) po 1990 metų – po tos almanacho knygos, kurioje buvo įdomus (vertingas) Jūsų interviu su Kaziu Bradūnu (ir pluoštas jo eilių).

Mielas Kolega, jeigu išėjo, - gal neapsunkintų Jūsų: padovanokit man... (Kioskuose lyg ir nemačiau.)

Mane ištiko labai skaudi netektis: liepos 7 d. ilgokai sirgusi vėžiu mirė mano žmona Genovaitė. Tai didelis sukrėtimas mano gyvenime, nes Jinai buvo man (mano literatūrinėse bei kultūrinėse akcijose) puiki Talkininkė, Pagalbininkė. Aišku, mano dvasinė būseną dabar sunki, liūdna. Bet stengiuosi laikytis, nepalūžti, kabinuosi į darbą, rašymą, kultūrinę veiklą... Darbas, kūryba šiuo atveju išganymas, gelbstintis vaistas.

Labai, labai linkiu, kad „Varpų“ leidimas nenutrūktų! Sveikatos, sėkmės, ištvermės! Daug lajų dienų – Jūsų sūnui, Jūsų šeimai! Laikykimės! – *Eug. Matuzevičius*

Vilnius, 1991. 10. 02.

Gerbiamas ir mielas Kolega,

Nuoširdžiai ačiū už mielą, įdomią siuntą! Gavau Jūsų laišką, Jūsų knygas; dėkui už „Varpus“ (1991). Ši almanacho knyga – turininga, įdomi. Yra tiesiog unikalios medžiagos! Esate šaunuolis (sudarytojas-redaktorius!). Almanachas vis tvirtėja, darosi įdomesnis, savitesnis. Štai pagalvojau, kaip gerai, kad šiais nelengvais spaudai laikais leidžiamas toks turiningas, solidus almanachas!

Žinoma, turite gerus, išmintingus rėmėjus, sponsorus. Bet ryškiai jaučiama gera, išradinga ir Jūsų iniciatyva! Bravo!

(Geriausi linkėjimai - gerbiamiems Vyt. Slaninai, Ant. Diliui, dail. Br. Rudžiui. O kartu – ir skaitytojo-rašytojo nuoširdi padėka.)

Šioje knygoje ypač įdomiai „įsimontuoja“ Žibunto Mikšio žodelis ir jo dailės darbų reprodukcijos. Ši medžiaga – jau tam tikras atradimas. Labai įdomūs puslapiai, skirti Mariui Katiliškiui, Liūnei Sutemai. Labai gerai, įspūdingai skamba jos kūrinys (poemėlė) „Vendeta“. Išsamus, labai reikalingas Algirdo Titaus Antanaičio straipsnis apie M. Katiliškį. Įdomūs ir M. Katiliškio apsakymai.

Netikėti, gyvi Ant. Gustaičio atsiminimai apie B. Sruogą... Yra įdomių detalių.

Ir ypač Jums esu dėkingas, kad taip gražiai pagerbtas Viktoras Katilius! Kokia puiki, įdomi, *didelį rašytoją (išskirta E. Matuzevičiaus – L. P.-K.)* prikelianti medžiaga! Kiek geros informacijos visiems, kurie gal net nežinojo, kad toks savitas, kūrybingas, atkaklus, didvyriškas rašytojas Lietuvoje yra nuo senų laikų (nuo „Linijos“, „N. Romuvos“ laikų).

Geros sveikatos, tos pačios nuostabios kūrybinės energijos, lakaus išradingumo! Puikios sėkmės!

Jūsų *Eug. Matuzevičius*

Vilnius, 1992. I. 15 d.

Gerbiamas ir mielas Kolega Leonai,

širdingiausiai ačiū už šventinius sveikinimus. O aš pasidariau nerangus, apsilėidęs... Šį kartą daugelio nepasveikinau. Neparašiau, nepadėkojau.

O Jums linkiu gerų, laimingų 1992 metų! To paties išradingumo ir tos pačios nuostabios energijos! „Varpams“ – puikios sėkmės, prasmingo skambėjimo! Labai pritariu, simpatizuoju „Varpams“. Gyvuokit!

Jūsų *Eug. Matuzevičius*

Vilnius, 1993. V. 28.

Gerbiamas ir mielas Kolega Leonai,

Aš vis nuolat pagalvoju apie „Varpų“ almanachą, apie jo atgimimo metus, apie Jūsų taiklią kultūrinę akciją, kūrybingą šio leidinio tęstinumą – atgaivinimą. Tai jau ir istorinės bei kultūrinės atminties faktas. Labai reikšmingas faktas. Juk Jūsų „Varpai“ pirmieji praskynė grįžimo kelius Bern. Brazdžioniui, Kaziui Bradūnui, L. Sutemai, M. Katiliškiui ir kitiems. Visos tos medžiagos įdomios, informatyvios ir dvasiškai labai reikšmingos. O kaip gražiai, prasmingai „Varpai“ mums visiems priminė ir iš naujo (išskirta E. Matuzevičiaus – L. P.-K.) pristatė Kazį Jankauską, Viktorą Katilių, didelius, savitus rašytojus, kuriuos jau net „literatūros istorikai“ buvo beužmirštę...

Kokia dabar „Varpų“ situacija? Kada išėjo (ir kurių metų) paskutinė knyga? Vilniaus kioskuose niekur neberandu. Anksčiau būdavo. Galima buvo nusipirkti. Ar labai Jus apsunkinau, jei atsiųstumėt man?..

Daug labų dienų visai Jūsų šeimai! O Jūsų sūnų (didelių gabumų vaikina) mačiau gražiai televizijos ekrane...

N. B. Štai, kai parašiau, mielas Leonai, Jums laiškėlį, - „Nauj. Dienovidyje“ perskaičiau gražų straipsnelį „Varpų“ jubiliejus. Taigi sužinojau, kad išėjo 1993 m. almanacho knyga. O ar buvo 1992 metų knyga? Su „Varpų“ jubiliejumi! Garbė Jūsų iniciatyvai, ištvermei, patriotiniam atkaklumui! Geriausi linkėjimai Jūsų rėmėjams! *Eug. Matuzevičius*

Krinčinas, 1993. 06. 14 d.

Mielas Leonai, mielas Raštijos kelių Kolega bei Bendrakeleivi,

Nepaprastai esu Jums dėkingas už tą turiningą „paketą“, kurį palikote Rašyt. sąjungoje (Vilniuje). Gerai, kad viskas buvo dideliame voke užklijuota ir aiškiai užrašytas adresas. (...) Dėkui už dvi „Varpų“ almanacho knygas! Stiprus, puikus leidinys! Net nuostabą kelia... Linkėjimai p. Slaninai! Gerai, kad pradėjot almanacho knygas numeruoti. Bus ir ateity kažkaip aiškiau, kuri iš eilės

knyga... Įdedu Jums atskirai K. Bradūno adresą (vilniškį). Tam „Varpų“ jubil. vakarui pritariu! Dar patikslinsiu, kur tada būsiu: Vilniuje ar Krinčine.

Dar sykį ačiū už nuostabią siuntą! Gyvuokit, mielas Kolega! – *Eug. Matuzevičius*

Rūta MERČAITIENĖ

Gerb. Redakcija, p. Leonai,

atsiliepdamą į el. paštą gautą Jūsų laišką, siunčiu pluoštelį savo darbų, kurie yra publikuoti tik interneto literatūrinėje svetainėje www.rasyk.lt. Būtent dalyvavimas šios svetainės ir kartu bendruomenės gyvenime paskatino mane prisiminti tai, ką buvau bandžius paauglystės metais, – poeziją.

Apie savo eilėraščių vertę man pačiai ištis sunku spręsti, todėl atrinkau tuos, kurie buvo įvertinti P. Lemberto konkurse, svetainės publikos ir žmonių, kuriuos (kaip kritikus) aš gerbiu ir kuriais (kaip kūrėjais) žaviuosi.

Kaip ir pirmąjį savo eilėraščių, išspausdintą knygoje „rašyk!“, taip ir šiuos norėčiau pasirašyti Rūtos Brokert vardu. Tai – vienos mano senelių šakos pavardė. Tos šakos, iš kurios, manau, ir turiu šį gebėjimą. Pagarbiai *Rūta*

Vilnius, 2005 10 26

Eduardas MIEŽELAITIS

Vilnius, 91. 10. 5

Mielas Kolega Leonai!

Didelis ačiū Jums už tokį gražų pasveikinimą, atsiųstą man rudeninio gimtadienio proga – gavau šiltą Jūsų laišką ir svarbiausia – knygas ir almanachą „Varpai“. Jūsų pasveikinimas šia nelinksma proga buvo pats turiningiausias. Iš „Varpų“ sužinojau daug naujo, mažai man žinomo ir įdomaus. Geras Jūsų almanachas – linkėčiau jam ilgaamžiškumo.

Su malonumu perskaičiau Jūsų eilėraščių rinkinį – nuoširdus lyrizmas tą vakarą sušildė man dūšią. Linkiu kūrybingai ir sėkmingai bendrauti su mūza Erato.

Nekvieskite manęs gruodžio mėn. į svečius – negalėsiu atvykti, gyvenu hermetiškai ir asketiškai. Pasitraukiau iš aktyvaus gyvenimo ir daugiau į jį nebegrįšiu (o ir nebėra kada!). Nenoriu šiame bėgime su kliūtimis niekam būti nemalonia kliūtimi, nes ir amžius, ir sveikata jau nebeleidžia. Lieku pats su savim – taškas.

Linkiu sėkmės kultūriniame darbe, kūrybinio įkvėpimo ir stiprios sveikatos. Dėkoju talentingam Jūsų sūnui Mindaugui už pasveikinimą ir linkiu jam sėkmės moksle ir kūryboje. Daug laimės visai mielai Jūsų šeimai *Eduardas Mieželaitis*

Vilnius, 93. 4. 14.

Gerbiamas Leonai!

Ačiū, didelis ačiū Jums už knygą. Perskaičiau visą nuo pradžios iki galo su malonumu, sužinojau daug man nežinomo apie iškilus išeivijos žmones.

Salomėjos nuotraukos neradau – visos žinomos, negaliu atsiųsti.

Ta proga noriu pasigirti: išėjo pagaliau mano knyga „Laida“ – penkis mėnesius jos laukiau. Ačiū Dievui, pasidarė lengviau.

Linkiu skaidrios pavasarinės nuotaikos Jums, mielam Mindaugui, visai šeimai.

Visada Jūsų *Eduardas Mieželaitis*

Aš senas varpininkas. Prieš daugelį metų, būdamas aukštesnių klasių gimnazistas, įsteigiau gimnazijos literatams, istorikams, geografams Vinco Kudirkos lavinimosi kuopą, teko jai vadovauti,

leidau gimnazijoje šapirografuotą žurnalą „Naująjį Varpą“, keliavau tarsi į Meką į Kudirkos Naumiestį, universitete eilėraščius spausdinau studentų žurnale „Varpas“. Taigi – senas varpininkas. Varpas simbolizavo man romantišką jaunų dienų laisvėjimo, demokratiškumo, liaudiškumo idealą. Savaip ir poetinius ieškojimus: poezija, manau, pašaukta žadinti mintį, neleisti žmogaus minčiai užmigti, skiepyti metaforizuotą pasaulio grožį – tai jos humanistinė misija. Jai iki šiol tarnauju. Aš dėkingas „Varpų“ redakcijai, prikėlusiai mane naujam gyvenimui *Eduardas Mieželaitis*

1993 pavasaris.

Gerb. Leonai,
nuoširdus ačiū Jums už gražius palinkėjimus. Šie (94) metai man bus šuniškai sunkūs. Savo patogumui aš vadinu juos Vilko metais ir dažnai kartoju seną lotynų išmintį...

Laukiu „Varpų“ su savo menkais eilėraščiais. Ar išėjo – ar neišėjo? Parašykite man.

Kodėl pamiršote mano trobos duris? Ar pykstate? Nereikia pykti, aš čia niekuo dėtas, tiesiog gyvenimas komplikuoatas, štai ir viskas. Laukiu laiško. Linkiu Jums ir šeimai laimės *Eduardas Mieželaitis*

Vilnius, 94 sausis

Vilnius, 94. 3. 2.

Gerb. Leonai!

Maždaug prieš mėnesį pasiunčiau Jums laiškutį, prašydamas almanacho „Varpai“ (su mano eilėraščiais), bet jokio atsakymo nesulaukiau. Jeigu almanachas dėl kurių nors priežasčių būtų išėjęs be mano eilėraščių, nieko čia nebūtų blogo, tik korektiška būtų mane painformuoti. Pakartotinai prašau to paties. Jeigu eilėraščiai netilpo almanache, grąžinkite man nors rankraštį. Būsiu dėkingas ir už tai *Eduardas Mieželaitis*

Mielieji Bičiuliai Silvija ir Leonai!

Tik vakar buvom susitikę, kalbėjomės, o šiandieną štai jau rašau Jums laišką.

(...) Esu dėkingas Jums už „Varpų“ almanachą. Perskaičiau nuo pirmo iki paskutinio puslapio. Daug naujo ir man nežinomo – įdomu. Ypač man įdomūs pasirodė Viktoro Katiliaus, Bernardo Brazdžionio, Kazio Jankausko, kai kurių moterų poečių straipsniai ir eilėraščiai. Gerai Jus suprantu ir pritariu – junkime visus mūsų kultūros žmones po vienu stogu. Aš apskritai norėčiau, kad įvyktų visos tautos susitaikymas – nacionalinės santarvės aktas. Laikas baigti visus nesutarimus – tegu siunta didieji, mažiems susiskaldymas pavojingas. Aš su Jumis. Be to, plėskite bendradarbių ratą.

Ačiū Jums už mano prezentaciją. Gerai, kad nedėjote mano apokalipsės posmų – jie nebūtų tikę almanacho tonalumui. Gal ir mitai nelabai tinka minoriniam tonui, bet jau tiek to – tebūnie taip ir ačiū. Mielai lauksiu Jūsų Vilniuje. Kai Mindaugas grįš iš Prahos, tegu paskambina ir man, norėčiau ir aš jį pamatyti.

Tai tuo tarpu ir viskas. Linkiu Jums laimės ir sėkmės, gražių šv. Velykų, geros pavasarinės nuotaikos.

Nuosirdžiai Jūsų *Eduardas Mieželaitis*

Vilnius, 94. 3. 27.

Mielas Leonai,

ačiū už pasveikinimą ir gerus palinkėjimus – pasiilgau širdies šilimos.

Aš Naujuosius 95 Metus pasitinku su plunksnakočiu rankoje – gal, sakau, dar prisišauksiu Mūžą. To paties linkiu ir mielai Jūsų šeimai. Sėkmės, laimės, sveikatos! O Mindaugas galėtų man paskambinti ir užėiti.

Nuosirdžiai Jūsų *Eduardas Mieželaitis*

Vilnius, 94 gruodis

Jonas MIKELINSKAS

Gerbiamasis,
 nuoširdus ačiū už kvietimą bendradarbiauti almanache „Varpai-94“. Deja, šiuo metu tokios galimybės nenumatau, kadangi neturiu Jūsų almanachui tinkamos medžiagos ir, atrodo, artimiausiu metu vargu ar turėsiu. O jeigu kas nors panašaus atsiras, duosiu žinoti.
 Linkiu Jums asmeniškai ir Jūsų almanachui kuo geriausios sėkmės!
 Vilnius, 1992. VIII. 31. *Jonas Mikelinskas*

Mielas Leonai,
 siunčiu atsakymus į Jūsų klausimus, kurie maždaug atspindi tai, ką aš dariau ir tai, kas Jus domina. Ir fotonuotaukas tris.

O kai dėl fotonuotraukų, tai tenka pasakyti, kad mano pasižmonėjimų metu dažniausiai mane su savo fotoaparatu atakuodavo Ona Pajedaitė, kuri Jums kažkodėl nepriimtina, todėl didelio pasirinkimo neturėjau. Suradau tas tris nuotraukas, kurios galėtų maždaug tikti.

Beje, novelė „Likimo mirtis“ jau pasirodė ką tik išėjusiame mano apsakymų rinkinyje „Žmogaus esmė“, todėl jos į „Varpus“ galite ir nedėti. O jeigu ir įdėsite, literatūros prestižui nepakenks. Juo labiau, kad minėto mano apsakymų rinkinio tiražas mizernas.

Tikiuosi, kad toji skaudi avarija, apie kurią rašėte, nepaliko pasekmių Jūsų darbingumui, kuris, sprendžiant iš šalies, yra pavydėtinas. O be to, tai liudija ir Jūsų užduoti klausimai. Jie dalykiški, kruopštūs ir kūrybiški.

Tai tuo tarpu tiek!

Beje, tas fotonuotaukas, jeigu galima, man grąžinti prašyčiau.

Linkiu Jums kuo geriausios sėkmės, sveikatos ir darbingumo!

Vilnius, 2001. 09. 10

Jonas Mikelinskas

Gerb. Leonai,

Jūsų laišką gavau vos tik išsiuntęs savo atsakymus. Tai liudija, kad esate itin operatyvus ir net linkęs į pedantiškumą. Man tokios piliečio savybės prie širdies. Galimas daiktas ir todėl, kad ne visomet man pačiam pavyksta tokiu būti, nors ir esu baigęs savo metu vokiško darbo mokyklą.

(...) Atsakymas į tą 19 klausimą tebūnie toks: „Per daugelį metų žmona yra nemažai išvertusi į lietuvių kalbą įvairių prancūzų rašytojų knygų. Ypač ją kaip vertėją išgarsino Marcelio Prousto knygos „Prarasto laiko beieškant. Svano pusėje“ išvertimas.

Sudėtingiausia tai, kad žmoną dar persekioja ne tik bendros mūsų šeimai bėdos, bet ir visokios ligos, kurios, įžengus į senatvę, itin suįžūlėjo.“

O kai dėl sūnaus, tai į papildomą Jūsų klausimą atsakau taip: „Sūnaus (jo vardas – Jonas) profesija – farmaceutas. Bet pagal specialybę jis dirbo neilgai, nes susigundė, kaip ir ne vienas šios srities specialistas, narkotikais. Tad kurį laiką užsiėmė vertėjo darbu. Pavyzdžiui, sudarė garsaus prancūzų rašytojo André Maurois eseistikos rinktinę, ją išvertė į lietuvių kalbą ir parengė paaiškinimus.

Vėliau sūnus ilgesnį laiką gydėsi. Šiuo metu jis narkotikų nebenaudoja, bet darbo neturi ir jokios pašalpos negauna, nors Darbo biržoje įsiregistravęs.

Nei marčia, nei anūkais pasigirti negaliu.“

Žinoma, apie savo šeimą galėčiau papasakoti kur kas daugiau ir nuodugniau, bet nemėgstu dejuoti, apie savo skaudulius šnekėti. Ir juo labiau provokuoti bei susilaukti užuojautos.

Jeigu Jūsų per daug neapsunkintų, prašyčiau, kai tie mano atsakymai bus parengti spaudai, atsiųsti (kartu su nepanaudotom fotonuotraukom) susipažinti. Iš anksto dėkingas.

Linkiu Jums darbingos nuotaikos, sveikatos ir kuo geriausios sėkmės! Linkiu kuo greičiau pasveikti ir Jūsų žmonai! Tad iki! *Jonas Mikelinskas*

Vilnius, 2001. 09. 18

Gerbiamasis Leonai,
siunčiu Jums užpildytą sutartį (manau, kad jai neturės įtakos „dviauškštė“ data, kuri atsirado iš nežinojimo, kaip su ja, ta data, pasielgti).

Sveikinu Jus ir ponią Silviją su šv. Velykom, su Pavasariu ir linkiu kuo daugiau tokių dienų, kurias prisimenant būtų malonu ir smagu! *Jonas Mikelinskas*
Vilnius, 2002. 03. 25

Miela Silvija,
nuoširdžiausias Ačiū už novelečių romaną „Vilties durys“, kurį perskaičiau, nors ir labai neturėdamas laisvesnio laiko, kone vienu atsikvėpimu. Jis mane nuteikė ir minoriškai, ir mažliai, ir džiugiai. Juk tai jautrus, poetiškas pasakojimas apie žmogaus sugebėjimą pasipriešinti pačiam likimui, jo prisikėlimą, jo atgimimą naujam, dar prasmingesniai gyvenimui. Valia gyventi, valia viską iškentėti, valia vėl atsistoti ant kojų, valia vėl visa savo esybe pajusti gamtos grožį, artimų žmonių gerumą, meilę ir ryžtą, gyvenimo pilnatvę – nugalėjo. Pasakytum, kad Jūsų plunksną po baltą popierių vedžiojo ne tik kančią nugalėjusi valia, bet ir giliai žmogiška pareiga, kurią, deja, dabar vis dažniau žmonės pamiršta, geru įkvėptu žodžiu padėkoti Nikams, Ksaverams, Klementinoms, Augutėms, Alinoms, Agnėms, Vidmantams ir daugeliui neįvardintų pilkųjų didvyrių, kurie neretai esti didesni už įvardintuosius.

Be to, šis Jūsų autobiografinis novelečių romanas liudija, kad likimas nėra Jums vien beširdis ir žiaurus tironas – juk jis už patirtas kančias ir siaubą suteikė Jums jėgų parašyti talentingą kūrinį.

Dar kartą dėkoju Jums už dėmesį ir linkiu įveikti visas negeras mintis apie rūsčią praeitį ir įkvėpimo ateities darbams. Būkit sveika ir darbinga! Linkėjimai taip pat ir ponui Nikui.

Vilnius, 2002. 09. 12

Jonas Mikelinskas

Gerbiama Silvija,
Gerbiamas Leonai,
nuoširdus Ačiū už šventinius sveikinimus ir linkėjimus. Savo ruožtu Jus sveikinu irgi su šv. Kalėdomis ir Naujaisiais Metais. Telydi Jūsų žingsnius gera savijauta, darbinga nuotaika, Dievo palaima ir žmonių pagarba bei parama!

Vilnius, 2002 m. gruodis

Jonas Mikelinskas

Mielas Leonai,
atsakydamas į Jūsų š. m. kovo 3 d. laišką, pirmiausia dėkoju už gerus žodžius mano straipsnio „Šiaurės Atėnuose“ adresu. Kai dėl „Varpų“ 60-mečio Jubiliejaus ir Jų pagerbimo klube, o taip pat dėl Jūsų knygos „Žodžių žmonės“ pristatymo, tai laikau sau už garbę tarti apie ją vieną kitą žodį. Tad ačiū už dėmesį ir pasitikėjimą.

Nuosirdžiausi linkėjimai Jūsų žmonai.

Vilnius, 2003. II. 18

Jonas Mikelinskas

Mielas Leonai,
siunčiu Jūsų redaguojamam almanachui „Varpai“ ką tik parašytą apsakymą „Fašistės, arba Liūdnas valsas“.

Linkiu Jums sveikatos, darbingos nuotaikos ir ištvermės!

Vilnius, 2003. 07. 07

Jonas Mikelinskas

P. S. Nuosirdžiausi linkėjimai poniai Silvijai!

Mielas Leonai,
atsakydamas į Jūsų š. m. rugpjūčio 25 d. laišką, kuriuo pageidavote, kad mano prisiųstas Jums apsakymas „Fašistės, arba Liūdnas valsas“ būtų įrašytas į diskelį, su liūdesiu pranešu, kad jis, kaip man pavyko po didelių pastangų sužinoti, jau ištrintas iš kompiuterio.

Kaip kompensaciją siunčiu Jūsų „Varpams“ dar apsakymą „Musmušytė“. Žinoma, jau kartu su diskeliu.

Atiduodamas didelę pagarbą Jūsų darbštumui, linkiu Jums ir toliau sėkmingai dirbauotis mūsų kultūros ir meno baruose! Būkite sveikas ir ištvermingas!

Nuoširdžiausi mano linkėjimai ir Jūsų žmonai!

Vilnius, 2003. 10. 6

Jonas Mikelinskas

Miela Silvija ir mielas Leonai,

Sveikinu Jus su šv. Kalėdom ir Naujaisiais Metais! Teapsilanko Jūsų pastogėje jaunystės stebuklingasis Kalėdų senelis su gausiom dovanom, būtinom tiek kūnui, tiek ir dvasiai!

Būkite sveiki, darbingi, kūrybingi ir laimingi! Pagarbiai *Jonas M.*

Vilnius, 2003. 12. 18

Mielas Leonai,

atsakydamas į Jūsų š. m. kovo 21 d. klausimą dėl mano batų numerio, nurodau ne savo, bet sūnaus batų numerį, kuris yra 46.

Būkite sveikas, darbingas ir ištvermingas! Nuoširdžiausi mano linkėjimai poniai Silvijai!

Vilnius, 2004. 03. 24

Jonas M.

Gerbiamas Leonai,

nuoširdžiai dėkoju Jums už gerą, linksimą žinią, kad tapau 2004 metų „Varpų“ literatūrinės premijos laureatu.

Savo ruožtu linkiu Jums ir Jūsų „Varpams“ garsios, garbingos dabarties ir ištvermingos bei viltingos ateities! Būkite sveikas, darbingas ir kūrybingas!

Vilnius, 2004. 04. 07 Pagarbiai

Jonas Mikelinskas

P. S. Linkėjimai p. Silvijai!

Algimantas MIKUTA

2000 m. lapkričio 27 d.

Gerb. Kolega,

dėkoju už pasiūlymą dalyvauti „Varpuose“. Tačiau situacija štai kokia. Baigiu paruošti aštuoneilių knygą, kuri, palankiai susiklosčius leidybiniams reikalams, gali išeiti 2001 m. pabaigoje. Kokių nors nuobirų „Varpams“ siūlyti nenoriu. Bėlika tikėtis, kad iki 2001 m. birželio parašysiu naujų tekstų. Jeigu taip nutiks, būtinai atsiųsiu. O apie pokalbius esu tos nuomonės – į diktofoną galima atsakinėti laikraščiams, o literatūros almanachams ekspromtiniai atsakymai netinka, reikia pasverti žodžius ir rimčiau suformuluoti mintis. Todėl norėčiau klausimus gauti raštu, maždaug per mėnesį atsakyčiau.

Su geriausiais linkėjimais „Varpams“ ir jų leidėjui – *Alg. Mikuta*

Gerb. Kolega,

labai atsiprašu už vėlavimą. Įdedu ir 12 aštuoneilių. Knyga geriausiu atveju išeis tik 2002 m. pabaigoje.

Labai naujų nuotraukų neturiu. Įdedu šiek tiek senesnes. Tą, kur mudu su A. Bukontu „Mažeikių naftoje“, norėčiau atgauti.

Linkiu sėkmės „Varpams“ ir užsispyrusiam jų redaktoriui! Nepasiduokime. *Algimantas*

2001. 12. 04.

Daiva MOLYTĖ-LUKAUSKIENĖ

Malonu prisiminti vasarą ir netikėtą pažintį su Jumis. Nuoširdžiai sveikiname su garbingu „Varpų“ leidinio jubiliejumi. Linkime gyvuoti skambiai.

Paruošiau eilėraščius. Tik man kartais atrodo, kad parodų salėje išeksponuoti paveikslus yra lengviau negu surasti atitinkamą seką eilėraščių. Visą dieną juos dėliojau, „rūšiauvau“ krupščiai ir atsakingai. Tačiau įrašiusi į disketę pamačiau, kad kompiuteris pakeitė seką.

Viskas pagal abėcėlę. Griežta tvarka, o kiek ji teisinga?! Mat vasarą pažadėjau įdėti daugiau eilėraščių. Todėl netinkamus galima išmesti.

Nidos biblioteka jau gavo Jūsų leidinio naują numerį.

Linkiu sėkmės ir sveikatos Jums ir Jūsų šeimai, taip pat visam „Varpų“ kolektyvui.

Pagarbiai *D. Molytė-Luk.*

2003. 10. 15.

2010 kovo 20, Klaipėda

Labą dieną, gerbiami p. Silvija ir Leonai,

Dėkoju Jums už gražų „Varpų“ almanacho apdovanojimą. Tai įkvepia ir įpareigoja. Džiugu, kad buvau pastebėta. Tai labai svarbu kuriančiam žmogui.

Linkiu Jums gražaus pavasario, smagaus šv. Velykų laukimo: sveikatos ir stiprybės, o „Varpams“ skambėti garsiai, kaip iki šiolei...

Nuoširdžiai *Daiva Molytė-L.*

Ir tariau: iki susitikimo Vilniuje, Nidoje...

Kęstutis NASTOPKA

2012, birželio 14 (el. laiškas)

Gerbiamas Kolega,

žavėdamasis Jūsų sugebėjimu atkasti unikalią archyvinę medžiagą, prašau Jūsų patarimo. Varpų 2011 (26) išspausdintote nuotrauką, kurioje mudu su Kornelijum Plateliu nešam urną su Greimo palaikais. Tarp Greimo urną pasitikusiujų fone galima atpažinti Ericą Landowskį (stovi greta Broniaus Kuzmicko). Jis kartu su Teresa Kean-Greimas atskraidino urną iš Paryžiaus. Gal kartais esate matęs (o gal ir turite?) nuotrauką, kur Landowskis oro uoste būtų nufotografuotas stambiu planu? Man ji labai praverstų publikacijai, kurią rengiu vienam Landowskiui skirtam rinkiniui.

Iš anksto dėkodamas už atsakymą nuoširdžiai Jūsų *Kęstutis Nastopka*

2013, kovo 9 (el. laiškas)

Gerbiamas Redaktoriau,

įkalbinau doktorantą Paulių Jevsejevą parengti „Varpams“ semiotinę Donelaičio interpretaciją. Savo pageidavimus ir įteikimo datą galite aptarti elektroniniu paštu: (...).

Nuoširdžiai Jūsų *Kęstutis Nastopka*

Juozas NEKROŠIUS

Vilnius, 2013.02.19

Leonai,

ačiū už gerus žodžius. Net nustebau, kad mano publikacija sukėlė nemažą susidomėjimą.

„Varpus“ visada gerbiau. Didelį darbą darote!

Dabar esu ties ta riba, kai intensyviai ruošu savo naujos poezijos knygą. Dauguma eilėraščių jau spausdinti arba netrukus pasirodys, o rinkinys turėtų būti išleistas dar šiais metais. Kaip pasielgti? Gal taip? Į klausimus mielai atsakysiu, o eilės – naujos – gal bus?

Sėkmės visai kultūrinių arimų giminei! Pagarbiai – *Juozas*

Ričardas PAKALNIŠKIS

Vilnius, 1991. VIII. 30

Gerbiamas Leonai!

Susidomėjęs skaitau penktąją „Varpų“ knygą. Almanachas smarkiai gravituoja į literatūros metraščių, bet užtat ryškėja jo veidas, interesai, kompetencija. Įspūdis labai simpatiškas. „Varpai“ daug ką gali sudominti. Džiaugiuos, kad pilnom rieškučiom žarstot medžiagą, kurios, ko gero, netruks. Nedrįstu ką nors patarinėti, kryptis gera; medžiaga apie V. Katilių rodo, kad esate pasiryžę pristatyti (gal vieną po kito) „Žemaičių“ antologijos autorių likimus, kūrybą: visi jie glaudžiai siejasi su Šiaulių literatūriniu gyvenimu. Gal „Varpuose“ vertėtų paskelbti S. Anglickio parengtą susirašinėjimą su „Žemaičių“ antologijos autoriais (Prieš kelis metus šis rankraštis buvo „Pergalėj“, bet jie nesiryžo spausdinti)? Be abejo, labai svarbu ir nauji vardai (Labai savalaikė medžiaga apie M. Katiliškį). Man truputį gaila, kad Liūnė Sutema čia pristatoma gana pusėtinai, užuominom, fragmentais (Interviu su L. S. galėjo būti kur kas išsamesnis; išsamesnis komentaras nebūtų pakenkęs ir „Vendetos“ fragmentui).

Almanachui patrauklumo ir žavesio teikia vertingos reprodukcijos, įdomi iliustracinė medžiaga. Tik gaila, kad ši knyga tarsi be svaresnės įžanginės tezės. Reginos Biržinytės meditacija graži, bet sentimentaloka, be ryšio su pačia kūryba. Jos įžanginis žodis kreipia „Varpus“ iliustruoto mėnesinio žurnalo linkme.

Skaitydamas „Varpus“ galvoju, kad jo kontekste galėtų tilpti ir mano rašinys apie S. Anglickį ir K. Korsaką. Jei apsisprendėte jį dėti į šeštą knygą, prašyčiau pereiti straipsnį redaktoriaus pieštuku ir man grąžinti: aš jį dar peržiūrėsiu ir duosiu mašininkei švariai perrašyti.

Tuo ir baigiu. Nepykite už vieną kitą pastabą, nes bendras įspūdis labai geras. Visa siela linkiu „Varpams“ kūrybiškumo, brandos, visokeriopos sėkmės! *Ričardas Pakalniškis*

Vilnius, 1991. IX. 6

Gerbiamas Leonai,

Nuoširdžiai dėkoju už dėmesingą laišką – pastabas, pasiūlymus dėl mano straipsnio publikavimo (...). Rašinį, be abejo, reikia pavalyti. Kartą visam laikui. Numatau jį kada nors įdėti į savo rašinių rinkinį ir panaudoti knygoje apie S. Anglickį, bet tai tolimoki planai. Straipsnis rašytas simuliuojant K. Korsako garbei skirtą „Literatūros ir kalbos“ tomą. Už simuliaciją buvau šiek tiek išpliekta, bet jaunesni kolegos įvertino kaip demitifikuojantį esė, reikalingą atgimstančiai Lietuvai. Tada tai ir paskatino mane kreiptis į *Varpus*. K. Korsakui skirtas „Liter. ir k.“ tomas nuskęs, nes jis perkrautas senamadiškais oficialiais referatais, veikėjiška medžiaga. Valydamas straipsnį, mėginsiu kiek galint išsunkti, kas ne taip reikalinga ar nebeįdomu, bet negaliu pažadėti, kad sutilpsiu lygiai į 16 p. Gal ir Paties nuožiūrai kai ką paliksiu. Jei str. išeitų 93'jų pradžioj ar pirmoj pusėj, būtų galima laukti. Bet jei norėtumėt nukelti į 94'tus, turėčiau žinoti jau dabar. Užtat prašyčiau dar kartą apsispręsti ir paskirti optimalią rankraščio pateikimo datą. Tai gal mane paskatintų su ugnele pašukuoti rankraštį. Šiaip turiu ir kitų darbų.

(...) Daugiau reikštis kritikoje norėčiau ir aš, tik gal kiek vėlėčiau, nes šiuo metu turiu porą įsipareigojimų, o rašau vis lėčiau. Turbūt, kai atsigaus laikraščiai, bus įmanoma išsamiau recenzuoti ir tokius leidinius kaip *Varpai*. O pasvarstyti būtų ką.

S. Anglickio parengtas susirašinėjimas dėl „Žemaičių“, jo originalas – Kauno Liter. muziejuje, bet, rodos, rašytojas turi ir mašinraštį. Paprašysiu, kad jis išsiųstų Jums bent susipažinti. Beje, S. Anglickis turi įdomų archyvą. Reikėtų po truputį pradėti publikuoti. Žinoma, skubėti nėra kur. Tegul visuomenė aprimsta, tegul susiklosto kultūrinio darbo sąlygos, atmosfera, poreikiai, etc.

Tuo ir baigiu. Su kūrybiniais linkėjimais! *Ričardas Pakalniškis*

P. S. Skambinau S. Anglickiui. Jis sako, kad to susirašinėjimo 1 egz. prieš 5-6 m. davęs Šiaulių poetei, kuri mirusi (gal J. Gabriūnaitei?), Šiaulių literatams. Jie negrąžinę. Gal galėtumėte pasiteirauti (per S. Bulzgį?) ir tą egz. perimti? Jei nerasite, S. Anglickis atsiųs kitą egz.

Vilnius, 1991. IX. 18

Gerbiamas Leonai,

Paties padrašinintas perkedenavau visą straipsnį, išsunkiau balastą. Atrodo, dabar įspūdis bus vieningesnis, grakštesnis. Nenorėčiau ką nors dar trumpinti: tegul kalba ir pati medžiaga. Gal dėl tų kelių puslapių man plaukų neberausite?

Jei kartais atsitiktų kokių kliūčių įdėti str. į *Varpus*'93 (jei ne 92; rodos, šitaip tarėmės?), prašyčiau grąžinti abu egz., mėginčiau laimėti kitur. Gal ir esė gali būti skaitomas neblogiau už kokią apsakymą ar romano fragmentą?

Iliustracijai galėčiau atsiųsti H. Korsakienės ir K. Korsako laiško S. Anglickiui faksimilę. Gal dar ko pageidautumėt iš rašytojo archyvo?

Su kūrybiniais linkėjimais ir viltimi – *Ričardas Pakalniškis*

Vilnius, 1993. II. 13

Gerbiamas Leonai,

Apsidžiaugiau Jūsų laiškelio. VARPUS labai vertinu, branginu, norėčiau, kad šis kultūros žurnalas įveiktų visas audras, būtų vis aktyvesnis ir reikalingesnis mūsų literatūriniame gyvenime. Branginu ir galimybę matyti jame savo straipsnį, nors šiek tiek neramu, kaip tas mano rašinys atrodys. Juk jį parengiau garsiojo pučo išvakarėse, tiksliau – ne pučo, o TV bokšto ir rūmų šturmo išvakarėse. Dabar irgi atsiliepiu įdomia proga, laukiant rinkimų rezultatų. Nenoriu perdėti rinkimų rezultatų reikšmės, vis dėlto įdomu, kuri galimybė labiau imponuos daugumai Lietuvos žmonių. Kaip ten bebūtų, smagu, kad ir Jūs vaisingai dirbate savo tiesioginį literatūrinį darbą. Aš pagalvosiu, ką galėčiau Jums pasiūlyti, ypač jei VARPAI pradės eiti dažniau, o ne kartą per metus. O dabar skubu informuoti apie mano taupomosios knygelės numerius (...).

Šį kartą tuo ir baigiu, linkėdamas Jums asmeniškai ir VARPAMS visapusiško pasisėkimo. Jūsų *Ričardas Pakalniškis*

Petras PALILIONIS

Malonus Kolega,

dėkoju už „Varpus“. Deja, iš publikacijos sunku susigaudyti, kada tie B. B. (*Bern. Brazdžionio* – L. P.-K.) eilėraščiai parašyti. O to labai reikėtų. Jeigu neapsunkinčiau, prašyčiau paieškoti originalų, galbūt – datuotų, a. a. mūsų Klasikas kartais būdavo itin skrupulingas.

Savo ruožtu siunčiu dvi kuklias prabėgusios vasaros nostalgijas iš „Urbo kalno“. Vis šis tas...

Kaip sekasi Jūsų mielai ir ištvermingai Poniai? Manyčiau, pačios didžiausios jos bėdos jau praeity. To nuoširdžiai jai linkiu.

Tai tiek. Viltinai – *P. Palilionis*

Kaunas, 2002 m. rugsėjo 24 d.

Virginija PAPLAUSKIENĖ

Gerb. p. Leonai,

Nuoširdžiausi sveikinimai iš Kauno... bet jau ryt būsiu Čikagoje. Taip jau išėjo, kad dar nepabaigiau straipsnio apie St. Zbarską. Jeigu galite laukti, tai žadu atsiųsti iš JAV. Parašykite mano namų adresu, man praneš per e-mail.

Nuoširdžiai – *Virginija*

Kaunas, 2001 11 24

Eduardas PLEČKAITIS

Gerb. p. Redaktoriau Leonai,

Labai džiaugiuosi, kad Jūs sunkiu ne vien tik kultūrai metu surandate rėmėjų ir kiekvienais metais išleidžiate vienintelį Lietuvoje tokį įdomų almanachą „Varpai“, su kuriuo lygintis negali nė vienas Lietuvoje išeinantis leidinys.

Turiu aš visus Jūsų leistus bei redaguotus „Varpus“, tik 1997 m. niekur negavau, net neteko jų matyti. Tad nors ir nėra gražu, bet nutariau kreiptis į Jus: gal galėtumėt man atsiųsti tą numerį. (...)

Mane labai džiugina Jūsų dėmesys mūsų tautiečių, kurie gyvena ne Tėvynėje, kūrybai, tai – pažintis su dar mažai pažįstamais kūrėjais. Maloniai nuteikė J. Povilonio pasakojimas apie brolius Keliuočius. Su Juozu bendravome laiškais, teko porą kartų jį aplankyti Vilniuje, turiu ir Alfonso vieną laiškutį ir jo atsiųstą leidinėlį „Prie Nemunėlio“. Labai patiko St. Būdavo „Vidurnakčio svečiai“. (...)

Jums kaip Varpininkui linkiu geriausios kloties, kad jie ir toliau taip gražiai skambėtų.

Gražių, linksmų Šv. Kalėdų ir Naujųjų metų Jums ir Jūsų didžiajai pagalbininkei Silvijai –
Eduardas Plečkaitis

1998. XII. 10, Vilkaviškis

Gerbiamas Redaktoriau Leonai!

Nuoširdus ačiū už 1997 metų „Varpus“ su gražiais palinkėjimais šv. Kalėdų ir Naujųjų metų proga.

„Varpai“ labai patiko. Jūsų interviu atvėrė ne visai žinomą Kazimierą Barėną. Tiesa, „Tūboto gaidžio metus“ esu skaitęs, dar kai ką iš vienos kitos „Pradalgės“ almanacho knygų, pažįstamos jo (K. Barausko-Nendrės) eilės „Kultūros“ žurnale. O A. Tulio laišakai Ant. Vaičiulaičiui mane truputį nustebino nepalankumu St. Zobarskui, kuris man labai patinka, na ir pas mus gana palankiai dabar vertinamai Jurgio Savickio kūrybai.

Žinoma, įdomu buvo skaityti „Pendzeliuką“ – G. Bagdonavičių prisimenant, kurio labai nemėgo fotografijos muziejaus vedėjas Kisielius (rodos, tokia buvo jo pavardė). Man būdavo labai įdomūs Gerardo aiškinimai apie jo sukurtą ekslibrisų reikšmę.

Baigiu skaityti Valerijos Inčiūraitės „Sparnai virš savartyno“, tai epinis, o vėliau ir draminis kūrinys ne tik apie Inčiūrų šeimą, bet ir tą vietovę – Ažušiekštį – prie Kupiškio. Galvoju, kad Jūs galėtumėt paprašyti, kad Valerija Inčiūraitė Jūsų almanachui parašytų apie savo brolių vertėją ir poetą Kazį-Praną Inčiūrą, numarintą Lukiškių kalėjime. Gal tai ir nebuvo labai didelė asmenybė, bet jo kūrybą spausdino ne tik L. Kuodžio „Mokslo dienos“, bet ir J. Keliuočio „Naujoji Romuva“. O jis užmirštas ir visur minimas tik Kazys Inčiūra, tad būtų lyg ir primiršto mūsų literatūros istorijos puslapiu atvertimas Jūsų leidžiamuose „Varpuose“. O Valerijos Inčiūraitės adresas toks: (...).

Tai tiek ši kartą, lauksiu pasirodant naujų „Varpų“. O Jums linkiu sveikatos, kantrybės ieškant įdomių autorių bei kūrinių, o taip pat turtingų rėmėjų ir, žinoma, daug skaitytojų! Gerų kūrybingų metų! *Eduardas Plečkaitis*

1999. I. 8, Vilkaviškis

Joana PLIKIONYTĖ-BRUŽIENĖ

1996. 03. 19

Laba diena, gerb. Leonai,

Atsiprašau, kad taip užsitęsė, man būtų buvę lengviau, jei mes kartu būtume atrinkę darbus mano dirbtuvėje. Dėl viršelio „Erdvė ir laikas“ aš spausdinu keisdama spalvas ir klišės kryptį, vėl nežinau kurią iš nuotraukų padidinti (...).

Čia siunčiu „Erdvė ir laikas“. Norėčiau pasitarti, kurį išdidinti.

Su pagarba *Joana*

Algirdas POCIUS

Vilnius, 1997 II 25

Gerbiami Silvija ir Leonai,

pirmiausia nuoširdžiai dėkoju poniai Silvijai už man ir mano pažįstamam Vokietijoje pasiųstas knygas. Tai – jaudinantys ir sukrečiantys tekstai. Tikiu, kad ši knyga bus išleista Vokietijoje.

Dabar keletas žodžių dėl dalyvavimo „Varpų“ almanache. Prisipažinsiu, kad trejetas metų prabėgo be nuoseklaus kasdienio kūrybinio darbo. Tai menka man paguoda. Dabar vėl sėdžiu prie rašomojo stalo. Nesugebu rašyti greitai, todėl nesukaupiau didesnio pluošto kūrinių. Pirmiausiai turiu ištesėti pažadus „Metų“ ir „Nemuno“ žurnalų redakcijoms. Faktiškai tie darbai greitai bus užbaigti. Tikiuosi, kad naujaisiais, 1998-aisiais metais galėsiu kai ką pasiūlyti „Varpams“. Lieku su ta viltim.

Nuoširdžiausi Jums linkėjimai, sėkmės darbuose! *Algirdas Pocius*

Vilnius, 1998 04 14

Gerbiamas Leonai,

kaip buvau pažadėjęs, siunčiu du apsakymus: „Pirtis pas Antaną“ ir „Grafas, senelis ir mažas berniukas“. Pasielkite su jais savo nuožiūra: vieną, du ar nė vieno. Visada šiek tiek apgailestauju save susaisčius pasižadėjimais, nes paskui pamatau, kad labai nelengva tuos pažadus ištesėti. Kamuoja abejonės dėl to, ką turi parašęs, o laiko limitas jau išeikvotas.

Noriu keletą sakinių parašyti apie Jūsų knygą „Baltas lapas – lyg altorius“. Kitos knygos sutrukdė ją iš karto perskaityti, o kai jos ėmiausi, buvau iš tikrųjų sudomintas. Padarėte didelį ir reikalingą darbą. Kitos tokios knygos mūsų literatūroje lyg ir nepastebėjau. Jūs įdomiai prakalbinote tuos žmones, apie kuriuos mes dar mažai žinome. Tie rašytojai ar šiaip kultūrai artimi žmonės taip pat, jaučiu, pasijuto pagerbti ir nuoširdžiai papasakojo apie save, apie savo likimą ir sutiktus žmones. Jiems buvo svarbu, kad apie juos daugiau tiesos sužinotų Lietuvos žmonės. Mes, tie, kurie visą laiką Tėvynėje buvome, esame daug kartų peršviesti, daugiau žinomi, todėl sunkiau ką nors nauja bepasakyti. Šalia egzodo rašytojų natūraliai prisiglaudžia ir tie literatai, kurie buvo areštuoti, ištremti ar šiaip dėl politinių sumetimų nustumti į literatūrinio gyvenimo pakraščius. Buvo įdomu daugiau sužinoti apie Kazį Jankauską ir Viktorą Katilių. Iš emigracijos rašytojų mane labiausiai sudomino pokalbis su Jurgiu Jankum. Kilo noras plačiau susipažinti su jo kūryba. Įdomu buvo perskaityti apie Gimbutų šeimą. Jaudinantis pokalbis su Ona Stikliūte-Šilėniene. Tai iš tikrųjų labai lietuvybei pasiaukojusi moteris, kilnios širdies, niekam nejaučianti pykčio, nesugadinta politikavimo. Ji viena iš tų, ant kurių pečių laikosi pasaulio gėris.

Skaitydamas emigracijos rašytojų mintis, kai kada pajusdavau, kad tie išsiskyrimo dešimtmečiai paliko pastebimus skirtumus ir mūsų galvosenoje, reiškinių vertinimuose. Žinoma, šokiruoja tokios eilutės, kai, kalbant apie Salomėją Nėrį, pasakoma, kad tokius žmones reikėjo sušaudyti arba pakarti, kaip tai daroma kituose civilizuotuose kraštuose. Tik nepatikslinta, kur tokie kraštai. Žinau tik tiek, kad norvegai, pasipiktinę Hamsuno kolaboravimu, nešė ir metė į jo sodelį knygas. Tos knygos dabar leidžiamos dideliais tiražais. Bet ir šokiruojančios mintys vertos dėmesio, nes jos parodo nuotaikas, požiūrius, parodo visą gyvenimo sudėtingumą.

Galima tik apgailestauti, kad Jums nebeteiko susitikti su kitais įdomiais rašytojais, gyvenusiais emigracijoje. Jie jau buvo pasitraukę iš gyvenimo. Jūsų prakalbinti jie būtų galėję daug ką įdomaus papasakoti. Bet tie aruodai dar neišsėmė. Ar nereikėtų pratęsti pradėtą reikšmingą darbą?

Tuo baigiu. Linkiu geriausios sėkmės visuose Jūsų sumanymuose! Nuoširdžiai *Algirdas Pocius*

Juozas POVILONIS

Kaunas, 1991, rugpj. 10

Gerbiamas Redaktoriau,

Vakar gavau iš ponios Gražinos (*Aldonos Brazdžionienės pussėsėrės* – L. P.-K.) Jūsų laišką. Tai tas pats Juozas Povilonis, kuris bendradarbiavo „Varpuose“, „Židinyje“, „N. Romuvoje“ ir kt.

Jeigu atspėjau šio laiško užuominą, siunčiu gabaliuką iš kelionės. Jei netiks, grąžinkit. Jei tiks, atsiųskit tą egz. „Varpų“, nes Kaune jų nematyti.

Kai padarys nuotraukas, Jums nusiųsiu. Tikiu, kad greitai bus. Linkiu visokeriopos sėkmės *J. Povilonis*

91. 09. 15.

Gerb. p. Redaktorium,

Dėkoju už nuoširdų laišką. Iš anksto atsiprašau, kad negalėsiu nuodugniai atsakyti į Jūsų kai kuriuos klausimus, nes šiuo metu rašau platoką straipsnį „N. Židiniui“: „Susitikimai su Bernardu Brazdžioniu“.

Į Jūsų klausimus: (...) 11. Senieji „Varpai“ labai buvo reikalingi. Jie įeis į literatūros istoriją. Dėl naujųjų – laikykite tokią kryptį, kad netaptų grynai provincijos žurnalu. Linkiu sėkmės. Bičiuliškai *J. Povilonis*

Gerbiamasai,

Atleiskit, kad sukrypus sveikatai nebegaliu plačiau sustoti prie Jūsų darbų. Todėl pasitenkinsiu tik keliomis mintimis. Nenoriu tikėti, kad „Sugrįžta giedra“ būtų Jūsų pirmoji knyga. Tačiau niekur neužtikau ankstesnių pėdsakų. O čia jau viskas išbaigta, išdailinta, lyginant su pradedančiaisiais. Gėtės vardas neveltui pateko į Jūsų knygą, visojo poezijoje jaučiamas filosofinis pamušalas. Juk ir Jūs dažnai kuriat ne vaizdą, bet piešiat minties paveikslą, filosofinį būties akimirsnį, kuris ir lieka realus, kaip atskelta akmens skeveldrėlė. Jūsų kūryboje jau aiški kryptis ir charakteris, ir kelias jau aiškus.

Dėl antrosios knygutės turiu iš karto pastebėti, kad pavadinimas yra pirmutinė ir didžiausia knygos reklama. Ji turi patraukti skaitytoją iš sykio, nekeldama jokių klausukų. Reikia, kad pavadinimas verstų skaitytoją ieškoti atsakymo. Iš viso knygutė labai reikalinga. Tai graži kilnaus gyvenimo iškarpa. Apskritai mes, lietuviai, labai abejingi gėrio daigams, kurie kyla mūsų aplinkoje. Nemokame vertinti kitų nuopelnų, kad ir kokie kuklūs jie bebūtų. Teisingai pasielgėt. Reikia kalbėti apie viską, kas kelia skaitytoją. O ypač, kad Jūs turit lengvą ir patrauklų stilių.

J. Povilonis 91. 12. 4.

Gerbiamas Redaktorium,

Dėkoju už malonų laišką. Pirmiausia suteikiu reikiamas žinias. Povilonis Juozas, Kosto. Lietuvos taupomasis bankas (...).

Turėdamas laiko dar kartą perverčiau Jūsų „Varpus“ ir stebiuosi Jūsų sugebėjimu šiais laikais suorganizuoti ir paskelbti tiek įdomios ir vertingos medžiagos, kai tuo tarpu V. Katiliaus, K. Jankausko darbai guli penkmečiais. Tai Jūsų gražus nuopelnas.

Paskutiniai du Bernardo (*Brazdžionio* – L. P.-K.) laiškai pilni liūdesio ir nusiminimo dėl padėties Lietuvoje pasikeitimo. Įdomu, kaip jis reaguos į ordino paskyrimą? Su geriausiais linkėjimais *J. Povilonis*

Kaunas, 1993 vasario 12

Gerb. p. Redaktoriui.

Gavęs Jūsų pasiūlymą, tuojau parašiau laiškus savo bičiuliams, prašydamas kai kurių žinių, nes platesnę apybraižą galvoju parašyti apie abu Keliuočius. Artimai juos pažinojau ir ilgai bendravau. Linkiu Jums sėkmės. *J. Povilonis*

Kaunas, 94. 07. 14

Kaunas, 1994 09 27 (data ant voko)

Gerbiamas p. Redaktorium,

Kadangi A. Keliuotis sunkiai serga, tai man daug sutrukdė darbą. Iš jo turėjau gauti reikalingos medžiagos. Pasiuntęs pas jį žmogų, gavau beveik svarbiausią man reikalingą medžiagą. Atsakymus į anketą gausit netrukus, o apybraižos apie Keliuočius teks palaukti. Linkiu sėkmės. *J. Povilonis*

Kaunas, 1994 10 11 (data ant voko)

Gerb. p. Redaktoriau,

Siunčiu anketą. Bet pats esu ja nepatenkintas. Jei dar būtų pora mėnesių laiko, apdailinčiau anketą ir Keliuočių siluetą baigčiau... Turiu keletą nuotraukų iš Keliuočių šeimos, kurias panaudojus prašo gražinti. Ar nepavojinga siųsti paštu? Linkiu sėkmės! *J. Povilonis*

Kaunas, 1994 11 06 (data ant voko)

Gerb. Redaktoriau,

Siunčiu nuotraukas. Originalus malonėkit gražinti. Aš taip pažadėjau savininkams. Rankraštį po savaitės išsiųsiu. Linkiu geriausios sėkmės. *J. Povilonis*

Parašai po paveikslais (...).

P. S. Įdedu Keliuočių šeimos negatyvą.

Kaunas, 1994 11 10 (data ant voko)

Gerb. p. Redaktoriau,

Mano sveikatą užgulė rudeninės miglos. Todėl skubu atsiskaityti, nes nežinau, kada jos praeis. Siunčiu apybraižą ir įdedu dar tris nuotraukas. Pasirinkit savo nuožiūra. Man labai sunku su perrašymu. Todėl ir negaliu kaip reikiant šlifuoti. Viskas Jūsų rankose. Tik nepamirškite man gražinti nuotraukų. Geriausi mano linkėjimai sunkiame Jūsų darbe.

Su gilia pagarba *J. Povilonis*

Kaunas, 1995 01 17 (data ant voko)

Gerb. p. Redaktoriau,

Linkiu Jums sėkmės 95-taisiais.

Nesulaukiu nuotraukų. Kai kas jau nerimauja.

Mirus A. Keliuočiui, gal liks kampelis korektūroje keletui sakinių? *J. Povilonis*

Kaunas, 1995 10 26 (data ant voko)

Gerb. p. Redaktoriau,

Noriu tikėti, kad šių metų „Varpai“ jau greit pasieks skaitytojus. Labai prašau honoraro sąskaiton atsiųsti man dešimt egzempliorių „Varpų“. Kadangi esu nejudrus, tai knygynuose juos sumedžioti neturėsiu galimybės. Būsiu dėkingas (*be parašo*)

Kaunas, 1996 01 28 (data ant voko)

Gerbiamas Redaktoriau,

Dėkingas už knygą. Tai – maža enciklopedija, kurioje kiekvienas literatūros mėgėjas ras naujų ir gyvų žinių. Jūs sugebėjote išlukštinti pačią dalyko esmę. Tai didelis Jūsų nuopelnas.

Man labai rūpi „Varpai“ su mano straipsniu. Kada jie pasirodys? Tikiu sulaukti Jūsų atsakymo. Jus gerbiąs (*be parašo*)

Borisas PUZINAS

Gerbiamas Redaktoriau!

Siunčiu Sergejaus Jesenino poemų vertimus. 1995. 10. 03 sukanka 100 metų nuo poeto gimimo.

Borisas Puzinas

1993. 03. 25

Nijolė RAIŽYTĖ

2002 m., balandis, Kaunas

Gerbiamas redaktorai,

Skaitau Jūsų leidžiamą įdomų žurnalą „Varpai“ ir džiaugiuosi, kad šiais nelengvais laikais pavyksta jį išlaikyti. Į almanachą dažnai rašo mano bendradarbė Regina Mažukėlienė. Aš taip pat dirbu Maironio lietuvių literatūros muziejuje ir daugiausiai publikacijų (straipsnių, novelių) esu paskelbusi „Literatūroje ir mene“. Esu išleidusi vieną apsakymų knygą „Pakvaišėliai“, kurią siunčiu dovanų. Metų gale, jeigu viskas klostysis sėkmingai, turėtų pasirodyti antra mano novelių knyga. Šįkart norėčiau pasiūlyti du savo apsakymus – „Gelmės“ ir „Kova su žliūgėmis“. Jeigu siunčiami kūriniai Jums patiks ir pasiryšite nors vieną iš jų publikuoti, kitiems leidiniams jų nesiūlysiu. Apsakymai dar niekur nespausdinti.

Su pagarba ir geriausiais linkėjimais *Nijolė Raižytė*

2002, rugpjūčio 28, Kaunas

Gerb. Leonai,

Dėkoju už laišką ir ketinimą spausdinti vieną iš apsakymų. (...)

Kolegas paraginau rašyti, tačiau šiuo metu Regina Mažukėlienė labai užsiėmusi „maironiana“, 140-ųjų gimimo metinių proga su Gyčiu Padegimu stato spektaklį muziejaus sode... Tačiau pažadėjo atsigavusi parašyti ką nors naujo apie Juozapą Albiną Herbačiauską. Fotografas dabar atostogauja, bet aš paprašysiu, kad Jums atsiųstų minėtas nuotraukas, manau, kad turi.

Su geriausiais linkėjimais – *Nijolė Raižytė*

Vacys REIMERIS

Almanacho „VARPAI“ Vyriausiajam redaktoriui

p. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui, Šiauliai

Siunčiu „Varpams“ pažadėtą medžiagą. Tai – keturi atsiminimų vaizdeliai ir aštuonetas niekur nespausdintų eilėraščių. Viskas Jūsų, Gerb. Leonai, nuožiūrai. Jeigu kas – manau, man pranešite.

Salomėjos Nėries karo metų nuotraukos po ranka neturiu. Jeigu būtų būtina – manau, galima tokią rasti. „Kursėniškei“ temai pridėdau porą ar trejetą (Ventai – dvi nuotraukos). Nežinau, kaip Jūs jas vertinsite.

Gal nebūsiu pataikęs medžiagos apimties požiūriu. Bet labai norėčiau, kad tilptų ir atsiminimų, ir eilėraščių. „Varpuose“ – pirmą kartą, o 2001-aisiais mano metų skaitiklis žada išsukti „apskritą“ skaičių. Tad būtų šiočia tokia prielaida.

Iš anksto nuoširdžiai dėkoju, linkėdamas Jūsų kilnioje šiuolaikinio varpininko veikloje kuo geriausias sėkmės. Su pagarba ir bajoriškais linkėjimais, *Vacys Reimeris*

Vilnius, 2000. 09. 22

Vaclovas RIMKUS

Gerbiamasis,

Nuoširdus ačiū už džiugų laišką, duodantį vilties, kad jis galėtų būti išspausdintas, jei būtų perrašytas... rašomąja mašinėle. Tik kur ją gauti mūsų Užventyje, tapusiam provincijos kaimu? Be to, rašyti (t. y. spausdinti) nemoku. Vykti į Šiaulius samdyti mašininkės nėra kada, nes kasdien (išskyrus sekmadienius) dirbu laikraščių išnešiotu. Yra išeitis – rašyti spausdintomis raidėmis, tai per mėnesį padaryčiau. Bet... tekstas pas Jus. Kada atvykti pasiimti, jei keleivinėmis tik per dieną tai

galėčiau padaryti? O jei Jūs paštu tekstą atsiųstumėte? O, rodos, taip aiškiai rašau. Nė viena redakcija dėl to nėra reiškusi pretenzijų.

Nuotraukų surasiu, bet dauguma jų – originalai. O ir kopijų labai nenorėčiau prarasti. Juk aš visą gyvenimą – kraštotyrininkas. Ir sukaupia medžiaga – didžiausia man vertybė.

Visokeriopos Jums sėkmės. Jus gerbiaš *Vaclovas Rimkus*

Užventis, 1996 m. gruodžio 10.

Gerbiamas,

Tik gerų norų skatinamas vis lūkuriavau su nuotraukų pasiuntimu Jums, nes dar vis tikėjausi papildyti savo kuklų rinkinėlį. Deja, jau niekas nebeatsiliepė, gal ir išmirė ar adresai pasikeitė. Todėl šiandien siunčiu tai, ką turiu. Ir vėl – beveik visos jos vaizduoja Praną Višinskį (tik skirtingi variantai). (...)

Visokeriopos Jums sėkmės. Jus gerbiaš *Vaclovas Rimkus*

Užventis, 1997 m. kovo mėn. 18 d.

Antanas RIMŠA

Gerbiamas,

rašinys „Šiauliečių mokytojas“ toks, kokį aš Jums atsiunčiau, iki šiol dar niekur nebuvo skelbtas. Mirus dailininkui G. Bagdonavičiui, buvo išspausdintas mano straipsnelis „Kažkada buvęs vienintelis“ („Tarybinis mokytojas“, Nr. 73, 1986. 09. 12), kuriame yra paminėtas ir mano susitikimas su dailininku 1985 metais. To susitikimo kai kurios detalės (o jų juk pakeisti ir neįmanoma!) yra ir rašinyje „Šiauliečių mokytojas“. Tai tik tiek ir yra bendro tarp šių rašinių. O šiaip jų negalima lyginti nei turiniu, nei apimtimi.

Jeigu šis mano rašinys tiktų „Varpams-97“, tai dar prie jo būtų galima pridėti ir nuotrauką (dailininko J. Mackevičiaus paroda Šiauliuose 1926 m.), o gal ir kokį vieną G. Bagdonavičiaus ekslibrisą. Aš visa tai papildomai galėčiau atsiųsti.

G. Bagdonavičiaus parašytus atsiminimus (originalą) apie A. Žmuidzinavičių mes laikome muziejuje. Mano manymu, tie prisiminimai gal tik tiek vertingi, kad prieš pat dailininko mirtį parašyti jo paties ranka. Jeigu Jums įdomu, tai tų prisiminimų kopiją taip pat galiu atsiųsti.

„Varpų“ almanachą pirmą kartą pamačiau ir perskaičiau, rodos, 1944 m. Tą egzempliorių saugojau visą okupacinį laikotarpį, bet dabar tarp savų knygų ieškojau, ieškojau ir... neberadau. Gaila... Gaila, kad taip sunku užtikti ir dabartinius „Varpus“.

Gimiau, augau ir mokiausi Šiauliuose. 1952 m. Šiaulius palikau. Šiuo metu esu fizikos-matematikos mokytojas ir jau pensininkas. Su pagarba *Antanas Rimša*

Seirijai, 1995 05 09

Valerijus RUDZINSKAS

1991. 05. 29

Gerbiamas Redaktoriau!

Dėkoju Jums už malonų laišką.

Vakar pasiunčiau Jums krūvą savo eilėraščių. Tiesa, neatrinkau tų, kurie dar nebuvo spausdinti. Jei būtina tai padaryti, malonėkite informuoti, pasistengsiu atrinkti.

Dėkoju už malonų kvietimą apsilankyti. Jei kada būsiu Šiauliuose, apsilankysiu. Maloniai kviečiu ir Jus atvykti į Rudaminą.

(...) Dar kartą ačiū Jums už parodytą dėmesį. Baigdamas linkiu Jums visokeriopos sėkmės, tikėdamasis, kad palaikysime ryšį ir ateityje. Su pagarba – *kun. Val. Rudzinskas*

1991. 09. 03

D. Gerbiamas Redaktoriau!

Maloniai prašau atleisti, kad per kalnus nepabaigiamų darbų nesuskubau išpildyti Jūsų prašymo. Pagaliau pabandžiau skubomis kažką parašyti (*jžanginį tekstą būsimai publikacijai* – L. P.-K.). Atleiskite, kad taip kukliai. Gal tiks. Jei ne, paskambinkite. Bandysiu dar kartą. Su gilia pagarba – *kun. Val. Rudzinskas*

1993. 01. 29

Gerbiamas Leonai!

Pagaliau sulaukėme Naujųjų 1993 m. Pirmiausia linkiu Jums šiais metais pačios didžiausios sėkmės.

Labai norėčiau Jus pasiteirauti dėl „Varpų“. Kada šis leidinys turėtų pasirodyti ir kur? Norėčiau jį įsigyti. Tikiuosi, kad Jums viskas klostosi gerai. Labai džiaugčiausi, jei kada galėčiau įsigyti ir Jūsų knygeles. Būsiu dėkingas, jei prie progos parašysite. Su nuoširdumu – *kun. Val. Rudzinskas*

1993. 02. 12

GERBIAMAS REDAKTORIAU!

Širdingai dėkoju Jums už malonų laiškutį. Ačiū už kvietimą apsilankyti pas Jus, o taip pat Jūsų organizuojamoje šventėje gegužės 2 d. Ką nors pažadėti tuo tarpu negaliu. Viskas priklausys nuo aplinkybių.

Deja, asmeninės sąskaitos neturiu iš viso; taupyti nėra ką. Tačiau, jei jau toks reikalas, gal būtų galima panaudoti tokį variantą – pinigus pasiūsti į parapijos sąskaitą? Nurodau ją (...).

Ieškosiu „Varpų“ knygynuose, manau, kad greit pasirodys. Širdingai dėkoju Jums už visus rūpesčius ir parodytą dėmesį. Būtų labai malonu, jei kada aplankytumėte; mielai Jus priimčiau savo kuklioje klebonijoje. Su pagarba – *kun. Val. Rudzinskas*

1993. 04. 16

GERBIAMAS PONE LEONAI!

Norėčiau paprašyti Jus vienos paslaugos, žinoma, jei tai Jūsų neapsunkintų.

Kiek man yra žinoma, Šiauliuose yra literatų klubas „Verdenė“, kuriam priklauso ir poetas Gediminas Genys. Labai norėčiau artimiausiu su juo susipažinti. Gal galėtumėte man gauti jo adresą ar paprašyti, kad jis pats man parašytų. Manau, kad Šiaulių krašto literatai Jums pirmiausia geriausiai pažįstami. Būčiau Jums labai dėkingas. Su pagarba – *kun. Val. Rudzinskas*

„Varpų“ Redakcijai

Atsiliepdamas į Jūsų informaciją „Apžvalgoje“, siunčiu savo miniatiūras. Ateityje žadu išleisti jas atskira knyga. Su pagarba – *kun. dr. Val. Rudzinskas*

Lazdijų raj., Rudamina, 1995. 04. 03

Viktoras RUDŽIANSKAS

Labą dieną, Leonai,

štai ir atėjo laikas atsilipti į man malonų Tavo kvietimą bandyti tapti varpininku. Net nesitikejau, kad šis bandymas aplips dvejonėmis, kad taip blaškysiuosi... Pats almanachas – niekuo dėtas. „Varpai“ jokių abejonių nekelia. Sunku buvo nuspręsti, kokius eilėraščius Tau pasiūlyti. Viską nulėmė liūdnoškos gegužės pabaigos žinios ir orai.

Prieš aštuonetą, gal devynetą mėnesių, kaip pameni, visus buvo apėmusi dutūkstantųjų psichozė ar euforija, kalbėta apie didžiulius technologinius perversmus dvidešimt pirmame amžiuje. Jie, be abejo, bus. Jie, be abejo, bus svarbūs, bet...

Vieną vakarą rūkiau kieme. Į Vilkiją iš kitapus Nemuno skrido didžiulis varnų debesys. Toks didelis ir tirštas! Kaip jos kranksėjo! Ir ėmė man rodytis, kad tame debesyje gali būti tų varnų, kurios

pažinojo Donelaitį (neseniai buvau kažkur skaitęs, jog dar gali būti šios padermės sparnuočių, gyvenusių talentingo pastoriaus laikais), tų, kurios išvengė kelionės į būrų skrandžius. Suvokiau, kad miestelio žmonės dar kalba rupia klasiko kalba, nors ir ne hegzametru. Tiesa, kiti kalba Salomėjos kalba, dar kiti – Bložės...

Kaip gražiai viskas dera! Šakės rankose ir kompiuterio klaviatūra kambaryje...

Taip ir gimė mintis parašyti ciklą XXI AMŽIUS MIESTELYJE. Turėtų ciklo eilėraščiuose būti primityvizmo ir modernizmo, tradicionalizmo ir futurizmo, buities ir būties, etc... Žodžiu, viso to, kas buvo, yra ir galbūt atsiras... kol rašysiu tą ciklą.

O Tau, Leonai, siunčiu tai, ką parinkau iš „XXI a. miestelyje“, veikiamas liūdnojų gegužės pabaigos žinių ir oro. Visiškai Tavimi pasitikiu, tad į almanachą (jei manysi, kad tinka) eilėraščius gali (net privalai) suguldyti nebūtinai ta tvarka, kuria sudėjau aš, nes ciklas tebėra rašomas, tad viskas gali persidėlioti... Tai viena. O antra, pats geriau matai „Varpų“ visumą. Ir tai – svarbiausia.

Su kolegiška pagarba – *Viktoras Rudžianskas*

Kaunas, 2000 06 02

Mieli kolegos Silvija ir Leonai,

noriu Jums dar kartą padėkoti už visą šilumą, rūpestį kitais, už tai, kad ir mane kažkada „privertėte“ tapti šiokių tokių varpininku. Žinoma, ši kukli publikacija anaipol neatspindi Jūsų įdėto ir įveikiamo darbo, tad dar labiau gėda, kad apie „Varpus“ parašiau gerokai vėluodamas. Ir gal net ne tai parašiau. Guodžia mintis, jog prie rašomojo stalo sėdau viską perskaitęs. Liūdna, jog privalėjau laikytis erdvės cenzoriaus. Manau, kad Jūs man atleisite už pražiūrėjimus, nepataikymus, vėlavimą.

Tiesiog mano laikas bėgo per daug greitai ir aš... atsilikau.

Visokeriopos Jums sėkmės ir ypač – sveikatos.

Viktoras, 2002 09 10

2005 01 07 (data ant voko)

Labą dieną,

mieli bičiuliai Leonai ir Silvija,

šįkart Jūsų ir visų mūsų „Varpams“ siunčiu savo senąjį pažadą. Žinoma, atsiprašymą už vėlavimą, Jūsų patirtus nepatogumus bei padėką už laukimą ir toleranciją.

Leonai, nesiunčiu tik jokių įpareigojimų. Jei matytumei, kad tas mano triūsas nėra vertas „Varpų“ – jokių užuolankų. Kolegiškai ir bičiuliškai teprašyčiau mane apie tai informuoti.

Be abejo, siunčiu pačius gražiausius linkėjimus nuo visų nemuniečių, ypač – nuo savęs, Donaldo Kajoko ir Kazio Požeros.

Geros Jums sveikatos, išstvermės, kuriant vieną iš gražiausių Šiaulių simbolių. Kūrybingų metų!
– *Viktoras Rudžianskas*

Labą dieną, Mielas Leonai,

ir pats nustebau, kad surinkau tokią nemenką krūvelę savo eilėraščių. Manau, kad tai ganėtinai cikliškas pluoštas, tačiau nesu tikras. Galbūt – tai iliuzija? Todėl ir neužrašiau „PARTOLSTA“. Taip, tai mano žodis, kurį V. Gasiliūnas vienuose „Literatūros akiračiuose“ bandė „įpiršti“ D. Kajokui. Pastarasis išsiginė. Taigi Tavęs prašau pamąstyti... Gal jis gali būti viso pluošto raktu ir dar stipriau vienyti publikaciją? Žinoma, jei nepakenktų bendram „Varpų“ kontekstui.

Leonai, jei pluoštas „per kraštus“, palieku Tavo valiai, Tavo nuožiūrai, ką atmesti. Tavo kruopštumas, kompetencija – nekelia jokių abejonių.

Lieku dėkingas, kad galiu bendradarbiauti. Pačių šilčiausių linkėjimų Silvijai.

Nuoširdžiai – *Viktoras Rudžianskas*

2006 09 21

2012, lapkričio 15 (el. laiškas)

Labas, Leonai,

kažkaip susidėjo tokie eilėraščiai. Manau, perdozavau, tad viskas Tavo rankose. Dabar negaliu

pasakyti, ką esame skolingi. Šie metai – patys sunkiausi iš tų, kuriuos teko dalintis su NEMUNU. Galėjau kažką pražiūrėti. Nesupyk, tai ne pikta valia, o tas suktinis, kuris mane baigia susukti. Tad atsiųsk man į asmeninį paštą. Viskas bus išspręsta. Ir laikykitės, laikykitės, skambėkit! Abu su Silvija. O Mindaugui viskas dar prieš akis, jis atkaklus ir darbštus bei kūrybingas, savo kelią nueis ir be mano ištartų seniokiškų palinkėjimų. Jis turi tai, ko mes jau neturime. Ir jei galiu jam ko linkėti, tai tik tiek, kad neprarastų, o kauptų.

Ačiū Tau už galimybę pabūti vienuose namuose šioje žemėje –

vr

2013, kovo 14 (el. laiškas)

Labas, Leonai,

vis skaičiau Tavo knygos fragmentą... Niekur nesidėsi, nes tą fragmentą teko dar fragmentuoti – savaitraštis diktuoja savo apimtis, savo dinamiką, bet ką aš čia? Juk esi spaudos žmogus ir viską puikiai supranti.

Mano parinkta versija atrodytų taip, kaip atrodo. Ir vis tik nesiryžtu paleisti į spaudą neparodęs Tau. Nebus didelė bėda, jeigu Tavęs netenkins mano parinktas laikraštinis variantas ir pats padarysi kokių nors korekcijų. Tik norėtusi, jog išlaikytume tokį kiekybinį formatą, koks yra dabar.

Beje, būtų malonu, kad peržvelgtum iliustracinę medžiagą ir atsiųstum kartu su patvirtinimu, jog ištrauką galime spausdinti. Kitą antradienį ar trečiadienį (iki pietų norėčiau gauti), nes pradėsime maketuoti.

Iš mano bibliotekos išslydo Silvijos knyga apie vilkų vaikus. Ieškojau užsimušdamas... O dėl tam tikrų aplinkybių man buvo būtina ją iš naujo prisiminti. Jeigu netyčia dar rastųsi laisvas egzempliorius, tai būtų labai malonu ją gauti.

Laikykimės, Leonai –

kolegiškai ir pagarbiai su linkėjimais Tavo šeimai –

Viktoras

2013, kovo 15 (el. laiškas)

Leonai, siųsk viską ir įrašyk visur. Labai noriu pamatyti ir Tave su Silvija, ir dar vieną džiugią Vlado Kalvaičio akimirką :)

Aldona RUSECKAITĖ

Gerbiamas p. Leonai,

dėkoju Jums už laiškutį ir svarbiausia – už „Varpus“ ir Jūsų knygą. Niekas dar neskaičiau, neturėjau laiko, bet „Varpai“ man labai patinka, juose visada randu įdomios medžiagos, o be to, gerai, kad ir muziejininkai turi „tribūną“ pasireikšti. Dėkoju už dėmesį man ir kvietimą tapti varpininke, bet šią valandą tikrai nežinau, apie ką būtų verta ir įdomu parašyti. Archyvai tikrai dideli, bet aš juokauju, jog „ne tau, Ruseckaitė, tas mėlynas dangus“, nes laikas kažkur negrįžtamai dingsta, kartais imu maištauti pati prieš save, bet maištas tęsiasi neilgai – iki tol, kol vėl nukrenta koks nors svarbus administracinis reikalas. Be to, paskutiniaisiais metais daugiau dėmesio skiriu savo kukliai kūrybai, nors gal rimčiau ir reikšmingiau būtų tyrinėti archyvus, bet yra kaip yra... Laikas galbūt atneš ir kitokių impulsų.

Dėkoju už kvietimą dalyvauti „Varpų“ jubiliejaus šventėje, nežinau, gal kas nors iš kolegų – Jūsų autorių susigundys, aš gi iš anksto atsiprašau, negalėsiu, turime renginį muziejuje, bet paminėti „Varpus“ rugsėjo mėnesį tikrai galime. Ir parodą surengti (nelabai didelę) galime – pirmojo aukšto foje yra standai, juose galėtume eksponuoti. Parsivežti archyvo į Šiaulius galėtų atvažiuoti ir kas nors specialiai – juk ne už jūrų marių. (Štai ruošiamės į Los Andželą parsigabenti Brazdžionio archyvą...) Tai kai Jūs būsite viską parengęs, duokite žinią – atsiųsiu žmogų parsivežti. Archyvas turbūt ne vežimu vežamas, kas nors gali parsivežti krepšyje? O gal labai daug ir reikia atvykti su muziejaus mašina – tada jau reiktų prisitaikyti. Beje, dabar, rašydama Jums, atsiminiau, jog į Šiaulius

atvažiuosime gegužės 2-ąją, į „Aušros“ muziejų, į konferenciją. Tad jeigu kas nors nesusikompliciuos, tada galėtume archyvą paimti ir susitikę viską aptarti. O tuomkart linkiu geros šventės balandžio 18-ąją. Sėkmės darbuose. Būkite tokie pat kūrybingi ir kitą 60-tį metų.

Su geriausiais linkėjimais *Aldona Ruseckaitė*
2003.03.31.

Garbusis pone Leonai,
pranešu, jog gavau Jūsų siųstą Barėno knygą. Dėkoju.
Sveikinu Jus ir Jūsų šeimą su šv. Kalėdomis ir Naujaisiais metais, linkiu didžiulės kūrybinės sėkmės, asmeninės laimės, šviesių harmoningų dienų, įdomių kelionių ir lengvų, bet išsipildančių svajonių...

Pagarbiai – *Aldona Ruseckaitė*
2004 12 22

2011 09 17 (el. laiškas)
Sveiki, Leonai,
kaip rudenėlis? Aš taip beviltiškai įkritau į darbus, kad jau nebežinau, tikrai tiek nereikia, bet toks pašėlęs laikas.

Dėl Maironio – galvoju parašyti apie Maironio portretus, jo santykį su savo portretais ir kita. Vis dar kažkas naujo išlenda tuo klausimu, tai galvoju – man būtų nesudėtinga ir gal visai įdomu. Iki kada galiu vėluoti, priminkite... Gero savaitgalio – *Aldona*

2011 10 29 (el. laiškas)
Sveiki, Leonai,
žinau, kad Jums neramu, ar ta Ruseckaitė ką nors veikia su Maironiu, bet aš nepamiršau ir štai šįryt šokau iš lovos, parašiau porą puslapių – tai tik pradžia. Pasirinkau temą, kaip minėjau, - Maironis ir jo portretai, maždaug taip, bet portretai tik tie, kurie tapyti Maironiui esant gyvam, jam pozuojant, tad su istorijomis, dailininkais ir t. t. Manau, kad tema „nenudėvėta“, bet, žinoma, reiks padirbėti, paskui tarsimės dėl iliustracijų ir jų galimybių. Tuo tarpu siunčiu vieną foto paguodai. O per šias keturias dienas reikia daug ką nuveikti: viešnagė kapeliuose pas Tėvus, atlaisvinti bent kiek butą nuo dulkių tumulų, nuvažiuoti į Birštoną pamankštinti baseine nugarą ir sprandą, bet, kaip tarėmės, apie lapkričio vidurį, taip ir turėčiau tęsėti. Linkėjimai Silvijai, ramaus ir šviesaus savaitgalio, nepaisant jo liūdesio – nuoširdžiai *Aldona*

2011 11 13 (el. laiškas)
Sveiki, Leonai,
Jūs man davėte rašymui laiko iki lapkričio vidurio, bandau bent iš dalies spėti, šiandien nepakilau nuo kėdės, bet tyrinėjimui niekada nebūna pabaigos.

1. Straipsnis nebaigtas tiek, kad nėra sutvarkytos išnašos. Galite patarti, kaip daryti...

2. Korektūra baisi, aš nelabai ir žinau, kaip tvarkyti visas kabutes, kursyvus ir t. t. Palieku Jums...

3. Kokių ir kiek norėsite iliustracijų?

Kitą savaitę vėl būsiu labai užimta, todėl siunčiu šį vakarą, kad jau turėtute „vaizdą“, tačiau susirašykime, manau, sėkmingai užbaigsime. O dabar bėgu nuo kompiuterio, iki – *Aldona*

Beje, straipsnį rašiau specialiai Jums, pirmą kartą yra apibendrinami ir surinkti Maironio portretai, tikrai nemažai naujos medžiagos. *A.*

2012 02 20 (el. laiškas)

Leonai,

ar negalėjote mane dar labiau prajuokinti? Koja mano dičkė – Nr. 40, bet siaura, elegantiška...

Oi, kaip juokinga... Geros dienos – *Aldona*

Algis SAMULIONIS

1990.X.

Gerbiamasis,

Iš p. Vandos Sruogienės per rankas gavau laišką ir pluoštelį popierių, kurių dalis liečia ir Jus. Jums adresuotą laiškėlį siunčiu. Kiek supratau, Jums skirti ir atsiminimai apie V. Krėvę. Parašykite, ar man juos Jums pasiųsti, ar atsiimsit pats.

Mano darbovietė – Lietuvių literatūros ir tautosakos (anksčiau – Lietuvių kalbos ir literatūros) institutas, Antakalnio 6, tel. 624790. Tenai paprastai būnu tik popiet. Namų telefonas – (...).

Su pagarba *Algis Samulionis***Vytautas SIRIJOS GIRA**

Vilnius, 95. 06. 25/26, naktis

Gerbiamas ir malonus Pone Leonai,

nors kiek ir pavėluotai, noriu Jums padėkoti už tokią puikią staigmeną! Visą Jūsų siuntą gavau labai tvarkingai. Atskira padėka už dedikacijas ant visų trijų knygų.

Po Tamstos telefoninio skambučio pasiskolinau „Varpus“ iš Janytės Rutkauskienės (RS). Skaičiau kone viską nuo pradžios iki galo su didžiausiu įdomumu.

Kultūrologinė, memuaristinė dalis labiausiai įsuko mane į savo verpetą. Apsakymų ir eilėraščių galima dar užtikti šen ir ten, o štai kultūrinio palikimo labai pasigendu. Viktoro Katiliaus bene įdomiausi prisiminimai apie Kauno profesūrą, nors įdomūs ir kiti jo itin subjektyvistiniai esė. Turėjau kiek abejonių, ar ne per anksti dar skelbti jam rašytų laiškų ištraukas (ar net išstisus laiškus), bet turbūt tai kiekvieno autoriaus teisė.

Taip, ką dabar užfiksuojame popieriuje, paliks ir ateinančioms kartoms (kitas klausimas, ar tas kartas dominos seni dalykai?). Kad neatsitiktų kaip su kun. Antano Miluko (ne Miliuko!) archyvais, dviem sunkvežimiais išvežtais į sąslavyną. Girdėjau (jei tai ne piktas liežuvavimas), kad ir Eug. Matuzevičiaus kruopščiai puoselėtą archyvą ištiko panašus likimas (tegu ir be sunkvežimių pagalbos).

O „Varpų“ autorium mielai tapsiu, jeigu *moira Atropos* nenukirps mano siūlo. Tik ką siūlytumėt man pasemti iš mano ne taip jau fotografinės atminties? Daug įvykių, daug žmonių, pernelyg daug, kad viską galėčiau aprėpti.

Ir *last not least* – padėkokite sūnui už knygą, jei tai jis ją siuntė. O jeigu ir ne jis – vis tiek padėkokit!

Nuoširdžiai Tamstos – *V. Sirijos Gira*

Vilnius, 95. 09. 08/09

Gerbiamas Pone Leonai,

ačiū už rugpjūčio 21 d. laišką, radau grįžęs iš Palangos.

Savo temų pasirinkimais aš panašus į Buridano asilą, nežinojusį, iš kurios kupetos ėsti šieną ir žuvusį badu. Katilius – neblogas pavyzdys, parašyta įdomiai ir giliai, tačiau aš tokio idealo, kaip universiteto profesūra, neturiu. Ir, svarbiausia, kad neparašau pačio pirmojo sakinio!

Beje, jau ne į temą. Katilius – nuostabus antikolaboranto pavyzdys. Jokių kompromisų su sovietine valdžia! Tuo Viktoras nusipelnė sau šlovę, o kartu padarė didelę skriaudą lietuvių literatūrai. Argi jis mažesnio talento už Cinžą ar Katiliškį? Ar visada kankinio vainikas atneša dividendus (prastas palyginimas) tautos kultūrai?

Tai tiek nukrypimų nuo temos. O dabar labai konkrečiai: su mielu noru atsakysiu į klausimus, raštu arba asmeniškai (interview).

(...) Nuoširdžiai – Jūsų – *V. Sirijos Gira*

Vytautas Sirijos Gira (dešinėje) ir Algimantas Baltakis prieš prasidedant tradicinei šachmatų partijai. 1996 m.

Vilnius, 96. 01. 28

Gerbiamas ir malonus Kolega ir Bičiuli,
tarp Jūsų ankstyvesniojo laiško (su anketiniais klausimais) ir paskutinio, gauto sausio 25 d., gyvenau kamuojamas graužaties, kad taip ilgai neatsakau į ankstyvesnįjį laišką.

Matote, perskaitęs anketinius klausimus, prisiminiau, kad į tokius pat klausimus per pastaruosius kelerius metus atsakinėjau jau penkis kartus! „Atgimimas“, „Lietuvos rytas“, „Respublika“, „Elitas“ ir „Veidas“ – tuose laikraščiuose ir žurnaluose esu dėstęs visa tai, ko klausiate ir dabar. Aišku, mane ėmė šiurpas galvojant, kad vėl reikės rašyti tą patį, tik kiek kitaip suformuluojant.

Kaip tik ruošiausi rašyti mandagų neigiamą atsakymą, kai – pasisakęs apie tai žmonai – buvau jos subartas. Kas kita efemerinė spauda, o kas kita almanachas (o tokie yra būtent „Varpai“) – argumentas gana rimtas.

Todėl palieku spręsti Jums, juolab, kad, atitrūkęs nuo plunksnos, nieko vertinga negalėčiau šiuo metu pasiūlyti. Esu kadai pradėjęs rašyti romaną (apysaką?), bet veiksmas nuslopo dar neįsisiūbavęs, yra dar keli nespausdinti eilėraščiai (kada buvau poetas), bet ir tų eilėraščių per mažą almanachui. Tad jei nuspręstumėt, kad verta kartoti anketinę išpažintį, tai ir padaryčiau. Tai šiuo metu ir būtų mano įnašas į „Varpus“. Kelias įdomias – įvairių laikotarpių – nuotraukas irgi pridėčiau.

Taigi laukiau Jūsų lemiamo laiško.

Priedu – gal bus įdomu – savo 4-8 metų amžiaus „memuarus“ (imu į kabutes, nes tai juk mažo vaiko prisiminimai, atkurti gilioje senatvėje).

Radau Jūsų pavardę (ir adresą) „Lietuvos aide“. Ne visi to laikraščio bendradarbiai man priimtini (pvz., patologiškai piktas yra Glinskis), užtat labai vertinu kaip rašytoją ir žmogų Saulių Šaltenį. Todėl ir dienraštyje daugiau pliusų negu minusų.

Laukdamas Jūsų žodžių – nuoširdžiai – *V. Sirijos Gira*

P. S. Klausiate, iš kur tas „Sirijos“. Bet tai ne mano išmislas, o autentiška pavardė! TLE IV tomo 10-me puslapyje rasite: Sirijos Gira, Liudas – tikroji Liudo Giros pavardė iki 1940 metų!

Vilnius, 96. 02. 07/08, naktis

Brangus Pone Leonai,
prie penkių mano paminėtų anketų prisidėjo dar Jūsų – šeštoji ir tuoj pat dar dvi! Vieno dienraščio ir „Metų“ žurnalo.

Ir jiems turiu parašyti anksčiau negu Jums – jie derina prie balandžio 12 d., taigi turiu atiduoti tuoj-tuoj, o almanachas išeis gerokai vėliau!

Manau, suprasit padėti ir nepyksit, juoba, kad ne toks mano amžius, kad galėčiau viską padaryti vienu metu. Ir dar turiu problemų su mašinraščiu, o žmona nuvargsta Bibliografijos centre ir taip pat gali padėti mažu pajėgumu. (Dar blogiau su romanu ar apysaka, ten – net fragmentui – reiktų bent porą puslapių pridėti, o su spausdinimu dar didesnė problema. Tad lieka tik anketa, kur arba ištisai kartosiuos, arba imsiu painiotis!)

Mano adresas – a/d 165 – yra abonentinė dėžutė Centriniam pašte (Gedimino prospekte), o Švyturio g. – Antakalny, tad tos gatvės ant voko nerasykite. A/d – patikimiau, o Švyturio 22-10, - kai norėsit mane aplankyti.

Nuoširdžiai Jūsų – *V. Sirijos Gira*

Vilnius, 96. 04. 25/26, naktis

Malonioji Ponia Silvija,

tik vakar gavau Jūsų knygą! Duktė užėjo į Rašytojų Sąjungą – ir jai įteikė. Pats ten nevaikštau, o telefonu man nepranešė. Tad tik dabar galiu Jums padėkoti – ir už knygą, ir už dedikaciją, ir – *last not least* – už knygos temą! Ne tik todėl, kad vienas mano senelių buvo vokiečių – ir, rodos, iš Rytprūsių. Sovietų kariuomenei įsiveržus į Rytprūsius, vyko tikriausias genocidas, mažametės gimnazijų moksleivės buvo prievartaujamos, o po to žudomos, - Rytprūsiuose vyko Paskutiniojo Teismo scenos. Ačiū Jums ir už tai! Mūsųose tie dalykai kažkodėl kukliai nutylimi...

Džiaugiuos užmezgęs su Tamsta neakivaizdžią pažintį. Beje, atsirevanšuoti knygomis nei Jums, nei abiem negaliu – mano lietuviškieji egz. išdalinti bent prieš kelerius metus. Teturiu rusiškų ir lenkiškų savo knygų vertimų, bet vargu ar tai domintų.

Nuoširdžiai Jūsų – *V. Sirijos Gira*

Danutė SIRIJOS GIRAITĖ

1998 05 25

Gerbiamas p. Leonai,

nuoširdžiai atsiprašau, kad mano atsakymai tik paviršiniai ir labai statistiški. Jau pirmą kartą Jums paskambinus minėjau, kad šiuo metu išgyvenu didelę dvasinę krizę, nuo kurios gelbsti vien įtemptas darbas, tad vertimą parengiau. O viešai gilintis į mudviejų su Tėvu santykius kol kas per anksti, sakoma, kad antrieji gedulo metai patys sunkiausi, - mūsų santykių būta painių ir sunkių, mane slegia didelis kaltės jausmas, gyvenu vien raminamaisiais ir prievole šeimai, negaliu sau leisti prabangos rakinėti praeitį ir sargdinti sielą, kol kas kaip galėdama ją malšinu. Dvasios ramybei palaikyti labai nepalankios ir šeimyninės, buitės, darbo aplinkybės. Tikiuosi, kad suprasite ir būsite atlaidus. Dėkoju už dėmesį mano kukliai personai. Kur kas didesnio dėmesio yra vertas autorius kūrinio, kurio ištrauką patikiu Jums. Jis tikrai vertas atskiros publikacijos, gal būtų įmanoma kada išleisti kaip „Varpų“ priedą? Derėtų ir Jūsų rėmėjų skoniui, nes dviračiui čia skiriama nemažai dėmesio. Dar kartą dėkoju, atleiskite, kad uždelsiau. Linkiu visokeriopos sėkmės Jums ir „Varpams“!

Pagarbiai *D. Sirijos Giraitė*

P. S. Pirmajame laiške išsiunčiau kiek kitokį tekstą, jį spausdindama iš naujo, pakeičiau. Jei dar įmanoma, prašau įdėti pastarąjį. Ačiū! *DSG*

P. P. S. Apysakos pamotė nerado, gal Tėvelis tik ketino ją rašyti, nieko neaptikom. Nuotraukų turiu tiktai vieną kitą iš vaikystės, vėlesnės – grupinės nuotraukos iš laidotuvių ir pan. Tų vaikystės nuotraukų nespėju ir negaliu nešti perfotografuoti, gal pakaks tų Tėvo nuotraukų, kurios buvo išsiųstos. Nesifotografuoju jau 20 metų, deja.

Vis dėlto ryžausi įdėti porą nuotraukėlių, siunčiu registruotu laišku. Prašau saugoti jas kaip akies vyzdį – daugiau neturiu, kai susitiksim, atsiimsiu. Vienoje aš su tėvais 1949 m., kitoje – su Tėvu ir broliuku 1953 m.

2000 04 04

Gerb. p. Leonai!

Nesulaukusi Raš. sąjungoje savo nuotraukėlės, labai prašyčiau palikti ją (kitų daugiau neturiu) ir perrašyti „Varpą“ numerį mano vardu pas RS sekretorę. Ten, kur paliekami laišukai nariams. Budintis apačioje sakė, esą perrašyti numerį liko, kitaip nedrįsčiau prašyti. Labai tikiuosi šiemet sulauksianti nuotraukos. Atleiskite, kad renginiuose nedalyvauju – RS klubas man – šarvojimo vieta, deja. Linkiu visokeriopos sėkmės! *D. Sirijos Giraitė*

Jolita SKABLAUSKAITĖ

Gerb. Leonai,

gavau Jūsų namų adresą iš „Audruvės“ poetų. Skaičiau „Varpuose“ jų eilėraščius. Gal ir mano kada nors įdėtumėt, jei atsirastų vietos.

Dabar kuriu fantastinius apsakymus, piešiu, kažkur spaustuvėje įstrigo mano parašytas romaniukas, vis laikiu jo pasirodant. O poezija man – kaip dienoraštis.

Rašytojų Sąjungos leidyklos kvietimu viešiu Šiauliuose, paskui grįšiu į Joniškį. Šį vakarą su eilėraščiais įmetu Šiauliuose į dėžutę. Su pagarba – *Jolita Skablauskaitė*

1995. II. 22

2000. XII. 11.

Gerb. Redaktorai,

renku honorarus invalidumo pensijai gauti. Jūsų žurnale 1996, Nr. 10, p. 105-109 buvo įdėti keli mano eilėraščiai. Prašau atsiųsti į Rašytojų sąjungą „sumelę“.

Iš anksto dėkoju. *Jolita Skablauskaitė*

Mykolas SLUCKIS

1998. III. 26

Gerbiamas Redaktorai!

Siunčiu žadėtą apysaką ir atsakymus.

Apyskaitė tik ką baigta. Suprantama, niekur neišspausdinta. Būsime pirmas, išskyrus mano žmoną ir mašininkę (atsiprašau, kompiuterininkę!), jos skaitytojas. Atsiprašau už taisymus ranka, dar kartą perrašyti, deja, per brangus malonumas. Dar noriu atkreipti dėmesį į svetimžodžius. Vartoju tik lietuvišką transkripciją.

Dėl atsakymų į klausimus... Publicistika man yra įkyrėjusi. Todėl nieko įdomaus nerasite, nebent šį bei tą pradžioje. Apie „grynąją“ literatūrą gal būčiau įdomiau pasamprotavęs. Norėčiau, kad liktų pasiūlytasis pavadinimas.

Dėl nuotraukų... Neišmanau, kokios tiktų, kokias iš mėgėjiškų galima paversti įdomiu kadru. Galėsit pats pasirinkti, jeigu gegužės antroje pusėje susiruoštumėt į Vilnių. Tada ir knygą Jums užrašysiu.

Turbūt nuo to ir privalėjau pradėti. Nuo padėkavonės už Jūsų ir Jūsų žmonos knygas. Kuo nuoširdžiausiai dėkoju. Jūsų knygos „Baltas lapas – lyg altorius“ dar neperskaičiau. Perbeldžiau tik almanachą. Noriu pagirti ir pridurti... Net keista, kad toks dabar egzistuoja.

Jūsų žmonelės knygą perskaičiau. Subtilus žodžio, sakinio jautimas. Detalės, rodos, pasveriamos ant delno. Tai arčiau poezijos. Proza šiais laikais grubi ir agresyvi, švelnesnė lieka nepastebėta. Aš asmeniškai neabejoju, kad tokia reikalinga. Žodžiu, sėkmės!

Mykolas Sluckis (dešinėje) su Jean Paul Sartre ir Simone de Beauvoir prie šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje.

Būkite malonus, Redaktoriau, praneškite, ar šiuos popierius gavote.

Jūsų *Mykolas Sluckis*

Vilnius

P. S. „Atsakymų“ grafika siaubinga. Nesistebėkit – mano romanų rankraščiai daug siaubingiau atrodo. *M.*

Gerbiamas Redaktoriau!

Pagaliau grąžinu „skolą“. Baisiai nuvargau vasarą dirbdamas. „Terminai“ jau ne mano amželiui.

Deja, nepavyko išvengti taisymų. Kol rankraštis akyse, negaliu susilaikyti nebraukiojės ir neprirašinėjęs. Vilniuje mano rašto spaustuvininkai neatmeta, nežinau, kodėl jūsiškiai tokie opūs. Padariau, ką galėjau, jeigu nepatiks – meskit per tvorą.

O „Pokalbio“, jeigu spausdinsit, nepamirškite atsiųsti korektūrą. Su geriausiais linkėjimais!

Mykolas Sluckis

1998. VIII. 24

P. S. „Metimą per tvorą“ supraskim, kaip grąžinimą autoriui. *M. S.*

2000. IV. 14

Mielas Leonai!

Šis atvirukas, berods, irgi „memuarinis“ (1990-ji!). Bet sveikinimas nuoširdžiai išreikštas. Taigi – gerų Jums ir Jūsų šeimai Velykų!

Ačiū už almanachą. Leidžiate vis gražiau, vis solidžiau. Dėl visokių sveikatos nesklandumų šeimoje ilgokai neatsakinėjau į laiškus. Galbūt – jei niekas man nesutrukdys, kaip gerb. Mekas sakė – nereikia planuoti, - vėliau rudenį ir galėsiu pasiūlyti šį bei tą įdomaus. Šiuo metu sėdžiu prie kitokių

savo kūrybinių opusų. Taigi dar kartą linkiu gerų švenčių!

Jūsų *Mykolas*

2002. IX. 5

Miela kolege Silvija,

ačiū už knygą, už lakonišką ir turiningą, supratingą užrašą. Jūs suprantate, kas tau yra kančia, o be jos nėra kūrybos nei kitų supratimo, o tie kiti tai mes, gyveną kituose, o mes savo ruožtu esame kitų dalelė.

Labai reikalinga Jūsų knyga, manyčiau netgi, jog daugeliui Lietuvos žmonių, patiriančių katastrofas, ji būtų lyg ramstis išbrendant iš nelaimių, iš savęs ir kitų prakeikimo.

Šiaip jau galėtumėt užsimoti ir novelėms – ne tik noveletėms. Tam jau reikėtų, labai priartėjus prie savęs, drąsiau nutolti.

Sveikinu Judu abu pasveikusius. Jūsų *Mykolas*

P. S. Atleiskit už chaotišką raštą. Viską man tenka daryti paskubomis.

2002. X. 13

Gerb. Leonai!

Perspausdinkit, o originalą pridėkit (jiems). Ir gal – kopijėlę man? Jei tai nesunku. Elektroninėje eroje aš visiškai beraštis!

Viso *Mykolas*

P. S. Gerb. Leonai,

Jei ši rekomendacija („*Varpų*“ leidžiamai monografijai apie K. Barėną – L. P.-K.) nepadės knygai, tai kaltas būsiu ne aš, o Jūs, pervertinęs mano įtaką dabartinei literatūrinei komunikacijai.

Esu vienuolis be vienuolyno.

Vos įrašiau paskutinę frazę, pradėjo snigti į mano didelį langą. Gaivumas! (...) (*neišskaitomas žodis* – L. P.-K.) Šiaip jau pilkoje buityje. Ne, prietaringas nesu, kartais netgi šypsotis. M.

Mielas Leonai,

Siunčiu rekomendaciją (*vis dar neišleistai monografijai apie K. Barėną* – L. P.-K.).

K. Barėno asmenybė ir kūryba man neformaliai patinka. Poniai Barėnienei galit atsakyti, jog mano Snieguolei sekasi gerai. Deja, to negaliu pasakyti apie savo žmoną Reginą, sergančią sunkia Alzheimerio liga.

Kas liečia tekstą apie Sartrą, prašyčiau laikytis mano noro išspausdinti tik vieną fotografiją, paskui grąžinkit abi man.

Buvo malonu vėl prisiminti Šiaulius, tokį retą ir nuoširdų susitikimą su teisėjais.

Linkėjimai Jūsų Silvijai! *Mykolas Sluckis*

2004. 10. 7

Gerbiamas Leonai!

Dėkoju už knygas. Po truputį skaitau, kai kas jau anksčiau perskaityta. „Žodis“ („Žodi, kuris esi“) – gera proga grįžti prie vardų ir reiškinių, nelengvai išsitenkančių mūsų sudėtingame literatūriniame žemėlapyje.

Norėčiau ir aš kuo nors prisidėti. Deja, pradėtų, įpusėtų, neužbaigtų dalykų turiu ne vieną, bet dėl žinomos priežasties negaliu prisiimti konkrečių įsipareigojimų. Gal vėliau.

Linkėjimų varpininkei Silvijai! *Mykolas Sluckis*

2007. 06. 19

Mielas Leonai!

Siunčiu tekstą, diskelį ir fotografijų keletą. Kaip visada, mano rankraštyje daug smulkių, tikriausiai redaktorius erzinančių taisymų. Bet norėčiau, kad juos įvestumėte nesupainiodamas. Gerai?

Gal būtų buvęs geriau koks gabalas iš stambesnės prozos (apysakos ar romano), bet tai

pareikalautų per daug laiko, kurio neturiu, ir jėgų, kurių jau pristingu.

Ypatingos „pompos“ nenorėčiau. Gal įdėkit tik vieną ar dvi nuotraukas?

Susipažinęs su medžiaga, gal paskambinsit? Linkiu sėkmės! *Mykolas*

2007. 10. 11

Snieguolė SLUCKYTĖ-ŽEMGULIENĖ

2013, balandžio 6 (el. laiškas)

Gerbiamas p. Leonai,

Labai ačiū už siuntinį su dvejais „Varpų“ egzemplioriais.

Kaip gaila, kad mano tėvui nebeteko pamatyt atspausdinto savo romano...

Mus labai nustebino jūsų pasirinkta nuotrauka todėl, kad mudu su vyru būtent ją iš visos gausybės gulinčių stalčiuje parinkome laidotuvėms, ir ji kabėjo prie šarvojimo salės. Ar galėjo būti, kad Mykolas pats jums atsiuntė ją, mūsų padėjėja Eglė niekaip to nebeprisimena.

Būtų įdomu sužinot, jei žinote.

Dar kartą dėkui už mano tėvui rodytą nevienkartinę pagarbą. Ir smagu, kad ir šiame „Varpų“ numeryje tiek daug prasmingos medžiagos.

Su pagarba *Snieguolė Sluckytė Žemgulienė*

2013, balandžio 7 (el. laiškas)

Gerbiamas p. Leonai,

Štai galvosūkis dėl nuotraukos ir įmintas, nors, kai pagalvoji, mistikos, jūsų žodžiais tariant, tik padaugėjo. Man gera žinot, kad taip išėjo, - tarsi pats tėvelis būtų ją pasirinkęs, atsigręžęs į save pačiam kūrybiniam pajėgume, vienoj iš brangiausių jam vietų Lietuvoj ir gyvenime, - Anykščiuose, Jurdziko vienkiemyje, ant Petro Baltrūno klėties laiptelių... Šiandien tos durys į klėtį, man rodos, lyg kokia metafora, lyg vartai į amžiną paslaptį.

O dėl prisiminimų tai kol kas negaliu jums atsakyti, per skaudu dar, taigi žadėt negaliu.

Pats Mykolas memuarinio žanro nuoširdžiai nemėgo, atsiminimų ar biografinių knygų neskaitė ir vengė pats jas rašyti, - jam visa egzistencijos prasmė buvo grožinė literatūra ir dar jos analizė, ten ir išguldyti jo gilieji asmenybės klodai.

Dar kartą ačiū jums, kad tik galėsiu, imsiu skaityt „Varpus“ (tėvelio romaną gi perskaičiau iš rankraščio) – *Snieguolė*

Dainius SOBECKIS

Gerbiamas Leonai,

Dėkoju Kalėdų seneliui už dovanėlę Kristaus gimtadienio proga.

Pieštuku įrašiau paso duomenis ant sutarties bei ją pasirašiau. Mano sąskaita (...).

Malonu su Jumis bendradarbiauti.

Sveikinu Jus Kristaus gimtadienio ir artėjančių Naujųjų metų proga. Linkiu Jums tokios pačios neišsenkančios energijos kaip iki šiol bei kūrybingų metų. *Dainius Sobeckis*

2003 12 23

2013, gegužės 6 (el. laiškas)

Labą diena, gerbiamas Redaktoriau

Siunčiu ateinančių metų „Varpams“ Leonardo Andriekaus anksčiau niekur nepublikuotų eilėraščių pluoštą ir straipsnį „Lietuvių rašytojų draugija Leonardo Andriekaus pirmininkavimo metu“ iš rengiamos knygos apie L. Andriekaus gyvenimą ir kūrybą, kuri turėtų pasirodyti kitų metų antroje pusėje.

2014 m. sueis 100 metų jubiliejus nuo L. Andriekaus gimimo, todėl skaitytojams norėtusi priminti apie L. Andriekų.

Lauksiu Jūsų atsakymo. Linkėdamas Jums geros dienos pagarbiai *Dainius Sobeckis*

Saulius SONDECKIS

2005. IV. 26.

Gerbiamam p. Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Dėkoju už pakvietimą dalyvauti tradicinėje Jūsų leidžiamo literatūrinio almanacho „Varpai“ šventėje Vilniuje. Deja, atvykti negaliu, nes tą dieną koncertuoju Taline.

Jūsų atgaivinti „Varpai“ susiję su man ypač brangiais vaikystės sentimentais. Aš dar ir dabar gerai prisimenu, su kokių džiaugsmu pirmuosius „Varpų“ leidinius 1943 ir 1944 metais sutiko šiauliečiai. Šiaulių inteligentija entuziastingai globojo, rūpinosi ir palaikė šį leidinį. „Varpai“ tais sunkiais karo metais buvo reikšmingas, neįkainojamas įvykis Šiaulių kultūros padangėje. „Varpus“ rėmė ir mano tėvas Jackus Sondeckis. 1943-ųjų metų knygoje yra ir jo straipsnis, skirtas tėvo draugo P. Bugailišio 60-mečiui. Abu pirmuosius „Varpų“ leidinius man pavyko išsaugoti, juos tebeturiu ir dabar. 19-tojo numerio išleidimo proga širdingai sveikinu Jus, „Varpų“ „spiritus movens“, iškilų Šiaulių kultūros veikėją, tikrą Lietuvos patriotą ir talentingą, kūrybingą rašytoją. Žaviuosi Jūsų tauriais darbais, vertai tęsiančiais didžiųjų šiauliečių P. Bugailišio, K. Venclauskio, J. Adomaičio ir kitų šviesuolių prieš daugelį metų pradėtus darbus. Linkiu Jums didžiulės sėkmės ir ilgų, kūrybingų metų.

Jūsų *prof. Saulius Sondeckis*

Šį laišką žmona turėjo Jums perduoti „Varpų“ pristatymo vakaro metu, bet pamiršo pasiimti į renginį, todėl siunčiu paštu. Jūsų S. S.

Stasys STACEVIČIUS

Gerb. Leonai,

pagaliau siunčiu pluoštelį. Jeigu bus per daug, tai pasirinkit savo nuožiūra. Į klausimus, jeigu reikia, mielai atsakysiu.

Su gražiausiais palinkėjimais. Iki. *S. Stasys*

2004. VIII. 28

Gerb. Leonai,

atsiprašau, kad sukėliau papildomų rūpesčių.

Publikaciją reikia sudaryti tik iš šiame pluošte esančių, nes iš ano – per mano neapdairumą – nubyrejo „Lit. menui“ ir „Žiemos žodžiams“. Šitų niekam kitam neatiduosiu. Kad juos kur „Varpai“...

Su geriausiais palinkėjimais – *S. Stasys* nuo Merkinės.

2004. X. 21

2012. VIII. 14

Sveiki, gerb. Leonai.

Siunčiu esė. Duokit žinią, ar tiks. *S. Stasys*

2012. X. 4

Atsiprašau už nenumatytus rūpesčius, bet mano anksčiau atsiųstą „Milda supaisys“ pakeiskit į „Darom traukinį“. Mat „Milda“ buvo užsigulėjusi „Metuose“, paskui paprašiau, kad nurašytų į kūrybinius nuostolius, o jie – pokšt – ir leidžia spalio mėn. Taip jau man karts nuo karto nutinka... Paguodos tiek, kad „Darom traukinį“ gal gavosi geriau už „Mildą“... *S. Stasys*

Antanas STANCEVIČIUS

Gerbiamas Pone Redaktoriau,

Esu senas Jūsų redaguojamo ir Šiauliuose leidžiamo almanacho skaitytojas. Turiu savo bibliotekoje visus nuo pat pirmojo „Varpų“ numerius. Deja, paskutiniojo, t. y. 14-tojo, numerio nei Kaune, nei Vilniuje nepavyko gauti. Tikiuosi, jog Jūs būsite toks malonus ir padėsite man 2000 metų „Varpų“ numerį įsigyti. Aš reikiamus pinigus išsiųsiu paštu.

Su pagarba *prof. Antanas Stancevičius*

2000. 11. 28, Kaunas

Gerbiamas Pone Redaktoriau,

Esu sujaudintas Jūsų dėmesio man ir nuoširdžiai dėkoju už perduotas knygas bei kitus leidinius, kuriuos gavau iš privataus asmens rankų. Jūs mane stumtelėjote į keblią padėtį, nes nieko neperdavėte dėl skolos už „Varpus“. Tai, ką Jūs man perdavėte, yra nepaprastai įdomu. Tos pavardės iškilių plunksnos darbininkų, kurioms skirtos Jūsų knygų eilutės – tai mano jaunystė, primenantį kuo giliausias simpatijas poezijai ir apskritai literatūrai. Dėl to dvigubai mieliau bendrauti su Jūsų raštais.

Antanas Stancevičius

2000. 12. 09.

Enrika STRIOGAITĖ

Prašau atleisti, kad gan ne kultūringai surašiau eilėraščius, t. y. ant vieno lapo po kelis. Norėjau atsiųsti daugėliau, o kelios eilutės lapė pasirodė per brangiai.

Apie save ne ką tegaliu parašyti, nes, deja, nesu tokia jauna, kaip mane pristato. Esminis vėlavimas nėra jaunystė. Todėl, jei galima, apie mane nerašykite nieko.

Su pagarba *E. Striogaitė*

Kaunas, 2002. 10. 11.

Valentinas SVENTICKAS

Mielas Leonai!

Dėkui už laišką ir laikraštį. Gražiai tamstos parašyta. Beje, tą laikraštį, anksčiau Jūs siųstą, susepėjau perduoti Bradūnams iki išvykstant. Jų įspūdžiai iš viešnagės Šiauliuose tikrai gražūs. Savo ruožtu noriu Jums už tą pabuvimą padėkoti, nes tamstos ranką gerai jautėme, būdami Šiauliuose.

Dėl recenzijos. Už pasiūlymą ačiū, bet, mielas Leonai, niekad apie prozą nerašiau, tad ir šįsyk nepasiryšiu. Prašau nepykti. Siūlyčiau kreiptis tuo reikalu į Eleną Bukelienę, kažkodėl manau, kad ji sutiks parašyti apie K. Jankausko knygą.

Tiek. Su pagarba – *Valentinas Sventickas*

1990 m. spalio 2 d., Vilnius

P. Leonai,

Reikia kalbėtis su V. Martinkum, jam 22 d. netinka (dėl A. Vaičiulaičio premijos teikimo tą pačią dieną Pedagog. u-te). *V. S.*

95 06 14

Mielas Leonai,

Marcelijus dviračiu važinėtu, Aido batų numeris 44,5.

Tik mudu suprastume, kas čia parašyta.

Sėkmės! *Valentinas Sventickas*

1997 03 19

Miela ir gerbiama Silvija,
Vakar vakare pašto dėžutėje radau Jūsų „Vilties duris“. Tai naktį ir perskaičiau. Ir išgyventa, ir parašyta. Ačiū. Laikykitės, ir toliau taip laikykitės – su Migle, Niku ir knyga.

Pagarbiai *Valentinas Sventickas*
Vilnius, 2002.VIII.30

Mieli Silvija ir Leonai!
Būkite laimingi ir sveiki per šventes ir po jų. *Valentinas Sventickas*
2003 gruodis

Julius ŠALKAUSKAS

GERBIAMASAI PONE REDAKTORIAU!

Siunčiu Jums atsakymus į Jūsų klausimus mano Motinai. Atsiprašau už techninius nesklandumus spausdinant tekstą kompiuteriu. Tvarkydamas šį tekstą toliau klausinėju ir bandžiau tikslinti faktus su Motina, bet, deja, nedaug ką naujo pavyko sužinoti, lyginant su tuo, kas man buvo žinoma iš ankstyvesnių jos pasakojimų. Todėl teko labiausiai pasikliauti savo atmintimi ir ryšium su tuo tekste gali pasitaikyti šiokių tokių netikslumų. Tačiau Motina tekstą perskaitė ir nieko taisytina nerado. Sutikrinti viską su korespondencija ir kt. rašytiniais šaltiniais neturiu jokios galimybės.

Savo prisiminimus apie Motiną, kaip apie tapytoją, ir jos atsakymų papildymus parašysiu savaitgalį ir tikiuosi išsiųsti pirmadienį. Dar nežinau, kiek ir kaip man tą pavyks padaryti, bet pabandysiu prisiminti ir aprašyti kuo daugiau Jus galinčių dominti faktų. Deja, nesu labai raštingas, nes rašau lėtai ir sunkiai, o, be to, turbūt ir su klaidomis, kaip ir dauguma mano kolegų fizikų.

Esu dėkingas Jums už dėmesį mūsų šeimai, o taip pat už įdomias korespondencijas iš Šiaulių, kurias su įdomumu skaitau *Lietuvos aide*.

Su pagarba ir geriausiais linkėjimais – *Julius Šalkauskas*
Vilnius, 1994 m. sausio 28 d.

Renata ŠERELYTĖ

2012, spalio 1 (el. laiškas)

Gerbiamas Leonai, tik norėjau patikinti, kad iki spalio vidurio atsiųsiu kūrybos ir nuotraukas. Na, gal kompiuteriui tai pasirodė nerimta, ir jis „sušposijo“. (*Iš redaktoriaus laiško rašytojai: „Gavau tuščią laišką, el. p. adresą – jūsiškis. Noriu pasitikslinti: ar čia automatika „sušposijo“, ar iš tikrųjų kažką siuntėt?“* – L. P.-K.).

Pagarbiai *Renata Šerelytė*

2013, balandžio 14 (el. laiškas)

Labai ačiū, viską gavau.

Labai gražūs „Varpai“.

Iki pasimatymo RS klube. *Renata*

Ričardas ŠILEIKA

Siunčiu Jums šitiek tų opusėlių.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais iš Radviliškio ir padėkavone *Ričardas Šileika*

1995. 08. 09, Radviliškis

2000. liepos 5-oji, Vilnius
 Gerbiamas „Varpų“ Redaktoriau,
 Prisiminęs Jūsų užuominą „Varpų“ reprezentaciniame vakare Vilniuje, pagaliau paruošiau keliolikos eilėraščių siuntinukėlį (pridedu ir savo „fizionomiją“, žinoma, jeigu ji bus reikalinga).
 Taipogi siunčiu Erikos Drungytės (jos paprašytas) nuotrauką.
 Be abejonės, džiaugiuosi Jūsų leidžiamu žurnalu, kuris gimsta būtent Šiauliuose. Aš visada slapta didžiuojuosi ir džiaugiuosi tais, regis, nematomais dalykais, kurie duoda brandžiausią derlių.
 Linkėdamas kuo šviesiausių dienų –
 pabėgėlis – bet ne išdavikas – iš Radviliškio *Ričardas Šileika*

Domas ŠNIUKAS

Mielas Leonai,
 siunčiu Br. Railos dienoraščio kopiją, kurią gavau iš p. Danetos. Turiu pasidaręs atsarginę. Atsiprašau, kad taip uždelsiau atsiųsti. Rudenį du kartus buvau įsidėjęs įteikti asmeniškai, tačiau buvau „pririštas“ prie kito asmens ir savo planų neįvykdžiau. Šiandien parašiau laišką p. Danetai, jos taipogi atsiprašiau.
 Mano nuomone, atsiminimai vertingi, ne tik kaip Railos, bet ir kaip lietuvio, patekusio į karo mėsmales. Esama smulkmeniškų vietų, gal jas galima ir praleisti. Bet svarbu išlaikyti tuos puslapius, kurie atkuria jo biografiją, paskutines nepriklausomos Lietuvos dienas, ištrūkimą iš nelaimingojo tarybinių piliečių traukinio ir atsiradimą Paryžiuje.
 Su pagarba *D. Šniukas*
 2000 02 18

Rūta ŠVEDIENĖ

Jus trukdo J. Paukštelio memorialinio muziejaus vedėja Rūta Švedienė. Aš nežinau ar Jūs pažinojote J. Paukštelį, bet kad turite jo gimnazijos dienų nuotraukų, tai tikrai žinau. Ir nuotraukos, ir prisiminimai mums būtų labai reikalingi ir svarbūs, tad gal galėtumėte mums perduoti. Aš labai suprantu, kad ir Jums tos nuotraukos brangios, bet gal paaukosit? Šiuo metu J. Paukštelis nepopuliarus, atrodo, ir nebėra smulkiau besidominčių juo.
 Labai lauksime eksponatų, prisiminimų ar bent atsakymo. Jūsų žurnalo skaitytoja *Rūta Švedienė*
 92. 03. 03, Kėdainiai

Dalia TAMOŠAUSKAITĖ

Skuodas, 2002 08 21
 Gerbiama sis p. Leonai Pelecki-Kaktavičiau,
 kaip ir buvau planavusi (apie tai prieš keletą mėnesių sakiau Jums telefonu), siunčiu pluoštelį savo eilėraščių. Ir drįstu tikėtis, kad nors keletas iš jų tiks Jūsų rengiamam almanachui.
 Aš esu gimusi 1973-aisiais. Dirbu Skuodo rajono laikraštyje „Mūsų žodis“. (...) Esu iš tų, kurie nemoka to, ką padaro, įžūliai brukti, siūlyti kitiems. Tačiau kolega (kadangi kartu dirbame) Stasys Jonauskas sako, kad nereikia laikyti savo eilėraščių – jie turi gyventi savo gyvenimą. Rimantas Černiauskas net yra teigęs, jog perskaičius didesnį pluoštelį mano kūrybos, esą, galima pamanyti, kad tai parašė žmogus, išleids jau keletą knygų. Tad, nors nėra vilties išleisti ir vieną, vis dėlto bandau ieškoti tiems eilėraščiams kelio į pasaulį. Šįsyk – su Jūsų pagalba.
 Su pagarba *Dalia Tamošauskaitė*

Skudodas, 2005 08 26

Gerbiamasis „Varpų“ redaktoriau,

Kaip ir buvome susitarę, siunčiu pluoštelį savo eilėraščių ir esė apie literatūrą provincijoje. Rašyti kokio didesnio darbo apie S. Jonauską, kaip ir sakiau, bent jau kol kas neturiu laiko – artėja egzaminai. Labai džiaugsiuos, jeigu visa tai, kas įrašyta diskelyje, Jums patiks ir tiks almanachui. Jei netiks esė, būtų gerai, jei apie tai pranešumėte. Ko nors panašaus seniai buvo prašęs „Nemunas“, tad pasiųsčiau ten. (...)

Pagarbiai – *Dalia Tamošauskaitė*

Artūras TEREŠKINAS

Vilnius, 2002. 01. 04

Algimantas Kezys pasiūlė nusiųsti mano parašytą jo knygos recenziją Jums. Tą ir darau. Priedu ir Kezio laišką Jums, kurį jis atsiuntė man elektroniniu paštu.

(...) Su pagarba, *Artūras Tereškinas*

Jurgis TORNAU

1991. VIII. 14

Gerbiamas Tamsta,

Jūsų laiškas pasiekė Vilniaus universiteto Mokslinę biblioteką tik VIII. 12. Vilniaus paštas nepastatė nė savo antspaudo, matyt, gėdijosi.

Malonu, kad gražus almanachas „Varpai“ susidomėjo dr. V. Dargužu, kilusiu iš Šiaulių apylinkės. Jis tikrai yra pagarbos vertas tautietis, neužmiršęs Tėvynės ir juodžiausiais laikais.

Manau, kad apie šią itin vertingą kolekciją geriausiai parašytų pats jos autorius. Specialisto žodį galėtų tarti prof. Č. Kudaba, nes yra su rinkiniu gerai susipažinęs. Dėkoju už pasiūlymą man, bet aš šiuo atveju tik buvęs administratorius, todėl nenorėčiau visur kišti savo trigrašio.

Beje, rugsėjo-spalio mėn. dr. V. Dargužas ketina atvažiuoti į Vilnių ir dalyvauti iškilmėse, skirtose jam. Jei šiuo metu parašytumėte jam, manau, laišką dar gautų. Jo adresas: (...) Su pagarba *Jurgis Torna*

Jurgis USINAVIČIUS

Gerb. bičiuli Leonai,

kaip kalbėjome RS suvažiavime, siunčiu ištraukėlę iš kompiuteryje esančios beveik parašytos knygos „Karalių kaimas“. Paėmiau ištraukas apie Petrutę ir jos nuodėmes. Anksčiau LM spausdino „Jeronimas važiuoja pasipiršti“ (lyg ir nieko). Gal Jums ir „Petrutė“ tiks. Jei kas – paskambyk.

Linkiu Tau, Leonai, ir Tavo žmonelei sveikatos, gerų šių metų. Likite kūrybingi! Nuoširdžiai – *J. Usinavičius*

2003 01 20

Gerb. bičiuli Leonai,

Pirmiausia – sveiki! Į diskelį surašėm viską apie Petrutę ir jos „nuodėmes“. Darykite taip, kaip Jums išeina. Jokių pretenzijų neturėsiu, bet būsiu dėkingas. Romaną „Karalių kaimas“ baiginėju, bet kartu rašau ir kitą. Turiu parašęs knygą vaikams. Viena leidykla žada leisti.

Linkiu Jums kūrybinės sėkmės, sveikatos. Ačiū už dėmesį. Nuoširdžiai – *Jurgis*

2003 10 20

Judita VAIČIŪNAITĖ

2000. 02. 14

Gerb. Vyriausiasis redaktorium,
ačiū už pakvietimą dalyvauti „Varpų“ almanache.Į klausimus man žymiai lengviau atsakyti raštu. Mielai atsakysiu į atsiųstus klausimus. Norėčiau tik truputį laiko kūrybai. Įdomu, iki kada ją reikėtų atsiųsti? Nuoširdžiai, su pagarba *Judita Vaičiūnaitė*

Gerb. red. p. Leonai,

atsiprašau už tokį ilgą vėlavimą. Turiu rimtų sveikatos problemų. Jūsų klausimus truputį sukeičiau ir jų neperrašiau, todėl įdedu atgal Jūsų laišką. Nuotraukas išsiųsiu kitam voke. Su geriausiais linkėjimais – *Judita Vaičiūnaitė*

2000. IX. 7.

Gerb. redaktorium,

siunčiu nuotraukas, kurias norėčiau gauti atgal. Vienos didelės tiesiog neradau. Gal užteks.

Tekstus išsiunčiau redakcijos adresu rugsėjo 7 d. Su pagarba – *Judita Vaičiūnaitė*

2000. IX. 11.

Juditos Vaičiūnaitės pirmoji komunija. Pirmoje eilėje iš kairės: Genutė Pukytė (tremtinė), būsimos poetės mama Adelė Vaičiūnienė, kunigas Juozas Vaičiūnas, Teofilija Vaičiūnienė, Petras Vaičiūnas. Antroje eilėje: Dalia Vaičiūnaitė, Arnas Osvaldas Vaičiūnas, Judita Vaičiūnaitė. Fotografuota Vilniuje dėdės kunigo Juozo Vaičiūno bute Dominikonų gatvėje. 1948 m.

Judita Vaičiūnaitė (dešinėje) su kolegomis. Iš kairės: Tomas Venclova, rusų poetė disidentė Natalija Gorbanievskaja (Paryžius), švedų poetas Tomas Tranströmer, estų poetas Jaan Kaplinski, latvių poetas Knutas Skujenieks. Krokuva, 1997 m. spalio 4 d.

Kęstutis Brunonas VAIŠVILA

Klaipėda, 2007. 08. 06.

Gerbiama p. Leonui –

Pagal Jūsų pageidavimą pakalbėjau su K. Jankausko sūnumis.

Aleksandras Jankauskas turi savo tėvo K. Jankausko prieškarines knygas ir sutinka, kad Jūs jas spausdintumėt. Duos raštišką sutikimą.

Zigmas Jankauskas sako, kad knygas galima gauti ir bibliotekose (gal M. Mažvydo bibliotekoje Vilniuje?). Irgi sutiks, kad Jūs jas spausdintumėte.

Su pagarba Jums Kęstutis Vaišvila

Klaipėda, 2007. 08. 17.

Gerbiama p. Leonui –

Labai dėkingas Jums už knygą ir „Varpų“ almanachą.

Įvykdžiau Jūsų pageidavimą ir nusiunčiau Amerikos laikraščio kopijas Zigmui bei Aleksandrui.

Linkiu Jums tolesnės kūrybinės literatūrinės sėkmės ir mūsų bendravimo.

Visada Jūsų Kęstutis Brunonas

Feliksas VAITIEKŪNAS

Vilnius, 2003 m. liepos 7 d.

Gerbiama p. Leonai,

Jūsų laiškas mane pasiekė, dėkingas, kad suradote laiko pasidomėti. Liepos 4 d. oro paštu

pasiunčiau vieną vertimo egzempliorių G. Kanovičiui į Izraelį. Originale autorius padarė vieną loginę klaidą, reikėtų atsisakyti pastraipėlės, gaila, kad ir aš tik baigęs versti pajutau tą nelogiškumą. Manau, kad dar šią savaitę gausiu iš jo atsakymą elektroniniu paštu ir tuoj pat pasiųsiu Jums vertimą ir originalą. G. Kanovičius žada atvažiuoti į Lietuvą rugpjūčio viduryje ir, be abejo, kaip ir kasmet, važiuos į Nidą.

Šiltų, saulėtų vasaros dienų – *Feliksas Vaitiekūnas*

Vilnius, 2003. 07. 21

Gerbiamas pone Leonai,

pagaliau gavau autoriaus aprobavimą – viena pastraipa išbraukiama. Siunčiu ir disketę, gal Jums pravers.

G. Kanovičius į Vilnių atskrenda rugpjūčio 6 d., o 7 jau išskrenda savaitei į Maskvą, o rugsėjo 16 d. ketina dviem ar trim savaitėm važiuoti į Nidą.

Gražių, saulėtų vasaros dienų! *Feliksas Vaitiekūnas*

P. S. Apsakymas „Kamanų žvangesys saulėlydyje“ išverstas iš 2002 m. Jeruzalėje išleistos knygos „Vaidai sutemose“. Tokiu pat pavadinimu apysaka ir 6 apsakymai pernai išleisti ir Vilniuje, Rašytojų sąjungos leidykloje.

Arvydas VALIONIS

Gerbiamas Leonai,

dėkingas už dėmesį latvių literatūrai ir vienam žymiausių jos kūrėjų – Irmantui Zieduoniui.

Pranešu savo duomenis: (...).

Su artėjančiu kūrybingu pavasariu. Pagarbiai, *Arvydas*

2006 03 23

Rimantas VANAGAS

Gerbiamas Leonai!

Ačiū už laišką, kuris buvo netikėtas ir todėl labai malonus! Ačiū ir už gerus žodžius, kurie šiومت labai nedažni! Vaižganto premija, aišku, man suteikė nemažai džiaugsmo, nors puikiai suprantu, kad jokia premija neišmokys geriau rašyti... Pats Vaižgantas man, anykštėnui, labai priimtinas, o ypač jo nuostata „būk koks nori – baltas ar raudonas, tik nebūk padliecas!“

Jūsų pasiūlymas ką nors duoti ar specialiai parašyti „Varpams“ nėra neįgyvendinamas, nusiusčiau gal netgi labai greitai, tik norėčiau tiksliau žinoti, į kokią apimtį turėčiau orientuotis? Tai palengvintų medžiagos pasirinkimą. Pačius „Varpus“ esu matęs, bet tai buvo senokai, ir aš mielai pavartyčiau šviežesnę numerį. Tad jeigu Jums tai nesudarytų didesnių keblumų ar nuostolių, mielai paskaityčiau! Anykščių aplinka ištis sava ir žavi, nors kai kada kai ko labai pasigendu, o būtent: artimesnės sielos žmonių, geros bibliotekos su lituanistine ar istorine medžiaga, senesnių spaudos leidinių. Labai dažnai būna, kad mano darbai įstringa vien dėl šių trūkumų – ir nori nenori turiu belstis į Vilnių, sugaišti nemažai laiko. Bet ką padarysi? Juk už viską gyvenime reikia mokėti...

Su Baltakiais aš irgi senokai draugauju, irgi – nuo Nidos laikų, kartu žvejodavome jau prieš gerus dvidešimt metų. Ne sykį ir ne du kartu važinėjome į literatūrinius vakarus, Algis rašė man rekomendaciją stojant į Rašytojų sąjungą 1983-aisiais, o pastaruoju metu dalyvavo ir gerą žodį pasakė mano knygos pristatyme Anykščiuose, paskui – Rašytojų sąjungoje. Taigi jaučiamės artimi ne vien todėl, kad esame kilę iš to paties krašto...

Tas namas Anykščių pakrašty, kuriame kartkartėm poilsiauja rašytojai, nėra labai jau prastas, pirmame aukšte veikia nebrangi kavinukė, čia pat Šventoji. Tas gandas apie apatinėje salėje rengiamas laidotuves yra aiškiai perdėtas, ji išnuomojama vestuvėms, jubiliejams ir pan., tik ne laidotuvioms!

Matyt, nuomonė apie rašytojų nepageidaujamą kaimynystę bus atsiradusi tik dėl to, kad salėje galėjo būti surengti kokie nors gedulingi pietūs, bet ne daugiau. Nemanau, jog tai būtų rimta problema. Jei žadate apsilankyti Anykščiuose, padėsiu kuo galėdamas, laiku save netgi šiokiu tokiu gidu – esu išvedžiojęs gausybę svečių, ypač užsieniečių. Tačiau Anykščių žavumas prasideda tik pavasarį...

Jei, kaip rašote, turite „pluoštą klausimų“, pasistengsiu operatyviai į juos atsakyti! O gal Jūs naudojate elektroniniu paštu? Tai labai pagreitintų mūsų susirašinėjimą. Mano e-mail (...) Nors paprastas paštas dabar irgi veikia puikiai.

Siunčiu nuoširdžiausius linkėjimus nuo pusnėmis užverstų Šventosios krantų! *Rimantas*
2003. 02. 17

Gerbiamas Leonai,

Nuoširdžiausiai dėkoju už galingą siuntą!

Dabar kiekvieną vakarą neužmiegu, nepaskaitęs „Varpų“, o jie mane, atvirai pasakius, gerokai nustebino – aukštu profesiniu lygiu, autoriais ir kt. Ačiū ir už judviejų su žmona knygas, jos dar laukia atidesnio skaitymo. Turėčiau savo ruožtu Jums kai ką nusiųsti, bet, kiek pamenu, sakėte, jog paskutiniąją mano knygą jau turite? O poezijos knygelė, kaip žinote, nebešviežia... Užtat tikiuosi, jog neilgtrukus turėsiu ir kai kokių naujienų...

Jūsų klausimų buvo tiek daug, kad aš vos vos juos įveikiau... Bus įdomu išgirsti, ar atsakymai bus kam nors reikalingi? Nuotrauką ir kokį nors kūrinių išsiųsiu tuoj sugrįžęs iš kelionės (išsidanginu ryt, grįšiu balandžio pradžioje), kažkodėl nusprendžiau, jog tai nėra degantis reikalas – ypač kai pastarosiomis dienomis lakstau it įkirptas...

Sėkmės! *Rimantas*

Anykščiai, 2003. 03. 19

Gerbiamas Leonai!

Atsiprašau, kad tik dabar prisiruošiau išstęsti savo pažadus. Per tą laiką ne tik parašiau naują tekstą, kurį siunčiu Tamstos nuožiūrai, bet ir išleidau porą knygelių... Kadangi jau kuris laikas nebegaunu stipendijos, esu priverstas verstis per galvą, neišbrendu iš visokių nelemtų straipsnelių – ir, savaime suprantama, skolų. O čia dar toks karštis! Kaip bebuvę, kapstausi savo projektuose toliau, nes kitos išeities nematau...

Su karštais linkėjimais nuo gaivių Šventosios krantų – *Rimantas*

Anykščiai, 2003. 07. 31.

!

Dėkoju už geranoriškumą ir visa kita...

Su linkėjimais nuo pumpuojančių Šventosios krantų – *Rimantas*

2004. 04. 24.

Laima VASAITIENĖ

1990 m. liepos 7 d.

Gerbiamas pone Leonai,

nustebau ir nudžiugau, gavusi Jūsų laiškėlį su sutartimi. O aš maniau, kad mano brangiausią Auksutę jau visi pamiršo...

Ačiū, labai ačiū Jums, ačiū už mano brangios dukrelės kūrinių išspausdinimą „Varpuose“.

Jei yra „Varpų“ fondas, tai aš į jį pervesčiau honorarą. Tegu stipriau gaustų „Varpai“, kad mano dukrelė juos išgirstų...

Baigdama linkiu Jums ir Jūsų šeimos nariams daug laimės, pasisekimo ir sveikatos.

Visada Jums dėkinga *Laima Vasaitienė*

Sofija VEIVERYTĖ

Mielas ir Gerbiamas Bičiuli,
Pačios geriausios kloties, sveikatos ir pasisekimo
Jums nuoširdžiai linki

Sofija Veiverytė

P. S. Dėl ilgai užsitęsios ligos negalėjau atsakyti į klausimus.
Vilnius, 2008. 12. 17.

Vytautas VETEIKIS

„Varpų“ almanacho redakcijai
1990 m. liepos 16 d. sukanka 100 metų nuo kompozitoriaus, pedagogo ir publicisto Juozo Karoso gimimo.

(...) J. Karosas bendradarbiavo tuometiniuose „Varpuose“, 1943 metų knygoje buvo publikuotas platus jo straipsnis „Lietuvių muzikinė kultūra“ ir muzikinio gyvenimo kronika, panašios medžiagos buvo ir 1944 metų knygoje. (...)

Pateikiamas pluoštas parašytas Šiaulių aukštesniosios muzikos mokyklos 50-mečio proga ir kaip tik atitinka J. Karoso laikotarpį Šiauliuose. Medžiaga, be abejo, reikalinga tam tikro pritaikymo „Varpams“, kas nesunku būtų padaryti iš principo sutarus su Redakcija dėl jos publikavimo. Būtų gerai šį sutarimą pasiekti kuo greičiau, nes kalbama sukaktimi domisi „Pergalės“ žurnalo redakcija (red. A. Baltakis pagal kilimą J. Karoso kaimynas), ir reikia turimą medžiagą atitinkamai paskirstyti.
Vytautas Veteikis

Drg. Leonai!

Peržiūrėjau medžiagą, apie kurią kalbėjome. Ji iš tikrųjų sausa, dargi per skubotumą iki galo nesuredaguota, nepataisyta. Stačiai tokio pavidalo „Varpams“ aiškiai netinka.

Ją būtina pertvarkyti į du gabalus. (...)

Aš dirbu gana greitai, bet būtina žinoti, kiek turėčiau laiko, jį skaičiuojant iki tol, kol galutinai redaguosit atidavimui į gamybą.

Įduodu ir įvadinį skyrių „Šiaulių muzikinė kultūra iki 1939 m.“ (...) Būsiu dėkingas už perskaitymą.

Bandysiu sumesti pastabėlių apie „Varpus“, dėl to pirmiausia bėgu jų įsigyti, nes turėtajį egzempliorių padovanojau Karosaitėms.

Dėkingas už būsimą vargą. *Vytautas Veteikis*

1989. 10. 25.

P. S. Prašom pažymėti (ne tekste) reikalingesnes vietas.

Gerb. Leonai!

Perduodu iš pagrindų perdirbtą rankraštį, kuriame pateikta labai daug naujos lituanistinės medžiagos, iki neišvengiamo minimumo sumažintos „revoliucijos“, nors iš istorijos jų neišbrauksi. Be to, rašinio tema – „Zubovai“, tad ir reikia juos parodyti daugmaž tokius, kokie jie buvo. Jeigu ir šitas variantas pasirodys netinkamas, būsiu priverstas kapituluoti...

(...) Sėkmės! *Vytautas Vetaikis*

1991. 10. 06.

1992. 09. 06.

Gerb. Leonai!

Į Vilnių buvo atvažiavusi (iš JAV) iš Šiaulių krašto kilusio literato Stasio Lauciaus-Laucevičiaus (Vargšo brolio) duktė. Ji jau senyva, sunkiai bevaikščiojanti, tad Šiaulių nepasiekė, viešnagę sutrumpino. Lankėsi tik Kaune, poetės R. Skučaitės patarimu atvežtas jos tėvo kūrybos knygučių

(rankraščių bemaž neturi) atidavė Maironio muziejui. Taip papasakojo Šiauliuose gyvenęs jos brolis, kuris su viešnia pasimatė Vilniuje. (...)

Kai kuriuos S. Lauciaus kūrybos rinkinėlius, kaip jau esu pasakojęs, turi mūsų Višinskio biblioteka. Kadangi jo kūrybos išleidimo klausimas lyg ir atpuola, ar mes imsime jos pagarsinimo „Varpuose“, kaip buvom iš karto sumanę? Jeigu taip, aš susipažinčiau su tuo, kas yra bibliotekoje. O gal tik po to pasižiūrėjimo sprendime? Prašome apie tai pagalvoti. *Vytautas Veteikis*

P. S. Atsiprašau, kad medžiagą apie Zubovus pateikiu taip prastai.

Vaclovas VINGRAS

Mielas Leonai,

Atsiprašau Tavęs dėl to Eduardo Juchnevičiaus dramos rankraščio. Man išėjo pagal tą garsiąją patarlę „Devyni amatai, dešimtas – badas“.

Manyčiau, Leonai, supranti, kad mano profesija – techninė, ir LIMTI Šiaulių filiale aš visų pirma dirbu dėl to, kad užsidirbčiau duoną sau ir savo šeimai. Veikla Kultūros rėmimo fonde ar kurioje kitoje visuomenės organizacijoje – tai veikla po darbo arba nuvagiančią laiką nuo jo. Gal dėl to nereikėtų ant manęs pykti, jei ko ir nesusėju.

Šiandieną visuomeninio gyvenimo struktūros ir samprata esmingai keičiasi, todėl, manyčiau, kiekvienas turėtų pasverti ne tik savo visuomeninės raiškos polinkius, bet ir galimybes juos realizuoti. Aiškiai matau, kad su dabartiniu tiesioginio ir visuomeninio darbo krūviu „Varpo“ („Varpų“ – L. P.-K.) redakcinės kolegijos darbe dalyvauti negalėsiu.

Jei Kultūros rėmimo fondo atstovas kolegijoje būtų pageidaujamas, tai, apsvaistę fondo miesto taryboje, deleguotume kitą asmenį.

Pirmasis įspūdis, peržvelgus pirmąjį „Varpo“ („Varpų“ – L. P.-K.) numerį, geras. Norėtusi, kad kuo daugiau šiauliečių jį skaitytų. Be abejo, laikui bėgant, Šiauliuose daugės ne tik laikraščių, bet atsiras ir naujų žurnalų. Įvertinant tai, norėtusi, kad Almanachas eitų tuo keliu, kurį, tegul ir aštriai, išdiskutavome prieš metus laiko ir kuris nusakytas Tavo „Vietoj manifesto“. Aš pats tegaliu pakartoti tai, ką tada esu sakęs: „Į gylį!“; tada „Varpų“ palikimas nebūtų vienadienis ar seklus, tuo jis galėtų išsiskirti iš esamų ar būsimų leidinių.

Jei Dievas ateity duos sveikatos ir laiko, gal ir aš ką „Varpams“ parašysiu. (Ar tiks – žinoma, kitas dalykas.)

Linkėdamas Tau, ir kaip Almanacho sudarytojui, ir kaip žmogui, kuo geriausios kloties ir pasveikindamas su pirmuoju „Varpų“ numeriu

Vaclovas Vingras

Anot Tavęs, Kultūros fondui atstovaujantis veikėjas.

Bet čia aš, Leonai, nepiktai. Patikėk

1989 m. spalio 7 d.

Vladas VYŠNIŪNAS

Gerb. Redaktorium!

Netolimoje ateityje ketinu būti Šiauliuose ir ta proga norėčiau pasiūlyti Jūsų almanachui keletą apsakymų. Deja, nežinau ar pavyks surasti gyvą asmenį, težinant a/d numerį?

P. S. Esu radviliškietis. 1935 m. lankiau Šiaulių Valst. berniukų gimnaziją. 1946-1961 m. teko „pasisvečiuoti“ Gulago pragare. 1990 m. „Periodika“ išleido mano atsiminimų knygutę „Šiaurės eskizai“. Noriu Jums pasiūlyti dar niekur nespausdintų apsakymų iš ciklo „Alkanoji stepė“. Mano adresas: (...)

Su pagarba – *Vladas Vyšniūnas*

Klaipėda, 1993. 03. 05

Vladimiras ZUBOVAS

Kaunas, 1990. I. 13

Dėkoju už laišką ir „Varpus“. Nebuvau jų matęs. Labai vertingas leidinys. Džiaugiuosi sumanymu nušviesti Zubovų veiklą Lietuvoje. Medžiagos turiu. (...)

Gal Jūs, maždaug susipažinęs su medžiaga, pagalvotumėt, kuo aš dar galėčiau padėti. Gal pavasarį? Dabar esu labai užimtas, ne tik politikos stebėjimu. Dirbti dar galiu, nors jau persiritau į devintą dešimtį, bet laiko vis trūksta...

Su geriausiais linkėjimais ir pagarba *V. Zubovas*

Kaunas, 1990. X. 30

(...) Gerb. V. Veteikiui nurodžiau šaltinius ir literatūrą apie Zubovus. Žadėjau padėti. Tačiau „Santara“ buvo pasišovusi perspausdinti Leono Rozgos apybraižą iš „Vienybės“. Kiek pagedagavę davė man paskaityti. Pasakiau, kad rajonui apybraiža buvo labai gera, bet pasaulio skaitytojui reikia kitaip rašyti. Kiek pakalbintas sutikau pats parašyti. Darbas eina prie pabaigos. Manau, kad V. Veteikis galėtų parašyti pats, kitokiu aspektu negu Rozga ir aš. (...)

Linkiu „Varpams“ sėkmės

su pagarba *V. Zubovas*

Aldona ŽEMAITYTĖ

2007.10.19 (el. laiškas)

Mielas kolega Leonai,

ačiū už siuntą, kuri mane pasiekė dar Merkinėje. Ypač ja džiaugiasi mano vyras, tuoj puolė skaityti. Jis labai susidomėjęs Jankumi, perskaitė du „Varpų“ numerius (vieną turėjome, vieną gavom iš Jūsų), labai nori pačios pradžios ir tęsinio. Kaip padaryti, kad ir aš galėčiau perskaityti visą romaną?

„Varpai“ yra solidūs. Aš turbūt Jums, o gal ir viešai rašiau, kad jie lenkia „Metus“.

Linkiu gyvuoti ilgai ir kūrybingai. Nuoširdžiai – *Aldona Ž.*

Algimantas ŽIŽIŪNAS

Vilnius, 89. II. 28

Mielas Leonai,

prisiunčiu pageidaujamos poetės, dramaturgės V. Jasukaitytės 3 portretus. Kas atliks, gerai būtų kad gražintum, nes jos negatyvų šiuo metu nerandu. O nuotraukų gali prireikti.

Su geriausiais kūrybiniais linkėjimais *Algimantas*

Gerb. Leonai,

Štai ir nuotraukos, kurių belaukdamas, ko gero, ir akis pražiūrėjai. Atleisk. Kasdien fotografuoju, bet toli gražu neturiu galimybių kasdien daryti nuotraukas. Prisiunčiu tuziną – 13. Tikriausiai rasi kažką tinkamo. Pas ponią Šalkauskienę buvau jau tris kartus. Du pirmuosius – fotografavau. Trečiąjį nunešiau parodyti, užrašyti prisiminimus, keletą padovanojau. O prisiminimų gausybė. Gali pasakoti nuo ryto iki vidurnakčio. Sužavėjo tai, kad jau beveik 50 metų, kai miręs vyras, o vis dar meilė neišblėsus!..

Dar teko matyti naujų nuotraukų, pirmuosius sykius ištrauktų iš archyvo. Todėl eisiu dar, ko gero, ne vieną kartą, juolab, kad tarp mūsų gražūs, pagarbūs santykiai. Bet tau siūlyčiau nelaukti naujų nuotraukų, nes nežinia kada surasiu laiko pas ją nuvykti.

Su geriausiais kūrybiniais palinkėjimais *Algimantas Ž.*

89. XI. 13

IŠEIVIJOS KŪRĖJŲ LAIŠKAI

Kazys Daugėla užfiksavo žymiausius išeivijos menininkus ir išskirtines kultūros asmenybes. Tai tik viena iš daugelio „Varpams“ atsiųstų nuotraukų. Iš kairės: Antanas Gustaitis, Pranas Lembertas, Birutė Pūkelevičiūtė, Stasys Santvaras, Marija Gimbutienė, Jackus Sonda-Sondeckis, Stasė Daugėlienė, Jurgis Gimbutas, Viktoras Vizgirda.

Kazys ALMENAS

College Park, December 13, 1989

Nesmagu girdėt, kad mano atvežtos knygos negavote. Man tuo sukeliate ir nemažą galvosūkį, būtent – kam aš ją (įskaitant ir laišką) palikau? Deja, dabar tiksliai neatsimenu. Atrodo man, kad palikau ją vienam iš „Nemuno“ bendradarbių, bet negalėčiau prisiekti. Mat buvau su šeima, pagrindinis tikslas buvo pastatydinti tėvui paminklą, buvo daug kitų reikalų, tai šituo atsikračiau gerai progai pasitaikius.

Kitas reikalas, kad neturiu knygos, kurią galėčiau atsiųsti. Siūlau tad dvi išeitis. Viena – visas knygas (berods) turi Maironio Lit. muziejus Kaune. Gal duotų nusikopijuoti? (...) esu jų davęs mano giminėms (nežinau ar jie beturi), jie – Vilniuje: (...). Antra išeitis – perspausdinti iš „Akiračių“. Siunčiu keletą publikacijų, kurios gal turi savotišką istorinį interesą. Atseit, rašytos prieš kelis metus, (dabar) Lietuvos padėtis aiškiai pasikeitė. (...)

Kiek pamenu, pridėjame laiške buvo ir fotografija. Taigi įdedu vieną (ir) į šį. Linkiu daug Jums sėkmės. *Kazys Almenas*

3/3/90

Negaliu Jums duot, ko neturiu. Paskutinį turimą egzempliorių siųst nenoriu. Nesuprantu, kodėl Maironio muziejus negali padėti? Gi tai kultūrinė įstaiga. Aš būsiu Lietuvoje gegužės mėnesį. Paprašysiu jų asmeniškai.

Taigi – sėkmės Jums ir gal pasimatysime. Su pagarba *Kazys Almenas*

Leonardas ANDRIEKUS

Brooklyn, 1994. I. 4

Malonus Redaktoriam,

Jūsų bičiulišką laišką neseniai gavau ir džiaugiuos, kad mane atsiminėte.

Deja, apie Antaną Tulį mažai ką tegaliu parašyti. Tiesa, jį pažinau asmeniškai. Esu kelis kartus susitikęs. Kai buvau Lietuvių Rašytojų draugijos pirmininku, su Tuliu susirašinėjau. Jis sakėsi testamentu užrašęs Draugijai gerą pinigų sumą, bet po jo mirties nieko negavome. Žmona Faustina Tulienė (gal dar gyva) pranešė, kad visas palikimas reikalingas jai pragyventi senatvėje.

Žinojau, kad Tulys yra visiškas ateistas, bet nekovingas ir su kunigais, ypač manim, labai mandagus. Jis taip pat gražiai sugyveno su didžiai pamaldžia žmona Faustina. Pinigų buvo susitaukę, laikydami viešbutėlius svečiams Floridoje. Savo novelėmis kaip bendradarbis rėmė *Aidus*. Taip pat ir prenumerata. Draugavo su Ant. Vaičiulaičiu ir dail. Petru Kiaulėnu. Abu jau mirę. Gal Vaičiulaitienė rastų Tulio laiškų, rašytų jos vyrui Antanui. Jos adresas: (...). Tai tiek galiu Jums parašyti apie Antaną Tulį. Apie jį labai daug žinių galėtumėte gauti iš Vlodo Kulboko – jų šeimos draugo: (...).

Aš negaliu, nesu pajėgus paremti Jūsų „Varpų“ raštais. Linkiu sėkmingų 1994 metų. Jūsų *Leonardas Andriekus*

Brooklyn, 1994. I. 20

Mielas Bičiuli,

Išsiuntęs Jums laišką, „Aidų“ rankraščiuose radau Antano Tulio nuotraukų: 1. Su žmona Faustina. 2. Neiškaitomo dailininko (atrodo, Petro Kiaulėno) portretas (anglim?) ir P. Kiaulėno darytas kitas A. Tulio portretas rašalu (apie 1950-1952). Visa tai kadaise atsiųsta „Aidams“.

Tos nuotraukos yra didesnio formato ir, atrodo, kad geriausiai bus, jeigu jas įduosiu Tėv. Astijui Kungui (iš pranciškonų vienuolyno Kretingoje, Vilniaus 2), kuris į Lietuvą grįš vasario 19 d. Jis Jums parveš. Vienuolyno tel. (...). Su juo susisiekitė. Tikiuos, kad Vladas Kulbokas pateiks Jums gausesnės medžiagos apie Antaną Tulį.

Su sveikinimu – Jūsų *Leonardas Andriekus*

Brooklyn, 1994. 02. 12

Brangus Bičiuli,

Išėjo taip, kad kun. Astijus Kungys, kuris turėjo parvežti Jums Antano Tulio nuotraukas, neatvyko. Tas nuotraukas įdaviau kun. Pauliui Bytautui, Vytauto bažnyčios rektoriui Kaune. Iš jo paimsite tas nuotraukas arba kitaip susitarkite. Telefonas: (...).

Su sveikinimu *Leonardas Andriekus*

Brooklyn, 1994. 04. 14

Malonus Redaktoriam,

Labai įvertinu Jūsų nuoširdumą. Jūsų redaguojamų „Varpų“ dar nebuvau matęs. Džiaugiuos dar vienu kūrybos žiedu iš Lietuvos. O jų tiek daug, tiek daug! Linkiu Jums ištesėti, nors tai nelengva.

(...) O Jums, kaip prašėte, siunčiu nuotrauką ir ranka perrašytą eilėraštį. Be to, gaunate ir visą rinktinę. Būčiau dėkingas, kad almanachui iš jos parinktumėte eilėraščių. Po rinktinės nieko naujesnio nesu parašęs. Be to, juk mano amžiuje sunku ir berašyti ką nors tikrai naujesnio. Įdėdami kelis eilėraščius, tuo pačiu primintumėte ir rinktinę. Ten juk visa esmė. Pagaliau atsakyčiau ir į klausimus, jei pateiktumėte.

Baigdamas visa širdim linkiu Jums laimingo gyvenimo ir visokio gėrio. Jūsų *Leonardas Andriekus*

Leonardą Andriekų (kairėje) aplankė svečiai iš Lietuvos – Judita Vaičiūnaitė ir Vytautas Kubilius. Niujorkas, 1987 m.

Brooklyn, 1994. 09. 24

Brangus Bičiuli,

Buvau kiek nutilęs. Atleiskite. Nutildė dažnos mirtys tiek vienuolinėje bendrovėje, tiek visuomenėje. Štai nebėra dr. Ričardo Pakalniškio Vilniuje ir dr. Juozo Girmiaus Bostone. O jie abu man buvo tokie brangūs bei artimi!

Į Jūsų klausimus atsakysiu mėnesio būvyje. Ačiū už bičiulišką dėmesį. Tai ir bus jubiliejinio amžiaus paminėjimas. Lieku Jūsų *Leonardas Andriekus*

Brooklyn, 1994. XI. 17

Malonus Bičiuli,

Pagaliau siunčiu Jums atsakymus į pateiktus Jūsų klausimus. Tie atsakymai yra rašyti tuo pačiu laiku, kai rengiausi persikelti į kitą vienuolyną su visom knygom ir kitais reikmenimis. Buvo daug įtampos ir skubėjimo, todėl ir atsakymų tekstas yra su trūkumais. Atkreipkite dėmesį į kalbą ir kur reikia pataisykite. Prie teksto pridėdau ir nuotraukėlę. Tai nereiškia, kad ją būtinai reikėtų skelbti. Tai – Jūsų dėmesiui, nes laiške prašėte.

Ten, kur bus spausdinamas šis pasikalbėjimas, kaip nors pradžioj ar pabaigoje pridėkite bent vieną ar du mano eilėraščius iš knygos „Pasilikau tik dangų mėlyną“. Tegul skaitytojai mato, koks čia tasai poetas. Pavyzdžiui pridėdau 3.

Buvo nelaimė: besikraustydamas pamečiau Jūsų adresą. Tad teko siųsti per „Lietuvos aidą“, kuriame bendradarbiaujate. Šį visą siuntinį atvežė į Lietuvą Vilniaus katedros klebonas Kazimieras Vasiliauskas.

Linkiu Jums visokio gėrio. Jūsų *Leonardas Andriekus*

Kai gausite, parašykite laiškėlį – L. A.

Algirdas Titus ANTANAITIS

Chicago, 1990. I. 25.

Šiandien skambino ponias Zina Katiliškienė ir sakė, kad prašėte manęs paklausti, ar galit persispausdint ir sutrumpint mano rašytą Mariaus Katiliškio biografiją iš knygos „Išėjęs negrįžti“. Žinoma, kad galit: ji gi ir rašyta su viltim, kad gal kada skaitys didesnis lietuvių skaičius.

Trumpint irgi galit. Būčiau dėkingas, jei man pasakytumėt, ką norėtumėt išbraukt (ar išleist). Norėčiau susidaryt vaizdą bent kas Lietuvos skaitytojui mažiau įdomu ar blogiau parašyta ar pan. Iš tikrųjų man tik svarbu, kad (tegu ir nenorint) nepasidarytų kaip koks iškreiptas vaizdas.

Beje, kaip pirmųjų *Varpų* tomų skaitytojas, su poros draugų pagalba nacių okupacijos metais prekinuose vagonuose juos gabenęs iš Šiaulių į Panevėžį – gimnazijai ir jos Meno kuopai, kuriai tada pirmininkavau, ir Jūsų redaguotą sąsiuvinį parsivežęs iš Lietuvos (kur buvau su *Antru kaimu*), jį paskaičiau su didžiausiu dėmesiu, keletą sakinių apie tai parašydamas savo skiltyje *Akiračiuose* (vasario nr., 1990). Mat esu užkietėjęs Kazio Jankausko kūrybos „sirgalius“, kaip ten pas jus sakoma, perskaitęs visus jo raštus, apie juos daug šnekėjęs ir gal kur nors ir rašęs. Iš po karo išleistų turiu tik *Krito kaštonai* ir *Stogas ir žvaigždėtas dangus*. Būčiau didžiai dėkingas, jei galėtumėt kaip nors atsiųst ypač tą naująjį romaną, apie kurį kalbama Jūsų pašnekesyje su rašytoju „Lietuviškasis Hamsunas...“, kurį, žinoma, pirmiausia ir perskaičiau. Tas pašnekesys ir K. Jankausko novelė jau verta *Varpų* ir kainos! Bet ir visa kita patiko, buvo įdomu ir vertinga. Taigi norėčiau gaut ir kitus naujus sąsiuvinius.

Būčiau dėkingas, jei galėtumėt nuo manęs pasveikint rašytoją Kazį Jankauską ir perduot: kaip buvau – tebesu jo nuoširdus gerbėjas, linkiu Jam daug laimės, sveikatos ir viso geriausio!

Sėkmės ir Jums *Varpuose* ir visur! *AlgTAntanaitis*

Chicago, balandžio 11, 90

Mielas Redaktoriau,

Jūsų laišką, rašytą vasario 18, gavau kovo pradžioj, o greičiau parašyt neprisiruošiau dėl dviejų priežasčių: pirmiausia vis dar neįstengiu pasivyti gastrolėse ir Europoj praleisto laiko, o antra – porą mėnesių čia pas mane viešėjo sesuo iš Lietuvos, tai daug laiko teko praleist su ja. Ilgesniam vis dar negaliu prisėst ir dabar, bet bandau atlikt nors dalį to, ko prašėt. Taigi siunčiu čia keletą (juodu rašalu ant balto lakšto) žodžių apie karo metų *Varpus* ir M. Katiliškio biogr. apybraižą, o taip pat ir savo skiltį *Akiračiuose*, kur rašiau tuos kelis sakinius apie šiandieninius *Varpus*. Jokios kitos nuotraukos su Mariumi ir savim nesurandu, nors žinau, kad jų turiu kažkur. O ir ta tėra vienintelė, taip, kad turėčiau ilgainiui ją gaut atgal...

Apie save nieko įdomesnio pasakyt negalėčiau, ko nėra čionykštėse lietuviškose enciklopedijose. Jeigu jų po ranka neturit, trumpai pakartosiu: (...) Rašiau (dažniausiai apie knygas) daugeliui čionykščių lietuviškų laikraščių ir žurnalų. Apie dešimtį ar daugiau metų vienoje lietuviškoje radijo programoje reguliariai paruošinėčiau literatūrines valandėles. Virš 20 metų dirbau su *Antru kaimu*, sceninio humoro ir satyros vienetu, čia, Čikagoj, gyvuojančiu jau daugiau negu ketvirtį šimtmečio ir 1989 m. rudenį gastroliavusiu Lietuvoje...

Bus jau per daug. *Akiračius* Jums užprenumeruosiu. Savo exlibrio neturiu, bet žinau, kad Zina turi, o Marius turėjo keletą, pasakysiu Zinai, kad pasiųstų. Jei reikėtų apie Henriką Nagį parašyt trumpą apybraižėlę ar duot biografinius metmenis, parašykit, kiek ir kada, bandysiu padaryt.

Su geriausiais linkėjimais, *AlgTAntanaitis*

Chicago, birželio 29, 90

Mielas Pone Leonai,

Jūsų gegužės ketvirtos laišką gavau gegužės dvidešimt šesktą, kada buvau labai įsivėlęs į Poezijos dienų Čikagoje pastatymą, kuris jau trečią kartą iš eilės vien nuo manęs priklausė. Paprastai organizuodavo Kazys Bradūnas. Šalia kitų darbų susidėjo ir krūvos neatsakytų laiškų. O dar vakar (kelintą dieną) vedžiojau ir savo buv. klasės draugę su jos giminaite po miestą. Tą viską pasakoju tik norėdamas pasiteisint, kad ne viskas būtinai vystosi, kaip nori ar tikiesi.

Poezijos dienos Čikagoje 1989 m. gegužės 26-27 d. Kazys Bradūnas (kairėje) su antros dienos programą atlikusiais antrakaimiečiais – Vida Gilvydiene (antra iš kairės), Algirdu Titu Antanaičiu bei Alida Vitaite (dešinėje), skaičiusiais Antano Miškinio tremties poeziją, ir poetėmis – viešnia iš Lietuvos Ramute Skučaite (trečia iš kairės), Julija Švabaite-Gyliene (viduryje), Liūne Sutema, skaičiusiomis savo kūrybą.

Dar kartą perskaitęs laišką, pirmiausia bandysiu atsakyti į specifinius klausimus ar reikalus. Dar šiandien (ne pirmą kartą) kalbėjau telefonu su Zina Katiliškiene dėl Henriko Nagio, būtent, kad jis Jums nusiųstų foto, eilėraščių iki rudens. Kadangi už viso to įvykdymą negaliu garantuoti, duodu Henriko adresą, kad pats parašytumėt: (...). Kada jis pasižadės (arba – kada iš jo gausit), aš parašysiu apie Henriką tai, ko Jūs prašysit: vieno, dviejų ar trijų puslapių apybraižą Jūsų nusakyta tema. Esu ne kartą apie Henriką rašęs ir bandysiu pataikyti...

(...) Kalbant apie dukteris... Turiu jų penketą: vyriausioji (Guoda) jau dvidešimt aštuonių, o jauniausioji (Jūra) – dvidešimt trijų. Dvynukės – Indrė ir Gailė – dvidešimt keturių, o Daina – dvidešimt šešių. Visos – puikios merginos, bet didelės individualistės, kaip ir aš. Gyvenu jau treči metai atsiskyręs, bet nesu persiskyręs. Keturios dukterys gyvena savistoviai, o vyriausioji – su motina (aš moku skolą bankui už mūsų namą), nes dar vis tebestudijuoja... mediciną. (Nors buvo pradėjusi, ir beveik baigė, ispanų literatūrą...).

Knygą „Antras kaimas“ (Veidai ir tekstai), atėmusią iš manęs porą metų laiko, Jums pasiunčiau prieš porą mėnesių. Būčiau dėkingas, kad gavęs rastumėt progos kur nors ką nors parašyti ir mane apie tai painformuot. *Antras kaimas* dabar labai aktyviai veikia Lietuvos reikaluose. Seniūnas sėdi Lietuvoje (negrįžęs iš gastrolių) ir vertėja, jo pavardę mes čia dažnai skaitom šio krašto dienraščiuose. Kiti – pravedinėjam demonstracijas, vadovaujam dainoms, skandavimams, rašom laiškus, telegramas valdžiai ir t. t. Kiek dar man liko žmonių ir laiko, pastačiau Poezijos dienas, kurių programą siunčiu.

Šalia tos programos pridedu porą iškarpų iš naujų *Akiračių* (kurių esu įkūrėjas, nuolatinis skiltininkas, apžvalgininkas, etc.) numerio, dar net neišsiuntinėto čia. Man būtų ypač smagu, kad

Nobelio premijos laureato Brodskio straipsnį Jūs plačiau paskleistumėt. Su juo dariau pasikalbėjimą *Akiračiams* (Santaros suvažiavime) tik ką jam čia atvažiavus, prieš kelioliką metų.

Manau, kad Jūs suprasit, kodėl ne viskas taip vyksta, kaip aš norėčiau ar kaip Jūs norėtumėt. Labai vertinu Jūsų pastangas ir jomis džiaugiuosi! Nepamirškite parašyt – *Algirdas Titus*

Chicago, gruodžio 6, 90

Mielas Pone Leonai,

(...) Neužmirštu, kad esu pažadėjęs parašyt apie Henriką Nagį, kuris čia ką tik atšventė savo 70 m. amžiaus sukaktį, bet dabar sirguliuoja ir laukia širdies operacijos (vienas vožtuvėlis blogai veikia ir viena gysla užsikišusi). Bet pirmiausia – džiaugsmas ir ramybė telydi jus per Kalėdų šventes ir Naujuosius metus! Turiu galvoj visą Jūsų mielą šeimą!

Šiomis dienomis paprastu paštu pasiųsiu porą *Metmenų* ankstyvesnių numerių, kuriuos esu gavęs iš administracijos. Gal bus įdomūs ir Jums, ir Mindaugui.

Iki sekančio karto! – *Algirdas Titus*

Chicago, vasario 13, 91

Jūsų gruodžio mėn. rašytą laišką gavau sausio trečią. Bet jau nuo Kalėdų iki šiol mes čia nebegaunam nei laikraščių, nei laiškų iš Lietuvos. Todėl nežinau nė ar šis laiškas Jus pasieks. Tačiau skubu padėkoti už vakar gautus *Varpus*-90. Gerai jie atrodo, nors paskaityti dar nieko nespėjau. Savo tą įgaliojimą čia pridedu. Liūnei S. persiunčiau atšviestus jos įgaliojimų pavyzdžius ir tikiuosi, kad ji pati su Jumis susisieks ar susisieks. (...)

Vėl rašom laiškus ir siunčiam telegramas senatoriams, prezidentui, etc., demonstruojam vidurmiestyje ir kitur; per mėnesį vasario 16 bus jau ketvirta demonstracija. Ir smagu, kad visos sutraukia tūkstančiais, kada anksčiau ir šimtais džiaugdavomės...

Užbėgdamas už akių paskutinėms korektūroms, norėčiau, kad ištaisytumėt jų porą, jei perspausdinot viską taip, kaip yra knygoj „Išėjęs negrįžti“. (...)

Džiaugiuosi, kad gavot (ar gaunat) *Akiračius*. Jie visiems siunčiami neužkljuotuose vokuose, nes užklįjavus brangiau kainuoja. Dėl tos pačios priežasties negalima tuo pačiu laiško siųst, nes laikraščiams yra daug žemesnės pašto kainos, o sukčiavimais rizikuojama didelėmis piniginėmis baudomis...

Apie viską, kas dedasi Lietuvoje, sužinome gana greitai ir be laikraščių – per radiją, televiziją, o pagaliau ir iš čia atskrendančių svečių, kurių vis dar netrūksta. Sielojamės ir jaudinamės, trokšdami jums sėkmės, ištvermės ir viso ko geriausio, nors didesnių prošvaisčių šiuo metu nesimato ir žiema, atrodo, bus ilga ir sunki... Laišką užbaigiu vasario keturioliką. Iki šiol čia vasaris buvo tiesiog pavasariškas ir sniegas buvo visur nutirpęs, bet šią naktį vėl prisnigo ir sako, jog tai laikysis dar ilgesnį laiką, nes gerokai šals...

Už savaitės Lemonte ruošia Mariaus dešimties metų mirties sukaktį, kur man teks kalbėti ir su keliais antrakaimiečiais skaityti ištrauką iš jo novelės...

Tuo tarpu – sveikinkit šeimą ir laikykitės! *Titus*

Chicago, kovo 15, 91

Mielas bičiuli,

Paruošęs ir (kartu su kitais) atlikęs programą M. K. 10 m. mirties sukaktuvių minėjime, paprašiau, kad man atšviestų keletą ten naudotų plakatų. Ant kopijos ir rašau, galvodamas, kad iš bėdos, jeigu norėsite, galėsite tai kur nors panaudot.

(...) Mes čia po Kalėdų rašytų laiškų nebegaunam, kaip ir laikraščių, kurių prenumeruoju bent tuziną. Pikta, nes prenumeratos šiais metais kainavo vos ne keturis šimtus dolerių. Gaunam, kas buvo pernai pasiūsta. Taigi ir *Varpus* 90 gavau. Vakara J. Keleras skambino, kad per kažką gavęs man ir dar vieną *Varpų* egz. Pažadėjau jį Liūnei Sutemai. Galvoju parašyt ką nors apie jį savo skiltyje *Akiračiuose*. Jei parašysiu, atsiųsiu bent iškarpą. Nors A. esu Jums užsakęs, nežinau ar gaunat. Beje, paskambinęs seseriai telefonu, sužinojau, kad ji du mano laiškus, rašytus sausio gale, gavo. Štai kodėl tiems, su kuriais susirašinėju, siunčiu laiškus, nors iš jų ir negaunu. Todėl rašau štai ir Jums. (...) Nežinau ar esu Jums pasiuntęs, bet jeigu ne, kitą savaitę pasiųsiu naujausią *Metmenų* nr. Liūnė Sutama vakar

(telefonu) sakė, kad savo įgaliojimus pasiuntusi per Stasį Kašauską, kuris čia viešėjo ir išskrido tuoj po M. K. minėjimo, kur jis irgi buvo. Buvom susitikę per pietus (jo garbei) pas poetę Juliją Švabaitytę. Labai mielas žmogus...

Nežinau ar Jūs žinot ir matėt, bet *Metmenų* Nr. 51 buvo labai išsami Kęst. Keblio recenzija apie „Išėjęs negrįžti“, labai palankiai įvertinusi manąją apybraižą. Jeigu to numerio neturite ar to straipsnio reikėtų, galėčiau atšviesti...

Kalbu lyg paštas su Lietuva būtų normalus... Bet to nėra, todėl daug ir nerašysiu, nežinodamas ar gausit. Bet – parašykite. Gal per tą laiką viskas susitvarkys. Nedrąsiai planuoju dar ir į Lietuvą atskrist gegužės gale, Kultūros simpoziumo proga. Bet turiu gegužės 17-tai paruošt Poezijos dienos programą. Nežinau ar suspėsiu.

Gyvuokit! Laikykitės! – *Titus*

P. S. Priedu ir mažesnę versiją. Tas portretas pieštas (jau mirusio) dail. Algirdo Kurausko, yra M. K. knygoje „Šventadienis už miesto“ (1963). Tai novelių rinkinys, laimėjęs 1968 m. išeiviškos Liet. Rašyt. D-jos premiją. Tas portretas buvo dailininko išdidintas ir naudotas kaip dekoracija tos knygos pristatyme, o taip pat ir š. m. minėjime.

Taigi – dar kartą ačiū už *Varpus* ir geriausios sėkmės! Linkėjimai sūnui ir visai šeimai! *Titus*

Chicago, gegužės 20, 91

Mielas Leonai,

Pagalvojęs, kad sunku man bus ką nors geresnio apie H. Nagio poeziją parašyt *Varpams*, prisiminiau, kad toks bendrybinis dalykėlis jau buvo spausdintas *Aiduose*. Taigi padariau jo kopiją ir skubu išsiųsti. Priedu keletą įvykių iš jau įpusėjusios Muzikos šventės programos. Kaip matysit, praėjo ir man tiek laiko atėmusi Poezijos diena. Henrikas vėl susirgo ir prieš pat šventę paskambino, kad negalės dalyvauti. Jo eilėraščius skaitė Zina ir aš gyvu žodžiu, ir pats Henrikas magnetofono juostoj, taip pat, kaip ir A. Nyka-Niliūnas. Skaitant rodėm nedalyvaujančių poetų nuotraukų skaidres. Programa, man rodės, praėjo gerai, stebint sausakimšai salei žiūrovų. (...) Zina pažadėjo per vieną asmenį pasiųsti Jums įgaliojimą.

Gyvuokit ir laikykitės! – *Algirdas Titus*

Lemont'as, sausio 9, 92

Ačiū už kalėdinę atvirutę ir sveikinimus. Gavau sausio 4. Mane tiesiog siutina tai, kad Jūs negaunate mano laiškų, atrodo, jau nuo pereinamos vasaros, nors į visus atsakau, ir kartais daugiau negu vienu. Pakartosiu, kad gavau abi Jūsų knygeles, *Varpus 91* (iš Butkaus plius dar tas pačias, kurias pasiunčiau H. Nagiui, kaip sakėte) ir dabar jau bent trečią korespondenciją senu adresu, nors jau savo liepos 15-tos (su iškarpa iš *Akiračių*, kur paminėjau pereitus *Varpus*), po to – rugsėjo 10-tos ir pagaliau lapkričio 29-tos laiškuose rašiau, kad nuo rugpjūčio 14 gyvenu Lemonte, t. y. (...). Ir stebiuos, kad paštas vis dar persiunčia ten siunčiamą korespondenciją.

H. N. paminėjau kelis kartus, kad laukiate jo eilių (jis man irgi neatsako, nors žinau, kad gauna). Gyvenu netoli Katiliškienės, kuri su broliu dažnai kalbasi telefonu. Ji, kiek žinau, irgi gavo *Varpus*...

Paštas su Lietuva turėjo (ir, atrodo, tebeturi) keletą stambių sutrikimų, nors bendrai laiškai dabar iš jūsų ateina gana normaliai. Tik prenumeruojama spauda, ypač jeigu ne oro paštu, vis dar eina sporadiškai ir vėluoja 3 mėnesius. Ir dabar nesinori per daug prirašyt, kol nesužinosiu, kad gausite, nes juk negavot bent ketverto mano laiškų ar atviručių iš eilės!..

Geriasi Naujų Metų linkėjimai Jums ir šeimai – *Algirdas Titus*

Lemont, vasario 15, 92

Mielas p. Leonai,

Jūsų sausio 28 laišką gavau vasario 6, taigi labai greit, dar nė iš tolo nespėjęs atsakyt į visą šūsnį pošventinių laiškų, užgultas savo kasmetinio darbymetės sezono, kada šalia nuolatinių terminuotų darbų dar reikia rašyti pereinamais metais išeivijoje išleistų knygų apžvalgą, ką darau jau trisdešimt metų, pradžioje dar A. Mackaus redaguotame *Margutyje*, paskui – *Metmenyse*, o pagaliau – *Akiračiuose*... Taip, kad ir ką nors dar rašyt apart to jokių būdu negalėčiau užsikrauti...

Džiaugiuos, kad atsiliepė Henrikas N., kad taip susitvarkė *Varpų-93* sudarymas (į mano laiškus jis taip greit neatsiliepia...). Jūs klausiat (ar spėjat), ar aš savo „Akiračių“ skilty miniu *Varpus-91*. Žinoma, kad ne. Juk aš juos gavau tik pernykščių metų gale. Gal dar rašysiu šiais metais. Per šventes čia viešėjo mano uošviai iš Kanados, pasiėmė paskaityt ir, tikiuos, paliko pas žmoną. Paskambinsiu, kad gražintų... O tada rašiau dar apie 90-tų metų *Varpus*.

Jūs klausiat, kokias korektūros klaidas Zina K. pastebėjo. Bent man ji minėjo vieną. Ji yra, rodos, pirmame Jūsų atspausdintos ištraukos puslapyje (*Varpų* dabar neturiu, negaliu pasakyti), atsiradusi perspausdinant knygos 82 psl. patį pirmąjį sakinį.

(...) Su geriausiais linkėjimais – *Titus*

Lemont, balandžio 19, 92

Mielas p. Leonai,

Labai ačiū už laišką, kurį gavau balandžio 10, taigi atėjo per 12 dienų, t. y. visai normaliai. O aš, bandydamas iki minimumo sumažinti neatsakytų laiškų pluoštą, šiandien – Vėlykų dieną – atsiskaičiau įvairiausių balinių pagundų ir rašau bent porą žodžių Jums. „Lietuvos aidą“ oro paštu gauna ponias Zina, perskaičiusi duoda man, o aš – irgi perskaitęs, padedu savo čia prižiūrimoj bibliotekoj-skaitykloj, kaip ir labai daugelį savo prenumeruojamų Lietuvos ir išeivijos leidinių. Dažnai matau „L. a.“ Jūsų pavardę, todėl žinau, kad jie Jūsų dyko nelaiko. Perskaitau, žinoma, ir džiaugiuos ir Jūsų darbštumu, ir kad esame bičiuliai... Nors raštu... Apie *91 Varpus* bandysiu nors žodį kitą parašyti, bet, pačiam bendradarbiaujant, kažkaip nepatogu, nors atliekate tikrai svarbų darbą ir – atliekate gerai! Tą, manau, ir be mano teigimo žinote...

Nemanau, kad šiemet Lietuvoje susitikti būtų įmanoma, bet rimtai galvoju šią vasarą ten siųsti ketvirtąją savo dukterį Indrę (pernai viešėjusios Gailės dvinukę seserį), kuri dabar gilina archeologiją Las Vegas universitete Nevadoj ir nori Lietuvoj atkasinėti Kernavę ar kokį piliakalnį... Pažadėjau apmokėti kelionę, kaip ir Gailėi. Kitais metais siųsiu ir pačią jauniausią – Jūrą, uždarydamas ratą... Ar pats galėsiu šiais metais atskristi, nežinau, nors nepametu vilties...

Stebiuosi, kaip Jūs taip toli į ateitį planuojate, kalbėdamas jau apie *Varpus-94*. Aš, tik dabar išsikapstydamas iš didžiosios savo nuolatinės pirmos metų pusės darbymetės, galvoju tik kaip nors pradėti ir atlikti kitus, mažiau terminuotus įsipareigojimus, kurie kažkaip niekad neužsibaigia... Pagalvosiu... O ko specifiškai?..

Tik „dėl informacijos“ pridėdu *Draugo* išskarpėlę apie savo gyvenvietę, norėdamas parodyti, kad nesame apmirę, nors man aišku, kad Jūs tai žinote.

Dar kartą su pavėluota šv. Vėlykų proga sveikinkite sūnų, žmoną ir – būkite sveikas ir laimingas! – *Titus*

Lemont'as, liepos 27, 92

Mielas Pone Leonai,

Jūsų gegužės 26 laišką, abi knygas ir 92 m. *Varpus* p. Vytautas Š.(liūpas) man atvežė daugiau kaip prieš mėnesį (VI/13), o dėl skubescio neparašymo kalta ne vien labai puiki vasara, bet ir nekasdieninių įvykių gausa pas mus ir apylinkėse. Kaip, be abejonės, jau žinote, čia pat mūsų PLC šio mėnesio pradžioje vyko kelias dienas trukęs VIII Pasaulio Liet. Bendruomenės seimas, kuriame (tarp bene 29 kitų kraštų!) pirmą kartą dalyvavo atstovai iš Estijos, Latvijos, Lenkijos, Moldovos, Rusijos, Sibiro, Ukrainos ir Vengrijos. Iš jų čia išmokome tokių puikų naujosios Lietuvos istorijos kursą, kurio pavydėtų geriausi universitetai! Lietuvą atstovavo švietimo ministras Darius Kuolys (su savo pavaduotoju, mano bendrapavardžiu), o taip pat ir (tada dar) min. pirm. G. Vagnorius, pasakę gražias kalbas, pastarasis dar tarė žodį ir IX taut. šokių šventės atidaryme dviem tūkstančiams šokėjų ir dešimčiai tūkstančių sužavėtų žiūrovų. Šventė vyko mano universiteto (De Paul) pastatytame puikiam stadione, už maždaug valandos kelio automobiliu nuo Lemonto. Lietuvą joje atstovavo Klaipėdos „Vėtrungė“. Tuoj po šventės už keliolikos mylių nuo mūsų esančiame teatre porą savaičių gastroliavo „Lietuvos“ ansamblis, susilaukęs labai gero įvertinimo abiejuose Čikagos didžiuosiuose dienraščiuose... Gi pereitą savaitgalį Čikagos didžiajame stadione vyko keturių tarptautinių komandų futbolo turnyras, kuriame dalyvavo ir Lietuvos rinktinė (pridėdu porą iškarpų), gana gerai

Algirdo Titaus Antanaičio atsiųstoje istorinėje nuotraukoje – Vinco Kudirkos gimimo 100 metų sukakčiai paminėti komitetas Čikagoje. Iš kairės: Donatas Bielskus, Marius Katiliškis, istorikė Alicija Rugytė, Zigmas Dailidka (pirmininkas), kunigas A. Juška, Algirdas Titus Antanaitis, Teodoras Blinstrubas. 1958 m.

pasirodžiusi, šeštadienį taip pat dalyvavusi mūsų kieme jų garbei suruoštoje gegužinėje. Penktadienio rungtynėse iš PLC buvome nuvažiavę specialiai nusamdytu autobusu... Taigi matote, kad gyvenimas čia anaipol nenuobodus.

Labai ačiū už knygas. Visas jas skaitau tuo pačiu metu, protarpiais prisėsdamas, todėl nė vienos dar nesu baigęs. Bet ir dabar galiu tarti, jog skaitau su dideliu susidomėjimu ir viskas patinka...

Impulsyviai apsisprendžiau prie kelionės lietuviškų studijų Austrijoje savaitės, į kurią išskrendu rugpj. 15, prijungti ir kelionę į Lietuvą. Iš Frankfurto į Vilnių atskrisiu rugpj. 25. „Išeities bazė“ turėsiu Kaune pas seserį, bet savaitę (aplink rugpj. 30-tos savaitgalį) galvoju praleisti Panevėžio mieste ir apylinkėse, o paskutinę (prieš rugsėjo 9-tos išskridimą), - Vilniuje. Galvoju surast laiko apsilankyti Klaipėdoj ir Šiauliuose, o tada gal būtų progos pasimatyt. Todėl ir atsisveikinu su ta viltinga gaida, tardamas: gerų atostogų ir (gal!) iki malonaus pasimatymo! – *Titus*

Vilnius, rugsėjo 5, 92

Mielas p. Leonai,

Ką tik (lietui įkyriai barbenant į langus) baigiau atsakymus į Jūsų (vakar gautus) klausimus. Dabar esu jau šaukiamas pietauti, o po to dar lankysiu gimines ir vakare eisiu į teatrą („Mūsų miestelį“), taigi nebeturiu laiko nė dorai peržiūrėti. Dovanokit, kad neišėjo taip gerai. Rytoj gausiu švogerio Kaune padarytas nuotraukas ir pridėsiu prie laiško, kurį Jums tikriausiai redakcijon nuneš netoli jos dirbanti mano dukterėčia.

Tikiuosi, susirašymą ir kitokį susižinojimą tęsime įprastiniais keliais. Su geriausiais linkėjimais – *Titus*

P. S. Dovanokit, kad niekur negalėjau surast mašinėlės ir teko pasitenkinti blogai išskaitomu rankraščiu.

Lemont'as, balandžio 10, 93 (Didysis Šeštadienis)

Mielas Pone Leonai,

Ką tik išaušo ir, atrodo, bus rami ir saulėta diena. Prie mano lango iš lauko pusės priklijuotas termometras rodo apie +5°C. O kadangi Velykos tik rytoj, tai galiu dar nuduoti, kad ir su šventėm pasveikinti dar ne vėlu. Todėl pirmiausia ir sveikinu su šv. Velykom ir Jus su Ponia, ir Mindaugą, linkėdamas geriausių metų, sveikatos ir visokeriopus kloties!

Nuoširdžiausiai dėkoju ir už *Varpus*-93, kuriuos Liudas atvežė ir padavė jau prieš porą gerų savaitių. Dabar ne tik juos perskaičiau, bet *Varpams* paskyriau ir savo skiltį gegužės mėn. *Akiračiuose*, kurią jau vakar išsiunčiau. Prieš išsiųsdamas norėjau atšviesti ir pasiųsti Jums su šiuo laišku, bet pagalvojau, kad *Akiračius* gaunate (tikiuosi!), taigi perskaitysite, o, be to, per šventes (ir vakar, ir šiandien) mūsų raštinė čia uždaryta, tad nė atšviesti nėra kur. Parašiau tokią apžvalgėlę apie visų paskutinių 3 metų knygas, nes tik apie jas nebuvau nieko rašęs. Sakė, kad gavo ir p. Zina, gi Henrikui irgi pasiuntė (žinau, nes kartu nuvažiuom į paštą), bet, manau, jie patys apie tai parašys.

Čia viskas dar kaip ir po senovei. Apie Lietuvą daugiausia sužinom iš „L. Aido“, kuris čia tebėra populiariausias. Jį prenumeruoja p. Zina, kuri perskaičiusi atveža man, o aš padedu ant spaudos stalo savo prižiūrimoj bibliotekoj. Be to, dažnai nusiperku ir mūsų PLC krautuvėlėje, nes ji ten gauna greičiau, kartais net per savaitę. (Šiaip aš dar prenumeruoju ir keletą literatūrinių žurnalų). Skaitau ir Jūsų reportažus iš Šiaulių, nes, kaip žinote, turiu ten giminių, esu trumpą laiką gyvenęs ir jaučiu sentimentų... Taigi galima sakyti, kad „dvasiniai pabendraujame“ ir dažniau.

Siunčiu iš *Darbininko* iškirpęs savo bičiulio Valdo Adamkaus kalbą, pasakytą N. Y., grįžus iš Lietuvos. Manau, kad Šiauliuose buvote susitikę, todėl gal bus įdomu. Aš su Valdu susitinku čia, Lemonte, gana dažnai, nes jis netoliese gyvena. Ko gero, matysiu ir rytoj bažnyčioj.

Dar kartą: geriausių šventinių linkėjimų Jums ir šeimai! Jeigu su Velykom ir per vėlu, tai su Pavasariu! – *Algirdas Titus*

Lemontas, gegužės 28, 93

Mielas p. Leonai,

Ačiū už balandžio 28-os laišką, gautą jau prieš porą savaitių. Man nesmagu, kad taip nereguliariai gaunat *Akiračius*. Kad vėluoja, kaltas, bent dalinai, galėtų būti ir mūsų paštas, bet kad negaunate, greičiau kaltas jūsiškis. Apie *Varpus* skiltis yra gegužės mėnesį, kuris ką tik išėjo, bet jo dar neturiu. *Akiračiai* visada išeina to mėnesio gale ar net kito pradžioje. Tad jeigu vasario gavote balandžio gale, man atrodo normalu, nes užsakiau paprastu paštu. Oro kainuoja 3 kartus daugiau ir mėnraštį taip siųsti būtų ne tik prabangu, bet ir nelogiška.

Šį laišką rašau atšvietęs titulinį puslapį ir turinį knygos, prie kurios paruošimo teko prikišti pirštus. Ji, nors su pernykščių metų data, ką tik išėjo, nes buvo išspausdinta tik vasario mėnesį ir dar porą mėnesių gulėjo rišykloj. Pusė tiražo buvo paskirta Lietuvai, ir Bradūnas išsiuntė sau išvažiuodamas į Vilnių visai vasarai. Per Mažvydo biblioteką ji bus ten paskirstyta visom svarbesnėm Lietuvos bibliotekom. (Priedu iškirpęs iš *Draugo* skelbimą, kad žinotumėt, kaip atrodo). O kalbant apie K. Br. – atšviečiau iš kalkinės kopijos (originalą pasiėmė draugas ir atspausdino vasario mėnesį kultūriniame priede) ir čia siunčiu kiek apibraukytą jo naujausios knygos pristatymą, kuriame trumpai aptariamas kiekvienas jo rinkinys. Man rodos, kad jis tiktų *Varpų* 1995 m. numeriui. Kadangi buvo spausdintas dienraštyje, už poros metų apie tai tikrai net ir išeivijoj bus pamiršę, nekalbant apie Lietuvą. Naujo tai tikrai šiomet nieko neparašysiu... Esu prisiėmęs poroj minėjimų pakalbėt apie Putiną jo 100 m. gimtadienio proga, bet jums visa tai bus jau senienos.

Rytoj išteka trečioji mano duktė Gailė. Vestuvės bus už kokios mylios nuo mano gyvenvietės, tai turiu visokių rūpesčių. Gailės jaunesnė dvynukė sesuo Indrė ateinančią savaitę dviems mėnesiams išskrenda į Lietuvą. Gal ji aplankys ir Šiaulius (duosiu Jūsų adresą). (...) Geriausi linkėjimai Jūsų Poniai, Jums ir Mindaugui – *Algirdas*

Lemont, rugpjūčio 12, 93

Mielas p. Leonai,

Lauke lynoja ir yra tirštai apsiniaukę, todėl, užuot ejęs ar važiuavęs į miestelį, bandysiu parašyt

keletą žodžių Jums ir įmest dėžutėn dar laiškanešiui nepravažiavus, kad paimtų ir duotų eigą. Ačiū už VII/18 laišką, gautą per 10 dienų. Reaguosiu į jame paliestus dalykus, pradėdamas nuo galo.

Antano Tulio paskutinę knygą („Inteligentų stalias“) ir Vlado Kulboko knygą apie A. Tulį gavau „Drauge“ ir prieš porą dienų Jums išsiunčiau. Nujausdamas, kad jos abi svers kiek daugiau negu svarą (taigi – reikės mokėti už du), pridėjau paštan pasiimtą naująjį Liūnės Sutemos rinkinį „Grafitti“. Jį gavau automatiškai, kaip leidyklos prenumeratorius, kada jau turėjau autorės užrašytą egzempliorių). (...)

Smagu, kad Jūs tebesate energingas ir suspėjate ir su „L. A.“, ir su „Varpais“, gi tą mano paskaitą, be abejonės, galite pabraukti ir patrupinti, nes rašyta buvo daugiau natūraliam šnekėjimui. Pridedu iliustracijai suradęs ir nuotrauką. Jeigu netiks, gražinkite prie progos, nes kitos neturiu tokios pat.

Veroniką Švabienę (poetės J. Švabaitės brolio Jeronimo žmoną) pažįstu labai gerai. Padarysiu su ja mini-interview telefonu, pasistengdamas gauti jos nuotrauką ir gal porą darbų, gal exlibrisų ar kitokios grafikos.

Mano duktė Indrė iš Lietuvos jau grįžo, ten praleidusi porą mėnesių. Gal ją matėte Šiauliuose, Miglės Kaupšaitės (M. Katiliškio giminaitės) vestuvėse?.. Dabar laukiau Santaros-Šviesos suvažiavimo, kuris jau trečią kartą (už mėnesio) įvyks mano gyvenvietėj.

Geriausi linkėjimai Jūsų Poniai, Mindaugui ir Jums! Linksmos vasaros ir geros sveikatos – *Algirdas*

Lemont, spalio 15, 93

Mielas p. Leonai,

Ačiū už Jūsų laišką, gautą prieš porą dienų. Skubu atsakyti, nes mane labai slegia neatlikti darbai ar netęsėti pažadai. Taigi siunčiu tą supažindinimą su dail. V. Švabiene. Turiu prisipažinti, kad, neturėdamas didesnio voko, turėjau po kokią pusę centimetro nukirpti iš trijų pusių to jos exlibriso. Tik jokių būdų to nepasakykit dailininkei, jei turėsit progos susitikti. O tokia galimybė yra, nes ji gi ketina Lietuvą aplankyti. Kadangi šis darbas skirtas spausdinimui, tai aš pagalvojau, kad mažas apkarpymas per daug nepakenks.

Su Liūne Sutema tikriausiai matysiuos rytą ar poryt. Dažniausiai susitinkam bažnyčioj, nes ir ji sekmadieniais ateina į rytines (9-tos valandos) pamaldas. Mat tada mažiau žmonių ir galima melstis labai patogiai, „lonkose“ (taip pas mus Lietuvoj vadindavo tas bažnytinių suolų eiles). O į sumą čia visuomet susirenka beveik sausakimšai: ir „šventorius“ (PLC vestibulis) pristatomas kėdžių, nes apeigos prie altoriaus matomos per stiklinę sieną ir girdimos per atviras duris...

Taigi visus Jūsų pageidavimus jai perduosiu. (...)

Laišką rašau ankstų penktadienio rytą ir noriu įmest dėžutėn prieš laiškanešiui čia atvažiuojant ir prieš eidamas „į darbą“. Mat šiokiadieniais pasižadėjau po porą valandų rytais padežuruoti didžiajame PLC koridoriuje, kur veikia didelis lietuviškas (su 3 mokytojom ir virš 30 vaikų) ir du amerikiečių darželiai, o kitoj koridoriaus pusėj yra didžioji virtuvė ir salė, tad visada vaikšto daug svetimų žmonių.

Geriausi linkėjimai Jūsų šeimai ir, žinoma, Jums – *Algirdas Titus*

P. S. Jūsų pavardę, kaip ir visuomet, dažnai užtinku spaudoj.

Lemont, gruodžio 6, 93

Ačiū už Jūsų lapkr. 7-os laiškutį, kurį gavau per 10 dienų. Anksčiau su Liūne S. susitikdavau po porą kartų į savaitę, nes ji rytais, kada važiuodavo į miestelį apsipirkti, man paskambindavo ir nuveždavo. Dabar jau kelintas mėnuo įsipareigojau šiokiadieniais padežuruoti PLC didžiajame koridoriuje kas rytą po porą valandų. Mat ten mokosi du amerikiečių ir vienas didelis lietuviukų vaikų darželis (apie 30 vaikų ir 3 mokytojos; amerikiečių – gal dvigubai daugiau). Taigi su L. S. į miestelį nuvažiuoju tik šeštadienių rytais, o sekmadieniais dažnai pasimatom per ankstyvasias (9-tos val. ryto) mišias. Taigi – rečiau. Bet dar ir telefonu pasišnekam...

Bet pirmiausia jau būtų laikas pasveikinti tąja sparčiai besibartinančia metine proga ir Jums, ir Mindaugui, ir šeimai palinkėti laimingų švenčių ir palaima gausių Naujųjų metų. Ir tai – visais skambiais varpais!

L. S. keletą kartų priminiau apie Mariui skiriamą numerį ir net patariau ką siųsti. Pažadėjo.

Priminsiu ir dar. Prie progos paskambinsiu ir V. Švabienei, prašydamas daugiau piešinių, paveikslų ir, gal geriausiai – duodamas Jūsų adresą, kad nereikėtų persiuntinėti, be reikalo gaišinant laiką...

Taigi dar kartą: nuoširdžiausi šventiniai linkėjimai! *Algirdas Titus*

Lemont, vasario 1, 94

Mielas p. Leonai,

Į Jūsų lapkr. 7-os laišką (su pasikalbėjimu) atsakiau kalėdine atvirute, o dabar, atsakydamas į gruodžio 17-tos laišką, siunčiu du Mariaus Katiliškio apsakymus *Varpams*. Jeigu spausdinsit abu, galima taip ir sakyti bendroju pavadinimu „Du apsakymai“, o jeigu po vieną, tada, žinoma, ir pavadinimo pakaktų. Gal reikėtų bent porą žodžių parašyti ir apie sukaktis: 80 m. gimimo ir 15 m. mirties (jeigu spausdintumėt 1995 m. *Varpuose*).

Z. Katiliškienė sako, kad jie abu parašyti kažkada tarp 1970-80 m., ar kur spausdinti, ji nežino. Rinkiniuose jų nėra. Nebent kur periodikoje, ko Lietuvos skaitytojai tikrai nebūtų matę. Abu perskaičiau šį rytą, man jie visai nauji, nes tikrai niekur nesu matęs. Chronologiškai, pagal aprašytus įvykius, „Baltkasiėnės klieriką“ reikėtų spausdinti pirmuoju.

Atsiprašau, kad taip ilgai truko, kol juos gavau. Nors susitinkam gana dažnai, bet Ziną nėra taip lengva prikalbėti. Ji nuolat pažada, bet nepadaro. Manau, kad panašių patirčių ir Jums teko su ja turėti. Taigi nesistebėkite, jog ir man ne taip lengvai sekės.

Kalbėjau (telefonu) ir su dail. Švabiene. Ji tik sakė, kad daug darbų turi Šilutės centrinė biblioteka, besiruošianti juos eksponuoti šiais metais. Jai siųsianti ir daugiau darbų. Bet jai duosiu Jūsų adresą. Man atrodo, kad *Varpams* pakaktų to, ką turite.

(...) Kalėdų atostogų Čikagon sugrįžęs Br. Vaškelis, Kauno V. D. universiteto rektorius, oficialiai pakvietė mane rudens semestruui dėstyti du išeivijos literatūros kursus. Tentatyviai sutikau. Reikėtų ten būt apie 20 rugp. Taigi gal šiais metais pasimatysim Lietuvoje.

Tikriausiai žinote, kad vakarinį JAV pakraštį – Los Angeles miestą sukrėtė žemės drebėjimas, palikęs šimtus tūkstančių be pastogės ir pridaręs virš 30 bilijonų nuostolio. O JAV vidurį (taigi ir Čikagą) ir rytinį pakraštį tebesiaubia labai šalta žiema...

Gyvuokit ir laikykitės! - *AlgTAntanaitis*

Lemont, balandžio 18, 94

Mielas p. Leonai,

Vakar Čikagoje vyko vienas didžiausių metinių įvykių – operos premjera. Gaila, kad dabar jau tai yra kartu ir vienintelis pastatymas. Kadaisė būdavo po tris, paskui – du, o dabar jau kelinti metai – vienas. Vis tiek dar susirenka apie porą tūkstančių publikos. Praėjo labai gerai (pridedu skelbimo iškarpą). Grįžau dar nesutemus, apie septintą ir anksti atsiguliau. Todėl ir rašau atsikėlęs dar prieš penkias.

Jūsų siuntinį su *Varpais* gavau balandžio 4. Tiesiog siaubas suėmė pamačius tokią daugybę pašto ženklų! Gal geriau knygas siųskit paprastu paštu (ne oro ir neregistruotu). Juk ne toks didelis skirtumas, kad ateis mėnesiu vėliau. O dėl registravimo – čia tai tikrai niekas nepavogs. Skirtumas tik toks, kad reikia pasirašyti, o jei laiškanėšys neranda namuose, tenka važiuoti į paštą atsiimti... O Jums tikrai daug kainuoja! Didelis ačiū. Kadangi ir Zina gavo, antruosius egzempliorius tikriausiai atiduosiu poetei Julijai Švabaitei-Gylienei. Dabar bent porai savaitių padėjau čia savo tvarkomaj bibliotekoj. *Varpuose* tai tikrai žinau, kad daugelis ras ką nors įdomaus sau pasiskaityt. O ir knygas pasiima, ypač naujieji ateiviai, kurių ir Lemonto apylinkėse nemažai yra. Apie *Varpus* galvoju parašyti savo birželio mėnesio skiltyje *Akiračiuose*. (...)

Vakar operoj buvau sutikęs ir Veroniką Švabiene. Priminiau, kad Jums reikėtų daugiau paveikslų kopijų. Ji sakė, jog daug originalų nusiuntusi Šilutės bibliotekon, kur bus jos paroda. Kiekvienu atveju jos adresas: (...). Aš jaučiuosi savo pareigą atlikęs.

Džiaugiuos, kad jau (ir dar laiku) gavot M. Katiliškį. Aš į VDU atvažiuosiu, manau, rugpjūčio gale, tą mėnesį dar praleidęs Europoj: Austrijoj, Vokietijoje, Belgijoje. Tikriausiai užsuksiu ir į Šiaulius, pas dukterėčią Reginą Ramoškiene. Manau, kad turėsime laiko ir pasišneketi. (...) Dar kartą: ačiū už viską! Laikykitės! - *Algirdas*

Lemont, liepos 17, 94

Mielas p. Leonai,

Ačiū už birželio laišką, gautą per 8 dienas. Stebiuosi Jūsų darbštumu ir džiaugiuosi, kad viskas apygeriai (atrodo) klostosi. Aš perdaug skūstis irgi negaliu: sveikata tarnauja, orai dabar puikūs (nors turėjom kokią savaitę iš eilės po 35° C ar daugiau vidurdieniais), tik man tų užrašų pasidarymas paskaitų VDU apmatams atima žymiai daugiau laiko negu galvojau. Ir tai dėl to, kad faktus (vardus, datas ir pan.) tenka nuolat pasitikrint šaltiniuose, kurių daugelio aš ten neturėsiu. Visa tai labai lėtina darbo tempą. Taip, kad aš jau atsisakiau savo anksčiau planuotų poros savaitių pasistovėjimo Europoj (Austrijoj, Vokietijoj ir Belgijoj), kad turėčiau kiek daugiau laiko pasiruošimui čia. Ypač dar, kad tik dabar sužinojau, jog ir mokslas VDU prasideda rugpj. 22, tad reikia ten jau būt rugpj. 15-os savaitę. Dar bilieto vis neturiu, bet manau tą savaitę kada nors išskristi tiesiai į Lietuvą. Po Europą pasivažinėsiu gal sugrįždamas Kalėdoms ar vasarai.

Kaip tik dėl to nebespėčiau atsakyti ir į tuos Jūsų klausimus. Iš tikrųjų jie ne man nė skirti. Nesu toks kūrėjas, kokio Jums reikėtų. Esu paprastas literatūros populiarizatorius, o su mėgėjais teatro srityje dirbau tik dėl to, kad leidausi įkalbamas savo naudingumu, norėjau prakišti vieną kitą savo idėją ir nejučiomis paveikė ir pririšo „scenos narkotikai“... O dėl to likimo – juo rimtai nė visuotinai netikiu. Jei kada atsiras daugiau laiko, gal ką ir pasakysiu...

(...) Kaip matot, rašau atšvietęs tą birželio mėnesio skiltį, kurioje truputį parašiau apie *Varpus*. Žinau, kad ne tiek, o tikriausiai ir ne tai, ko Jūs būtumėt norėjęs. Ir vėl: varžė laiko trūkumas ir kiti dalykai. Pridedu ir programą „Antro kaimo“, kuris davė porą pastatymų ir Lemonte birželio pradžioj. Kadangi buvau savo nagus prikišęs, tai ir pas mane jie suvažiuodavo parepetuot. Negalėjau atsisakyti jiems padėti.

Gyvuokit, laikykitės: sėkmės! – *Titus*

Kaunas, rugsėjo 28, 94

Mielas p. Leonai,

Ačiū už rugsėjo 17 d. laišką (mane užintrigavo ir sakiny „iš nuotraukos *Litmenyje* supratau, kad esate Lietuvoje“, nes to LM nemačiau). Lietuvoj esu nuo rugp. 16-os, nes VDU semestras prasidėjo rugp. 22.

Taigi dabar jau esu čia visai apsipratęs. Kaip turbūt girdėjote, jau buvau ir Panevėžy, ir Pasvaly, o Vilniuje – net 3 kartus. Kai kur šnekėdamas apie M. Katiliškį, kitur – su kitais įsipareigojimais... Ir VDU dykinėti neleidžia: šalia žadėtų dviejų kursų prisidėjo dar penktadieniai, iš kurių – vienas kursas angliškai, amerikietėms. Taigi likusį laiką tenka daugiausia sunaudoti tų paskaitų paruošimui. Ir to laiko niekada ne per daug... Gerai, kad pradžiai buvau prisidaręs glėbį užrašų Lemonte, kur turiu savo neblogą biblioteką, o, be to, galėjau lengvai nuvažiuoti į Chicago, kur yra turtingi lituanistikos archyvai. Dabar, deja, tie užrašai eina prie galo ir reikia skubėti čia pat ruošti naujus... Dabartiniu metu apie tuos man į Lemontą atsiųstus Jūsų klausimus nenorėčiau nė pagalvoti... O į Šiaulius gal kada ir pavažiuosiu, tuo atveju būtinai susirėsiu su Jumis. Ir tokio pasiūlymo su Jumis neatsisakau.

Gyvenu VDU parūpintame bendrabutyje Putvinskio 66. Bet rašyti man geriausia į universitetą (...). Su geriausiais linkėjimais, *Algirdas*

Kaunas, spalio 31, 94

Mielas p. Leonai,

Švenčių padedamas šiaip taip suradau laiko atsakyti į Jūsų klausimus su spalio 17-os laišku (už kurį dėkoju), o juos surašiau raudonai, nežinodamas ar pasilikot kopiją. Pridedu ir Panevėžy vieno laikraščio fotografo padarytą nuotrauką. (...)

Kada gausite *Varpus*, nedelsiant atsiųskite. Gal ką nors galėsiu parašyti.

O ir dabar – skubu įmesti eidamas į valgyklą, bet nežinau ar kas nors šiandien laiškus išiminėja. Skubu. Linkėjimai Ponai, Mindaugui ir Jums - *Algirdas*

Kaunas, gruodžio 22, 94

Mielas p. Leonai,

Ačiū už laišką ir sveikinimus. Mačiau tą pasikalbėjimą ir, kiek girdėjau, daug kas matė. Taigi: dar kartą ačiū už Jūsų triušą.

Rodos, jau minėjau, kad ir Kūčias, ir Kalėdas praleisiu Kaune, pas savo seserį, po to dar Vilniuje pernaktvojęs pas savo dukterį, gruodžio 27-tą išskrendu į Čikagą. Naujus metus galvoju sutikti savo bibliotekoje Lemonte, kur ir į Jūsų sveikatą pakelsiu taurę šampano! Ir Mindaugo (kuris, atrodo, eina Jūsų pėdomis), ir žmonos!

Pažadėjau į VDU sugrįžti ir antram semestriui, kuris prasideda sausio 30. Pasiimu ir tuos Jūsų klausimus: jei turėsiu laiko, gal ką nors atsakysiu. Mat ten, Čikagoj turiu pereit eilę sveikatos tyrimų, o taip pat susirinkti medžiagos vienam naujam kursui. Žodžiu, beveik visą sausio mėnesį praleisiu Čikagoj, kur man galite ir rašyt, jei reikės.

Taigi, dar kartą širdingai sveikinu su šventėmis ir Jus, ir visą šeimą, linkėdamas laimės, džiaugsmo ir sveikatos – *Algirdas Titus*

Kaunas, vasario 18, 95

Mielas p. Leonai,

man rodos, kad Jums rašiau dar prieš Kalėdas, bet nebeprisimenu ar rašiau iš JAV. Kaip matote, jau vėl esu Kaune, pasiryžęs čia praleisti dar vieną semestrą VDU. Šalia dėstyty dviejų išeivijos literatūros kursų (įvadinio-apžvalginio ir prozos I, kuriuos abu kartoju) pridėjau dar prozos II, juo užbaigdamas ir įžanginį *visos* išeivijos prozos kursą. Taip, kad darbo turiu „per akis“ arba – „iki kaklo“. Mat paskaitoms pasiruošti turiu čia, nes ten (Lemonte ir Čikagoje) spėjau vien susirinkti ir atsišviesti daugumą reikalingos medžiagos, o ją pervirškinti bei paruošti turiu čia. O šalia to gi yra ir buitiniai reikalai. O jau pradėjo kviestis ir provincijon. Taip, kad kovo 12 važiuoju į Raseinius.

Visa tai sakau nesiskųsdamas. Anaip tol! Tik pasiteisindamas, kad prie tų Jūsų klausimų neturėjau laiko nė prisėsti, ir nė nežinau, kada turėsiu... Dabar, metų pradžioj, šalia mėnesinių skilčių „Akiračiams“ turiu gi rašyt ir pereitais metais išleistų knygų apžvalgą... O vien poezijos išleista virš pusės tuzino!..

Kalbant apie skiltis: noriu vienoje jų paminėti ir naująjį (š. m.) „Varpų“ numerį. Todėl, kada tik jį turėsite, būkite malonus atsiųsti jį man VDU adresu.

„Lietuvos aidą“ nusiperku kasdien ir Jūsų reportažus visada perskaitau, besistebėdamas, kaip visur suspėjate...

Jeigu dar po vasaros atostogų sugalvočiau sugrįžti Lietuvon dėstyti, bandyčiau (jei kas pakvies) dėstyti tuos pačius dalykus kur nors kitur, pav., Klaipėdos universitete ar Šiaulių pedagog. institute, nes VDU, bent šiam kartui, vargu ar besusidarytų pakankama auditorija. O tos žinios Lietuvoje tikrai reikalingos. Gi Vilnius, manau, jų gauna daugiau nei kiti miestai.

Kol kas tebegyvenu ir tame pat bute, bet žada iš čia greit iškelti, gal jau kitą savaitę. Labai pasigendo savo visų trijų čia gyvenusių amerikiečių kolegų: Šilbajorio, Skrupskelio ir kun. Trimako. Buvom itin gerai susigyvenę, o dabar likau visai vienas... Čia pasidarė toks „pereinamasis“ butas ir inamiai nuolat keičiasi.

Gyvuokit ir laikykitės! Linkėjimai mielai Poniai ir Mindaugui. – *AlgTantaitis*

Kaunas, balandžio 7, 95

Mielas p. Leonai,

Jūsų kovo 15-os laišką gavęs pasidėjau ant stalo „greitam atsakymui“, bet, matyt, užverčiau popieriais ir galvojau, kad atsakiau. Todėl į šiandien gautą balandžio 3 d. laišką, va, atsakau tuojau pat ir bandysiu nunešt į dėžutę prieš 17 val., kad dar šią dieną išimty ir duotų eiga.

Naujų „Varpų“ pristatyme balandžio 21 *apžvelgt* „Varpų“ – nė pirmųjų numerių, nė naujų – jokių būdu negalėčiau. Atminkit, kad senuosius skaitydamas 1943–44 m. buvau 16–17 metų ir apie jų turinį tiesiog *nieko* nebeatsimenu, ir jų neturiu. Taip pat neturiu nė *naujųjų*, nė vieno numerio, nors 1994-tą gal dar galėčiau mūsų (katedros) bibliotekoj rasti. Visko ieškoti bibliotekose tiesiog neturėčiau laiko. Labai man būtų sunku tą penktadienį (balandžio 21) važiuoti į Vilnių, nes esu jau LRS pažadėjęs po to savaitgalio pirmadienį (IV/24) atvažiuot ir LRS keletą minučių pakalbėt apie H. Radauską (apie kurį

irgi mažai ką žinau, tik tiek, kad buvau pažįstamas). Sugaišt abu šiokiadienius, kuriuose neturiu paskaitų, reikštų perpus sumažėjusį laiką pasiruošimui visoms sekančios savaitės paskaitoms, ko aš, žinoma, negaliu daryt, ypač dar ir kitų įsipareigojimų turėdamas...

Skubu atsakyti, nenorėdamas Jūsų bereikalingai „suvedžioti“ ir tikėdamas, kad Jums dar liks laiko surasti ką nors kitą, gal su geresne atmintimi.

Su geriausiais linkėjimais, *AlgTAntanaitis*

Balys AUGINAS

Cleveland, 1999. I. 12.

Rašau šį laišką, norėdamas užmegzti ryšį su „Varpais“, kurių išradingas redaktorius esate. Kažkada man p. Šilėnienė buvo davusi vieną „Varpų“ numerį, bet tuo laiku buvau iki kaklo užimtas, o vėliau atsirado vėl kiti projektai, tai šis reikalas ir užsitęsė...

Dabar pasitaikė proga su Jumis susipažinti per spaudą, tad siunčiu savo kūrybos eilėraščių. Ir jeigu jie bus „pagal Jūsų skonį“, dėkite į „Varpus“, nes noriu su Šiauliais palaikyti draugystės ryšį. Juk mokiausi Šiauliuose, baigiau ten gimnaziją. Būtų miela vėl pabendrauti su savo kraštiečiais.

Tad per p. O. Č. malonę siunčiu Jums ir laišką, ir eilėraščius. Tikiuos, kad užsimegs ir laiškinių ryšys?

Pagarbiai *Balys Auginas*

Cleveland, 1999. 4. 17.

Labutis,

džiugu ir malonu buvo gauti iš Jūsų laišką, tad šiandien į jį ir atsakau. Bet pirmiausia turiu pareikšti, kad nustebau sužinojęs, kad Jūs man esate siuntę interviu klausimus, nes nesu gavęs iš Jūsų jokių laiškų. Ar neklystate? (...)

Esu gavęs Jūsų redaguojamus „Varpus“ – 12-tąjį numerį, kurį Velykų proga atsiuntė man ponias iš Šiaulių muziejaus („Aušros“).

Nepaprastai gražiai leidžiamas. Daug įdomios medžiagos ir daug pristatomų rašytojų. Skaičiau ir stebėjau Jūsų darbštumą! Nustebau, kad mano laiškas Jus tepasiekė neseniai, nes jį rašiau vasario pabaigoj (*sausio viduryje* – L. P.-K.). Gerai, kad gavote knygas ir eilėraščius. Kai gausiu Jūsų klausimus, kibių į darbą.

Ačiū už dėmesį. Sutinku mielai bendradarbiauti tokiame kultūringame meno žurnale. Linkiu Jums ir visai Jūsų darbščiai šeimynėlei sveikatos ir kūrybinių polėkių. Jūsų *Balys Auginas*

Genovaitė AUSTRA (AUŠTRIENĖ)

Baltimore, Md., 1991. IX. 23

Didž. Gerbiamas Ponas Leonai,

Pirmiausia noriu Jus pasveikinti su Nepriklausoma Lietuva. Linkime Jums daug naujame gyvenime sėkmės. Po tiek daug metų kančių, skausmų pagaliau Dievo galinga ranka užgniaužė ir sutraiskė brangios Tėvynės kančias. Mes džiaugiamės kartu su Jumis ir pradėkime atstatyti mūsų brangią Tėvynę, lai mūsų broliai vėl kvėpuoja laisve.

Pirmiausiai noriu padėkoti Jums už tokias brangias knygas, kurias aš gavau. Nežinau kaip Jums atsidėkoti ir atsilyginti. „Varpais“ labai didžiuojamės, nes niekas turbūt neturi. (...) (*Genovaitė Auštrienė – seniausios Amerikoje lietuvių bibliotekos vedėja* – L. P.-K.).

Pasitaikė proga įduoti laišką parvežti. Aš Jums rašiau prieš Kalėdas, bet turbūt negavote. Nes mes irgi negavome 4 mėn.

Tad dar kartą linkime laimės naujame gyvenime. Linkime Jums sėkmės darbuose. Sudiev. *Genovaitė Auštrienė*

Aurelija M. BALAŠAITIENĖ

Richmond Hts., Ohio, 1989 rugsėjo 9

Mielas Pone Leonai,

nepaprastai buvo miela gauti Jūsų tokį malonų laišką. Džiaugiuosi, kad laimingai pasiekėte namus, tik be reikalo dėkote man už viešnagę, kuri buvo apgailėtina trumpa. (...) Džiugu, kad Jums buvimas Amerikoje buvo įdomus, susitinkant su kūrybingais asmenimis. Jūs ir Jūsų sūnus skiriamės iš daugelio atvykusių, kurių niekas nedomina, išskyrus krautuves. Esu gerokai nustebinta, kaip Jums smulkiai yra žinoma mano biografija. Argi iš tikro turėjome progos taip plačiai išsikalbėti? Malonu, kad pageidaujate su manim „dialogo“ per laiškus. O kas gali būti malonesnio, kaip pokalbis su asmeniu iš miesto, kuriame praleidau savo jaunystės gražiausius metus? Prašote, kad atsiųsčiau kūrybos. Tą mielai padarysiu, bet nežinau, ko jūs pageidaujate. Turiu atkarpose serijomis prieš eilę metų spausdintus romanus, kurių bent vieną norėčiau išleisti Lietuvoje, bet nežinau, kur kreiptis. Būtų ir mano „Skeveldras“ miela išleisti Lietuvoje. Netrukus atsiųsiu Jums vieną ar dvi noveles ir gal koki eilėraščių. Ta pačia proga atsiųsiu ir nuotraukas. Taip pat susitiksiu su Birute Smetonienė, prezidento marčia, kuri yra mano draugė ir tolima giminaitė: mano sesuo yra išteklėjusi už Smetonienės pusbrolio (...) Lauksiu „Varpų“ su nekantrumu. (...) Nuoširdžiausiai Jūsų – *Aurelija M. Balašaitienė*

Richmond Hts., Ohio, 1989 spalio 26

Mielas Leonai,

gavusi Jūsų laišką, bandau sąžiningai ir skubiai atsakyti, nes pašto patarnavimas į Jūsų pusę yra labai lėtas. Dėkoju už „Varpus“, kurie yra labai turiningi, įdomūs ir aktualūs. Prisipažinsiu, kad dar nespėjau ištisai perskaityti, taigi ir negaliu smulkiau aprašyti savo įspūdžio. Kai perskaitysiu, pristatysiu „Tėviškės žiburiams“ arba „Draugui“. Bandau sugauti Žiedonius, tačiau nepavyko prisiskambinti. Manau, kad jiedu gal kur nors išvykę, bet esu tikra, kad jis Jūsų „Varpus“ perdavė, kaip prašytas, nes man juos įteikė vos už dviejų dienų po sugrįžimo iš gastrolių Lietuvoje. Dabar lauksiu sekančio almanacho numerio. Bus malonu matyti save Lietuvos leidinyje. Stebiuosi, kad esu visiškai nežinoma, nes, nors ir slapta ir nelegaliai, mano kelias knygas jau prieš eilę metų „įsmugeliavo“ a. a. kompozitorius Benjaminas Gorbulskis ir kiti. Aišku, kad tuo gal niekam nesigyrė. Be to, nors ir ne viešai ir ne oficialiai, bet išeivijos spauda pasiekdavo Lietuvą. O „Dirvoje“, „Drauge“, „Tėviškės žiburiuose“ ir žurnaluose buvo apstu straipsnių apie mano knygas, jų sutikimus, pristatymus, recenzijų ar labai plačiai išreklamuotą Vilniaus pilies legendą. Bet mūsų spauda nebuvo visiems prieinama.

Dabar, sekdamas Jūsų laišką, atsakau papunkčiui. Mano artimas bičiulis ir netolimas kaimynas poetas Balys Auginas labai apsidžiaugė Jūsų siūlymu. Jo namuose vieši jo žmonos giminaitis iš Kauno. Jis grįš į namus lapkričio vidury. Pasinaudodamas ta proga, Balys Jums parašys kiek apie patį save ir per jį atsiųs savo knygas. Jam daviau Jūsų adresą ir telefoną. Balys buvo Lietuvos radiofono pranešėjas audrų laikais, yra baigęs Šiaulių berniukų gimnaziją, išeivijoje pasižymi kaip originalus ir mėgiamas poetas. Šalia poezijos rinkinių jo eilėraščiai dažnai pasirodo periodinėje spaudoje.

Toliau teiraujatis apie Vladę Čekonytę-Butkienę. Ir ji yra baigusi Šiaulių mergaičių gimnaziją. Ją pažinojau gan gerai, o su jos jaunesniąja seserimi Birute baigia gimnaziją. Vladė nepasižymėjo dideliu rašytojos talentu, tik šiaip turėjo sklandžią plunksną. Jums patariu tiesiogiai kreiptis į jos vyrą dr. Antaną Butkų (jis visai neseniai lankėsi Lietuvoje, ir joje yra buvęs daug kartų). Jo adresas toks: (...). Esu tikra, kad jis mielai Jums prisiųs jos knygas ir informaciją.

Su Pauliu Jurkum kiek sunkesnė problema. Jis jau senokai negaluoja, ypatingai yra paliestas jo regėjimas. Nesistebiu, kad jis neatsiliepia. Prieš kurį laiką gavau „Darbininko“ redaktoriaus laišką, kuriame jis kaip tik aprašo Jurkaus problemas.

Ačiū už linkėjimus mano jaunavedžiams. Mano gyvenimas dabar ištisa svečių ir vaišių grandis. Vieną savaitgalį globojau Vilniaus universiteto ansamblio vadovą Vidą Aleksandravičių, jo žmoną ir sūnų, o po vestuvių atgaivinau kadaise mano ir mano vyro įvestą „rudens sezono atidarymo baliaus tradiciją“. Savaitės gale turėsiu svečių iš Panevėžio.

Klausėte apie Broniaus Kviklio „Mūsų Lietuvą“. Bandysiu rasti tarpininką, kuris tas knygas galėtų asmeniškai pervežti, nes siuntimas paštu vis dar yra neįtikėtina lėtas ir nėra garantijos, kad gausite. Ateinančių metų pradžioje aš keliausiu į Lietuvą „VEJOS“ reikalais ir būtinai aplankysiu Šiaulius. Dar nežinau, kada tai bus. Atvešiu knygų.

Nežinau, ar aš Jus informavau apie mano artimųjų tarpe įsteigtą bendrovę „VEJA“, kurios tikslas yra užmegzti prekybinius ryšius su Lietuva, jai padedant stiprinti jos ekonominį gyvenimą. Jau eina konkretūs pasitarimai tarp Lietuvos leidėjų asociacijos pirmininko Juozo Vaitkaus (Vilniuje) ir „VEJOS“. Neabejoju, kad ir Jūs iš jo gausite informaciją apie mūsų projektus: mokslinės anglų kalba literatūros pardavinėjimą, o už gautą pelną – telkti lėšas kompiuterių įsigijimui. Jei negausite, teiraukitės „Vyturio“ leidykloje. „VEJOS“ narių tarpe yra kompiuterių specialistas – gamyklos atstovas, advokatas, finansų specialistas, administratorius.

Šiaip laikas bėga greitai, o darbų nestinga. Neseniai minėjome prez. Antano Smetonos mirties sukaktį, tai buvau paprašyta ką nors sukurti. Parašiau „Odę vietoj vainiko“. Neseniai buvo atidengtas Vinco Kudirkos biustas Clevelando kultūrinuose darželiuose. Ir vėl dirbau – sukūriau montažą, „surežisavau“, ištisas valandas išrepetavusi su savo dukra Jūrate ir dar dviem jaunais žmonėmis. Taip pat lygiagrečiai rašau du romanus. Jie labai skirtingi tiek savo charakteriu, tiek siužetu, tai man patogiau rašyti pagal dienos nuotaiką. O juk pats žinote, kad rašymas kompiuteriu yra toks lengvas ir paprastas, kad tik reikia sekti savo mintis, nesirūpinti dėl klaidų, nebijoti perrašinėjimo, taisymo... Kiek privargau su „Skeveldromis“! Jas rašydama perrašiau ar sugadinau ne mažiau tūkstančio mašinėlės lapų. Jei ne daugiau...

Tai tiek apie mane. (...) Iki sekančio karto, *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, 1989, gruodžio 5

Sveikinu Jus visus su šventėmis ir siunčiu savo gražiausius linkėjimus. Pasimatysime Lietuvoje.

Šiandieną gavau Jūsų malonų laišką. Ačiū už sveikinimus ir tai, kad savo „Varpuose“ man suteiksite tokią garbingą vietą. Vilniuje būsiu birželio 16 dieną, į namus išvyksiu liepos 12. taigi, laiko užteks, o aš Šiaulius būtinai noriu aplankyti ir būsiu Jums dėkinga, jei sudarysite sąlygas. (...)

Mano gyvenimas ne rieda, bet skrieja tokia greita vaga, kad nespėju plėsti kalendoriaus lapelių. Svečiai iš Lietuvos, įsipareigojimai spaudai (...). Iki pasimatymo *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Birželio 19, 1990

Mielas Pone Leonai,

dažnai apie Jus pagalvojau, bet neprisirengiau parašyti, nes beveik kasdieną padėtis keitėsi, o turėjau viltį pasimatyti Lietuvoje. Pradėsiu nuo mano kelionės. Iki gegužės 15 dienos nebuvo aišku, ar žurnalistai galės keliauti į Lietuvą, ar ne. Nežiūrint mūsų pastangų, visus sovietinius reikalavimus atitinkančio kvietimo, vizų negavome, o aš to išdavoje turėjau nemažą nuostolį. Ir finansinį, ir moralinį. Dabar nesirengiau tol keliauti į tėvynę, kol joje nepradės galioti teisėti ir humaniški įstatymai, ir kai Kremliaus vadai nebeturės sprendimo galios. Į jokį kitą pasaulio kraštą vizų ir tokios varginančios procedūros nereikia – užtenka tik galiojančio užsienio paso. Keliauvau daug. Visų laisvų kraštų pasienio valdininkai pasitiko su džiaugsmu, sveikindami lankytojus. O į ten vykstant lankytojai traktuojami, kaip į kalėjimą priimami nusikaltėliai. Iš keliavusių patyriau, kad net reikia patiekti smulkmenišką apyskaitą, nurodant, kur buvo išleisti pinigai.

Rudenį, rugsėjo 1 dieną su Čiurlionio ansambliu į Lietuvą vyksta mano dukra Jūratė Balašaitytė ir mano sesuo Mylita Nasvytienė. Nežinia, kaip pavyks jų kelionė. Aš Jus informuosiu. Jei jų kelionė įvyks, prašysiu Jus dalyvauti bent viename ansamblio koncerte ir susitikti su mano dukra ir seseria. Gausite iš manęs tikslią informaciją. Ta proga galėtumėte joms perduoti „Varpų“ kelis egzempliorius.

(...) Labai apgailestauju, kad negalėsime susitikti, kaip buvo planuota. Bet manau, kad vis tik kada nors turėsiu laimę aplankyti Lietuvą ir paviešėti Šiauliuose, susitikti su Jumis ir aplankyti ankstyvoje jaunystėje praleistas dienas. Reikia turėti viltį. Jaučiu, kad pasimatysime. Iki sekančio karto... *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Rugsjūčio 2, 1990

Mielas Pone Leonai,

vakar gavau Jūsų mielą laišką ir skubu atsakyti. Deja, aš į Lietuvą laikinai atsisakau keliauti, nes sugriuvo daug mano planų. Mano sesuo (Mylista Nasvytienė) ir dukra Jūratė Balašaitytė (jų pavardes rasite programose) su Ansambliu vyksta, kaip planuota. Jos abi žino, kad su Jumis reikia susitikti. Ne vien koncerto metu Šiauliuose, bet taip pat ir Kryžių kalne jos bus. Bandysiu įteikti Jums kuklių lauktuvių ir labai laikiu „Varpų“. Apgailestauju, kad man nepavyko gauti Cinzo adreso. Asmenys, pas kuriuos jis viešėjo ir pas kuriuos su juo susipažinau, yra išvykę atostogų. Jurgio Jankaus knygų pabandysiu rasti, jei pavyks. Aš pati turiu tik po vieną egz., tai negaliu jų atiduoti. Jei gausiu, duosiu savo dukrai, kad Jums perduotų. (...) Pasimatysime kada nors... Jūsų *Aurelija B.-Ž.*

Rugsjūčio 17, 1990

Mielas Leonai, rašau skubiai, trumpai ir greitai, nes laikas man šiandieną labai brangus. Turiu viltį, kad mano laiškas Jus pasieks laiku. Čiurlionio ansamblio įkalbėta vis tik nutariau su juo keliauti į Lietuvą kaip žurnalistė. Būsiu Šiauliuose, o pirmą savaitę Vilniuje būsiu laisva. Iš Clevelando išskrendame šio mėnesio 31 dieną per Oslo. Sekite vietinę spaudą, nes šiuo metu neturiu tikslios ansamblio gastrolių datos Šiauliuose. Jei būtų įmanoma, labai norėčiau kaip nors patekti į Radviliškį, kur vaiku būdamą gyvenau ir kur yra mano tėvelio kapas. Bandykite man kaip nors talkininkauti. (...) Tikiuosi, kad pasimatysime. Nuoširdžiai Jūsų, *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Spalio 26, 1990

Mieli mano šiauliškiai bičiuliai,

pagaliau galiu kiek atsikvėpti, laimingai sugrįžusi į namus, bet parsivežusi bjaurią norvegišką slogą, kurios vis dar negaliu atsikratyti. Mano viešnagė Lietuvoje man atrodė kaip nuostabus sapnas, iš kurio yra graudu nubusti. Buvau giliai sukrėsta, pamačiusi Lietuvą, nepraradusią savo kultūrinio veido, išlaikiusią ir restauruojančią savo istorijos didingus paminklus. Švara, darželiai, knygų daugybė – tai šviesusis Lietuvos veidas, kurio nepajėgė sužaloti nei penki smurto ir okupacijos dešimtmečiai. Su Jumis praleista popietė ilgai liks mano atminty. (...)

Netingėkite man parašyti. Man jūsų darbas artimas ir įdomus. (...) Lauksiu laiškų ir gal... vizito? Širdingai Jūsų *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Balandžio 7, 1991

Mielieji mano bičiuliai!

Nudžiugau prieš keturias dienas gavusi Jūsų laišką, bet taip pat nė kiek nenustebau iš Jūsų laiško patyrusi, kad iš manęs jokios žinutės nesate gavę. Argi iki šiol vis dar nežinote, kad visos pašto siuntos iš laisvojo pasaulio ir į jį iš Lietuvos buvo eilę mėnesių sustabdytos Maskvoje? Eina gandai, kad visa tai yra sudeginta. Patyrę, kas atsitiko, masiškai per Amerikos Valstybės departamentą protestavome tarptautinio pašto sąjungai ir reikalavome, kad Sovietai būtų įspėti laikytis tarptautinių sutarčių. Aš iki šios dienos vis dar negaunu spaudos iš Lietuvos, o Jums esu parašiusi nemažiau dviejų laiškų, jų tarpe ir į gruodžio mėnesį gautą laišką. O gal mano laiškai Jus kada nors pasieks, jei neliko sunaikinti.

Širdingas ačiū už taip gražų manęs pristatymą „Varpuose“, kurių du egzempliorius dar sausio mėnesį man atsiuntė iš Lietuvos grįžęs Algis Grigas. Neseniai grįžęs daktaras Butkus Jūsų jam duotą „Varpų“ siuntą baigia išsiuntinėti ir man taip pat davė dar du egzempliorius. Tikrai didžiuojusi tokia gražia „reklama“.

Apie Vladę Butkienę netrukus parašysiu, o pats dr. Butkus Jums jau yra pasiuntęs nuotraukų. Šiomis dienomis turiu tiek daug įsipareigojimų ir reikalų, kad apie ją rašyti pradėsiu tik apie balandžio pabaigą, tuo labiau, kad recenzijos rašymas reikalauja iš naujo ir nuodugniai susipažinti su knyga. Prieš eilę metų oficialiame jos eilėraščių knygų susitikime turėjau garbę ir malonumą jos kūrybą pristatyti visuomenei. Bet nemėgstu nieko daryti paviršutiniškai ar paskubomis, todėl teks palaukti. Galimas dalykas, kad pats dr. Butkus Jums mano rašinį nuveš, nes jis ir vėl vyksta į Lietuvą gegužės mėn. pradžioje ir joje žada viešėti arti keturių mėnesių.

(...) Tikrai žinau, kad mano šis laiškas Jus pasieks, nes mano namuose vieši „Gimtojo krašto“ vyr. redaktoriaus pavaduotojas Vytautas Katilius, kuris mielai sutiko mano laišką su savim paimti ir

Lietuvoje jį Jums pristatyti. Turėčiau Jums daug ką papasakoti, bet tai neįmanoma padaryti per laiškus. Stačiai baisu pagalvojus, kad nuo sausio mėnesio visi pašto ryšiai buvo nutrūkę, bet ir stebiuosi, kad Lietuvoje tas faktas mažai tėra žinomas.

Nekantriai laikiu savo knygų pasirodymo, bet iš „Vagos“ vis dar nieko negirdžiu, kas, žinoma, manęs nestebina, atsižvelgiant į bendrą padėtį.

Kada pasimatysime? Su tokiu malonumu prisimenu mūsų trijų pasimatymą Lietuvos viešbutyje, jaukius pietus, įdomius pokalbius (...). Taip pat didelis dėkui už malonius žodžius apie mano „Susitikimą pamary“. Baigiu su meile ir ilgesiu, ir gražiausiais linkėjimais Jums visiems. (...) Iki...
Aurelija

Spalis, 1991

Mielas Leonai,

per Antaną Butkų gavau Jūsų knygas ir esu labai laiminga, kad manęs neužmiršote. Paskutiniaisiais mėnesiais buvau taip užimta, kad asmeniškais reikalais negalėjau užsiimti, o laiškų rašymas į Lietuvą buvo sąmoningai sustabdytas, nes patyriau, kad mano laišškai nepasiekia adresatų, ir mano giminėms pasiūsta krūva nuotraukų kažkur dingo Maskvos pašto sąslavyne. (...) O dar ir nuostabūs įvykiai tėvynėje pareikalauja darbų, kuriuos darau su dideliu užsidegimu. Esu labai nelaiminga, kad mano knygų išleidimas Lietuvoje pakibo ore, nes iš „Vagos“ negaunu jokių žinių. Per kitus asmenis prašiau dėl to pasiteirauti. Jei jie dar dels, arba jiems atrodo mano knygos per prastos, aš tarsiuosi su kitais. Lietuvoje leidyklų yra pakankamai. Nejaugi ir mirsiu savo knygų išleidimo Lietuvoje nesulaukusi? Planuoju atvykti Lietuvon lapkričio mėnesį su ypatingais reikalais, nes esu Clevelando-Kauno miestų „seserystės“ projekto tarybos narė. Bandysime konkretizuoti pagalbą su mūsų miesto tarybos pritarimu.

Ne, aš jūsų neužmiršau ir dažnai apie Jus pagalvoju. Kai sunormalės paštas ir į Lietuvą pašto siuntos eis normaliais keliais, gal aš savo laiškais Jums ir įkyrėsiu. Šitą laišką perduodu vienai maloniai, į Lietuvą grįžtančiai tėvynainei, kad jį Jums atsiųstų.

Nuoširdūs linkėjimai. *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Lapkričio 29, 1991

Mielas Leonai,

atrodo, kad jau „šimtas metų“ nuo mano paskutinio laiško. Buvau labai užsiėmusi ir visuomeniniais, ir žurnalistiniais, ir šeimos reikalais, tai laikas bėgo. Šiandieną pagaliau gavau iš „Vagos“ „autorinę sutartį“. Pagaliau nusprendė išleisti mano „Gaisro pelenus“, bet nieko apie „Skeveldras“, o man atrodo, kad dabartinėje Lietuvoje tas romanas turėtų didžiulį pasisekimą ir būtų žymiai vertingesnis ir įdomesnis už „Pelenus“. Ar galite man patarti, į kurią leidyklą kreiptis? Būčiau labai dėkinga.

(...) Nepaprasti įvykiai Lietuvoje mane giliai sujaudino ir sukrėtė tiek džiaugsmo jausmais, tiek giliu susirūpinimu. Prezidentas Reaganas, prasidedant krizės grėsmei, labai protingai pasakė: „Susiveržkime diržus. Kurį laiką bus blogiau, kad būtų geriau“. Pereinamoji stadija pareikalaus daug pasiaukojimo, sunkaus darbo ir įvairiausių trūkumų, bet visa tai turi nušviesti geresnio rytojaus viltis. Juk nieko nėra brangesnio už gyvenimą laisvėje.

Parašykite, ką galvojate apie „Skeveldras“. Lauksiu. Su gražiausiais linkėjimais ir meile
Aurelija

Richmond Hts., Ohio, Spalio 3, 1992

Didžiai mieli ir brangūs bičiuliai!

Sąžinė graužia, kad iki šiol neradau laiko Jums parašyti ir padėkoti už tokią sentimentalią ir mielą viešnagę, kurios metu pagaliau turėjau progą aplankyti mano jaunystės brangiausias vietas, ypatingai gimnaziją. Radau savo archyvuose daug medžiagos iš gimnazijos dienų, tai vieną dieną jos dalį padovanosiu gimnazijos muziejui. Gaila, kad jame nėra nė vienos mano knygos, o Clevelande jų dar turiu pakankamai, tik, deja, jau neliko „Skeveldrų“.

Grįžusi į namus, ilgai negalėjau atsigauti nuo laiko pasikeitimo, keista, Lietuvoje jokio

nuovargio nejutau. Mano draugai iš manęs juokiasi, sakydami, kad tai grynai adrenalino nuopelnas. Grįžusi turėjau vos vieną savaitę laiko pasiruošti didelėms Clevelando miesto iškilmėms – sukurti Rockefellerio parko Tautybių kultūriniuose darželiuose Maironio paminklo atidarymo programą. Mano dukra Jūratė ir aš anglų kalba supažindinome klausytojus su Maironio asmeniu ir kūryba. Jūratė deklamavo mano padarytus Maironio poezijos vertimus ir atpasakojo Jūratės ir Kastyčio baladę. Man teko garbė su miesto meru atidengti paminklą.

Taip pat ištisa eilė įsipareigojimų išeivijos spaudai „suėdė“ visą mano nuo miego atlikusį laiką. Mano viešnagės atminimui siunčiu Jums nuotraukas, jų tarpe vieną ir iš Maironio iškilmų. (...) Būtų malonu iš Jūsų gauti kokį laiškėlį. (...) Tikiuosi, kad pasimatysime ir vėl, nes aš planuoju į Lietuvą atvykti ateinančių metų gegužės mėnesį. *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Lapkričio 2, 1992

Mieli mano bičiuliai!

Jūsų laiškas mane pasiekė nuostabiai greitai – per 6 dienas. Džiaugiuosi, kad gavote nuotraukas, nes vis dar bijome Lietuvos pašto „plėšikų“, kurie atplėšia ir sunaikina laiškus, juose ieškodami dolerių. (...) Esu labai dėkinga, kad mane vis dar norite spausdinti, bet nesu patenkinta, kad mano novelės bus pavadintos apsakymais. (...) Tiek to, džiaugiuosi, kad tie „apsakymai“ vis vien pasirodys. Linkiu sėkmės su „Varpais“.

Praėjus rinkimams, labai abejoju, ar atvyksiu į Lietuvą – ne tokios Lietuvos ilgėjausi, ne tokiai Lietuvai stidaviau daug energijos ir jėgų. Sunku suvokti, kad penkis dešimtmečius kentėję nuo komunistų, Lietuvos žmonės juos didele balsų persvara sugrąžina į valdžią. Lauksiu prezidentinių rinkimų. Jei Brazauskas, manęs Lietuva nematys. Tokie rezultatai spjovė į išeivijos veidą.

Mano patirtis su Lietuvos leidyklomis taip pat liūdna – vakar gavau laišką iš „Vagos“, kad nutraukiama su manim sudaryta sutartis, nes aš nesutikusi su jų „pataisymais“. Atrodo, kad jų „taisytojai“ jokio supratimo neturi nei apie literatūrą, nei apie autoriaus unikalų stilių. Mano du rankraščiai guli pas Lietuvos Muziejaus direktorių Henriką Paulauską, bet abejoju, ar jam ką nors pavyks padaryti. „Vaga“ sužalojo mano stilių ir veikėjus, iškraipė mintis. Ištisų puslapių negalėjau atpažinti. Gelia širdį, kad mano svajonė Lietuvoje matyti savo knygas turbūt neišsipildys. Ir te niekas nesiskundžia popieriaus trūkumu, nes ir savo viešnagės metu mačiau daugybę neįdomių brošiūrų, įvairių knygpalaidų, atspausdintų dideliais tiražais. Tikėjau, kad mano romanų tematika Lietuvos žmonėms būtų įdomi, jų tarpe ir Jums, berods, padovanotos „Skeveldros“.

(...) Nenutraukime tokio malonaus ryšio. Nuoširdžiai Jūsų (gerokai nusivylusi, tik ne Jumis) *Aurelija*

Lapkričio 6, 1993

Seniai iš manęs begirdėjote, tai įsivaizduoju, kokia staigmena yra Jums šis mano laiškas. Pasiteisinimų neskaiciuoju, nes reikėtų „jaučio odos“ jiems surašyti. Po visuomeninės veiklos, konferencijų, posėdžių, rašymo ir svečių bei šeimyninių reikalų laiškas mažai telieka laiko. Visų pirma noriu Jus užtikrinti, kad Jūsų nepamiršau ir apie Jus dažnai pagalvoju (...).

Gavau laišką iš buvusio Valstybės muziejaus direktoriaus Henriko Paulausko. Jį pažįstu iš jo viešnagės Clevelande ir iš savo viešnagės jo namuose. Jis mano garbei buvo suruošęs literatūros vakarą muziejuje, vežiojo po Lietuvą ir yra susirūpinęs, kad aš Lietuvoje nežinoma. Jis nori mano garbei surengti parodą Vilniuje ar net Šiauliuose ir prašo iš manęs archyvinės medžiagos. Po parodos ketina viską perduoti Kauno literatūros muziejui. Tuo reikalu jis mane jau senokai kalbina, bet dabar jo pasiūlymas darosi konkretus. Aš jam padėkojau ir pasiūliau su Leonu sueiti į kontaktą. Tai nenustebkite, jei Henrikas Paulauskas iš Vilniaus su Jumis vienu ar kitu būdu susisieks.

(...) Baigiu su gražiausiais linkėjimais ir pažadu Jūsų ir toliau neužmiršti. *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, Balandžio 4, 1994

Mielas Leonai,

šiandieną gavau Jūsų knygų siuntinį. Didelis dėkui. Pasistengsiu, kad recenzijos pasirodytų užsienio lietuvių spaudoje (nebevadinkite mūsų „išeiviais“ – mes iš niekur neišėjome, tik bėgome!).

Savaime suprantama, kad skubėjau susipažinti su „Varpais“ ir visų pirma perskaičiau savo novelę (taip nevykusiai pavadintą „apysaka“, kai tuo tarpu „apysakos“ gavo novelių titulus). Susigraudinau, kad ir vėl mano kalba buvo „taisyta“. Išsigandau, kad telefonas „suskambo“. Juk veiksmazodžio „skambėti“ nėra, tai iš tikro turi būti „suskambėjo“. Ir „stebėjausi savo BŪSENA“. Juk skulptorius ne apie savo egzistenciją mąstė, bet apie savo NUOTAIKĄ arba nusiteikimą. Ir pakeitėte mano „antra vertus“, kas žymiai gražiau skamba negu „iš kitos pusės“. Turi išlikti paties rašytojo stilius – tai jo charakteristika. Ir negalima sakyti „paralyžiuotas“, bet turi būti „paraližuotas“, o ponia Mataitienė skambino telefonu ne „kitą dieną“, bet „sekančią dieną“. Skirtumas didelis. Ir neiginiai reikalauja kilmininko linksnio, o Jūs mano sakiniuose pakeitėte į galininką. Tai jau grubios gramatinės klaidos. Radau daugybę ir kitų „pataisų“. (*Į šias pastabas A. Balašaitienei išsamiai atsakė jos prozos tekstą redagavusi Birutė Vėlyvytė* – L. P.-K.).

Toliau skaitydama pasipiktinau Jūsų „poezijos“ samprata. Kaip galima Donaldą Kajoką klasifikuoti poetu? Cituoju: „Šiukšlių neišvežė sekmadienį. Nei pirmadienį. Šiukšlių išvis jau niekas neišveža. Perkrauti konteineriai rudens dunksnoje. Tokiu oru moterys neišsina į kiemą“. „Paršiukas“, „konservų dėžutės antpečiai“, „maisto atliekų kauburio“... Kur poezija? Apie šiukšles net jokiam reportaže nebūtų rašoma. Arba toks „poetiškas“ pasakymas: „kiekvienas žmonių suėjimas turi savo išrinktuosius“. Nei minties, nei rimo, nei ritmo, nei turinio, nei vaizdo, tik beprasmiškų ir net vulgarių eilučių bei žodžių kratynys. Ir Miežėlaitis „kuria“, lyg nebūtų net ir pradžios mokyklos lankęs – be didžiųjų raidžių, taškų ar kablelių, o ir „apelsinmedžiai“ skamba grubiai, ir nesuprantu, kas yra „balkšvas geltis“, ir kam reikalinga „sapno fazė“ ir išsireiškimas „sinchroniškai sutapę su širdies plakimu“, ir kaip dergiama kalba, kai joje atsiranda „oleandrinis karminas“ ir „pakartas ažuvinis vainikas“, ir „kosmetinis žydėjimas“. Ir t. t. POEZIJA?

Publicistika įdomi ir turininga, ypatingai skaitant Railą, Šilėnienę, ir gražūs „Laiškai mylimajai“. Buvo įdomu skaityti apie Zubovus, tuo labiau, kad pereitą rudenį pas mane lankėsi pianistas Rokas Zubovas, M. K. Čiurlionio proanūkas, kuris dabar su savo žmona Sonata studijuoja Čikagoje. Mane sentimentaliai nuteikė Marcinkaus-Tauronio „Aukso mintys“. Jis buvo mano gimnazijos kapelionas ir jo ranka man užrašytą nuotrauką turiu savo archyve. (...)

Tiek to. Išliejau jausmus, o dabar grįžtu prie mudviejų taip gražiai užsimezergusios pažinties. Dar nežinau, kada atvažiuosiu į Lietuvą, bet pas Jus tikrai apsilankysiu. (...) Iki sekančio karto. Jus gerbianti Aurelija

Gegužės 3, 1994

Mielas Leonai,

apgailestauju, kad mano laiškas Jus nuteikė liūdnai (o gal ir čia negalima sakyti „nuteikė“, gal „palietė Jūsų būseną“), bet tvirtinu, kad mano novelėje padarytos „pataisos“ užgauna autorių ir žaloja stilių. Kai dar kartą rūpestingai perskaičiau savo novelę „Varpuose“, norėjau verkti. Štai pavyzdys, kaip žalojamas mano stilius ir iškraipyta mintis: „Tik ne jiems, šitų prabangiškų namų gyventojams, tebeliūdintiems dėl artimo žmogaus netekties“; o mano originale: „išgyvenantiems neseniai patirtą artimo žmogaus netekimo liūdesį“. Didelis skirtumas tarp „tebeliūdintiems“ ir „išgyvenantiems“. Mano sakiny yra „literatūrinė“ nuotaika, ne dokumentinis fakto konstatavimas... Ir niekas neištaisė baisy klaidų, perkeliat dalį žodžio iš vienos eilutės į kitą, kaip „sus-pausti“, o turi būti „su-spausti“, nes „su“ yra priešdėlis; lygiai atskirta „ned-rašiai“. Ar Lietuvoje jau nebežinoma, kad priešdėlis yra atskiras skiemuo? Nauja gramatika? Neaprotuočiau, jei būtų ištaisytos korektūros klaidos, uždėtos nosinės ar taškai, kuriuos gal praleidau, bet mano sakiniai yra taisyklingi ir logiški. Nelogiškas jos (*tekstą redagavusios Birutės Vėlyvytės* – L. P.-K.) pasiaiškinimas, kad „sekančią dieną“ ištaisė į „kitą dieną“. Juk tai didžiulis semantinis skirtumas: kita diena yra bet kuri diena, bet ne „ant rytojaus“.

„Taisytoja“ naiviai tvirtina, kad Niujorko (ar tai New Yorkas?) ir Londono anglų kalbos yra skirtingos. Aišku, kad yra neesminių skirtumų, ypatingai rašyboje: anglai rašo „labour“, o amerikiečiai „labor“, bet kai anglai spausdina amerikiečių autorių kūrinius, ar amerikiečiai – anglų, jie nei rašybos, nei kalbos „netaiso“, nes tai būtų tarptautinio skandalo vertas autorių užgavimas. Ar ji tą patį sako apie prancūzus ir belgus? Amerika ir Anglija yra skirtingos valstybės, tai nėra logiška Lietuvą gretinti su išeivija, kaip Londoną su New Yorku, nes išeivija nėra nei valstybė, nei koks

etnografinis miestas. Baisu, kad autoritetu laikoma 1976 metais išleisti „Kalbos praktikos pratimai“, kuriuose kaip tik klaidingai aiškinamas neiginys. Kur klaida rašant „nematau reikalo daryti kitokius projektus“? Juk neigiamas veiksmazodis „nematau“ tiesioginiai rišasi tik su „reikalu“. Kur logika? Ir „ištaisyta“ „nuotaika“ į „būseną“, tarsi „taisytoja“ geriau žino už autorę, kas norėta išreikšti. Aš rašiau apie asmens vidinį nusiteikimą, ne apie jo egzistencijos faktą, kas ir yra „būseną“. Ačiū Dievui, kad ji teikėsi palikti „plotkelius“, nes taip „kalėdaičiai“ buvo vadinami Lietuvoje. Aišku, šis naujadaras yra grynai lietuviškas ir priimtinas, bet taip pat reikia įsidėmėti, kad novelės veikėjas prisimena nepriklausomą Lietuvą, kurioje „kalėdaičių“ nebuvo. „Plotkeliai“ derinasi ir su laikotarpiu, ir su veikėjo charakteristika, kaip to reikalauja literatūros principai, kad kūrinys atitiktų tikrovę. Sakote, kad ji „taiso“ kalbą „Vagoje“. Aš dėl to „taismo“ neleidau „Vagai“ savo romano leisti, nes kai kurių puslapių atpažinti negalėjau. Ar ji taip pat rašo, kad „ūkininkai realizuoja produkciją“, bet neparduoda gaminių? Produkcija yra gamybos procesas, kurio negalima pardavinėti, tik galima pritaikyti pramonėje ar kurioje kitoje gamybos srityje. O ką reiškia „realizuoti“? Tikra to žodžio prasmė anglų kalboje yra „suvokti, įsisąmoninti, suprasti“. Kaip galima „realizuoti produkciją“? Pavarčius 1992 metais Vilniuje išleistą „Žurnalisto žodyną“, darosi ir pikta, ir graudu. Paimti svetimų kalbų žodžiai, nežinant jų tikros prasmės, todėl ir „adekvatus“ vertimas nėra „labai tikslus“, tik „tinkamas“ ar „patenkinamas“. Brendu per „štamptų“, „štrichų“, „forblatų“, „šriftų“ purvyną ir randu „PUBLIKACIJĄ“, - juk tai LEIDINYS arba straipsnis. Vienas mano bičiulis iš Lietuvos rašo, kad jam įdomios mano „operatyvios publikacijos“. Manau, kad jis rašo apie mano straipsnius, bet nesupratau, ar jis norėjo pagirti, ar kritikuoti. Laikraščio skelbime „parduodamas komfortabilus (patogus?) namas“. Jau dingio „tautinis“, jo vietoje atsirado „nacionalinis“, liaudies ar tautinių šokių ansambliai pasivadino „folkloriniais“, bet „folkloras“ yra „žodinė tautos kūryba“. Ar neliko ir lietuvių tautos, tik „nacija“?

Iš Jūsų laiško supratusi, kad „taisytoja“ Birutė Vėlyvytė yra rašytoja, „Varpuose“ perskaičiau „Šauni mergiotė“, tik nesupratau, kodėl ji „šauni“ ir nuvargau nuo sukapotų sakinių, kurių dauguma neturi veiksnio ar tarinio. Kur dingio sintaksės (sakinių) mokslas? Graudu, kad aš jau „Lietuvos“ kalbos nebeatpažįstu. Perskaičius tą „apsakymą“, iš karto pamačiau, kad jos sakiniai privalo būti taisomi. Ir nepatiko man, kad Kęstas skaitė „afišas“ ir „dureles paliko atlapas“. Atlapas duris? Ar ne „atdaras“? Prisimenu, kad „atsilapojimas“ kadaise buvo taikomas apsiaustams ar švarkams, o dabar jau ir durims. Ir kaip galima „pakloti rankas ant vairo“? Aš vairuoju, bet nežinau, kaip ant vairo „pakloti rankas“. Kodėl „reisai“ vietoj kelionių ar net maršrutų? Ar todėl, kad jis važiavo suvokietintos Klaipėdos link? (Die Reise) Kas yra „siaubingi rajūnai“? Mergina „stebeilija“ pro langą... koks gramėzdas! Ir kiek „grožio“, kai Kęstas linki mergiotei: „lai ji iš baimės apsisysioja“. Brr... Ką darė Kęstas, kai „įsispytrėjo“ į merginos kojas? Kas yra „bičas“? Tai tokia kalbos „taisytoja“... Kaip per penkis dešimtmečius buvo žalojama lietuvių psichika, taip ir gimtosios kalbos samprata tapo sužalota, iš sovietų paveldėjus Vakarų mėgdžiojimo manierą, lietuvišką „rūtų darželį“ užteršus svetimžodžių šiukšlėmis ir, siekiant „manierizmo“, sugriovus kalbos pagrindus, atmetus visas sintaksės, o poezijoje net ir gramatikos taisykles. Kas jas nužudė? Turbūt neįmanoma iš „homo sovieticus“ staiga tapti „homo sapiens“. Neliko nei verslo, nei prekybos, nei pramonės, nei tautos, jų vietoj atsirado „biznis“, „industrija“, „nacionalinis“, Lietuva turi avia-liniją (ar avims skraidinti?), ne „oro liniją“. Tuo tarpu išeiviai ištikimai laikėsi savo iš Nepriklausomos Lietuvos atsivežtos taisyklingos gimtosios kalbos, ją išlaikė ir spaudoje, ir literatūroje, turėjo ir turi savo tarpe puikių kalbos specialistų, kaip a. a. Stasį Barzduką, a. a. prof. Praną Skardžių, dar gyvus prof. Antaną Klimą, kun. Juozą Vaišnį ir kitus. O gal Lietuvoje jau „taisomas“ ir Maironis, ir Krėvė, ir Vaižgantas, nors kultūringame pasaulyje dar niekas „netaiso“ Šekspyro ar kitų klasikų „senovinių“ kalbų, gerbiant originalus. O kaip su Vydūnu ar Donelaičiu?

Atleiskit, mielas Leonai, už tokį „lingvistinį traktatą“ (jau ir aš darausi moderni, nes nerašau apie „kalbos aptarimą“), bet aš negalėjau neišlieti savo širdgėlos. Mane labai džiugina Jūsų malonūs žodžiai ir kvietimas Jus aplankyti. Mano gyvenimas bėga tokia sraunia vaga, kad net nepastebiu, kaip prabėga ne tik savaitės, bet ir mėnesiai. Nežinau kada atvyksiu į Lietuvą, nes mano nuotaika (būseną?) nėra labai gera. Nepatinka man Amerikos lietuvių traktavimas Lietuvoje – Amerikon atvykęs svetimtautis daug geriau jaučiasi negu tėvynėje atsilankęs užsienio lietuvis. Skaudžiai pergyvenu

savo knygų išleidimo krizę – reikalaujamos pasakiškos sumos ir gresia “taisymai”, žalojant autoriaus originalų stilių, iškraipant nuotaikas ir charakterius. (...)

Turiu baigti, išklydusi į lankas. Žinau, kad ir šis laiškas Jums nebus malonus, bet jis atviras ir nuoširdus. Turėjusi proą Jus asmeniškai pažinti, nepriskiriu Jūsų prie “homo sovieticus”, bet su gilia širdgėla jaučiu, kad dauguma “darbuotojų” ne vien dedasi esą “autoritetais”, bet nesistengia lavintis, mokytis logiško protavimo, nesišvaistyti savo sovietmečio apžalotu “žinojimu”. Čia niekas nekaltinamas, tik trokštama “blaivesnio dangaus” ir noro tikrai “suvakarietiškti” be sovietiško stiliaus išrūgų. Tai tarsi ligonis, kuris atsisako gydytis... Nepykite, mielas Leonai. Tikiuosi, kad šiais metais dar pasimatysime. Širdingai Jūsų *Aurelija*

Liepos 2, 1994

Mielas Leonai,

Jūsų laišką gavau per netikėtai trumpą laiką, todėl nutariau beveik tuoj į jį atsakyti, nes jo turinys labai intriguojantis. Priede rasite atsakymus į Jūsų man pateiktus klausimus, bet norėčiau žinoti, ką Jūs su mano atsakymais darysite. Atsakiau, kaip išmanau, neieškodama mandrybių, nes esu pratusi būti atvira tiek gyvenime, tiek spaudoje.

(...) Su gražiausiais linkėjimais Jums visiems. Jūsų *Aurelija*

Liepos 8, 1994

Mielas Leonai,

nustebsite, taip greitai gavęs mano antrą laišką. Paaiškinsiu. Išsiuntus Jums savo atsakymus apie lemtį ir t. t., taip pat Jums parašiau, kad spaudoje atsiliepiu apie „Varpus“ nebuvo. Už trijų dienų atėjo „Tėviškės žiburių“ numeris, kuriame atspausdinta Alės Rūtos ilgoka recenzija. Žinodama, kaip Jums tai svarbu, siunčiu iškarpa. (...)

Tikiuosi, kad mano atsakymai į Jūsų klausimus Jus patenkino. Rašiau, kaip išmaniau ir kaip iš tikro galvoju. Ką Jūs su jais darysite? Būtų įdomu gauti atsakymą. Taigi baigiu su gražiausiais linkėjimais (...). Širdingai Jūsų *Aurelija*

1994 spalio 31

Mielas Leonai,

turiu Jus atsiprašyti, kad taip ilgai neatsakiau į Jūsų malonų laišką. Esu užversta įvairiais rašymais, konferencijomis, studijų savaitėmis, tai asmeniškų laiškų rašymas nuolat atidėliojamas. O dienos bėga. Be to, paskutiniųjų kelių savaitių bėgyje pasimirė iškilius Clevelando asmenys, jų tarpe buvęs „Dirvos“ redaktorius Jonas Čiuberkis ir mano bičiulio dr. Viktoro Stankaus apyjaunis brolis. Tai ne tik turėjau per pakasynas pasiruošti kalbėti apie velionius, bet ir rašyti nekrologus į kelis leidinius. Mano bičiulis Henrikas Stasas neseniai buvo Lietuvoje, kur Rašytojų sąjunga jį pagerbė, pristatydama jo Vilniuje išleistą knygą „Kelionių vynas“, apie kurią taip pat turėjau rašyti recenzijas. Antradienį esu pakviesta su paskaita pas Clevelando skautininkes, šeštadienį lituanistinėje mokykloje pravesiu „žurnalizmo kurselį“, tai mano kalendorius pilnas įvairių įsipareigojimų. Aš savo knygų išleidimo Lietuvoje laukiu. Atrodo, kad Vilniuje išeis mano romanas „Gaisro pelenai“, bet Henrikas Paulauskas turi dar vieno romano „Praradimų ženkle“ manuskriptą. Nežinau, koks bus jo likimas, bet su Lietuvos leidėjais susitarti sunku. Jie reikalauja pasakiškų sumų. (...) Iki šiol leidyklos mokėdavo autoriui, bet dabar... Amerikoje išleidau net kelias knygas, bet mano svajonė yra kitas išleisti Lietuvoje, tačiau viskas eina kaip per gruodą.

Šiais metais neturėjau laiko atvykti į Lietuvą, nes buvau įsipareigojusi dalyvauti lituanistikos studijų savaitėse, bet nebuvo ir tikro reikalo, nebent būtų išėjusi mano knyga. Teks kelionę planuoti ateinančiais metais.

(...) Laukiu ir sekančio „Varpų“ numerio, bet būtų gera, jei nebūtų tiek vulgarumo. Nelabai suprantu Lietuvos rašytojus, kai skaitant darosi negera, nesukelia estetinio pasigėrėjimo, nedžiugina stiliumi, nepraturtina mintimis. Atrodo, kad iškrypo „žodžio laisvės“ samprata. Mano draugai, perskaitę apie „apsisisiavimą“, pasipiktinę palinkėjo, kad aš panašiai nesusigundyčiau rašyti.

(...) Linkiu visokeriopos sėkmės Jūsų spaudos darbe. Širdingai Jūsų *Aurelija*

Richmond Hts., Ohio, 1995 gruodžio 1 d.

Didžiai mielas Leonai,

noriu Tau iš širdies gelmių padėkoti už tokią malonią staigmeną ir kalėdinę dovaną – Tavo naujausią „Balto lapo“ knygą. Stebiuosi, kad ir aš į ją patekau, bet turi pripažinti, kad mano nuotrauka man komplimento nedaro... Nors dar tik paviršutiniškai perverčiau, bet matau, kad ji yra gan giliai išmąstyta, autoriai tinkamai charakterizuoti, bareljefiškai išryškinti ir originalūs. Net stebiuosi, kad aš taip „išmintingai“ kalbėjau. Iš kur tos citatos? Negaliu nepripažinti, kad skamba lygiai taip, kaip ir aš. Įsivaizduoju, kiek darbo reikėjo įdėti, nes yra žymiai lengviau rašyti ką nors sugalvoto, fantastiško negu apie faktus, kurie nepalieka daug vietos klaidoms. Aš esu labai patenkinta ir manau, kad taip pat reaguos ir kiti Tavo knygos „herojai“.

Kas naujo Jūsų gyvenime? Kaip laikosi, ką veikia Mindaugas ir Silvija? Niekada nepamiršiu savo trumpos, bet labai jaukios viešnagės Jūsų namuose, tik gaila, kad šį kartą negalėjome praleisti daugiau laiko kartu, nes man buvo sudaryta labai griežta darbotvarkė ir ribotas laikas. Mano gyvenimas rieda ramia vaga, bet spalio 29 dieną Ohio Lietuvos gydytojų draugija man įteikė Kultūrinę premiją Clevelando Lietuvos namuose. Buvo ir smagu, ir iškilminga.

(...) Norėčiau ir vėl atnaujinti mudviejų malonų ryšį ir retkarčiais gauti Tavo laišką. O kaip su „Varpais“? Jau keli metai praėjo nuo mano turimos paskutinės laidos. Kompiuterio tinklo spaudos žiniuose iš Lietuvos randu ir Tavo pavardę ir esu labai patenkinta, kad Jus visus tris pažįstu. Dar kartą ačiū už knygą ir už dėmesį mano asmeniui. (...) Iki kito karto, širdingai Jūsų *Aurelija*

Stasys BALZEKAS

Balzekas muzeum of Lithuanian culture, Chicago, IL, 1990.2.9

Labai atsiprašau, kad viešėdamas Lietuvoje negalėjau su Jumis susitikti ir asmeniškai pabendrauti. Mano viešnagės metu laikas buvo labai ribotas ir prabėgo akimirkos greitumu.

Siunčiu Jums savo pašnekesio nuorašą, kuris ir Jums atsakys į dominančius klausimus. Jie tuo pačiu nusako ir mūsų muziejaus įsikūrimo istoriją. Įdedu ir 4 nuotraukas, kurios primins Jūsų apsilankymą. (...) Ačiū už man parodytą dėmesį. Linkiu sėkmės. *Stasys Balzekas*, vyr. direktorius

Kazimieras BARĖNAS

2005 m. sausio 24 d.

Gerbiamas ir mielas p. Leonai,

ačiū už laiškus ir jų priedus. Tuos priedus, kuriuos mini, gavau 3. Ką jie rodo, tai Sveiko sugebėjimus pasiekti, ko nori. Šįkart tas sugebėjimas liudija, kaip reikia skinti knygai kelią ir susilaukti sėkmės. Šiaip Lietuva nereklamuoja knygų. Sveikam linkiu sėkmės.

Atsiprašau už savo apsilaidimą. Matyt, pasidariau visiškai tinginis ir noriu kuo greičiau viską užbaigti ir dar šiaip sau pagyventi, jei suspėsiu. Vien tų suminėtų laiškų kopijos – masė darbo. Kai kurių autorių apščiau tų laiškų. Turiu ir Bern. Brazdžionio.

Iš viso man yra tekę susirašinėti su apie pusseptinto šimto asmenų, bet Sveiką gali dominti tik daugiau rašto žmonės, gal irgi ne visi. Štai F. Neveravičius Britanijoje gyvendamas buvo daugiau paskendęs politikoje.

Maziliauskas paprastai rašydavosi Romas E. Maziliauskas. Ką tas E. reiškia, net ir nežinau. Gal kada ir sakėsi, bet užmiršau.

Oje, dėl tos monografijos apie Barėną. Kurgi gausi pinigų, jei net 500 puslapių? Ar turi numatęs kokią tinkamą išeitį? Taigi stora biblija bus. Gal esi primynęs uodegą kokiame milijonieriui.

Atėjo Mykolo Sluckio laiškas. Sako, „Šiaurės Atėnų“ redaktoriai išrankūs, bet jo straipsniu apie Sveiko išleistą tą apsakymų knygą labai patenkinti. Tai patenkintas ir Mykolas.

O jums visiems trims geriausi mūsų linkėjimai. *K. Barėnas*

2005 m. balandžio 23 d.

Gerbiamas p. Leonai,

užtikome „Literatūros ir meno“ pranešimuose, kad balandžio 28 d. turėsite labai rimtą suėjimą, kaip rodo numatytas asmenų dalyvavimas. Svarstysite ir Sveiko parašytą monografiją. Kaip? Iš rankraščio? Ar jau suspėjote išleisti?

Man rūpėjo ir teberūpi perskaityti monografijos rankraštį ir prie jos žadamus dėti priedus. Rūpi, kad nebūtų kokių esminių neteisybių ar ko. Žinote, išleidus knygą nemalonu būtų kur nors spaudoje atitaisinėti. Tai tikiu, kad suteiksime tą malonę perskaityti rankraščius.

Dalis laiškų atiduota, kad pagamintų atspaudus. Dar turiu atrinkti daugiau.

Tarp archyvinų popierių pasiėmiau peržiūrėti apie 1950 m. savo verstą iš anglų kalbos arabų pasaką „Kurpius Marūfas ir jo žmona Fatima“. Ji buvo užsakyta, bet užsakytojo (V. Civinsko) leidykla sustabdė darbą, ir dėl to pasaka nepanaudota. Nežinau, ar Sveikam įdomu. Jei ne, tai atiduosiu su kitais dokumentais Panevėžio bibliotekai.

Turbūt 1968 m. Londone lankėsi senas bičiulis, pažįstamas iš studentiškų laikų, o tada profesorius. Esu užsirašęs kai kuriuos jo pasakojimus apie gyvenimą Lietuvoje, tai jie taip ir stovi nepanaudoti.

Ačiū už laiškus ir jų priedus. Marija davė išsiųsti du atspaudus iš „Tėviškės žiburių“. Kaip matau, rašoma apie knygą vis teigiamai.

Finansiniai sunkumai knygai išleisti tikra bėda – Lietuvių fondas galėtų duoti. Kam gi mes dirbame, ar ne lietuvybei palaikyti?

Kurį laiką buvau liovėsis laiškus rašyti. Dabar tikiuos vėl pradėti. Žinoma, tasai amžius vis turi visokių netikėtumų.

Mes abu su Marija linkime jums visiems geros sveikatos ir to didelio šviesaus darbštumo, kuris ir dabar Jūsų gyvenimo pagrindą sudaro. *K. Barėnas*

Be kita ko, „Dvidešimt vienos Veronikos“ Lietuvoje pagamintos laidos, kaip žinote, esu atsisakęs autorystės.

2005 m. gegužės 12 d.

Gerbiamas ir Mielas p. Leonai,

labai ačiū už knygas. Kol Marija skaitė monografiją, aš šį tą suvirškinau iš „Varpų“. Dabar jau ir aš baigiau monografiją, kuri lengvai skaitoma, bet pilna gausybės faktų ir pasisakymų. Tai ačiū, o Jums sveikinimai, kad atlikote tą didelį darbą. Ir viršelis įspūdingas. Puiki knyga.

(...) Labai prašytume siuntinėti mums ir toliau atspaudus recenzijų ir kitokių su visu tuo susijusių rašymų.

Jeigu kas rašoma „Literatūroje ir mene“ ar „Metuose“, tai tuos mes turime.

Matau, kad „Varpai“ plečiasi: storėja, ir jų tiražas nemažas. Manau, kad labai padeda tokie suėjimai, kokį ir dabar turėjote. Ir tos recenzijos, kurių jau kelios buvo, ir kiti rašymai. Čia esi tikras pradininkas dabartinėje Lietuvoje, toks, kokių ten reikėtų.

Dar būtų pora klausimėlių. Pirmas: kiek kainuoja monografija? Antras: ar iš tų egzempliorių, kurie paimami iš leidyklos pagal įstatymą, gauna tokios institucijos, kaip Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Maironio muziejus, Panevėžio G. Petkevičaitės-Bitės biblioteka?

Gal ką nors užmiršau, kaip seniams įprasta. Tai liks kitam kartui.

O dabar ačiū jums visiems, ir visiems mudviejų geriausi linkėjimai. *K. Barėnas*

P. S. Parašei ir išleidai, p. Leonai, storą knygą. Apie ką? Apie Barėną. Daug monografijų neteko matyti, bet tos, kurias esu matęs, nebuvo storos, toli joms iki 400 puslapių. Tai ką dabar Jums ir sakys tie, kurie monografijų laukia ir nesulaukia ar sulaukusių jos žymiai plonesnės? Sėdi kažkoks senis, ir ne Vilniuje, ir net ne Panevėžyje, o kažkur svetur, ir štai apie jį...

Žinoma, jeigu būtume matę rankraštį, tai nebūtume praleidę to priekaišto apie mano brolių Povilą. Marija parašė Jums kaip draugui, o dabar ir brolis rūstaus, ir jo dvi dukterys.

Ambasadorius J. V. Paleckis tikriausiai nepatenkintas, kad Marija neglostydama rodė nepasitenkinimą, kad renginys vykdomas pas lenkus, kad ji prisitarė, jog ordinaai duodami ir tiems, kurie kuria ir palaiko lietuviybę, ir tiems, kurie naikina lietuviybę palaikyti lėšų duodantį turtą

(Lietuvių Namų Bendrovę). Dėl ryšių su lenkais ambasadorius ir mini knygoje, kad Marija reiškė nepritariančią nuomonę. Apie tuos ordinus susmukdžiusiems LNB nepatenkinti lietuviai kalbėjo ir dabar kalba. Ambasada nugabeno Spalio knygas į Dusetas.

Lukterėjau, ir atėjo „Literatūra ir menas“. Tiesiog nežinau, ką pasakyti. Man rodos, kad pergiriama. Leidėjui tai puiku, vertinga.

2005 m. gegužės 20 d.

Gerbiamas ir Mielas p. Leonai,

ačiū už gegužės 16 d. laišką, informacijas jame ir priedus. Kaip matom, kažkoks nepaprastas sujudimas, koksai ir Lietuvoje retas. Matyt, gerą kelią būsite pasirinkę.

Marija tik vis negali susigrąžinti ramybės dėl to paskelbto jos laiško apie Povilą. Ji ir apsiverkė, kad be jokio reikalo rūstaus paliestasis ir jo dukterys, kurias, sako, ir rengėme, ir avėme, kai jau buvo galima, ir tai darėme iki šiol. Labai gaila, kad taip atsitiko.

Man neatsakėte į porą klausimų. Nepasakėte taip pat, kiek kainuoja monografija, nes tik kainą žinodamas galėsiu apsispręsti, kam prašyti išsiųsti.

Dėl knygos pristatymo Britanijoje nieko negaliu pasakyti. Jei Kasparas ten rengtų bažnyčios svetainėje, negalėtume net nuvažiuoti, nes kelionė kainuotų keliasdešimt svarų, nes turėtume samdyti automobilį, kitaip mums neišeitų. Dar abejoju, ar sueitų kiek daugėliau klausytojų.

Tačiau S. Kasparas gali rengti. Mums dalyvauti juk nebūtina. Jo prašoma gal ir Ambasada talkininkautų. Reikia, žinoma, kad knygą jau būtų skaitęs, nes imsis kalbėti.

Jūsų atsakymai man galėtų palaukti, kol grįšite po remontų. O mūsų linkėjimai, kad grįžtumėte pailsėję ir pasiremontavę. Iki!

K. Barėnas

2005 m. liepos 7 d.

Gerbiamas ir Mielas p. Leonai,

ačiū už gegužės 23 d. laišką.

Jeigu Jus domina ta vadinamoji mano trilogija, tai parašykite, koks ten Jums reikalingas dokumentas. Žinoma, ko nenorėčiau sau, tai keitimų ir redagavimų.

Jau seniai, prieš kažkiek metų, R. Pakulis Vilniuje turėjo spaustuvę ir leidyklą, kuri gal jau kiek dirbo ar tik rengėsi knygas leisti, ir planavo tą trilogiją išleisti. Jau siuntė atstovę (gal ji kitais reikalais į Londoną važiuojo) pasirašyti su manim sutartį. Nebeatsimenu, kodėl nesusitikome. Tačiau netrukus įvyko R. Pakulio valdose pakeitimai, jam palikta tik spaustuvė. Man ypač rūpėjo, kas turi jiems nusiųstas tas tris knygas, nes kai kurios mano žinioje jau buvo išsibaigusios. Be to, siųsdamas buvau ištaisęs „Meškoje“ korektūros klaidas, kurių ten daug palikta. Paaiškėjo, kad Mykolas Karčiauskas. Tai jis jas ir tebeturi, nes gal tikėta, kad ten kas nors panorės išleisti (dr. K. Keblys „Vagai“, kaip mačiau ir Jums atspaudą nusiunčiau, rekomendavo; kažkur, turbūt laiške man, ir V. Kubilius ir dar kažkas rašė, kad „Vaga“ gal išleis; o je, atsiminiau, Avyžius).

Tai galėtum paprašyti M. Karčiauską, nurodydamas reikalą, tada nereikėtų man vėl skaityti ir tas korektūras taisyti. Aš ir knygų nebeturiu.

(...) Tai gal šįkart tiek, ir sveiki sugrįžę į savo pagrindinę bazę. Geriausi mūsų linkėjimai Jūsų šeimynėlei. *K. Barėnas*

Gerbiamas ir Mielas p. Leonai,

ačiū už naują laišką ir jūsų sveikinimus.

Matai, senatvė ėmė stipriau savo ožius rodyti, tai ir reikalai sutriko. Į ankstyvesnįjį atsakiau, buvau įdėjęs jį tarp laiškų atspaudų ir tą glėbį suvyniojęs, bet neišsiunčiau, tą ryšulį prireikė atplėšti. Laišką išėmiau ir dabar siunčiu.

Ankstėliau ir Londonan buvo užėję karščiai, bet dabar gana vėsoka.

Nuo liepos 7 d. laikraščiai nesiliauja rašę apie bombardavimą. Vis gyva medžiagos. Juk išsiaiškinta, kur tik teroristai buvo gyvenę, žinomos jų pavardės. Tada žuvo 56. o nuo liepos 21 d. prisidėjo nauja medžiaga, kai vėl keturi išdėliojo bombas, kurios nesprogo, dėltojai išsislapstė, bet neseniai vienas buvo užtiktas ir suimtas.

Spėliojama, kad teroras nesiliaus.

„Draugo“ tą Jūsų gautojo priedo būtų labai malonu gauti atspaudą. „Metuose“ įdomiai apie apsakymų knygą parašė J. Aputis.

Monografiją reikėtų kai kurioms institucijoms pasiūsti, bet dabar esam bepinigiai, tai turėsim palaukti. Vieną norėtų gauti Marija Barėnienė.

Atspaudų dar bus daugiau.

Tai gal šįkart ir užteks tiek. Linkėjimai visiems trims nuo mūsų. *K. Barėnas*

P. S. Marija pasigenda nepanaudotų monografijai fotografijų. Sako: ar paprašei grąžinti? Uždelsiau neišsiuntęs ir šitą. Parašęs sakiau sau: ryt išnešiu, o naktį turėjau atsidurti ligoninėje ir ten užsibuvau.

2005 m. rugpjūčio 11 d.

2005 m. spalio 14 d.

Gerbiamas p. Leonai,

neišsipildė tikėjimas, kad mano sveikata taisyšis. Tiesą sakant, turint galvoje mano amžių, sunku tikėtis pagerėjimų.

Ačiū už atsiųstąsias knygas (vieną išsiunčiau Pajstrio bibliotekai, o kitą – G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekai. Dar vieną prašyčiau išsiųsti: Vytautas Baliūnas, J. Balčikonio gimnazijos istorijos muziejus, Respublikos 47, 5319 Panevėžys. Reikėtų ir Maironio muziejui, jei jis negauna valdiškos.

Labai ačiū p. Silvijai už šauniuosius „Sibilės sapnus“.

Savo ruožtu iškeliauja laiškų atspaudų pundas ir vokus su smulkesniais dalykais.

Kadaise rašėte, kad girdėjote LRS pirmininką pasakojant, jog Barėnų namai paliekami tai Sąjungai. Gal Marijos ir buvo taip galvota prieš 10-15 metų. Bet dabar padėtis iš viso pasikeitė. Mes ir seni, ir ligoti, ir reikia, kad kas mumis rūpintųsi. Marija dabar turi dirbti ir už mane, ir darbų daugėja, kai reikia ir slaugę skubiai iškviesti net po vidurnakčio, ir nuolat ateinančiomis slaugėmis rūpintis. Tai einame į senelių namus. Ten būsimė aprūpinti ir saugūs. Savivaldybei perleidžiame namus. Už juos laikys mus, o kai namų pinigai baigsis, laikys mus už dyką. Toks yra mūsų abiejų noras, tai taip ir darome.

Linkėjimai mūsų visiems jums! *Barėnai*

Kazys BRADŪNAS

Čikaga, 89. VIII. 23

Malonus plunksnos Bičiuli,

Ačiū už laiškutį. Smagu girdėti, kad laimingai pasiekėte namus net su visu knyginu bagažu. Tik tų mano pasisakymų „Varpuose“ gal bus jau ir per daug? Gal užtektų jau turimų vien tų mano eilėraščių? Bet, žinoma, nenoriu ten jūsų mokyti ir vienaip ar kitaip nurodinėti. Tik tų naujų klausimų čia prirašėte visa 12! Tikrai ar nebus per daug? Vis dėlto atsakau ir į juos. Atskiru, bet ne oro paštu siunčiu ir „Lietuvių poezijos“ trečią tomą. Tad viso geriausio ir gyvuok! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 89. IX. 22

Malonus Plunksnos Bičiuli,

Mudviejų pastarieji laiškai, kaip atrodo, prasilenkė. Gavau Paties kaišką, kuriame mane informuoja, kad Lietuvos Kultūros ir teatro studija „Sietynas“ norėtų išleisti manąją poeziją. Prieš tai esu pasiuntęs Tau laišką su atsakymais į papildomus klausimus. Tikriausiai dabar jau esi ir juos gavęs. Rašiau laiške ir dabar kartoju, jog suprantu, kad Paties išsivežtieji mano eilėraščiai ir visi atsakymai į dviem atvejais pateiktus man klausimus bus spausdinti visi kartu „Varpų“ almanache, bet niekur kitur ir neišsklaidyti po kitus leidinius.

Dėl mano poezijos išleidimo toliau jau norėčiau tartis ir susirašinėti tiesiogiai su Vidmante Jasukaityte, nes jaučiu, kad ji yra to viso reikalo *spiritus movens*. Todėl čia rašau ir jai asmenišką

*Kazys Bradūnas ir poeto šeima –
„Varpų“ svečiai. Šiauliai, 1990 m.
rugsėjo 6 d.*

laišką, prašydamas, kad jį perduotumėte Vidmantei.

Tai tiek šiuo tarpu. Gyvuokit! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 89. X. 20

Malonus Plunksnos Bičiuli,

Vakar iš Clevelando oktetininkų paštu gavau jūsų „Varpus“ ir tavąjį laiškutį. Almanachą dar tik pavarčiau. Bet ir iš to matau, kad leidinys rimtas, įvairus, gero lygio, tvirto žingsnio. Tad ir ateityje linkiu nemesti kelio dėl takelio.

O dabar prie to mano interview. Principe neturiu nieko prieš, kad tie mano atsakymai į Paties pastaruosius dvylika klausimų būtų atmušti ateinančių metų „Poezijos pavasaryje“. To leidinio visų metų knygas turiu ir jomis džiaugiuosi. Tik mano atveju čia yra ir šioji tokia problema. Matai, ligi šios dienos „Pavasario“ redaktoriai jokių mano eilėraščių niekada nepersispausdino ir kokia nors bendradarbiavimo prasme niekada manęs neužkalbino. Ir man visa tai nei šilta, nei šalta. Todėl ir dabartinio interview atveju nenoriu sudaryti įspūdžio, kad aš nemandagiai, almanacho sudarytojų nekviestas, veržiuosi į to leidinio puslapius. Nepažįstu betarpių jūsų literatūrinio gyvenimo įvairiausių kontekstų pločiu, tačiau, jeigu mano interview „Poezijos pavasario“ žmonių nors ir mandagiai būtų priimtas kaip įsiveržėlis, tada jį pasilaikykite, kam ir buvo skirtas, – jūsų „Varpams“.

O jeigu geruoju atveju tas mudviejų pokalbis be jokio atokumo atsidurtų ir „Poezijos pavasario“ puslapiuose, tai „Varpams“ liktų Paties išsivežtieji mano eilėraščiai ir keli anksčiau atsakytieji klausimai, tas pirmasis mudviejų interview.

Tik antrojo interview, spausdinimo atveju, rankraštyje reiktų šį bei tą pakoreguoti, pataisyti.
(...)

Tai tiek šiuo tarpu. Gyvuokim! *Kazys Bradūnas*

P. S. Visus tuos pataisymus čia dariau žiūrėdamas į turimą po ranka interview kopiją. Jūsų turimam originaliame tekste gal kai kas mano jau buvo pataisyta. Žodžiu, pažiūrėkit ir palyginkite.

Čikaga, 89. X. 31

Malonus Leonai,

Prašau persiųsti ar perduoti Vidmantei Jasukaitytei jai rašytą mano laišką, nes jos adreso neturiu. Pats tikriausiai Paties adresu rašytą jai mano ankstesnį laiškutį esi perdavęs. Tačiau jinai ligi šiol neatsiliepė, neparašė. Tad ir anie vos klustelėti leidybiniai reikalai dabar turi baigtis be rezultatų. Kad nebūtų kokių nesusipratimų, negalėjau toliau laukti, reikėjo jai parašyti. Gyvuokim! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 89. XII. 11

Malonus Plunksnos Bičiuli,

Ačiū už informacijas, kurias radau lapkričio 24 d. man rašytame laiške. Džiaugiuos mane liečiančiais patvarkymais.

Laiške minėjote kai kurias pavardes. Tarpininko rolėje čia nenorėčiau būti. Žinote, kaip su tais tarpininkavimais išeina. (O anas Vidmantės laiškas taip ir neatėjo ligi šios dienos). Jūsų minimo kanadiečio Sigito Prancūno nei pažįstu, nei žinau jo adresą. Balzeko muziejui (ten dirbančiai Nijolei Martinaitytei) jūsų laišką esu perdavęs. O Antano Rūko reikalu susisiekitė su našle Rūkiene. Mano turimus ir jums reikalingus adresus čia surašau ant atskiros lapuko.

Linkiu Kalėdų šventėse giedrios lietuviškos nuotaikos ir visokio gerumo Naujuose metuose. Gyvuokim! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 90. VI. 18

Malonus Plunksnos Bičiuli,

Ačiū už birželio ketvirtosios dienos laišką. Jį gavau palyginti gana greitai. Smagu buvo skaityti ir daug ką sužinoti. Gerai, kad nenumetate plunksnos: ir tėvas, ir sūnus. Linkiu kūrybingumo ir ištvermės.

O čia mūsų šone gyvenimas rieda įprasta vaga. „Pajvairinimas“ bent tas, kad šią vasarą (iki rugsėjo pirmos) nutrauktos vizos į Lietuvą. tai ir mano kelionė neišdegė. O ar kas nors geresnio šia prasme bus rudenį, tai taip ir neaišku. Bet ryšį su Lietuva turiu. Žmonės atsiunčia visokių leidinių, iškarpu, ypač tokių kur kas nors būna ir mano eilėraščių perspausdinta. Šių metų „Poezijos pavasarį“ jau mačiau. Jį čia jau turintis Bronius Kviklys buvo keliom dienom paskolinęs. Gražiai ten įterptas ir mudviejų pasikalbėjimas. Matuzevičius laiške man iš Vilniaus rašo, jog „Poezijos pavasario“ almanachą man jau yra išsiuntęs. Tai Pats galėtų ir nesiųsti. Aplamai dūšioje smagu, kad ten įvairi periodika mano eilėraštkus suranda ir įvairiais atvejais persispausdina. Visa bėda, kad dažnai įvelia korektūros klaidų ir tiesiog žodinių iškraipymų. Tada jau tikrai darosi apmaudu, nes eilėraštis ir vienu žodžiu gali būti totaliai pagadinamas. O taip atsitiko ir su Paties perspausdintu „Romu Kalanta“. Ir ne su tais „jiems“ ir „jums“. Čia tai dar nieko. Bet su vieno žodžio iškritimu, kuris čia ir yra visas užbaigos parakas. Būtent: paskutinė žodžio eilutė „Ryto“ („Lietuvos ryto“ – L. P.-K.) publikacijoje yra – Nepasiekiamą jokia kalba, o turėtų būti – Nepasiekiamą jokia kulka. Ar matote, koks čia yra skirtumas?! Ta kalba ten visai nieko nesako, o ta kulka gi yra visas eilėraščio cimusas. O kai jis dingsta, tai ir eilėraštis baigiasi be jokio akcento. Todėl ir labai prašau atkreipti padvigubintą dėmesį tiems mano eilėraščiams, kurie bus spausdinami šių metų „Varpuose“. Labai norėčiau, kad jie būtų be korektūrinių ir be žodinių klaidų, be pridėjimų ir be praleidimų. O „Varpų“ labai lauksiu ir tikiuosi, kad jie skambės garsiai, melodingai, švariai.

Mano šių dienų naujiena nebent tokia, kad praėjusią savaitę jau gavau „Vyturio“ išleistą mažesniąją mano poezijos rinktinę „Jaugom Nemuno upyne“. Leidykla darbą atliko gražiai. Turėtų jau išeiti ir didesnįjį, „Vagos“ leidžiama rinktinę „Prie vieno stalo“. Turbūt jas lengvai gausite ir Šiauliuose. Tai tiek būtų šį kartą. Linkiu viso geriausio. Gyvuokit! Ir gyvuokim! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 90. VIII. 1

Gerbiamas Bičiuli,

Pagaliau, pagaliau po visų blokadų ir nereikalingo tampymosi jau turime vizas ir skrendame į Lietuvą. Pakylame kone visa bradūnija: aš pats, maniškė Kazimiera, sūnus Jurgis, dukra Elenutė ir jos penktų metų dukrelė Vaiva. Mudu paglobos Rašytojų sąjunga, kitus – ta jūsų folkloristė dainininkė Veronika Povilionienė, su kuria dukra Elenutė (irgi folkloristė) jau nuo seniau bičiuliuojasi. Su Veronika ir skrisime iš Čikagos tuo pačiu lėktuvu, jai grįžtant iš savo folkloristinės misijos Amerikoje ir Kanadoje. Lėksime Skandinavijos lėktuvu per Kopenhagą į Rygą. Iš ten Veronika jau turės kažkokias priemones pargabenti mus į Lietuvą. Iš Čikagos pakylame rugpjūčio 27 d. ir Lietuvoje pabūsime iki rugsėjo 18 d. – tris savaites.

Kokių nors ten buvimo planų iš anksto neturime. Tikrai po vieną kitą dieną norėsime praleisti mudviejų su Kazimiera jaunystės metų miestuose Vilniuje ir Kaune, bandysim pasiekti ir abiejų tėviškių plynus laukus netoli Vilkaviškio Paprūsėje, gal net bus proga nusilenkti ir Donelaičio Tolminkiemiiui, ieškosim ir Vytauto Mačernio kapo Žemaičiuose, ir Mamerto Indriliūno bendrojo su kitais partizanais pilkapio ant Tatulos kranto, netoli Biržų. Ar teks užsukti ir bent valandai kitai stabtelėti ir Šiauliuose, bent šiuo tarpu neturiu jokio supratimo.

Šiaip kokių nors tikresnių įsipareigojimų bei „angažementų“ (išskyrus rečitalį Vilniaus katedroje) kol kas neturiu. Viskas spėsis vietoje, ten jau nuvykus. Vilniuje ir Kaune turbūt reikės vis dėlto po kokių rečitalį kokiaje nors auditorijoje atlikti. Turėsiu kišenių ir du pranešimėlius: „Poetai žemininkai – genezė, aptartis, rečitalis“ ir „Egzodo literatūros keliais“. Abu du jie po 45 minutes skaitymo. Jei susiklostytų aplinkybės, galėčiau besidomintiems paskaityti. Tai tiek to savęs apsiraišymo.

O įdomu man, kas gero darosi jūsų Šiauliuose? Ar jau skamba šių metų „Varpai“? Ar jau galėsiu Lietuvoje ir aš jais paskambinti? Būtų malonu ta proga juos išvysti. Tai tiek ši kartą. Ir galbūt iki pasimatymo. *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 1990. X. 6

Malonus plunksnos bičiuli Leonai,

Jau kone trys savaitės, kai sėdime Čikagoje, vis dar neatitokdami nuo viešnagės įspūdžių Lietuvoje. Viskas atrodo kaip sapnas. Tik žarstydami krūvas nuotraukų, įsitikiname, kad tai buvo tikrovė.

Už tai esame daugeliui žmonių iš visos širdies dėkingi. Visa mūsų šeima buvome jų globojami, vežiojami, šutinkami, buvome tiksliai suprasti, net per daug mylimi bei vaišinami. Ir kone visa šeima in corpore. Žmonių nuoširdumas bei respektas poezijai nepaprastas.

Ypač atmintin įsirėžė Šiauliai ir jų žmonės. Ačiū, mielas Leonai, už tą ten paruoštą dirvą mano poezijos sėklai. Ačiū, labai ačiū.

Dabar diena po dienos laukiau jūsų „Varpų“. Ir tikrai turėsiu puikią dieną, kai almanachas mane pasieks.

Beje, jei dar nėra vėlu, tai Kryžių kalne prie to mūsų kryžiaus gal tiktų toks užrašas:

Tavo rūbas, Tėvyne,

Apšlakstytas krauju.

Ir tu sėdi ant Kryžių kalno

Karališkam soste kančios.

Kazys Bradūnas

Laikykimės ir gyvuokit! *K. Bradūnas*

Čikaga, 1990. XII. 17

Malonus Leonai,

Kol šis mano atvirukas Patį pasieks, tikriausiai jau bus praėję nuotaikingos Kalėdų šventės ir prasidėję Naujieji metai. Linkiu juose Tau ir visai pastogei ištvėrmės ir kūrybingumo.

Apgailestauju, kad aš pats šiuo tarpu negaliu būti jums kuo nors naudingas, tiesiog negaliu nė valandos atitrūkti nuo „Lietuvių egzodo literatūros“ redagavimo ir šio leidinio techniškųjų spaudos

darbų. Visus kitus rūpesčius reikia braukite nubraukti.

Klusteli dėl „Varpų“ honoraro. Jį gali perduoti mano sąskaiton Vilniaus Taupomajam banke. Įdedu čia mano knygelės atspaudą su visais numeriais. (...)

Tai tiek šiuo tarpu. Gyvuokit! O aš labai laikiu naujųjų „Varpų“. *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 1991. II. 12

Malonus Plunksnos Bičiuli,

Pasitaikius progai, per gerų žmonių rankas bandau Patį pasiekti šiuo trumpu laiškučiu, nes tikrieji paštai dabar yra visai akli ir kelių nesuranda.

Pirmiausia noriu Tau padėkoti už praėjusių metų „Varpus“. Juos gavau ir perskaičiau su dideliu malonumu. Tiek įvairios ir įdomios medžiagos, kad net akys raibsta. Tai puiki Šiaulių miesto kultūrinio gyvenimo reprezentacija, nesimenkinanti nei prieš Vilnių, nei prieš Kauną. Kad taip galėtumėte kiekvienieriais metais išvežti ir ateityje, tai būtų labai didelis indėlis į Šiaulių miesto kultūrinio gyvenimo istoriją.

Ačiū Tau ir už parodytą dėmesį toms mano pabiroms. Jeigu kas ir purkštaus už suvalkiečio įsispraudimą į šiauliečių puslapius, tai pasakyk, kad esu senojo Šiaulių miesto gerbėjas ir šiauliečių bičiulis.

Tai tiek šį kartą viso to pasidžiaugimo. Laikykimės! *Kazys Bradūnas*

Čikaga, 92. I. 5

Gerbiamas ir bičiuliškas Leonai,

Ačiū už gruodžio mėnesio laiškutį su kalėdiniais ir naujametinėmis sveikinimais. Apie kokius „užgavimus“ Tu ten klusteli? Jūs gi ten Šiauliuose visi auksiniai žmonės. Dažnai čia su Kazimiera peršnekam mūsų viešnagę Jūsų globoje ir pakartotinai jaučiame Jūsų širdžių gerumą. Susitikęs perduoki mūsų padėką ir sveikinimus visiems „Nuklono“ vadovams, skiriantiems tokį dėmesį kultūrai.

Brazdžionis ir Jankus man viską perdavė. Visą greit perskaičiau ir viskas man buvo stipri kūrybinė naujiena. „Varpai“, atrodo, visais atžvilgiais tobulėja ir pilnėja. O „Nuklonas“, tokį leidinį remdamas, pats įsirašo į mūsų kultūros istoriją. Tebūna tai pavyzdys ir kitoms gamykloms. Ir Redaktorių tegu kūrybinis ūpas dar ilgai neapleidžia.

O mano amžiuje, įpusėjus aštuntą dešimtį, kartais jėgų jau ir pritrūksta, net laiškui laiku parašyti. Tad supraski ir atleiski. Esu dar įklimpęs į „Lietuvių egzodo literatūros“ gamybą (bus 900 psl.), tai ir su laiškuine etika ne visada suspėju.

Šiaip dar vis krutame ir žadame su Kazimiera ir dukra Elenute pavasarį atskristi į Lietuvą ir pabuvoti privačiai apie porą mėnesių. Tai tiek šį kartą. Gyvuokim! *Kazys Bradūnas*

Vilnius, 94. XII. 9

Mielas Leonai,

Čia siunčiu savo atsakymus į kai kuriuos ankstesnius Paties klausimus. (...) Šituos dabar persiūstus klausimus ir atsakymus gali naudoti, prijungdamas prie anų ankstesniųjų.

Šiaip viskas po senovei. Tik gruodžio 15 d. jau skrendam su Kazimiera į Ameriką, į sūnaus šeimą prie Vašingtono ir Baltimorės. Jeigu dar bus jėgų, tai pavasarį vėl grįšime į Vilnių. Na, o Patsai dabar linksminis Kalėdose ir būk stiprus visus ateinančius metus. Gyvuok! *Kazys Bradūnas*

Mielas Leonai,

Šiaip taip greitosiomis sumėčiau tuos mano atsakymus. Skubinau, todėl jie pabiri. Liko turbūt kalbos ir skyrybos klaidų. Taisyk. Nesugalvoju nei visam pokalbiui antraštės. Gal tavo išmonė miklesnė. Tai užrašyk ką nors pats. Kai rankraštį gausi, skambtelėki, kad būčiau ramus. Gyvuok! *Kazys Bradūnas*

Vilnius, Penktadienis, 1997 01 24

Bernardas BRAZDŽIONIS

Malonus tėvynaini,
iš Jūsų gavau du laiškus, vieną tiesiai paštu, kitą „per rankas“. Radau pluoštą Jūsų eilėraščių – „susipažinimui“. Puiku!

Spaudoje, rodos, esu matęs Peleckio poezijos, bet pavardė asocijavosi su „Paleckiu“, nekreipiau dėmesio.

Dabar Lietuvoje tiek literatūrinio prieauglio, tiek jaunų talentų, kad sunku visus atminti ir kuri vieną įsidėmėti. Dabar būsim bent laiškais „pažįstami“.

Jūsų eilėse man „krito į akį“ rūpesčio pakartotinis motyvas: *Pasikalbėjimas su balandžiu; Mano motinos rūpestis; *** (ar tikrai gali būti pasaulis be rūpesčių); Vilties ugnys*. Nėra per daug abstrakto. Tai gerai. Nėra gudragalviavimų – dar geriau.

Bet eikime prie „reikalų“. Norėtumėt, kad parašyčiau ką iš „atsiminimų“. Apie Šiaulių literatus, apie literatūros vakarus. Greitosiomis negalėčiau to padaryti, nes neturiu nei datų, nei detalių, jokių užrašų (viskas paliko Lietuvoj ir greičiausiai sunaikinta...). Venclauskių nei jų augintinių nepažinau. Pro Šiaulius tik pravažiudavau. Be Jankausko daug „atsiminti“ galėtų S. Anglickis. Gaila, kad laišką turiu baigti tokiais „ne“, „ne“. Gal kuo kitu galėsiu padėti. Vėliau.

Daug geriausių naujų metų linkėjimų – *Bernardas Brazdžionis*

1988. 12. 16.

P. S. Mano nauja knyga spaudoje, kai išeis, pasiųsiu. Senų nebeturiu.

Malonus kolega,
ačiū už laišką ir dėmesį mano poezijai. Visi klausimai įdomūs ir turiningi. Kaip į juos atsakyti pavyks, nežinau. Bandysiu. Nuo kai kurių atsakymų „dėl mandagumo“ gal susilaikysiu. Be to, išeitų per ilgas interviu, skaitytojas pavargtų.

Didelė staigmena – pirmo klausimo citata iš pokalbio su M. Vainilaičiu. Jį vertinau kaip vieną geriausių vaikams poezijos kūrėjų. (Dviejų gerųjų – K. Kubilinsko ir A. Matučio – nebėra gyvų. Su jais buvau pažįstamas, kaip su bendradarbiais).

Atrašau tuojau, kad žinotumėt, jog laiškas nedingo.

Įdedu vieną rankraštį – „Šiaurės pašvaistę“ ir grupinę foto.

Su kolegiškais linkėjimais – *Bernardas Brazdžionis*

1989. 2. 8.

89. IV. 27.

Malonus kolega,

atsakau į keletą klausimų, ne į visus, nes tuo tarpu, kelionės pasirengimo įkarštyje, nepajėgiu labiau susikaupti. Labai atsiprašau.

Atrodo, kad teks būti ir Šiauliuose – žada nuvežti, kad pamatyčiau kai ką iš teatro vaidinimų. (Norėsiu aplankyti ir Kryžių kalną). Bus progos ir su Jumis, ir gal kitais kultūrininkais susitikti. Į Vilnių mūsų ekskursija atvyksta geg. 23 d., 12:30 priešpiet.

Kolegiškai – *Bernardas Brazdžionis*

Malonus Kolega,

ačiū už šventinius sveikinimus. Laiškas atėjo nuostabiai greitai.

Jaučiuosi kaltas, nesuskubęs atsakyti į klausimus. Nebespėju prie ko rimtesnio prisėsti. Bet atsakysiu. Turėkite kantrybės ir neužsirūstinkit ir negalvokit, kad tyčia to nepadarau. Noriu būti „kurse“, daug skaitau – mūsiškės, jūsiškės ir amerikiečių spaudos, - pašėlusiai viskas įdomu. Viskas virte verda. Viskas eina aukštyrų kojom! Net nežinia, kur nueis. Bet nueis tik patys, kas eina. Niekas kitas nepadės!

Apie „Varpus“ skaičiau „L. ir mene“, bet iš Clevelando dar negavau. Labai laikiu (...). Sveikinu su sėkmėmis!

Gražių gražiausių švenčių linkėjimų! Jūsų *Bernardas Brazdžionis*

1989. 12. 11

1990. II. 26

Malonus Kolega,

tarp daugybės laiškų, atrodo, vieną su įdomiausiais klausimais gal būsiu „pametęs“. Bet vieną su keletu klausimų radau. Atsakau. Kai kas gal jau bus pasenęs, nebeįdomu. Kai kurie atsakymai gal „plačiajam skaitytojų ratui“ nieko nereikšiantys. Nežinau. Kaip Jums atrodys, taip padarykite. Gal reiktų ir kokią nors pradžią prirašyti. Jei niekam netiks, padėkite į stalčių „ilgam atminimui“. Nereiškiu jokių pretenzijų.

O Jūsų almanacho dar iki šiol negavau ir nemačiau.

Beje, rodos, rašėte, kad ką parašyčiau iš atsiminimų apie Šiaulius ir apie „Varpus“. Mano „atsiminimai“ čia irgi bus nekokie – pro Šiaulius tik pravažiudavau. Su „Varpais“ nieko bendro neturėjau.

Su geriausiais linkėjimais kolegiskai *Bernardas Brazdžionis*

90. 6. 20.

Malonus Bičiuli,

labai ačiū už laišką su spaudos iškarpomis. Pokalbiu, kuris atspauostas jūsų „Šiaulių naujienose“, manau, gal būsiu nors maža dalele atsidėkojęs ir žmonėms, kurie mane sutiko, ir kolegoms, kurie drįso pasirodyti dar neužmiršę to partijos ir jos pasalinų niekinto ir guito, su kuriuo anksčiau ir pasisveikinti buvo pavojinga. Taigi, dar kartą labai ačiū!

(...) „Varpus“ pagaliau gavau. Atsiuntė p. Šliūpas. Įdomus, gerai suredaguotas, estetiškai vertesnis negu anie pirmieji „Varpai“, redaguoti K. Jankausko. Linkiu, kad įveiktų visus blokados sunkumus ir įeitų į normalų kelią. Šiauliškiai literatai gerai tęsia Grušo-Paukštelio-Alanto miesto tradicijas. Puikus rašinys apie lietuviškąjį Hamsuną. Gal iš karto šis charakterizavimas (kad jis hamsuniškas) bus nepatikęs, bet dabar, aš manau, kad tuo jis gali tik didžiuotis. Gaila, su juo maža teteiko Kaune pasikalbėti, nes jis turėjo išvykti pas sunegalavusią žmoną. Bet tikiuos dar susitikti. Kviečiate dar atsilankyti. Neatsisakau. Bet planuoju. Tuo tarpu dar nepasakysiu kada, bet, jei tik sveikata leis, tikrai pasimatysime ir ramiau pabendrausime.

Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

90. 9. 5.

Malonus kolega,

ačiū už laiškėlį ir „Kryžių kalno“ lankstinuką. Gražiai suredaguotas, puikiai atspauostas. Įdomu ir mūsų kryžių tenai matyti.

Jūsų visų darbštumas Lietuvoje pavydėtinas. Lauksiu Jūsų „Giedros“. O apie Mindaugo debiutą „Respublika“ jau parašė; ir autorių parodė. Labai linkiu pasisiekimo. Manau, kad ir turės. Juk toks jaunas vienintelis ir pirmas! Gal ir mes pamatysim?

Dėl Alanto. Turiu jo adresą, ten galite rašyti jo žmonai. Gerą nekrologą parašė Br. Raila. Galėčiau iš jo gauti kopiją, bet jis dabar išvykęs su paskaitom į Floridą.

Aš pats sėdžiu vietoje. Kaliforniją tuo tarpu kankina karščiai – laukiam nesulaukiam, kad atlėgtų. Vos galima kvėpuoti. Galva nelabai veikia. Nors arabų kraštuose dabar dar karščiau. Bet taip jiems ir reikia! Mum labiau rūpi, ar Bušas vėl nenueis į krūmus su Gorbiu Suomijoje.

Kolegiskai – *Bernardas Brazdžionis*

Malonus Bičiuli,

iš Jūsų dažno pasirodymo spaudoje su reportažais bei pokalbiais neatrodytų, jog gyvenate ne centre, o provincijoje, nors ir vidury Lietuvos. Sveikinu!

Skaičiau, kad Šiauliai naują laikraštį išleido, lyg ir pradžią dienraščio. Matyt, pakankamai turite rašto žmonių.

O kur „Varpai“? (...) Gražių švenčių, gerų, geresnių visiems Lietuvoje ateinančių metų!

Bernardas Brazdžionis

1990. Kalėdos

Malonus Bičiuli,

ačiū už laišką – jis atėjo kovo 26 d., po ilgo „sausmečio“, kai nieko iš jūsų negaudavom, nei laiškų, nei spaudos. Dabar jau ir spaudos vienas kitas lakštelis pasirodo: gavau kelis senus „Šiaurės Atėnų“ numerius; o iš šių metų – du numerius „Gimtojo krašto“ ir ką tik (vakar) atėjo du numeriai (3 ir 4) „Švyturio“. Kad kažkas mūsų yra atspausa „Lit. ir mene“, tik girdėjau iš kitų. Žinote, o kiti apie kitus nelabai ką tikslaus gali pasakyti.

Prieš kokią savaitę gavau „Varpų“ almanachą (iš p. Butkaus, ir sukau galvą, kaip jie į jo rankas pateko). Pradėjau skaityti. Yra įdomių dalykų. Gerai suredaguotas. Turiu „Varpams“ sentimentų, nes atsimenu, kaip juos pradėjo judinti Kazys Jankauskas, kolega ir artimas mūsų kaimynas iš Žaliakalnio, nusikėlęs į Šiaulius.

Laišką B. R. persiunčiau. Nežinau, ką aš pats kitam „Varpų“ tomui galėčiau duoti. Bet apie tai, manau, turėsim progos pasikalbėti, kai lankysiuos šį pavasarį jūsų padangėje. (Taip planuojam ir tikimės, jei gerosios laumės lems, o piktos raganos nepastos kelio...).

Įdedu iškarpėlę iš mūsų spaudos; ten rasite tos planuojamos kelionės užuominą. Daugybė geriausių linkėjimų! Kolegiškai *Bernardas Brazdžionis*

1991, kovo 27

Malonus Kolega,

po kelionės grįžau gerokai išvargęs ir porą savaičių buvau nedarbingas. Dabar vėl atsigaunu. Susiradęs Jūsų klausimus, juos kiek pamoderavau, kai kuriuos visai praleidau ir šį tą padariau. Jei netiks ar nepatiks, prašau dovanoti ir jokių būdu nesate įpareigotas visa tai spausdinti.

Nors iš jūsų paštas jau ateina tvarkingai – gavau ir laiškų, ir spaudos, bet pats siųsti paštu dar nedirštu – siunčiu per rankas (asmuo vyksta į Šiaulius ir žadėjo Jums įteikti).

Jūsų įdėtas knygas toliau pasiunčiau paštu, o Los Angelėse gyvenantiems įteikiau į rankas. Visi labai džiaugiasi ir dėkoja.

Pasiunčiau laišką ir į Londoną G. knygos leidyklai.

Jūsų poezijos rinkinėlis man padarė labai gerą įspūdį. Nemaniau, kad, būdamas daugiau žurnalistas, turėtumėt tiek jautrumo ir estetinio žodžio pajautimo. Sveikinu!

Kolegiškai *Bernardas Brazdžionis*

91. 7. 20.

Malonus kolega,

per aktorę Olitą gavau „Varpus“. Ačiū! Įdomūs. Gerai, kad nevienašališki, kad telpa įvairių pakraipų autoriai ir tematika. Kalbinau B. Railą, kaip esat minėjęs, kad ką nors parašytų. Bet jis sako, kad su Šiauliais jo beveik niekas nesieja.

Norėčiau Jus užkalbinti vienu reikalu, kuris mažą kuo siejasi su Šiauliais, bet kitos išeities tuo tarpu neradau. O reikalas toks. Turiu nedidelį savo artimo draugo literato Juozo Tininio palikimo pluoštelį. Jis rokiškėnas, kažkur nuo Obelių. Bet ten neturiu į ką kreiptis. Buvo du broliai – Jonas ir Jurgis, bet vargu ar jie bėra gyvųjų tarpe. Šiauliuose gi yra gyvenusio brolio dukterė Skaistė Tininytė. Menininkė. Su ja teko susirašinėti Juozui mirus. (Prieš 20 metų). Korespondencija nutrūko. Nežinau, kur ji dabar ir, jei ištėkėjusi, kokia jos dabartinė pavardė. Gyveno ji Klevų gatvės 15 numeryje, 4-tame bute. Brolis Jonas gyveno Obelių Vieversynėje, Jurgis – Obeliuose, Jablonskio 12. Skaistė – Jono dukterė. Retkarčiais randu spaudoje Vytauto T. raštų. Bet nei jo profesijos, nei adreso nežinau. Manau, kad tie artimi giminės, jei Kolega juos surastum, norėtų pasirūpinti, kad žymus kultūros žmogus grįžtų į savo gimtinę ir jo literatūrinis palikimas būtų patalpintas kokiam muziejui, jei toks yra, ar bibliotekoje, kaip daroma kituose miestuose su savo krašto žmonių palikimais ir atminimais (Pvz., Utena labai didžiuojasi savo Pulgiu Andriušiu ir jo literatūriniu įnašu).

Kreipiuosi į Jus, kruopštų užmirštų kultūrininkų atkasinėtoją ir atgaivintoją bei populiarintoją. Tikiuosi nesudarysiąs didelių sunkumų. Jei dėl kokių priežasčių tuo reikalu negalėtumėt padėti, prašyčiau ilgai netrukus parašyti.

Gražiausių Kalėdų švenčių! *Bernardas Brazdžionis*

1991, Kalėdos

Čia yra J. Tininio knygos, išleistos po jo mirties („Laiškai Andromedai“), pabaigos žodis. Jį galėtų spausdinti „Varpai“. *Bernardas Brazdžionis*
92. 4. 20, Los Angeles, Calif.

P. S. Knygą atvešiu į Lietuvą geg. gale. Kitą palikimą galėsiu atsiųsti tik tada, kai žinosiu (iš Jūsų) tikrą adresą, kam siųsti. (Yra kelios dėžės).

Malonus kolega Leonai,
Nuosirdžiai dėkojam už pareikštus užuojautos žodžius dėl mūsų mylimos dukros Saulutės mirties.

Ketinom visi grįžti į gimtinę, o ji pasiskubino ir nuėjo ilsėtis ten, kur jau keleri metai ilsisi jos brolis Dalius (ištikta širdies priepuolio) ir kur amžiną poilsį rado daug vietos lietuvių – Los Angeles Forest Lawn kapuose.

Aldona ir Bernardas Brazdžioniai

P. S. Į klausimus nežinau kada galėsiu atsakyti, nes dabar nespėju rašyti padėkos laiškelius. (Be to, juos turbūt palikau Kaune, iš kur skubotai išvykom...).

J. Tininio publikacijai foto nuotraukų dar parinksiu ir pasiųsiu.

Daugiau nežinau kuo galėčiau „Varpams“ padėti. Jie ir taip gerai laikosi. Ir laikykitės! *B.*

92. 8. 26

Malonus Kolega,

ką tik baigiau tvarkyti J. Tininio literatūrinį palikimą: yra kelios dėžės knygų, rankraščių, laiškų, foto nuotraukų ir įvairių marginalijų; bus du dideli pašto maišai, kurie iki Lietuvos eis kokius tris mėnesius (paprastu paštu). Kokiu adresu siųsti: Jūsų ar jo gimtų Obelių (ar kito miesto), kas turi kokį savo krašto archyvą-muziejų? (Giminėms, manau, nėra kam siųsti, nes, neturėdami kur dėti ir nesuprasdami tų dalykų (ne piniginiai) vertės, nesistengs išsaugoti).

Jeigu Jums dar ko reiktų J. T. paminėjimui „Varpuose“, prašau parašyti – nusiųsiu „oro paštu“ ar, progai pasitaikius, per asmenį, vykstantį į Lietuvą, o gal ir į Šiaulius, kaip siunčiu šį laišką (šiandieną parapijo buvau supažindintas su asmeniu iš Šiaulių; jis šį vakarą išvyksta atgal, todėl skubotai ir rašau šiuos kelis žodžius).

Jūsų raštų vis pastebiu „L. aide“. Ar nesikeis dabar visas spaudos leidinių pobūdis? Ar turės galimybių gyvuoti kultūriniai leidiniai, nepalaiką valdančiųjų pozicijos? Dujų ir šilto vandens gal ir bus, bet gal dvasinės laisvės ir kūrybinių galimybių nebebus? Iš „L. aido“ vaizdas liūdnokas. Nenorėtume tikėti, kad tie pora metų Lietuvai būtų buvę tik kaip žaibo blykstelėjimas, kad po to būtų dar tamsiau.

Neaiškumų ir klausimų šimtai, bet ar galima į juos jau šiandieną atsakyti? Nežinomo piršto rašomas Lietuvos likimas dar labai neįskaitomu raštu, kurį tik laikui bėgant gal išskaitysim. O gal ir netrukus.

Dieве duok, kad tai nebūtų paskutinis pasmerkimas. Kolegiškai *Bernardas Brazdžionis*

1992, gruodžio 13

Los Angeles, 1993, vasario 12 (data ant voko)

Malonus Bičiuli,

aciū už gimtadienio sveikinimus ir linkėjimus; o dovana buvo tai žinia, kad eilėraščio „Žiburėlis tunelio gale“ eilutės tema buvo duotas mokiniams parašyti lietuvių pamokos darbas, kurį, Jūsų žodžiais, mokiniai atlikę „su įkvėpimu“. Tai gražus gestas naują dvasią jaunoje kartoje ugdat.

Į Jūsų klausimus atsakysiu kada nors vėliau, kai jau žinosime, kada pasirodysim Lietuvoje. Nenoriu kalbėti „iš tolo“ ir „ant vėjo“.

Taikysim Lietuvoje būti tuo metu, kai lankysis Popiežius. Atvyksim gal liepos mėnesyje.

Lietuvos rūpesčius ir vargus įdėmiai sekame spaudoje. Reguliariai gauname „L. aidą“, „Dienovidį“, „Šiaurės Atėnus“, „Literatūrą ir meną“, o retkarčiais „XXI amžių“, „Veidą“, „Švyturį“, „Atgimimą“, dar kurį savaitraštį ar retesnį leidinį.

Knygų, kurios mane domina, paprasčiau atsiųsti asmenį, čia atvykusį iš Lietuvos. Nuperka ir

palaikys pas save, kol atvyksim.

Su rašytojais susirašinėju tik reikaliniais laiškais. Bet laiškų parašo visokiausi netikėti asmenys savo reikalais ir rūpesčiais pasidalindami ir atsakymo, patarimo prašydami. Rašymo yra tiek, kad nespėju atsakyti.

Bičiuliškus ryšius palaikome su Jonu Juškaičiu, Aldona Puišyte, Eugenijum Matuzevičium, dar vienu kitu. Su naujais kolegomis į artesnę pažintį neteko sueiti. O reiktų. Tie, su kuriais gyvenimas išskyrė, susenę ir visai kitų interesų. Su tais, kurie išaugo okupuotoje ir KGBistų terorizuojamoje Lietuvoje, irgi nelengva susikalbėti, nes, atrodo, jie niekuo nepasitiki ir bijo, kad jų prievartiniai ar ir savausogos darbeliai nepaaiškėtų. Vienas kitas žodį kitą tarstelėjo, bet daugumas tyli kaip pelės po šluota, tartum ko laukdami. Taip žmogus, namo parvykęs, ir jautiesi svetimas, nors tarp savųjų.

Rašau vasario 12 d. Tuoj paaiškės, ar išbris Lietuva bent viena koja iš to purvo, kurį brenda. Trumpai, kalambūriškai tariant, -

Širdy giliai jaučiu –

Yra silpnų vilčių.

Duok, Dieve. Jeigu ne,

Vėl liksim tam klane...

Kas spės – ar vėl ilgam

Ir vėl kokiems vargam.

Kai gausite šį laišką, viskas bus paaiškėję. Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

Malonus kolega,

Jūsų laišką gavau per šešias dienas – tai jau greitai. Ketinau tuojau atsiliiepti, bet vėl visa savaitė praėjo, kol, kitus reikalus nustūmęs į šalį, grįžau prie atsakymo.

Pirmiausia noriu pasakyti, kad pagaliau (kovo 2 d.) išsiunčiau du pašto maišus (4 dėžes) Juozo Tininio literatūrinio palikimo. (Mokslo pažymėjimų, asmeninių raštų, rankraščių, laiškų, jo knygų, laikraščių iškarpių, foto nuotraukų ir kt.) Pridėjau gal keliolika „Lietuvių Dienų“ žurnalo (įvairių metų) numerių. Gal jie bus įdomūs kolegai. Daugelis jau nebe mano redagavimo laikotarpio. Bet pastebėjau, kad kai kurie asmenys labai domėjosi tuo žurnalu, kaip tam tikru išeivijos kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo atspindžiu. Jis vaizdesnis negu dienraštis ar savaitraštis, nes gausiai iliustruotas.

Liko dar dvi J. T. „palikimo“ dėžės. Kai išgirsiu, kad gavot, pasiųsiu ir tas. Atiduosit, kaip anksčiau kalbėjomės, kuriam nors jo gimtosios vietos ar gimnazijos (ar pan.) muziejui ar archyviui.

Paštas plauks laivu, tai gausit per Velykas ar po.

Su „Varpų“ almanachu Jūs Šiauliams garbę darot. Į geras rankas pakliuvo tas laikas. Taip šauniai tęsiama Šiaulių spaudos tradicija.

Ačiū, kad paklausėt, ar neturėčiau ko nors rengiamiems naujiems numeriams. Prisiminiau žmogų, priklausančią Šiauliams, būtent beletristą kunigą Stasių Būdavą. Su juo draugavome, kaip jauni literatai nuo pat gimnazijos dienų. Korespondavom. Palaikėm artimus ryšius. Tik Amerikos nuotoliai išskyrė. Jis pateko į kitą pakraštį, atrodo, ėmė negaluoti, ten, kito vandenyno pakrasty, ir mirė.

Pradėjo eilėmis, bet vėliau perėjo į beletristiką, išleido nemažą skaičių novelių rinkinių ir romanų. Rašė lengvai. Buvo skaitomas. Ypač moterų. Gal iš jų gyvenimo daugiausia ir temas ėmė.

Iš keliolikos S. B. knygų po ranka šiuo metu turiu bent penkias: *Rūsti siena*, *Loveta*, *Europietė*, *Uždraustas stebuklas* ir *Varpai skamba* (iš knygnešių laikotarpio, tinkama jaunimui). Dar viena, bibline tema – *Malonės kalnas* – yra spausta dienraščio atkarpoje, bet atskira knyga neišleista.

Daugiau apie autorių gal bus galima sužinoti iš sesers, kuri gyvena Kaune. (Turiu jos adresą, ateinančią vasarą gal teks susipažinti).

S. Būdavas – vienas iš „pavainikių“ (kartos po pirmųjų Binkio „Vainikų“), kurie buvo pasirinkę kunigo luomą (K. Kecioris, M. Linkevičius). Tuodu į kunigus neišėjo, o Būdavas garbingai praėjo pro uolas, už kurių užkliuvo Vasaris. (M. Linkevičius jau miręs, o K. Kecioris-Zupka, mačiau spaudoje, dar kažkur Lietuvoje gyvena. Rodos, buvo mokytojas, ir dabar, matyt, pensininkas).

Tiek tų senų „naujienujų“. Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

93. 3. 15.

93. 5. 15

Malonus kolega,

aćiū už pranešimą, kad gavote J. Tininio siuntą. Rašote apie tos medžiagos paskirstymą į kelias vietas. Labai abejoju. Manau, kad geriausia būtų atiduoti į vienas rankas. Kiek pastebėjau, medžiagą apie savo žmones nori turėti gimimo ar pirmojo mokslo vietos. Jis jiems brangiausias ir artimiausias. Tą daro toksai Alb. Vaičiūnas, renkas medžiagą apie savo krašto rašytojus. Išbarstyta medžiaga, - nuvertinta medžiaga. Palaikykite pas save, kol atvyksiu, tada ką nors konkretaus galėsime padaryti.

Kolegiškai *Bernardas Brazdžionis*

93. 7. 28.

Malonus Bičiuli,

aćiū už laišką, kurį gavau kaip tik laiku, dar lagaminus bekradamas, ir galiu juos šiuo tuo papildyti.

Atsakau iš eilės, kokius reikalus iškėlėte.

Ar aplankysim Šiaulius, dabar sunku atsakyti, bet aplankyti norėtume, tik jau ne Popiežiaus vizito metu, kada ten bus milžiniškas simijūdas.

Dėl J. Tininio palikimo. Dar vieną maišą išsiunčiau savo Kauno adresu kartu su savo daiktų dėžėmis.

Kaip jau rašiau, manau, kad J. T. medžiagą reiktų atiduoti saugojimui kuriai nors vienai institucijai – muziejui ar bibliotekai; geriausia gal Rokiškio, jo ten gimtinė. Rokiškyje gyvena ir vietinio laikraščio „Prie Nemunėlio“ redakcijoje darbuojasi Alfonsas Keliuotis, norėsiu su juo susitikti, tai gal tuo metu ir aptarsime visą reikalą.

„Varpų“ sukakties minėjime mano dalyvavimas nebūtinas, nes aš ten buvau tik eilinis bendradarbis, o redaktorius juk yra gyvas, jis svarbiausias asmuo.

Dėl kitų dviejų šiauliškių – kun. Stasiaus Būdavo ir Benedikto Babrausko.

Būdavo medžiagą renku. Kaune, berods, netoli mūsų gyvena jo sesuo, gal ji padės surinkti jo paminėjimui medžiagos. O gal ir pati turi, gal neišėjo pagal liaudies pasakymą: kunigo naudą vėjai gauda. Jei tilps, galėsiu nusivežti jo turimų knygų keletą. Visa kita reiktų rinkti iš spaudos (o kas ją turi, kas ją renka?).

Šių metų gruodžio mėn. sueis 25 metai nuo Ben. Babrausko mirties. Visokeriopai įdomus žmogus. Ne tik jo draugai, bet ir mokiniai galėtų apie jį parašyti daug gražių atsiminimų. Tai mūsų laikų Herbačiauskas (jeigu tai Jums ką nors sako). Gaila, kad jo žmona poetė Gražina Tulauskaitė irgi jau mirus, ir nežinau pas ką jų visas palikimas. Galbūt galima ką sužinoti iš Čikagoje gyvenančių bendrų, kurie, deja, irgi jau smarkiai mažėja. Galėtų padėti Č. Grincevičius ir Vl. Būtėnas. Ilgas kelias, reikia laiko ir energijos, o mums, jo amžininkams, vis mažėja ir mažėja. Gi jaunesniesiems tokie dalykai nerūpi. Reiktų daugiau tokių asmenų, kaip Lietuvoje gyvenęs uolus darbuotojas Alb. Vaičiūnas, kuris nemažai nuveikė čia atvykęs Pr. Lemberto minėjimui. (Bet tam reikia sponsorių, kaip Lemberto šeima). Rūpinosi jis ir Vyt. Tamulaičio reikalu ir kt. (Kiek galėjau, padėjau).

Tiek. Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

Malonus kolega,

gavau Jūsų kalėdinį pasveikinimą, ačiū! Vėliau ir Alė Rūta perdavė Jūsų sveikinimą, o Bronys Raila pasisakė, kad net jį kalbinęs parašyti apie Stasių Būdavą, bet jis atsisakęs. Taigi Jūs rūpinatės dėl Būdavo paminėjimo. Aš tai suprantu. Aš neatsisakau, kaip žadėjęs, bet iki šiol nepavyko surasti pakankamai medžiagos. Man trūksta dar daug dalykų, kurių galėjo duoti sesuo, bet ir su ja dar negalėjau susitikti. Dabar atradau žmogų, jo kartos, kuris, manau, galės padėti.

Laiškų esu Jums rašęs. Gal dingio. Ne dyvas. Dingio ir kitiems rašytų ne vienas laiškas, be atsakymo.

(...) Kaip sekasi „Varpams“? Ar su K. Jankausku susisiekiat? (...) Su geriausiais linkėjimais Jums ir visiems jūsiškiams – *Bernardas Brazdžionis*

95. II. 17. Los Angeles, Calif.

Malonus kolega redaktorium,

Ką tik (šiandieną) gavau naują (1995) „Varpų“ almanachą. Tuoju su įdomumu perverčiau. Daug įdomios ir geros medžiagos. Pirmiausia perskaičiau V. Katiliaus apie VDU humanitarinio fakulteto profesorius. Juk tas pats laikas, kai aš studijavau, ir tie patys žmonės. Abejoju, ar kas galėtų padaryti vaizdesnę jų foto nuotrauką, beveik garsinę ir spalvotą filmo juostą.

Asmeniškumo, savotiško savęs pervertinimo nemažai. Kai kurių asmenų charakteristika smarkokai perryškinta.

Sakyčiau, su dideliu susidomėjimu galėtų paskaityti ir šių dienų VDU profesorai ir studentai.

Gera, kad mūsų pokalbis nuėjo, nedingo. Puikiai parodėt J. Tininį, kaip poezijos vertėją.

Gražiai paminėta P. Orintaitės stambi amžiaus sukaktis. 90 metų – ne juokas!

Autorė gyvena Los Angeles (nudžiugau, kad ir jūs jau rašote nebe Losandželas, ir Raila išmokė savo leidėjus taisyklingai to miesto vardą rašyti), bet čia jos kaip ir nėra jau keliolika metų. Visai nesirodo lietuvių centre, kur vyksta visas kultūrinis, visuomeninis gyvenimas. Gatvėje sutikta praeina galvą nunėrusi, lyg tave neigdama ir niekad nepažinusi. Ogi vienu metu teko studijuoti, kartu literatų sekcijoje veikti. Gal su kuo artimesniu ir bendrauja? Nežinau. Nes vyras irgi nesocialus, su ne vienu susipykęs, apie Railą net pamfletą išleidęs. (Beje, pasikvieskit dar kada Railą ką parašyti, bus įdomumo).

Rašydamas šiuos žodžius, prisiminiau Jūsų užuominą, kad ir mano panaši sukaktis artėja, ir jau visai nebetoli, nebėra dviejų pilnų metų. Parašykite, kuo galėčiau Jums padėti almanache, o gal net ir pačiuose Šiauliuose.

Neturiu artimų žmonių (ir tuo tarpu nenumanau), kas galėtų pasirūpinti, kas galėtų kokią platesnį darbą parašyti. Juk tai būtų jau „paskutinis pasispardymas“, jeigu iš viso dar iki tos datos būtų duota proga gyvam išlikti. Juo toliau, tuo sunkiau. Šamonė dar blaiva, bet organizmas rodo jau pavargimo žymių. Juokais kalbėdamas esu sakęs, kad norėčiau sulaukti dviejų tūkstančių. Bet kas iš to, jeigu ir sulauksi, jeigu „pasaulis“ ir jo žmonės tau darosi svetimesni ir svetimesni.

Grįžtant prie almanacho manau, kad J. Gimbuto atsiminimai apie Kiršą gali būt įdomūs. O Gaigalaitės-Beleckienės dienoraštį apie Grušus dabar, šį laišką pertraukęs, perskaičiau. Labai šiltai, su adoracija parašyta. Su didele adoracija. Supratau, kodėl ji okupanto tarnai pašlemėkai taip kėlė. Pridėtos foto nuotraukos mano artumą Grušui dar paryškino. Buvo vienintelis iš rašytojų, kurio ištikimybė Lietuvai ir sau neabejojo. Džiaugiuosi pasimatęs su juo Kalifornijoje.

Turėčiau vieną prašymą. Spaudoje pastebėjau, kad išleista fotografinė Č. Gedgaudo knyga „Mūsų praeities beiėskant“. Įsigyti galima adresu: pas Vincą Danielių Šiauliuose (...). Jei galėtumėt nusiųsti mano Kauno adresu, būčiau labai dėkingas.

Šių metų vykimą į Lietuvą atidėjom į rudenį. Su geriausiais linkėjimais visiems jūsų namams –

Bernardas Brazdžionis

95. 5. 4.

Malonus Kolega,

aciū už informatyvų laišką su gausybe minčių, projektų, pasiūlymų. Mielai, kiek galėdamas, pasinaudosiu.

Kas, šitieki sulaukus metų, žmogui belieka? Nebent su Vaičiaiū kartoti: „Gyvenimo mano saulutė jau leidžias...“ Vis mažiau sveikatos, vis kuri kūno dalelė pagenda, susidėvi, vis mažiau energijos, vis sunkiau ko nors konkretaus imtis, o dar sunkiau – padaryti. Tik gerai, kad daug kas domina, kad norisi žinoti, kad, rodos, skaitytum ir skaitytum. Niekad gyvenime nesu tiek daug spaudos skaitęs. Tik gaila, kad „kompiuteris“ silpniau „užrašo“.

Parašiau juodraščių *curriculum vitae*. Kai perrašysiu, padarysiu kopijų, vieną nusiųsiu ir Jums, kad turėtumėt iš ko pasirinkti faktų ir datų.

Susirinkau, ką galėjau, ir apie Stasių Būdavą. Belieka tik sudėti į vieną vietą.

Užsiminė apie Vyšniūno nuotykį su mano eilėraščiu – „Paskutiniu žodžiu nuteisto myriop“. Kaip tik atsirado reikalus man turėti daugiau panašių faktų (turiu Stasio Ylos iš Stutthofio konc. lagerio, gal dar ką gausiu; reikia surinkti žinių apie tai, kaip, kur, kas stovyklose ar lageriuose pasinaudojo B. B. kūryba: kas už ją nukentėjo, kas ją panaudojo, kaip paguodą ar dvasinę paramą).

Būsiu labai dėkingas Vyšniūnui už vertimą su komentarais ir Jums už patarnavimą.

Tiek tuo tarpu.

Nieko tikro, bet manau, kad rudenį teks nuvykti į Lietuvą („Vyturio“ leidykla ketina išleisti Vytės Nemunėlio rinktinę, surengti Vilniuje „pristatymą“).

Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

95. 7. 11, Los Angeles, Calif.

Malonus Kolega,

paskambino Bronys R. ir pranešė, kad gavo naują „Varpų“ numerį ir redaktorius klausia, kodėl aš neatsiliepiu į laiškus.

Pernai rudenį būdamas Lietuvoje, į Šiaulius užsukti nebetekau laiko. Bet grįžęs parašiau. Vėliau, jau šiais metais, parašiau, kaip sekasi rinkti medžiagą Stasiaus Būdavo gimimo sukakčiai – 1998 m., nes mirties sukakčiai nebespėjau. Susisiekęs su jo seserimi, pasiunčiau prašomą Būdavo angliškai išleistą romaną „Forbidden Mirsle“ Radau savo archyve ir daugiau knygų ir raštų, likusių neišleistų knygomis. Įdomus bibliniu stilium ir bibline tema romanas „Malonės kalnas“, kurį, manau, galėtų išleisti jūsų leidykla. Dariau, ką galėjau.

Gaila, kad Jankauskui nebebuvo leista sulaukti apskritos sukakties metų. Kai mačiausi Kaune (pernai) rašytojų būstinėje, dar gana gerai atrodė, daug ką iš anų dienų atsiminėm. Buvo vienintelis, likęs iš akademinų metų bičiulis, su kuriuo galėjai atvirai pabendrauti. Be fanaberijos, be įsivaizdavimo „kas aš!“

Taip ir išeina, vienas po kito, mūsų kartos paskutiniai mohikanai, šių dienų „klasikams“ jau seniai mirę ir nebeturį jokios reikšmės. Bet tau, kuris lieki, kad ir daug vienišesnis, tas gyvenimas dar labai brangus ir reikšmingas, ir esi labai dėkingas Dievui, kad leidžia būti to nepaprastų įvykių laiko liudininku, ne tik stebėtoju, bet ir dalyviu.

Iš kasdienybės š. m. kovo mėn. mane buvo ištraukę čikagiškiai, teko susitikti su kolegomis tos pačios kartos ir su „publika“ dar ne „post-modernistinio“, bet modernistinio pasaulio - - -

Sveikinu, kad nauji „Varpai“ vėl suskambo! Su geriausiais linkėjimais Kolegai ir visai jūsų šeimai – *Bernardas Brazdžionis*

96. 6. 12

L. Peleckiui-Kaktavičiui

Nuoširdžiai dėkoju už mano 90-tojo gimtadienio sveikinimą ir linkėjimus.

Liūdna būtų tokią šventę švęsti vienam, visų užmirštam ir neaplankytam, lyg kiekvienas mąstytoje tik apie save ir pasaulis vaikščiotų aukštytyn kojoms, lyg nerūpėtų, kad kažkur gyvena tau žinomas asmuo, tavo geras pažįstamas ar draugas, su kuriuo galėtum jo ilgo gyvenimo šventę kartu atšvęsti.

Šventėje buvo asmenų, atstovaujančių aukštąsias Lietuvos vyriausybės, mokslo, meno institucijas, meno kūrėjų, to paties pašaukimo ir skirtingų profesijų, jaunų ir vyresnių, profesorių, mokytojų ir mokinių, artimųjų, pažįstamų ir nepažįstamų, bet mielų ir savų. Šventė skirtinga tuo nuo kitų, kad svečiai neišsiskirstė, bet visi pasiliko širdy ilgam.

Vienas iš artimiausių svečių esate ir Jūs, daug kartų „Varpuose“ davęs vietos ir taręs gerą žodį, arba šiais metais „Lietuvos aide“ rašinyje „Vorkutos ir Mordovijos lageriuose“ suartinęs mane su tremtiniais tolimam Sibire.

Atsiprašau, kad nesuskumbu tuojau atsiliepti, bet ką esu pažadėjęs apie Būdavą, rengiu ir gausite sekančiam „Varpų“ numeriui.

Šią vasarą rengiamės lankytis Lietuvoje, tat, be abejo, teks susitikti. *Bernardas Brazdžionis*

Los Angeles, Calif., 97. IV. 20.

Kaunas, 1997. 6. 30.

(poeto pastaba prieš atsakant į klausimus, skirtus spaudai – L. P.-K.)

Į pirmuosius keturis klausimus ne tik nenoriu, bet ir negaliu atsakyti, nes 1) viena, čia ne mano kompetencija, o 2) antra, ne pašalinio reikalas kištis į ministrų ir ministerijų darbą, o gal net ir į vidaus

ambicijas ar meninius nesutarimus, ar, paprasčiausiai, opozicijos pastangas ką nors išėsti iš pozicijoje sėdinčių postuose.

Malonus Bičiuli,

Grįžę po šios vasaros kelionių per daugelį Lietuvos vietų, buvom gerokai pavargę. O pribaigę sustojimas Londone. Nebeturėjau jėgų ko nors imtis, kol, kiek pailsėjęs, pradėjau raustis po iškarpų aplankus ir atsirinktas knygas. Ko labiausiai reikėjo, tas kažkur dingę. Ir prie iškarpų reikia vėl ne tik žirkles, bet ir plunksną pridėti.

Pasirodė, blogiausia su iliustracijom.

Tarp daugelio savo (ir „L. D.“ žurnalo) nuotraukų neberadau nieko tinkamo šiam, Stasiaus Būdavo, reikalui. Nuotraukas, kurias buvau pasiuntęs spaudai, S. B. mirus, matyt, kaip „nebevertas“, išmetė į redakcijos krepšį, o nepersiuntė atgal. Norėjau bent knygų viršelių „veidus“ padaryti, neberadau knygų.

Prie „rankraščių“ pridėtu tik dvi foto, gautas iš S. B. sesers. Negalėjau gauti nė laidotuvių nuotraukų, nei kapo Mayami, nes pensininkai Floridoje gyvena labai išsiblaškę ir, kaip jau senyvo amžiaus žmonės, nebelabai pajuda iš savo vietų.

S. B. sesuo (ar jos duktė) man yra rašę, kad ar ne šešias knygas yra atidavusios Papilės bibliotekai; be abejonės, jų daug yra dr. Pemkaus lituanistikos milžiniškam rinkinyje, kurį jis dovanojo Klaipėdos universitetui; ten, sakysim, periodikos daugybėje gali būti ir žurnalų bei laikraščių, kur S. B. bendradarbiavo, kur yra ir jo kelionių po Europą reportažai; bet ir jie kol kas neprieinami.

Bet padariau atskira knyga nespausdinto romano „Malonės kalnas“ xeroko kopijas. Galėtumėt bent dalimi pasinaudoti, o visą romaną išleisti atskira knyga.

Prašau atleisti, kad taip užvilkinau, Jums almanacho darbą sutrukdžiau. Man pačiam nesmagu, kad taip išėjo. Tačiau reikia atsiminti, kad ir aš pats nebe toks spartus, kaip buvęs, „Lietuvių Dienų“ žurnalą redaguodamas ir galėdamas kelis darbus vienu sykiu padaryti.

Esu labai dėkingas už didelį ir turiningą susitikimą Šiauliuose, už nakvynę, už jūsų parodytą prielankumą.

Daug geriausių linkėjimų nuo žmonos ir manęs judviem su žmona – *Bernardas Brazdžionis*
97. 9. 10.

Leonui Peleckiui-Kaktavičiui

Malonus kolega,

ačiū už laišką, už sveikinimą ir žinias apie naują „Varpų“ numerį.

Duodate keletą klausimų, kurie liečia mano poeziją – kas ir kiek tremtinių nukentėjo dėl mano knygų turėjimo ir skaitymo, platinimo.

Siek tiek iš spaudos ir iš laiškų žinau, bet ne tiek, kad pakaktų pokalbiui ir kad apimtų visą temą. Mane plačiausiai su tuo supažindino Jūsų rašinys „L. aide“ „B. B. kūrybos rinkiniai Vorkutos ir Mordovijos lageriuose“. Daug medžiagos, aš manau, turi surinkusi Jadvyga Bieliauskienė, pati dėl to nukentėjusi, žinias iš tremtinių rinkusi.

Pokalbis galėtų būti kokia kita tema (sugalvosime).

Su geriausiais Velykų švenčių linkėjimais – *Bernardas Brazdžionis*
98. 4. 5.

98. 8. 27.

Malonus kolega redaktoriau,

nuoširdžiai dėkoju už straipsnį („Metuose“), kurio dar neteko matyti, bet užprašiau giminaitę, kad tą nr. knygyne nupirktų. (Jei „Metai“ nei knygyną, nei spaudos kioską neplatinami, pakaks gauti ir xerox'o kopiją).

Vis neužmirštu mano jaunų dienų laiškų (susirašinėjimo, su kuo ir pavardę buvau primiršęs. Gal ne visus buvot skaitęs? Gal paskaitės pamatėte, kad jie neverti publikuoti? Gal įdėsite į sekančius „Varpus“, kuriems jau kažko esate prašęs? Pakartokite, nes tiksliai nebepamenu, ko).

„Varpų“ pastarąjį leidinį pamažu, pakaitomis su kitais spaudiniais, skaitau. Tiek daug visko, kad iš karto negalima vienam glėbin suimti. (Turiu ir užsilikusių knygų neskaitytų iš to pusmečio, kai ligos buvau atitrauktas nuo pilnesnio kultūrinės veiklos domėjimosi. Net laiškų nerašiau, arba labai mažai. Pradedu atsigauti. Beje, ir į Lietuvą nediršom vykti, kad nepakenkus normaliam gerėjimui; nuovargiui, kuris tokias keliones palydi, ir negali jo atsikratyti).

Planuoju kitą pavasarį į L. vykti. Kad tik abu su žmona metai per daug prie žemės nepalengtų.

Su geriausiais linkėjimais judviem abiem

modu abudu *Bernardas Brazdžionis*

Malonus Kolega Redaktoriau,

tebūna metai geresni,

tebūna žingsniai lengvesni.

Ir nesijaučia, kad tarp griaučių

Ir kad tarp priešų gyveni!

Tuo tarpu tiek.

Po švenčių įsiskaitysiu į Jūsų ilgą ir daug dalykų apimantį laišką ir konkrečiai atsakysiu.

Bernardas Brazdžionis

1998. XII. 18.

Siunčiu greitosiomis tuo tarpu tik tiek, nes skubu į paštą, kad neuždarytų.

Po kelių dienų parašysiu laišką ir pasiaiškinimus. *BB*

99. I. 13

P. S. Asmeninė nuotrauka paskutinių klasių gimnazisto

L. Peleckiui-Kaktavičiui, „Varpų“ redaktoriui

Malonus redaktoriau,

kad žinotumėt, jog Jūsų reikalais rūpinuos, nebespėdamas visko vienu kartu atlikti, vakar, sausio 13, pasiunčiau keletą iliustracijų Jūsų įv. autorių portretų leidiniui.

1. Savo labai senų laikų (vyr. gim. klasių) gimnazisto foto nuotrauką (iš tų metų, kai vyko susirašinėjimas; kitas būtų su St. Būdavu, bet... greičiausia visa bus dingę).

2. Biržų pilies griuvėsiai

3. Biržų gimnazijos „rūmai“

Nuotraukos menkos. Biržų leidinyje yra geresnių, bet tuo tarpu neradau to leidinio.

Tuoju pat rašau į Biržus giminaitei Stasei Brazdžionytei, gal galės rasti fotografo J. Ločerio archyve (apie jį, rodos, rašė spauda). Radus, kad pasiųstų Jums į Šiaulius.

„Varpams“ noriu sudaryti kelių psl. ciklą iš būsimo rinkinio (ne viskas dar perrašyta, tad turėsiu pasiknisti po juodraščius ir atrinkti).

Su geriausiais linkėjimais – *Bernardas Brazdžionis*

99. I. 14

Maloniam „Varpų“ red. L. Peleckiui-Kaktavičiui

Pagaliau, kaip matote, siunčiu eilėraščių pluoštą, nors abejoju ar galėjote tiek ilgai laukti, ir būsiu jau pavėlavęs.

Labai atsiprašau už tokį Jūsų kantrybės išnaudojimą, bet kitaip negalėjau, nes prie pagavusio „flu“ prisidėjo ir kiti negalavimai.

Į Lietuvą rengiamės vykti gegužės antroje pusėje (būsime iki liepos 1).

Be abejo, teks susitikti ir laiške minimus klausimus aptarti.

Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

99. 04. 01.

(Autografas kitoje atvirutės „Poetas Bernardas Brazdžionis tarp knygų. Los Angeles, Kalifornijoje 1999 m.“ pusėje)

*Žmogus tarp popierių ir knygų
Kol kas visai dar neužmigo –
Dar skaito, rašo, jaučia, mąsto
Kad ir nedideliu mastu.
Neatsisako savo rašto
Vėlyvu, gyvu dar metu.
Bernardas Brazdžionis
99. 6. 4.*

Malonus Redaktoriau,
žinau redaktorių rūpesčius, nes iš to ilgą laiką gyvenau ir duoną valgiau (iki pensijos). Darau ir Jums, kaip galiu ir kiek galiu.

Koks atsitiktinumas: kaip tik šiandieną rengiaus Jums rašyti ir pasiaiškinti; į užadresuotą voką jau įdėjau iš „Tėv. Žiburių“ iškirptą Alės Rūtos recenziją.

Kad šis mano dalyvavimas „Varpuose“ nebūtų be kokios priežasties, atsirado ir „priežastis“.

Viena kolegė rašytoja man priminė, kad kaip tik šiais metais sueina 60 metų sukaktis nuo to įvykio, kai 1939 m. gale už „Kunigaikščių miestą“ buvo paskirta Valstybinė literatūros premija (premijos įteikimo šventė įvyko Vilniaus un-to salėje 1940 m. vasario 16).

Nebuvau apie tai nė pagalvojęs – kas gi ten skaičiuos, kur, kas, kad ir tave liečiantis, įvyko. Bet kai jau paaiškėjo, gal ir neblogai būtų ir viešiau prisiminti. Abejoju ar tokie dalykai rūpės L. R. Sajungai, bet „Varpai“ gal ir nenorėtų pro šalį praeiti tylomis?

Prie prašomų foto nuotraukų vieną kitą pridėčiau ir iš to įvykio. Prie duotų interviu klausimų vieną pridėčiau, jei nebūtumėt prieš, ir apie „sukaktį“ užsimenantį klausimą (ir atsakyčiau).

Taigi, dedu tašką ir einu prie reikalų.

Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

99. 9. 23.

Iš „Rūtos“ tuo tarpu dar nieko negirdžiu. Esu jiems nusiuntęs d. viršelio projekto sugestijas.

Malonus Redaktoriau,

Siunčiu (kitame voke) „Varpams“ interviu (12 psl., vėliau publikuotas – L. P.-K.).

Atsiprašau, kad kai kuriuos klausimus praleidau neatsakęs.

Apie „Tremties metų“ almanachą man jau kurį laiką neduoda ramybės Marija Macijauskienė (o aš vis dar nerandu laiko grįžti į anuos laikus), taigi tą temą palikim jai.

„7 meno dienų“ neskaitau ir jų visokių „žiurkių“ kandžiojimūsi nežinau ir jais nesidomiu – tai grynai jų reikalas, ir ko man ten veltis?

Pačios naujausios asmeniškios foto nuotraukos neturiu, nors šį pavasarį ne vienas fotografavo, bet man nieko nesiteikė nei duoti, nei parodyti. (Gal tiks A. Varno pieštas portretas, berods, niekur kitur, be jo monografijos, nebuvęs).

Tuo tarpu pridėdu kai ką, liečiančio „Kunigaikščių miestą“. Su geriausiais linkėjimais *Bernardas Brazdžionis*

99. 10. 12.

Post scriptum –

Gavau ilgai ir aplinkiniais keliais ėjusį „Rūtos“ laišką ir saldinių dėžutės viršelio projektą. Pasinaudodamas proga prašau Jus, kolega, perduoti mano atsakymą su pastabomis ir pataisymais.

Esu vieną savo pasiūlymą iš Kauno pasiuntęs. Jie mažai tuo naudojosi (gal negavo?). Ir be reikalo pridėtas neva autoriaus profilis, kuris toj vietoj visai netinka, nes dėžutės pirkėjui jis nieko nesako.

Jo vietoj pridėjau „Rudnosiuką“, kuris „rankoj“ laiko sald. dėžutę. Toliau – dešinėj du meškiukai laiko V. N. posmą. Bet tie tik meškiukai ir nieko bendro neturi su „Rudnosiuku“. Juos pakeičiau į Rudnosiukus. Reiktų pakeisti ir posmo šriftą, nes šis neryškus, turėtų būti juodesnėm raidėm, o ir posmas turėtų būti be patrauktų į šoną eilučių.

Kadangi, manau, kad visa to „biznio“ iniciatyva yra Jūsų, kolega, tai labai prašau su „Rūtos“ vadovais padėti susitarti ir susišnekėti. (...)

99. 10. 18.

(būsimai publikacijai „Varpuose“ poeto atsiųstas *Žodis, pasakytas Literatūros šventėje Vilniuje 1940 m. kovo 4 d. per premijų įteikimo aktą* ir Valstybinės premijos paskyrimo dokumentas – L. P.-K.)

Malonus Redaktoriau,

džiaugiuosi, kad viską iš manęs gavot ir panaudojot.

„Tremties metų“ reikalas, man atrodo, neskubus.

O į kai kuriuos klausimus, paliktus neatsakytus, vargu ar beatsakysiu, nes nenoriu kištis į ne savo reikalus. -----

Šiuos žodžius berašant atėjo žmona ir pranešė gavusi telefonu žinią, kad ką tik mirė P. Orinitaitė. Jau senokai jautėsi blogai, su žmonėmis nebendravo, nes buvo absoliučiai kurčia. - - - Los Angelėse dar neblogai laikosi Alė Rūta; visai gerai jaučiasi Pr. Visvydas (dalyvavo XII. 5 L. F. B. literatūros vakaro programoje); nutolęs nuo bendruomenės poetas Alf. Gričius, bet, kalbėjau telefonu, tebedirba, tik neberašo; o šimtametė D. Mitkienė nepasiduoda, nors vaikšto sunkiai ir dažnai griūva ir ką nors susilaužo. -----

Kalėdos!

Tebūna jos puoštos

Naujajai giesmynei gaidom,

O Kūdikio, siųsto mum, sostas

Žmonių, ne galvijų maldom.

Tuo tarpu tiek. Sveikinam. Linkim

Gražiausių dienų ateities!

Kas gera – į širdis priimkim,

Kas bloga – laukan iš širdies!

Kalėdos!

Tegieda padangių

Archangelai ir angelai,

Giesmė, širdžiai artima, brangia

Kartu jiems pritarkim mielai.

Su švenčių linkėjimais visai jūsų šeimai. Ačiū, kad atsimenat mus ir palaikot visokeriopai.

Aldona ir Bernardas B.

99. 12. 17.

Malonus Redaktoriau,

ačiū už skubiai atsiųstą naują „Varpų“ numerį, kuris nepasiduoda ankstesniesiems ir daro labai gerą turinio apimties įspūdį.

Aišku, tuojau pasidomėjau savo „įnašu“ į energingai ir sumaniai tęsiamą mielo bičiulio (K. Jankausko) pradėtą darbą.

Nors pastaraisiais metais nemažai leidžiama provincijose vietos literatūros leidinių, bet jie savo vietos vertės ir lieka, kai tuo tarpu „Varpai“, galima sakyti, lyg ir sostinės ar visos Lietuvos dabartinę literatūros ir kultūros padėtį reprezentuoja.

Esu ypač dėkingas, kad situacijoje, kai iš „arenos“ baigiami išstumti išeivijos autoriai, Jūs man davėte progą ne tik plačiau pasisakyti, bet ir pasirodyti, tiesiog įpareigojote.

Dar kartą kolegiškas ačiū už tai Jums, Jūsų artimiausiems padėjėjams, taip pajėgiai remiančiais Jūsų užsimotus ir vykdomus tikslus. Dabar ir ateityje linkiu ko geriausios sėkmės! *Bernardas Brazdžionis*

P.S. Džiaugiuosi, kad paėmėte sekančiuose „Varpuose“ atspausti B. Railos dienoraštį. Jis inėš kiek kitokios nuotaikos į pasitraukusiųjų į Vakarus situaciją ir „laimingo gyvenimo“ padėtį. (Apie tai skambino man telefonu ir džiaugėsi B. R. žmona)

Kuo aš dar galėsiu Jums padėti, pasitarsime ir susikalbėsime vėliau.

2000. 2. 23.

Kazys DAUGĖLA

1991. XII. 12 d.

Malonus p. Redaktoriau

Didelis ačiū už abu leidinius, pasiekusius mane per porą savaitių. Atrodo, aplenkdami Maskvą greičiau ir geriau susikalbėsime! Be galo artimas prie širdies pasiskaitymas apie Pasadnos ulyčios („*Namuose ant Pasadnos ulyčios*“ – L. P.-K.) žmones. Atverčiu 13 puslapį ir matau tą išėjusį jaunikaitį tarp dviejų mergaičių: Algirdą Jakševičių! Argi ne su juo aš baigiau Šiaulių Berniukų gimnaziją 1930 metais? Tik jis buvo lotynistas, o aš realistas. Jau tada man (mažo ūgio mokinukui) atrodė, kad stipresnis vėjo pūstelėjimas gali jį nuo kojų nuversti. Praslinko 60 metų. Prisiminimai apie gimnaziją tiek praskydo, kad tik pavieniai epizodai pasiliko. Matau Algirdą su mergaite ant gimnazijos salės scenos. Mokinių pasirodymas kokios tai šventės proga. Programoje – pianino duetas. Nuo keturių rankų sklindą melodijos garsai – paprasti, lakūs, klausytojams tiek suprantami, kad prislopinti kojų dūžiai palydi muziką. Ne vien scenos vaizdas paliko atmintyje. Nesu pianistas, bet, rašydamas šį laišką, stambeliu, prieinu prie pianino ir vienu pirštu pakartoju tą melodiją, girdėtą prieš 60 su viršum metų.

Sekantį kartą Algirdą sutikau Kempteno (Bavarijoje) išvietintųjų stovykloje. (...)

Gavau laišką iš p. Kuizininės. Atsakydamas pagyriau ją už rankraščio apie Škėmą „atėmimą“ iš „L. ir M.“ redakcijos. Jei žadate talpinti „Varpuose“, pataisykite mano gramatiką ir sintaksę. Mano profesijos žmonės niekuomet (su mažom išimtim) nepasižymėjo rašyba be klaidų. Ir aš nuo jų nesiskiriu. Pramokau rašyti tiek, kiek Šiaulių gimnazijos liet. kalbos mokytojas Pinigis įkalė. Žinau, kad rašto darbus gaudavau gausiai ištaisytus raudonu rašalu.

Prašėte nuotraukų – įdedu kelias. Biografinių žinių rasite mano parodos, įvykusios 1989 m. Vilniuje kataloge, kurį atskiram voke išsiunčiau prieš kelias dienas. Klausiate apie mano vaikystės nuotraukas su Škėma. Tada visam Radviliškyje gal buvo tik vienas fotografas su dumpline kamera, o atlaiduose visuomet matėsi gudruoliai, kurie, juoda marška užsidengę galvas, apšviesdavo stiklo plokštę ir, sukišę rankas į 2 rankoves, iš chemikalų ištraukdavo tamsoje išryškintas nuotraukas: su veidais romantiškam kraštovaizdžio fone, besišypsančiu tigrų šalia objekto kelių ar mėnulių žvaigždėtam danguje...

Šiuo metu Vilniuje baigiamas mano foto knygos-albumo maketas. „Minties“ leidykloje tuo projektu rūpinasi Milda Šeškuvienė. Projektuojama išleisti 10.000 egz. Pagrindinė tema – stovyklinis gyvenimas su 20 pusl. teksto ir mažesnis skyrius – prieškarinė Lietuva. Iš tos temos kelios mano nuotraukos.

Parašykite, ar šios nuotraukos pasiekė Jus.

Artėja šventės. Švęskite pagal lietuviškus papročius, o Naujuose Metuose kiek galėdami atsikratykite nuo ilgai trukusios sovietiškos makalynės.

Su nuoširdumu *Kazys Daugėla*

1992. II. 7

Malonus p. Redaktoriau,

Jaučiuosi nurimęs, sužinojęs, kad 8 nuotraukos „nepaskendo“ skrisdamos per vandenyną. Katalogas gali keliauti ilgiau. Patyriau, kad panašiai siųstos mano banderolės pasiekdavo adresatus po 3-4 mėnesių.

Truputį luktelėjus, daugiau žinių apie mane turėtų pasirodyti spaudoje. Esu prisikapstęs iki tokio amžiaus, kurį ne aš, bet mano kolegos laikraštininkai nori priminti. Eilę atsakymų į žurnalisto Alf. Nako klausimus esu surašęs ir jis žada nusiųsti mūsų Čikagos dienraščio „Draugas“ redakcijai. Jei redaktorė sugalvos, kad esu vertas būti paminėtu, atsiųsiu Jums kopiją, kad žinotumėt, ko manęs neklausti (jei aš dar būsiu vertas interviavimui).

Apie mano pragyventus metus ir nuotraukas bus daugiau informacijos ruošiamoje knygoje-albume. Vakar gavau laišką iš „Minties“ leidyklos direktoriaus Trečiakausko. Jis rašo: „Albumas spaustuvėje, daroma viskas, kad jis greit išeitų. Yra sunkumų su kai kuriom medžiagom, bet tikimės jas gauti“. Atrodo, kad spaudos darbas, paremtas doleriais (kuriuos gavau iš vietinės fundacijos),

Kazys Daugėla. 1991 m. rugsėjo 6 d.

pajudės žiemai baigiantis. Tame albume pamatysite, kokios nuotraukos tilpo. Tik tiek prisimenu, kad turiu „Varpuose“ paminėtos solistės Dambrauskaitės stovyklinį debiutą, be to, Faustą Kiršą, Gustaitį, Santvarą, Vizgirdą, enciklopedijos leidėją Kapočių, bet nežinau, ar juos įjungiau į knygą.

Lietuvoje norėčiau pasirodyti, jei leidinys bus išleistas į rinką. Fotografai nori, kad atvežčiau naują parodą, o giminės (kurių per 3 kartas priskaičiuoju apie 50) nori mane (jau 5 kartą) pamatyti. Kelmėje turiu brolių, o Radviliškio kapuose – tėvą. Atseit, tektų per Šiaulius – Jūsų korespondencinę teritoriją važiuoti.

Sėkmės spaudos darbe *Kazys Daugėla*

1992. IV. 7 d.

Malonus p. Redaktoriau,

Klausimai pasikalbėjimui įdomūs. Už kokios savaitės mėginsiu į juos atsakyti, tik pirmasis klausimas mano jau kartotas daug kartų iki nuobodumo... Siunčiu „Draugo“ (sumažinto) puslapio pasikalbėjimą ir dar kartą išsiunčiu savo 1988 m. parodos Vilniuje katalogą. Juose apie mano gimimą ir fotografavimo pradžią daug prikaltėta, galite sutrumpintai paminėti.

Iš kitų klausimų beveik visas straipsnis išeitų. Mėginsiu suglaustai, jei sutiksite ištaisyti mano rašybą. Inžinieriai niekuomet nepasižymėjo liet. kalbos ar sintaksės mokėjimu...

Linkėjimai – *Kazys Daugėla*

1992. IV. 22

Malonus p. Redaktoriau,

Štai atsakymai į klausimus. Prirašiau daugiau negu reikia, kad būtų iš ko išbraukti. Prašyčiau pagal mano atsakymus truputį pataisyti klausimus, į kuriuos gal kitaip ar visiškai neatsakiau. Pav., kokią Lietuvą matau šiais laikais per savo aparatą? Devintas atsakymas pasako, kad giminių apsuptam fotografui nėra sąlygų surasti nuotraukų, apie kurias svajoja.

Pagal planą rengiuosi su žmona skristi birželio 20-tą. Mūsų gausūs giminiaičiai nuo pat Vilniaus pradės planuoti, kada ir kur mes turėsime būti.

Žadu dar šią savaitę užsidaryti tamsumoje ir padaryti bent keletą nuotraukų 5-to klausimo papildymui. Iki kurios datos turite viską gauti?

Raštelkit porą žodžių, ar gavote šį laišką. Linkėjimai *Kazys Daugėla*

1992. VII. 18

Malonus p. Redaktorium,

Grįžęs iš Lietuvos, už poros dienų išsiunčiau iš naujo perpakuotus vokus Virkau, Katiliškienei, Sruogienei ir Jakševičienei. Paprašiau, kad Jums parašytų apie gavimą. Savo žurnalus palikau Vilniuje pas sūnėną su parėdymu, kad man paštu atsiųstų. Tai padariau dėl to, kad galėčiau į lagaminus įdėti daugiau savo „Iševiai iš Lietuvos“ knygų. Turiu atsiskaityti su mano knygos išleidimo fundatoriais. Jiems pagal sutartį turiu pristatyti 100 autografuotų egzempliorių, kurių svoris apie 120 kg. Iš giminių nepriėmiau jokių dovanų, užtat atsivežiau apie 70 knygų. Įkandin sūnėnas pradėjo paštu iš Vilniaus siųsti po 2 egz. (leistinas svoris iki 3 kg), mokėdamas po 116 rub. Pavertus į dolerius, šis persiuntimo būdas priimtinas. Atsiskaitysiu su fondu ir pradėsiu dalinti gautus egz. artimesniems draugams.

Ačiū už gražų ir nuoširdų priėmimą Šiauliuose. Šis miestas ir žmonės visuomet man liks artimi. Sėkmės! *Kazys Daugėla*

1993, kovo 3 d.

Malonus Redaktorium Leonai,

Pagaliau pradėjau atsakinėti į laiškus, sukrautus didelėje kupetoje. Mane prigriebė kelios galerijos, norėdamos parodyti mano knygoje tilpusias nuotraukas, padidintas iki parodinio formato. Taigi, vėl iš naujo į tamsią laboratoriją. Dabar atsikvėpiu. Per kovo mėnesį Čikagoje kabės apie 70 padidinių. Beveik visos nuotraukos iš stovyklinio gyvenimo. Sekančio darbėlio data – Verbų sekmadienis. Turėsiu pakalbėti apie foto tūzą Algimantą Kežį. Jis atveža savo parodėlę į Bostoną. O nuo pernai rudens iki š. m. vasario 28-tos daug laiko praleidau nekūrybiniam darbui – materialistiškai remdamas nesuskaitomą daugybę giminių, pasklidusių po visą Lietuvą. Žinau, kad tik per pirmuosius 2 šių metų mėnesius išsiunčiau 18 dėžių po 16 kg. Visiems parašiau, kad bent porą mėnesių leistų atsigauti, nes artėjau prie bankroto...

Pavarčiau savo laboratorijoje nuo kitų užsakymų pasilikusias nuotraukas. Siunčiu, ką radau. Niekad nebuvau portretistu ir gyvendamas 100 km už Bostono ne visuomet galėjau nuvažiuoti į programas.

(...) Įdedu pasiskaitymui porą recenzijų. Apie mano knygą. Viena – visuomenininko Jono Daugėlos (ne giminė), tilpusią „Drauge“, antrą – P. Jurkaus (rašyt. ir dail.), tilpusią „Darbininke“.

Lauksiu teksto apie Škėmą. Raštelkit, ar tos nuotraukos Jus pasiekė, o taipogi kavos vokus, kurį išsiunčiau III. 2

Širdingi linkėjimai *Kazys*

1993. V. 5

Malonus Redaktorium Leonai,

Pas kiekvieną fotografą, turintį laboratoriją namie, atsiranda nuotraukų, kurios guli nepanaudotos arba „pernaudotos“. Dedu į šį voką tokių 20. Jei kurios nors tiks, naudokite, o jei ne, - į krepšį... Iš antspaudų matosi, kad kelios iš tų nuotraukų buvo siųstos į tarptautines parodas prieš gal desėtką metų. Po to perėjau į didesnį formatą (28x35 cm).

Šiaulių paštas nepasižymi sąžiningumu: kavą buvau išsiuntęs kovo 2 d. Jei iki šiol nepasiekė, kas nors bus išgėręs. Į Panevėžį, Vilnių, Kauną, Kelmę ir net Pivašiūnus kavos laimingai nuplaukia. Turiu vargo su Molėtais ir Šiauliais. Ten apie 30 proc. nesiekia. Šį kartą per dr. Kaupą (šiaulietį), esu tikras, pasieks adresatą. Be kavos ir nuotraukų mėginu pasiūlyti vitaminus, kurie, pagal reklamą, apsaugoja silpnesnius kūnus nuo visokių buvusių, esamų ir būsimų kvarabų.

Be abejo, lauksiu sekančio „Varpų“ numerio su prisiminimais apie Škėmą. Nebūtina siųsti oro paštu. Tai ne dienraštis, jei savaitę pavėluos, vis tiek bus „šviežias“. Žinoma, norėčiau gauti 2 egz., kad galėčiau pasidalinti su Foto archyvu Čikagoje.

Apie Jurkų nieko nežinau. Galėčiau tik jo knygos viršelio nuotrauką pagaminti. Bet dr. Kaupas jį gerai pažįsta. Berods, jie trys (Jurkus, Mačernis ir Kaupas) vienu metu bėgo iš Lietuvos. Užkalbinkit d-rą šia tema.

Įdedu recenzijas apie mano knygą pasiskaitymui ir Čikagoje įvykusios parodos brošiūrą. Knygos tema turiu kalbėti ir rodyti nuotraukas trijose vietose amerikiečiams per gegužį ir birželį.

Linkiu giedrios politinės atmosferos *Kazys Daugėla*

1993. XI. 4

Mielas p. Redaktoriau,

Kad neatsiliepiu anksčiau, - kaltinkite savo vyriausybę! Kai pradėjo skelbti, kad šalpos siuntiniai Lietuvon bus apmuituojami, sukrutome pirkti, pakuoti ir siųsti. Lietuvoje turime 3-jų kartų giminių. Pasitraukdami palikome mano 3 brolius ir seserį, žmonos 2 seseris. Per 50 metų jų ten tiek priaugo, kad prie 50-ties nesustoję dar vis nauji dygsta. Po pernykštės vasaros atsilankymo atsivežėm ilgiausius sąrašus ir pradėjome pirkti ir pakuoti. Statistika tokia: iki šiol išsiųsta 81 dėžė. Bendras svoris – 2656 svarai. Iš savo provincijos siunčiame į Čikagą, o iš ten – Lietuvon. Už svarą mokam po 97 centus. Antrątiok, o gal ir daugiau išleidome pirkiniams. Štai ir buhalterija, priartinusi šeimos biudžetą prie bankroto. Iki Kalėdų nieko nesiūsime, nes turime atsikvėpti finansiniai. „Sukrovėme“ savo šios vasaros kelionę į dėžes ir su dideliu pasitenkinimu skaitome padėkos laiškus iš giminių ir apie popiežiaus vizitą iš laikraščių.

Beje, Kaupas, būdamas Šiauliuose, ar Jūsų nerado, ar neturėjo telefono. Apgailestavo nesusitikęs. Minėjau, kad jis buvo artimiausias a. a. Sontos draugas Amerikoje.

Labai laukiau bent poros „Varpų“. Vieną atiduodu Kaupui, susirašinėju su A. Balašaitiene – žurnaliste radviliškiete, šiauliete. Ji pažadėjo parašyti apie mano knygai pripažintą diplomą Baltijos šalių knygos meno konkurse Rygoje. Ji turbūt irgi norėtų gauti „Varpus“ (jei nesiunčiat).

Žiema artėja, mes tokiu metų laiku pagreitintai senstame. Daktaras daro dar pusėtinai plakančios širdies kardiogramas ir nenori garantuoti, kad dar viena (šeštoji) kelionė į Lietuvą kitais metais bus patartina...

Gyvenkite šilčiau negu pereitą žiemą! Su nuoširdumu – *Kazys D.*

1994. IV. 6

Malonus p. Leonai,

Gavau. (...) „Varpų“ 2 egz. Niekومت nemačiau, kad ant banderolės galėtų sutilpti tiek daug ženklų! Atrodo, kad Lietuvos paštas pamėgdžioja amerikietišką ir nustatė laiškų tarifą banderolėms. Pas mus panašiai reikia mokėti už siuntinėlių persiuntimą Amerikoje, bet knygų persiuntimas yra perpus pigesnis.

Laišką Kaupui įteikiau, bet jis prisipažįsta, kad laiškų rašymas jam kančia. Jis mieliau susitinka su adresatu... Užtat retai sėdi namie. Vis kur nors keliauja. Šią žiemą, kur Amerikoje vyko koks nors suvažiavimas, - jis dalyvavo. Čikaga už 1500 km jam artimesnė negu man Bostonas už 100 km. Apie sausį pasuko į Izraelį, dabar porai savaitių nuskrido į Madridą, prieš tai dar aplankęs Paryžiaus lietuvius. Grįžęs pailsės, o jau gegužės 16-tą pakils porai savaitių į Vieną ir Pragę. Į tą ekskursiją jis ir mane išviliojo. Keliausime abu, nes aš panorėjau pamatyti nuo 1936 metų nematytą mano Alma mater Vienoje ir pašlepsėti po tas vietas, kuriose skraidžiojau jaunatviškos energijos genamas.

O šiaip ką veikiu? Dedu viską į dėžes ir plukdau į Lietuvą... Tas „viskas“ susideda iš šūsnių rūbų ir avalynės. Įvairiausių dydžių vasarai ir žiemai. Amerikiečiai, sužinoję, kad mane Kelmės samariečiai „pakėlė“ į garbės narius už vargstančių šalpą, užverčia gėrybėmis, visiškai nesirūpindami, kaip tos gėrybės nuplauks į Lietuvą, palikdami mane su problema, kurią turiu spręsti ir išspręsti su pensininko pajamomis. Statistika: vasario mėn. išsiųstų dėžių paskutiniosios numeris buvo 93. Dėžės svorio vidurkis – 30-35 svarai, svoro persiuntimas iš mano vietovės – 99 ct. (Užtat pereitą vasarą negalėjau nusipirkti bilieto Lietuvon).

Grįžtu prie Kaupo. Po vieną gautą knygą jam įteiksiu ir žinau, kad jis save ir mane atstovaus tėvynainių suvažiavime. Šiauliuose – jo 2 seserys. Esu tikras, kad pasimatysite. Jis turės užsukti ir į Fotogr. muziejų, nes aš likviduoju savo foto archyvą, dedu į dėžes ir, atsigavęs po samarietiško išlaidų,

plukdysiu į muziejų. Ten jis sužinos, kas muziejui vertinga ir kas šlamštas.

Naujieji „Varpai“ – solidus leidinys. Gavau vakar ir pradėjau skaityti. Pamačiau, kad mano atsiminimai apie Škėmą visiškai tinka į bendrą turinį, tik vis dar abejoju, ar nebuvau per daug drąsus įsiterpdamas tarp tokių tūzų, kaip Brazdžionis, Raila? Juos fotografuodamas jaučiau, kad nusimanau, ką darau, bet minčių išdėstymas raštu kartais atsilieka nuo mano talento ribų... Apie žemės dalinimą, statybų eigą, skaičiavimus galėčiau pasakyti savo nuomonę, bet kai pradėdau skaityti M. vizijas, – visiškai pasimetu. Matau, kiek aš atsilikęs nuo modernaus poetinio išsireiškimo, turinio ir formos. Mano profesijoje, kuri susiformavo per penkis studijų metus, nei prozai, nei poezijai vietos nebuvo. Tik iš gimnazijos laikų, kai Dvaro gatvėje mažam kambarėlyje gyvenome susikimšę 3 mokiniai, prisimenu, panašią poeziją „gimdė“ Albinas Briedis. Nuo šviežiai prirašyto lapo jis man ir Jasiukaičiui paskaitydavo ir numesdavo tą lapą šalin. „Kodėl neparodai mokytojai?“ – klausdavau jį. „Et, jis nesuprastų...“ – buvo jo paaiškinimas. Taip ir su manim dabar, esu atsilikęs kažkur; vis dar su didele pagarba perskaitau Kęstučio Genio poeziją „Varpuose“ ir stebiuosi Brazdžionio eiliuotu minties gilumu.

Betgi su viena smulkmena „Varpuose“ nesutinku. Parašais po nuotraukomis. Fotografo pavardė didelėmis raidėmis, o fotografijos tema – mažomis. Turėtų būti atvirkščiai. Bent aš taip įpratęs matyti žurnaluose su rimčiausių ir garsių fotografų pavardėmis. Pati nuotrauka reklamuoja fotografą, ir pavadinimas prisideda prie tos reklamos.

Pripleškinau mašinėlę. Žodžiai greičiau lipdosi ir mintis aiškiau ključuojasi. Kad nenusibostų skaityti, šiandien taipogi siunčiu naują voką su kava. Kartais tas vokas nuskrenda tuo pačiu laiku su laišku, taigi mano vaizduotėje redaktorius Leonas skaito mano laišką ir gurkšnoja šviežią kavą su (ar be) grietinėle... O dabar linkiu: *Šilto vėjo po žiemos, / Kai šalčiukas šalt nustos, / O žibutės ant pievos / Pražydėti nebijos!*

Kazys

1995. I. 4 d.

Malonus Redaktorius Leonai,

Klausi „kuo užrūstinau?“ Galiu prisipažinti, kad mane užrūstinti be galo sunku. Nepamenu, kad kas nors kada nors sugebėjo tai padaryti. Žinoma, Stalino, Hitlerio okupacijos ir kai kurių Amerikos prezidentų politika mane rūstino, bet dėl to niekas nekreipė nė mažiausio dėmesio...

Gavau visus 6 klausimus. Jie mane apstulbino. Iš karto pagalvojau: kuo aš turėčiau būti, kad atsakytčiau į tuos klausimus? Filosofu, poetu, menininku, politiku, pamokslininku? Iš tikrųjų esu tik eilinis inžinierius, iškeptas tokioje mokykloje, kur sausas matematikos mokslas diriguoja konkretaus gyvenimo eigą. Toks būtų mano lakoniškas atsakymas į tuos komplikuotus klausimus. Betgi... „Sausoje“ inžinerinėje profesijoje atsiranda plyšiai. Šalia konkrečios matematinės galvosenos tartum yla iš maišo išlenda jautri reakcija į žmones, su kuriais bendrauju, ir aplinką, kurioje gyvenu. Per savo ilgą amžių išmokau, kaip atskirti draugiškumą nuo keršto, gerumą nuo neapykantos, dosnumą nuo šykštumo. Tartum iš seno filmo grįžta vaizdai, pasikartodami su visomis smulkmenomis. (žr. atskirus lapus. Lapus siunčiu pasiskaitymui. Nebūtinai spausdinimui.) *Kazys Daugėla*

P. S. Praslinko kalėdinis šurmulyš. Pradėjau atsakinėti į užsigulėjusius laiškus. Per visus metus buvau su žmona įsikinkęs į labdarą Lietuvai. Baigdami šiuos metus, priartėjome prie šeimos biudžetinio bankroto, pasilikdami užtenkamai \$ stikliukui, kurį gėrėme už Jūsų visų sveikatą ir šilumą per šią žiemą ir visus metus Lietuvoje.

Statistika: nuo 1992 iki XII. 9 94-tų išsiųsta 133 dėžės. Tik už persiuntimą išmokėta 4225\$. Svoris – 4325 svarai, neskaitant kiek \$ išleista pirkiniams. Užtat vasarą nepasirodėm Lietuvoje. Išleidome daug, patirdami džiaugsmą, nenuperkamą pinigais!

1995. XII. 3

Malonus Prieteliau,

Vakar gavau „Baltus lapus“ ir (taip niekuomet nedarau) tuojau prisidėdęs pradėjau skaityti. Knyga įdomi todėl, kad pasakojimai apie kiekvieną paliestą apima visiškai naujas sritis – ar tai profesinius gyvenimus, ar laikotarpius.

(...) Kūrybingų N. Metų! *Kazys Daugėla*

Kazio Daugėlos (kairėje) kultūros premiją „Varpų“ redaktoriui įteikus.

1997. VII. 21

Malonus p. Redaktoriau,

Visuomet džiaugiuosi gavęs naujus „Varpus“, tik apgailestauju, kad negaliu padėti su prašytais rašytojų nuotraukomis. Visą laiką gyvenau toliau nuo didžiųjų lietuvių kolonijų, dažnokai pasiekdamas tik Bostoną. Iš tos kolonijos turiu šias nuotraukas: Santvaro, Gustaičio, Vizgirdo, Kapočiaus, Kačinsko, Gaidelio, Gimbuto, na ir daugiau nelabai žinomų pavardžių. Fotografija visuomet man buvo pripuolamas užsiėmimas-hobby, kuriam praleidau tiek pat laiko, kaip ir filatelijai ar dainavimui keliuose choruose.

Likviduodamas savo archyvą, suradau iš a. a. Sondeckio gautas 2 knyges, kurios archyvinės, užtat siunčiu Jūsų nuožiūrai, nežinodamas kokiame archyve jos tilptų.

Pas mus nedaug naujienų. Amerikos prezidentas dar ilgokai sėdės Baltuosiuose Rūmuose, užtat labai sekame lietuvišką spaudą, svarstydami už kokį prezidentinį kandidatą Vilniuje atiduoti savo 3 balsus.

Lietuvon neplanuoju važiuoti, nes (kaip ir kiekvieną vasarą) iš Lietuvos turime 3 mėnesiams stiprų giminaitį, kuriam reikia surasti darbo. Gražios vasaros! *Kazys Daugėla*

1997. XI. 24

Malonus Redaktoriau,

Nežinojau, kad Jūsų šeimoje tiek daug talentų! (...) Ponios Silvijos du leidiniai mane tikrai nustebino. „Sugriautų namų vaikų“ turinys stulbinantis surinktų faktų gausumu ir tikslumu. Jei sovietų vykdomą genocidą Lietuvoje galime išdėstyti į metų metus trukusį laikotarpį, Karaliaučiaus srities naikinimas gali būti palygintas tik su senųjų laikų hunų siautėjimu, pakurstytu ne tik sovietinės kariuomenės vadovybės, bet ir politikų, ir net rašytojų. Šis leidinys būtinai turi būti išplatintas vokiečių kalboje. Paskaitę vokiečiai geriau pažins savo buvusius kaimynus, kurie, patys gyvendami

sunkiose sąlygose, dalindavosi menkais ištekliais su „vilko vaikais“.

Žinote, kad Edelveiso noveletės („*Padovanok man edelveisą*“ – L. P.-K.) labai tinkamos Amerikos skaitytojui. Per visus skubėjimus čionykštis skaitytojas neranda užteklinai laiko, kad galėtų pradėti ir tęsti didesnės apimties knygą. Atvertęs noveles, galiu per kelias minutes pasigėrėti vienu turiniu, jei noriu, galiu paskaityti daugiau arba, padėjęs į šalį, kitkart tęsti kitą „gabaliuką“.

O tie „gabaliukai“ pasižymi greita veiksmo eiga, temų įvairumu ir turtinga žodine kalba. Ačiū už abu leidinius.

Kas naujo pas mane? Senstu! Atrodo, kad pasiekiau tą amžių, kai namų šiluma yra patrauklesnė už planus, surištus su kelionėmis, kai fizinis darbas buvo nuveikiamas su dideliu malonumu, o dabar pasidarė našta. Niekuomet netikėjau, kad per vieną pusmetį galima nustoti tiek daug sveikatos. Kovo mėn. išbuvau savaitę ligoninėje su kasos uždegimu, kurio ieškodami daktarai mane gerokai nukankino. Nuo to laiko atsigaunu labai iš lėto. Daktarams, kurių turiu kelis, sakau: nesirūpinkit, nes amžiaus kalendoriaus vistiek negalėsit atsukti...

Betgi kol kas kvarabos kūne nepasiekė smegenų. Dar galiu galvoti ir planuoti, ką veiksiu už kelių dienų, už savaitės, gal už mėnesio, bet, gink Dieve, ne už metų. Rašau daug paguodžiančių laišku į Lietuvą, norėdamas išprovokuoti giminės ir draugus, kad man patartų, už kurį prezidentinį kandidatą mums balsuoti per ateinančius rinkimus Lietuvoje. Linkstame į Landsbergį, nors Lietuvoje daug kas įsitikinęs, kad užsienių lietuviai balsuos už Adamkų.

Rašau ant tokio mažo lapuko, kad įtikinčiau paštininkus: persišvieskite voką, įsitikinsit, kad valiutos (kalėdinės) jame nėra. Atskiru siuntinėliu pas Jus keliauja Jums pažįstama tirpi kava. Neregistruoju, patariu ir Jums spaudinių neregistruoti. Tokia siunta ne tik brangi, bet ir sudaro mums keblumą, kai reikia keliauti į specialų pašto skyrių toli nuo mūsų namų.

XI. 27 švenčiame amerikonišką Padėkos dieną. Tada renkasi po platų kraštą išsimėtę giminės ir valgo kalakutą su gausiais priedais, užgerdami kas kam patinka. Po to – kalėdinių reklamų užplūdis. Kiekvienas kiekvienam linki laimingų Kalėdų ir geros sveikatos. To ir mes jau linkime Jums!

Jūsų Kazys Daugėla

1998. IV. 22

Malonus p. Redaktoriau,

Ačiū už „Varpų“ 12 numerį. Gavęs stebiuosi; žinios iš Lietuvos skelbia, kad žurnalistinė ir knygų leidyba skursta, gi kai pavartau „Varpus“, matau, kad šis almanachas (kiti vadina žurnalų) didėja ir užima labai garbingą vietą skaitytojų tarpe. Man šiame almanache artimos temos apie šiauliečius. Šį kartą – apie Stasių Būdavą. Aš gimnaziją baigiau 1930 metais, o Būdavas, berods, jau buvo vyresnės laidos, tarpe kurių mes, jaunikliai, garbinome dėl jų sugebėjimo vienokiu ar kitokiu būdu pasirodyti „viešumoje“. Žinojome, kad tie pasirodymai vyko per spaudą, organizacijas ar net policiją, kad jiems per lietuvių kalbos pamokas parašyti bet kokias temas buvo „vieni niekai“. Tarpe jų prisimenu Kostą Korsaką, Stasių Būdavą, o su aštuntokais (būdamas penktoje klasėje) Albinu Briedžiu ir Jasiukaičiu gyvenau mažame kambarėlyje Dvaro gatvėje. Kokiais keliais nužygiavo tie mano vyresnieji kambario draugai? Apie Būdavą ir Korsaką – žinau. Dat ir apie Knyvą esu girdėjęs, bet Briedis? Tas rašytojiškų gabumų vyras, kuris per pusvalandį sugebėdavo parašyti bet kokio turinio temą (gaudavau penketuką už jo darbą) ir svajojo su pirmuoju eilėraščių rinkiniu pasirodyti viešumoje, - kur jis pražuvo? Ar Jasiukaičio svajonė tapti kunigu išsipildė? Užtat Brazdžionio pasakojimas apie Būdavą ir jo „Malonės kalnas“ nukelia mane į gimnazistišką laikotarpį, apie kurį nepaprastai mažai prisimenu.

Siunčiu nuotrauką, kurios kabojo metinėje Budrio fotografijos archyvo parodoje Čikagoje pereiną rudenį. Jos visos pateko ir į parodos leidinį. Parodos tema – „Amatai“. Nežinau ar galėsite jas panaudoti „Varpuose“? Jei ne, užneškite Fotografijos muziejui, ten randasi mano nuotraukų archyvas.

Antroje lapo pusėje – mano „pasikalbėjimai“ su vietine spauda apie kasdieninio gyvenimo smulkmenas.

Šią vasarą neplanuoju toliau keliauti. Turėsiu pasitenkinti dienos ekskursijomis. Senstu ir lėtėju... Su gražiais linkėjimais *Kazys Daugėla*

1998. XI. 24

Malonus redaktoriau Leonai,

XI. 13 į Šiaulių Fotografijos muziejų išsiunčiau 2 dėžes. Jose randasi apie 30 „National Geographic“ žurnalų, skirtų Jums. 1965-66 metų. Seni, bet geografinė informacija pastovi, nors valstybių teritorijos keičiasi. Šią vasarą Molėtų gimnazijai (žmonos gimtinė) išsiunčiau 170 numerių, užtat naujų dar nepririnkau.

Po truputį likviduoju savo fotografinį archyvą. Šį kartą muziejui išsiųsta 1300 negatyvų su kontaktinėmis kopijomis. Tema – „Mes tarp lietuvių“. Gal kam nors kada nors užeis noras pasinaudoti ta vaizdine informacija. Žinau, kad aš esu pasiekęs tokį amžių, kuriame ankstyvesnio darbingumo tik mažas procentas likęs. Nors protas dar imlus, bet kūnas tingus.

Į muziejų esu nusiuntęs keliolika nuotraukų. Prašiau Reginos įjungti mane į sekančią parodą su kitų fotografų eksponatais. Nežinau koks jos tvarkaraštis, bet jei sužinosite, užeikite pasižvalgyti, man visuomet bus įdomios Jūsų pastabos apie mano darbus.

Nelaukiu artėjančios žiemos. Buvusiam geram slidininkui (Alpėse mokiau slidinėjimo) žiema su nostalgikais prisiminimais, įkyri. Vis primenanti, kad „taip galėjau, o dabar – nei šnipšt“. Dar prieš porą metų buvau nusibalojęs į Europą, aplankiau savo studijinių metų miestą Vieną, o dabar žiūriu į kalendorių, kada reikės nukeliauti pas daktarą, kuris parašys man naujausių vaistų receptą, už kurį į mėnesį turėsiu mokėti 200 dolerių, ir sėdėdamas namie „keliausiu“ per tolimiausius kraštus, vartydamas „National Geographic“ puslapius.

Tai tokios mano, senjoro iš už Atlanto, pastabos, žvelgiant pro langą į šerkšnotą pievą lapkričio 24 dieną. Draugiški linkėjimai *Kazys Daugėla*

Mielas „Varpų“ redaktoriau,

Kiekvieną kartą, kai gaunu naują „Varpų“ almanacho numerį, ieškau jame savo jaunų dienų! Skaitau apie Šiaulius ir to judraus miesto žmones, tarp kurių pradėjau bręsti lankydamas prieškarinę Berniukų gimnaziją. Ieškau ir randu tas auklėtojų ir žymūnų pavardes, kurių ir šimtą metų gyvendamas nepamirščiau, nes tie žmonės plėtė mano galvojimo akiratį, formavo mano charakterį, supažindino mane su tuo pasauliu, kuriame turėsiu gyventi. Skaitau apie Šiaulius, jų dabar vadinamus tėvynainius ir tas miestas atgyja mano vaizduotėje toks, koks jis buvo prieš 1930-tuosius, kai aš, penktosios klasės mokinukas, gyvendamas Dvaro gatvėje pas senutę Dichavičienę, dalinausi mažo kambarėlio plotu su vyresnių klasių mokiniais Jasiukaičiu ir Albinu Briedžiu.

Atgyja vaizdai, kuriuose aš, vaikščiodamas Vilniaus gatve, užsuku į Kavaliausko kepyklą ir už 10 centų perku bulkutę su varške, o kitą dieną „Rūtos“ krautuvėje moku 15 centų už šokoladinių saldinių nuotrupas, vadinamas „ulomais“. Stebiuosi, kad su „Varpais“ vaikščiodamas senomis Šiaulių miesto gatvėmis, esu paliekamas prie smulkiausių, tik man vienam žinomų detalių keturiolikmečio jaunuolio gyvenime.

Atverčiu „Varpų“ 1996 metų numerį. Jame mano buvusio anglų kalbos mokytojo Herlito nuotrauka ir Eduardo Budreikos prisiminimai apie jo originalią kalbos dėstymo metodiką. Gyrė Budreika už antikinės poezijos vertimus, o aš neužmiršiu savo laisvos temos rašto darbo anglų kalba apie „galvojančią“ ant saulėtos palangės gulintį pribrendusį obuolį, Herlito įvertintą penketuku su pliusu. Niekuomet neatspėčiau, kad po 20-ties metų man teko dėstyti tą pačią anglų kalbą naudojant to paties Herlito vadovėlį Bavarijos išvietintųjų stovyklos gimnazijoje.

Esu dėkingas „Varpų“ redaktoriui, kad mane įterpė į savo knygos „Baltas lapas – lyg altorius“ puslapius. Nesu įsitikinęs, kad esu vertas, kad būčiau įterptas į šaunių šiauliečių tarpą tik dėl to, kad savo tėviškės žmones ir gimtąjį kraštą Lietuvą mėginau parodyti savo nuotraukose su susižavėjimu.

Mielas Redaktoriau Leonai, - ištvermės kaupiant medžiagą tolimesniems almanacho numeriams. *Kazys Daugėla*

1998

1999. 03. 8 (data ant voko)

Ar tenka skaityti AKIRACIUS?

Ar Pivoras teisingai įvertina Lietuvos ŽINIASKLAIDĄ?

(klausimai, ranka užrašyti virš iškarpos iš 1999 m. sausio mėn. „Akiračiuose“ publikuoto Sauliaus Pivoro straipsnio „Nepriklausoma Lietuvos žiniasklaida?“ – L. P.-K.)

Stasys DŽIUGAS

Chicago, IL, 2000 m. gegužės 22 d.

Didžiai gerb. vyr. Redaktorium,

Algimantas A. Naujokaitis labai gražiai aprašė apie Jūsų redaguojamą kultūros žurnalą „Varpai“ š. m. gegužės 13 d. išeivijos dienraštyje „Draugas“, todėl norėčiau jį užsiprenumeruoti.

Siunčiu čekį. Prašau man atsiųsti visus jo išėjusius numerius, o kas liks – pratęsimui prenumeratos.

Mano knygutėje „Kiškučio vardinės“ yra ir mano autobiografija. Susipažinimui. Jei joje rasite kas Jus interesuotų, mielai padėsiu.

Su geriausiais linkėjimais. *Stasys Džiugas*

Sigita GAILIŪNAITĖ (GAILIUNAS)

Canberra, Australia, 2004 11 29

Gerb. p. Peleckis-Kaktavičius,

šime laiške turėtum rasti 5 nuotraukas, pati fotografavau 1980 sausio mėnesį, kai Antanas Gasiūnas (šio laiško autorė 2004 m. rugpjūčio 28 d. „Varpų“ redakcijai įteikė Australijoje gyvenusio poeto Antano Gasiūno rankraščius – 56 ranka užrašytus eilėraščius, jos namuose pragulėjusius apie porą dešimtmečių. 30 iš jų – storokame sąsiuvinyje, kurį, kaip anksčiau buvo tekę girdėti iš poetą pažinusiųjų, kai kas buvo matęs ir galvojo, kad rankraščiai, kraustantis iš vieno globos namų į kitus (tokia realybė sunkiai susirgusį poetą lydėjo paskutinįjį gyvenimo dešimtmetį), pradingo. Australijoje gyvenantys literatai buvo pasiryžę juos atrasti. Tačiau metai bėgo, o eilėraščiai dingę į vandenį. Ir štai toks netikėtumas. Žinoma, nedelsdami parengėme A. Gasiūnui skirtą publikaciją – L. P.-K.) keletą dienų viešėjo pas mano tėvus – Motiejų ir Bronę Gailiūnus. Kadai Antanas mano tėvų namuose nuomojo butą. (...) O kas liečia visa kita, tai tegul Antano kūryba kalba už jį.

Čia rasi ir papildomą informaciją apie mano tėvą. (...) Gal kai kas bus naudinga.

Geriausio linkėjimai ir sėkmės darbe. *Sigita Gailiūnaitė*

2004 12 5

Gerb. p. Peleckis-Kaktavičius,

Siunčiu jums dar vieną nuotrauką su Antanu Gasiūnu. Ji daryta 1968 vasario 24, pažymint Motiejaus Gailiūno 50-metį.

Viso geriausio *Sigita Gailiūnaitė*

Augenija GIEDRAITIENĖ

Halifax, England, 24.10.96

Gerb. p. Peleckis-Kaktavičius,

Dėkoju už laišką, ryžtą pristatyti Romualdą Spalį (Giedraitį) „Varpų“ skaitytojams.

Kiek pajėgiau, atsakiau į Jūsų klausimus. R. Spalio knygų aš negaliu Jums nusiųsti, bet galiu parašyti tų žmonių adresus, kas jas turi Lietuvoje.

(...) Aš esu pensininkė, buvau Lietuvoje keletą kartų, pirmą kartą praleidau tik 4 dienas (okupacijos metais), pernai ir šiais metais – po 10 savaitių. Dėkoju už pažadą atsiųsti almanachą.

Su pagarba Jūsų *Aug. Giedraitienė*

26.12.96

Gerb. p. Pelecki-Kaktavičiaus,

Širdingas ačiū už knygas, kurias gavau prieš keletą savaitių. Prašau atleisti už pavėluotą padėką, bet buvo tam rimtų priežasčių (sirgau – turėjau akių operaciją), bet pamažu viskas eina geryn.

Eina derybos dėl R. Spalio „Gatvės berniuko nuotykių“ išleidimo Lietuvoje. Norėčiau sužinoti Jūsų nuomonę apie tai ir, jei būtų susitarta, ar Jūs nesutiktumėte kiek patarpininkauti – pagelbėti dėl išleidimo (ne piniginiai)?

Prašau priimti mano linkėjimus 1997 metams. Su pagarba Jūsų *A. Giedraitienė*

Jurgis GIMBUTAS

1993 sausio 1 d.

Gerb. pone,

Gera, sutinku, persispausdinkite manusius fragmentus apie Faustą Kiršą. Fotografijų atsirastų viena kita mano archyve, kurį laikau Putname, ALKos bibliotekoje, maždaug už 80 km. Ketinu nuvažiuoti vasario mėnesį. Nebus vėlu, nes Jūsų „Varpai-95“ bus spausdinami tik 1994 metais, ar ne?

Aš turiu „Varpus“ 1989, 1990 ir 1991 metų. Turiningos knygos! Dėkoju už Jūsų dėmesį man. Su pagarba, *Jurgis Gimbutas*

1993 bal. 26

Gerbiamas pone,

Šiandien gavau Jūsų bal. 13-os laišką ir „Varpų“ nr. 7. Ačiū. Atleiskit man, jei į kurį laišką ir neatsakiau, nes praėjusi žiema man buvo itin sunki: sunkiai sirgo mano žmona Stasė ir mirė vasario 28 d. Po to ir aš buvau atsidūręs ligoninėje. O dalį sausio mėnesio praleidau lankydamas savo buvusiąją žmoną Mariją ir mūsų dukras (viena jų, dr. Živilė jau antrus metus dirbo VDU-te Kaune).

Marijos knygų turiu ne visas ir tas pačias man autografuotas, tad tik paskolinu vietoje. Paskutinės dvi, (GODDESS) išleistos komercinės leidyklos San Franciske, brangios: viena \$50, antra \$60 – man neperkamos. Ir autorė negauna jų dovanoms, o knygynai-parduotuvės gauna 25-30 %! Jei Jums iš tikrųjų būtų įdomu pasiskaityti, gal gautumėte universitetų bibliotekose?

Negaliu kalbėti už profesorę Mariją Gimbutienę, bet manau, kad jinai sutiktų duoti Jums interviu Kaune. Ji ten bus birželio 11 d. (ir dar kelias dienas) priimti garbės daktarato VD universitete. O man: prašau atsiųsti klausimų – atsakysiu. Rašyti straipsnių nei „Varpams“, nei kitiems žurnalams dabar negaliu. Tik parašau recenzijų apie naujas knygas (etnografija, architektūra) mūsų „Draugo“ kult. priedui. –

Su pagarba, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

1993. X. 13

Gerbiamas pone,

Ačiū už klausimus. Siunčiu atsakymus. Jei per daug prirašiau, trumpinkite, kaip tinkamas. (...) Būkite sveiki, Jus gerbiąs *Jurgis Gimbutas*

P. S. Priedu savo nuotrauką iš 1955 metų, kada buvau darbingesnis negu dabar.

Arlington'94. V. 10

Gerbiamas redaktorium,

Ačiū už VARPUS-94. Gavau greitai, bal. 6 d. Almanachas solidus, yra ką paskaityti ir ne literatui.

Skubu perduoti šį laiškutį kaimynams, kurie sutiko nuvežti Kaunan ir išsiųsti vietiniu paštu. (...) Nuoširdžiai, Jūsų *J. Gimbutas*

Arlington'94. VII. 17

Gerbiamas pone redaktorium,

Jūsų birž. 24-os laišką gavau, grįžęs iš vienos kelionės tik liepos 11 d. Nesuvokiu, ką Jūs darysite

su ta „platesne tema – gyvenimas, likimas...“ Ar tai bus straipsnis „Varpams“, ar visa nauja knyga?

Kaip ten bebūtų, siunčiu atsakymus į Jūsų 6 klausimus. Pasitikiu, kad jie bus panaudoti ištisi, o ne citatomis, išimtomis iš konteksto. Suprantama, kad pataisysite mano kalbą, kaip reikės. Kad ir dažnai rašau lietuviškai, mano stilius ir gramatika aprūdyję.

Jau skaičiau spaudoje apie Brazdžionio gastroles Šiauliuose. Gal ir orai pasitaisė? Vilniuje per Dainų šventę buvę karšta, ar ne? Vienas svečias atvežė man dvi naujas knygas: „Poezijos pavasaris'94 ir „Dainos pasauliui... XVI-XVII a....“.

Su gerais linkėjimais ir pagarba, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Arl., '94. IX. 27

Gerbiamas pone,

Atsakydamas į Jūsų rugsėjo 17-osios laišką, siunčiu 6 nuotraukas. Turbūt per daug. Man jos brangios, tad nepanaudotas prašyčiau grąžinti.

Spausdintus atsakymus galite panaudoti kaip tinkamas – turbūt tik dalį jų, nes neverta per daug išsiplėsti.

Palangą buvau aplankęs 1988 metų vasarą. Atsimenu ją iš savo studentavimo laikų. Ir prez. Smetonos beveik neaptvertą vilą. Vaikėzai būtų galėję apšaudyti iš „ragatkių“, bet taip nedarė. Skaičiau Jūsų išsamų reportažą (rugs. 9 d.).

Su gerais linkėjimais, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Arl.'95. V. 20

Gerbiamas pone,

Sveikinu, gavus L. Žurn. Dr-jos premiją! Skaičiau „Liet. aide“. Šis laiškas bus išsiųstas Jums kiek vėliau iš kur nors Lietuvoje.

Turiningas almanachas! („*Varpai*-95“ – L. P.-K.) Mano rašinys apie F. Kiršą gal ir ne visai tokio lygio, kokio reikėtų. Mano skoniui, almanache lyg ir per daug poezijos. Daugiau domiuosi kultūros istorija, personalijomis. (...)

Apsigalvoju, pasitariau su dukromis: dar ne laikas rašyti man apie jų motiną Mariją Gimbutienę. Linkėjimai ir pagarba, Jūsų *J. Gimbutas*

Arl...'95. XII. 4

Gerbiamas redaktorium,

Ačiū labai už staigmeną: Jūsų publicistikos knygą „Baltas lapas – lyg altorius“. Bus įdomaus pasiskaitymo. Kalbėjau su kolega Daugėla – ir jis gavo. Tik pasigendami jo pavardės po mano portretine nuotrauka.

Man itin malonu toje knygoje „prisiglausti“ prie dail. Rimanto Dichavičiaus dienoraščio. Jis buvo apsilankęs pas mane prieš 8 metus, o po to aš lankiau jį Vilniuje. Mielas idealistas.

Su nuoširdžiais linkėjimais, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Arlington, 1996. IX. 6

Gerbiamas pone,

Turiu išsaugojęs „Literatūros lankų“ laikraščio-žurnalo komplektą. Jei neturit, pasiųsiu Jums, t. y. „Varpų“ redakcijai. Žurnalas leistas Buenos Aires'e 1952-1959 m. Tik 8 numeriai. Redagavo grupė: Bradūnas, Girmius, Kėkštas, Nagys ir Nyka-Niliūnas.

Bostono lietuvių telkinys išretėjo. Retai besusieinam. Rugs. gale atvyks teatro grupė iš Hamiltono (Canada), talkininkaujama aktorių iš Šiaulių. Aš pats prastokai jaučiuos: sergu kraujo vėžiu, esu gydomas chemoterapija. Tačiau dar ne lovos ligonis: vairuoju, vaikštau, svečiuojuos. Tik vargina nuolatinis nuovargis.

Su gerais linkėjimais ir pagarba, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Arlington, 1996. VII. 4

Gerbiamas pone Pelecki-Kaktavičiaus,

Ačiū už man atsiųstą „Varpų“ dešimtąją knygą. Gavau birželio 7 d., tačiau tik dabar atsirado

proga pasiųsti Jums „vietinį“ laišką.

Visų pirma perskaičiau atsiminimus bei biografines temas: Anglickio, Povilonio, Sruogienės, Mažukėlienės, Anysienės, fragmentus apie Vyt. Karosą (mano motinos giminė, iš Anykščių). Apie Zubovų Medemrodę ir jų giminę šiek tiek daugiau žinau, nes pažįstu ir aplankau architektą Vladį Zubovą Kaune. Jis man gentainis: turim bendrą (tą patį) protėvį Juozą Daugirdą (LDK rotmistras, iš senojo dvaro prie Lydos – vėliau į Vieکشnius, gyv. 1755-1816). Vanda Daugirdaitė-Sruogienė yra 4-tos kartos anūkė ano Juozo Daugirdo (per jo sūnų Antaną), o mano motina Elena Karosaitė-Gimbutienė yra tiesioginė taip pat 4-tos kartos J. Daugirdo anūkė per jo dukrą Aleksandrą, ištekėjusią už Mikalauško. O jo sūnus Gustavas Brazauskas – mano motinos senelis, Onos Brazauskaitės-Mašiotienės tėvas.

Mūsų giminės genealogija domėjosi mano motina (mirė 1982 m. Los Angelėje). Jinai gavo medžiagos iš Vandos Sruogienės (Čikagoje) ir kitų giminių. Vėliau aš gavau nubraižytą geneal. lapą iš Vladžio Zubovo. Rodo Juozo Daugirdo palikuonių 4 šakas iki mūsų dienų: Zubovų, Fledžinskių, Daugirdų ir Brazauskų/Gimbutų.

Prašote mano bendradarbiavimo. Deja, esu sunegalavęs, gydomas stipriais vaistais, tad nepajėgus rimtai susikoncentruoti ir ką nors vertingesnio parašyti. Siūlau Jums pakviesti aut. Vl. Zubovą (...), kad parašytų apie rusų Zubovų susiliejamą su Lietuvos bajorais. Jo tėvas Vlad. II Zubovas vedė Oną Jakubauskaitę, o senelis Vladim. III Z. vedė Sofiją Bilevičiūtę. Gal gautumėte iš jo ir Juozo Daugirdo palikuonių schemą, parodančią dabartinę Zubovų-Fledžinskių-Daugirdų-Gimbutų giminystę.

Su nuoširdžiais linkėjimais sėkmingai paruošti ir išleisti „Varpų“ vienuoliktąją knygą. Jūsų *Jurgis Gimbutas*

P. S. Skaičiau ir Jūsų, p. Redaktoriau, pokalbį su tuo Paryžiaus keistuoliu Žibuntu. Žinau aš jį, bet arčiau nepažįstu. Avyžiaus romano ištrauka OK. Lauksim viso romano-knygos. Kada? J. G.

Arl... '97 vasario 16

Gerbiamas pone Leonai,

Prisipažįstu esąs kaltas iki šiol neatsakęs į Jūsų Kalėdinį laiškutį. O dabar aš jau sveikesnis ir paslanknesnis. Čia dar prisidėjo man staigmena: Jūsų pokalbis su jubiliatu, mano geru draugu Kaziu Bradūnu, pradėtas su mano pavarde. Ačiū! Taip, „Liter. lankų“ tiek ir tebuvo, 8 numeriai.

Gal jau išspausdintas „Varpų-97“ tomas? Visada laukiamas. Tarp kitko, Šiaulių „Atolankų“ laikr. sausio 23 d. p. Budvytienė pripasakojo būtų ir nebūtų dalykų apie Mariją Gimbutienę, padirbėjusi jos namuose Kalifornijoje beveik ištisus 1993 metus – paskutiniuosius ligonės Marijos. Nesileisdamas į asmeniškumus, parašiau trijų faktinių klaidų atitaisymus, pasiunčiau „Šiaulių krašto“ redakcijai. Norėčiau, kad išspausdintų. Gal būtų mėt malonus pasiteirauti jų, ar gavo (siunčiau vasario 11 d.), o gal jau ir išspausdino? Norėčiau gauti kopiją, pridėti prie ano Budvytienės pasakojimo ir drauge padėti į Vilniaus u-to bibl. M. G. fondą. Kad ateity žmonės nekartotų tų pačių klaidų.

Su gerais linkėjimais, pagarba – Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Arlington, Mass. 1997 geg. 9 d.

Gerbiamas pone Leonai,

Dėkoju už bal. 26-os laišką su iškarpėle iš „Šiaulių krašto“. Tą jau buvau gavęs iš p. Tamulaitienės. Jūsų šaunų reportažą apie Mariją Gimbutienę turiu, skaičiau („Liet. aidas“, bal. 17 d.). Klaidų nepastebėjau, o pora klaidelių yra. Prof. Meilė Lukšienė yra ne Marijos sesuo, o pusseserė. Judviejų motinos – seserys: gyd. Veronika Alseikienė ir dantų gyd. Julija Matjošaitienė, abi Janulaitytės, gimusios Malavėnų k. prie Šiaulių. „Persūdytas“ teigimas, kad M. nemėgdavusi sekmadieniais išeiti į žmones. Ji buvo sociali, dažnai lankydavom pažįstamus – jai „įdomius“, o vengdavo mano kolegų inžinierių, nes jie esą „neįdomūs“. M. aktyviai dalyvavo lietuvių draugijose: Kultūros klube (pirmin.), Vilniečių dr-je (valdyboje), VLIKo tarnyboje. Tad ne tik aš „mėgdavau bendrauti“ (kaip parašyta Jūsų reportaže), o ir mano tada žmona. Dažnai kviesdavom svečių į savo erdvius namus Bostono priemiestyje W. Roxburyje.

Gal ir imsiuos rašyti apie gyvenimą su M., gal dar šiais metais. O tuo tarpu siūlau Jums, t. y.

„Varpams“ (ačiū už naująjį tomą!) atranką iš M. laiškų man, kur ji rašo apie savo darbą ir užmojus – nuo 1941 metų iki maždaug 1962 m. susidarytų gal 5-7 lapai žurnalui. Galėčiau paruošti dar šią vasarą.

Su pagarba ir gerais linkėjimais. *J. Gimbutas*

P. S. Parašęs šį laišką, gavau paštu kvietimą į M. Gimbutienės pagerbimą Washingtone birž. 7 d. Lietuvos ambasadoje su p. *Joan Marler*. Į Wash. neketinu skristi. Toji ponia J. M. rengia knygą-M. G. biografiją. Du kartus lydėjo Mariją Lietuvon, susipažino su jos gyventomis vietomis, su giminėmis. Ir mane apklausinėjo į juosteles.

Kita ponia Kalifornijoje rengia dokumentinį filmą televizijai apie Mariją. Ir ji, su techn. padėjėjais, ketina aplankyti Lietuvą ir mane. Abu projektus, biografiją ir filmą, finansuoja kažkuri amer. fundacija (be lietuvių pagalbos).

Priededu kvietimo kopiją. *J. G.*

Arl.'97. XI. 13

Gerbiamas pone Leonai,

Malonu, kad prisiminėt mane savo X. 26-os laišku. Ačiū p. Peleckienei už dvi knygas. Man patiko jos „Devynios noveletės“ („Varpuose“), tai skaitysiu ir tas knygas, tik kada? Dabar skaitau storą Umberto Eco „Fuko švytuoklę“; eilės laukia Milano Kunderos „Nemirtingumas“, L. Mockūno „Pavargęs herojus“ ir kt.

Ar patiko Anglija? Turbūt miesteliuose maloniau pabūti negu Londone – bent man taip atrodė. Lankiau Angliją 3 kartus, vis po 1-2 savaites. Paskutinį kartą 1984 m.

(...) Su gerais linkėjimais ir pagarba, Jūsų *Jurgis Gimbutas*

Algirdas Julius GREIMAS

1989, 17 sausio

Mielas Leonai,

Jūsų laišką gavau tik dabar, t. y. 17 sausio, o jis rašytas spalio mėnesyje. Todėl ir klausiu savęs, ar Jūsų kvietimas duoti pluoštą atsiminimų Jūsų ruošiamam almanachui dar galioja, gal jis jau pasirodė. Rašykite man tiesiai mano kaimišku adresu: (...).

Skačiau apie K. Jankausko reabilitaciją, apsidžiaugiau. Tai mielas ir senas mano draugas. Perduokite, jei galite, mano sveikinimus jam.

Apie Venclauskių namus, deja, negaliu Jums nieko pridėti, ko nežinotumėte. Tai jau ankstyvesnė, nebe mano karta: apie juos nuolat girdėjau užuominas. Tai buvo savotiškas mitas, viena iš Šiaulių miesto pasididžiavimo aukštumų, paaiškinimas, kodėl Šiauliai yra Šiauliai.

Lauksiu Jūsų atsakymo.

Lietuviškai, šiaurietišškai ir draugiškai Jūsų *Greimas*

16. 2. 89

Mielas Šiauliet,

kartais pasiekia mane ir menkos, rodos, iš pažiūros, o vis tik reikšmingos žinutės. Štai kad ir „Varpų“ ataidai, žinia, kuri mano širdį pašildo.

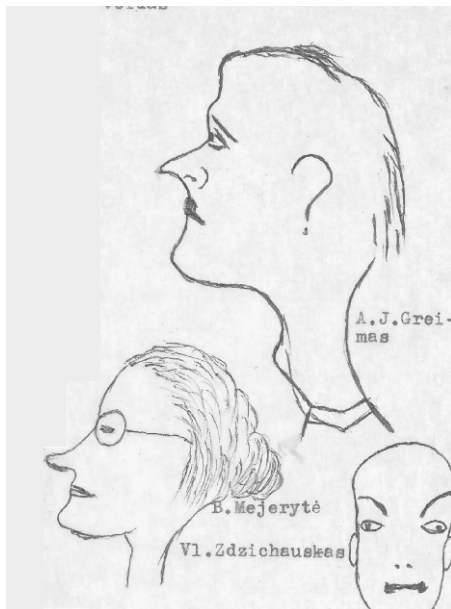
Tarp kitko, visose mano oficialiose – prancūziškose ir angliškose – biografijose mano veikla prasideda nuo straipsnio apie Don Kichotą iš „Varpų“. Malonus jausmas, kad po tiek metų kažkas, ką sėjai į visus vėjus, staiga iš naujo dygsta – su įdomumu skaitysiu tą naują tomą.

O Jums pluoštą atsiminimų bandysiu atrinkti. Sunkumas, kad, orams pas jus keičiantis, sunku toną ir stilių atrinkti.

(...) Dar sveikinkite Jankauską, gerai, kad dar gali ir tęsia darbą. Buvo „teigiamas tipas“, gal toks ir išliko.

Jūsų *Greimas*

“Į tave žiūri pamaldus Gandi veidas“, - parašė gimnazistė Liongina Bačianskaitė, pamokos metu nupiešusi savo mokytoją Algirdą Julijų Greimą. 1942 m.

Condé-sur-Huisne, France, 1989, 6 balandžio

Mielas ir Gerbiamasai,

aciū už sveikinimus ir komplimentus. Man itin malonu juos gauti ne iš vilniečių intelektualų, o iš Kauno, Šiaulių, Palangos. Tai įprasmina mano rašymą. Atrodo tada, kad į tikresnius žmones kalbu.

(...) Man prisiminimai sunkiai rašosi: nežinau į ką kreipiuosi, kas įdomu ar reikšminga. Be to, atsiminimų žanro iki šiol dar nepraktikavau. Bet visko galima išmokti, nors ir netobulai. Stengiuosi.

Ką galiu sakyti apie savo gyvenimą? Esu pensininkas, bet ir toliau dėstau – vadovauju seminarams – savo Mokslinyčioje. Gyvenu kaime, 145 km nuo Paryžiaus, bet mieste turiu butelį – porą kartų į mėnesį ten pasibūnu. Kaimas, kaip kitiems sakau, panašus į lietuvišką, bet lietuviai, jį pamatę, juokėsi iš manęs, sako, suidealizavau. Už lango ganosi karvių banda, tolumoje – upelis ir jo slėnis, už jo – trys kaimeliai su bažnyčių ir pilių bokštais. Gal kalnuočiau ir žaliau negu Lietuvoje.

Dirbu. Dviese jau du metai darome 15-16 a. prancūzų k. žodyną. Gana smagu. Reiks dar 6 mėn. užbaigimui. Su kitu savo mokiniu – jau profesoriumi – rašome Traktatą apie aistras (pasijas). Organizuoju europietiško kalbos mokslų žurnalo leidimą – pirmas numeris turėtų pasirodyti rugsėjo mėn. Taigi, darbo netrūksta. Lietuviškai parašau šį tą, bet dabartiniai įvykiai sumaišė kortas, ir labiau ištisą darbą sunku atlaikyti. Liet. žurnalų pasigendu, bet ir su paštais šiuo metu, perestroikos dėka, netvarkoj – laiškai trunka 20 dienų į vieną pusę, vietoj 2 brežnevinių savaitių.

Sveikinkit Mindaugą ir šeimą. Jūsų Greimas

P. S. Foto Paryžiuje paieškosiu.

Mielas Šiauliet,

(...) Jūsų pageidavimus Žibuntui Mikšiui perdaviau, įdėdamas drauge ir Jūsų opusą. Jis žmogus pareigingas, atsilieps, tik šiuo metu negausūs paryžiečiai lietuviai smarkiai bombarduojami svečių iš Lietuvos: chorai, chorai!

Smulkūs žemės rūpesčiai: mokslo metų pabaiga, persikraustymai sutrukdė pabaigti savo prisiminimus apie Šiaulius. Bet pažadą bandysiu ištesėti.

Su sveikinimais ir apsidžiaugimais „Varpų“ naujo suskambėjimo proga lieku Jūsų Greimas
1989, 5 birželio

Greimų tiltas per Nemuną Prienuose.

Gerbiamas ir Mielas,
Savo pažadą ištesėjau – siunčiu rezultatus. Tikiuosi, kad tiks, gal net patiks. Paliečiau tikrai kultūrinį aspektą, nekalbėdamas apie politinį – būtų per ilgą.

Parašykit, kai gausite.

Su sveikinimais šeimai ir Jums lieku *Greimas*

1989, 6 spalį

1989, 7 spalį

Gerbiamas ir Mielas,

ką tik spėjau išsiųsti savo straipsnelį antrajam „Varpų“ numeriui, o štai jau ir pirmasis pas mane ant stalo. Šokau vartyti, skaityti.

Bendras įspūdis geras. Dėl turinio mažai ką galiu pasakyti, jums priklauso apgalvoti ir nustatyti „stilių“ ir tikslus, na ir kultūrinį lygmenį, kurio sieksite. Pirmasis numeris tai tik vartai, atkelti į ateitį. Ar nereikėtų galvoti ne vien Šiaulių miesto, o visos Šiaulių „apygardos“ mastu?

Prašote pastabų. Apdirbimo plane man atrodo neblogai: tekstai nesuspausti, yra oro, net ir įvairumo. Žurnalistškai: krinta į akis antraščių tam tikras banalumas. Vakaruose dabar visi ieško, kas mandriau, kas su humoru, su aliuzijomis ir kt. (Bet tas įsirašo į bendrą lietuvių spaudos, spaudžiamos tarp rusų ir vokiečių „rimtų“ tradicijų, nuobodumą).

Antra smulkmena: trūksta trumpų biografinių davinių apie straipsnių autorius (2-3 eilutės kiekvienam) ir dedami arba sugrupuoti paskutiniame puslapyje, arba kiekvieno str. pabaigoje, kitu šriftu.

Šiaip ir bendrai paėmus: bravo! Kad ištesėjote, kad tęsiate Šiaulių tradicijas kultūrinėje plotmėje. Tad sveikinu ir lieku Jūsų *Greimas*

P. S. Australijoje juk visa gauja šiauliečių: rašytojų, poetų, dailininkų ir kt.

29 november 89

Gerbiamasis,

malonu buvo sužinoti, kad mano straipsnis pagaliau pateko adresatui.

Į keletą Jūsų užklausimų ir pageidavimų, trumpai:

- Pavilionis yra Vilniaus univ. prorektorius – jo adresą tad gausite be sunkumų.

- Meyr Shapiro kokį straipsnį ir įvadą gal ir galėčiau parūpinti, bet man atrodo, kad Varpu lygmuo dar per silpnas, kad toks straipsnis tiktų. Pamatysime vėliau.

- Keletą nuotraukų mano ruošiamai knygai esu pasiuntęs Sauliui Žukui, rengėjui. Kreipkitės į jį,

jis ras tarp jų, man atrodo, ir atliekamų (su mano 5 ar 6 klasės gimnazistėmis).

- Apie Aleksandrą Kašubienę monografiją šiuo metu rašo, išbuvus New Yorke mėnesį, p. Irena Kostkevičiūtė (dail. Stasiulevičiaus žmona). Ji tikriausiai Jums padės. Tačiau Fledžinskaitė yra neseniai užbaigusi savo prisiminimų knygą apie vaikystę (iki 9 m.), bet tik angliškai: gal ji sutiktų Jums duoti ištraukų.

- Australijoje yra Janavičiai, Gasiūnienė ir sūnūs (Gasiūno tėvas turėjo aptieką Šiauliuose), bet jų adresų po ranka neturiu. Galiu duoti savo brolio adresą, jis galėtų tarpininkauti: R. GREIMAS (...).

Su gražiais linkėjimais *Greimas*

Algirdas GUSTAITIS

Mielas Kolega,

Atleiskite, kad tik šiandien atsakau į Jūsų malonų laišką, rašytą 1996 lapkričio 7 d. Turiu gausybę rašomųjų pareigų, gyvenimiškų sunkumų.

Šiuo metu atskirai Jums ką nors parašyti neišmanau. Siunčiu nekrologą Br. Railai pagerbti Jam iškeliavus Amžinybėn. Rašinėlį pasiunčiau „Dirvai“, kurią kažin ar daug almanacho skaitytojų mato.

Lietuvai labai svarbu įsitvirtinti mūsų tautai priklausančiose prūsų žemėse. Siunčiu Kaip toli Lietuva nuo Prūsijos?, kurį panaudos laikraštis. Manau, tiktų „Varpams“.

Prūsijos-Mažosios Lietuvos temomis atspausdinta mano knygų, jų rastumėte didžiosiose bibliotekose ar kitur. Jums galėtų būti naudinga mano knyga Potsdamas ir Lietuva dega.

Malonu, kad „Ryto“ spaustuvės direktorius Jums įteikė Karibų jūroje ir Tobago salos paslaptis. Šiemet išleido trečiąją tos kelionės knygą Velnio sala, Amazonės upė ir Brazilija. Būtų įdomu tų knygų aptarimą atrasti Jūsų redaguojamaj spaudoj.

Spaudoje skaitome, kad dabartinėje Lietuvoje iš naujo siautėja iš užsienio siunčiamų laiškų vagystės. Siaubingas barbarizmas, ir dėl to anei krust vyriausybė. Ar Lietuva pamažu artėja pražūtin?

Pagarbiai *Algirdas Gustaitis*

1997 balandžio 17 d.

Antanas GUSTAITIS

Bostonas, 1989. VIII. 16

Mielasis Bičiuli,

Tikrai buvo nepaprastai malonu susitikti nors ir ne Lietuvoje, paūturiuoti ir atgaivinti senus Tėvynės atsiminimus. Ta proga pažadėjau „Varpams“ ir kelis eilėraščius, bet dėl visokių naujų savo ir žmonos sveikatos rūpesčių iki šiol vis negalėjau to pažado įvykdyti. Taigi nors ir pavėluotai siunčiu keturis dalykėlius, kurie gal tiks kokiam ateities „Varpų“ numeriui. Vienas jų paimtas iš paskutinio premijuoto mano satyrų rinkinio „Pakelėje į pažadėtąją žemę“ (tai ilgesni „Atsiminimai“), kitas spausdintas tik laikraštyje, kurio Lietuvoje neskaito, o dar kiti nauji. Be to, ir to mano rinkinio Lietuvoje beveik nėra, ir niekas iš jo neperspausdinta ir „Vagos“ išleistoje „Pasiglostymo palaimoje“, tad tie kūrinėliai visi atrodys kaip nauji. Žinoma, nėra reikalo visą pluoštą spausdinti, pasirinkite bent vieną ar du.

Norėčiau tik prašyti: nepridirkite korektūros klaidų, kurios satyrinį eilėraščių visiškai sudurnina. Taip jau buvo „Vagos“ išleistoje rinktinėje. Jei dėl medžiagos stokos žurnale norėtumėte pridėti mano nuotrauką, tai paimkite iš Maironio literatūros muziejaus ar „Saulės šermenų“ iliustracijų.

Kai gausite šias „giesmes“, parašykite, nes vis dar daug tokios literatūros dingsta „muitininkų ir fariziejų“ šiukšlių dėžėse.

Spaudžiu Jūsų rankelės ir linkiu geriausios sėkmės.

Jūsų *Antanas Gustaitis*

Bostonas, 1989. IX. 8

Mielasis Bičiuli,

Ačiū, kad nepamiršote viešnagės Bostone ir dėkoju už Jūsų laiškėlį, kuriame prirašėte ir daugybę visokių klausimų apie mano seną veiklą Lietuvoje ir mane patį. Bet aš šiek tiek ir susirūpinau dėl to per Atlantą bendradarbiavimo Jūsų redaguojamuose „Varpuose“ klišių.

Savo pažadėtų eilėraščių nusiųsti į Jūsų viešėjimo vietą Amerikoje nespėjau, tad netrukus visą tą medžiagą išskraidinau į Lietuvą (Šiaulius) Jūsų adresu. Deja, iš Jūsų laiško aiškėja, kad iki šiol nieko negavote. Turbūt atsitiko taip, kaip ir su mano satyrų rinkiniu „Pakelėje į pažadėtąją žemę“, kuris, siunčiamas bičiuliams, pakelėje vis patekdavo į kažkokių muitininkų ir fariziejų rankas ar šiukšlių dėžę. Jeigu taip bus ir ateityje, tai visi mano rašymai bus tikrai tuščios pastangos ir laiko eikvojimas. Ypač kad tuo tarpu neturiu tokio pažįstamo, kuris, vykdamas Lietuvon, Jums mano raštus nuvežtų. Be to, kuo storesnis vokas, tuo labiau susigundo Jūsų muitininkai, nemokėdami lietuvių kalbos, tokį laišką sulaikyti, nes pamano, jog tai jau yra kažkokia propaganda. Taigi čia dar trūksta „perestroikos“ ir „glasnosties“. Lygiai taip pat atsitinka ir su aktorius Henriko Kučinsko įdeklamuotomis lietuvių poezijos plokštelėmis, kurias, matyt, kažkas iš pašto pavagia ir paskui pardavinėja...

Na, o atsakyti į Jūsų interviu klausimus tik pora sakinių neverta nė pradėti, nes negalėčiau nei kiek pavaizduoti savo darbo radiofone, teatro seminare ar teatre, o ypač papasakoti šį tą apie Balį Sruogą, Kazį Borutą ar Igną Šeinių. Ar ne geriau būtų, kad Jūs perspausdintumėt mano išsamesnius ir spalvingesnius atsiminimus: apie Kazį Borutą iš 1981 metų „Metmenų“, Nr. 42 „Kaimynas prie Dovinės upės“, o apie Balį Sruogą ir teatro seminarą – iš knygos „Balys Sruoga mūsų atsiminimuose“ (išleista čia 1974 m.). Šie straipsniai Lietuvoje turbūt visai nežinomi paprastiems skaitytojams, ir būtų naujiena.

Jeigu tos knygos Jums nepasiekiamos, galėčiau padaryti straipsnių nuospaudas, bet ir vėl abejoju, ar visa tai gautumėte, nors tenai nėra jokios politikos.

Apie savo darbą radiofone dar niekur nesu rašęs, nes iki šiol tam ir laikai buvo nepalankūs. Stalino dienoms tai buvo labai pavojingas darbas, ir galėjau atsidurti Sibire dėl mažo neatsargumo, o vokiečių okupacijoje – gauti kulką į kaktą už Klaipėdos radiofone varytą propagandą prieš nacius ir Hitlerį, kaip dėl to sušaudė mažlietuvius Jagomastą ir Vilmantienę, mano buvusius bendradarbius 1936-39 metais. Gal apie tai kada nors vėliau parašysiu, jeigu dar patarnaus sveikata. Bet Jums visko reikia greitai, o aš nesu iš tų darbščiųjų plunksnagraužių, kurie net nemiegodami skuba save įamžinti popieriuje. Aš rašau tik savo malonumui ir pramogai. O eilėrašciais esu jau apgiedojęs beveik 500 savo tautiečių nusidėjimų, ir to skaičiaus pakanka.

Parašykite, koks paskutinis jūsų „Varpams“ reikalingos medžiagos terminas, kad galėčiau geriau orientuotis. O gal jau gavote mano eilėraščius, tik mūsų laiškai prasilenkė?

Mano geriausi linkėjimai Jūsų šauniam sūneliui Mindaugui ir laiminimai visai Jūsų prakartėlei! Spaudžiu rankas, - *Antanas Gustaitis*

Bostonas, 1989. X. 27.

Mielasis Bičiuli,

Kai gausite šių mano atsiminimų atspaudą, malonėkite parašyti, nes dar vis neturiu jokio pasitikėjimo jokiais paštais. Dėl to išsiunčiau Jums dar ir atskirą laiškėlį, kuris gal Jus anksčiau ar su didesne garantija pasieks, negu šių lapų pluoštas (o gal jo ir visai negausite). Atrodo, kad čia nėra jokios politikos, tad ir kažkokiems cenzoriams šis tekstas turėtų nepadidinti nemigos.

Tuo tarpu nieko kito apie Sruogą nenorėčiau atsiminti, ko pati dr. Vanda Sruogienė neaprobavo, kad nesudarytų kokių nemalonumų šiai kilniai mano Bičiulei gilioje senatvėje.

Jei galite, išspausdinkite viską, kas čia mano surašyta. Ypač, kad tos knygos „Balys Sruoga mūsų atsiminimuose“ Lietuvos skaitytojai nėra nė matę, be to, ji buvo išleista prieš 15 metų.

Gal šie mano atsiminimai nėra pakankamai „rimti“, kaip tenai tilpusieji kitų, bet jie, bent kritikų nuomone, yra šiltesni ir „gyvesni“ apie gyvą žmogų. Panašių turbūt niekas nėra ir parašęs.

Galila, kad šios medžiagos negalėjau įduoti Sondai, kuris taip simboliškai mirė pakeliui į Lietuvą, tikėdamasis dar po trijų mėnesių grįžti į Ameriką. Apie Jackų Sondą parašiau kiek ilgesnį

straipsnį „Dirvai“. Jei tą laikraštį gausite, pasiskaitykite, o jeigu tiks, tai ir tais mano atsiminimais galite pasinmaudoti, kadangi ten yra irgi niekieno spaudoje nemintų dalykų. O jis gi buvo Šiaulių burmistras.

Tiesą sakant, Šiaulius aš menkai pažįstu, nes tik vieną kartą esu ten buvęs. Geriau atsimenu iš Šiaulių kilusias merginas, kurių pora man kadaise buvo glaudžiau prilipusios prie širdies. Bet tai dabar nereikia prisiminti. Ypač prieš amžiaus galą.

Geriausio linkėjimai Jūsų Mindaugui ir Jūsų nepaprastai simpatyngai Poniai.

Spaudžiu rankes, - *Antanas Gustaitis*

Bostonas, 1989/90 (*laiškas ant kalėdinio atviruko* – L. P.-K.)

Mielasis Bičiuli,

Karštas ačiū už laiškėlį, švenčių sveikinimus ir visų geriausių dalykų linkėjimus, kurie vargu ar įsikūnys, nes jau trūksta žemiškojo laiko. Be to, mano įsitikinimu, geriausiai šio pasaulio vertybės ir jų palyginamąjį dydį galima pažinti, žvelgiant pro atbulą žiūroną nuo grabo atgal į lopšį. O tada nepaprastai sumenkėja ne tik tai turto žerėjimas, galvas puošiantieji garbės laurai ir ant pjedestalo pasistiebę dienos didvyriai, bet ir kiekvieno gera nuomonė apie save patį ir savo nuopelnus. Tik, deja, tokia vadinamoji „išmintis“ mums blykstelia į kaktą kone visada per vėlai, kai jau nebėra kelio atgal į gyvenimo pradžią. Bet vis tiek dar kartą dėkoju už laimės linkėjimus.

Na, o grįžtant prie kasdieninių reikalų, čia pridedu Jums laikraščio iškarpa su Jackui Sondai skirtu mano nekrologu, kurį ar jo dalį galėtumėte ir „Varpuose“ panaudoti.

Kadaise šį tą esu rašęs ir apie St. Santvarą, bet, man rodos, kad jam bus daug maloniau, jeigu ką parašysite Jūs jau palaisvėjusia Lietuvos plunksna, negu aš, gyvendamas čia pat už sienos. Ypač, kad tada niekas negalės pasakyti, jog „gaidys gegutę giria“.

Šia proga sveikinu Jūsų šaunųjį Mindaugą, drąsiai ir sėkmingai stojantį į poetų gretas. Tik tegul nemeta plunksnos iš rankų net tada, kai nublės pirmoji meilė, daugelio poetų įkvėpimas ir pražūtis. Ir švenčiausi laiminimai Jūsų simpatyngai šeimos dvaselei poniai Silvijai! *Antanas Gustaitis*

P. S. Parašykite, ar šią laikraščio iškarpa gavote, nes kartais ji gali atsidurti ir šiukšlių fonde.

P. P. S. Atleiskite, kad čia „befilosofuodamas“ turbūt užmiršau svarbiausią dalyką. Dabar gerai neatsimenu, ar aš Jums ankstesniame laiške bent padėkojau už „Varpą“ žurnalą, kurį mums persiuntė Jūsų pažintas tautietis. Tad dar kartą ačiū. Džiaugiuosi, kad esu kadaise pridėjęs savo liežuvį ir prie jo pradinio numerio. Jūsų gražus darbas rodo, kad Šiauliams netrūksta ir dabar kultūrinių patriotų. Nors tame mieste esu buvęs tik porą valandų vieną kartą, bet studentavimo laikais net ir suvalkiečiai dainuodavom populiarią dainelę: „Mergyte, kur važiuoji? Važiuoju į Šiaulius“. Porą tokių mergyčių ir aš pažinojau... Tebūnie joms amžinas atminimas danguje ir žemėje! *A. G.*

1990. III. 19.

Mielas Bičiuli,

Siunčiu atspaudą savo straipsnio apie Kazį Borutą iš „Metmenų“ 1981 m. Nr. 42. Kokių nors pasakojimų apie savo kūrybos „procesą“ aš patsai nenorėčiau rėsti, nes tai, mano požiūriu, būtų tik nekuklus autoriaus garsinimasis. Geriau tegul apie tai, kas jau sukurta, vienaip ar kitaip kalba literatūros kritikai ar skaitytojai.

Gan gerokai anksčiau esu Jums siuntęs savo straipsnio atspaudą apie Balį Sruogą iš knygos „Balys Sruoga mūsų atsiminimuose“, bet visiškai nežinau, ar jį gavote. Atrodo, kad storesni laišškai dingsta kažkur pakelyje. Tad kai šį laišką gausite, malonėkite pranešti, nes gal viskas nueis „į dangų“. Čia pridėjau dar ir nuotrauką.

Spaudžiu Jūsų darbščią rankelę – *Ant. Gustaitis*

Arthur HERMANN

Bammental, Deutschland, 1994 m. rugsėjo 28 d.

Įdomu su Jumis susipažinti. Jau keletą kartų esu skaitęs recenzijų apie „Varpus“ ir atsimenu, kad man šmėstelėjo mintis, kokia įvairi tampa Lietuvos spauda, kada ne tik Vilnius, bet ir visos sritys

prisideda prie bendros kultūros. O dabar matau, kad Jūs esate ir tas redaktorius. Tai būtume net ir lyg kolegos. Mat čia, Vokietijoje leidome kurį laiką „Baltisches Jahrbuch“, kuriam tvarkiau Lietuvą liečiančius straipsnius. Dabar pradėjome, nuo praeitų metų leisti specialų metraštį vokiečių-lietuvių santykiams „Annaberger Annalen“. Tai daugiau žurnalistinio-mokslinio pobūdžio žurnalas su ilgesniais straipsniais, aprašančiais Lietuvos problemas, ypač vokiečių-lietuvių bendravimo aspektus. Kaip savo gyvenimo prasmę numatau ištirti ypač vokiečių-lietuvių ryšius naujais laikais. Tam ruošiu suvažiavimus, išleidžiu paskaitas atskira knyga, rašau į istorinius žurnalus ir t. t. Tyrimų centras – Rytų Prūsija, vokiečių mažumos Lietuvoje ir t. t. Žinoma, tenka rašyti ir apie Lietuvos aktualijas, nors paprastai nemėgstu politinių svarstymų. Jau keletą metų vargstu su Lietuvos evangelikų bažnyčios istorijos leidimu. Tai toks mano gyvenimas, nors iš to negyvenu. Viskas tik nuvogto laiko išdavos, kaip čia pas mus įprasta. Pragyvenimui dirbu bibliotekininku Heidelbergo universiteto teologijos fakultete. Lietuvių kalba neva gimtoji, nes pirmuosius tryliką metų praleidau Lietuvoje ir esame 1958 m. persikėlę į Vokietiją, kur lankiau lietuvių gimnaziją. Bet dabar šeimoje kalbame vokiškai, taip kad man vokiškai rašyti sudėtingesnėmis temomis jau lengviau. Žinoma, palaikau ryšį su daugeliu kolegų istorikų Lietuvoje ir apsilankau kasmet. Ilgą laiką net save laikiau daugiau lietuviu, bet dabar pamažu suprantu, kad Lietuvoje visai nenorima, kad kitos kilmės žmonės jaustųsi lietuviais. (...)

Gal užteks šiam kartui. Linkiu viso gero. Jūsų *A. Hermann*

1994 lapkr. 11 d.

Gerbiamas p. Leonai

Kiek užtrukau išpildant Jūsų prašymą atsakyti į pateiktus klausimus. Paprastai laikaus kiek nuošaly ir man neįprasta taip eiti į viešumą. Bet pasinaudoju Jūsų pasiūlymu ir tikiuos, kad pokalbis bus Lietuvos skaitytojams įdomus.

(...) Stebiuos, kiek daug lietuviai įstengia išleisti knygų ir jas skaityti, esant tokioms sunkioms ūkinėms sąlygoms. Nepaprastas noras užfiksuoti ir perduoti savo mintis. Todėl esu įsitikinęs, kad Lietuva kultūrinėje plotmėje gyvesnė ir gajesnė nei čia taip vadinamos senosios kultūros šalys. Tebūnie Jums pagarba. Nuoširdžiai *A. Hermann*

1994 gruodžio 13 d.

Gerbiamas p. Leonai,

(...) Sutinku su Jūsų pasiūlymu prisidėti straipsniu „Varpuose“. Gal tikrai galėčiau parašyti ką nors apie J. Bobrowskį, nes paryškėjo kai kurių naujų aspektų jo kūryboje, švenčiant jo 75 m. jubiliejų. Kai kas galėtų būti įdomu ir Lietuvos skaitytojams. Iki kada reikia Jums tokio straipsnio ir kokios apimtys?

Čia pasiunčiu trumpą mūsų paskutinio suvažiavimo aprašymą. Tai kaip ženklas, kad dedama pastangų įtakoti vokiečių istoriografiją. Nors reiktų įtakoti ir lietuvių, kuri dalinai net siaurėja. Bet laimei tai tik daugiau populiarinio pobūdžio straipsniuose, ypač „Vorutoje“.

Nesu sekančiais metais numatęs vykti į Lietuvą. mat norime su mūsų parapija važiuoti į Izraelį. (...) Jūsų *A. Hermann*

Ar atsiųsti Jums „Annaberger Annalen“ naują numerį?

1995 rugpjūčio 23 d.

Esu Jums žadėjęs paruošti straipsnį apie Bobrowskį iki spalio pradžios, bet jau dabar matau, kad persiėmiau. Tiesiog neprieinu prie šios šiuo laiku man visai naujos temos. Maniau tai atlikti, kai mano žmona buvo išvažiavus gydytis, bet susidarė dar daugiau darbo nei norėjau. Dabar ji nors jau grįžusi, bet trečia savaitė beveik negali atsistoti, ir man toliau tenka atlikti visus namų darbus šalia savo profesijos ir visų kitų lituanistinių pareigų. Tad prie Bobrowskio, kaip matau, jau neprieisiu. Tegaliu pasiūlyti jau paruoštą ir dar nespausdintą grynai mokslinę platesnę studiją (24 psl.) su išnašomis apie Klaipėdos krašto bažnytinį ginčą 1923-1925 metais. Jį esu lietuviškai rašęs. Dar galėčiau pasiūlyti straipsnį apie liuteronų bažnyčią Lietuvoje 1917-1940 metais. Jis yra rašytas vokiečių kalba, bet galėčiau greitai lietuviškai perrašyti. Tad praneškite man, prašau, ką Jūs galvojate. Nuoširdžiai *A. Hermann*

Dar vienas pasiūlymas. Iki spalio 15 d. turiu paruošti apžvalgą apie vokiečių mažumos gyvenimą sovietiniais metais (iki 1958 m.). Apimtis: 6-8 psl. Galėčiau paruošti ir lietuviškai.

1995 rugpjūčio 24 d.

Vakar vakare pasiėmiau dar kartą „Varpus“ į rankas ir supratau, kad mano prieš dvi dienas rašyti pasiūlymai Jums negali tikti. Žurnalo charakteris reikalauja savo. Tad nieko nelieta man, kaip rašyti apie Bobrowskį. Trūks plyš, bet ištempsiu. (...) Kartais užsiverčiu tiek daug darbo, kad pradedu jo kratytis. Bet jei jau kartą prižadėjau, tai stengiuos ir ištesėti. Nuoširdžiai *A. Hermann*

1995 rugsėjo 21 d.

Baigiau rašyti prižadėtą straipsnį apie Bobrowskį. Žinoma, jis pasaulio nepakeis ir nieko nenustebins, nes rašiau per daug pribėgomis. Bet gal visgi bus kažkiek naujo. Bent primins šį rašytoją. Tik labai prašau peržiūrėti mano lietuvių kalbą, nes ji pilna germanizmų. Aš nesu pratęs lietuviškai rašyti ir taip neišvengiu gremėzdiškų sakinių. (...)

Belieka Jums linkėti daug darbštumo vaisių ir viso gero. Jūsų *A. Hermann*

1997 kovo 5 d.

Kaip gyvojate po visų politinių pasikeitimų? Kaip sekasi metraščio leidimas? Ar pavartojote mano straipsnį apie Bobrowskį? Jei jis Jums netiko, jei Jums nereikalingas, panaudočiau jį mūsų išeivijoje spaudoje. (...)

Geriausi linkėjimai. Su pagarba *A. Hermann*

1997. 5. 7 d.

Labai dėkui už šių metų „Varpus“ ir ypač už gerą mano straipsnio redakciją. Labai gražiai ji paruošėte. Taip būsimę pagerbė Bobrowskį. Tebūnie lengva jam amžinybė. Ten tik viena klaida įsivėlė sakiny, kur sakoma, kad Vokietijos demokratinė respublika paneigė „Drang nach Osten“ teiginį. Atvirkščiai, čia būdavo pagal socialistinį įvertinimą visada pabrėžiama, kad visi vokiečių veiksniai tebuvo tik „Drang nach Osten“ ženkle. Bet tai mažmožis. (...) Nuoširdžiai Jūsų *A. Hermann*

1999 balandžio 13 d.

Gerbiamas p. Leonai,

(...) Jūs laukiate iš manęs straipsnių. Bet aš tiesiog neįstengiu parašyti, nes vos atlieku tas pareigas, kurias esu jau apsiėmęs. Juk šalia mano darbo vokiškoje bibliotekoje, iš kurio aš ir mano šeima gyvena, leidžiu metraštį, tvarkau Lietuvių Kultūros instituto biblioteką, dirbu LKI ir Pabaltiečių krikščionių studentų sąjungos valdybose. Be to, dar esu apsiėmęs ruošti lietuviškąsias studijų savaites. Praeitą rudenį pagaliau išleidau Lietuvos evangelikų bažnyčių istoriją. Kiekvieną savaitę sulaukiu dažnai labai komplikuočių lituanistinių klausimų, kurie vėl man kainuoja daug laiko. O visi šie darbeliai yra juk tik priedas, neapmokamas, ir aš iš jų negyvenu, nors su jais gyvenu. Tad nepykite, jei aš, gavęs prašymą dar ką nors parašyti, nieko neatsakiau. (...) Jokiu būdu nesugebėčiau parašyti apie grožio ir gėrio problematiką vokiečių literatūroje. (...) Prižadu Jums paruošti apžvalginį straipsnį apie lietuvių literatūros būrelio gyvavimą 1975-1992 metais, jei tai Jums būtų įdomu. Tai buvo išeivių mėginimas per literatūrą suartėti su Lietuvos gyvenimu. Susitikdavome du kartus per metus savaitgaliais ir aptardavome po kūrinių arba vieną poetą. (...) Nuoširdžiai *Arthur Hermann*

1999 rugsėjo 8 d.

„Varpus-99“ esu gavęs. Juos perduodu Lietuvių Kultūros instituto bibliotekai, kad ir kiti galėtų pasinaudoti.

Praneškite, iki kada Jums reikia straipsnio apie literatūros būrelį. Pasistengsiu laiku atsiųsti. (...) Šią vasarą turėjome įspūdingą Studijų savaitę su Lietuvių chartos minėjimu, apsilankė ir Adamkus. Sulaukėme daug svečių. Praeitą savaitgalį LKI pravedė jaunųjų tyrinėtojų suvažiavimą. Tad šiek tiek judame mūsų sąlygomis.

Linkiu Jums gerų darbų. Viso gero *A. Hermann*

2000 birželio 21 d.

Gerbiamas p. Leonai,

Peržiūrėjau savo Jums išsiųstą straipsnį apie lietuvių literatūros būrelį ir man pasidarė gėda, kad jį išsiunčiau su tokia daryta kalba ir su tiek klaidų. Dabar atsisėdau ir ištaisiau kai ką. (...) Man jau reikia labai susikonzentruoti lietuviškai rašant.

Už dviejų savaitių pravesime vėl Europos lietuviškų studijų savaitę. Vėl pasisekė pritraukti gerų paskaitininkų: Aleksandravičių, Tereškina, Pivorą, Kelertienę, Donskį ir kt. Bet katastrofa – nėra klausytojų. Atrodo, kad nėra daugiau prasmės ruošti tokio pobūdžio suvažiavimus. Vien tik kultūra neturi paklausos.

Linkiu gražios vasaros. Jūsų *Arthur Hermann*

2000 rugpjūčio 3 d.

Gerbiamas p. Leonai,

Siunčiu naują mano straipsnio versiją apie literatūros būrelį. Tikiuos, kad jo jau nereikės verstti į lietuvių kalbą. Taisiau ar ne tris kartus. Bet, be abejo, rasite kalbinių klaidų, nes, gyvenant daugiau kaip 40 metų užsienyje, kalba visai nuvargsta. Šis straipsnis dar niekur neskelbtas.

Dėl studijų savaitės. Tai jau 47-oji savaitė. Įvyksta nuo 1954 m. Ilgus metus ją ruošė frontininkai, vėliau – su Bendruomenės parama, gi dabar (ar ne dešimt metų) ji pravedama Vokietijos lietuvių bendruomenės. Programą sudaro parinkti moderatoriai. Anksčiau dažnai moderavo Zenonas Ivinskis, Jonas Grinius, Kajetonas Čeginskas, Jonas Norkaitis. Lietuvai tapus laisva, keletą metų moderavo Darius Kuolys, o dabar penktą kartą Egidijus Aleksandravičius ir trečius metus aš. Savaitės yra atostogų ir mokslinių paskaitų derinys, suteikiant daug laiko susitikimams, iškyloms ir diskusijoms. Anksčiau tai buvo išeiviams galimybė pabūti lietuviškoje aplinkoje ir pasvarstyti lietuviškas problemas. Dabar tampa daugiau susitikimo vieta Lietuvos ir išeivijos mokslininkams ir svarstymui apie Lietuvos ir išeivijos problemas. Paskaitų temos yra labai įvairios, nors dominuoja istorija, literatūra ir politika. Ilgą laiką studijų savaitės vykdavo įvairiose vietovėse ir Europos šalyse, bet nuo 1991-ųjų – Vasario 16 gimnazijoje Huettenfelde. Dalyvių skaičius svyruoja nuo 30 iki 50, tik praeitais metais, sujungus SS su lietuvių chartos minėjimu, sulaukėme per 100 dalyvių iš viso pasaulio.

Su geriausiais linkėjimais. Jūsų *A. Hermann*

2000 rugpj. 25 d.

Gerbiamas p. Leonai,

Radau penkias nuotraukas, deja, be Cinzo. Gi Milosz niekada nedalyvavo, buvo atsakęs tik į mūsų pateiktus klausimus. Tikiuosi, kad nuotraukos tiks.

Būsiu Vilniuje rugsėjo 16-26 d. Į Šiaulius tikriausiai nenuvažiuosiu. Gal Jūs būsite tuo laiku Vilniuje? Gyvensiu Vilniaus Sandoroje. Jūsų *Arthur Hermann*

2001 balandžio 6 d.

Malonus p. Leonai,

Noriu atsiklausti, ar išleidote praeitų metų „Varpų“ numerį. Mat jo negavau. Ar gavote nuotraukas, kurias buvau siuntęs? Tikiuos, kad jos tiko mano straipsniui apie literatūros būrelį. Bet gal sutriko visa leidyba? Čia mes, išeivijoje, jau esame pripratę prie staigių žurnalų mirčių. Arba leidėjas sunegaluoja, arba pinigų daugiau nėra. Šiuo atžvilgiu ir Lietuvos gyvenimas negeresnis.

„Annaberger Annalen“ paruošėme dar ir šiais metais. Bet jau galvoju baigti leidimą. Manau išleisti dar du numerius, kad būtų dešimt. Tada bus negėda sustoti. Skaitytojų ratas nedidelis, o darbo daug. Mėnesius atima vertimai, o norisi karts nuo karto ir pačiam ką nors parašyti, ką nors padoresnio padaryti. O kai dar tenka ir leidybai iš savo kišenės pridėti, pagalvoji, kad užtenka.

Europos lietuvių studijų savaitę pravesime šiemet Lietuvoje liepos 24-29 d. Kretingoje. Norime pamėginti – gal betgi suvažiuos daugiau nei Vokietijoje. Į balius suvažiuoja pas mus šimtai, į kultūrinius renginius – dešėtkai. Bet taip visur. Tik kad Lietuvoje daugiau lietuvių, tai ir didesnis pasirinkimas.

Linkiu gero pavasario ir gerų darbų. Jūsų *Artūras*

2001 liepos 2 d.

Iš Mažvydo nacionalinės bibliotekos gavome naująjį „Varpų“ numerį ir nusikopijavau savo straipsnį. Tad nereikia Jums siųsti. Tik norėčiau gauti Jums siųstas nuotraukas atgal, nes siunčiau originalus.

Linkiu Jums ir žurnalui geros kloties. Jūsų *A. Hermann*

Jurgis JANAVIČIUS

Gerb. p. Leonai,

Ačiū už laišką ir V. Valionio straipsnį „Nemune“. A. J. Greimą pažinojau – tai tolimas, tik pačiais atminties pakraščiais užsiekiamas laikas. Mano bendravimas su Greimu buvo mokytojo-mokinio lygyje. Užsieny susitikti su juo nepavyko. Prisiminimų apie tą metą nesu parašęs. Ar parašysiu? Į tą klausimą negaliu duoti tiesaus atsakymo. Naujausiąjį „Varpų“ numerį būtų įdomu paskaityti.

Geriausią linkėjimų Jums, *Jurgis Janavičius*

26 / 7 / 06, Australia

9. 9. 06

Gerb. Leonai,

„Varpai“ atėjo. Ačiū. Gražus leidinys, turinys įdomus. Kai kuriuos almanacho puslapiuose minimus rašto žmones pažįstu arba atsimenu. Esu sužavėtas Jūsų noru aprėpti, laikyti duris redakcijon plačiai praviras. Tačiau prisidėti prie redkolegijos naryste ar darbu negaliu, nes ir savųjų užsimojimų, deja, nebespėju nuveikti.

Siunčiu piešinėlį iš Umfo nuotykių ciklo. Linkėdamas sėkmės darbuose, *Jurgis Janavičius*

Nijolė JANKUTĖ-UŽUBALIS

Chicago, 2003.3.29

Labas, noriu padėkoti už labai įdomius „Varpus“ ir Jūsų malonų laišką. Man, žinoma, labai miela, kad domitės mano kūryba. Čia siunčiu novelę. „Draugo“ atkarpoje buvo spausdinti mano įspūdžiai 2001 m. aplankius Lietuvą, „Žvilgsniai“. Ar tai tiktų į „Varpus“? (...) Vėliau dar peržiūrėsiu „tėtės“ Jankaus laiškus ir kai kuriuos Jums atsiųsiu.

Lauksiu Jūsų laiško. *Nijolė Jankutė*

Chicago, 2003.10.11

Ačiū, kad spausdinsit mano novelę „Saulėgrąžų tvanas“. Suprantu, kad būtina išnašoje duoti vertimą. Taigi, čia tų žodžių ir posakių vertimai: (...).

Pas mane dabar prasidėjo gražioji, šiltoji „indėnų vasara“ (kaip Lietuvoj „bobų“). Dienos ir sulaukėjusios saulėgrąžos pakėlėse visai tokios, kaip mano „Saulėgrąžų tvane“. Visi, kurie nebuvom Lietuvoj per didžiąsias Mindaugo šventes, gėrimės šokių-dainų švenčių vaizdajuostėmis.

Dėl Jūsų minėtų knygų paklausinėsiu draugų, kurie galėtų atiduoti. Aš pati turiu „Apie laiką ir žmones“, bet vis dar nenoriu atsiskirti. (...)

Gyvuokit! Su geriausiais linkėjimais, *Nijolė*

2005.6.1

Lietuvių Sodyba Engadine, NSW Australia

Malonus p. Leonai!

Nustebsit šį laišką iš „kito pasaulio“ gavęs. Kaip matot, persikėliau iš Čikagos į kitą žemyną, nes, senatvei artėjant, noriu būt arčiau dukros, kuri čia gyvena. Gyvenu Lietuvių Sodyboj, lietuvių pensininkų kampely. Jie čia gražiai ir patogiai įsitaisę, taigi niekuo negaliu skųstis, nors Čikagos lietuviškojo gyvenimo pasiilgstu. Engadine miestelis yra Sydnėjaus priemiestis, bet šio didelio miesto

apylinkėse gyvena nedaug lietuvių, visi labai toli išsimėtę, tai rečiau susitinka, ir įvairios progos retesnės.

Man buvo maloni staigmena Jūsų laiškas ir mano novelės atspaudas. (...) Labai malonu, kad mano novelė „Varpams“ tiko. Nenorėdama visai atitrūkt nuo literatūros, dalyvauju lietuvių radijo valandoj pasakodama apie išeivijos rašytojus ir jų knygas.

Linkėdama Jums geriausios sėkmės spaudos darbuose, laukiu vėl kada parašant. *Nijolė Jankutė Užubalienė*

Kazys JANUTA

Los Angeles, 92. II. 22

Ačiū už ačiū, kurį Petronėlei (*Orintaitei* – L. P.-K.) rašytame laiške atsiuntei. Taip jau man lemta būti šeimos „paštininku“ – banderoles rišti, laiškus paštan gabenti, etc.

„Santaros“ žurnale skaičiau Tamstos parašytus „Du atradimus“. Tik pirmos dalies pabaigos sakiny (Gal bus įrašytas ir lietuviškoje enciklopedijoje?) kelia klausimą, kodėl gal bus? Juk Lietuvių enciklopedijoje jau seniai apie Arnoldą Voketaitį išspausdintas J. Ž. straipsnis (J. Ž. – Juozas Žilevičius, muzikos profesorius). Rašoma ir papildymų tomuose.

Gal įdomu būtų Jums pasiskaityti, jei iki šiol neskaitėte? Padariau xerox nuotrauką ir siunčiu. Gero pasisekimo ir toliau raštijoj! *Kazys Januta*

Los Angeles, 92. IV. 20

Labas!

Skačiau Tamstos aprašymą, kaip Šiauliuose politikavo Vidmantė. Susigundžiau padaryti xerox nuorašą straipsnio, kaip čia įvertinta „gintarinė ledi“ – tikrai, jei jau „lietuvinti“, reikėtų rašyti leidi – išpažintis. Gal, jei neskaitėte, bus įdomu, o jei jau skaitėte, gal kam kitam parodysite.

Šiaip pas mus nieko naujo. Gaudom žinias iš Lietuvos. Baimindamiesi, kad ir laiškai Jūsų biudžete sudarys nemažų išlaidų, kai kainos taip kyla.

Pageidauji daugiau žinių apie Kazį – mane. Tiek galiu parašyti – Lietuvoj įsigytas teisininko diplomą ir profesiją „eksportui“ netiko. Verčiausi įvairiais darbais: šokolado fabrike, lietuviškoj spaustuvėj 7 metus raideles linotipu rankiojau, pensijon išėjau 14 metų braižytoju išsilavinęs. Dabar jau 80-metį slenkstį peržengęs dar be lazdos vaikštau. Pomėgis nuo seno spaudoj bendradarbiauti – korespondencijomis laisvalaikį dėl „proto inteligencijos“ pajvairinti.

Geriasi linkėjimai visai šeimynai – gyvent pavasariškomis nuotaikomis, kad ir ūkanotoj Lietuvėlėj! *Kazys*

Labas!

(...) Šiaip tai didžiausia naujiena – Lietuvos prezidentas su ambasadoriais šį savaitgalį svečiuosis. Spalio 2-3 pas mus metinis lietuviškas „jomarkas“ – Lietuvių dienos, aukšti svečiai atidarymo kaspiną kirps, be to, išvakarėse apstu numatyta viešų su vietos lietuviais susitikimų – į klausimus atsakinėjimo. Svečiuosis ir privačiuose namuose.

(...) Siūliausi Petronėlei, kad prisidėtų prie šio laiško, bet, girdi, kai neaišku, kada bus išsiųstas, kodėl turinti rašyti? Atskirai paštu laišką išsiųsianti.

Iš Lietuvos gaunam Liet. Aidą, Metus, Literatūrą ir Meną, Europos lietuvių, Gimt. kraštą, Gimt. kalbą, N. Židinį-Aidus, Tėvynės sargą. Pastarieji du pasidarė, kai iš čia nusikraustė į Lietuvą, visai neįdomūs, religiniais, senais (vertimų) filosofiniais klausimais užgožti. Suprantu, gavę religijos laisvę, įvairūs autoriai nori „išsitiesti“ – išsisakyti, kuo interesuojasi.

(...) Linkėjimai ir toliau įdomių žinių skaitytojams nepagailėti. Viso gero! *Kazys Januta*

Los Angeles, 1993. IX. 29

Los Angeles, 1994. IV. 15

Labas Leonui! Gero pavasario visai šeimai!

Ačiū už spaudos siuntinuką. (...) Bendrai išėvijoje naujų knygų retai beišleidžiama. Dėl brangaus pašto ir iš Lietuvos mažai knygų beatkeliauja. Pagaliau čia ir pirkėjų, skaitytojų sumažėjo, senieji išmirė, jaunimo retas lietuviška knyga domisi.

„Varpus-1994 (8)“ tik perverčiau, dar neskaičiau, bet pastebėjau 85 psl. prie Br. Railos rašinio esančią fotografiją. Juk ir aš toj grupėj buvau, kaip daina sako, net nedykas atėjau, o manęs „Varpai“ neišspausdino, nukirpo. Kodėl?

Šiaip lyg nieko naujo. Dar be lazdų vaikščiojame. Žemės drebėjimus, kiek jų iki šiol buvo, išgyvenome be didesnių nuostolių: brangių indų nevartojame, kurie sudužo, lengva pakeisti; knygos, kurios iš lentynų išslinko, vėl surikiuotos, bendrai namas, kaip buvo, taip dar ant pamatų.

Petronėlė siunčia, prisideda prie visų geriausių linkėjimų – gerų darbų žurnalistikoj ir kūryboj!
Kazys Januta

Los Angeles, 1994 m. gegužės 23 d.

Labas darbščiam spaudos bendradarbiui Leonui!

Ačiū už laišką. Petronėlė sakėsi jau siuntusi pačiam fotografijų, gal neišsirenki tinkamos? O kodėl turėtų būti mano paveikslas šia proga? Mano stovyla nefotogeniška, žinai, kad Varpuose-1994/8 išspausdinta nuotrauka be manęs, nors jos originale esu.

Kadaise, kai čia leistas žurnalas dar buvo nenumiręs, leidėjo ir redaktorių garbei surengtame pobūvyje vienas sveikintojas pradėjo nuo savęs. Girdi, kai tik žurnale spausdinta grupinė nuotrauka, jis vis būdavęs nukirptas. Pasiskundęs redaktoriui. Tasai pasakęs: nestok krašte, nenukirps. Dabar taip ir daras, kai tik grupė visuomenininkų fotografuojama, jįsai jau ne krašte ir jau daugiau nebenukerpamas. Tokio patarimo nežinojau, o būčiau Railuose grupės krašte nestojęs.

Spaudos bendradarbiams neįmanoma visiems įtikti. Pradėjau ir aš Br. Railai nebeįtikti. Su įvairiais asmenimis „Bastūno maišto“ knygoje atsiskaitinėdamas melo ir inkriminacijos apie mane paskelbė. Žemaičiai sakydavo, kaip tave šaukia, taip ir atsiliepk. Mano atsiliepimas patiko „Naujienu“ redaktoriui, tad pasiūlė išleisti knygutę. Beje, toj maištininko knygoj ir „Naujienu“ redaktorių Br. R. yra paėmęs „ataskaiton“. Su šiuo siunčiu dvi knygutes „Bronio Railos nusibastymai“. Jos dešimtame puslapyje yra tos originaliosios foto atspaudas.

Nuo to laiko Railai labas nebeduodu, bet jam vis pasitaiko, jog reikia mano pagalbos. Porą kartų patarnavimai atlikti kitoj pusėj vartelių, bet kartą jis į vidų įsiprašė. Esą, gatvėj automobilis nebeužsiveda. Prašo leisti pasinaudoti telefonu. Apylinkė jam žinoma, už kelių šimtelių žingsnių yra prekyvietė su daug viešam naudojimui telefonų, bet jįsai, nė mur-mur dėl apšmeižimo neprasitaręs, drįso įsiprašyti vidun. Tai bent akys besarmatės! (...)

Geriausio pasisekimo darbuose! *Kazys Januta*

Los Angeles, 95. I. 23

Labas Gerb. Leonui ir ačiū

už šventinį pasveikinimą. Šįmet pas mus žiemužė lietaus negaili, o ruduo buvo sausas ir vėsus. Pats „gerasis“ laikas slogom. Taip kad gruodyje Petronėlė buvo nedarbinga, atsinaujino sinusitas, kuris ją vargino, kai Čikagoje gyvenome, tad tik šlitinėdavo kambariuose galvą apsirišusi, vaistais „besimaitindama“. O dabar, lietaus sezone, vėl namuose, kartais taip pila, lyg iš kibiro, kai negali išeiti pasivaikščioti, ir nuotaika, ir nesveikatos prie rašymo stalo lyg užtvarą užtvėrė. Tikimės, kad atšils, viskas pagerės ir laimingai paminėsime jos 90-tąjį gimtadienį. Žada sūnus su šeima iš Berkeley atvažiuoti. Viena jo duklė dabar gyvena Vilniuje, atskris ir ji. Jei įdomu, tai toji mūsų anūkė Daina panorėjo ilgiau Lietuvoj pabūti. Nuo birželio pradžios ji ten, dirba American Chamber of Commerce įstaigoj. Kovo pradžioj vėl grįš į Vilnių. Kai ji čia bus, paaiškės, kiek ilgai planuoja Lietuvoj pabūti. Prieš tai su tėvais ji bene penketą kartų lankėsi Lietuvoj, Vilniaus u-te vasaros lituanistikos kursuose buvo. Tai tokios pas mus naujienėlės iš šeimos lizdo. Be reikalo kėlei klausimą, - tariasi lyg užsirūstinęs, kad nerašom. Ne, kitokie negalavimai, tinginiaiavimai nudelsia rašymą.

Stebiuosi Tamstos darbštumu, skaitydamas nuolatines korespondencijas (...).

Viso gero! *Kazys Januta*

P. S. Labas ir Petronėlė sako. Kol neatšils, žada prie rašymo nesėst.

Gerb. Leonai! Ačiū už laišką, už „Baltojo lapo“ knygą. Linkėjimai ir toliau taip energingai dirbuotiesi spaudos ir bendrai – kultūros lankose.

Geriausią švenčių visai Jūsų šeimai.

Los Angeles, 95.XII.11 *Kazys Januta*

Los Angeles, 1998. IV. 13

Labas – su besibaigiančiomis Velykomis – Visai šeimai!

Taip jau yra pas mus: sumanymų, reikalų ir darbų netrūksta, tik darbininkų mažoka. Taip su Jūsų laišku: kai Petronėlė perdavė jį man su pavedimu atsiliepti, – jis iki šiai dienai tebebuvo ant mano stalo neatsakytų laiškų krūvelėj.

(...) Šiaip taip dar nepaprastų metų nesame per daug išvarginti, daugiau – senatvės apraiškų. Ir man, jau 87 metus einančiam, nebėra tos spartos, nelabai miela ir Los Angeles greitkeliais lakstyti. Petronėlei dažnokai gydytojų pagalbos prireikia, kai negalavimai pranyksta, kol kiti atsiranda, dar iš antro aukšto nužengia į kiemelį. Skaito su akiniais ir dar su padidinamuoju stiklu. Tariau, kad nepaprasti metai, nes apščiai lietaus, kaip praicity nebūta, na ir dažnai vėsokas, kaip sakom, šaltas oras nuotaiką slegia.

Būkit sveiki – kūrybingi! *Kazys Januta*

Ir aš pasirašau *Petronėlė (močiutė)*

Los Angeles, 98. V. 23

Labas!

Ačiū už laišką. (...) Nori iš manęs pasakorių padaryt, bet nepavyks. Bepasakodamas galiu ir apsirikt, klaidų padaryt. O jei duot Petronėlei peržiūrėt, tai jau nebūtų mano vieno pasakojimas. Ta, pagal Tamstą, „netradicinė knygelė“ atsirado atremiant Br. Railos melus ir pramanytą priekaištą, kad esąs okupanto agentu. Jei dar ką norėtum aiškiau sužinot, gal ir pajėgčiau į klausimus atsakyt. Viso gero! *Kazys Januta*

Los Angeles, 1999 m. kovo 12 d.

Labas Gerbiamam Peleckiui Kaktavičiui!

Ačiū už laiškus, už dėmesį mums. Seniai berašyta, nebežinia nuo ko pradėti, gal nuo Velykų, jos nebetoli. Margų margiausių margučių visai Jūsų šeimai!

Buvau rašęs, jog apie Petronėlę nieko nepapasakosiu, bet vis tiek prirašei daugybę klausimų. Dėl Railos nusibastymų irgi nedaug buvau žadėjęs bepridėti. Atsakau tik į vieną klausimą: nesigailėjau ir nesigailiu, kaip sakai, „apie tą imponantišką asmenybę“ parašęs. Juk imponantiškumas neteikia teisės meluoti ir kitą šmeižti. Ar nesigaili? Toks klausimas būtų tikęs Railai. Mūsų išsikviesti giminės iš Vilniaus atvežė Railai knygos korektūrų ryšulį. Raila pasiėmė kas jam skirta, pasikvietė pas save ir mūsų giminės. Tie grįžę pasakojo, jog Raila apgailestavęs, kad „taip išėjo“. Giminėms nieko apie tuos „nusibastymus“ nebuvau sakęs, o kai dabar paklausė, paaiškinau ir po knygutę daviau. Neseniai užtikau jau net dvi Lietuvoj išleistas knygas, kuriose „nusibastymai“ cituojami tos asmenybės charakteristikoj. O vienas vilnietis prašo: „Atsiųsk man savo „traktatą“ apie Br. Railą. Galima būtų ir čia, Lietuvoj, jį perspausdinti“.

Ačiū, kad parašei dienraštyje, jog mūsų sūnus bibliotekai padovanojo Liet. enciklopediją. Tačiau spėjimas, gal enciklopedija į Šiaulius nukeliavo Petronėlės sentimentų dėka, yra nepavykęs. Mūsų sūnus gyvena šiaurinėj Kalifornijoje, apie 600 km nuo mūsų, ne kiekvieną jo sumanymą galime aptarti, veikia savarankiškai. Ir tik kai enciklopedijos 40 su viršum komplektų jau buvo jo sandėlyje, jis mums papasakojo savo sumanymą rajonų bibliotekoms dovanomis išdalyti, gi Vilniuj ir Kaune enciklopedijos esama nemažai įvairiose įstaigose. Aš tik patariau kaip nors pažymėti, kad jo dovana, išsiuntus ir gavus padėką už enciklopediją, sąrašų ir laiškų nuorašus mums atsiunčia. Petronėlė čia niekuo dėta. Ji gavo laišką iš Kauno vienos bibliotekos administracijos su prašymu, kad paveiktų sūnų, kad ir jiems enciklopediją dovanotų. Atsakymas buvo, jog laišką persiuntė sūnui ir daugiau niekuo negali pagelbėti.

Dar kartą – linksmų pavasario švenčių! *Kazys Januta*

Los Angeles, 1999. VI. 4

Labas gerbiamam Peleckiui Kaktavičiui!

Ačiū už knygą „Pirmiausia kraujas...“ ir „Varpų“ 13 nr. Puikūs leidiniai, atkeliavo tvarkingai. Knygą perskaičiau, o Petronėlė pradėjo „Varpus“, tačiau nežinia kada baigs, susirgo. Stebiuos, kad tiek daug spėji spaudoj pasidaruoti. Ačiū iš mudviejų!

Kai kurie rašiniai ne tik džiaugsmo, senų prisiminimų atnaujino, bet ir klausimėlių sukėlė. Pvz.: tos lietuviškos rutos. Juk tokių žalumynų yra įvairiose šalyse, kontinentuose. Kaip ten Anglijoje matytosios sulietuvėjo?

K. Bradūnas švelniai pamini lankininkų, žemininkų sukeltus ginčelius. O juk buvo smarki audra, kurios smarkumą paaštrino Bradūnas, pradėjęs redaguoti „Draugo“ lit. priedą. Tuoj dingo Benedikto Babrausko straipsniai, vienas Los Angelėj gyvenęs žurnalistas man pasakojo, jog nebespausdinami Tininio, Brazdžionio raštai. Siūlė man, kad apie tai į „Naujienas“ parašyčiau, bet aš tik pasakiau priežodį: „Kam niežti, tas tegul kasosi“. Ir Brazdžionis turėjo progos smarkokai jauniesiems kirsti.

1962 m. „Lietuvių dienų“ žurnalas surengė viešą Maironio šimtmečio paminėjimą. Kalbėjo B. Brazdžionis. Jis atsiskaitė su visais „nedorėliais“. V. Kudirkos „Varpe“ Maironio eilės, Garnio slapyvardžiu spausdintos, buvusios ne tik kad nevertinamos, bet pašiepiamos. „Gėda prie tautos vairo buvusiems, - šaukė Brazdžionis, - Maironiui tik antrojo laipsnio Gedimino ordiną davė, o kažin kokiems sportininkams – pirmojo laipsnio“. Jaunųjų literatų ne kartą rašyta, jog Maironio pasekėjai – tik giesmių giedotojai. Tą kovą paminėjęs Brazdžionis pakeltu balsu tarė: „...senuosius ir pečiais, ir kanopomis stumia iš literatūros“.

Ir Bradūnas tuos laikus minėdamas sako, jog tai – praeitis, ją man Peleckio Kaktavičiaus knyga priminė. Linkim ir toliau pasisekimo spaudos darbe. Kai Petronėlė pasveiks, manau, ji parašys. Sudiev! *Kazys Januta*

Linksmų švenčių, Gerų 2000 metų!

Ačiū už sveikinimus ir įvairią informaciją iš kultūros darbų.

Petronėlė ligoninė, širdis netvarkingai plaka. Kada grįš namo – nežinia. Kasdien po keletą kartų nuvažiuoju į ligoninę aplankyti. Vakar (gruodžio 12 d.) visą dieną be sąmonės, šiandien šneka, nori namo važiuoti. Gaila, šventiniame laikotarpy reikia apie tokį įvykį rašyti. Nusivešiu Jūsų laišką, paskaitysiu, pati sunkiai raideles beįžiūri.

Būkit sveiki ir linksmi ne tik per šventes! *Kazys Januta*

Los Angeles, 99. XII. 13

Los Angeles, 2000. II. 3

Ačiū Gerb. Peleckiui-Kaktavičiui

už užuojautą ir laišką, už nekrologą „Liet. Aids“, kurio dar nemačiau. Būtų gerai, jei atšviestą savo rašinį atsiųstum. Su „L. A.“ istorija nemaloni. Mano buvo sumokėta iki 1999 m. pabaigos, bet nuo rugsėjo mėnesio nei laikraščio, nei kitokios žinios. Pagaliau, po kelių mėnesių tylos, paprašė bene 300 dol. metams ir vėl siuntinėsią. Mes čia nepripratę prie tokio „biznio“, - prie tokio su prenumeratoriais nesiskaitymo, – ir neatsiliepiu, nors geras buvo laikraštis. Prenumeravom „Dienovidį“, bet ir tas pradėjo šlubuoti, nebegaunu, bet Alė Rūta jame spėjo išspausdinti nekrologą. „Literatūrą ir meną“ gaunu, ten jau buvo du nekrologai. „XXI amžiuje“ buvo visas puslapis – biografija ir eilėraščiai. Tą lapą man atsiuntė vienas kunigas. Gavau iš „Kauno Dienos“ žinią. Esu Jum išsiuntęs laidotuvių metu ir vėliau išspausdintą „literatūrą“. Ten yra ir apie palikimą-archyvą. Pirmiausia ėmiau laiškus suskirstyt pagal siuntėjų alfabetą, vienas nebūčiau pajėgęs, tiek daug jų esama, pasamdyta mergina padėjo. Raštų archyvas dar neperžiūrėtas, dėžėse sukrautas teblaukia eilės, juk tokiam atsitikime yra ir skubių darbų darbelių. Laidotuves žadam Lietuvoj baigti. Ji yra minėjusi, jog esančios kelios novelės nespausdintos ir nebaigtas romanas 180 mašinėlė prirašytų puslapių.

Iš Vilniaus universiteto bibliotekos vedėjos gavau pranešimą, kad bibliotekai esą perduotų Petronėlės kai kam rašytų laiškų, pradėtas jos vardo fondas, prašo fondui atsiųsti įvairios archyvinės medžiagos iš palikimo.

Taip kad darbų netrūksta, o ir aš vidury šio mėnesio būsiu 88 metų senis. Kol kas nesveikatom nesiskundžiu, tik akys silpsta, ne viską tinkamu laiku spėju atlikt.

Tam kartui viso gero, kuo galėsiu, tuo pagelbėsiu, atsiliėpsiu *Kazys Januta*

Los Angeles, 20. IV. 1

Gerb. Peleckiui-Kaktavičiui ir Šeimai

Ačiū už laišką, už Petronėlės paminėjimą „Liet. Aide“. Tuo tarpu gyvenu vienas, bet darbo būtų ir kitam. Nežinau, kada baigsiu Petronėlės archyve krapštinėtis. Pirmiausiai noriu surinkt laiškus, įvairūs archyvai prašo. Esu šį tą pasiuntęs Vilniaus u-to bibliotekai, Nėries muziejui, Maironio literatūros muziejui ir dar kai kam.

Klausiu, gerb. Leonai, kur nukreipt Tamstos laiškus. Kai kurie muziejai pageidauja, kad ir rašiusiojo, ir gavusiojo – abiejų – laiškai būtų vienoj vietoj. Jei esate numatę kur siųsit Petronėlės laiškus, tai ten ir Jūsiškius pasiųsčiau. O jei jos laiškus dar pas save laikysite, tačiau aš Jūsiškius noriu išsiųst, gal į Šiaulių „Aušros“ muziejų? Skaičiau „Lit. ir Menas“ aprašymą, jog ten jau esama Petronėlės laiškų – Balys Auginas nusiuntęs. Aš ir jo laiškus ten nusiųsiu.

Spaudos bėdos man žinomos, tačiau neturiu tokio balso, kad galėčiau tarpininkauti kokiame nors fonde.

Kartais taip lyg nuovargis paima senus raštus ir laiškus bežiūrinėjant, kad keletos dienų pertrauką padarau, tardamas, jog būtina išeit poilsui po kiemelį pasidaruoti.

Atsisveikinimas su Petronėle Kudirkos Naumiesty bus birželio 10 d. Kurią valandą bus Mišios bažnyčioj, dar nežinau, bet gal 10 val. Dar sūnus su klebonu turi išsiaiškint. Iš bažnyčios – į kapines. Tiek tuo tarpu. Tad apgalvok ir pranešk, kur nukreipsim laiškus. Viso gero! *Kazys Januta*

Los Angeles, 20. IV. 29

Gerb. Leonui ir šeimai!

Jau žinau ir Jum pranešu Petronėlės Orintaitės-Janutienės laidotuvių tvarką. (...)

Tikiu, jog kurią nors dieną pasimatysim, o dabar laukiu žinėlės-pageidavimo, kur patalpint Tamstos laiškus?

Dėkingas už bendradarbiavimą su Petronėle *Kazys Januta*

L. A. 20. V. 9

Ačiū gerb. Peleckiui Kaktavičiui už bal. 30 laišką.

Laidotuvėse planuojame dalyvaut visa šeima, kiek Kalifornijoje esame.

Birželio 7 d. išskrendame. Aš ir anūkė Viltis iš Los Angeles, sūnus Donatas su šeima iš San Francisco. Susitiksime Frankfurte, visi į Vilnių atskrisime birželio 8 d. 11:35 Lufthansa.

Petronėlę birž. 9 d. pašarvos Kudirkos Naumiesty vid. mokykloj. Birželio 10 d. 11 val. bažnyčioj pamaldos, po jų išlydėjimas į kapines. Atsisveikinimo pietūs ar užkandėlis vid. mokyklos salėj. Iš birželio 9 į 10 d. nakvosim Kudirkos Naumiesty. Viso mūsų šeimos – didelių ir mažų – atskrisim 8 asmenys.

Aš ir anūkė Daina link namų išskrisiva birželio 14 d. Lufthansa 12:35, kiti ilgiau Lietuvoj pabuvos. Tai taip suplanuota, o ar kokios detalės keisis – neaišku.

Archyvo tvarkymas, savaimė aišku, esant tiek įvairių būtinų darbų, atidėtas.

Į laidotuves spec. kvietimų nespausdinsim, pranešimas laišku yra ir kvietimas, kas galės, dalyvaus, ačiū. Iki pasimatymo ar iki kito laišku pasikalbėjimo. *Kazys Januta*

Los Angeles, 2000. VI. 29

Gerbiamiems Peleckiam Kaktavičiam!

Ačiū už prielankumą Petronėlei. Laidotuvių dieną labai buvau pavargęs, žymiai daugiau negu kai su Jumis pokalbyje.

Pradedu jaustis lyg namuose, bet rengiuos liepos pradžioj gal nemažiau kaip porą savaičių Kalifornijos šiaurėj pas sūnų praleist. Yra ir įvairių buhalterinių reikalų, ne vien poilsui važiuosiu. Archyvan tuo tarpu nė nepažvelgiu.

Ačiū ir už „Varpus“, dar neturėjau laiko paskaityti. *Kazys Januta*